Porto zapłacone ryczałtem

Рік VI. Львів, четвер 2 липня 1931. Ч. 48 (448).

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 4 ст. під неділю на 8 ст.
АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Кльоновича ч. 8. II. пов. - Тел. 4-48.

Передплата в краю: 1/1-річно 6 зол. місячно 2 зол. Закордоном 1/1- 1 амер. доляр. — Ціна числа 25 сот. — Конто П. Щ.: Краків 405.867.

Апостольська Столиця і фашизм

Фашисти кажуть, що хочуть згоди з Церквою.

З Риму доносять: У відповіді на ноту Апостольської Столиці з 12. VI. заявило правительство фашистів, що провадить остре слідство, щоб викрити тих, котрі допустилися обиди св. Вітця і знищення церковного майна. Що до катол. стоваришень, котрі мають свій осідок на екстериторіяльнім терені Ватикану, а провадять на території Італії свою діяльність, то се річ недопустима, щоб та діяльність зверталася проти держави. Стверджено, що ті товариства відбували таємні збори в дусі виразно ворожому фашизмови. Виразно релігійних стоваришень уряд не розвязує, та мусить запротестувати проти вмішування Ватикану у внутрішні справи Італії й висказує жаль, що Апост. Столиця промовами й депешами апелює до публичної опінії заграницею. Вкінці зазначує, що нема трудностий, щоб розпочати переговори в цілі скорого й мирного залагодження конфлікту.

—o—

Наша культура в Польщі

На внутрішній стіні лат. катедри в Сандомирі відкрили наші фрески, правдоподібно з кінця 14 ст. Розслідила їх польська учена, др. Анна Марцівна, котрої працю про ті фрески представив Академії Наук в Кракові проф. др. В. Молле. Вона виразно підчеркує, що мистці, котрі виконали ті фрески, мусіли походити з якогось мистецького центра на Червоній Руси, а взори взяли з Балкану. Фрески мають артистичне підложжа з часів т. зв. ренесансу Палеольогів. Фрески в Сандомирі се важні документи й докази істнування великого ланцюха мистецьких центрів, у котрім одно звено становила Червона Русь. (Гл. „Курєр Познаньскі“, ч. 288, „Діл культури і штуки“).

Новий воєнний винахід Німців

Німецька преса доносить, що німецький інжинір Герліх при помочи набоїв „Гальгер-Ультра“ довів до того, що кулі з карабінів осягнули початкову скорість 1.740 м. на секунду і можуть пробивати навіть грубі панцирні плити. Винахід той, котрий Німці держать в тайні, буде примінений також до гармат і потроїть силу їх ділання.

—o—

Збирається світовий Конґрес Жидів

Жидівська преса доносить, що з ініціятиви Жидів Америки має бути скликаний світовий конґрес Жидів. Той конґрес має застановитися над способами ратування Жидів у краях Сх. Европи. В тій цілі вже утворено свого рода міжпартійну раду, до котрої входять всі політичні й ідеольоґічні табори Жидів: ортодокси, сіоністи й соціялісти. Згаданий конґрес має занятися також справами палестинськими. Ідею того конґресу пропаґує в Европі представник Жидів з Америки, Ґольдберґ, котрий в тій цілі відвідав і Жидів у Варшаві.

Перша літературна премія для жінок

В Німеччині створено недавно першу літературну премію для молодих жінок, низше 35 літ. На днях закінчилася оцінка 178 жіночих праць надісланих на конкурс тої премії. Оцінка тревала пів року. В журі взяли участь три письменниці (Аліція Берендт, Ина Зайдель і Ґертруда Баймер) та два письменники (Альфред Деблін і Рудольф Кайзер). Нагороду одержали: учителька Єлисавета Лянзессер (літ 32) і бюрова робітниця Катерина Біль (літ 25), перша за працю п. з. „Прозерпіна“, з райнської области, друга за роман п. з. „Ірма ординарна“, який писала 6 тижнів, але довго обдумувала.

Де шукати ощадностий

На це питання дає „АБЦ“ ч. 189 таку відповідь: 1) Зменшити о 75% т. зв. диспозиційний фонд, який тепер виносить 20 міліонів. 2) Зменшити о 75% т.зв. функційні додатки достойників, котрі в деяких випадках доходять до 5.000 пунктів місячно. 3) Зменшити число урядничих етатів звільненням зі служби тих осіб, що мають рівночасно кілька посад. 4) Зменшити всі комунікаційні засоби в бюрах й урядах (самоходи) до стану з перед 1926. 5) Здержати всі пересунення й емеритури так у краю як і на заграничних постах. 6) Знести тантіеми і дивіденди в державній службі. 7) Обмежити до мінімум принимання свіжих сил до державної служби.

—o—

Майже пів міліона запротестованих векслів

По даним Голов. Статистичного Уряду в травні б. р. запротестовано 430.500 векслів на суму 106,800.000 зол. На львівське воєвідство припадає 23.300 векслів на суму 6.8 міл. зол., станиславівське 8.800 векслів на 1.7 міл. зол., тернопільське 5.700 векслів на 1.1 міл. зол., на Львів припадає 11.300 векслів на суму 3.9 міл зол.

—o—

Зарваниця

Пишуть нам: Зарваниця, славне на цілу східну Галичину відпустове місце, потерпіла в часі війни. Усунути знищення та запущення стало тяжким завданням Митрополичої Капітули. Минувшого року зроблено поважний початок, будову дому для священиків, працюючих на відпустах, і сего року приготовано його до мешкання. Сего року праця відновки поширена на цілу площу коло церкви і там будуються мури, каплиці і підаша для сповідальниць і захист для паломників. Роботи ці і відпусти веде від М. Капітули особисто Преосв. Еп. Будка за благословенням ВПрсвщ. Митрополита. Вірні, як звичайно йдуть до Зарваниці, хоч є много аґітації проти; хотяй навіть бубнять по селах, що не вільно їхати до Зарваниці, бо там: в околиці є тиф і всякі інші язви, що однак є неправдою. Зарваниця відновляється на потіху тих, що се святе місце люблять.

НАЙКРАЩА ЛЬОКАТА ОЩАДНОСТЕЙ
це премійна вкладка
В КООПЕРАТИВНОМУ БАНКУ „ДНІСТЕР“
857 У ЛЬВОВІ, ВУЛ. РУСЬКА Ч. 20. 48-?
де крім відсотків можете ще дістати премію від зол. 25—300, залежно від висоти щомісячних вкладок. Найнижча вкладка зол. 5.— місячно.

НОВІ РЕЛІҐІЇ

Люди кінця 19 і початку 20 ст. не припускали навіть у фантастичних повістях, що близька будучність принесе народини нових релігій. Не сект істнуючих вже віроісповідань, тільки виразних нових релігій, котрі тим основно ріжняться від істнуючих релігій, що вони — атеістичні, зовсім безбожні.

Тепер маємо вже два такі „наймодерніші“ віроісповідання: російський большевизм тай італійський фашизм. Боєм позірно ворожі собі, але мають дуже важні спільні ціхи: не узнають Бога й заперечують людині права до особистої свободи. По висміянню догм Церкви, котрі після їх твердження буцімто „противні розумови“ — і большевизм і фашизм створили собі догми, спертні не на обявленню й досвіді людства, але на „відзімісе“ їх творців. Большевикам Христову Евангелію заступив „Капітал“ Маркса і писання умовс хорого Леніна. А фашисти створили собі свою власну „науку“, котра на найвисший верх божества виносить — державу.

І большевики і фашисти не терплять ніякого спротиву своїй науці. Кожде слово їх „майстрів“ се для них непомильне рішення і наказ. Їм за мало виконувати світську владу, вони сягають ще й по правління душами. А що дорослих поколінь вже переробити не можна, отже стараються в дусі нових релігій виховати молоді покоління, затаюючи перед ними правду й обріхуючи їх на кождім кроці.

Большевизм з місця виповів війну Богу, хрестови і Церкві. Та мимо послідовности в тій боротьбі не забув використати впливів рос. правосл. Церкви не еміґрації й на край, котрі за царату належали до рос. імперії. Частинне, дякуючи ріжним Серґіям й Евлоґіям, се й удалося большевикам.

Фашизм, котрий виріс на культурнішім ґрунті, вибрав трохи інакшу тактику. Він заключив угоду з Церквою і то без виразної кривди для Церкви, розуміючи, що моральний вплив Церкви це сила. Та фашизм хотів цю силу визискати для власних цілей. Коли ж показалося, що катол. Церква не дасть себе звести на манівці і не позволить затроювати душі молоді ідеольоґією, котра заперечує катол. науку, — тоді чорні сорочки скоро зачали наслідувати російських большевиків й еспанських революціонерів, котрі є під впливом Москви — і зачали демолювати церкви й катол. інституції, зневажати хрести і т. д.

Хто знає, яка сувора дисципліна у фашистів, той ніколи не повірить що варварські протицерковні демонстрації в Римі й інших італійських містах могли наступити без відома і волі партійних секретарів, котрі правлять Італією. Байки можна оповідати малим дітям, але сегодня й діти для деяких байок вже за мудрі.

Протирелігійні вибрики фашистів відслонили їх правдиве обличча. Що супроти тих фактів варті їх заяви про те, що вони нічого не мають проти релігійного виховання молодіжи! Показалося, що фашисти можуть ломати хрести, нищити церковне майно і зневажати Батька християнства. Російсько-еспанські „лаври“ не давали їм спокою.

„Непомильний“ большевизм і „непомильний“ фашизм мають отже спільний язик, коли стають в обличчі віри і догм християнства. Вони тоді таксамо вживають насильства як се робили на Сході визнавці „пророка“, творці нової релігії Магомета. Вони таксамо топчуть свободу совісти і нищать скарби культури. На руїні релігії Христа хочуть оснувати нові „Церкви“ — без Бога. Французькі енцикльопедисти на місце Бога впроваджували бодай людський розум, а нові „пророки“ обходяться й без того люксусу: їм вистарчає наказ і примус послуху.

Нема сумніву, що скорше чи пізніше большевизм щезне з обличча землі, бо злочин і нонсенс мусять наресті збанкротувати. Та ще скорше зрозуміє свою безсильність супроти Церкви фашизм, котрий змагаючи до визволення Італії в боротьбі з Церквою зразив собі інші народи, з якими, хоч який він гордий, мусить числитися, коли взагалі не знесе науки рахунку, чого зробити не може.

Л. Г.

——o——

Агонія англіканізму

В „Ля Кроа“ один французький монах, що довший час перебував в Англії, пише про критичне положення англіканської Церкви. Кріза має свою основу в зростаючій байдужности широких кругів і в безсильности англіканського духовенства — зрушити до нового життя масу отупілу в релігійній байдужности. Церковна комісія дієцезії Ексетер мусіла недавно злучити разом три парохії в одну, бо поодиноко істнувати не було вже потреби. Епископ Йорку нарікає на занепад науки релігії й релігійного виховання в Англії. Є богато таких учителів релігії, які біблією цікавляться лише під історичним оглядом. Англіканські церкви в Америці хапаються неімовірних способів, щоби приманити вірних до їх відвідування (м. ін. балет напівнагих „гірльсів“ у церкві!). Супроти такого стану, вираз „агонія“ не буде надто кріпкий.

——o——

Цікава таємниця світа

Анґлійський астроном Джемс Жан оповіщує такі замітки: Найсильніші сучасні телескопи мають 2.50 м. проміру. Крізь них видно світи, віддалені від нас на 140 міліонів часу лету світла. Тих імлистих світів нараховано коло 2,000.000. Кождий з тих світів подібний до молочної дороги, в котрій є коло 400 міліярдів сонць. Промінь простору, в котрім після припущень є ще світи, виносить 2 міліярди світляних літ. Матерія безнастанно розкладається, бо атоми переходять в світляну енергію. Вся історія світа дасться висказати словами св. Письма: „І сказав Бог: Нехай буде світло!“ Отже всесвітові загрожує термічна смерть. Знаючи приблизну суму матерії всесвіта можна приблизно обрахувати його вік. Земля треватиме ще коло 2 міліярди літ, сонце 5 до 10 міліярдів літ, життя на землі коло 1 міліярда літ, а весь світ коло 200 міліярдів літ. Очевидно — се одна з гіпотез, яких є богато. Незабаром виконають в Америці великим коштом телескоп 5 метрів проміру, котрим відкриють міліони незнаних звізд.

Той, що боїться направляти блуди, се чоловік трусливий (З китайських приповідок).

Ми на селі а радіо

Не оставаймо по заду!

Про міста не пишу, бо нині в кождім місточку є радіотехник, що продає і монтує радіоапарати.

Радіо в такім ужиттю має всего менше більше 6 літ життя, але розвій його пішов шаленим темпом. Нема кутика світа, де про нього не зналіб. Лиш у нас якось, мов на степу, глухо, тихо. „Біднота“, — мовляв. Алеж нині за 39 золотих можна справити собі вже детектофон. Де його купити? На своїй почті. — Як його змонтувати? Дайте у висоті 12—15 метрів від землі один патик на даху стайні а другий на даху дому у віддалі 25—40 метрів, причепіть один кінець дроту (антени) до одного, а другий з допроваджуючим дротом до хати, через вікно прилучіть до апарату, а під вікном, найлучше під ринвою, де вода стікає, випорпайте на 1 метр діл, дайте в него стару, поломану путню цинковану, повну попелу і трохи соли, аби нагризало і причепіть до неї дріт злучений з апаратом яко уземлення. От і вся штука! І за годину слухавками хапаєте з етеру концерти, опери, промови і т. п. зі Львова, Варшави, Букарешту, Будапешту, Відня і т. д. А патики з антеною сильно прибийте, аби вітер не звалив. Як звалить, то знов прибийте. А як урве антену, то гудз завяжіть і грайте далі, аж коли поїдете до міста і купите нову антену, грубшу, по 15 сотиків метер.

Коли Св. Отець Пій XI. поручив Марконієви вибудувати в Ватикані сильну на 120 кільоватів радієву стацію, надаючу, і 12. II. сего року вперше промовив як Христовий Заступник до всіх народів землі, взиваючи до мира і любови і благословляючи „урбі ет орбі“, а Ватикан заповів на будуче і дальші промови, — тож і нам, передовсім священикам на селі, належить подумати над тим, що і ми маєм обовязок, ідучи з духом часу, держачи руку на живчику пульсуючого поступу, як провідники народу наглядати і на филях радієвих, яку поживу духовну побирають наші парохіяни по читальнях з радіоавдицій. Ми не можемо лишатися по заду, без шкоди для нашої святої справи.

Буваючи в оо. сусідів виджу, що справді радіо вже захопило наше село на добре. Що неділі і свята весь нарід валить просто з церкви до читальні, чотиролямповий апарат кричить на ціле село, обходитись з ним уміє нині трохи не кождий селянин. І в школі і в дворі і на почті — всюди є радіо. Лиш у священика ще нема, бо — мовляв — біда, грошей нема. Та ходім до читальні, бо полишити радіо в читальні на безкритичних людий і часом злобних, булоб гріхом. Такі воліють наставити слухачам апарат на большевицьку богопротивну балачку чи безбожницьку пісню, як на авдиції релігійні: богослуження з хорами, орхестрами, та проповідями. Мали ми сего року в Велику Пятницю псальми зі Львова, пречудні, наші, по мистецьки виконані, надавані на всі стації надавчі в цілій Польщі і на цілу Европу. Або чи кождих свят не слухаєм коляд і наших святочних пісень з ріжних столиць світа? Коли тепер польське Радіо в Варшаві й у Львові аранжує спеціяльні українські хори, концерти балалайкові і прч. (розуміється на домагання радіоабонентів українців), то ми малиб лишитися на селі глухі на такі гарні духовні пири?! Коли зі Стокгольму, Берліна, Відня і т. д. несе радіо в свята „Бог предвічний“ чи „Христос воскресе“ або й який инший український концерт, тоді, повірте, коло апарату годі видержати без слези в оці а душею вчуваєшся в думку і серце нашого заточника, що виспівує тобі в радіо всю свою душу з чужини! І ти йому тоді благословиш і молишся з жаром за кращу долю нашого народу та його дітий, розсіяних по всему світу.

Радіо не тільки несе співи на село та, що дуже важне, дає точну годину 12. в полудне і 8. вечер що дня через радіо. Чотири рази денно говорена газета подає найновіші вісти з цілого світа, ціни збіжа, масла, вовни, шкір, що дня лекції для рільників, пасічників, фахові виклади професорів з кождої ділянки промислу, лекції чужих мов а вечером концерти, опери з великих театрів як Медіолян, Відень, Рим, Варшава, що дня аж поза північ. А то все коштом 20 сотиків за годину вже при закупні великого 4-лямпового апарату, разом з цілим найновішим урядженням.

Майже у всіх лат. катедрах є вже змонтовані надаючі мікрофони, є й у нас, в св. Юрі у Львові, звідки надають, чи будуть надавати урочисті богослуження. Що суботи і навечерія свят чуємо в радіо відправи — з прегарними хорами, молитвами, проповідями Епископів, процесіями, цілі реколекції, н. пр. для хорих у шпиталях, академії й урочисті обходи в університетах, засідання в соймі, мови з міжнародних конґресів, навіть була розмова з гістьми в летучім Цепеліні або зпід землі в Величці ювилейний обхід з богослуженням. Це все цілими днями, коштом 20 сотиків за годину. А не хочете слухати або не маєте часу, замикаєте апарат, корбу на долину, і не коштує нічо.

У нас, як відомо, до всего треба принуки, тож нехай цих пару моїх слів стане принукою і започаткує бодай дискусію на тему радія в „Новій Зорі“. Найдальші закутини нашої батьківщини лучімся на филях етеру, орґанізуймо українське Радіотовариство! Маємо знаменитих українців радіотехніків, котрі охотно візьмуться до того. Нехай виходить осібне українське фахове радіописьмо на взір польського „Радіо“, тижневика в Варшаві Алея Уяздовска 47. (коштує прегарно ілюстрований з програмою авдицій на цілу Европу на кождий будучий тиждень 10 зол. квартально). А як станете вже радіо-абонентами, т. є. як будете мати апарати і зголосите їх на своїй почті й заплатите 3 зол. місячно, тоді пишіть всі свої завваги й бажання на адресу: Польске Радіо Варшава, скринка почтова, ул. Кредитова 1. Всяких інформацій охотно уділяю а навіть українців-радіотехніків на бажання присилаю, котрі за добре слово і склянку квасного молока урядять вам все на місци і навчать як з апаратом обходитися.

О. Михаїл Андрішин.
(Озеряни коло Бучача).

——o——

Нотарі стануть урядниками

Польська преса доносить, що правительство приготовляє проект удержавлення нотаріятів. На тій підставі нотарі малиб одержати урядничі платні, а всякі оплати мусілиб віддавати державному скарбови. Проект сей мало викликати те, що деякі нотарі мають великі доходи, отже правительство сподівається, що тим способом побільшить свої доходи.

——o——

„Для добра пролєтаріяту“...

„Ню-Йорк Геральд“ доносить: 69 фінських комуністів, що мали америк. горожанство, виїхали в СССР, щоб там причинитися до будови соціялістичного устрою. Кождий з них мав по 500 дол., бо такої суми вимагають від кождого, хто хоче осісти в СССР. Зараз по приїзді в Ленінград больш. власти зажадали в них видачі тих грошей „для добра пролєтаріяту“. Фінські комуністи відмовили й зажадали дозволу на поворот до Америки. Власти ще не вирішили тої справи. (Видко, що не тільки між українцями є ще наївні люди).

Проф. Д-р Л. КОПЛЕР

Релігія й політика*)

д) Коли отже альтернатива „або католик або соціяліст" невідповідальна, тоді очевидно допускаємо може бути лише друге становище: „католик і соціяліст". Та сего о. д-р Пліґлер не відважився сказати. Там, де він дає клич, котрого треба — на його думку — придержуватися, несподівано говорить таке: „Не Церква або пролетаріят, але: Церква і пролетаріят („Neuland" IV 6—8, ст. 126). Вибачте! Таж це зовсім щось інше! На таке розвязання справи і такий клич кождий священик пишається — як то кажуть — обома руками, бо таке поставлення справи кожний з нас віддавна носить в серці. Віддавна, бо це направду нічо нового. Чейже віддавна вся душпастирська праця в робітничих осередках по містах і в краю стремить до того, щоби знов привернути до віри тих робітників, котрі поріжнилися з Церквою. Без уговку шукаємо нових способів і нових шляхів, щоб полагодити се головне душпастирське завдання. Оскільки мені відомо, в Церкві ніколи не відозвався ні один голос, щоб Церква відгородилася від пролетаріяту. Сего Церква і не моглаби зробити, бо тоді тяжко спроневіриласяб своїому завданню. Натомість голосно треба протестувати проти сих, котрі жадають, щоб ми клич: „Або католик або соціяліст", зрівнали з гаслом: „Або Церква або пролетаріят". Коли не хочемо допустити до страшного помішання понять, то не можемо робити такого зрівнання. Соціял-демократія се партія ворожа релігії, отже не можна позволити католикови, щоб належав до неї добровільно. А пролетаріят це робітнича верства, від котрої Церква не хоче відмежуватися, але з котрою хоче бути злучена.

О. д-р Пфліґлер жадає, щоб на будуче не було боротьби зі соціялізмом, але каже, треба змагати до спасення соціялізму і дати соціялізмови новий зміст. („Der Seelsorger" III, 8, ст. 240). Та тяжко зрозуміти, як можна жити „з духа Христа" світоглядом ворожим Христови, програмою партії також ворожою Христови і партійною роботою, неменше ворожо проти Христа спрямованою. Се моглоб хиба тоді статися, коли соціялізм зійшовби не лиш зі свого ворожого релігії становища, але також викинувби зі своєї програми й партійного життя все те, що противиться науці і заповідям Христа. А про „спасення соціялізму" коли це слово не має остати лиш пустою фразою, тільки тоді моглаб бути бесіда, колиб соціялізм ухристіянізувався. Та з хвилею коли зі соціялдемократії буде усунене все, що в ній вороже релігії й Церкві, вона щоправда буде „вратована", але перестане бути тим, чим вона була досі і мусітиме зречися свого характеристичного основного жадання, т. зн. соціялізації засобів продукції.

Отже таки обстоюємо те, що на початку було сказане: Доки соціялдемократія лишиться тим, чим вона була досі, доти морально заборонено кождому католикови до неї добровільно належати. І доти Церква та її представники мусять відкидати соціялдемократію, а то з причин чисто релігійних. Се боротьба не особиста, тільки виключно річева по словам св. Августина: Diligite personas, interficite errores.

*) Гл. „Н. Зоря" чч 10—47.

Студент найкраще працює для нації, коли свідомо підготовляється до свого будучого фаху. Не треба собі ломати голови, чим зможемо народови. Коли студіюєш медицину, то найкраще зможеш йому, ставши добрим і свідомим лікарем і т. д. (Масарик).

Галицька Соціялістична Радянська Республика

IV.

Справи зреферовані Курахом здивували їх дуже, бо вони — „члени" галицького радянського уряду! — нічого не знали про те, яку політику поза їх плечима веде Затонський. Було порішено, що в цій справі вони заінтерпелюють Затонського і будуть протестувати проти нарушення прав галицько-українського населення. На найблищому засіданню комісаріяту Конар дійсно остро скритикував діяльність Затонського і протестував проти таємних пертрактацій з радянським урядом Польщі. Затонський відповів, що він за свої вчинки відповідальний перед московським центром, бо веде таку лінію, яку йому наказав той центр. Виконуючи доручення того центру він не стерпить жадної опозиції зі сторони „шовіністів" і „сепаратистів", у нього ще є на стільки сили, щоб дати собі раду з виступами опозиції. Питання про прилучення Галичини до радянської Польщі не заперечив.

На виступи проти опозиції не прийшлося довго ждати. Вже третого дня по цій заяві Затонський розвязав комуністичну партію Галичини і зарядив новий впис членів, щоби в той спосіб збутися з партії опозиціоністів та національно свідомих людий. На ново до партії приймали тільки таких, котрі заявили безоглядний послух Затонському. Рівночасно пішли арешти між б. старшинами української армії, котрі були заняті в ріжних установах. Причиною цих арештів були збори урядовців комісаріяту військових справ, на котрих принято резолюцію Кураха з протестом проти політики Затонського і домаганням, щоб він уступив з головства в галицькім радянськім уряді. Цю резолюцію передано комісареві військових справ Паліїву, котрий доручив її Затонському з заявою, що в його комісаріяті деякі урядовці просто не хотять працювати, бунтуються і домагаються уступлення Затонського, зглядно зміни політичного курсу. По цій розмові Паліїва з Затонським зпоміж старшин арештовано Кураха, Горбачевського, Жмура, Капусту і и.

Кілька днів пізніше від галицьких справ усунено і самого Палїва та вислано його до Київа. По нім і Конара вислано в Москву, також і Козоріса усунено з комісаріяту. Опозиція в дійсности була здавлена і ніхто не міг станути в її обороні. Затонський міг далі вести свою політику, бо тепер цілий „уряд" солідаризувався з ним. На острах иншим розстріляно б. чет. Короля (дуже здібного чоловіка), б. хорунжого Яремчука, а далі пішли вже „звичайні" розстріли й арешти.

Шефом чрезвичайки був галицький комуніст Наваловський, тип невідомого походження і беззастережний прихильник Затонського. Визначнішими аґентами чеки були: Гольдберґ, Вольфман, Різниченко (всі три жиди), Пайончек, Рихлович (Поляки), Дністренко, Юрчук, Сеник, Норич-Дзіковський (Українці). Дністренко (Бабак), як і всі инші були Галичанами. Того Дністренка пізніше замордували десь на Уманщині українські селяне, повстанці. Юрчук також загинув без сліду, Сеник і Дзіковський потім перейшли до УВО і врешті опинилися на еміґрації. Минулого року Дзіковський знову навернувся до большевиків, але ті його — розстріляли. Про инших чекістів не згадую, бо я мало знав їх, а згадую про тих, що їх „опіку" відчув і над собою. (Далі буде).

ШИРІТЬ КАТОЛИЦЬКІ ЧАСОПИСИ: „НОВУ ЗОРЮ", „ПРАВДУ", „БЕСКИД".

З РЕЛ.-ЦЕРК. ЖИТТЯ

Св. Отець у промові до членів інституту „Пропаґанда Фіде" на тему спору з фашистами про Католицьку Акцію заявив, що відносини дальше прикрі й анормальні, одначе св. Отець не тратить надії, що спір буде полагоджений.

Беатифікаційний процес папи Пія X. Римський церковний трибунал для справи беатифікації папи Пія X. відбув послідне засідання, на котрім обговорено вислід чотирох окремих процесів, переведених у Римі, в Тревізі, Мантуї й Венеції, т. зн. у тих дієцезіях, де Пій X. працював якийсь час. Акти тих процесів вручив Конґреґації Обрядів постулятор справи, протоігумен монастиря Валльоброза. Від цеї хвилі розпочався властивий апостольський процес. Закінчений тепер перший період справи тревав около 8 літ тому, що її постулятор, іменований в 1923 р., мусів згромадити й критично розслідити величезний матеріял, що відноситься до життя й чеснот святого папи.

Евхаристійний конґрес у Пйоткові трибунальським, у Польщі, з приводу 700-літної річниці св. Антонія з Падви відбувся в днях 12—14 червня. Взяли в ньому участь епископи Лодзі Вінкентій Тимєнецкі, еп. Кубіна з Ченстохови й еп.-пом. варшавський Шляґовський.

По видаленню нунція з Литви. Литовський уряд, як причину видалення папського нунція мсґра Бартольонія подає, що нунцій мав виголосити на евхаристійнім конґресі в Волкомірі промову, в котрій мав представити теперішний стан відносин між Литвою й Ватиканом. Мотив цей наївний і ніхто на Литві в це не вірить. Католицьке населення Литви дуже обурене. Тому, що нунцій був деканом дипльоматичного корпусу, по його відїзді чинности декана обняв німецький посол, як найстарший серед дипльоматів.

Священики - мученики. До Риму прийшла вістка про смерть католицького священика Александра Алексієва, москаля, східного обряду, в той спосіб, що звернено поручений лист, висланий до нього до Арханґельська в січні с. р. Лист вернув до Риму з французькою допискою совітських властий: „Помер". Старець цей походив з православної родини. В немолодім віці став священиком. Навернувся на католицизм щойно тоді, коли большевики стали переслідувати католицьку Церкву. Повнив духовні функції в Одесі, де після східного обряду відправляв у католицькій французькій церкві. Там застав його 1926 р. мср Д'Ербіні. В р. 1928, коли арештовано й вивезено двох київських греко-католицьких священиків, мимо великої небезпеки радо заступав їх. По кількох місяцях арештовано його й вивезено до Арханґельська. Засуджений на повільну смерть ізза страшного недостатку та морозів низше 50° Р. Там також конає повільно епископ Малецький, що має 72 роки. В глибокій Сиберії запроторено його етапами в грудні м. р. і в січні с. р. Так конають там сотки католицьких священиків. Завдають їм найстрашніші муки, щоб приневолити їх до апостазії. Та даремні діявольські зусилля.

Англійські духовні семинарії переповнені. Катол. епископ у Сальфорді згадує в останнім своїм посланню, що всі висші духовні семинарії в Анґлії — а є їх там пять — переповнені кандидатами духовного стану так дуже, що як пише: „Кождого року мусимо жебрати від брам одної семинарії до другої, щоби приняли там наших кандидатів і хоч ми готові заплатити за це, — вони часто відходять з нічим". Вістка та вказує на буйний розцвіт католицизму та зріст духовних покликань в Анґлії. І се діється в часі, коли протестанти в Анґлії жалуються прилюдно ізза великого браку кандидатів на їх „прічерів".

ПОЛІТИЧНІ ВІСТИ

ВЕЛИКУ ПРОМОВУ виголосив через радіо канц. Брінінг. В ній підчеркнув, що без уздоровлення економічних відносин нема політичного успокоєння. Розвиток Европи і ліквідація кризи залежить від того, чи колишні неприятелі рішаться забути минувшину. Ініціятива Гувера отвирає необмежені можливости до цеї великої переміни. В промові є також знаменний уступ, в котрім Брінінг каже, що економічну і суспільну кризу в Німеччині тимскорше побореться, чим більш рішучо німецький нарід й уряд виявлять готовість і щиру волю стати охоронним валом порядку і мира Европи. Німецький уряд свідомий того, що упорядкування відносин між Німеччиною і Францією відограє тут велику ролю. Німці виявлять добру волю. Коли вдасться осягнути порозуміння в справі однорічної мораторії, то дорогу до співпраці обох держав легко буде знайти. Під кінець промови Брінінг висунув проект стрічі німецьких міністрів з французькими на взір стрічі в Чекерсі.

ДЛЯ ОСЯГНЕННЯ ЗГОДИ Франції на предложення Гувера щодо однорічної мораторії для Німеччини виїхав з Лондону до Парижа секретар скарбу Злуч. Держав Мелон. Є загальне переконання, що Франція згодиться на мораторію.

„ЦВЕЛЬФ-УРБЛЯТ", часопис зближений до німець. уряду пише: Уважають певним, що колиб Франція приняла плян Гувера, то уряд Німеччини зречеться пляну митної унії з Австрією.

ПОЛЬСЬКИЙ АМБАСАДОР Скшинський оженився в вдовою по кн. Меттерніху, котра походить з визначної еспанської родини Сільва. Вінчав їх генерал Єзуїтів Ледуховский. Опісля новоженці були на авдієнції у св. Вітця.

ПРЕДСТАВНИК ПОЛЬЩІ в Америці в розмові з державним підсекретарем Злуч. Держав заявив, що польський уряд поставиться як найприхильніше до пляну однорічної мораторії през. Гувера.

В БОЛГАРІЇ побідив при виборах опозиційний бльок під проводом Малінова. Він отримав 590.000 голосів і 150 мандатів супроти 417.000 голосів і 79 мандатів урядового бльоку. Комуністи здобули 165.000 голосами 33 мандати (мали 8 разів менше), соціялісти мали 10 мандатів, а задержали тільки 1. „Лівий" Селянський Союз не здобув ні одного мандату: як скрізь так і в Болгарії розагітований „на ліво" нарід волить потому найлівіших, то зн. большевиків.

АНГЛІЙСЬКИЙ КАНЦЛЄР СКАРБУ СНОВДЕН повідомив представників Румунії, Югославії, Польщі, Естонії й Лотви, що Анґлія відложить тим державам сплату военних довгів на один рік, коли предложення Гувера буде загально приняте.

Маленький фейлєтон

Про ходження в гори

В часі вакацій люди особливо з долів люблять ходити в гори. Отже треба памятати, щоб у горах не напружуватися, не робити за тяжких тур, бо се може недобре відбитися на серці. Д-р Бекер оповістив свої досліди, які зробив на 28 молодих туристах. Пульс в часі ходження по горах доходить навіть до 180 ударів на мінуту, особливо в часі довших прогульок. Натиск крови більшає. Нерви напружені. Серце поширюється. Розуміється, те поширення треває найдовше один день, але не виключена річ, що при надмірних зусиллях в часі прогульок ненормальне поширення серця може остати на завше. Отже — все робити в міру, і прогульки також. —

(З німецького).

НОВИНКИ

Т-во ім. М. Шашкевича в Золочеві прислало нам лист (без дати), в котрім з приводу нотатки в 45. ч. „Н. Зорі" п. з. „Як сіють заколот" заявляє, що не має нічого спільного з наклепами на Преосв. Григорія в справі відомих 5 моргів ґрунту, а навпаки „хоче вступити в ряди борців за зединення народу під прапором одної катол. Церкви." З приємністю приймаємо се до відома й уважаємо справу полагодженою.

Головна Управа „Рідної Школи" оповіщує: Тими днями розсилається на численні адреси ювилейну книжку „50 літ Рідної Школи". Ціни книжки не піднесено, не зважаючи на збільшені кошти видання понесені ізза передруку спричиненого конфіскатою деяких місць. Щоб покрити кошти цього конечно потрібного видання, просить Управа не відказатися принятн цю книжку пересилаючи за неї 6 зол. і 50 сот. за поштову пересилку якнайскорше. Хто бажавби мати цю книжку, а через недогляд при адресуванні не одержав її, зволить зажадати в Головній Управі.

Новий костел посвячено в селі Літна, пов. Дрогобич.

Всіх урядників в Польщі є 467.000. Супроти того, що незабаром має бути відправлених 15%, стратить службу коло 70.000 урядників.

Пожежі. В Крушельниці, пов. Сколе згоріло 27 господарств, в Узині, пов. Станиславів, 9 господарств, в Павелчу 3 господарства. В Болехові Марія Бодлах підпалила дім свого батька ізза родинних непорозумінь.

„Маслосоюз" перебрав під свій заряд молочарські кооперативи, які були досі під зарядом москвофільського Союза кооператив „Дністросян". Про цей відрадний факт побіди економічних мотивів над гуртковими повідомили обі організації окремим комунікатом, надрукованим у 26 ч. „Господ. Кооп. Часопису" й іншій пресі.

„Праця", рідна сестра „Ради", органу „незалежної" думки, „працювала" за невідомі фонди і всіма силами захвалювала нашим селянам „гарну державу за Збручем". Та видно не вдоволила своїх хлібодавців, бо не виходить уже від довшого часу.

Зїзд шкільних кураторів відбувся у Варшаві 25. червня б. р. Зїзд був посвячений обговоренню організаційних справ нового шкільного року в школах всіх типів.

Найбільша текстильна фабрика в Лодзі „Відзевска Мануфактура" замкнула свої варстати. Наслідком того стратило працю 6.500 робітників. Причиною замкнення фабрики відмова уряду ґваранції облігацій фабрики на суму 1 міліон долярів, якими фабрика хотіла покрити довг супроти італійської фірми. Через те гроші призначені на платню робітникам мусіли піти на сплату довгів.

Шпіонську організацію викрито у французькім міністерстві загран. справ. Один з урядників відшифровував тайні депеші. Підчас ревізії у нього найдено важні тайні документи. Увязнено три особи, в котрих також найдено компромітуючі документи.

Українське Гігієнічне Т-во у Львові улаштовує від 5. до 10. липня 1931 включно в Теребовлі в салі Т-ва „Просвіта" протитуберкульозну і гігієнічну виставу з викладами.

Львівське заведення для глухонімих обходило 100-ліття свого істнування. У святі з того приводу взяв участь епископ Лісовський.

Секретаря суду в Стрию Пончака увязнено під закидом обманств і видурювань під покришкою вироблювання посад як також систематичного усування судових актів.

53 нових часописів повстало недавно в Польщі. З того 23 у Варшаві, 8 у Львові, по 3 в Кракові і Вильні і по однім в 12 інших містах. З них 8 тижневників, 4 двотижневики, 12 місячників, 6 квартальників і 23 інших.

Нове джерело закупу мужеського білля. Найдешевше джерело закупна мужеського білля є тепер фірма **А. Віттельс, Львів, Рутовського 7.** Ціна мужеської сорочки, виконаної по найновішому крою з матеріялу першої якости разом із 2 ковнірцями, тепер зол. 11. На виставах фірми А. Віттельс є найгарніші зразки матеріялів на білля. Фірма Віттельс просить оглядати матеріяли без примусу купна. 986 в) 3—100

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

На дволітні рати. Перед закупном **меблів** вступи, а переконаєшся, що найдешевше купиш **меблі** всілякого рода у **ГЕШЕЛЄСА**, у Львові, вул. Коперника, ч. 23 (ріг вул. Броновської). Фірма та знана зі своєї солідности поручає меблі всілякого рода, як також **меблі** тапіцеровані на довготермінові рати. Кождому купуючому по упливі року відсвіжує меблі власним коштом. Стережися отже шумної реклями і замарстинівської тандити. 912 27—100

ФУТРА жіночі, мужеські готові на замовлення, як також всякі перерібки на догідних місячних сплатах поручає і виконує

954 **М. МОШУМАНСЬКИЙ** 9—25

Львів, ул. Боїмів ч. 1. тель. 10-11.

Приймає футра до переховування.

Г. МІНЦЕР і Р. КУПФЕРШМІД

ЛЬВІВ, ЛЬВА САПІГИ 83.

Поручають: **Меблі** всілякого рода по цінах конкуренційних і **лишень** готівкових на **довгоречинцеві** сплати.

947 18—20

Не викидай своїх грошей, купуючи тандиту!

КУПИ В СКЛАДІ—ЖЕРЕЛІ

МЕБЛІ стилеві і звичайні власного виробу. Прегарні їдальні, спальні, меблі тапіцеровані, софи, отомани, буфалькн, гарнітури, крісла найдешевше на 24-місячні рати,

поручає **ЗАНДКЕР**

ЛЬВІВ—ЗАМАРСТИНІВ, вул. Львівська ч. 58. Телефон 93—14. СТОЛЯРНЯ — ТАПІЦЕРНЯ.

Кождому купуючому по році відновляємо безплатно меблі. 871. 43-50

РІЛЬНИЧІ МАШИНИ

січкарні, молотільні, плуги борони керати й инші рільничі прилади

поручає

РІЛЬНИЧИЙ ДІМ

ГЕНРИК ЖЕПКА

ЛЬВІВ, УЛИЦЯ ГОРОДЕЦЬКА, 58.

987 Тел. 8—72. 3—5

ЛЕЖАКИ першої якости **зл. 12.** **Гамаки, коші** подорожні, валізи,

ЗАБАВКИ **фотелі** огородові . . . зл. 7·50.

Килими, народня штука поручає:

Людвик Гегедіс, Львів **Коперника 11.** Тел. 26-09. **філія: Галицька 5.** Тел. 30-32.

962 11—20

Видає й редагує Комітет У. К. О. Відвічальний редактор Роман Гайдук. З друкарні Вид. Спілки „Діло", Львів, Ринок ч. 10.

Porto zapłacone ryczałtem

Рік VI. Львів, неділя 5 липня 1931. Ч. 49 (449).

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 4 ст. під неділю на 8 ст.
АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Кальоновича ч. 8. II. пов. - Тел. 4-48.

Передплата в краю: 1/4-річно 6 зол. місячно 2 зол. Закордоном 1/4- 1 амер. доляр. — Ціна числа 25 сот. —
Конто П. Щ.: Краків 405.867.

Вибір Архимандрита Чина Св. Василія В.

В днях від 23. червня до 1. липня включно відбувалася в монастирі в Добромилі генеральна Капітула (Собор) Чина св. Василія Вел., на яку, як ми вже попередно згадували, зїхалися ігумени з більших монастирів, настоятелі Василіянських місій в Канаді і Бразилії — та делеґати вибрані з не-ігуменів. Заступлені були монастирі з 8 держав. Ціль Капітули була вибрати першого Архимандрита і його Курії — то є Консульторії і Секретаря і полагодити біжучі справи Чина. В суботу 27. червня с. р. вибрано Архимандритом о. Діонізія Ткачука, дотеперішнього заступника протоігумена по смерти о. Калиша. До Курії ввійшли: 1) як протоконсультор о. Діонізій Головецький, ректор Української Папської Колеґії в Римі, Консультор Св. Конґрегації для Східної Церкви в Римі, 2) о. Лазар Березовський, дотеперішний Консультор Чина, 3) о. Панкратій Кандюк, префект Укр. Колеґії і Консультор Св. Конґрегації для Східної Церкви. 3) Генеральним Секретарем вибраний о. Йосиф Заячківський, ігумен в Дрогобичи. Капітула закінчилася 1. липня підписанням актів Капітули і відспіванням „Тебе Бога хвалим". По полудни 1. липня розїхалися вже деякі ОО. Капітули, між иншими Настоятель місії в Канаді. На Капітулу вислав телеґраму з бажаннями Св. Отець Папа Пій XI., Нунцій архіеп. Мармаджі з Варшави і наші Преосв. Епископи та дехто з латинського, білоруського духовенства.

—o—

Вже почалася масова редукція урядників

Заповіджене звільнювання урядників з ощадностевих мотивів вже почалося. У всіх міністерствах і підчинених їм урядах звільнено зі служби передовсім богатьох контрактових урядників і тих сталих, що мали емеритуру і дальше були на державних посадах, дальше тих, що мали дві посаді, замужні жінки, котрих мужі мають посади, вкінці перенесено в нечинний стан тих, що колинебудь були дисциплінарно карані. В декотрих урядах редукція доходить до 10%. Обчислено, що число зредукованих урядників виноситиме кількадесять тисяч.

—o—

Нова почтова, телеґрафічна і телефонічна тарифа

Від 1-го липня с. р. обовязує нова почтова, телеґрафічна і телефонічна тарифа, яка зміняє частинно попередну. В новій тарифі введено нові оплати за т. зв. місцеві листи. Оплата за місцевий лист (коли адресат живе в місці надання листа) виносить 15 сот., за кореспонденційну картку 10 сот. Заграничні листи: листи до 20 грамів замість дотеперішних 50 сот. — 60 сот. За кождих дальших 20 гр. доплачується 30 сот. Листи до Австрії, Ромунії, Чехословачини й Угорщини замість 40 сот. — 50 сот. Почтові картки до тих самих країв — 30 сот., замість 25 сот. До иншіх заграничн. країв — 35 сот., замість 30 сот. Зноситься т. зв. повітові телеґрафічні розмови за окремою оплатою. Їх уважатиметься відтепер за міжмістові розмови. Сі розмови коштуватимуть на віддалі 25—50 км. — 1.20 зол., замість 1 зол. На віддалі 50—100 км. — 2 зол., замість дотеперішних 1.60 зол.

—o—

Штрайк самоходів і автобусів в цілій Польщі

Почався загальний штрайк самоходів й автобусів цілої Польщі. Причина штрайку: розбиття переговорів між самоходовим промислом і міністерством публичних робіт в справі обниження податків, наложених на цей промисл. Сі податки у виді дорогового фонду й инші такі великі, що на думку самоходових підприємців виключають дальше ведення сих підприємств. Штрайкує в Польщі 16.000 таксівок, 3.500 міжмістових автобусів, 30.000 шоферів і механіків. 36.000 людий, що обслугували автобуси стратило працю.

Монархія, республика чи диктатура?

Монархістичний щоденник „Возродженіе" приніс передовицю, в котрій пише: В ожиданню необхідного провалу большевизму еміґранти постійно випитують утікачів з СССР, чи народ хоче там монархії, республики, чи диктатури? Та всі такі питання без сенсу, пише „Возр.", бо втомлений до краю народ ніяких розмов на ті теми не веде. Він просто готовиться до нової катастрофи й волить все инше, тільки не большевизм. Будучність Росії невідома й тільки дураки можуть думати, що вони її відгадали.

Автом з Фльоренції до моря

До найкращих будівельних праць сучасної Італії належить окрема дорога для авт, котра получить Фльоренцію з морем. Ту дорогу вже будують через найкращі околиці Тоскани і міста богаті в памятники мистецтва і промисл, як Прато, Пістойя, Люква й і., та через славну купелеву місцевість Монтекатіні. Нова дорога мати-ме 10 м. ширини і буде скінчена весною 1932 р.

500 жертв соняшного удару

Число осіб, котрі вмерли в Америці наслідком пануючої там спеки виносить дотепер 500. З того в однім дні вмерло 230 осіб. В Люїсвіль, (стейт Кентаки) шалів дуже нагальний буревій, який вириває дерева з корінням і зриває дахи з домів. Богато осіб ранених. В Декоті появилися хмарі шаранчі.

—o—

НЕ ЗАБУДЬ ПЕРЕД ВИЇЗДОМ НА ФЕРІЇ ВІДФОТОҐРАФУВАТИСЯ В ФОТОҐРАФІЧНІМ АТЕЛІЄ

19—25 „Venus" 883

ЛЬВІВ, Академічна, 24. тел. 38-08, де одержиш фотоґрафії правдиво артистичної вартости.

СПРОБУЙТЕ ЩАСТЯ
і складайте свої ощадности
В КООПЕРАТИВНОМУ БАНКУ „ДНІСТЕР"
857 У ЛЬВОВІ, ВУЛ. РУСЬКА Ч. 20. 49-?
на премійну вкладкову книжечку, де крім відсотків можете виграти ще премію за ощадність у висоті від зол. 25—300, залежно від висоти місячних вкладок ощадности. Найнища вкладка зол. 5.— місячно.

ЧОГО ВЧИТЬ ЕСПАНІЯ

Нарешті зачала катол. преса в ріжних краях присвячувати більшу увагу подіям в Еспанії. А ті події не тільки грізні, але й поучаючі.

В Еспанії на наших очах діються річи, які кождого, хто дорожить релїґією, Церквою і християнським суспільним ладом, мусять переймати жахом. Бо там після упадку монархії та проголошення республики почалася анархія в найгіршім того слова значінню.

Ще найменше помітно в Еспанії анархію в формі боротьби між сторонниками старого і нового державного устрою, між монархістами і републиканами як такими. На злагіднення перебігу самого акту державного перевороту в Еспанії у високій мірі вплинуло поведення б. еспанського короля Альфонса XIII., котрий, побачивши настрої в краю, заздалегідь зрікся королівського престола і виїхав заграницю. Притім зрікся також виразно чинної акції в свою користь — у краю і заграницею. У висліді державний переворот у Еспанії відбувся мирним шляхом і з тим переворотом погодився не тільки загал Еспанії, але й инші держави, які визнали еспанську республику „де юре".

Вже більше загрожувала Еспанії анархія у звязку з розбиттям одноцільної доси еспанської держави на дві окремі самостійні республики відповідно до племінного складу Піренейського півострова: на републику еспанську і катальонську. Та й ся небезпека оминула Еспанію. Сталося се завдяки розважній політиці з одного боку національних провідників Катальонії, а з другого державних керманичів нової Еспанії. Вони порозумілися. У висліді міжплемінна боротьба в Еспанії, подібно як боротьба за устрій держави, не вилилася в форму анархії.

Згадана на вступі анархія, що вибухла в Еспанії після упадку монархії, се анархія, якої в Еспанії, здавалося, найменше можна було сподіватися: анархія протицерковна.

Читачі „Нової Зорі" знають уже, які орґії мають місце в Еспанії супроти Церкви і духовенства. Там у столиці держави Мадриді та по містах на провінції розаґітована товпа нападає на божі доми і монастирі, громить їх, палить, а духовенство, монаше і світське, тровить неначе дику звірину. У своїм розбещенню товпа не зупинилася навіть перед чинною зневагою архиепископа, котрий в архиерейських ризах вийшов їй на зустріч, коли вона вдерлася до архиепископської палати та стала її громити. Аґітатори і републиканська преса раз-у-раз підсичують ненависть товпи до Церкви і її слуг. Вони між ін. підносять домагання, щоб новий републиканський уряд Еспанії поступив з Церквою і духовенством так, як у свій час поступила з ними революційна Франція. Вони вимагають відділення Церкви від держави, кон-

фіскати церковних маєтків, прогнання монаших чинів і т. п. Під оглядом розбещености сучасна протицерковна анархія в Еспанії перевисшає навіть анархію в Росії після захоплення влади большевиками. Бо після большевицького перевороту в Росії товпа не палила ні божих домів, ні монастирів.

Події в Еспанії викликали велике враження і здивування передовсім у консервативних і католицьких кругах світа. Викликали враження і здивування тому, бо якраз в Еспанії таких подій ніхто не сподівався. Як відомо, Еспанія не брала участи в недавній великій всесвітній війні і не зазнала безпосередньо її наслідків. Тому в Еспанії, здавалося, нема об'єктивних причин, які потрясли до основ деякими державами, що брали участь у згаданій війні. Навпаки. Не зважаючи на внутрішню політичну боротьбу, котрої наслідком була напр. кількалітня диктатура Прімо де Рівери, політичному устроєви Еспанії, отже монархії, здавалося, не загрожує основний переворот. Ще менше можна було сподіватися в Еспанії подій, які мають місце у відношенню до Церкви і духовенства. Бо саме Еспанія, поруч б. Австро-Угорщини, була одною з найбільш відданих католицькій Церкві держав, була найбільш католицькою державою на світі — в минувшині і в теперішности.

Та факт остається фактом: в наскрізь католицькій, здавалося, Еспанії, мають місце у відношенню до католицької Церкви і католицького духовенства події, які викликують в серцях католиків невимовний біль і сум. Біль і сум ізза нових ударів, які падуть на католицьку Церкву і її слуг. Та велич болю і суму не лежить одначе в самім факті ударів. Ударів, менших і більших, коротших і довших, католицька Церква перенесла богато на протязі свого близько двотисячлітнього істнування. В останнє — напр. в Мексику й СССР. Але події в Еспанії куди сумніші, ніж недавні переслідування Церкви в Мексику або теперішні її переслідування в СССР. А сумніші тому, що коли в Мексику і в СССР переслідував і переслідує Церкву і духовенство уряд всупереч настроям і навіть при протестах і чиннім спротиві населення згаданих країв, то в Еспанії справа мається якраз навпаки: громить і палить божі доми і монастирі та тровить духовенство — не уряд, але еспанське населення. Те населення, яке на зовні здавалося наскрізь католицьким і яке на зовні мало таку опінію. Мало таку опінію не тільки в цілім католицькім світі, але також серед світа некатолицького. В минувшині і в сучасности. І в тім головна суть еспанської трагедії.

Якаж причина сеї трагедії Церкви в Еспанії?

Причин є богато. Та всі вони зводяться до одної головної: глибокого занепаду релігії серед еспанського населення. Релігії в найширшім розумінню того слова: релігійного освідомлення, релігійної етики і моралі, релігійного світогляду взагалі. Однаково: в низах і на верхах еспанського громадянства; однаково: серед еспанської інтелігенції і широких еспанських людових мас. Бож ясна річ, що в масах катол. народу ніякі агітатори не вспіліб знайти тільки елементів здібних до громлення католицьких церков і монастирів, колиб у тих масах тліли хоч іскри релігійного почування.

Хтож відповідає за такий сумний стан релігійного освідомлення еспанського формально католицького населення?

Відповідальність за це паде, розуміється, в першій мірі на еспанське католицьке духовенство. Які ненормальні відносини в области релігійного освідомлення панують в Еспанії, се надто вимовно виказав д-р А. Міссонґ у статті, зреферованій в ч. 38 „Н. Зорі“. Він зовсім влучно і слушно звернув увагу на те, що католицьке духовенство в Еспанії головну увагу звертало на форму, а не на зміст, на паради і всякі торжества, а не на проповідування слова божого, не на душпастирську працю.

Католицьке духовенство в Еспанії поза формальними відправами по церквах майже не звертало уваги на населення, серед якого живе і тому не має на нього майже ніякого впливу. Зокрема еспанське католицьке духовенство і католики взагалі як найменше звертали уваги на католицьку пресу й католицькі організації — сі нині найважніші чинники в формуванню світогляду широких кругів населення. Взагалі ніхто не звертав уваги на великі браки і хиби католицького життя в Еспанії та не перестерігав перед їх наслідками. Так пише д-р Міссонґ — і слушно пише.

Події в Еспанії невимовно сумні і прикрі не тільки для католиків Еспанії, але й католиків цілого світа. Се грізна пересторога для всіх, хто не бажає повторення їх де інде. Тому з нещастя, яке стрінуло Еспанію, кождий край і нарід повинен витягнути науку. А наука з еспанських подій зовсім ясна: не вільно легковажити виховання широких народніх мас і полишати його всяким лівим агітаторам і лівій пресі. Бо таке легковаження скорше чи пізніше пімститься страшно передовсім на тих, що легковажили. Наглядні докази того маємо в СССР і в Еспанії. „Ліпших“ доказів чейже не треба.

Зокрема не вільно легковажити величезної ролі, яку відограє преса. Тому обовязком кождого, хто не бажає собі і в нас таких відносин, які запанували в СССР і в Еспанії, є з одного боку протиділати розкладовій акції, яку ведуть ліві партії і їх преса, а з другого — всіми силами пособляти католицькій акції в нас, а зокрема поширювати якнайбільше католицьку пресу серед населення нашого краю. Бо небезпека дійсно велика загрожує також нам з усіх боків: в цілім краю йде розклад, здобування сельробами національних інституцій, деморалізація в кооперативах, ворожа Церкві агітація в читальнях і т. д. А протиділання тому всему зорґанізованим способом майже не видно. Річ ясна, що тому при перших більших розрухах малиб і ми тут події, які мабуть недалеко відбіглиб від еспанських. Отже ширім нашу католицьку думку й орґанізацію — поки час...

В АДМІНІСТРАЦІЇ „НОВОЇ ЗОРІ“

можна дістати отсі видання

Бібліотеки Укр. Кат. Організації:

Ч 1. **Основи соціольогії** . . . . 3·— зол
Ч. 3. **Спіритизм** . . . . . 2·— „
Ч. 4. **Життя св. Кирила і Методія** 0·80 „
Ч. 5. **Я. Л. Секти й сектанти** . . 0·60 „
Ч. 6. С. Томашівський: **Петро, перший уніятський митрополит України-Руси** . . . . . 1·50 „
Ч. 7 **Греко-кат. Церква.** (історія) 0·95 „
Ч. 8. Д-р О. Назарук: **Преса** . . . 3·00 „
Ч. 9. **Борці за Церкву Ч. І. св. Павло** 2·— „
Ч 11. Др. О. Назарук: **Вчасна весна в північній Альберті.** . . . . 0·50 „
ч. 12. о. Т. Галущинський: **Найвищий Пастирський Уряд в Хр. Церкві** 0·60 „
ч. 13. **Зброя до оборони і наступу** Начерк проповіди про пресу (добр. даток)
Ч. 14. о. Т. Галущинський: **Царство сатани наступає на нас** . . 0·80 „
Ч. 15. **Борці за Церкву Ч. ІІ.** . . . 2·— „
Ч. 16. **Христіянське виховання молоді** (пров. думки Енцикліки). 0·40 „
Ч. 17. **Еп. Гр. Хомишин.** Пастирський Лист про політ. положення . 0·40 „
Ч. 18 **О. Назарук.** Галицька делегація в Ризі . . . . . 1·80 „

Інші видання:

Др. О. Назарук: Гр.-кат. Церква і укр. ліберальна інтеліґенція . 3·00 „
о. Др. Т. Галущинський: **Думка і наука Церкви в питанню літург. мови.** . . . . . 0·20 „
Др. С. Томашівський: **Десять літ україн. питання в Польщі.** . 1·50 „
Д-р С. Томашівський: **Наша чільна партія у власнім зеркалі.** Критичні замітки. 1·00 „
Д-р Ст. Томашівський: **Про ідеї, героїв і політику.** 2·00 „
О. Назарук: Роксоляна (повість) 12·00 „
О. Н. Ідеольоґічні основи Укр. Кат. Нар. Партії . . . . . 0·5) „

ВІДНОСИНИ В КАНАДІ

Нашу редакцію був ласкав відвідати ВПр. о. Ігумен Кружановський, котрий приїхав, щоби взяти тут участь у засіданнях Ґенеральної Капітули Чина СВВ. В розмові подав нам отсі інформації про відносини в Канаді.

Чин Св. Василія В. має в Канаді вже 11 священиків, 7 братів і 34 питомців. З них 6 на теольогії, 7 на фільософії. Майже всі — тамошні уроженці. Головна оселя Чина тепер в Мондері. Двоповерховий мурований будинок вже за малий. Будова його коштувала коло 50.000 долярів, не рахуючи того, що люди з любови до Церкви охотно помагали, звезли даром усе каміння, всю цеглу, пісок і т. д. і копали фундаменти й пивниці. Таксамо не коштували ніякі виладовування привезених річий. Архитектом був о. Ру, (котрий тепер будує величаву мурована церкву в м. Кукскрік коло Вінніпегу). Довершено того діла в Мондері вже в таких тяжких часах, що трудно було позичку дістати.

Кромі в Мондері має Чин СВВ свої доми в Едмонтоні і в Вінніпегу. Чин займається місійними працями. ОО. з Мондеру обслугують коло 30 церков, ОО. з Едмонтону коло 20. Повстали нові українські кольонії в далеких околицях і треба їх відвідувати.

Новий Епископ, Преосв. Василій Ладика, мешкає в Вінніпегу, 315 Скоті'я, над Редрівером (Червоною Рікою). Епископ обїздже постійно цілу Канаду. Се тяжка праця серед тяжких обставин, серед ворожої пропаганди. Річ ясна, що для одного Епископа територія та, що сягає від Атлянтійського до Спокійного Океану, за велика. Епископ наш удержує в чужих духовних семинарах (в Едмонтоні, Іственті, Гамілтоні) кількох питомців, два з них одержать свячення вже сего року. На другий рік має збудувати наш малий семинар.

Наших Сестер Служебниць є в Канаді поверх 80, також переважно вже з тамошних (в 1902 р. приїхали з Галичини 4 сестри, з них одна зараз померла, 2 пізніше вернули до краю й поїхали до Бразилії). Сестри Служебниці мають свої доми в Мондері, в Едмонтоні, в Йорктоні, в Айтуні, в Давфині, в Вінніпегу і в Монтреалі. В Мондері обслугують вони свій шпиталь (перший український шпиталь в Канаді). Будова його коштувала 38.000 долярів, крім уряджения. В тім шпиталі є коло 30 ліжок. Лікар Українець, др. Стрільчук, уроджений в Канаді, кінчив університет в Едмонтоні, практику відбував у Злучених Державах Америки. Має прийти ще один лікар Українець. Чужинці, котрі відвідують той наш шпиталь, кажуть, що навіть в Англії нема модерніше уряджених шпиталів.

Поруч Чина СВВ працює Чин ОО. Редемптористів, котрі мають осідок в Айтуні і в Йорктоні.

Релігійне й церковне життя серед нашого народу в Канаді постійно розвивається і йде до кращого.

Кріза тепер в Канаді така як і скрізь. Пшениця дуже впала в ціні, найліпша пшениця платилася бушель по 30 центів, а люди діставали 18 до 25 центів. Фінансову депресію використовують большевики для своєї пропаганди, сего року створили навіть фармерську большевицьку унію. Більшість населення відноситься неприхильно до їх пропаганди, також між нашими людьми. В Велінґтоні (Ліберта) обкидано большевиків яйцями на вічу. Вони позивали наших людий до суду, але справи не виграли. В Мондері на великім вічу перейшла резолюція ,щоб уряд відібрав больш. агітаторам горожанські права й депортував їх та припинив пропаганду.

——o——

Компетенція мірян у церковних справах

„Згідно з обичаями східної церкви, її світським членам можна забирати голос у церковних справах" („За східний обряд" — А. Свенціцка. „Діло" 9. VI. 1931).

Звичайно не займаємося у пресі простуванням неправильних думок на церковні справи передовсім світських людей. Вони — індивідуальна власність одиниці. Однак над вище наведеною засадою і над деякими другими висказами п. А. Свенціцкої треба доконче застановитися, а то з двох причин: 1) бо містить їх „Діло", наш щоденник, якого піддержують матеріяльно й морально священики і переважно кат. читачі, 2) у безкритичного загалу поширені майже ідентичні, а шкідливі погляди на церковні справи, порушені в статті „За східний обряд".

Очевидно — волілиб ми, щоби стаття ся у „Ділі" була анонімна або псевдонімом зазначена, бо нашою реплікою не хочемо збудити навіть тіни підозріння про якесь упередження зглядом осіб, з якими полемізуємо. Се відноситься передовсім до авторки, яку зустрічаємо з відповідною шанобою, бо доводилося нам вже передше дещо доброго вичитати у її писаннях. Ходить нам о саму річ, виключно о обективну правду.

Отже стверджує п. Свенціцка „обичай східної церкви", що її світські члени мають право забирати голос у церковних справах. Це загальне, не зріжничковане у змісті, твердження мусимо брати в його текстуальнім значінню і як воно нині поширене серед либеральних кругів суспільности, себто, що: підставою й чинником церковного правління та вирішування суто церковних справ не є виключно церковна ієрархія, але — як нині говориться — „колективна думка", віра й воля „всіх" живих членів церковного тіла...

Зараз з місця заперечуємо се. Таких „обичаїв" Східна Церква не знає. Це основно хибний погляд не лише зі становища Західної Церкви. Той погляд противиться також науці, традиції, канонам й усвяченим звичаям Сходу. Доктринально й правно міродатною у тому згляді є практика вселенської Церкви в добі перших сімох загально-церковних Соборів. В дусі передання тих часів — право інтерпретування й рішання у справах віри, науки й християнської етики прислугує тим, що мають дар „свише". Повну й виключну компетенцію посідають лиш духовні сфери. В їх руках спочиває потрійна, Ісусом Христом дана власть: священича, учительська і пастирська. Ввиду сих незаперечних історичних свідоцтв, ніхто не може квестіонувати цеї очевидної правди.

Та в бігу століть ріжно бувало. Вже візантійський цезаропапізм посягав за церковну владу у тому згляді, з чим боролися східні ієрархи за допомогою римських папів. На Руси-Україні від XI. ст. не було „вічевого" вирішування церковних справ, як це згідно стверджують історики, пр. Карамзін, Суворов, Голубинський. На хвилю лишень вкралася була анархія, коли козацтво під впливом протестантських доктрин старшини почало вмішуватися в суто церковні справи. Над тим плакав і з тим боровся митр. Петро Могила.[1]) У нас найбільше причинилася до поширення кепських „обичаїв" вмішування ляїків у церковні справи, книжка видана під псевдонімом Філялета в Острозі 1597 р. „Апокризіс".[2]) Довший час приписувано авторство сеї книжки М. Смотрицькому, який одначе по навернению на Унію відсунув від себе те підозріння тай виказав у своїй „Апольогії" еретичність твору. Якого добра ожидати нам від Філялета, — питає ціцеронським стилем Смотрицький — який з уродження й по вірі еретик? Наємник не дбає про нічо инше, як лише, щоби взяти заплату і в разі небезпеки відійти... І він взяв заплату, а нас обманув. За свою „Апокризіс" одержав він (від кн. Острожського) місточко з кількома селищами на доживотне уживання, а нам за се подав кальвінізм, як віру! Пізніші досліди виказали, що автором „Апокризіс-а" був кальвін Бронський. У своїй книжці між иншими єресями вчив він, що нема ріжниці між епископом і священиком тай, що світським людям прислугує право рішаючого голосу у справах віри.

Такими переконаннями насяк і кн. Острожський під впливом професорів Остр. Академії Люкаріса, Мотовилла й Москопульоса.[3]) Одною з головних причин, чому князь не приступив до Унії, були його протестантські переконання, яким дав наглядний вираз у своїму листуванню з Потієм і папою Климентом VIII. Він уперто твердив перед ними, що рішення у рел. справах на Руси, також у справі Унії належить і то передовсім до світських людей. Однак під тим оглядом найбільше занархізували православну церкву царг. патріярхи установляючи Ставропігії й надаючи право ексархату — світських людям! Через це впровадили вони в руську церкву революційний первень, причиняючись іще більше до її дезорґанізації.[4]).

Цілковитий розбрат зі старими традиціями Східної Церкви завів Петро Великий через установу „Святійшого Синоду" і впровадженням у нього світських елементів під наглядом офіциряа з титулом оберпрокурора.

А яке поучення в сій справі дає сучасне нам польське православя? Чи і його представники пропагують подібно як п. Свенціцка погляд, що кождий живий член церкви має право — „всьо" рішати? Треба розріжнити. Инакше дивляться на справу старообрядовці, инакше визнавці державного православя.

Думку одних і других можна легко вивести зі старовірчого Собору, що минулого літа відбувся у Вильні, як також з приготованих праць майбутнього синодального Собору у Варшаві.

---

[1]) Гл. Участіе свѣтскаго элемента в церковном Управленіи. Варшава, Синодальная Типографія 1930.

[2]) Один примірник знаходиться у бібльотеці Оссолінських під ч. 4462.

[3]) Гл. М. Возняк, Історія Укр. Літератури, Львів, 1921.

[4]) Гл. Грушевський, Історія України-Руси Т. V. Львів, 1905.

НАУКОВИЙ ФЕЙЛЄТОН

Кліматольогія і фавна

З таємниць старинної Мезопотамії.

Надзвичайно інтересні нові відкриття Анґлійців у країні Ур виказують, що там істнувала дуже висока культура вже на 13 століть перед епохою египетського фараона Тут-енх-Амона. Ті відкриття звертають тепер увагу ученого світа на стару Мезопотамію. Насувається передовсім питання: Яким чином висока культура з густим населенням могла істнувати в країнах, покритих тепер горячими пустинями? Вправді в останнім тисячелітті перед Христом істнував там знаменитий штучний систем наводнень, одначе трудно припустити, щоб той систем ірриґації був там уже тоді, коли в Мезопотамії жили Сумерійці, народ під оглядом етноґрафічним досі таємничий. Навпаки, се річ більше правдоподібна, що Сумерійці поселилися там тоді, коли Мезопотамія була з природи богата й урожайна та що доперва пізніше, коли вона зачала висихати, молодші від Сумерійців Асирійці й Вавилонці були приневолені в боротьбі з посухою будувати штучні системи наводнень.

Ті, зрештою льоґічні, міркування вимагають ще доказів, щоб можна їх уважати не тільки правдоподібними, але й правдивими. Отже такі докази про зміну клімату в Мезопотамії протягом чотирьох тисячеліть перед Христом — маємо в старинних представленнях фавни (звірні), яка в тих часах була в цілій передній Азії й північній Африці. Зміну клімату в Мезопотамії доказують три роди тогочасних звірят, котрих там тепер уже нема. Трудність у тім, що коли в инших краях знаходимо кости вимерших звірят, то в Мезопотамії досі їх не знайдено. Зате маємо доволі багато представлень у різьбі тих звірят і то від дуже давних часів.

З сумерійських часів маємо такі представлення звірят на циліндрових печатках. З молодших, асирійських і вавилонських часів, маємо до того ще багато плястик і ловецьких реліфів. Звірята, про які тут мова, се арні, бізон і тур. Перші два зустрічаються тільки на старих, сумерійських памятках, третий на асирійських і вавилонських — у великій скількости.

Кліматольоґічне пізнання й оцінка звірят з того становища вимагає знання умов, серед яких ті звірята жили. Найлекше пізнати ті умови по тепер живучих представниках тих родів. Вони ще живуть, з виїмком тура, котрий вимер цілковито.

Арні се представник роду буйволів. Той рід ділиться на два, остро відмежовані ґатунки: на буйвола індійського й африканського. Африканські буйволи живуть у пралісах й на степах; від води вони ніде не віддалюються за далеко, бо потребують правильних купелів. Азійські буйволи живуть тільки в пралісах, у джунґлях, вони потребують доконче мочаристих околиць. Тепер живуть вони в джунґлях Індії й на островах Борнео, Целебес та Філіпінах. Скрізь видно їх тільки у вогких лісах і нема ніякої причини думати, що колись було инакше. Значить — там, де ті звірі жили, мусіли бути колись богаті атмосферичні опади й вогкі джунґлі, а тимсамим відповідний клімат і горяча, вогка, тропічна температура.

Бізон, також представник рогатої худоби, був здається менше залежний від істнування вогкости і ліса. Вправді теперішний европейський бізон живе тільки в лісах, але фактом є, що він живе і на рівнинах і в горах Кавказу, а його найближчий свояк, американський бізон („бофало") се звіря степове. Більша часть пород дилювіяльного европейського бізона належала здається також до степових звірят. Одначе зубр (Wisent), порода бізона, мабуть все був лісовим звірятем.

Бізон все належав до північної породи звірят. В дилювіяльній епосі сягав він так високо на північ, що перейшов тоді через теперішний пролив Берінґа аж до Америки (Азія була тоді получена з Америкою). Останки його ще тепер зустрічаються на Алясці та в инших північних околицях. В Европі жив бізон на північно-німецькій рівнині аж до берегів Східного й Північного моря, де тура зовсім не було. Зате до Африки бізон ніколи не дійшов, але дійшли туди арні й тури. Не було також бізона на всіх трох полудневих півостровах Европи. З того видно, що бізон любив студені околиці, одначе не підбігунові, тільки в студені більше умірковані.

КОСМЕТИКА, ПОКОСТИ, ЛЯКЕРИ і т. п. поручає найкорисніше **Альойз Гибнер** ЛЬВІВ, Ринок 38. 972 4-4 Тел. 25-13.

На Соборі старообрядовців (є їх у Польщі около сорок тисяч) брали участь також делеґати з Прусії, Лотви й Естонії. Собор мав характер релігійного з'їзду світських людий. Духовні представники старовірів губилися між переважаючим числом світських. Соборови проводили знані з добродійности братя Піменови. Під наради Собору входили питання про впорядкування старообрядчого життя в дусі збереження чистоти віри, скріплення передання старини, розвязання низки канонічних справ і т. д.[5])

Нас, у яких поняття старовірів лучиться з ідеєю до фанатизму посуненого консервативного духобора, дивує така ляіцизація Собору. І трудно зрозуміти участь у ньому делеґатів польського уряду тай бесіду, яку підчас Собору виголосив віцевоєвода Кіртікліс. Але перестане нас дивувати таке явище, коли звернемо увагу на початки й історію росколу у православній церкві. Старовіри відділилися від офіціяльного православя ізза іконівських реформ, а роздор поглибився, коли казьонна правосл. Церква почала прибирати у свій устрій і науку чимраз більше протестантських елєментів. Старообрядовці позбавлені аж до половини XIX ст. власної церковної єрархії, мусіли з природи річи утворити „Старообрядний Совіт", який мав берегти чистоту передання і давних звичаїв. Це залишилося в них і до нині.

П. Свенціцка, висказуючи свій погляд на „обичай східної церкви", мабуть мала на оці секту старовірів, до яких нас відошле при кінці своєї статті по науку обрядів. Алеж бо старовіри — це лиш одна й не дуже давна секта, якій далеко до того, щоб могла представляти цілий Схід!

Авторка булаб не так аподиктично висувала своє твердження про „обичаї східної церкви" в справі встряваня мірян у чисто церковні справи, колиб була хоч трохи присвятила уваги гострій полеміці, яка до нині ведеться між православними в Польщі з приводу „регламенту", який не без впливу польського уряду допускає до участи в Соборі і світських, виборних членів з рішаючим голосом. Православні з ліберальними поглядами обстоюють за тим, що „живі члени" мають право всьо в церкві „вирішувати", а консерватисти з духовенством на чолі, слушно називають таку поведінку революційними зазіханнями живоцерковщини і збороняють мірянам навіть вступу на Собор.

По освітленню справи сими кількома фактами розграничення компетенції духовних і світських членів Церкви годиться ще вказати, яке широчезне поле апостольської діяльности розкривається перед світськими людьми, справді вірними й „живими" членами Церкви.

Вже апостол народів, Павло, який у посланню до Коринтян висказав слово глибокої премудрости: „Жінки в церквах нехай мовчать", — виставляє рівночасно віковічний памятник апостольській праці таких жінок як Прискілля і др.

Історія особливо новіших часів дає приміри, що світські люди в обсягу своєї компетенції можуть віддати Церкві неоцінимі прислуги. Показалося це передовсім у часах державного раціоналізму й атеїзму. В добі найтяжшої скрути світські люди подають Церкві своє помічне рамя. Коли О'Конель 1829 р. увійшов до англійського парляменту, зачався новий розділ в історії Церкви: католики виступають як політичний чинник у публичному життю. Два роки пізніше зачинає Монталембер у Франції боротьбу за свободу Церкви, а незабаром потому виступають в обороні католицизму на публичній арені Німці: Hurter, Buss, Mallinekrodt, Windhorst. „Ми не булиб гідні — пише Weiss — споживати плодів їх славної діяльности, колиб щоденно не згадували їх памяти з найбільшою вдячністю". У славетній німецькій борбі „культуркампф") проти катол. Церкви не духовенство, а світські люди вели активну оборону у пресі і парляменті тай остаточно завели „залізного канцлера" до Каносси. Ось що пише про ту справу протестантський історик: „Велика маса католицького населення Прус (в тім часі, як з 12 пруських епископів сімох ізза незахованя „маєвих законів" усунено з престолів, а около тисячі парохій осиротіло) ще більше ніж передтим звязалося з Папою й епископами; число католицьких часописів зросло протягом шести літ з 4 на 120, а катол. партія „Центрум", яка при своїм заложенню мала 50 послів, піднеслася до більше як 100 членів, тому що згодом приєдналися до неї всі католицькі виборчі круги..."[6])

Ось до таких результатів доводить гармонійна співпраця духовенства зі світськими. Але це може статися не на підставі лібералізму живоцерковщини, а в дусі співпраці, вираженої в тій аналогії про людське тіло і його члени, якою колись сенатор Аґриппа втихомирив бунт плебеїв-сецесіоністів на Святу Гору. Апостол Павло в листі до Коринтян також розвиває це порівнання у містичному значінню, додаючи, що до тіла належать члени, які не можуть обійтися один без другого, тимсамим один не може маловажити другого. **К. П.**

(Далі буде).

[5]) Гл. часопис „За Свободу", Варшава 1930, ч. 255.

[6]) H. Helmolt, Weltgeschichte, VIII. T. Leipzig 1903.

Новоотворений Заклад Арт.-фотографічний **„LOTOS"**, ЛЬВІВ, АКАДЕМІЧНА ч. 6. І. п. над фірмою Телічек, вхід від вул. Хорущина 5. Поручається Шан. П. Т. Публиці. 964 5 – 30

Хочеш бути добрий, вір перше, що ти злий. (Епіктет).

*

Не питають де вівці паслися, але яка їх вовна (Пій II, † 1464).

Тура сегодня вже нема. Про його життеві умови знаємо дуже мало. Про останних, історично відомих, турів знаємо, що вони жили в лісах, але з того не можна вносити, що так було скрізь. Навпаки, на давних мезопотамських памятках бачимо, що асирійські царі полювали на тура сидячи на возі, з чого слідувалоб, що бодай мезопотамський тур жив також в отвертих околицях, а не лише в лісах, хоч очевидно ні до степових ні до пустинних звірят він не належав. З областей, на котрих поширився тур, можемо все таки вносити, що він потребував тепла. А саме тур дійшов був до Африки, а на північ найвисше зустрічаємо його в середній Европі. Також в Азії північна границя побуту тура значно ріжниться від північної границі побуту бізона. Доперва коли скінчилася ледова епоха і клімат став тепліщий, тур посунувся до північної Німеччини і дійшов навіть до теперішної полудневої Швеції.

В Мезопотамії за часів Сумерійців були очевидно всі три роди описаних тут звірят. Цікаво, що бізона представляли вони все подібнішим до чоловіка, аж нарешті різьбили його з людським обличчам і горішною частю тіла взагалі так, що з бізона оставала задна часть а з передної борода і роги. Зате арні ніколи не представляли подібним до чоловіка. Приблизно з половини третього тисячеліття перед Христом маємо прекрасну печатку, на котрій представлено, як водні божества поять двох арні.

Що до тура, то як сказано, його вже нема. Одначе маємо староєгипетські й середньовічні представлення тура тай навіть описи його, оставлені нам сучасниками з ріжних країв і часів. До того маємо кістяки турів, знайдені в землі. Отже знаємо доволі докладно, як він виглядав. Дикий тур був подібнісенький до теперішного андалюзійського бика в Еспанії, що доказують також асирійські ловецькі реліфи з першого тисячеліття перед Христом. Тодішні тексти називають тура виразно диким звірем. Візерунки тура з часів Сумерійців докладно годяться з асирійськими.

З усего сказаного слідує, що в сумерійських часах жили в Мезопотамії всі три описані тут роди звірів. А що арні, котрий любить горячий, вогкий клімат, жив там рівночасно з бізоном, котрий любить студений клімат, отже рівночасність їх істнування в Мезопотамії можна тільки так пояснити, що арні жив на горячих і тоді багнистих рівнинах Мезопотамії довкруги Перського Заливу, котрий помалу меншав, — а бізон жив у холодних горах на півночі. На се і вказує зображення бізона на посудині з вапневого каменя, приблизно з р. 2000 перед Христом. На ній представлений бізон на тлі гори перед чатинним деревом, очевидно кедром. В тих горах, покритих чатинними лісами, не перебував він мабуть постійно, тільки появлявся там в часі своїх вандрівок, подібно як американські бізони зимою мандрують на полудне. Одначе навіть мандрівна поява бізонів у тих околицях доказує, що клімат мусів там бути холодніший ніж тепер, подібно як поява тура на рівнинах Мезопотамії доказує, що мусіло бути більше вогкости ніж сегодня. Обидва ті роди звірів щезають з Мезопотамії так вчасно, що Асирійці й Вавилонці не мають уже про них ніяких споминів. Здається, що перший щез там арні. Він не пережив там уже половини третього тисячеліття перед Христом. А бізон вигинув там коло 2000 р. перед Христом. Причиною того була очевидно зміна клімату. Землі ті висихали, а посуху приспішувало зменшування Перського Заливу.

Трудніше пояснити факт, що клімат в тих околицях став горячіший. Се стоїть у звязку з загальним потеплінням у цілій Евразії, наслідком чого ледівці подалися геть на північ. Се також причинилося до осушення тих земель. Кінець кінців лід, що усувався на північ, приневолив і тих звірів, котрі люблять холод, іти за ним. А котрі звірі не зробили того, ті мусіли вигинути, як вигинув у Мезопотамії бізон (Wisent), котрий ще якийсь час держався там у горах як останній свідок ледяної доби, поки й відти не усунув його тепліючий дальше клімат. Тут держався значно довше, бо ще до 8 або й 7-го століття перед Христом, поки й він не вигинув ізза посухи.

Рівно дивну паралєлю зустрічи тих трьох родів диких звірят відкрив Беркгемер у дилювіяльній Европі. Та се несподівано відкриття вимагає ще дослідів.

За Дром М. Гільцгаймером подав А. Ч.

ЦЕРКОВНІ СВІЧКИ
990 ІНЖ. К. КОТЕЦЬКИЙ і С-КА 1-12
Спілка з обмеженою порукою.

ВСЯКОГО РОДА
ПОРУЧАЄ ФАБРИКА
ЛЬВІВ 15, ВУЛ. ОКРУЖНА (бічна
Кульпарківська) ч. 9. — Тел. 57-48.

Проф. Д-р Л. КОПЛЄР

Релігія й політика*)

Релігія і виборче право згл. виборчий обовязок.

Релігія, накладаючи на католика обовязок брати участь в політичнім життю, приписує йому також виконування виборчого права і віддавання голосу на доброго і гідного кандидата на посла.

Кождочасні вибори це найважніша і найбільш бременна в наслідки подія в політичнім життю держави чи краю. Вибори означують курс будучого правительства або принайменше мають під тим оглядом дуже значний вплив. Вони рішаючо відділовують на відношення держави чи краєвої власти до Церкви та її інституцій, до шкільництва, супружжа і публичної моралі. Вони взагалі дають свій відпечаток політиці на цілі роки. Коли це правда, що в демократичних державах доля і недоля держави лежить в руках послів (бо від того що і як ухвалюють посли залежить правління держави), — то з таким самим правом можна сказати, що доля держави в дні виборів лежить в руках виборців, бо вони вибирають будучих правителів держави. Тому день виборів це для держави і краю направду рішаючий день, бо в нім рішається їх доля на цілий ряд літ.

Колиж день виборів рішає про долю держави і краю, то ясно, що католик в дні виборів не сміє бути лиш пасивним і незаінтересованим глядачем та стояти на боці. По перше, католик як кождий інший горожанин в своїй совісти обовязаний по своїм силам дбати про загальне добро держави чи краю. По друге, власне в дні виборів найбільше треба берегти найсвятіших справ Церкви й релігії. Коли католик має обовязок боронити прав і свободи своєї Церкви, обстоювати збереження релігії й моралі в народі, то цей обовязок мусить він виконувати передовсім тоді, коли в політичнім життю йде велика боротьба і западають важні рішення. Одначе це не діється щойно в законодатних тілах (у парляменті, краєвім соймі чи соймику), але якраз в дні виборів. Вже в дні виборів а не щойно тоді, коли в парляменті ухвалять відповідні права, рішається справа чи держава буде християнська чи безрелігійна, чи відношення держави до Церкви буде прихильне чи вороже, чи школа буде релігійна чи безвіроісповідна, чи супружжа буде розривне чи ні, чи закони дозволятимуть мордувати плід в лоні материй і цілий ряд подібних питань. Бо який вислід виборів, такий склад парляменту. Побідять при виборах ворожі релігії партії, то треба сподіватися протирелігійних законів. Колиж побідять прихильні Церкві партії, тоді треба сподіватися, що законодавство стане в обороні релігії та християнської моралі.

Тимчасом є між нами богато сплячих і до тої міри наївних католиків, що вони супроти щораз близшої боротьби з Церквою потішаються, мовляв: Чейже ще не є обовязуючі закони, котрі управильняють відношення держави до Церкви, школи, супружжа і т. д., котрі під богатьома оглядами дають охорону, хоч може й не під кождим оглядом відповідають приписам Церкви.

Такі католики зовсім забувають, що всі ті закони будуть лиш безвартісними шматками паперу, коли за ними не буде стояти хтось, що їх боронивби і пильнував їх виконування. Коли побідять вороги релігії й увійдуть у відповіднім числі до парляменту, то вже на найблищих засіданнях можуть всі ті закони, що охороняли релігію, знести і на їх місце ухвалити найбільш безоглядні закони для т. зв. „культурної боротьби". В демократичних державах одинока підпора і хребетний стовп всіх законів, які охороняють християнські установи — це тільки сильна політична партія, котра до своєї програми приняла оборону віри і християнської моралі. Одинока остоя це ті християнські посли, котрі як вірні сини своєї Церкви не позволять, щоб захитано християнські урядження держави. Одначе таких послів треба в дні виборів вибрати.

*) Гл. „Н. Зоря" чч. 10—48.

—o—

Допис з Золочева

Отсею дорогою запитую Високу Кураторію Ш. Л. О., чи учитель-педагог не є зобовязаний давати все і всюди добрий примір своїм поведенням молоді, котру виховує?

До цего приневолює мене факт, котрого я був наочним свідком, а саме: Дня 10 червня с. р. рано 7 мінут перед год. 8. виходив я з церкви Воскресення в Золочеві по Сл. Б. В тій хвилі провадив учитель п. Фютовскі учнів державної вселюдної школи у костел до св. Причастя. Йшов по переді, а за ним парами йшла молодь рим. кат. обряду. Йшов попри головний вхід церкви, у віддалі двох метрів, де якраз служив св. Літургію катехит тої самої школи для молоді гр. кат. обряду. Християнин-католик віддає належну честь перед католицькою церквою, здіймаючи капелюх чи шапку з голови. Того не зробив згаданий учитель п. Фютовскі, а йшов з накритою головою. Діти, що йшли зараз за учителем, по приміру свого виховника, зробили то само. Доперва дальші ряди хлопців, що не бачили зразкового приміру свого провідника, здіймали накриття з голов. Тому, що се вже нераз таке лучається згаданому п. учителеви, я смію спитати Високу Кураторію, чи такий чоловік виховує молодь? Я не входжу в особисте релігійне переконання даної одиниці, а в методу, як учителя виховника. За свої субективні переконання у чисто приватному життю, в справах релігійних, він звільнений перед Богом і своєю совістю. Я маю на приміті католицьку молодь, котру католицькі родичі віддали не в безконфесійну, публичну школу, а в школу, де навчання католицької релігії є обовязкове, а учитель християнин повинен добре тямити слова Христа Спасителя, котрими Він так категорично остерігає: „Горе світови від соблазни!!!" **о. М. Х.**

Є чотири головні заблудження, котрих постійно повинен беречися й уникати твій розум. Коли їх запримітиш, говори про них так: 1) Се непотрібний плід уяви. 2) Се розриває звязок людського товариства. 3) Се, що тепер хочу сказати, не походить з серця, а говорити щось инше ніж думається, зовсім недозволено. 4) А четвертий випадок наступає тоді, коли ти сам мусиш собі робити викиди совісти. Се голос Божої частини твого єства (Марк Аврелій, XI, 19).

З РЕЛ.-ЦЕРК. ЖИТТЯ

Торжества в Скиті Манявськім. Як попередних літ, так і сего року в Скиті Манявськім в празник св. Івана Хрестителя відбудуться величаві церковні торжества. В навечеріє празника, дня 6. липня відправиться Всеночне. По Всеночнім наука і сповідь вірних. В сам день празника буде відправлених пару тихих Служб Божих, співана з діяконами й буде виголошених пару наук. Відтак відбудеться водосвяття на Скитку.

Молитви в наміренню св. Отця, з приводу прикрих випадків останної доби, зарядила була варшавська митрополича курія по всіх церквах Польщі, в дни празника св. Петра і Павла.

Евхаристійний Конґрес в Лідзі відбувся в днях 13 і 14 червня с. р. під проводом виленського епископа-помічника Міхалкевича.

Конфлікт із фашизмом тревае далі. Приймаючи в неділю 21 червня с. р. вечером кард. Ван Россум, префекта Конґрегації Пропаганди, св. Отець виголосив знаменну промову про церковно-політичний конфлікт в Італії. Висказуючи свій смуток із-за положення, яке витворилось, папа зазначив, що всеж таки радісною потіхою для нього це, що за ним і при ньому стоїть весь католицький світ, як широкий і довгий, але й часть иншого світа. Дальше папа додав, що переслідування істнують не лиш у Мексику й совітській Росії. В Італії має місце переслідування найцінніщої части Церкви, звернене проти серця папи й проти зіниці його ока. Сумні випадки намагалися представити, як спорадичні й уже усунені. Однак дійсність каже щось иншого. До тепер ще не почались переговори в тій справі. Горизонт являється темний, грізний. Організації католицької молоді не можуть відбувати спокійно своїх засідань. Девять тисяч фашистівських союзів одержало приказ контролювати їх і чувати, щоб ті засідання не відбувалися й щоби сповновано всі заряджения влади. Епископи прислали папі докладні звіти в тій справі. Після них положення томляче. Віджили наново погрози, підла денунціяція, осоружне шпігунство. Супроти того всього слаба надія поправи. Мимо того папа уповає на Провидіння Боже й старається витревати в спокою. В високих церковних кругах жалуються, що много почтових пересилок адресованих до організацій католицької молоді, не доходить до адресатів.

Б. президент Франції католиком? Французька преса, покликуючись на особи, що живуть у приязни з бувшим президентом Франції, доносить, що Гастон Думерґ, під впливом своєї жени, ревної католички, постановив покинути протестантизм і приняти католицизм. Декотрі пишуть, що це вже довершений факт та що церковне вінчання відбудеться без розголосу в Турнефель (КАП).

Під владою антихриста. „Льокальанцайґер" повідомляє з Москви, що славна тамошна катедра Спасителя буде збурена, а на її місци стане палата совітів, де будуть відбуватися конґреси совітських рад, конґреси комуністів й инші зїзди й засідання. Катедру цю збудовано з початком минулого століття, на памятку пожежі Москви, побіч Кремля. Має вона вид грецького хреста. Чотири золоті копули стоять на його раменах, а в середині знімається найвисша, ціла золота. Церква містить 7.000 осіб.

—o—

ЛІТЕРАТУРА — НАУКА — МИСТЕЦТВО

Похід проти української науки в СССР.

НИЩЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ АКАДЕМІЇ НАУК У КИЇВІ. — НАГІНКА НА АКАД. М. ГРУШЕВСЬКОГО. — ПРИПИНЕННЯ УКР. НАУКОВИХ ВИДАВНИЦТВ.

В останніх часах приходять з Вел. України що раз то нові дуже сумні вісти. Після знищення Церкви, відібрання селянам землі, нагінки на Галичан, прийшла черга на українську науку, яку большевики досі ще не зовсім вспіли були знищити. На перший вогонь пішла Українська Академія Наук у Київі, на яку большевики звернули тепер особливу увагу. Одночасно почалася в большевицькій пресі різка нагінка на акад. М. Грушевського за його наукову діяльність. А як виспід одного і другого наступило припинення ряду українських наукових видавництв, які видавали досі Українська Академія Наук і акад. М. Грушевський.

Українська Академія Наук у Київі повстала в 1918 р. за Гетьмана і вже в перших роках свого істнування розвинула живу діяльність. Коли в 1920 р. В. Україну заняли большевики, то діяльність Академії на ряд літ майже зовсім припинилася, бо харківський уряд не давав їй ніяких майже засобів. Щойно від 1928 р. положення Академії під матеріяльним оглядом дещо стало іншим. Та одночасно з тим почалося для Академії нове лихоліття. Її почали большевики „реформувати". Суть тої „реформи" лежить у тім, що большевики з одного боку усунули з Академії цілий ряд поважних, старших і молодших, українських учених, як Єфремова, К. Мельник-Антоновичеву, В. Ганцова, О. Гермайзе, Г. Голоскевича, В. Демянчука й ін., котрі досі працювали в ній, а з другого боку ввели до Академії цілий ряд людей, котрі з наукою не мали і не мають нічого спільного, але за те є 100%-ми большевиками, як комісарі М. Скрипник та О. Шліхтер, М. Яворський, В. Юринець й ін. У слід за тим пішло небувале досі обниження наукового рівня Української Академії Наук. В її рамках починають повставати установи, подібних яким нема в ніякій Академії Наук, а яких ціль розробляювати ідеольогію пануючої в державі партії себто большевизму, зокрема вести боротьбу з релігією і Церквою. Так повстає при Академії т. зв. Науково-дослідча катедра марксизму—ленінізму, а при ній окрема Комісія для дослідження релігійної ідеольогії т. зн. поборювання релігії. Під фірмою Академії чим раз частіше появляються видання, яких не видає ні одна Академія Наук на світі. Такі видання, як великі збірники згаданої вище Комісії для дослідження релігійної ідеольогії п. з. Революція й релігія (досі 2 тт.)[1]), як популярна агітаційна брошура А. Сенченка п. з. Основні проблеми програми Комінтерну[2]) (!) і т. п. Та вже унікатом серед видань не тільки всіх Академій Наук, але взагалі наукових товариств, є популярна брошурка, яку в останнім часі видала Українська Академія Наук, а саме: В. Стелецького п. з. Племінна справа, в якій подані поучення про розплодових бугаїв, жеребців, кнурів і т. д., як коло них ходити, як їх уживати(!) і т. п.[3]) Переглядаючи таку „науку" в останніх виданнях Української Академії Наук, мається враження, що все те робиться доцільно, щоб Українську Академію Наук основно здискредитувати в очах цілого ученого світа.

Одночасно з дискредитованням Української Академії Наук іде нагінка та найактивніших її членів і співробітників. Вище згадали ми про усунення з Української Академії Наук цілого ряду старших і молодих українських учених з акад. С. Єфремовим на чолі. Крім Єфремова відсунено від впливу в Українській Академії Наук іще акад. Е. Кримського, що через довгі роки, найтяжчі, був головним стовпом Академії і положив для неї великі заслуги. Тепер прийшла черга на третього найвизначнішого і найдіяльнішого, члена Української Академії Наук акад. М. Грушевського, котрий зорганізував при Академії цілий ряд історичних установ та видавництв.

Нагінку на акад. М. Грушевського розпочав вже два роки тому відомий большевицький історик-дилетант Матвій Яворський. Він на першій всесоюзній конференції істориків-марксистів у Москві виступив зі спеціяльним рефератом п. з. Современные антимарксистские течения в украинской исторической науке,[4]) в якім різко напав на цілу сучасну українську історіографію за її ідеольогію. Зокрема дуже різко заатакував двох найвизначніших нині українських істориків на Вел. Україні: акад. М. Грушевського й акад. М. Василенка, — першого за його немарксівські історичні погляди, а другого — крім того ще за публікування історичних документів (!) з часів Гетьманщини. Правда. Незабаром після того інші, ще більш правовірні, большевицькі (російські) історики-марксисти ще більш різко заатакували за немарксистські історичні погляди самого М. Яворського, котрий був примушений не тільки боронитися та виправдуватися, але навіть публично відкликати свої ереси а вкінці зовсім уступити з публичної арени. Та камінь, кинений ним в сторону акад. М. Грушевського, почав котитися і пірвав за собою інші.

І так в 1930 р. в ч. 17 головного органу московського „Общества историков-марксистов" журналу „Историк—марксист" якийсь Т. Скубицкий в статті п. з. Классовая борьба в украинской исторической литературе, знова напав різко на всю сучасну українську історіографію на Вел. Україні. „Классовая природа украинских мелкобуржуазных и буржуазных историков, — каже він, — еще не получила достаточного разоблачения. Этому препятствует в сильной степени то обстоятельство, что руководство многими кафедрами, изучающими историю Украины, оставалось до последнего времени в руках членов СВУ[5]) или им сочувствующих". Та головний напад звернений проти акад. М. Грушевського, бо, як каже автор: „Наиболее сильным очагом мелкобуржуазного и буржуазного направления является Всеукраинская Академия Наук, где под руководством М. С. Грушевского работает 14 научных исторических учреждений и комиссий и издается около 10 журналов, периодических изданий и сборников по тем или другим вопросам".

Ясна річ, що коли на Українську Академію Наук, а зокрема на українську історіографію й акад. М. Грушевського напала Москва, то на напад той не міг не відгукнутися Харків. І так само річ ясна, що коли Москва напала різко, то напад з Харкова не міг бути лагіднішим, тільки навпаки, ще різкішим. І так воно в дійсности й вийшло.

Отже в ч. 1 за 1930 р. „Прапору марксизму", головного органу Українського Інституту марксизму—ленінізму в Харкові, котрого головою є комісар нар. освіти УСРР і наказний член Української Академії Наук М. Скрипник, появилася велика стаття Ф. Ястребова п. з. „Тому девятого перша половина" (М. Грушевський: Історія України-Руси), в якій автор дуже різко „критикує" щойно випущену тоді першу половину девятого тому монументальної „Історії України-Руси" М. Грушевського. „Критикує", розуміється, за те, що „Історія" та не написана з марксистсько-ленінського становища. Яка „солідна" та „критика", про се нехай посвідчить оден приклад. На ст. 141 „критик" акад. М. Грушевського пише: „Дивовижно, але факт. Ніде наш автор (себто Грушевський) протягом решти сторінок своєї праці не підкреслює нам ані подвійности старшинської тактики, ані антагонізму між хлопами та „вождами" і т. д. А 5 стрічок нижче на тій самій стороні читаємо: „Далі чимало уваги присвячує автор розходженню між старшиною та ватажками мас". Свою „критику" Історії України-Руси М. Грушевського „критик" кінчить такими словами: „Ця робота (себто „Історія" М. Грушевського) — на користь націоналізмові (підчеркнення „критика"). І ми тому робимо висновок: „Тому девятого перша половина" — ворожа нам книга!"

Та на згаданих вище „критиках" нагінка на акад. М. Грушевського не покінчилася. Вона продовжується далі. Так в ч. 6 з 1931 р. харківського „Більшовика України", органу ЦК КП(б)У (= Центр. Комітету Комуністичної Партії (большевиків) України) появився знова дуже різкий напад А. Хвилі на відомий історичний двомісячник „Україну", який акад. М. Грушевський ще зперед війни видає у Київі. Напад той, се знова чимала стаття, яка має заголовок: Буржуазно - націоналістична трибуна (про журнал „Україна"). Своєю різкістю він перевисшає всі згадані вище напади.

Зокрема А. Хвилю хвилюють надзвичайно такі „злочини" „України" згл. акад. М. Грушевського: 1) що акад. М. Гр. в кн. 4 „України" за 1926 р. в статті „Ганебній памяті", присвяченій 50-м роковинам відомого царського указу з 1876 р., звернув увагу на те, що є небезпека, є надзвичайно важливі симптоми, які свідчать про те, що і в умовах радянської дійсности є можливість повернення до того стану, в якім була Україна 1876 р.; 2) що в кн. 1—2 „України" за 1927 р., присвяченій 10-м роковинам революції в Росії і на Україні, є між ін. такі страшні слова: „10-ті роковини визволення України від царського панування" і „Слава всім учасникам великої визвольної боротьби! Вічна память всім, що померли в ній!" — „Немає революції, кличе Хвиля, немає боротьби проти російських і українських поміщиків та

---

[1]) Про т. І. п. з. Культура й релігія була вже згадка в „Н. Зорі" ч. 91 з 1929 р.; т. II, що саме появився, складається з таких статей: 1) Передмови, 2) М. Нирчука: Механічний матеріялізм і атеїзм, 3) Л. Черніна: Філософія фікціоналізму та релігія, 4) С. Львовича: Дарвінізм, марксизм, релігія, 5) Й Вайсберга: Природознавці і релігія, 6) Т. Лозовика: До генези ікони, як обекта християнського культу, 7) Ю. Самойловича: Українська церква на послугах у нац. контрреволюції, 8) М. Нирчука: Християнська моральність і політика, 9) М. Мухіна: До питання про релігійно-фільософський світогляд О. С. Пушкіна, 10) П. Карпенка і П. Ящик-Грицая: До питання про релігійний рух на Україні в XVI—XVII ст.

[2]) Катедра марксизму-ленізму при Українській Академії Наук: Ан. Сенченко: Основні проблеми програми Комінтерну. (Київ), 1929. Ст. 14 + (3). 8°.

[3]) Всеукраїнська Академія Наук. Комісія підвищення врожайности: В. Стелецький. Племінна справа. Харків—Київ, 1930. Ст. 19. 16°.

[4]) Див. Труды первой всесоюзной конференции историков-марксистов. Москва. Т. I.

[5]) СВУ. = Спілка Визволення України, за приналежність до якої большевики в 1930 р. поставили під суд цілий ряд українських учених і засудили їх.

капіталістів. Немає боротьби за повалення влади капіталістів, а „боротьба за визволення України"! 3) Та найбільше хвилює Хвилю те, що в кн. 39 „України" за 1930 р. в статті М. Грунського про початки словянського письменства є між ін. такий уступ: „Цікаво, що тепер сучасний нам римський папа Пій XI у своєму листі (1927 рік) до духовенства Південної Славії та Чехії з приводу 1100-ліття з дня народження Кирила визначає, що та літургія, яку вони провадили словянською мовою, була одобрена та затверджена. У цьому листі підкреслювалася тісна злука братів з римською церквою, що вони Рим шанували як матір та вчительку". — „Виходить, кричить знова Хвиля, що папа Пій XI є останній „науковий" аргумент для передовика „України", М. Грунського". „А те, що папа Пій організує хрестовий похід проти радянських республік, для „України" байдуже!" Навівши ще кілька подібних „злочинів" „України", А. Хвиля кінчить свій донос відміченням іще одного „злочину": що історично-науковий журнал „Україна" не забрав голосу підчас процесу СВУ та не осудив підсудних. „Чому журнал мовчав?" питає Хвиля. І відповідає: „Мовчав він, мабуть, тому, що він проти пролетарського присуду над злочинцями з табору СВУ; промовчав він, напевне, тому, що він проти нашої пролетарської дійсности".

Не треба бути особливим знавцем відносин у большевії, щоби зрозуміти, які практичні наслідки матиме така нагінка на Українську Академію Наук та на акад. М. Грушевського. Се була тільки підготовка до актів, які большевики бажали виконати супроти Академії та акад. Грушевського. І акти ті стали вже доконаними фактами: В Українській Академії Наук переведено дальші „реформи", скасувавши найважніші для українознавства її Історично-фільольогічний Відділ та його видавництва. А акад. М. Грушевського позбавлено практично катедри, яку він займав в Українській Академії Наук й одночасно з тим відмовлено засобів на його наукові видавництва: „Україну", „За сто літ", ріжні „Збірники" й ін., які й перестали виходити.

В таких важких умовах знаходиться тепер українська наука в УСРР. **К.**

——o——

Чого бракує сучасній молоді

„Н. В. Журналь" приносить в ч. 13.493 таку замітку жінки адвоката з Буковини: Повоєнна молодь має дуже зле виховання. Як відомо виховання се ніщо инше тільки вплив оточення на одиницю, отже вплив дому, школи й товариства. Сегодня люди дають молоді особливо злий приклад, бо хочуть жити весело, своїм фахом займаються нерадо і тільки з мусу, а свобідний час присвячують забавам і спортови, думаючи, що в той спосіб довго збережуть молодість. Такі люди вже вдома дають злий приклад молоді. Діти з таких домів не можуть винести ні любови до праці, ні почуття обовязку. А дітий зіпсутих вдома не поправить навіть найлучша школа. Діти, що виростають під злим впливом, хочуть все елеґантно виглядати, всюди ходити й не хочуть нічого витревало вчитися, ба, вони в школах навіть висміюють пильних товаришів. Для них пильність і скромність добрих дітий — смішна. Вони мають гасло: „Жити щоби вживати!" Отже родичі повинні працею давати добрий приклад молоді. Не малюйте своїх облич, бо під мальованим обличчам і душа мальована!

ШИРІТЬ КАТОЛИЦЬКІ ЧАСОПИСИ: „НОВУ ЗОРЮ", „ПРАВДУ", „БЕСКИД".

ПОЛІТИЧНІ ВІСТИ

Б. ВОЄВОДА БОРКОВСКИЙ помістив в „Газеті Поранній" пояснення, в котрім каже, що польсько-українські дискусійні вечері, яких було 4 і відбулися в приватних помешканнях, мали лиш теоретично-політичний характер. На тих зібраннях, пише гр. Борковский, „ніхто не виступав у характері представника якоїнебудь політичної партії чи групи". Вони відбувалися „на чисто приватній платформі, не остаючи в ніякому звязку з акцією офіціяльних чинників, отже не мали характеру ніяких польсько-українських переговорів".

ЗЇЗД РОСІЙСЬКИХ МЕНШОСТЕВИХ ОРҐАНІЗАЦІЙ в Польщі відбувся у Варшаві. В працях зїзду взяло участь 75 представників російських організацій Польщі, з того понад 25 представників з Галичини. На зїзді були також представники міністерства внутрішних і закордонних справ та представники польської преси. Від „русских" Галичан промовляли д-р Хиляк й о. Чайковський з Лемківщини. „За Свободу" підчеркує, що найбільше вражіння на зїзді робили виступи Галичан і їх привітні письма. На зїзді ухвалено приняти статут „Союзу русских меншостевих організацій в Польщі".

ПОЛК. КОСТЕК БЕРНАЦКІ, комендант берестейської твердині підчас перебування там увязнених послів, іменований новоґродзьким воєводою.

ПРОЦЕС ПРОТИ БУВШИХ БЕРЕСТЕЙСЬКИХ вязнів відрочений тому, що прокуратор зажадав доповнення слїдства.

ПЛАЧІ і ЛЯМЕНТИ ПО БЮРАХ Польські часописи пишуть: Богато державних урядників дістало виповідження служби. По тимчасовим обчисленням в ресорті міністерства рільництва мали звільнити 400 осіб, в монополях 50 осіб, в мін. заґр. справ 120 осіб і богато в міністерстві скарбу. Сі виповідження зробили сильне вражіння і стали причиною трагічних сцен. Одна з урядничок, що має на удержанню родину, довідавшись про звільнення, дістала нервову атаку і її забрало ратункове поготівля. По всіх бюрах розлягалися плачі і панувало загальне пригноблення.

МУСОЛІНІ запросив до Риму канц. Брінінґа і мін. Курціюса. Оба державні мужі запрошення приняли і виїдуть туди в найблищому часі.

У ВИБОРАХ ДО ПАРЛЯМЕНТУ В ЕСПАНІЇ, як каже міністр внутр. справ, побідила республикансько-соціялістична коаліція. В Мадриті вибрано м. і. 8 міністрів. В Оренсе вибрано 2 міністрів з часів диктатури. Еспанські комуністи всюди потерпіли невдачу. В часі виборів у ріжних місцях були заворушення, в котрих вбито 11 осіб.

XVII. ЗАҐАЛЬНИЙ СІОНІСТИЧНИЙ КОНҐРЕС розпочав свої обради у Базилеї (Швайцарії). На зїзд прибуло 253 представників сіоністів цілого світа.

ЖІНКА ПРЕЗ. ЗЛУЧЕН. ДЕРЖАВ Вільзона приїхала до Польщі на відкриття памятника її мужа в Познані.

БЕЛЬҐІЙСЬКИЙ УРЯД заявив, що приймає плян Гувера щодо мораторії і жадає лиш окреслення виконання пляну Янґа й узгляднення прав Бельґії.

КАНЦЛЄР НІМЕЧЧИНИ Брінінґ і мін. Курціюс їдуть до Парижа на запрошення премієра Франції Лявaля.

——o——

З політичного гумору в СССР.

Учитель (показуючи піраміди): Тисячі рабів будували ті дурні піраміди на славу фараонів.

Ученик: То і там були пятилітки?

——o——

НОВИНКИ

До церкви св. Петра і Павла у Львові, при вул. Личаківській вломилися невідомі злодії і забрали з огнетревалої каси біля 300 зол.

Зневажили чинно о. Недзялковского, римо-катол. пароха в Старогарді. Злочину допустилося двох його парохіян за те, що парох публично їх скартав. Тяжко раненого священика відвезено до шпиталя.

Монополь на вивіз і привіз збіжжа та муки завела в себе Югославія. Цим зарядженям хоче уряд Югославії влекшити собі інтервенційну діяльність для вдержання цін збіжжа.

Зредуковано 60% авт на основі обіжника прем. Пристора, якими досі користувалися урядові інституції.

Не хоче бути сином міліонера. Один з наймогутніших міліонерів Америки, Отто Кан, має сина Роджера, котрий у 18 р. життя втік з дому і зробив батькові такого збитка, що вступив до якоїсь капелі, „джез-банди", хоч ту музику батько спеціяльно ненавидів. Та син постановив самостійно заробляти на життя й доконав свого. Тоді батько післав йому 2.000 дол., кажучи: „Більше не одержиш ні цента, а й се тільки позичка". Син став згодом богато заробляти. Його заробіток доходив до 2.500 дол. тижнево. Коли знудилася йому праця в банді, вернув до дому. Батько, котрому він заімпонував високим заробітком, приняв його. Та син мав уже на думці нового збитка: виїхав до Лондону і там зачав учитися летунства. Від батька, каже, не хочу нічого, бо се пех, бути сином міліонера.

В Палестині підчас археольоґічних розкопок відкопано в місцевости Єраш велике римське форум з перших віків цісарства. Крім того відкопано дуже цікаві руїни старинних грецьких будівель, останків геленського міста.

Важне для ВП. Старшин резерви. Фірма Віттельс, Рутовського 7, повідомляє, що влаштувала у власнім льокалю з визначною фаховою кравецькою силою з п. Фейлером, — заведення для мундурования старшин П. В. та виконує на міру вибагливі старшинські вбрання з першорядних матеріялів бельських фабрик, беручи повну ґваранцію за зразкове, солідне та точне виконання. Продовж 14 днів рішила фірма **Віттельс, Львів,** Рутовського 7, виконати старшинський мундур для реклями за ціну 200.— зол. 986 г) 4—100

——o——

Від Адміністрації

З числом 49-тим „Нової Зорі" висилаємо нашим П. Т. Передплатникам складанки почтові й просимо о надсилання передплати за III. кв. б. р., як також **о вирівнання залеглостий.** 1—2

——o——

Оповістки

Головний Виділ Тов-ва „Просвіта" у Львові уладжує в Сільсько-господарській Школі в Милованні шеститижневий курс кооперативного книговодства і діловодства в часі від I. IX. — 15. X. 1931 р. — Одночасно проголошує Гол. Виділ вписи на приняття 30 учасників під отсими умовами: 1. Зголошуватися можуть мужчини в віці 16—30 літ, що покінчили народню школу. 2. Учасник платить за цілковите удержання з приміщенням в шкільному приюті за цілий курс 8 ам. дол. 3. Кождий учасник має привезти зі собою крім білля, подушку, простирало, сінник і покровець. 4. Петенти вислані кооперативами мають першенство. Зголошення на курс належить вносити найпізніше до 10. серпня 1931 р. поручено на адресу: Господарсько-садівнича школа в Милованні, п. Стриганці н. Дн. — До зголошення належить долучити значки на 75 гр. на відповідь. Про приняття і день приїзду повідомить Управа школи по 10-ім серпня.

Головний Виділ Т-ва „Просвіта".

Ті що приїжджають і мешкають у Львові, повинні памятати, що при вул. РУСЬКІЙ ч. 16. находиться одинока

Українська Реставрація під фірмою: „ГОВЕРЛЯ“, в котрій можна дістати снідання, обіди, і вечері по дешевих цінах. ПИВО живецьке і пільзненське. ВИНА і МЕДИ.

975 4 10

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

ФУТРА дамські й мужеські, готові й на замовлення, як рівнож всілякі перероблювання після найновіших журналів виконує на догідні сплати Робітня футер Маріян Томашевський Львів, вул. Зіморовича 17. 985 2-25

НОВА ВІЛЛЯ СС. СЛУЖЕБНИЦЬ В ТРУСКАВЦІ з 22 кімнатами, урядженими з комфортом, електричне світло, городом, стало отворена, приймає гостей з цілим удержанням, або без удержання, або тільки на сам харч. — Кухня ярина, Страви добірні. Ціни дуже приступні. — Зголошення приймають: **Сестри Служебниці в Трускавці, вул. Стебницька.** 971 4-5

ХТО ХОЧЕ ДОВГО ЖИТИ нехай замовить собі дна великі томи Лікарський Підручник написаний д-ром Тільтзом (в польській мові). Книги надаються до студій і науки, 480 ілюстрацій і великих колірових образів складу людського тіла і внутренностей, в гарній оправі Ціна знижена б' зол. нетто. Висилає: Вид. „Чечва“, Рожнятів - Станиславів. 976 4-4

ДОРА український катол. пансіон „Тереня“ над рікою, пляжа, кімнати з верандами. Ціни низькі. 977 3 4

ПРИЙМУ НА СТАНЦІЮ ХЛОПЦІВ з низшої гімназії Подбаю про релігійно-моральне виховання дитини і про науку в школі. Зголошення принимаю під адресою: Олександра Кишакевичева, вдова по священ., вул Пельчари ч. 4 991 1-8

На двоятні рати. Перед закупном меблів вступи, а переконаєшся, що найдешевше купиш меблі всілякого рода у ГЕШЕЛЄСА, у Львові, вул. Коперника, ч. 23 (ріг вул. Вроновської). Фірма та знана зі своєї солідности поручає меблі всілякого рода, як також меблі тапіцеровані на довготермінові рати. Кождому купуючому по упливі року відсвіжує меблі власним коштом. Стережися отже шумної реклями і замарстинівської тандити. 912 28-100

Д-р мед. Михайло Савчак

974 ЛІКАР ВСЯКИХ НЕДУГ 4 4

ординує **в КРИНИЦІ ЗДРОЮ,** вілля „ДНІСТРЯНСЬКА“ побіч Нових Лазєнок.

ДЕНТИСТИЧНО-ТЕХНІЧНЕ ЗАВЕДЕННЯ

ФРАНЦІШКА ВИДЕРКИ

перенесене з вул. Личаківської ч 58

952 **на вул. Кохановського ч. 51.** 8-30

ординує від год. 9-1 і від 3-6.

РІК ОСНОВАННЯ 1878.

На весняний і літний сезон

поручає наймодніші

КАПЕЛЮХИ і ШАПКИ

Фірма АНТІН КАФКА

Львів, вул. Галицька ч. 4.

Ціни знижені! Вибір великий!

855 19-?

Оператор

Др. Д. САССОВЕР

ординує в недугах хірургічних.

955 Лікування жиляків. 8-х

ЛЬВІВ, КОЛЛОНТАЯ 7. ТЕЛЬ. 38-51.

Не викидай своїх грошей, купуючи тандиту!

КУПИ В СКЛАДІ—ЖЕРЕЛІ

МЕБЛІ стилеві і звичайні власного виробу. Прегарні їдальні, спальні, меблі тапіцеровані, софи, отомани, буфальки, гарнітури, крісла найдешевше на 24-місячні рати,

поручає ЗАНДКЕР

ЛЬВІВ—ЗАМАРСТИНІВ, вул. Львівська ч. 58. Телефон 93—14. СТОЛЯРНЯ — ТАПІЦЕРНЯ.

Кождому купуючому по році відновляємо безплатно меблі. 871. 44-50

Спеціяліст акушер, гінекольог-оператор

Др. ЯН КІЛЯР

ОРДИНУЄ ЧЕРЕЗ ЦІЛИЙ ДЕНЬ

ЛЬВІВ, ВУЛ. ЛЬВА САПІГИ 89.

946 Тел. 51-6 '. 10—10

ФУТРА жіночі, мужеські готові на замовлення, як також всякі перерібки на догідних місячних сплатах поручає і виконує

954 **М. МОШУМАНСЬКИЙ** 10-25

Львів, ул. Боїм в ч. 1. тель. 10-11.

Приймає футра до переховування.

РІЛЬНИЧІ МАШИНИ

січкарні, молотільні, плуги борони керати й инші рільничі прилади

поручає

РІЛЬНИЧИЙ ДІМ

ГЕНРИК ЖЕПКА

ЛЬВІВ, УЛИЦЯ ГОРОДЕЦЬКА, 58.

987 Тел. 8—72. 4-5

Г. МІНЦЕР і Р. КУПФЕРШМІД

ЛЬВІВ, ЛЬВА САПІГИ 83.

Поручають: **Меблі** всілякого рода по цінах конкуренційних і **лишень** готівкових на довгоречинцеві сплати.

947 19—20

ОПЛАТА ЗА 10-ДЕННИЙ ПОБУТ НА ЧАС ПОРОДУ В

САНАТОРІЇ „VITA“

ЛЬВІВ, ЛИСТОПАДА 22.

964 а Тел. 73-03, 77-07. 5—6

т. зн. повне удержання з обслугою і з помічю акушерки — породова саля — догляд рутинованої доглядачки та педіятри при немовляти на окремій салі в комфортовій кімнаті

Окремий покій 350 зол.

В спільній кімнаті від 250—300 зол.

Вільний вибір ординуючого лікаря.

Одинока укр. ортопедичне заведення

ІВАНА УГРИНА

Львіз, Вірменська ч. 15.

Бандажі на пропуклину, повородові пояси, на обвислі жиноти, пропуклицу, пупця, обірвання та випадання матиці, лічничі горсети й апарати ортопедичні найновішої конструкції Штучні ноги й руки. Доставець Інституціям Інвалідів. 988 2-20

Увага: Для жінок спеціяльна жіноча обслуга.

РЕВОЛЮЦІЯ ЦІН

з причини нагромадження товарів

Годинник з американського золота сист. АНКЕР, нічим не ріжниться від правдивого золота 18 карат., з копертами з 10-літньою гваранцією за зл. 5.85 (замість 30.—) висилаємо на листові замовлення за почт. післяплатою. Годинник модний, елег. пл., практичний для кождого мущини так для робітника, як інтелігента, з охороною від пороху й від розбиття скла, бо з вічним склом, вирегульов. до мінути, 2 шт. 11.70, 4 шт. 23.—. Ліп. гат. фант. зол. 7.95, 8.50, 10.50, зі світляним амер. ціферблятом 7.50, 9.50, 12.—, 15.—. Критий з трьома копертами зл. 11.—, 14.—, 16.—, 18.—, 25.—, на дамські руки або мужеські 9.30, 12.—, 14.—, зі світляним циф. 14.—, 16.—. Амер. ланцюшки 1.—, 2.—, 3.50, 5.— і 8.—. Будильники 8.95, 12.—, 14.—. За кошта пересилки платить купуючий.

Адресувати до знаної фірми:

Przedst. Szwajc. Zeg. Montre B.

969 Warszawa 4—25

Skrzynka pocztowa 827.

ЛЕЖАКИ першої якости зол. 12·—

ГАМАКИ, КОШІ подорожні, ВАЛІЗИ, ФОТЕЛІ огородові зол. 7·50

ЗАБАВКИ КИЛИМИ НАРОДНЯ ШТУКА

962 поручає 12—20

ЛЮДВИК ГЕҐЕДІС

ЛЬВІВ, вул. Коперника ч. 11. Тель. 26-09 філія: Галицька ч. 5. Тель. 30-32.

НА РАТИ: ліжко залізне кухонне **14** зл., сіткове **40** зл., умивалка **5** зл., **ліжко** мосяжне **200** зл., **матераци:** З подушки **30** зл., волосінні **75** зл. **Отоманки** гобелінові **55** зл., Канапки гобелінові **55** зл., як також приймає перерібки **ФАБРИКА ЗАКС,** ЛЬВІВ, ЛІНДОГО 6, ТЕЛ. 79-99.

868 24—25

Одинока найліпша й своєрідна паста до взуття „ЕЛЄГАНТ“ КОНСЕРВУЄ ШКІРУ

Жадайте лише сю пасту. — Адреса: Львів, Кордецького 51.

838 **Телєфон ч. 60-04.** 30-?

Видає й редагує Комітет У. К. О. Відвічальний редактор Роман Гайдук. З друкарні Вид. Спілки „Діло“, Львів, Ринок ч. 10.

Porto zapłacone ryczałtem

Рік VI. Львів, четвер 9 липня 1931. Ч. 50 (450)

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 4 ст. під неділю на 8 ст.
АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Кльоновича ч. 8. II. пов. - Тел. 4-48.

Передплата в краю: 1/4-річно 6 зол. місячно 2 зол. Закордоном 1/4 1 амер. доляр. — Ціна числа 25 сот. —
Конто П. Щ.: Краків 405.867.

Нова Папська Енцикліка

в справі фашистівсько-ватиканського конфлікту.

„Осерваторе Романо" оголосив папську енцикліку на тему останнього конфлікту фашизму з Католицькою Акцією.Ся енцикліка осуджує методи примінювані фашизмом і збиває тези, висовувані півофіціяльними заявами і виголошувані та пересилані при помочі італійських радіостацій. Дальше енцикліка вказує на поворот масонських впливів в Італії і протестує проти монополю фашистів у вихованню молоді на підставі поганської ідеольогії, суперечної з природним правом родини і надприродним правом Церкви. Св. Отець рішучо осуджує методи примінювані в останніх подіях і підчеркує невластивість фашистівської присяги, котру треба доповнити вставкою про оборону Бога і Церкви. Вкінці Св. Отець заявляє, що не осуджує фашистівської партії, лише ту частину її програми, котра незгідна з католицькою вірою і висловлює признання переслідуваній молоді. Вкінці висказує прощення для переслідувачів. (ПАТ).

—o—

Сталін палить комуністичні „святощі"

Сталін виголосив на конференції совітських економічних орґанізацій сензаційну промову. В ній заповів радикальний зворот в господарській політиці Совітів. Сталін заявив, що треба спалити дотеперішні комуністичні святощі і привернути богато з того, що досі було осуджуване. Він заповів, що треба вернути до капіталістичної системи платні робітникам. В промислі треба ввести акордову працю, зрізничкувати платню кваліфікованих і некваліфікованих. Треба в більшій мірі притягнути до співпраці в совітськім промислі фахівців й учених царської школи і не вільно їх переслідувати як злочинців і саботажистів. Тзв. пятидневний безперервний тиждень праці дезорґанізує совітський промисл і треба вернути до давного шестидневого тижня праці зі спільним для всіх днем спочинку. Вкінці Сталін заповів уведення строгої дисципліни в підприємствах, заявляючи, що т. зв. фабричні комітети будуть скасовані і буде введене одиничне керовництво фабрик директорами. Мову Сталіна коментують як повний відворот з дотеперішної системи господарення, супроти непоборимих трудноіщів у виконуванню пятилітного пляну. (АТЕ).

Гр.-кат. парох у Рівнім

Візитатор Апост. Столиці Преосв. Еп. Чарнецький призначив парохом греко-католицької церкви в Рівнім о. Ксенофонта Кершу б. православного священника. О. Керша після переходу на унію студіював у греко-катол. духовній семинарії у Львові („За Свободу").

—o—

Як зменшено буджет Польщі

Премієр Пристор подав на зборах членів ББ циферне зіставлення счерknень в поодиноких позиціях буджету, котре в подробицях представляється так: Річеві видатки, в тім й адміністраційні зменшено о 52 міліони, спеціяльні видатки поодиноких міністерств — о 113 міл., інвестиційні видатки — о 35 міл., особові видатки, в тім 15 проц. обниження платень урядників — о 110 міл. Відібрання спеціяльних додатків, в тім столичного і додатку до інвалідських рент — 38 міл., ощадности пороблені через усправнення адміністрації зґл. звинення злишніх урядів — 67 міл. золотих. Отже загальна сума ощадностий виносить 415 міліонів.

—o—

Югославія і Габсбурги

З Білгороду доносять: Заходи був. цісаревої Зити у Св. Отця і в італійської королівської родини щодо заручин сина Зити Оттона з дочкою італійського короля Марією увінчалися успіхом. Справа заручин вже постановлена. Відомість про повне порозуміння в сій справі між Квіриналом, Ватиканом і Зитою оголосять тоді, коли італійська дипльоматія признасть, що надійшла відповідна хвиля для привернення династії Габсбурґів на Угорщині. Ся вістка викликала в Югославії занепокоєння. Бо, як кажуть београдські поінформовані круги, Мусоліні мусить мати поважні надії привернення Габсбурґів на Угорщині, коли рішився оженити королівську дочку з Оттоном. Істнує переконання, що Мусоліні своїм намаганням поширити впливи Італії на наддунайські держави й недопустити до „аншлюсу", підготовляє далеко йдучі зміни в середн. Европі.

Як робиться „пятилітку"

„Красная Газета" доносить про характеристичний випадок, який ілюструє „правдивість" большевицьких статистичних даних про пятилітку. Районовий совіт в Мошенську під Ленінградом, не могучи виконати пляну засіву лену, вислав до всіх місцевих совітів обіжник з жаданням, щоби у справозданнях були подані числа передбачені пляном мимо того, що жаданої площі не обсіяно. На основі того зарядження недавно оголошено в пресі, що Мошенський район виконав плян засіву лену понад призначену норму і зате відзначено його, як взірцевий. Одначе незадовго показалося, що числові дані сфальшовані місцевими властями і що в дійсности засіяно заледви 30 процент пляну.

—o—

Де хліб, де ліс, а де трава

По найновішим обчисленням Гол. Статистичного Уряду так представляється ужиткування ґрунтів у Польщі: на ріллю припадає 18 міл. 449 тисяч га, на луки 3,790.000 га, на пасовиська 2,713.000 га, на ліси 8,358.000 га, на сади 536.000 га, на неужитки 3,866.000 га. Найбільший відсоток управних земель має тернопільське воєвідство, найменший поліське воєвідство. Найвисший відсоток пашних лук припадає на поліське воєвідство, найвисший відсоток пасовиськ посідає станиславівське воєвідство, садів і огородів тернопільське воєвідство. Найбільше неужитків має поліське, відтак виленське воєвідство й Волинь.

НАЙКРАЩА ЛЬОКАТА ОЩАДНОСТЕЙ
це премійна вкладка
В КООПЕРАТИНОМУ БАНКУ „ДНІСТЕР"
857 У ЛЬВОВІ, ВУЛ. РУСЬКА Ч. 20. 50-?
де крім відсотків можете ще дістати премію від зол. 25—300, залежно від висоти щомісячних вкладок. Найнижча вкладка зол. 5.— місячно.

МАЛПУВАННЯ АМЕРИКАНІЗМУ

Навіть на нашій бідній, бо большевизмом знищеній, наддніпрянській Україні розпочалося — зрештою за прикладом инших країв Европи — малпування американізму. Воно нерозумне, непотрібне, шкідливе і притім дуже дороге. Маємо на думці будову величезних домів, званих „хмародерами", проти котрих тепер зачинається здорова кампанія в европейській пресі.

Мода будування хмародерів походить з одного американського міста, а саме з Ню-Йорку. В тім місті хмародери повстали з конечности, бо Ню-Йорк був зразу будований на вузькім язиці землі, т. зв. Мангеттені й не мав куди поширятися. А що рух у тій пристані скоро кріпшав, отже треба було будувати щораз висші, багатоповерхові камяниці. Ніяких добрих наслідків ті величезні хмародери не дали, тільки злі. Вони передовсім дуже дорогі, не тільки що до коштів будови, але ще більше що до видатків на їх удержання. Річ в тім, що такі кольоси вимагають багато вінд (ліфтів), котрі мусять бути в постійнім руху як день так ніч, бо виходити по сходах на кільканайцять чи навіть кількадесять поверхів річ неможлива. Для удержання в руху більшої скількости вінд треба багато технічних сил і багато електрики. Всі получені з тим кошти, а вони дуже значні, мусять розуміється покривати льокатори тих будинків. До того в місци, де повстане тільки один хмародер, земля під будову надзвичайно дорожіє з отсих причин: Зараз с вигляди, що там повстане більше хмародерів; а що при більшім накопиченні людей в однім місци, треба там більше крамниць, ресторанів, забавових льокалів і т. д., отже ціна ґрунтів під будову й околичних домів страшенно підскакує. На тім збогачується тільки невеличке число одиниць, які посідають будівельні площі або старі домі близько таких хмародерів, але загал убогого тай середно-заможного населення попадає скоро в безвиглядне становище, що до забезпечення собі власної родинної домівки в такій околиці. Видержати там конкуренцію без більшого капіталу неможливо. Се викликає руїну численних родин, їх пролетаризацію й тим самим заострення і без того важкого соціяльного питання. Дальше лучба (комунікація) в улицях, де містяться хмародери стає дуже тяжка: коли в одній порі більша скількість людей виходить з таких хмародерів або вертає до них, тоді аж кишить біля них і в них від натовпу. Можливість поширення епідемій, як пр. грипи і т. п., очевидно більшає мимо великих санітарних коштів. А рух стає такий тяжкий, що пр. в Ню-Йорку в певних порах дня скорше й розмірно точнійше можна дістатися на означене місце пішки, ніж автом. Дальше — річ уже доказана, що мешкати в таких домах з зеліза й бетону, нездорово.

І мимо того всего за прикладом Ню-Йорку, котрий з конечности будував і будує такі величезні домі, пішли і даль-

ше йдуть навіть такі міста, які мають доволі місця для поширення. Наперед зачали малпувати Ню-Йорк инші американські міста, а за ними й европейські. Так та нерозумна й надмірно коштовна мода дійшла сьогодня аж до обдертого і збіднілого Харкова. На вулицях видно бідноту, бруд, жебрацтво, бездомних дітей і калік незаосмотрених, — а правителі України з переверненими головами вживають податкових грошей найбіднішого в світі народа на будову хмародерів, думаючи, що се ознака „поступу“. А знов наші галицькі відвідувачі радянської України, подивившись безкритично на тих кілька непотрібних і нездорових кольосів, розносять вістки, що там, мовляв, „відбувається будівельний здвиг“. Не бачать того, що в цілім краю застій, що валяться без направи цілі вулиці в містах, що в одній кімнаті тиснуться по дві і більше родин, що всяка праця й відпочинок у домах стають неможливі, що життя в натовпі приносить вічні непорозуміння і стає пеклом. Їх очи і критичний змисл закриті тими малпованими будівлями.

Засади розумного будівництва повинні йти й подекуди вже йдуть якраз у противнім напрямі, то є в напрямі уникання великих мешкальних касарень, а будування однофамілійних домів, з огородами. Се перша основа здоровля будучих поколінь і більшого спокою нервів, так потрібного серед щораз більшаючих вимог удержання.

В т. зв. американізмі очевидно не все зле. Добрі в нім його життєвий оптимізм, віра в себе і свою підприємчивість, розмах і запопадливість, — а зла в нім безнастанна й безоглядна погоня за зиском і т. п. прояви упадку: бо зовнішний розквіт не все свідчить про внутрішне здоровля.

На прикладі американських хмародерів, які зачинають малпувати навіть там, де їх зовсім не треба, видно наглядно, як обережно треба відноситися до всякої моди, що приходить сюди з чужих країв. А вона приходить на всіх областях, включно до сект в области релігійній. Річ ясна, що виказуванням шкідливости таких проявів не думаємо осуджувати всяких більших будов у більших містах, бо велике місто, котре розвивається, не може задоволитися самими малими домами. Свого рода хмародери були вже навіть у давних часах, пр. у середновічній Візантії та й навіть у старім Римі. Річ тільки в задержанні певної міри у всім, що приносить мода та в уникані шкідливих проявів її.

——o——

Преміер Пристор про госп. положення

Прем. Пристор виголосив на сходинах послів ББ промову про господарське положення Польщі й ощадностеву акцію. В ній виступив преміер остро проти клясового егоїзму тих промисловців, котрі не вивязуються зі зобовязань супроти держави, залягають з податками, вивозять за границю високі дивіденди і легкодушно викидають на брук тисячі робітників. Підчеркнув також тісну співзалежність торговельних і кредитових підприємств в краю з заграничними. Криза в Польщі залежить від світової, хочби тому, що участь чужого капіталу в акційних спілках Польщі виносила в 1930 р. 44.6%. В ціли оживлення будівельного руху преміер заповів внесення проекту закона. Проект передбачує опертя будівельного руху о сталі доходи і доцільні податки. Тому, що нема засобів на будову мурованих домів, будеться будувати доми деревляні, бо й так вивіз дерева утруднений. В справі безробіття преміер заявив, що уряд вжие всіх заходів, щоби припинити дальший його зріст і наслідки. Свої завваги преміер закінчив зазивом до господарських кругів, щоби підпорядкували свій егоїстичний інтерес добру загалу, бо лиш тоді можуть числити на поміч держави.

Побожний „шунд“

Під таким заголовком приносить катол. тижневик „Дас Нае Райх“ слідуючу замітку:

В реліґійнім тижневику, котрий видає Гайнріх Мор, поміщено отсі знаменіті виводи: Книжкова торговля приносить у правильних відступах часу докладні викази нових книжок, котрі появляються кождого року. Любителі книжок порівнують збільшення їх продукції тай роблять з того висновки, „як росте культура“.

Колиб той метод хотів приложити до католицької побожної літератури, то можнаб подумати, що цілий світ бажає її — такі маси появляються для кождого стану книжок, брошур і ґазет. Молитвословів (у німецькій мові) маємо вже без ліку. Не тільки кождий святий, але вже майже кождий поважаний католик має у нас по смерти окрему життєпись і то не одну. Масово й по дешевих цінах кидається все те між народ. Що се? Може розцвіт католицького письменства?

Ні! Ми терпимо ізза тої масової продукції. Подивіться тільки на наші молитвослови: Як зверху вони всі до себе подібні, так і в середині. Молитви в них без соку і без сили, повні ґазетних висловів, солодкаві. Рідко де лучається щось живіще. Подібно мається річ і з иньшою „побожною літературою“.

Супроти того якже радо пригадую собі побожні книжки з давнійших часів! Не було їх багато, але всі вони були сильно написані і такі здорові як домашний чорний хліб. Длятого всі вони переходили своїм змістом в голову й серце тодішних людей. Вони не розніжували душі, але кормили її здоровим кормом. І длятого реліґійне життя тих часів було живійше, глибше, щирійше, правдивійше, ніж тепер.

Теперішний побожний „шунд“ забирає місце добрим книгам і працям та утруднює їм хід в народ.

Длятого не пишім побожних праць прихапцем! І не думаймо, що хто не будь може писати такі праці! Нема нічого труднійшого, як написати добру, побожну працю, котра збудувалаб людського духа. Найбільші майстри аскези й молитви описали нам найщирійші досвіди свої й найбільші підйоми свого серця в невеликих книжочках. Твори ті можна почислити на 10 пальцях.

Не даром думаючі люде вертають тепер до старих книг батьків і до молитов Католицької Церкви.

Розуміється, лучаються й тепер гарні, горячі й немов освободжуючі душу писання сучасних, модерних письменників. Не треба їх закривати „під корцем“. Католицькі письменники зробилиб велику прислугу католицькому народови, якби у своїй праці уважали більше на якість, ніж на скількість праці та якби в кожду свою працю вкладали всю свою душу.

*

Отсі цікаві ствердження і думки німецького католицького письменника вимагають деяких заміток.

У нас ще далеко до того, щоб можна жалуватися ізза надто великої продукції побожної літератури. В нашій мові нема ще життєписей не тільки кождого поважаного Українця-католика, як єсть у Німців, але нема життєписей навіть найвизначнійших наших Владик, про що дбають навіть далеко меньші від нас племена.

Наша реліґійна література щойно зачинає доходити до нашого народу, але ще далеко до того, щоб дійшла бодай що до десятого українського дому. І що до молитвословів у нас нема ще великого вибору. А нема в чім вибирати длятого, бо за малий попит на них: а де нема відповідного попиту, там нема і продукції.

Та хоч у нас такі недостачі на тім полі, то вже лучаються мудрагелі, котрі кажуть, що „нема що читати ні з чим до церкви йти, бо нібито зовсім нема відповідних видань“.

Тим, що таке говорять, треба сказати: Ні, є вже й у нас добра преса і добрі побожні видання. А коли тобі все, що наші люде продукують, за мало добре, то возьми з собою до церкви всіми народами світа признану, величаву хоч невеличку книжочку „Наслідування Христа“, котру вже від пів тисячі літ уживають всі культурні народи. Є вона й у нашій мові. Купи собі її й не ходи до церкви з пустими руками й пустими думками. Піди за прикладом всіх культурних народів.

А видання ріжних сектярів, на котрих нема дозволу нашої духовної Влади, уважай „шундом“ і уникай їх.

——o——

Отвертий лист

православного студенства в Польщі до митрополита Дениса.

Такий лист оповіщує в цілости „Діло“ в ч. 145 з 2. липня 1931, з доданою на вступі петітовою приміткою редакції: „Прикро вражені тоном, яким представники студентської православної молоді в Польщі промовляють до свого найвисшого церковного достойника, містимо про те їх отвертий лист, як документ, до чого довела нинішна політика варшавської православної митрополії, ображуюча українські національні почування старих і молодих. Коли всі дотеперішні заходи старших громадян, українських православних діячів в Польщі були голосом вопіющих у пустині, може голос патріотичної молоді, огірченої церковними відносинами найде свій відгук. Це виправдає ненормальне явище, яким цей голос є сам по собі“.

„Дивуємося, що Редакція „Діла“ признаючи ненормальність того явища, всеж таки має виправдання — та З і пів шпальти місця для нього. Але це з боку Редакції „Діла“ дуже „нормальне“ явище. Становище наше відносно вмішування світських (як католиків так і православних) у церковні справи відоме нашим читачам. Ще раз зясовано його й удокументовано у статті п. з. „Компетенція міріян у церковних справах“. Крім усього досі сказаного, додамо нині, що не знаходимо ніякого оправдання для „Діла“ за те, що оправдує і „пер екстензум“ містить той „Отвертий лист“ хочби й „патріотичних“ та всеж таки дуже молодих православних людий, — студентів високих шкіл, до найвисшого їх душпастиря, православного митрополита Дениса. Лист той зраджує крайну непошану до найвисшої церковної влади. Повний закидів, інвектив, домагань та погроз. Не брак у ньому для більшої „авторитетности“ й „реверансу“ у сторону польської влади: „У теперішній хвилі признаємо справедливість соймової заяви б. прем. міністрів Бартля з 11. січня 1929“ (відносно скликання правосл. церк. Собору). Форма і стиль „Отвертого листа“ — немов живцем узяті зі совітського „Безбожника“ або іншого лівого, реліґію й „чорноризників“ поборюючого органу. Поміщування в „Ділі“ того рода „публікації“ причинюється — на нашу думку — не до уздоровлення, але до ще більшої „балканізації“ відносин та трійливими міязмами отаманщини, живоцерковщини і непошанування всякого авторитету заражує й нашу суспільність.

——o——

Американська „десятилітка“

„Дейли Телеґраф“ доносить, що віцепрезидент професійної федерації Йол і б. американський амбасадор в Берліні Джерард уложили проект 10-літного економічного пляну уздоровлення господарського життя Злуч. Держав і боротьби з совітським демпінґом.

——o——

Дописи

Заліщики. Дня 23. червня 1931. відбувся повітовий зїзд делеґатів Рідної Школи в Заліщиках. На деннім порядку зїзду замітні були реферати п. Будзинської, п. Пенаса і п. Бараника. Всі три реферати націховані були закликом до присутних делеґатів, щоби поширювати ідею рідного шкільництва в повіті та основувати кружки Рідної Школи, яких в тут. повіті зовсім нема по селах. В дискусії забирали голос: о. Боярський, п. Попович, о. Братик, п. Сохацький і др. Дискусія крутилася около питання, чому справа Рідної Школи в повіті так занедбана і яким способом можна би розбудити в народніх масах по селах більше заінтересования до Рідної Школи. При кінці забрав голос о. Братик і пробував доказати, що причиною занедбання Рідної Школи в повіті в останнім часі є партійна гризня по селах, брак суцільности народа та недостача належитого контакту товариства „Рідна Школа" з Церквою. Отверто висказував погляд, що делеґати зїзду повинні стреміти до ліквідації партійної гризні в повіті, яка шкідливо відбивається на всякій народній роботі, отже і на Рідній Школі, повинні подбати про тісніший контакт з Церквою і про підтримання авторітету нашого духовенства в народній роботі, бо ріжні радикали і Сельроби сей авторітет підкопують, а тим самим параліжують всяку народню роботу духовенства. Замітним підчас його бесіди був виступ п. Сохацького і других, щоби справу партій з дискусії виключити, а коли о. Братик пробував говорити дальше, йому прямо не позволили продовжувати бесіди на сю тему. Натомість підношено, що в Рідній Школі мають право працювати всі партії і то не лиш радикали, але навіть і сельроби, себто кождий, хто лише хоче працювати в сім напрямі. Гарно буде виглядати ся інституція, коли її будуть вести партії після вподоби партійного інтересу і коли до духовенства ставиться домагання праці над розбудовою Рідної Школи, а забороняється йому голосу в справі потреби створення сильних морально-духових основ сеї інституції. **Рідношкільник.**

—o—

Айштайн про будучність

Відомого проф. Айнштайна спитали, де причина страшної кризи й безробіття і чи нема на се ради. Айштайн відповів, що машини і щораз нові винаходи спричинюють і поглиблюють безробіття. Вони відбирають працю соткам тисяч робітників. Раньше один робітник робив протягом 1 години 200 папіросів, тепер машина робить 70 тисяч штук за годину! Де колись працювало 200 робітників, тепер ту працю виконує машина. Навіть на ріллі працює тепер 95 процент людей менше ніж колись. Машини вже викидають навіть умових робітників, бо з винаходом бухгальтерійних машин 90 процент урядників стратило працю в в амер. банках. Машина, се безконкуренційна сила, бо не потребує ні їсти, ні удержувати родини. Айнштайн каже, що на це нема ради і тому будучність світа бачить у чорних красках.

Маленький фейлетон

Чим дешево заступити мясо

Що простий народ уже від давних давен цінив інстинктовно як добру й дешеву поживу, котра може заступити дороге мясо, се вже й наука ствердила понад усякий сумнів. Це овочі стручкових ростин: горох, фасоля й сочевиця. Вони мають в собі білковину, котра в своїй поживности рівнається білковині мяса. Правда, мясо лекше стравне ніж вони. Одначе й се можна вирівнати відповідним способом. А саме треба горох, фасолю чи сочевицю варити в мягкій воді й розваривши основно ще перецідити через сито. Тоді вони зовсім стравні і можуть цілком заступити мясо.

Проф. Д-р Л. КОПЛЕР

Реліґія й політика*)

Коли занедбуючі свої обовязки католики виберуть ворогів релігії, або коли богато католиків не візьме участи у виборах, тоді христіянські партії виберуть тільки небогатьох послів, а ті задля своєї малочисельности не будуть вже в силі перешкодити ухваленню протирелігійних законів. І коли появлятьс я закони, котрі позбавлять христіянського характеру публичне життя, школу, супружжа, родину і т. д., то цему очевидно не винні ні католицькі посли, ні ті католики, що належно використали виборче право, але вина впаде на тих католиків, що в дні виборів, або не сповнили свого, в нинішних обставинах безсумнівного виборчого обовязку, або може навіть віддали голоси на партії ворожі релігії. Вони і лиш вони винні й відповідальні. А та їх вина і їх відповідальність, як кождий бачить — велика.

Очевидно, инша вина того, хто вибирає послом ворога релігії, й инша вина того католика, котрий лише здержується від голосування. Хто віддає голос на ворожу релігії партію, цей, на думку поважних моралістів грішить проти вирівнуючої справедливости (iustitia commutativa): бо держава має повне право, щоб їй шляхом виборів дати таких мужів, які булиби здібні працювати для загального добра. Ясно отже, що виборці, котрі вибрали ворожих релігії послів, співвідповідальні за шкоду, яку ті посли заподіють. Хто натомість лише здержується від голосування, цей щоправда не грішить тимсамим у в с і х випадках, одначе напевно поповнює гріх супроти легальної справедливости і добра загалу: бо кождий виборець на основі даного йому виборчого права має обовязок дбати про загальне добро і тому повинен все зробити, що лежить в його спроможности.

Зі сказаного виходить без усякого сумніву, що використати виборче право це о б о в я з о к с о в і с т и католика, а в деяких обставинах це тяжкий обовязок совісти, особливо тоді, коли вибори мають рішати про долю Церкви та її институцій, про христіянський характер школи, супружжа, виховання дітий і родинного життя, про спокійний розвиток або упадок державности і суспільного ладу і т. д.

Та це ще не вистарчає кинути виборчу картку до виборчої урни. З виборчого права треба так користати, як сего вимагає христіянська мораль. Відносні вимоги моралі можна коротко зібрати в слідуючі точки:

1. Католики з а с а д н и ч о можуть свої голоси віддати лише на кандидатів католицької партії, т. зн. партії котра признає домагання католицької віри і католицької моралі і котра по своїм силам старається ті домагання дійсно виконувати.

2. Де нема такої політичної орґанізації католиків, або нема ніяких виглядів, щоби пройшов бодай о д и н кандидат з листи катол. орґанізації, там католики можуть голосувати на листу партії під оглядом релігійним невтральної або байдужої до релігії. І навіть мусять се зробити, коли голоси католицьких виборців потрібні на те, щоб усунути ворожу релігії партію, або бодай відсунути її від політичного проводу і влади. Бо в кождому разі ліпше, коли до власти прийдуть байдужі до релігії партії й люди, ніж коли вхоплять у руки власть рішучі вороги релігії.

*) Гл. „Н. Зоря" чч. 10—49.

Все „соціяльне питання" це питання: чи хочемо ми бути справді моральними та розумними? (Масарик).

З РЕЛ.-ЦЕРК. ЖИТТЯ

Рідке торжество. В Празник св. Івана Хрестителя, дня 7. липня с. р. відбулось у Кривчицях-кольонії, за львівським личаківським двірцем посвячення новопобудованої там церкви ОО. Студитів. Чину посвячення довершив Їх Ексцеленція Митрополит Шептицький у численній асисті духовенства. Новопосвячена церква збудована з дерева з гарним бойківським стилю. Перевезено її зі села Кривка, пов. Турка і поставлено її на Кривчицьких полях в часі від серпня до жовтня минувшого року. Церква та зберігає цінні памятки церковного мистецтва м. ин. іконостас з XVII—XVIII століття.

Св. Отець одержав много телеґрам з усього католицького світа, з виразом співчуття й протесту ізза відомих подій в Італії. Між иншими прийшли телеґрами з церковної провінції Толедо в Еспанії, від кардиналів і епископів, які брали участь у торжествах Іванни Д'Арк у Руен, від усіх папських леґатів, кардинала Бурна в Вестмінстері від епископів Відня, Трієру, Берліна, Пітербурґа, й инших, та від орґанізацій католицької акції Німеччини, Польщі, Австрії, Еспанії.

Нота Апостольської Столиці. Апостольський Нунцій у Мадриті передав міністрови зовнішних справ Лерус-ови ноту Апостольської Столиці з протестом, ізза видалення з краю кардинала Сегури. Нунцій, мсґр. Тедескіні сподіється, що взаємини між Церквою й державою в Еспанії поправиться.

З **КАТОЛИЦЬКОЇ АКЦІЇ. Модерний апостолят моря.** Управа міжнародної орґанізації „Апостолятус маріс" (з осідком в Лондоні) видала свій річний звіт за 1930 31 рік. Перший річник, який вийшов 1920 р. подавав звіт із праці в 12 пристанях. Сеґорічний звіт дає перегляд праці вже в 150 пристанях. Головні центри праці мають окремі домівки для моряків, з каплицями. В останніх роках в цей спосіб душпастирську опіку одержало около 100 тисяч католицьких моряків ріжних народів. Цікаві є звіти з поодиноких моряцьких домівок. Домівка в Глесґові давала приют від 1922 до 1931 р. около 73.000 морякам (у самім 1930 р. — 16.000). В тому числі було в останньому часі 206 американців, 29 бельґійців, 19 німців, 8254 анґлійців і скотів, 17 голяндців, 31 греків, 2775 гоанців (Ґоа в Індіях), 245 югославян, 359 італійців, 77 норвежців і шведів, 24 москалів, 1160 еспанців. Ті числа вказують, кілько то тисяч катол. моряків входить у контакт зі священиком, принимає св. Тайни і через кілька днів чи тижнів живе в католицькім окруженню. Найважніша праця це правильне відвідування священиками прибуваючих до пристані кораблів.

Італія. Епископи Венеції в спільному посланню висказали своє вдоволення ізза постави орґанізацій католицької молоді та підчеркнули, що вони держалися здалека від політики, повинуючися вказівкам Апостольської Столиці, та щоби далі вели свою працю. Також архиепископ Модени підчеркує, що катол. акція в Модені придержувалася рам релігійної діяльности. Архиепископ, обіймаючи на припоручення Св. Отця опіку й провід над католицькою акцією, поручає клирови невтомно вести апостольське діло між молодю. Також епископ Піяченци завзиває до дальшої праці в рамах законних постанов. — 14. конґрес Доброї Преси, уладжений катол. університетом у Медіоляні вказав, як це підчеркнув у своїй промові кардинал Шустер, на значіння друкованого слова, яке в противенстві до висказаного слова, всюди може дійти. **Орґанізація доброї преси — це елементарна конечність.** „Перше моє питання при візитації парохії звучить: чи має вона секцію Доброї Преси, чи ні."

ПОЛІТИЧНІ ВІСТИ

ЛЬВІВСЬКИЙ ВОЄВОДА др. Болеслав Наконечніков-Клюковскі уступив зі свого становища. Президент РП. іменував його державним підсекретарем в президії ради міністрів. В політичних кругах припускають, що новий львівський воєвода не скоро буде іменований; може аж тоді, коли наступить сполука трьох східно-галицьких воєвідств в одно. Функції воєводи в тім часі повнитиме віцевоєвода Дрояновський. Як кандидатів на становище будучого східногалицького воєвідства вказують п. Стаміровского, волинського воєводу Юзефського і Кіртікліса з Вильна.

У ВИБОРАХ ДО ПАРЛЯМЕНТУ УГОРЩИНИ побідили урядові партії. Вони дістали 184 мандати. Опозиція здобула 32 мандати. Крім того вибрано 18 незалежних. Одначе вони будуть попирати уряд. Вибори мали спокійний перебіг.

ВІДСЛОНЕННЯ ПАМЯТНИКА ВІЛЬСОНА відбулось у Познані, в гарнім парку, дня 4. липня с. р. На свято приїхав президент Польщі І. Мосціцкий в товаристві вдови Вільсона, примаса Гльонда, мін. Залєвского, амбасадора Зед. Держав Велса і польск. амбасадора в Зед. Державах Филиповича.

В СПРАВІ ПРЕДЛОЖЕННЯ ГУВЕРА відносно 1-річн. мораторії довгів ведуться між Францією і Злуч. Державами переговори, котрі стрічають поважні трудноші. Франція хоче забезпечити себе перед занадто великими стратами з приводу цеї мораторії й осягнути ґваранцію, що Німеччина не скористає з признаних полекш, щоби ще більше рішучо підготовитися до відплати за програну війну. Одначе в поінформованих кругах твердять, що вже дійшло в тій справі до засадничого порозуміння.

АНГЛІЙСЬКИЙ АМБАСАДОР зложив Бріянови візиту. Часописи бачуть у тих відвідинах офіціяльну інтервенцію Англії в дискусії між Парижем і Вашинґтоном у справі пляну Гувера. Колиб у найблищих днях не дійшло до порозуміння, Англія предложить скликання конференції представників заінтересованих країв.

ПРОТИФАШИСТІВСЬКИЙ ТЕРОР. По бомбовім замаху в Парижі кілька днів пізніше наступив вибух в Римі, котрого жертвою впало трьох митних урядників. Вибух наступив у хвилі, коли урядники увійшли до ваґону, щоби зробити митну ревізію. Ваґон походив з Франції. Преса твердить, що це робота протифашистівської орґанізації у Франції.

ГЕНЕРАЛЬНИЙ СТРАЙК розпочався в цілій Еспанії. Порядку і спокою береже військо. Конфедерація праці т. зв. Сіндікато Уніко рішила продовжувати страйк. Зелізничники вернули до праці. Покищо перебіг страйку спокійний.

КРІВАВА РЕВОЛЮЦІЯ МУРИНІВ вибухла в бельґійськім Конґо. Революція з кождим днем поширюється. Мурини мордують білих без милосердя. Вістки про революцію викликали в Брукселі велике занепокоєння. Вибух революції пояснюють аґітацією муринських волхвів і жреців, котрі в европейській культурі бачуть велику загрозу для свого прожитку.

В ЕСПАНІЇ знов дійшло до кривавих заворушень. По зборах робітників в Ля Коруна демонстранти пішли під монастир ОО. Капуцинів і підпалили його. Пожежна сторожа не могла вгасити вогню, бо товпа камінням і палицями не допустила до цього. Візване військо вжило зброї. Впало кількох ранених.

——o——

НОВИНКИ

Важне для духовенства. Від 1925 р. вимірювали скарбові уряди священикам комунальні (повітові й громадські) додатки до ґрунтового податку від ерекціональних ґрунтів, хоч душпастирі є вільні від плачення тих податків на основі § 83 карного закона з 11. серпня 1866. Від цього року скарбова влада не буде вимірювати душпастирям тих додатків. Заплачені комунальні додатки за минувші роки зверне скарбова влада лиш тим священикам, які внесуть у тій справі подання до скарбової палати І. у Львові. Подання вільні від стемпля.

Філію гр. кат. Малої Семинарії в Рогатині опечатала підчас науки адміністраційна і шкільна влада. По докладнім перешукуванню в актах, представники влади забрали акти зі собою, мимо протесту о. ректора. Причина опечатання невідома.

Присуд у політичнім процесі. В пятницю дня 3. липня запав у Львові присуд у процесі проти 12 здогадних членів ОУН. С. Бардахівського засуджено на 3 роки тяжкої тюрми, М. Ласейчука і І. Ткача по 2 роки, Саляка на 5 років та Б. Стецишина на 4 роки тяжкої тюрми. Головного обвинуваченого Е. Врецьону й прочих 6 підсудних звільнено.

Закінчення страйку автобусів. В суботу 4. липня с. р. союз власників таксівок і автобусів у Варшаві, по бурливім засіданню рішив перервати пануючий у цілій Польщі страйк. Те рішення переслано телеґрафічно провінціональним відділам, щоби вже в неділю 5. липня автобуси й таксівки виїхали з ґаражів.

Залізниця до Заліщик. В Варшаві представники ромунського і польського уряду підписали умову в справі орухомлення давної австрійської залізно-дорожної лінії Кути-Снятин-Стефанівці-Заліщики та відбудови мосту на Дністрі.

Здвиг словянських соколів відбувся у Спліті (Югославія). На здвиг прибуло понад 11000 соколів ріжних словянських народів.

Скількість смертельних випадків соняшного удару в Америці наслідком спеки зросла до 1450 осіб.

Великі сніги впали в ґірських околицях Швайцарії.

Німецькі промислові фірми мусіли зректися большевицьких замовлень тому, що на біржевім ринку не приймають совітських векслів.

Промоція. Дня 27. червня 1931 р. відбулася на Леопольд-францовім університеті в Інсбруці промоція о. Івана Чорняка родом з Журавищ пов. Перемишль на доктора св. Богословія.

Друкарська похибка. В статті „Допис з Золочева", в 49 ч. „Нов. Зорі" зайшла прикра друкарська похибка. Замість надрукованого: „...в справах релиґійних він звільнений перед Богом і своєю совістю", має бути: „...в справах релиґійних він відвічальний перед Богом і своєю совістю...

Світовий ринок обнизив ціни. Від довшого часу зарисовується значна знижка цін вовняних сирівців. Вона стала вже сьогодня фактом. В тім стані річний фірма **А. Віттельс,** текстильні склади у Львові, вул. Рутовського 7, дуже корисно закупила прямо з бельських фабрик, всякого рода вовняні матеріяли і тимсамим обнизила ціни. Фірма **Віттельс,** Львів, Рутовського 7, веде як досі з фахово кваліфікованою кравецькою силою п. Фейлером, сальон мужеського кравецтва і виконує вибагливу мужеську ґардеробу, як одяги, тренчковти, ґаляни і т. п. до міри, беручи повну ґваранцію за точне і солідне виконання. 986 а 5—10

530.000 мішків кави спалили бразилійські власти, щоб не допустити до дальшої знижки цін. Огонь тревав 5 годин.

Недалеко Сан Франціска затонув спацеровий корабель, який віз 400 пасажирів-прогульковців. Пасажирів вирятовано.

——o——

Посмертна згадка

† **О. Омелян Завицький,** парох Видинова, помер в Коломиї дня 23. VI. ц. р. в 51 році життя і 22-ім священства. Смерть забрала нам не тільки доброго пастиря, добру і високо-гуманну людину але й щирого Українця. В. Й. П.!

——o——

Від Адміністрації

З числом 49-тим „Нової Зорі" вислали ми нашим П. Т. Передплатникам складанки почтові й просимо о надсилання передплати за III. кв. б. р., як також **о вирівнання залеглостий.**

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

На двоїтні рати. Перед закупном **меблів** вступи, а переконаєшся, що найдешевше купиш **меблі** всілякого рода у **ГЕШЕЛЄСА,** у Львові, вул. Коперника, ч. 23 (ріг вул. Броновської). Фірма та знана зі своєї солідности *поручає меблі всілякого рода, як також меблі* тапіцеровані на довготермінові рати. Кождому купуючому по упливі року відсвіжує меблі власним коштом. Стережися отже шумної реклями і замарстинівської тандити. 912 29—100

ФУТРА жіночі, мужеські готові на замовлення, як також всякі перерібки на догідних місячних сплатах поручає і виконує
954 **М. МОШУМАНСЬКИЙ** 11-25
Львів, ул. Боїмів ч. 1. тель. 10-11.
Приймає футра до переховування.

РІЛЬНИЧІ МАШИНИ
січкарні, молотільні, плуги борони керати й инші рільничі прилади
поручає
РІЛЬНИЧИЙ ДІМ
ГЕНРИК ЖЕПКА
ЛЬВІВ, УЛИЦЯ ГОРОДЕЦЬКА, 58.
987 **Тел. 8—72.** 5—5

Не викидай своїх гроший, купуючи тандиту!
КУПИ В СКЛАДІ—ЖЕРЕЛІ
МЕБЛІ стилеві і звичайні власного виробу. Прегарні їдальні, спальні, меблі тапіцеровані, софи, отомани, буфалькн, гарнітури, крісла найдешевше на 24-місячні рати,
поручає **ЗАНДКЕР**
ЛЬВІВ—ЗАМАРСТИНІВ, вул. Львівська ч. 58.
Телефон 93—14. СТОЛЯРНЯ — ТАПІЦЕРНЯ.
Кождому купуючому по році відновляємо безплатно меблі. 871. 45-50

Г. МІНЦЕР і Р. КУПФЕРШМІД
ЛЬВІВ, ЛЬВА САПІГИ 83.
Поручають: **Меблі** всілякого рода по цінах конкуренційних і **лишень** готівкових на **довгоречинцеві** сплати.
947 20—20

ЛЕЖАКИ першої якости **зл. 12.** **Гамаки, коші** подорожні, валізи,
ЗАБАВКИ **фотелі** огородові . . . **зл. 7·50.**
Килими, народня штука поручає:
Людвик Геґедіс, Львів **Коперника 11.** Тел. 26-09. **Філія: Галицька 5.** Тел. 30-32.
962 13—20

Видає й редагує Комітет У. К. О. Відвічальний редактор Роман Гайдук. З друкарні Вид. Спілки „Діло", Львів, Ринок ч. 10

Porto zapłacone ryczałtem

Рік VI. Львів, неділя 12 липня 1931. Ч. 51 (451)

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 4 ст. під неділю на 8 ст.
АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Кльоновича ч. 8. II. пов. - Тел. 4-45.

Передплата в краю: 1/4-річно 6 зол. місячно 2 зол. За кордоном 1/4- 1 амер. доляр. — Ціна числа 25 сот. —
Конто П. Щ.: Краків 405.867.

Франція приняла плян Гувера

По довгих і тяжких переговорах дійшло вкінці між Францією і Злуч. Державами до порозуміння в справі пляну Гувера. Франція згодилася на однорічну мораторію під умовою, що німецький уряд внесе до Банку Міжнародних Розрахунків 612 міліонів марок. Німеччина дістане за те за посередництвом своїх залізниць позичку тої самої висоти. Позичка, на котру випустять бони буде амортизована в 10 літах, почавши вже від сего року. Бони пустять на міжнародний біржевий ринок. Щодо гваранційного фонду, то Франція порозуміється з Банком Міжнародн. Розрахунків, щоби виплату 500 міл. марок, котрі припадалиб Франції з мораторії пляну Йонга, розложено на протяг 12 літ, а не стягано одноразово. Справу сплати в сирівцях і товарах передадуть до вирішення комітетови знавців. Вкінці Франція домагається від Німеччини запевнення, що заощаджені завдяки мораторії фонди, дійсно вжите лише на скріплення господарки свого краю.

—o—

Протикомуністична акція

В Ню-Йорку повстав комітет зложений з близько 100 визначних представників американського громадянства. Комітет поставив собі за ціль побороювати комунізм при помочі промислового бойкоту і протипропаганди. В склад комітету входить заступник голови федерації праці і б. американський амбасадор в Берліні Джерард. Листа приклонників сего комітету зросла вже до 600 членів. Вони висловлюються проти признання Совітів Злуч. Державами, доки СССР не сплатить шкід, які Злучені Держави потерпіли з причини конфіскати большевиками американських дібр на терені СССР. До сего комітету мають приступити представники Франції, Бельгії, Англії, Німеччини, Італії, Канади і балканських держав (ПАТ).

—o—

Лет довкола світа

у 8 днях, 15 годинах і 51 мінутах.

На летунській площі під Ню-Йорком осіли американські летуни Ґатті і Поста, котрі облетіли земну кулю у 8 днях, 15 годинах і 51 мінутах. Летуни заявили, що підчас лету мали нераз великі труднощі, особливо між Хабаровськом і Ном на Алясці. На сім відтинку шаліла страшна буря зі снігами і градом. Були хвилини, в котрих летунам здавалося, що нема для них рятунку. Бравурний лет довкола світа це новий тріюмф техніки. Він доказує, що летунська міжконтинентальна комунікація зовсім можлива. Людність Ню-Йорку з ентузіязмом витала героїв 8-денного лету довкола світа. Самохід, котрим їхали летуни вулицями Ню-Йорку вкрито цвітами. Вулиці Ню-Йорку були вистелені, згідно з традицією папером. В повитанню взяло участь понад 100.000 людий.

—o—

Як уздоровити Німеччину

Орган „Дас андере Дайтшлянд" приносить такий проект: 1) Зліквідувати „Райхсверу", що дасть річно 550 міл. марок ощадностий, 2) знести субвенції для великих посідачів і промисловців та цивільного летунства, що дасть знов кількасот міл., 3) знести субвенції для „Остгільфе", що дасть міліярд марок, 4) зменшити урядничий апарат, 5) заключити з Польщею торг. договір, тоді вона купуватиме в Німеччині машини, які тепер купує в Америці, Швеції й т. д. — Цікаво, що польська преса, подаючи сей проект, пише, що він розумний, але — у себе тих самих змін не пропаґує.

—o—

Цинізм большевиків

З Риги доносять: В московських театрах йде тепер нова протирелігійна вистава п. з.: „Хрещення Руси". Нова штука має за ціль осмішити великий історичний акт Св. Володимира Вел.: введення християнства. Св. Володимира представлено тут як атеїста й безбожника, котрий при помочи християнства хоче ще більше експльоатувати „працюючі маси". Напади Половців на Русь представлені там як інтервенція буржуазної Европи проти працюючої кляси сих часів.

—o—

Що діється в Німеччині

Банкроцтва солідних фірм в Німеччині продовжаються. На днях збанкротували: Велика торговля шкірами в м. Кассель, Банк Бріля в м. Ешвеґе й Електрична Спілка в Касселю. Безробітних є вже в Німеччині 5 міліонів. Особливо богато прибуло їх в останних 15. днях.

Домашній театр

З Парижа доносять: Інж. Бертельмі предложив Академії зовсім новий апарат, котрий уможливляє кождому домови при помочи радія бачити й чути все, що діється в кождім театрі. Апарат сконструований по системі филь Герца. Довжина тих филь виносить коло 150 м. Недалекий час, коли кождий зможе вдома бачити й чути гру в усіх театрах світа.

НЕ ЗАБУДЬ ПЕРЕД ВИЇЗДОМ НА ФЕРІЇ ВІДФОТОҐРАФУВАТИСЯ В ФОТОҐРАФІЧНІМ АТЕЛІЄ

20–25 „Venus" 883

ЛЬВІВ, Академічна, 24. тел. 38-08, де одержиш фотографії правдиво артистичної вартости.

СПРОБУЙТЕ ЩАСТЯ
і складайте свої ощадности
В КООПЕРАТИНОМУ БАНКУ „ДНІСТЕР"
857 У ЛЬВОВІ, ВУЛ. РУСЬКА Ч. 20. 51-?
на премійну вкладкову книжечку, де крім відсотків можете виграти ще премію за ощадність у висоті від зол. 25—300, залежно від висоти місячних вкладок ощадности. Найнища вкладка зол. 5.— місячно.

БЕРЕСТЕЙСЬКА ЦЕРКОВНА УНІЯ

в православно-марксистськім освітленню.

Проф. А. Савич: НАРИСИ З ІСТОРІЇ КУЛЬТУРНИХ РУХІВ НА ВКРАЇНІ ТА БІЛОРУСІ В XVI—XVIII В. Всеукраїнська Академія Наук. Збірник Історично - Філологічного Відділу. № 90. У Київі, 1929. Ст. 333 + (3). В. 8°. Ціна 3 карб. 25 коп.

„Нариси" проф. А. Савича се „вступ" до його великої (45—50 аркушів друку) магістерської дисертації п. з. „Западнорусскія школы XVI—XVIII ст.", яку він написав іще в 1917 р. і з якої досі оголосив друком тільки частину п. з. „Западно-русские униатские школы" в „Трудах Белорусского Госуд. Университета", 1922 №№ 1—3. Завдання „Нарисів" автор означує в „Передмові" так: „Зясувати найважливіші етапи в культурних рухах по білорусько-українських краях Польсько-Литовської держави в XVI—XVIII. в., показати, що являла собою так звана берестейська церковна унія як культурне явище".

„Нариси" складаються з отсих шістьох розділів: I. Реформаційні рухи в Білорусі та Україні в XVI—XVIII в.; II. Так звана католицька реакція та єзуїти в Білорусі та Україні; III. Патронат і братства в Білорусі та Україні; IV. Культурно-національна боротьба в Білорусі та Україні наприкінці XVI і на початку XVII віку; V. Уніятські білоруські та українські школи XVI—XVIII в. (перед реформою Едукаційної Комісії); VI. Шкільна реформа в Польсько-Литовській державі в останній чверті XVIII в. й як вона відбилася на долі білорусько-українських шкіл.

Годі переповідати тут усі розділи „Нарисів". Кождий із них се окрема розвідка, якої зміст вимагав би не тільки богато місця, але і заміток. Ми зупинимося лиш на однім питанню, найважнішім: як автор представляє берестейську церковну унію та її культурні наслідки на Білоруси й Україні.

Про берестейську церковну унію автор говорить у IV-ім розділі. Оповівши коротко про сам акт заключення унії в Берестю 1596 р., він оглядає найважніші голоси про неї, від кінця XVI-го ст. починаючи, — одначе тільки авторів православних. „Пояснінь причин унії, наведених у працях уніятських авторів, ми не торкаємося, — каже автор — бо ці останні або ладні розглядати унію як явище, що споконвіку існує в Білорусі та Україні („Оборона Єдносьці Церквей" вид. 1617, а надто: „Єдносьць свєнта Церкві Всходней і Заходней", вид. 1632 р.), отже як явище цілком законне й природне, або бачать в унії засіб справжньої освіти". Вже отсе вилучення з огляду голосів про унію авторів уніятських (і взагалі католицьких та західних) й обмеження одними тільки авторами православними свідчить аж надто вимовно про односторонність автора. Односторонність — в сторону правосла-

вія. Ще більше свідчить про се пояснення причин унії, яке дає автор. Се мутатіс мутандіс пояснення, яке знаходимо в майже всіх православних істориків унії. Бо коли нпр. пок. проф. петербурської православної Духовної Академії П. Н. Жукович суть унії бачив у мирній і кращій асиміляції руських підданих Польсько-Литовської держави з корінною польською людністю (!), в чому особливо був зацікавлений польський уряд, а уніятські симпатії творців церковної унії, себто київського митроп. М. Рагози, луцького еп. К. Терлецького та володимирського еп. І. Потія, викликали, на його думку, їх честолюбні й матеріяльні інтереси й міркування (!) (П. Н. Жукович: Сеймовая борьба православнаго западно-русскаго духовенства съ церковною уніей. СПт. 1901, ст. 98, 145) — то проф. А. Савич (до речи: ученик проф. П. Н. Жуковича, якому проф. П. Н. Жукович апробував основну конструкцію обговорюваної праці) так представляє церковну унію з 1596 р.: „Для білоруського та українського громадянства тепер (себто при кінці XVI ст.) отверто й гостро повстало питання, як бути: чи триматися давньої своєї національної культури, чи-ж розірвати з нею звязок, засвоївши культуру польську (!), західню, тісно звязану з римським католицизмом і польською державністю? Оригінальний (!) спосіб розвязати це питання, компроміс свого роду й є те, що в історії білорусько-української культури звичайно зветься берестейською церковною унією“ (!) (ст. 226). А далі: „Литовсько-білоруська та українська шляхта, що своїми полонофільськими прагненнями відіграла була неаби-яку ролю у складанні люблинської політичної унії 1569 р., продовжувала свою ролю дійової особи і що-до унії релігійної. Коли тоді світська шляхта боролася проти знати*) й домагалася політичних прав собі, то тепер шляхетський епіскопат обстоював свої церковні права й незалежність од буржуазних братств. Коли давніш як-найтісніша спілка Литовського князівства з польським урядом обіцяла литовсько-білоруській та українській шляхті політичні вигоди, то тепер спілка з організованою Католицькою Церквою малювала привабливу перспективу для шляхетського епіскопату, не залежати від ненавидної організації кравців, шевців та кожумяк. І політична Люблинська унія і берестейська церковна увіходили були однаково в розрахунки польського уряду, тим-то він усебічно їх і підтримував“ (ст. 226). Словом: з одного боку „за обєднанням політичним повинно було йти й культурне обєднання в тому розумінні, що культура литовсько-білоруська та українська мала п і д к о р и т и с я (!) культурі польській“ (ст. 226), а з другого „к л а с о в а (!) боротьба шляхетської єрархії з буржуазно-міщанськими братствами викликала берестейську унію“ (!) (ст. 227).

Що сказати на таке православно-марксистське (!) освітлення церковної унії? Вистарчить ствердити істор. факти:

1. Церковної Унії в Берестю 1596 р. не тільки не заключив, але був проти неї між ін. львівський епископ Ґедеон Баллабан, що вів чи не найзавзятішу боротьбу з львівським „буржуазно-міщанським“ Ставропигійським Брацтвом зі всіх тогочасних руських епископів; львівська епархія приняла Унію щойно в 1700 р. Отже перше твердження проф. А. Савича, що Берестейську Унію викликала „класова боротьба шляхетської єрархії з буржуазно-міщанськими братствами“, не відповідає дійсности. Бо колиб відповідало дійсности, то першим і найревнішим сторонником Унії повинен бути якраз львівський епископ Ґедеон Баллабан.

2) Через приняття Унії і вдержання її по нинішний день Галичина, ця найдальше висунена на захід і найбільше загрожена українська земля, не тільки не розірвала звязку з українською національною культурою, не тільки не асимілювалася з Польщею, але навпаки, — стала найсвідомішою під національним оглядом українською землею взагалі, без порівнання свідомішою, ніж котра-небудь із тих українських земель, де панувало і панує православіє. Таксамо дуже наглядно бачимо се на Холмщині. Як довго Холмщина була уніятська, так довго була й українська. Колиж повернуло там насильно православіє, то з українськости на Холмщині остали тільки руїни. Таким чином і друге твердження проф. А. Савича, начеб берестейська церковна Унія була свого роду компромісом між збереженням української національної культури і засвоєнням культури польської, також не відповідає дійсности. Бо колиб відповідало дійсности, то найбільше спольщеною нині українською землею повиннаб бути уніятська по нині Галичина, а за те українською православна Холмщина. Тимчасом є навпаки.

„Найвисша вже пора, — наведемо тут слова пок. проф. Ст. Томашівського*) — щоб Українці перестали вже раз повторювати історичний ідіотизм про церковну унію як польську інтригу. За Польщу ще світ не чував, коли заходами кн. Ольги висвячувалися над Реном перші католицькі епископи для Київа. Польща не то непричасна до всіх пізніших спроб наших князів навязати тіснішi взаємини з Римом, а навпаки, вже в XIII в., за короля Данила, ще бувши політично слабша ніж галицько-володимирська Русь, старалася вона, щоб до унії не дійшло. Польща і її духовенство вже тоді інстинктовно відчували всі ті користи, які їм дає становище авангарди католицького світа на Сході; вкорінення унії на Руси булоб, очевидно, перенесло ті користи на сю країну. Також не Польща була матірю фльорентійської унії; ініціятива вийшла від руського митрополита в Москві, великого Ісидора, родом Гречина. Так само не Польща давала привід до всіх пізніших заходів коло відновлення тої унії в XV в. Від хвилі переміни руської (київської) митрополії в національну московську (1458 і 1589) й одночасного переходу Царгороду під Турків (1453) й остаточного омертвіння византійської Церкви, справа усамостійнення білорусько-української провінції стала політичною, національною й культурною необхідністю для неї самої. Теоретично беручи, се усамостійнення могло бути осягнене двояким шляхом: або переміною в окремий патріярхат у Київі, або злукою з Римом. До першого ніколи не дійшло, навіть поважно не думано про нього. Могилянська реформа білорусько-української Церкви (по католицьким зразкам!) не перетревала довше, як половину століття, після чого вона без протесту втопилася в московсько-російській Церкві. Отже одиноку тривку форму національної Церкви дала нам тільки берестейська унія. Якби не козаччина, що пішла на службу протиуніятській течії, кермованій з Москви, то до половини XVII в. ціла Україна без виїмку малаб одну національну, з Римом обеднану, Церкву, а в ній ще й Білорусів. Справа національно-культурної окремішности Українців вже тоді булаб дефінітивно вирішена, а сьогодні вони булиб між першими народностями Европи. На жаль, до сього не дійшло, наперед з нашої власної вини, а дальше з вини Польщі, яка ніколи не була приятелькою унії“.

Зокрема про Берестейську Унію проф. С. Томашівський говорить:**)

„Берестейська унія довершилася після основної реформи Католицької Церкви. Тодішні руські владики не могли, очевидно, бути байдужні супроти сього відродження й розвоєвого підєму з одного боку, та супроти повного упадку византійсько-руської Церкви і безпросвітности московської — з другого боку. Вони відчували, що дальша пасивність їх довелаб до такого масового переходу вірних на латинство, що вони самі скоро сталиб пастирями без овець та що тільки злука з Римом може вратувати українську Церкву й обезпечити національно-культурну самостійність. Рим, як завсіди, так і тепер був радий тому і, розпоряджаючи новим орденом Єзуїтів, довів скоро до згоди на дуже почесних для нашої Церкви умовах. Національно-політична Польща стояла в дійсности на боці. Король Жигмонт, знімчений Швед, прихильник Єзуїтів, (де верховодили Німці), самими Поляками сердечно зненавиджений, горячився, правда, в користь унії й енергійно піддержував її, одначе вже син його, по польськи вихований, Володислав IV, був їй противний, так само як загал польської шляхти і навіть духовенства. Воно й зрозуміле. Церковна унія мала вести за собою соціяльно-політичну рівноправність духовенства і вірних східного обряду з латинниками: вільність від податків, власну юрисдикцію, місця в сенаті і т. д. Сього зрівнання постійно добивався Рим, та польське громадянство було сьому противне, по просту тому, що соціяльно-політична структура тодішної Польщі була вже здавна завершена і впровадження до неї всеї Руси нарушувало всю досьогочасну рівновагу й обмежало користи упривилейованих елементів. До того польське духовенство розуміло, що вигідніше мати під боком слабого православного конкурента, ніж самостійного і сильного католицького. До такого погляду дійшла й новіша польська історіографія. Без унії, мовляв, вся Україна до Дніпра давно булаб спольщена; унія задержала польську етнографічну межу на Сяні і Вепрі, а тілько дякуючи насильному „навернению“ уніятської Холмщини на православя вдалося Полякам щасливо пересунути свою племінну територію до Буга (на Білій Руси ще дальше)“.

Про культурні наслідки Берестейської церковної Унії проф. А. Савич говорить спеціяльно у V-ім розділі своїх „Нарисів“. Наслідки ті виявилися головно в культурній діяльности на Білоруси і на Україні уніятів, а зокрема Василіян, яких автор згірдливим православно-російським звичаєм постійно називає „базиліянами“. Культурну діяльність розвивали уніяти і Василіяне через Церкву, через власне шкільництво, через свої друкарні і т. д. Автор бере під увагу тільки школи та дає їх огляд й оцінку.

Отже в XVI—XVIII ст. на Білоруси і на Україні були такі школи уніятські згл. василіянські: 1) Уніятські: братська школа в Берестю, соборна школа у Володимирі, семинарія у Вильні; крім того студенти-уніяти вчилися по ріжних алюмнатах і колеґіях в Польщі і заграницею (в Римі, в Празі й ін.); 2) василіянські (для світської молоді): менська, новогрудська, пинська, берестейська, рожанська, могилівська, більська, полоцька дівоча, жировицька, борунська, березвечська, подубиська, ушачська, володимиро-волинська, гощанська, любарська, шаргородська, бучацька, уманська, холмська. Крім того білостоцька школа при уніятськім монастирі, яка не входила до ЧСВВ. Автор обговорює внутрішню орґанізацію всіх тих шкіл, навчальну програму, педаґоґічний перзонал, вкінці їх вагу в історії білорусько-української культури.

Обговорюючи вагу василіянських шкіл XVI—XVIII ст. в історії культури Білоруси й України, проф. А. Савич знова стає односторонним. Бо навівши два голоси з XVII ст. про ті школи, уніятський — митр. Й. Рутського, котрий 1624 р. писав про них до Риму з захопленням, і православний — К. Саковича, котрий у своїй „Перспектив-і“ з 1642 р. безпощадно критикує їх, автор пише: „Дарма, що в Саковичевих словах на адресу уніятів дається відчути роздратування, усе-ж ми не маємо особливих підстав, щоб брати на підозру свідчення ренегата попереду православія а далі й унії“ (ст. 269). Щойно пізніше, в останній четвертині XVIII ст., автор ставиться до василіянських шкіл більше безсторонно, признаючи за ними навіть розквіт. Огляд їх за той час дає в останнім, VI-ім розділі, своїх „Нарисів“.

Ціла та праця се вислід насильного нагинання православних учених старої школи до клясових догм марксизму і большевизму. Вже стара православна наука, нагинана до вимог престіжу та політичних інтересів царату, не була і не могла бути безсторонна. А тепер, коли ту нагнену до політичних інтересів науку ще раз нагнули, щоб ужити вже до клясової аґітації, — то з неї робиться просто карикатура.

Та ніде правди діти: ота на всякі способи вигинана російська православна література впливала, впливає і мусить далі впливати не тільки на психіку Росіян і православних Українців, але також на психіку уніятів тай навіть на погляди західних учених. А то тому, бо з нашої сторони не було і нема ніякого систематичного протиділання в літературі про нас самих, ба навіть нема спростовування очевидно фальшивих фактів з історії нашої Церкви, як ті факти нарочно фальшиво представляють її про-

*) Знать = вельможі, магнати. — Ред.

*) С. Томашівський: Про ідеї, героїв і політику. У Львові, 1929. Ст. 73—75.

**) Тамже ст. 75—77.

МАШИНИ ДО ШИТТЯ
SINGER-KAYSER
по найнищих цінах
і на догідні сплати

ЮЛІЯН ЛОМАҐА
Львів, вул. Валова 11.
Телефон 28.70.
Одинока українська фірма в тій ділянці.

РОВЕРИ
KAYSER-PUCH
AUTOMOTOR
від 190 зол.

959 6 - 25

тивники. Можна собі уявити, як через те така односторонна гіпноза ділає на нас самих і ослаблює нас. Той жалюгідний і шкідливий стан пробували змінити два наші авторитетні чинники: Преосвященний Йосафат Коциловський, котрий уфондував можливість написання наукової історії нашої Церкви та віддав був ту працю в дійсно відповідні руки проф. Ст. Томашівського, — і Чин СВВ., котрий від кількох літ видає цінні „Записки". Одначе проф. С. Т. помер передчасно, не скінчивши навіть першого тому своєї дуже цікавої праці про Церкву, а „Записки ЧСВВ.", хоч приносять цінні причинки до історії нашої Церкви і ЧСВВ., одначе тим не заступлять систематичної наукової історії ні Церкви ні Чина, яка показалаб велике значіння тих обох чиників в історії цілої України. І так дійшло до того, що в р о с і й с ь к і й літературі маємо цілий ряд систематичних праць про нашу Церкву і наш Чин, розуміється в схизматицькім освітленню ,а в нас нема ні одної, бо „Історія Унії" Пелеша, при всій її вартости, се річ, яка не може відповідно протиділати впливови згаданих російських праць. І тут треба шукати одного з головних джерел того баламутства, яке раз-у-раз зривається в области наших церковних справ. К.

Новоотворений Заклад Арт.-фотографічний „LOTOS", ЛЬВІВ, АКАДЕМІЧНА ч. 6. І. п. над фірмою Телічек, **вхід від вул. Хорущина 5.** Поручається Шан. П. Т. Публиці. 964 6 - 30

Кождому фахівцеви необхідно потрібна загальна фільософічна освіта, щоб уміти самостійно міркувати про неусталені ідеї сучасної суспільности й витворити узгоднений життевий світогляд. Длятогож потрібне ще й знання чужих мов (Масарик).

Галицька Соціялістична Радянська Республика

V.

Головним завданням чека була боротьба з контр-революцією. Охорону ладу й порядку мала вести міліція, котру почали орґанізувати зараз після приходу до Тернополя. Головне Управління робітничо-селянської міліції підлягало комісареві внутрішних справ. Конар начальником цього управління хотів призначити свого товариша Кураха, але Затонський не згодився на це, бо Курах не був членом комуністичної партії. Його уважали націоналістом, отже небезпечним, бо в ряди міліції міг набрати всяких „шовіністів" й инших ворогів радяньскої влади. Шефом міліції призначено б. четаря У. С. С. Ковалика, котрий був прихильником Затонського. Тому і в міліцію налізло богато Поляків і Жидів. Вони заняли визначніші місця, а нашому українцеві осталася служба звичайного міліціонера. Та і в тім випадку він мусів виказатися певними рекомендаціями галицьких комуністів і зрештою бути вповні „благонадежним".

Як Україна так і Галичина „звільнялася" силою штика р о с і й с ь к о г о червоно-армійця. Україна не мала своєї червоної армії (і досі її немає!). Не могла її мати і Галичина. Ті галицькі бриґади, що були злучилися з большевиками і стали „червоними", доведені до крайности покинули большевиків, склали зброю й опинились в польських таборах. З большевиками остали недобитки І-ої бриґади, б. Усусуси, котрих тепер зорґанізовано в 2 куріні. Командантом цих курінів призначено Ковальчука, а політичним комісарем був Бочан. Ковальчук представив себе поручником УСС; Бочан був хорунжим С. С. і під Броварами в січні 1919 р. попав у большевицький полон, а тут виплив большевицьким комісарем. Ті два куріні це була вся „збройна сила" Г. С. Р. Р. Орґанізація галицької червоної армії була „в проекті" (який очевидно ніколи не бувби здійсненим), а покищо ті два куріні парадували по Тернополі. Потім перекидали їх в инші місцевости, щоб наївні Галичани бачили, що большевики „орґанізують галицьку армію". Цю армію можна було дійсно скоро зорґанізувати, бо з сіл приходили хлопці й молоді газди та просилися на службу до г а л и ц ь к о ї армії. Та їх не приймали, мовляв, ще нема готових кадрів. А охотників відсилали до р о с і й с ь к и х частин, вибираючи туди тільки „благонадежних".

Я був свідком, як з сусідного села Ігровиці прийшло 23 охотників до г а л и ц ь к о ї червоної армії, та з них затримали лише 4, решту завернули. Але і цих 4-ох не приняли до галицьких курінів, тільки відослали їх до 47 большевицької дивізії.

Працюючи в комісаріяті військових справ я з подібними випадками зустрічався кождого дня. Вони мене переконували в тім, що большевики нізащо не згодяться на орґанізацію окремої галицької червоної армії. Якби їм навіть пощастило заняти цілу Галичину — то тут службу будуть повнити р о с і й с ь к і полки, а наші хлопці підуть служити в Московщину, в Сибір, в Туркестан, бо не будуть довіряти їм і тому не залишуть на рідній землі. Хоч які вірні були большевикам ці два куріні, що остались в спадщині по галицькій армії, але і їм большевики не дуже довіряли та не дозволили на їх доповнення. Коли польська армія перейшла до контр-наступу і большевицький наступ заломився — то ці куріні вислано на фронт під Грубешів, де вони дуже добре билися. Після відвороту

НАУКОВИЙ ФЕЙЛЄТОН

ОБЛИЧЧА ПАЛЬЦІВ

Хоч яке се дивне, та се факт, що чоловік скорше дослідив цілу земну кулю, ніж своє власне тіло. Щойно до здобутків останніх десятиліть належить відкриття систему внутрішних зелезів, будови людського волосся та дуже делікатної будови мозкової кори. Річ дуже цікава се те, що далеко трудніші досліди над нутром людського тіла переведено значно скорше, ніж студії над зовнішними появами, котрі в буквальнім того слова значінні „лежать на долоні".

Щож бачимо, коли докладно придивимося своїй отвореній руці? Передовсім бачимо, що вона ціла — дуже нерівна, а покрита ріжними рівчаками, так уся долоня, як і кождий палець. Ті рівчаки видно виразно навіть тоді, коли руку зовсім випростуємо. А коли долоню напів зігнемо, то бачимо, як на ній виступають фалди, складанки, котрі у спараліжованій руці сильно заникають ізза неможливости, орудувати рукою, вживати її. Опріч великих рівчаків і фалдів вся наша рука покрита ще дуже делікатними, ніженькими рівчаками, що скрізь уложені на підставі певних плянів і взірців. Се т. зв. папілярні лінії. Яке їх завдання в системі людського тіла ,над тим учені до сеї пори перечаться. Одні кажуть, що всі ті рівчаки мають на цілі, влекшувати нам хапання, брання до руки ріжних предметів і власне длятого на внутрішній стороні рук. Другі вчені твердять, що се дотикові орґани. Та мабуть оба табори учених мають слушність, бо виглядає, що одно і друге твердження правдиве.

Та може найцікавіше третє поміченя, а саме те, що кожда рука має своє власне „обличча", свій питомий вигляд, котрий особливо виразно видно на кінчиках пальців і що те обличча ніколи не зміняється (хоч, розуміється, пальчик дитини менший від пальця дорослого чоловіка). Річ дуже цікава, що Китайці й иньші позаевропейські народи вже на цілі століття перед европейськими ученими звернули увагу на те, що нема двох таких самих пальців. Від кількох десятиліть також европейські учені знають на основі досвідів, що се річ неможлива, знайти два такі самі пальці з таким самим „обличчам" і що навіть кождий палець тої самої руки має інакше обличча. На підставі рахунку правдоподібности обчислено, що коли навіть не брати під увагу всіх ріжниць між пальцями, тільки коло 20 ріжних подробиць, то вже з того повстає надзвичайно велика комбінаційна можливість, виражена цифрово 20.971,520.000.000.000! Тепер живе на земній кулі коло $1^1/_2$ міліярда людей. А що пересічний вік людей трівае коло 33.3 літ, отже наша земля щойно в 4 міліонах 660.337 с т о л і т ь матиме тілько мешканців, що число їх зможе вичерпати висше зазначену комбінацію. Вже сей оден рахунок виказує велич індивідуальних ріжниць в обличчах людських пальців.

Індивідуальні обличча людських пальців творяться ще в лоні матери і то в ембріональнім стані, насамперед на кінчиках будучих пальців. Ріст у нутрі матери й по уродженню має вплив уже тільки на величину наших пальців, а не на їх „обличча", то значить не на характер їх ліній. Учені з надзвичайним трудом перевели велику працю над виробленням методів (способів) в цілі вистудіювання тих важких справ, потрібних особливо в кримінольогії. Та до сеї пори невідомо, чи т. зв. обличча пальців і лінії рук переходять на потомство. Навіть близнята, дуже подібні своїми фізичними і духовими прикметами, ніколи не мають таких самих пальців, хоч „обличча" їх пальців подібніші ніж пальці тої самої руки одної людини. Сей момент наводить на думку, що якась спадковість можлива і що може колись наука дійде до того, що на підставі ще тепер незнаних подібностей в деяких лініях кінчиків пальців рішатиме про батьківство.

Чим глибше наука вспіє вглянути в таємниці творення, яких ніколи не вичерпає, тим більший подив опановує думаючу людину перед Тим, котрий сотворив ті таємниці та ще безліч инших, яких ніколи не відкрие людська наука.

(З німецького подав А. Ч.).

——o——

з Галичини їх вислано в Уманьщину — на ліквідацію селянських розрухів.

Двомісячне панування большевиків у пограничних повітах Галичини позначилося анархією, рабунками і насильством. Богато говорилося про організацію радянської влади, про нове „соціялістичне будівництво", а в дійсности все зводилося до рабунків і пустого мітінґування (вічування). Большевики в Галичину не привезли нічого, що могло б поправити долю цеї нещасної країни, але вивезли з неї дуже богато. Забирали худобу, збіжжа, пашу, всякий матеріял, отже не дивниця, що сбрабовані села і міста дуже голодували. В Тернополі що день бували випадки голодової смерти. Відчували цей голод навіть і ми, урядовці радянських установ. Всі наші щоденні турботи зводилися до того, де і як можнаби насититися? Не говоримо про якісь особливші присмаки, ми булиби вдоволились і звичайним хлібом, колиб його більше дістати. По склепах його не продавали, а в більшости з нас в Тернополі не було близьких знайомих.

Кождий Галичанин мав досить тої радянської влади і всі з полекшою відотхнули, як почався большевицький відворот. Ми вже воліли попасти під Поляків, коби лише скорше збутися большев. анархії. Перед самим відворотом з Тернополя большевики зарядили реквізицію матеріялу необхідного до урядження шпиталів для червоноарм. Ходили по домах і забирали подушки, простирала, ковдри, білизну, одяги, всяку посуду і т. п., словом все, що ще було. Так „визволяли". Це був звичайний рабунок і коли хто не встів заховати — то забрали все. Найбільше ограбили тоді Подільський Готель, де містився сам уряд Г. С. Р. Р. і де мешкали його члени. Це все робилося в перші дні вересня, а нічю 5 вересня 1920 р. большевики втікли з Тернополя.

По відвороті з Галичини її радянський уряд опинився у Виннці. Після заключення рижського договору той уряд зліквідовано. Зліквідовано також і ті 2 галицькі курені, а їх стрільців розкинено по ріжних частинах російської червоної армії, декотрих приділено на службу до міліції. В Галичину вислано нових „апостолів" большевицької віри, котрі мали проповідувати нове „визволення" зі сторони цих самих большевиків, котрі вже раз занапастили галицьку справу. Між иншими прийшов до Галичини організувати большевицьку пропаґанду і Нестор Хомин, котрий недавно від імени галицького радянського уряду зрікався Галичини в користь польських комуністів.

Галицька Соціялістично-Радянська Республика була одною з найтемніших сторінок часу нашої трагічної боротьби за визволення. Вона істнувала короткий час і болюче відбилася на наших людях, хоч більшість з них вилічила раз на все з надій на большевицьку поміч. Самі большевики ніби стидаються за її коротке істнування і мабуть тому ніде не згадують про неї. Не згадують про неї і їх агенти у своїх виданнях в Галичині, котрі недавно так широко розписувалися і вели полеміку про військовий бунт та Дрогобицьку республику з початку 1919 р. Не згадують тому, що нею не можна хвалитися, не можна її пригадувати, бо ще в Галичині живі свідки тої кари й огиди, якою було „радянське будівництво" в Галичині. Тому нам треба писати про це, писати щиру правду, бо тільки в той спосіб буде можна побарювати большевицьке баламутство. Я списав тільки те, що сам бачив, чув і пережив. Може инші скажуть більше про це.

Борис Колодій.

ШИРІТЬ КАТОЛИЦЬКІ ЧАСОПИСИ: „НОВУ ЗОРЮ", „ПРАВДУ", „БЕСКИД".

ВЕРХОВНА РАДА

Президія Укр. Катол Організації одержала від недавно основаної „Ради Старих" отсе письмо п. н.:

Перше слово „Ради Старих".

Коли другі, сусідні народи, після майже такого — самого занепаду як у нас, особливо тепер по світовій війні, піднеслися і відзискали свою давнішу самостійність, як Чехи або такий малий нарід як Литовці, ми значно більші від них, не можемо двигнутися і попадаємо в щораз тяще положення. Головною причиною цего занепаду, наша внутрішна незгода.

Найперше воювали межи собою наші князі: убивали брат брата і ослаблювали сили нашого народу, аж цілий він майже незамітно попав під чуже ярмо. За часів Хмельницького відділилася чернь від козаків і під Берестечком дізнали ми повного пораження, яке було початком кінця тодішної визвольної боротьби. За часів повстання Мазепи значна часть наших полковників не прилучилася до гетьмана і його союзника, шведського короля Карла XII, через що ми програли битву під Полтавою. В найновішому часі, в часі світової війни, ми не уміли еднатися і ставати разом, а Грушевський, Скоропадський, Петлюра виступали кождий окремо і кождий инакше. Навіть тепер ми не вміємо іти разом і стають окремо наші національні демократи, радикали, соціялісти, клерикали, русини чи русскіе і безпартійні. Тому-то польський міністер Залєскі міг, мов на глум нам, сказати, що у нас нема з ким переговорювати або порозумітися. А прецінь були і в нас, хоч короткий час, згода і єдність, коли за Австрії в 1883 р. ввійшло було до галицького сойму тільки девять наших послів, так що ми були неспосібні до всякої самостійної політичної акції. Тоді злучились разом народовці зі старорусинами і приєднали до себе вибраних Поляками польонофільських Русинів, так що ми мали в Соймі разом з трьома владиками вірилістами 16 представників і могли вже ставити внески й інтерпеляції. Це дало нам спромогу домагатися основання українських ґімназій й поза Львовом, що нам після довшого опору польської більшости удалося й узискати, а це знова дало початок до виплекання у нас світської інтеліґенції, якої передше ми майже не мали. Так поступаючи дальше в злуці партій узискували ми постепенно всілякі національні, культурні й економічні придбання, та колиб стара Австрія була остоялася ще кілька літ довше, ми були-би мали і свій університет і досить середних шкіл і інші важні права.

Теперішна надзвичайно тяжка доба виматає більш чим коли-небудь, щоби ми єдналися і ставали разом до спільної народної роботи. Ми-ж не маємо і не можемо мати нашого політичного правительства, тож завяжім собі мовби своє народне правительство, свою „Верховну Раду", зложену з представників усіх наших партій, яка мала-би повагу і послух у цілого нашого народу і рішала в засадничих справах, які дотичуть витичних ліній нашої політики. Це не нарушило-би діяльности поодиноких партійних організацій, — котрі рішалиби в своїх партійних справах не попадаючи в суперечність з постановами „Верховної Ради", яка стояла-би на сторожі інтересів цілого народу. З тих причин відзиваємося до всіх наших національних партій, щоби вони докладно розважили цю вельми важку справу і негайно приступили до заснування „Верховної Ради", яка склалась-би з найвизначнійших і найбільше авторитетних мужів всіх наших партій. В разі потреби готова є „Рада Старих" запросити представників всіх наших національних партій на впровідну нараду в цій справі.

За „Раду Старих", у Львові, дня 25. червня 1931. *Юліян Романчук, о. Александер Стефанович, Д-р Кость Левицький.*

Від Ред.: Потребу створення міжпартійної ради вважаємо справою дуже актуальною і ту думку підносили ми вже в нашім органі. Тому щиро витаємо отсе перше слово „Ради Старих" з закликом до єднання в народній праці, зокрема її готовість ініціятиви в справі оснування „Верховної Ради".

—o—

Приватне українське вчительство

Дістаємо до поміщення таке письмо: Живе у Львові 44 учителів приватних середніх шкіл, незанятих у жадній державній школі. Вони віддають усі свої сили праці над вихованням молодого укр. покоління, піддержують ідею приватного укр. шкільництва і творять тип нового умового працівника, незалежного від держави. Клич творення приватного шкільництва не чужий навіть і нашим сусідам. В Конґресівці є більший відсоток приватних шкіл побіч державних. Та доля таких учителів, а передовсім українських, незавидна. Бо громадянство призвичаєне передовсім до урядників, які держаться державної клямки. На приватних учителів дивляться як на людей дещо гірших від державних. Лучається дуже часто й таке, що наші приватні наукові заведення поступають з ними самовільно й по мачошиному. Під покришкою патріотизму і „добра школи", шкільні установи безоглядно використовують нераз примусове положення й ідейність приватного українського вчителя, платять за його тяжку працю смішно малу платню і дуже часто з маловажних причин позбавляють його варстату праці. Приватний український вчитель працює під сталою загрозою несподіваного опинення на бруці без жадного забезпечення. Тому ці вчителі згуртувалися в секціях прив. учителів середніх шкіл при філіях „Учительської Громади". Така секція існує у Львові вже три роки і числить 44 членів. Дня 28. червня відбула вона загальне зібрання в салі гуманіст. ґімназії „Р. Ш." у Львові, при вул. Театинській ч. 10. Предметом нарад була організація педаґоґічної та наукової діяльности вчителів. Крім того дискутовано оживлено над уложенням праґматики прив. учителів середніх шкіл. Її виготовленням занявся правний заступник т-ва У. Г. Буде вона готова з початком нового шк. року. Українські приватні шкільні установи у Львові обіцяли приноровитися до цеї праґматики. — Головою секції вибрано дальше проф. І. М. Крушельницького, секретарем Е. Ю. Пеленського.

—o—

3000 образів на секунду

Паризькі професори Ікенар і Маньян збудували фільмовий апарат, яким можна робити 3000 знимок на секунду тоді, коли досі роблено найбільше 250 знимок. Але оба вчені обіцяють, що при дальшім уліпшенню апарату дійдуть до 10.000 образів на секунду! Цей винахід має велике значіння для науки. Він уможливить докладну обсервацію певних порухів в органічнім світі, пр. лету птиць та комах і його примінення в уліпшенню летунства. М. і. ствердили, що муха махає крильцями 90 разів на секунду. В головних обрисах винахід полягає на тім, що вживається рівночасно кількох фільмів, котрі посуваються рівночасно, одначе кождий з иншою скорістю і в освітленні ріжних обєктивів.

„Нехай твої діла славою вкриють твоїх предків!" (Улюблене бажання Китайців).

ЦЕРКОВНІ СВІЧКИ

390 **ІНЖ. К. КОТЕЦЬКИЙ і С-КА** 2-12

Спілка з обмеженою порукою.

ВСЯКОГО РОДА ПОРУЧАЄ ФАБРИКА

ЛЬВІВ 15, ВУЛ. ОКРУЖНА (бічна Кульпарківська) ч. 9. — Тел. 57-48.

Проф. Д-р Л. КОПЛЕР

Релігія й політика*)

3. Коли вкінці є лиш ворожі релігії партії, й католики не в силі виставити власної листи, тоді католики мусять здержатися від голосування, бо засадничо не вільно давати голосів на ворогів релігії. Колиж між тими партіями одна умірковано а друга радикально протирелігійна, тоді католики можуть віддати свої голоси на першу, бо все дозволено співпрацювати над тим, щоб віддалити від Церкви і держави ще більшу небезпеку. Щоб одначе в такому випадку запобігти баламученню народу і можливому згіршенню, розсудок і любов наказують публично заявити, що голосування на листи партії з протирелігійною але поміркованою програмою не є рівнозначне з одобренням сеї програми ані зі вступленням в її ряди, тільки це робиться тому, щоб усунути ще більших ворогів релігії й охоронити Церкву і державу від ще більшої шкоди.

4. Коли десь відбуваються стисліші вибори по виборах головних, то розсудок може наказувати, щоб католики виставили підчас головних виборів своїх кандидатів чи листи кандидатів, хочби се мали бути кандидатури лише для обчислення голосів. Натомість щойно при стисліших виборах можуть католики голосувати на партію під оглядом релігійним невтральну, або навіть на протирелігійну, однак більш поміркованої від інших, щоби в той спосіб повалити прямих ворогів Церкви, зглядно релігії. Бо це деколи може бути дуже корисне або прямо конечне, щоб католики публично задокументували, які бажання і домагання видвигають вони в публичнім життю.

Котру з тих доріг вибрати в конкретнім випадку, цего не можна означити загальними засадами. Тут правильне поступування мусить диктувати докладне знання обставин, політичний розум і досвід. Бо може пр. зайти і такий випадок, що католики мусітимуть вже в головних виборах голосувати на партію під оглядом релігійним невтральну, або й навіть протирелігійну але в порівнанню з іншими ще поміркованої, коли хочуть осягнути свою ціль і недопустити до влади ворогів релігії або бодай найзавзятіших з них. Бо що поможе участь у стисліших виборах, коли вже при головних виборах побідять вороги релігії, чого вони не осягнулиб, колиб католики або не здержувалися були від голосування або коли булиб не виступили з власними кандидатами?

Новочасні виборчі закони допускають, щоби дві або більше партій ішли разом до виборів і виставили т. зв. „збльоковані листи“, т. зн. одну спільну листу з кандидатів ріжних партій. Щоби християнська партія могла йти до виборів спільно з протирелігійною партією і щоб католики могли голосувати на такі спільні листи, це можливе лише тоді, коли заходить дійсна конечність і коли буде вистарчаюча запорука, що протирелігійна коаліційна партія на час тревання коаліції зречеться своєї протирелігійної „культурної“ програми.*)

*) Тут треба пригадати, що коли УНДО, в котрім є богато гр. католицьких священиків, збльокувалося з радикалами і виставили спільну виборчу листу кандидатів, то радикали не тільки не зреклися своєї протирелігійної програми, але ще виразно оповістили, що не зроблять сего ніколи. І мимо того богато наших священиків голосувало на збльоковану листу й тим самим на радикалів. — Ред.

Виміна духових цінностий

Дістаємо до поміщення письмо, котре подаємо в скороченню:

В колах Українського Наукового Інституту в Берліні виринула думка, заснувати при Інституті постійне бюро розсилки українських книжок закордонним науковим установам. Його метою є систематичне й плянове творення українських відділів в книгозбірнях таких наукових установ у Західній Европі, які займаються безпосередньо чи посередньо вивченням України (слявістичні семинарі, інститути Східної Европи, національні бібліотеки, економічні наукові товариства і т. д.). При живій участи й піддержці українського громадянства, а головно українських видавців й авторів можна буде в короткім часі довести до того, що кожна заграничка наукова інституція, яка займається східно-европейськими справами, буде мати до розпорядимости потрібну українську літературу. Таким способом довершиться діло великої ваги, бо: 1) чужинці черпатимуть відомости про наші справи безпосередньо з українських джерел, 2) ми докажемо наглядно нашу культурну зрілість, 3) ми навяжемо безпосередній контакт з чужими науковими інституціями і діячами, який то контакт в майбутньому може мати необчислимі користи. Успішно можна буде перевести це діло лише тоді, коли українські видавництва й автори, з кожного накладу призначатимуть постійно якусь кількість примірників для поширення за кордоном за посередництвом нашого бюра. До цього потрібні не лише наукові книжки з обсягу українознавства (історія, історія літератури, мистецтва, культури, твори суспільно-правничі, з народнього господарства, статистичні збірники і т. д.), але не менше й красне письменство (твори українських клясиків і визначніших сучасних письменників) та мемуаристика. Багато того рода видань валяється по магазинах чи на горищах, головно після ліквідації еміґрантських видавництв. Книжки ці нищаться і нікому не приносять найменшої користи, а передані до нашого бюра, вони зробилиби свою прислугу. Се тим лекше зробити, що Інститут готовий покривати кошти пересилки книжок. Отже звертаємося цею дорогою до всіх українських видавництв і видавців, авторів і окремих осіб з проханням, щоб вони присилаючи нам свої видання, помогли нам виконати велике діло інформації закордону про українську культуру. Коли за наші посилки отримаємо від чужих установ чужі видання, перешлемо їх зараз українським бібліотекам і науковим товариствам. Посилки просимо спрямовувати на адресу: Голова Обмінної Комісії — Проф. Д-р І. Мірчук, Berlin W. 56, Französische Str. 28.

—o—

Небувалий випадок

Одно авто вибило з шин 34 ваґонів!

ТК доносить: У Штравсбурґу коло Берліна стався небувалий випадок. Шофер не міг задержати тягарового авта, бо зіпсувалася гальма. Воно з розгоном віхало на товаровий поїзд і вибило з шин 34 ваґони. Авто зовсім розбите, а шофер і оден чоловік, що з ним їхав, щасливо в час зіскочили.

Вистарчить любов до жінки, щоби знищити мужеську приязнь, вистарчить жадоба золота й амбіція (Н. Роджер).

З РЕЛ.-ЦЕРК. ЖИТТЯ

Голос Станиславівського Владики в справі переслідування катол. Церкви. В „Вістнику Станиславівської Епархії“, ч. VII—IX. 1931 читаємо: Здавалося, що по довголітній світовій війні скоро настане і утвердиться в світі мир на основах правди, справедливости і любови. Однак не сталося так; надія завела всіх. Помимо зусиль благородних умів зло практиковане в часах війни не лиш, що не викорінилося, але ще змагається і наступає на всьо матеріяльне, моральне і духове добро і то під ріжними видами. Майже всюди між народами бачимо ширенне невірства, безбожности і чуємо кличі до перевороту дотеперішнього ладу і порядку суспільного, до нищення здобутків культури і до пониження гідности людської природи. Жах і смуток перейнає того, хто застановляється над повоєнними подіями в Мексику, в б. ц. Росії, в Еспанії і в Італії. Так есть! На вид того, що тепер там і в цілім світі діється, чоловік правий звертається умом до Бога і визнає устами псальмопівця: „Печаль пріят мя от грішник оставляющих закон твой.“ (пс. 118, 53). І з натхнення Божого католицькі народи заснували у себе католицькі орґанізації в цілі направлення і відновлення в Христі сумних відносин. В тім напрямі найінтензивніше розвинула свою діяльність Акція Католицька в Італії. Між иншими першорядною задачею сеї Акції Католицької є виховання молодіжи в дусі католицької віри і моралі, а не менше також удержання нерозривности звязи законного супружества, тих підстав сили і ладу суспільности. Але дух тьми і злоби знаючи, що Церков Христова і Папство є твердинею правди, моральности, авторитету і мира і видячи в Акції Католицькій свого рішучого противника, рішився на боротьбу з нею. Між иншими так зв. фашисти в Італії доконали в тих часах богато насильств на членах і осідках Акції Католицької, а навіть посунулися до зневаг проти Голови Церкви Папи Римського. — Во виду тих брутальних наступів на Церкву і Її Голову видиму, Епископський Ординаріят за посередництвом Секретаріяту Стану Його Святости переслав Його Святости кондоленцію і заявив від себе і від своїх дієцезан безоглядну вірність і синівський послух, а рівночасно заряджує отсим в торжественний день св. Верховних Апостолів Петра і Павла сего року загальне моління за Церков Католицьку і Папу Римського, а іменно: В найблизшу неділю по отриманню сего рішення мають Всч. ОО. Душпастирі виголосити проповіди о задачах Церкви Христової, о значінню Папства і о обовязку мірських людей по своїм силам і змозі спомагати Духовенство в ширенню Царства Божого, не описуючи однак подрібно нинішних боротьб з Церквою, а також заохотити парохіян до сповіди і св. Причастія в свято св. Ап. Петра і Павла в намірі надоложення Богу за зневагу, якої люде безбожні допустилися на Його Церкві. До ектеній літурґічних в свято св. Петра і Павла мають Всч. ОО. літурґізанти долучити ектенії о умиренії Церкви, находячіся в літурґіконі. Вкінци по молитві заамвонній мається відспівати суплікація при виставленню Найсв. Тайн, при кінци котрої належить відмовити 5 Отче наш і 5 Богородице Діво о поміч і опіку для св. Отця і о поміч і опіку для цілої католицької Церкви. — Відтак благословл. Найсв. Тайнами, а по благословленню: Под Твою милость і отпуст. — Від Епископського Ординаріяту. — Станиславів, дня 23. червня 1931.

—o—

ЛІТЕРАТУРА — НАУКА — МИСТЕЦТВО

Нові українські мемуари

Хто слідить з увагою за літературною продукцією в Галичині після війни, той не може не замітити очевидного факту: занепаду тої продукції. Занедбані наукова література і публіцистика, скошлявіло гарне письменство. Тільки виїмково, тут і там, появиться щось більше ніж пересічне, часом навіть цікаве. Та майже з правила наш загал не вміє оцінити того і не звертає на се належної уваги. Се не заохочує авторів та видавців і цікаві річи з ділянки науки, публіцистики і гарного письменства появляються в нас чим раз рідше.

Деякий виїмок під тим оглядом становить мемуаристика. Хоч продукція мемуарної літератури в нас не може рівнатися з продукцією мемуарної літератури в інших народів, то все таки в нашій літературній продукції мемуари вибиваються на видне місце. Се заслуга головно львівського видавництва „Червона Калина", яке в останніх роках головну увагу звернуло на мемуаристику. І зовсім слушно. Бо коли наукова література (напр. історична) цінна головно своїм змістом, який оповідає про минуле, а гарне письменство — своєю мистецькою формою, то добрі мемуари лучать в собі обі згадані вище цінности разом: вони цінні і своїм змістом, як історичний твір, і своєю мистецькою формою, як повість.

Ми вже нераз у „Н. Зорі" обговорювали мемуари, видані „Червоною Калиною". Відмічували з признанням одні з них (Д. Дорошенка, С. Шухевича й ін.), ставилися критично до других (Берестейський Мир, спомини Масарика). Останній раз — у ч. 98 з 21. XII. 1930 р. Від того часу „Червона Калина" випустила в першій половині 1931 р. знова кілька нових мемуарів. Се мемуари: Е. Чикаленка, В. Петрова, В. Юрченка, В. Приходька, К. Левицького та Ів. Калічака.

Крім того в 1931 р. видала одні спомини Українська Католицька Орґанізація. Се нові спомини д-ра О. Назарука.

Пригляньмося всім тим споминам ближче:

Між споминами, що появилися в 1-й пол. 1931 р. звертає передовсім увагу „Щоденник" Е. Чикаленка, відомого наддніпрянського діяча і мецената 2-ї пол. XIX-го і поч. XX-го ст.[1]) Це сучасні записки автора від р. 1907 до вибуху війни в 1914 р. з додатком коротких споминів про час від вибуху війни в 1914 р., до р. 1917, які автор написав в 1919 р. в Жабю, в Галичині. Отже заголовок книжки не зовсім відповідає її змістови. Як зазначує сам автор у передмові до книжки, в своїм щоденнику він записував тільки частину того, що переживав. Записував передовсім те, що торкалося ґазети „Рада", яку видавав. А далі те, що відносилося до діяльности нелеґального Товариства Українських Поступовців (ТУП). Се останнє дуже обережно, боячись, щоб щоденник не попав у руки жандармів. Поза діяльністю ТУП-у, каже автор, він не записував майже нічого, що траплялося втішного, позитивного в нашім життю, а сідав за щоденник тільки тоді, коли його щось обурювало або наводило на нього сум. Тому щоденник його вийшов неповний і односторонний. Та не зважаючи на се, він цікавий і цінний. Бо в нім, як у калейдоскопі, пересувається перед нашими очима цілий ряд найвизначніших тодішних діячів Вел. України: Винниченко, Грушевський, Грінченко, Лисенко, Пчілка, Леся Українка, Коцюбинський, Олесь, Єфремов, Доманицький, Садовський, Саксаганський, Леонтович, Симиренко і т. д.

Найбільше місця в щоденнику займає „Рада", одинокий перед війною щоденник на Вел. Україні, який Чикаленко видавав у Київі на протязі десятьох літ і в який вкладав не тільки всю свою енерґію, але також великі гроші, покриваючи недобори до спілки з Симиренком. Та хоч Чикаленко був великим землевласником, а Симиренко великим промисловцем, то видавана за їх гроші „Рада" мала демократично-радикальний характер. Вона у великій мірі підготовила на В. Україні ті настрої, які там запанували всевладно в 1917—1918 рр., а яких послідовним завершенням є нинішній б о л ь ш е в и з м, що з притиском належить підчеркнути. Дуже характеристичне під тим оглядом відношення видавця „Ради", українського великого землевласника Чикаленка до консерватизму. Довідавшись, що відомий український діяч Міхновський має охоту видавати українську щоденну ґазету консервативного напрямку, він записує у своїм щоденнику: „Можеб справді така ґазета малаб більше розповсюдження, ніж прогресивна, але вона на віки с к о м п р о м і т у в а л а б український рух як у Росії, так і в Европі. Деж таки! Українське громадянство не спромоглося утримати поступової, порядної ґазети, а консервативна, майже чорносотенна прийшлась йому якраз до смаку" (стор. 149). Як відомо, історична Немезіс жорстоко пімстилась на наддніпрянській інтеліґенції за її симпатії до лівизни. Зокрема автор „Щоденника" після запанування на Вел. Україні „поступу", був відразу видідичений і відсунений від українського публичного життя, під яке він через довгі літа клав основи та вкінці опинився поза межами України, на чужині на еміґрації, де тяжко бідував й у злиднях помер.

Не менше характеристичним причинком до пізнання самовбивчої політики української інтеліґенції на Вел. Україні є IV. частина „Споминів" ґен. В. П е т р о в а[2]). Вона обіймає 1918 р.: часи Гетьманщини і повстання Директорії. Автор описує між ін. Київ за гетьманської влади, гетьманські центральні установи, формування українських військ за Гетьмана, повстання проти Гетьмана, облогу і здобуття Київа військами Директорії. Вже при огляді попередних частин „Споминів" ґен. В. Петрова (Н. З. 1928 ч. 14 і 1930 ч. 56) відмітили ми їх діловість і солідність. Те саме слід відмітити і тепер, не зважаючи на ролю, яку автор відограв у часі, котрий саме описав. А роля та була особлива. Бо ґен. В. Петров з одного боку приняв службу в Гетьмана, а з другого одночасно с в і д о м о стояв у контакті з тими, що приготовляли проти Гетьмана повстання... Отся подвійна роля автора червоною ниткою тягнеться через цілу четверту частину його споминів і дуже прикро вражає читача. Свої спомини про повстання, котре завалило Українську Державу, а до котрого ґен. В. Петров ставився тоді і котре згадує тепер прихильно, він кінчить такими словами: „Чомуж по 12 літах після того, як блиснув хоч на мить „України вінець золотий" у спрацьованих руках її синів (так евфемістично автор називає повстання) — чому учасник тих подій пише про цю р а д і с н у хвилину перемоги рідного війська не на своїй землі, а на чужині? Де поділись ті озброєні маси, що ґрізно стали до боротьби на поклик волі? Чому вони в чужому ярмі? Як це сталося? Чиж можемо ми, учасники тих великих днів, дати правдиву відповідь на усі болючі питання?" І по 12 літах та по аж надто очевидних наслідках повстання, які повинні були в усіх учасників його викликати глибоку застанову та опамятання, автор відповідає: „Ні!" І се власне найсумніше в споминах ґен. В. Петрова про повстання 1918 р.

Наглядною ілюстрацією наслідків зруйнування Української Держави, себто московської большевицької окупації В. України, є спомини В. Ю р ч е н к а п. з. „Шляхами на Соловки"[3]). Се спомини молодого юнака-селянина з Вел. України, котрого 1917 р. застав іще в середній школі, а котрий відразу кинувся у вир тодішнього бурхливого життя на Вел. Україні. Він вступив до партизан, воював з большевиками, відтак помирився з ними і пішов до них на службу, вкінці попав у большевицьку тюрму та 1929 р. був засланий на страшні Соловецькі Острови. Все те описує автор у своїх споминах. Особливо яскраво описує він большевицький режим на Вел. Україні. Зокрема: большевицькі тюрми, муки запроторених у них українських інтеліґентів і селян, їх транспорт на заслання на Соловки. Все те таке жахливе, що треба мати дуже сильні нерви, щоби дочитати книжку до кінця. Та її повинен прочитати кождий, хто хоче знати, що таке большевицький режим. Особливо поручаємо її всім сторонникам „української держави" за Збручем. Нехай прочитають і побачуть, як виглядає „українська тюрма", за якою тужать і яка жде їх доля, колиб опинилися в тій „українській державі".

Четверті великоукраїнські мемуари, які випустила „Червона Калина" в 1-ій пол. 1931 р., се В. П р и х о д ь к а: „Під сонцем Поділля"[4]). Відносяться ті спомини до зазбручанського Поділля і до рр. 1895—1907 та оповідають головно про дві справи: про виховання молоді до духовного стану в духовній школі в Привороттю і в Подільській Духовній Семинарії в Камянці Под. та про першу подільську „Просвіту", що повстала в Камянці Под. при кінці 1905 р. й проістнувала до кінця 1907 р. і взагалі про український рух на Поділлю в тім часі. Хоч ті спомини оповідають про життя провінції, вони цікаві і читаються з приємністю. Вони є зразком споминів провінціяла і можна тільки висловити бажання, щоб знайшли як найбільше читачів і — наслідувачів.

Вкінці спомини Галичан про Галичину.

Перші що до часу і ваги обговорених подій галицькі спомини се нові спомини д-ра К. Л е в и ц ь к о г о п. з. Великий зрив[5]). В споминах тих у коротких уступах представлений розвій української справи в б. Австро-Угорщині, зокрема в Галичині, а також на Вел. Україні від березня до 4. листопада 1918 р.: не тільки відрадні і світлі моменти, але й наші недомагання. Свої спомини автор переплітає документами і відкликами до іншої літератури. По своїйому змісту і характеру нові спомини

---

[1]) Е в ґ е н Ч и к а л е н к о: Щоденник (1907 до 1917). Видавнича Кооператива „Червона Калина". Львів, 1931. Ст. 496, 8⁰. Ціна 14 зол

[2]) Ґ е н. В с е в о л о д П е т р о в: Спомини з часів української революції (1917—1921). Частина IV. Накладом Видавничої Кооперативи „Червона Калина". Львів, 1931 Ст. 117, 16⁰.

[3]) В і т а л і й Ю р ч е н к о: Шляхами на Соловки (Із записок засланця). Видавнича Кооператива „Червона Калина". Львів, 1931. Ст. 231, 16⁰. Ціна 5 зол.

[4]) В і к т о р П р и х о д ь к о: Під сонцем Поділля. Спомини. Видавнича Кооператива „Червона Калина". Львів, 1931. Ст. 250 + 8 ілюстр. Ціна 6 зол.

[5]) Д-р К о с т ь Л е в и ц ь к и й: Великий зрив (До історії української державности від березня до листопада 1918 р. на підставі споминів та документів). Видавнича Кооператива „Червона Калина". Львів, 1931. Ст. 149 + (3) + 4 табл. Ціна 6 зол.

ни д-ра К. Л. се продовження відомих двох його праць, котрі також у значній частині є споминами, а саме: Історія політичної думки Гал. Українців 1848—1914 й Історії визвольних змагань Гал. Українців 1914—1918, що вийшли в останніх роках у Львові. Побажаємо, щоб як найскорше появилися дальші спомини автора про часи від листопада 1918 по останні дні.

Дальші галицькі спомини се „Записки четаря" І. Калічака[6]). В споминах тих оповідає автор про останні дні Австрії в Галичині, про український державний переворот у листопаді 1918 р. в Дрогобичи, про захоплення Бориславa, про хирівський фронт та взагалі про українсько-польський фронт у Галичині, про польський наступ на весну 1919 р., вкінці про відворот Галицької Армії та перехід одної її частини через Карпати на Закарпаття. Спомини Калічака скромні обємом і змістом. Та не зважаючи на се, вони є цінним матеріялом до пізнання історичних 1918—1919 рр. у Галичині.

Треті галицькі спомини, се спомини О. Назарука п. з. Галицька делеґація в Ризі 1920 р.[7]).

Як відомо, галицьку делеґацію на мирові переговори в Ризі не допущено. Не допущено тому, бо проти її участи в мирових переговорах запротестували Поляки, з чим погодилися большевики. Отсей польський спротив участи гал. делеґації в мир. переговорах в Ризі після того, як Польща вже 1½ року мала в своїх руках Галичину, — річ зрозуміла. Та зовсім незрозуміла річ, коли на негативнім становищи став також тоді галицький уряд в особі диктатора д-ра Е. Петрушевича, котрий, висилаючи гал. делеґацію до Риги, дав їй таку інструкцію: 1) до участи в рижській мировій конференції не (!) зголошуватися; 2) навіть на випадок запросин обидвох переговорюючих сторін (то є Поляків і большевиків) (!); 3) на місци виключно (!) інвіґілювати хід нарад; 4) в разі потреби — протестувати... (ст. 8). Отся інструкція галицького уряду галицькій делеґації, яку той уряд вислав на мирові переговори в Ризі, де рішалася між ін. доля Галичини, — се найцікавіше і найсумніше зі всього того, про що йде мова у дуже цікаво написаних споминах д-ра О. Назарука.

Спомини д-ра О. Н. друкувалися первісно в „Новій Зорі" за 1930 р. Тому їх зміст нашим читачам відомий. В окремім виданню автор додав іще новий, XXI-й, розділ, в якім оповідає про поворот галицької делеґації з Риги до Відня, як також „Післяслово". Крім того при кінці поміщені два факсиміле. Се перші спомини про переговори в Ризі в 1920 р., видані окремою книжкою (спомини б. голови польської делеґації в Ризі Домбського появилися вже після появи споминів Назарука), й одні з дуже нечисленних українських дипльоматичних споминів взагалі, хоч дипльоматів у нас було богато.

Вкінці одна замітка на адресу видавництва „Червона Калина":

Як видно з обговорених вище мемуарів, що їх видала „Ч. К." в 1-ій пол. 1931 р., на всіх шість аж чотири відносяться до Наддніпрянщини, а тільки два до Галичини. Факт той свідчить передовсім про се, що докір зроблений колись М. Драгомановим Галичанам, що вони надмірно богато уваги присвячують історії Наддніпрянщини, а майже не цікавляться історією Галичини, оправданий і нині. А далі: що видавництво „Ч. К." видає мемуаристику без глибше обдуманого пляну. Бо новочасна педаґоґія прийшла до переконання, що історичне освідомлення людини слід починати від історії того клаптика землі, на якій вона живе. Про брак мемуарів з історії Гал. Землі говорити не можна. Їх є чимало, навіть дуже цікавих, галицьких і чужих, уже друкованих, але нині для нашого ширшого загалу зовсім неприступних і забутих. Їх належалоб перевидати. Крім того слід заохотити до писання нових. В тій цілі булоб бажаним визначити навіть нагороди й оголосити конкурс на мемуари, подібно, як 10 літ тому зробила була львівська „Просвіта". Тоді наспіло до „Просвіти" ок. 15 мемуарів. Бо час іде, люде, що брали участь у великих історичних подіях або були їх свідками, минаються і незабаром буде на се — запізно. **К.**

[6]) І. Калічак: Записки четаря (Спомини 1918—1919). Видавнича Кооператива „Червона Калина". Львів, 1931. Ст. 100 + (2), 16⁰. Ціна 2.80 зол.

[7]) Осип Назарук: Галицька делеґація в Ризі 1920 р. Спомини учасника. Накладом Української Христіянської Орґанізації. Львів, 1930. Ст. 169 + (1), 16⁰.

ПОЛІТИЧНІ ВІСТИ

НА ЗЇЗДІ ВОЄВОДІВ у Варшаві головною темою нарад були справи ощадностий. Розходиться передовсім про знесення двоторовости в адміністрації (коли для полагодження тих самих справ істнує два ріжні уряди). Справа ощадностий в адміністрації звязаних зі скасуванням 5-ти воєвідств буде обговорена пізніше, бо це вимагає законодатної дороги.

УСТУПЛЕННЯ МІН. СКЛАДКОВСКОГО і львів. воєводи Наконечніков-Клюковского пояснюють в політ. кругах, як подає „Нови Дзеннік", як вплив акції у звязку з пацифікацією Схід. Галичини. Уряд хоче в той спосіб зліквідувати наслідки пацифікації і відповідно вияснить положення на найблищій Сесії Союза Народів.

КОНФЕРЕНЦІЯ ЗНАТОКІВ зберетьсяя 13. ц. м. для обговорення технічних питань звязаних з пляном Гувера, в справі якого, як відомо, дійшло вже до порозуміння. Німці й Анґлійці хотілиб щоби в тій конференції взяли участь міністри всіх заінтересованих держав. Франція противиться тому, бо боїться, щоби на ній не піддано частинній ревізії пляну Йонґа.

ПАМЯТНИК ШТРЕЗЕМАНА відкрито в Могунції над Реном. У святі відслонення памятника взяли участь також представники Анґлії і Франції.

КАНЦЛЄР НІМЕЧЧИНИ запевнив уряд Злуч. Держав, що Німеччина не використає часу мораторії на зброєння. Заощаджені суми вжиє Німеччина на покриття буджетового дефіциту, на скріплення господарського життя і ратунок німецької національної господарки.

МІНІСТР КУРЦІЮС виголосив на святі відкриття памятника Штреземана промову, в котрій сказав про сучасне політичне положення м. і. таке: „В Парижі ще не осягнено порозуміння, однак однорічна мораторія і полекші для Німеччини запевнені. Віримо, що переведення великого пляну Гувера означає нову фазу в господарстві світа, і що воно промостить дорогу до міжнародньої співпраці, опертої на взаїмнім довірю".

СЕНЗАЦІЙНУ ПРОМОВУ СТАЛІНА „Курієр Поранни" коментує так: „Треба лише застановитися над тим, чи відворот Сталіна від божевілля комунізму, це виплив щирого переконання, що спроби теоретизму не видержали життевої проби, чи се лиш принука вудки на капіталістичні пстружки, яких в світі називають долярами. Бо сьогодня доляр це найвисше і чи не одиноке божество та потреба комуністичного світа СССР".

АМЕРИКАНСЬКИЙ МІНІСТР СКАРБУ Мельон вручив французькому урядови меморіял у звязку з переговорами в справі пляну Гувера. В меморіялі найцікавіше те, що Америка заявляє готовість позичити кожній державі середущої Европи 10 міліонів долярів.

НОВИНКИ

Великі спеки панують у Львові від кількох днів. Термометр на обсерваторії політехніки показував 35 степенів. Опісля пішов ще більше в гору, доходячи до 40 степ. У Львові було два смертельні випадки соняшного удару.

Порядна стипендія. Фондація Рокефелєра в Парижі призлала львівському студентови прав, др. Зенонови Вахльовскому, стипендію, 200 долярів місячно через 2 роки. Такого доходу мабуть не буде він мати навіть як скінчить студії.

Німецька археольоґічна експедиція в Єгипті поробила сензаційні розкопки серед руїн міста Гермополіс. Комісія виготовила плян старого міста, в котрім находяться археольоґічні остатки від часів фараонів аж по часи вчасного христіянства. Відкопано дві великі святині, богато каплиць й решткн пальм, що мабуть росли в великім парку.

Б. німецького фельдмаршала Людендорфа засудив суд в Берліні на 500 марок кари зґл. 10 днів тюрми за образу й очорнення б. вел. майстра масонської льожі ґр. Дона. Людендорф публично закинув Донови, що він знав про плян замордування б. наслідники австрійського престола і про загрозу вибуху війни.

Найбільша збірка скрипок італійських мистців з XVII і XVIII ст. вартости 1 міліона долярів належить до 11-літної міс Мілред, дочки американського нафтового міліонера Юнґа в Техас'і.

Колеж де Франс, університет в Парижі, обходить торжественно 400-ліття свого істнування. Цей університет заложив король Франц I.

Жінки повісили богохульника. В м. Морельос, у Мехіку, зайшов у церкву німецький комуніст, виліз на проповідницю й зачав виголошувати богохульну промову. Присутні в церкві жінки так тим розгнівалися, що стягнули його з проповідниці, вивели з церкви й повісили таки на цвинтари.

На „опирі з Дізельдорфу", Петрі Кіртені, що замордував кільканацять осіб і поповнив богато інших жахливих злочинів, виконано присуд смерти. Його зґільотинували. Перед смертю зажадав сповідника й останню ніч перевів в товаристві двох священиків.

Пожежа на франц. кольоніяльній виставі вибухла в голяндськім павільоні. Наслідком ушкодження електричних проводів, згорів до тла весь павільон з дорогоцінними експонатами. Інженір, який мав нагляд над павільоном, ледви встиг вратувати життя, вискочивши з горіючого павільону крізь вікно. Шкода йде в десятки міліонів голянд. ґульденів.

Вовчиця в ролі кормительки тиґрисят. В зоольоґічнім городі в Познані вродила тиґрисиця четверо тиґрисят. Але вона показалася недоброю мамою. Директор городу роздобув іншу кормительку, молоду вовчицю. Вона показалася взірцем запобігливости і досконало вивязується зі своїх обовязків.

В Ісляндії, котра має коло 100.000 населення, число видавництв збільшилося в останних 2 літах до 100 (сто). Кромі того повстало кілька нових щоденників.

Редукція цін на мужеську ґардеробу актуальна. Згідно з оголошеною знижкою цін суконних матеріялів повідомляє фірма **А. Віттельс, текстильні склади у Львові, вул. Рутовського 7.** напроти катедри, що доставляє вибагливу мужеську ґардеробу на міру з першорядних бельських матеріялів, виконану фаховою силою Фейлєром, у таких цінах: 1) Маринаркове шевіотове вбраня зол. 130.—, 2) візитове вбраня зол. 160.—, весняно-осінний раґлян зол. 160.—, 4) тренчкот зол. 130.— і т. д. — Фірма **А. Віттельс, текстильні склади у Львові, вул. Рутовського 7.** одержала на теперішний сезон останні новости суконних матеріялів на жіночі плащі, костюми і сукні, які продає по дуже доступних цінах, а саме в наслідок пороблених сею фірмою в останнім часі корисних закупів у бельських фабриках. 986 б) 6—100

——o——

Біржа

ГРОШІ: Доляр амер. 9 зол.

ЗБІЖЖА. Ціни в золотих за 100 кг. льоко стація заладування (200 км). Пшениця двір. 24.50—25, селян. 23—23.50. Жито двір. 24—24.25, селян. 23.50—23.75. Ячмінь двір. 25—25.50, ячмінь на мливо 23.50—24. Овес 28.50—29. Кукурудза ром. 23.50—24, фасоля біла 31—33, горох ½ вікторія 33—34, пільний 32—33, вика чорна 39—40, сіра 37—38. Ціна пшениці і жита дещо впала. Тенденція знижкова.

НАБІЛ. Ціни в золотих за 100 кг. льоко Львів. Масло десерове 340—360, столове 300—320, кухонне 260—280.

ЯЙЦЯ. Ціни в золотих за велику скриню (1440 штук), льоко Львів. Експортові I сорт 144—148.50, II сорт 128.25—130.50, III сорт 117—121.50.

Масло і молоко подорожіли. Яйця потаніли.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

ФУТРА дамські й мужеські, готові й на замовлення, як рівнож всілякі перероблювання після найновіших журналів виконує на догідні сплати Робітня футер Маріян Томашевський Львів, вул. Зіморовича 17. 985 3-25

НОВА ВІЛЛЯ СС. СЛУЖЕБНИЦЬ В ТРУСКАВЦІ з 22 кімнатами, урядженими з комфортом, електричне світло, городом, стало отворена, приймає гостей з цілим удержанням, або без удержання, або тільки на сам харч. — Кухня яринна, Страви добірні. Ціни дуже приступні. — *Зголошення приймають:* **Сестри Служебниці в Трускавці, вул. Стебницька.** 971 5—5

В АДМІНІСТРАЦІЇ „НОВОЇ ЗОРІ“

можна дістати отсі видання

Бібліотеки Укр. Кат. Організації:

Ч. 1. Основи соціольогії	3·—	зол
Ч. 3. Спіритизм	2·—	„
Ч. 4. Життя св. Кирила і Методія	0·80	„
Ч. 5. Я. Л. Секти й сектанти	0·60	„
Ч. 6. С. Томашівський: Петро, перший уніятський митрополит України-Руси	1·50	„
Ч. 7. Греко-кат. Церква. (історія)	0·95	„
Ч. 8. Д-р О. Назарук: Преса	3·00	„
Ч. 9. Борці за Церкву Ч. I. св. Павло	2·—	„
Ч 11. Др. О. Назарук: Вчасна весна в північній Альберті.	0·50	„
ч. 12. о. Т. Галущинський: Найвищий Пастирський Уряд в Хр. Церкві	0·60	„
ч. 13. Зброя до оборони і наступу Начерк проповіди про пресу (добр. даток)		
Ч. 14. о. Т. Галущинський: Царство сатани наступає на нас	0·80	„
Ч. 15. Борці за Церкву Ч. II.	2·—	„
Ч. 16. Християнське виховання молоді (пров. думки Енцикліки).	0·40	„
Ч. 17. Еп. Гр. Хомишин. Пастирський Лист про політ. положення	0·40	„
Ч. 18. О. Назарук. Галицька делегація в Ризі	1·80	„

Інші видання:

Др. О. Назарук: Гр.-кат. Церква і укр. ліберальна інтеліґенція	3·00	„
о. Др. Т. Галущинський: Думка і наука Церкви в питанню літург. мови.	0·20	„
Др. С. Томашівський: Десять літ україн. питання в Польщі.	1·50	„
Д-р С. Томашівський: Наша чільна партія у власнім зеркалі. Критичні замітки.	1·00	„
Д-р Ст. Томашівський: Про ідеї, героїв і політику.	2·00	„
О. Назарук: Роксоляна (повість)	12·00	„
О. Н. Ідеольогічні основи Укр. Кат. Нар. Партії	0·50	„

Рукописів Редакція не звертає

Отсим повідомляємо наших Шановних Відборців що з днем 1. липня 1931 — перенесено фабричний склад ГЛИНЯНСЬКИХ КИЛИМІВ М. ХАМУЛИ до нового приміщення при вул. РУТОВСЬКОГО ч. 1 в каменици Шпрехера — побіч склепу ф-ми Рідля. Просимо всіх оглянути найновіші мистецькі моделі наших килимів. 992 1—3

ДОРА український катол. пансіон „Тереня“ над рікою, пляжа, кімнати з верандами. Ціни низькі. 977 4 4

ПРИЙМУ НА СТАНЦІЮ ХЛОПЦІВ з низшої гімназії Подбаю про релігійно-моральне виховання дитини і про науку в школі. Зголошення принимаю під адресою: Олександра Кишакевичева, вдова по священ., вул Пельчари ч. 4. 991 2—8

На дволітні рати. Перед закупном меблів вступи, а переконаєшся, що найдешевше купиш **меблі** всілякого рода у **ГЕШЕЛЄСА**, у Львові, вул. Коперника, ч. 23 (ріг вул. Вроновської). Фірма та знана зі своєї солідности поручає меблі всілякого рода, як також меблі тапіцеровані на довготермінові рати. Кождому купуючому по упливі року відсвіжує меблі власним коштом. Стережися отже шумної реклями і замарстинівської тандити. 912 30—100

ДЕНТИСТИЧНО-ТЕХНІЧНЕ ЗАВЕДЕННЯ

ФРАНЦІШКА ВИДЕРКИ

перенесене з вул. Личаківської ч 58

952 **на вул. Кохановського ч. 51.** 9-30

ординує від год. 9-1 і від 3-6.

Оператор

Др. Д. САССОВЕР

ординує в непугах хірургічних.

955 **Лікування жиляків.** 9-х

ЛЬВІВ, КОЛЛОНТАЯ 7. ТЕЛЬ. 38-51.

Не викидай своїх грошей, купуючи тандиту!

КУПИ В СКЛАДІ—ЖЕРЕЛІ

МЕБЛІ стилеві і звичайні власного виробу. Прегарні їдальні, спальні, меблі тапіцеровані, софи, отомани, буфальки, гарнітури, крісла найдешевше на 24-місячні рати,

поручає **ЗАНДКЕР**

ЛЬВІВ—ЗАМАРСТИНІВ, вул. Львівська ч. 58. Телефон 93—14. СТОЛЯРНЯ — ТАПІЦЕРНЯ.

Кождому купуючому по році відновляємо безплатно меблі. 871. 46-50

ФУТРА жіночі, мужеські готові на замовлення, як також всякі перерібки на догідних місячних сплатах поручає і виконує

954 **М. МОШУМАНСЬКИЙ** 12-25

Львів, ул. Боїмів ч. 1. тель. 10-11.

Приймає футра до переховування.

САНАТОРІЯ „VITA“

Львів, Листопада ч. 22. — Тел. 73-03, 77-03.

ВІДДІЛИ: Положничо-гінекольогічний хірургічний та загальний.

Урядження після найновіших зразків гігієни та комфорту у власній 3 поверх. будівлі, 2 операційні салі, саля породова, осібна стація для немовлят, електрична вінда. Прегарний город. Ціни від 16 зол. в 2 ліжковій кімнаті, від 18 зол. в окремій кімнаті з цілим вибагливим удержанням, послугою та лікарською опікою. Вільний вибір ординуючого лікаря. 964б 6—6

Одиноке укр. ортопедичне заведення

ІВАНА УГРИНА

Львів, Вірменська ч. 15.

Бандажі на пропуклину, попородові пояси, на обвислі животи, пропуклину, пупця, обірвання та випадання матиці, лічничі горсети й апарати ортопедичні найновішої конструкції. Штучні ноги й руки. Доставець Інституціям Інвалідів. 988 3-20

Увага: Для жінок спеціяльна жіноча обслуга.

РЕВОЛЮЦІЯ ЦІН

з причини нагромадження товарів

Годинник з американського золота сист. АНКЕР, нічим не ріжниться від правдивого золота 18 карат., з копертами з 10-літньою ґваранцією за зл. 5.85 (замість 30.—) висилаємо на листові замовлення за почт. післяплатою. Годинник модний, елеґ. пл., практичний для кождого мущини так для робітника, як інтеліґента, з охороною від пороху й від розбиття скла, бо з вічним склом, вирегульов. до мінути, 2 шт. 11.70, 4 шт. 23.—. Ліп. ґат. фант. зол. 7.95, 8.50, 10.50, зі світляним амер. ціферблятом 7.50, 9.50, 12.—, 15.—. Критий з трьома копертами зл. 11.—, 14.—, 16.—, 18.—, 25.—, на дамські руки або мужеські 9.30, 12.—, 14.—, зі світляним циф. 14.—, 16.—. Амер. ланцюшки 1.—, 2.—, 3.50, 5.— і 8.—. Будильники 8.95, 12.—, 14.—. За кошта пересилки платить купуючий.

Адресувати до знаної фірми:

Przedst. Szwajc. Zeg. Montre B.

969 **Warszawa** 5—25

Skrzynka pocztowa 827.

ЛЕЖАКИ першої якости зол. 12·—

ГАМАКИ, КОШІ подорожні, ВАЛІЗИ, ФОТЕЛІ огородові зол. 7·50

ЗАБАВКИ КИЛИМИ НАРОДНЯ ШТУКА

962 поручає 14—20

ЛЮДВИК ҐЕҐЕДІС

ЛЬВІВ, вул. Коперника ч. 11. Тель. 26-09 ф-лія: Галицька ч. 5. Тель. 30-32.

НА РАТИ: ліжко залізне кухонне **14** зл., сіткове **40** зл., умивалка **5** зл., **ліжко** мосяжне **200** зл., **матераци:** З подушки **30** зл., волосінні **75** зл. **Отоманки** ґобелінові **55** зл., Канапки ґобелінові **55** зл., як також приймає перерібки **ФАБРИКА ЗАКС, ЛЬВІВ, ЛІНДОГО 6, ТЕЛ. 79-99.** 868 25—25

Одинока найліпша й своєрідна паста до взуття

„ЕЛЄГАНТ“ КОНСЕРВУЄ ШКІРУ

Жадайте лише сю пасту. — Адреса: Львів, Кордецького 51.

838 **Телєфон ч. 60-04.** 31-?

Видає й редагує Комітет У. К. О. Відвічальний редактор Роман Гайдук. З друкарні Вид. Спілки „Діло“, Львів, Ринок ч. 10

Porto zapłacone ryczałtem

Рік VI. Львів, четвер 16 липня 1931. Ч. 52 (452)

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 4 ст. під неділю на 8 ст.
АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Кльоновича ч. 8. II. пов. - Тел. 4-48.

Передплата в краю: 1/4-річно 6 зол. місячно 2 зол. Закордоном 1/4- 1 амер. доляр. — Ціна числа 25 сот. —
Конто П. Щ.: Краків 405.867.

Німеччина перед катастрофою

Банкроцтво великого німецького банку. — Уряд гварантує льокати сего банку. — Рун на банки. — Банки здержали виплати вкладок. — Америка відмовила кредиту Німеччині. — Сподівані політичні наслідки фінансового краху. — Заходи уряду для відвернення катастрофи. — Польські фінансісти про події в Німеччині.

Хоч перші вістки про заходи Німеччини здобути міжнародний кредит були оптимістичні, то вже два дні пізніше надійшли трівожні відомости про початок фінансової катастрофи Німеччини. Один з найбільших німецьких банків „Дармштедтер унд Національ Банк" (Данатбанк) припинив виплати. Це відбилося також дуже сильно на кількох найбільших німецьких банках, котрі також замкнули каси. Уряд, щоб ратувати ситуацію, оголосив декрет президента, котрим гварантує всі льокати того банку. Біржам доручено здержати оборот акцій і девіз цего банку. Мимо сеї гваранції уряду, в цілій Німеччині повстала велика паніка. На банки почався рун (масове відбирання ощадностей з банків). Одначе банки і всі каси здержали виплати. Причина краху Данатбанку лежить у масовім відпливі валют і девіз з Німеччини, одначе як безпосередну причину подають банкроцтво промислового концерну „Нордволле", котрий користав з кредитів сеї інституції. Небезпека фінансової катастрофи збільшується ще й тим, що Америка несподівано відмовилася від уділення довготермінового кредиту Німеччині. Натомість ще є надія осягнення приватного міжнароднього кредиту. Фінансове банкроцтво потягнуло б за собою упадок уряду Брінінґа. Влада перейшлаб тоді в руки скрайних націоналістів з Гітлером і Гугенбергом на чолі. Вже це змушує французькі кола до поважної застанови над фінансовою допомогою Німеччині в заміну за політичні гваранції. Курціюс і Брінінґ прискорили виїзд до Парижа. Сюди приїзджає також Гендерсон. Директор державного німецького банку Лютер виїхав літаком до Базилеї на засідання Ради Міжнародн. Банку Розрахунків, щоби продовжувати переговори в справі позички. У звязку з положенням в Німеччині, швайцарські федеральні власти наказали замкнути акційні біржі. В Лондоні на біржі запанувала паніка, курс німецької марки понизився. В польських фінансових і політичних кругах оцінюють ці вістки як засіб примусити світову фінансієру до уділення догідного кредиту Німеччині.

—o—

Відносини між Ватиканом й Італією поліпшилися

Небезпека виповідження конкордату між Ватиканом й Італією вже не грозить. До відпруження причинилася умірковане і спокійна стаття брата Мусолінія Арнольда, поміщена в „Пополь д' Італія". Ні уряд Італії, ні Апост. Столиця не думають виповідати конкордату, мимо значного напруження відносин. Можна надіятися, що зачнуться переговори в цілі осягнення вдоволяючого компромісу (ПАТ).

—o—

Православний суфраґан у Варшаві

Як доносять деякі варшавські часописи, в найблищім часі має бути іменований варшавським суфраґаном при митр. Діонизію один з архимандритів. Є ним о. Сава Советов. Походить з вищої московської аристократії, віком ще молодий, бо ледви 32-літній. Хоч походження московського, однак, як зачуваємо, ставиться прихильно до української справи і дуже симпатично відноситься до ідеї церковного зединення.

—o—

Банкроцтво найбільшого „Щасливого Острова"

Зруйнував його етатизм у формі державного соціялізму.

Від десятків літ відбуваються в Австралії ріжні експерименти соціялістів. Вони піднесли платню до великої висоти й обмежили час праці. Потому взялися до переводження етатизму на велику міру, уважаючи його „державним соціялізмом". Той етатизм вимагав великого числа урядників, розуміється з доброю платнею. Все те вимагало грошей. Соціялістичні уряди затягали великі позички — і якийсь час всі були задоволені. Австралія одержала навіть імя „Щасливого Острова". Вкінці взялася будувати окрему столицю Камберру. Турецька приповідка каже: „Коли дім готовий, тоді приходить смерть". Таке сталося й тут. Коли сяк-так скінчили будувати столицю, настала криза. Позичок уже більше не могли одержати. Сегодня в цілій Австралії банкроцтва й безробіття, хоч там усего 6½ міл. населення а край майже величини Европи.

Задовження рільництва в Польщі

Задовження рільництва в Польщі на початку б. р., без узгляднення довгів рільничого промислу і без вчислення позичок, затягнених у приватних осіб, виносило 2 міліярди 236,300.000 зол. В тій сумі короткоречинцеві кредити виносили 936,600.000 зол. З того слідує, що задовження рільництва в данім обсязі обтяжує 1 га ґрунту квотою 91 зол. 20 сот.

(„Рольнік" ч. 20.)

Літаком в погоні за кредитами

Директор німецького державного банку Лютер їздив літаком до Лондону. Поїздка Лютера до европейських столиць Лондону, Парижа, Брукселі і Базилеї стоїть у звязи з заходами о пролонґату редисконтованих кредитів у висоті 100 міліонів долярів, признаних німецькому державному банкови. Крім того Лютер просив у Лондоні о довготермінований кредит у сумі 1 міліярда марок. Анґлія в засаді годиться на це, одначе під умовою, що Німеччина не буде в році мораторії будувати нового панцирника „Б" і виречеться австро-німецької митної унії. Франція також зі свого боку висунула услівя політичної натури. Німецькі націоналістичні і півурядові круги невдоволені тим, що Анґлія узалежнює кредитову поміч Німеччині від моментів політичної натури.

НАЙКРАЩА ЛЬОКАТА ОЩАДНОСТЕЙ
це премійна вкладка
В КООПЕРАТИНОМУ БАНКУ „ДНІСТЕР"
857 У ЛЬВОВІ, ВУЛ. РУСЬКА Ч. 20. 52-?
де крім відсотків можете ще дістати премію від зол. 25—300, залежно від висоти щомісячних вкладок. Найнижча вкладка зол. 5.— місячно.

ЕКОНОМІЧНІ ПАРАДОКСИ СССР.

З приводу сензаційної промови Сталіна.

В однім з попередних чисел „Н. Зорі" подали ми зміст сензаційної промови Сталіна, з котрої виходилоби, що він рішив круто повернути з дотеперішних комуністичних експериментів до системи капіталістичної господарки. На сю тему появилася в „Нае Фрае Пресе" цікава кореспонденція з Москви, відомого інж. Басехеса, котра супроти острої цензури всіх відомостий, що виходять з СССР, набирає спеціяльного значіння. Подаємо найважніші її місця.

Майже вся совітська преса у статтях з приводу 10-ліття введення нового економічного пляну однозгідно підчеркує, що плян був злий. З того рода поглядами не крилися зрештою також ріжні офіційні партійні організації. Вони так і назвали економічний плян „відворотом революції". Почали цитувати ріжні не оголошувані досі уваги Леніна про суть „Непу". Рівночасно майже появився закон про поновне впровадження державної господарки на тори більш рентовної політики державно-капіталістичної. Але це зроблено нишком, без розголосу. А однак останний розпорядок совітського уряду може мати богато більше значіння ніж „Неп", введений Леніном 1921 р. Криза „пятирічки" досягла сьогодня кульмінаційної точки. Цілий організм теперішного економічного життя в СССР. находиться на зворотній точці, а цей зворот вирішить долю цілої совітської революції. Наразі сьогоднішний СССР це образ повний контрастів. Хоч примінена перед роками політика радикалізму йде автоматично вперед, то втаємничені і ті, що знають, де чуткий нерв совітської політики докладно бачать, що від кількох місяців „з гори" йде натиск на стерно державного корабля у напрямі осторожного спрямовування сего стерна на... право.

У своїм часі значно заострено постанови щодо економічної політики. Передовсім здавлено всяку приватну ініціятиву. Інтеліґенція не сміла купувати більше одягів, ніж робітники, заборонено будувати приватні доми, зліквідовано інституції, де можнаби догідно льокувати капітали і т. д. Вкінці економічна політика СССР довела до того, що усунено взагалі з ринку ґотівковий обіг, а поодинокі трансакції полагоджував державний банк. Зчасом брак ґотівки так далеко вплинув на цілість економічного життя, що навіть позамикано державні склепи і на їх місце отворено роздільні пункти при ріжних урядах і варстатах праці. Такий стан річий не міг очевидно довести до „розквіту" сих інституцій, але навпаки вплинув на загальне зубожіння і спадок вартости гроша. Одначе виявилося вкінці, що найраціональніша економічна політика це та, котра веде до рентовности підприємств. Показалося також, що замість стремління до намічених ідейних кличів —

держава дійшла до небувалого економічного хаосу. Мимо найбільшого обмеження емісії гроша дійшли Совіти до свідомого ствердження, що їх валюта стратила на вартости і находиться на погубній дорозі.

Останки економічної політики держави довели вкінці до сего, що майже зовсім зникли приватні підприємства, навіть найменші крамики станули перед маревом цілковитої ліквідації.

Коли однак перед роком Сталін оголосив знаний розпорядок, котрим приватний ринок знов допускається до вжитку селян і міщан — незадовго стало ясно, що мимо вузьких рам сего торговельного ринку, економічна політика держави буде мусіла піти якраз слідом сего потягнення Сталіна. І тоді почали стиратися дві струї: акція на ліво і стремління спрямувати економічну політику на право. Побідив здається цей останній напрям. Поволи, але систематично, побіч державних склепів повстають малі склепики з дешевою обувою й одягами. Потім отворено споживчі склепи. Москва змінила своє обличча. Побіч робітничих консумів і роздільних стацій живности для мас повстають великі реставрації, в котрих світяться чисті обруси, появляються вибагливі страви. Ціни очевидно згори настановлені, максимальні.

Властиво СССР має три консумційні ринки і то з ріжними цінами. Рубель має сьогодня ріжну силу купна, залежно хто і кому ним платить. Інші ціни має споживчий ринок, инші ціни товарів в державних склепах, а ще инші в роздільних пунктах, де за півдурно або й за дурно дістає споживчі середники й одяг найбідніша або з гори означена суспільна верства. Одначе зчасом повстає в СССР і щораз більше росте ринок збуту для чужинців і то лише за чужу валюту. Потім повстав в центрі Москви великий товаровий дім, котрий продає заграничні делікатеси, дорогі футра, цигари, папіроси, вибагливі напитки і т.д. І то лиш за чужу валюту! На сю систему перейшли також перед кількома днями найбільші готелі в Москві і Ленінграді. Кождого чужинця там мило бачать, дістає там помешкання, одначе за готівку і то в чужій валюті. Слідом за тим, пішло кілька більших реставрацій. Витворюється отже гротесковий образ суспільного життя в сьогоднішнім СССР, де побіч ригористичної економічної політики істнує система фаворитування чужої валюти при зовсім відкритій негації совітської валюти.

Ті симптоми, які проявляються рівнобіжно з офіціяльним стремлінням до переходу з державного капіталізму до соціялізму — були найліпшим доказом, що через СССР, а передовсім через компетентні чинники проходить струя противна, яка стремить до поновного спровадження життя до капіталістичної системи. Останний декрет Сталіна про поворот державного промислу до системи рентовности — цілковито потверджує повисшу тезу.

По думці сего декрету державні підприємства мусять під строгою відвічальністю вести таку господарку, яка довелаби до рентовности даного інтересу. Рівночасно державний банк має контролювати обороти і систему веденя торговельних книг. Наглядно видно, що декрет Сталіна означає поворот до державної капіталістичної господарки. Одначе на тім не кінець. Найправдоподібніше наступить радикальна валютова реформа і поворот до свобідної торговлі. Та сьогодня не легко се перевести, тепер, коли всі добра і майно в руках держави і коли власти не довіряють приватній ініціятиві. Щоби повернути до повної свободи приватної торговлі, требаби запевнити приватній ініціятиві свободу рухів, і що найважніше запевнити їй права законодатною дорогою.

Коли прояви не обманюють — кінчить свої виводи автор з „Н. Фр. Прессе“, — СССР стоїть на передодні повільного ходу в напрямі великої економічної революції.

——o——

ПРЕСА РЕЧНИКОМ СХИЗМИ НА ЛЕМКІВЩИНІ

Живу сам в однім із центрів варшавського православія на Лемках і маю спромогу на місци приглянутися життю сих збаламучених наших братів. Через ріжні диспути з ними на ріжнородні теми переконуюся, що на формування їх схизматицького світогляду в великій мірі впливають московфільські часописи. Надсилані тут десятками примірників зовсім безплатно, захвалюють схизму, та виливаючи ціле море ненависти до Ап. Столиці, Унії, св. Йосафата, гр. кат. товариств, ерархії та наших Владик, ширять тим самим схизму. Се вже нині очевидна річ, що велику прислугу схизматицькій акції на Лемківщині віддав часопис „Голос Народа“. Се признають тут не лиш українці але й москвофіли. Один наш лемківський священик, по переконанням москвофіл, але при тім ревний католик, пише ось що в своїй парохіяльній хроніці: „Голос Народа“ під покривкою економічної акції та закладання кооператив, розвинув акцію в користь православія. „Голос Народа“, газета економічна, не маючи однак з економією нічого спільного, розсилана безплатно десятками примірників по всіх селах Лемківщини, переповнена демагогічними статтями і дописами повними брехні, підбурювала нарід проти духовенства і духовної власти, підриваючи їх авторітет в народі“. — До якої степени деякі Лемки засліплені в москвофільських і протикатолицьких часописах, свідчить факт, що коли в однім тутешнім селі, на загальних зборах важної економічної інституції порушено справу безнастанного очорнювання в „Голосі Народа“ заслуженого орґанізатора і творця сеї інституції та жадано, щоби члени не принимали вище згаданого часопису, тоді деякі члени сеї інституції заявили, що волять перестати бути членами, ніж малиб розпращатись зі „своїм“ „Голосом Народа“. Такі часописи як „Голос Народа“, „Русскій Голос“, „Земля і Воля“, американська „Правда“ і инші їм подібні, ввійшли в кров і кість деяких Лемків, а в слід за сим до шпіку і кости перенялися деякі Лемки ідеями тих ґазет, себто ідеями ворожими католицькій Церкві взагалі, а греко-катол. зокрема. — Супроти сего я не в силі зрозуміти, що кількох тутешніх гр. кат. священиків передплачує і поширює між народом вище згадані часописи, ворожі нашій Церкві! Аргумент, що ті священики по своїм переконанням „русскі“, а се ґазети „русскі“, — не видержує критики: такий аргумент міґби мати примінення у світських одиниць, ліберального покрою, але не у священиків. Бо сеж наглядний абсурд, коли кат. священик радо витає часописи, які нападають на кат. Церкву, до котрої він належить і підкопують повагу її ерархії. З вище сказаного виходить, що у такого священика на першім пляні общерусска ідея та її зреалізованя, навіть коштом католицизму, ніж ідея кат. віри і релиґії, якої він являється служителем. Тверді се і прикрі слова, але — на жаль — правдиві! Видко, що таких одиниць не обовязує в дотичній справі ні природний закон, ні моральні засади, ні канонічне право. Викручуватися тим, що вище згадані часописи не підпадають під рубрику „виразно“ заборонених книг і писм та що їх читання і поширювання не має ніякої звязи з 6. заповідю церковною, з з Конституцією Льва 13. „Оффіціорум ак мунерум“, з Індексом Льва 13. „Либрорум прогібіторум“, з енциклікою Пія X. „Пасценді“ та з дотичними канонами Нового Кодексу, — се річ досить наївна і смішна, бо тут кождий наглядно бачить, що захвалювання в вище згаданих часописах схизми та пропаґувати в них протикатолицьких ідей, осягнуло на Лемках свій успіх та вже видало відповідні овочі. Вкорінювана тут постепенно десятками літ ріжними чинниками ідея схизми знайшла в згаданій пресі свойого великого приятеля, який, не дивлячися на духове добро Лемка і на спасення душі, хоче своєю роботою охоронити його перед мнимим винародовленням і то коштом віри й релиґії. Сею однак роботою — зважівши справи і стан православної церкви в Польщі, приготовляється якраз дорогу правдивому винародовленню. Копали вороги ями під кат. Церквою на Лемках під покришкою охорони від винародовленя Лемка, однак як раз в тоті ями (о іроніе!) пхнули того Лемка, а самі перед зростаючим вже тепер серед деяких Лемків невдоволенням їзза православія, в мишачі нори поховалися!

Смішним є також викручуватися тим, що Епископські Ординаріяти не видали формальної заборони передплачувати і читатя сі ґазети, бо така заборона видана самим природним законом. Вона вже стара як світ і її попри вище цитовані розпорядки Церкви, повинно, з огляду на загальне добро спасення душі, подиктувати саме внутрішне „я“ та священича совість. Католицький священик, без згляду на свої національні і партійні переконання, повинен бути речником кат. преси; він повинен читати і ширити такі часописи, яким дорога католицька ідея і кат. світогляд, получений з нашим східним обрядом. Такі часописи у нас є (Нова Зоря, Бескид, Правда, Місіонар, Наш Приятель), лиш не треба бути до них упередженим. „Н. Зорю“, як і инші вище згадані часописи, може читати і поширювати священик не лиш українець, але і такий, що уважає себе „русским“, тимбільше, що згаданий часопис, маючи в першій мірі на увазі ідею кат. віри і Церкви, пише в дуже уміркованім тоні, не оперує воюючим націоналізмом і фашизмом, не обиджає та не нарушує нічиїх національних і партійних поглядів і переконань. **О. Левко Сизий.**

——o——

Роздор у православній Церкві

Російські епископи осуджують становище византійського патріярхату.

Конференція православних епископів, справуючих душпастирство поза кордонами Росії, відбулася недавно в Карлівцях в Югославії. Результатом її була відозва, в котрій осуджено поступованя митрополита Евлогія та піддано острій критиці діяльність византійського патріярхату. В відозві російські епископи стверджують, що митрополит Евлогій виломився 1925 р. зпід зверхництва еміґраційної синодальної Церкви, віддаючись під залежність московського патріярхату. Тепер знова зірвав із Москвою, віддаючись до диспозиції царгородського патріярхату. З того приводу синод еміґраційних епископів суспендував митрополита Евлогія. Те саме вчинив московський митрополит Сергій. Відозва російських епископів на еміґрації в острих словах закидає царгородському патріярхови, що в тяжких для російської церкви хвилях не виявив свого співчуття і тої мудрости, котра відріжнює духа правди від блуду. Патріярхат вийшов у порозуміння з революційними відступниками, котрі зорґанізували т. зв. „живу церкву“, приняв її під свій протекторат, співділав у поглибленню церковних спорів, а навіть намагався всіми способами зменшити канонічний авторитет патріярха Тихона. Так отсе на тлі тої відозви російських епископів, в некорисним світлі являється обличча патріярха Византії.

Чужі про нас

Німецький віденський часоп. „Райхспост" з 2. липня ц. р. ч. 180, помістив з нагоди Ґенеральної Капітули Чина св. Василія довгу статтю. Описаний у ній історичний розвій чина від часів його законодателя св. Василія (в IV. ст.) котрого устави й правила стали основою для інших чинів, навіть Зах. Церкви. Автор описує, що василіяни були від часу приняття христ. віри на Україні горячими приклонниками церковної єдности з Римською Апост. Столицею. Коли навіть Україна хвилево відпадала від унії, то епископи-монахи, як митрополит Петро Акерович і інші, старалися навязати зносини зі св. Римським Престолом. Вкінці 1595 р. звершився важний акт Берестейської Унії. По приняттю унії, св. Йосафат і Велямин Рутський реформують чин, який стає носієм унії. Ізза неприхильности російських царів, чин підупадає і з 200 монастирів лишається всего 14 під Австрією. Решту перемінено на православні. Сего року якраз сумне століття знесення решти василіянських монастирів на Україні. По Добромильській реформі 1882 р. чин оживає і розвивається. „Райхспост" подає, що в монастирах, де перед реформою було 3-ох монахів, як прм. в Добромилі, є тепер більше ніж 60 монахів. Василіяни живуть тепер в 8 державах. Мають в Римі Папську Колеґію, місії в Канаді, Бразилії й Америці. З василіянського чина є тепер 4 еп., між ними ВПреосв. Митр. Андрей. На студії висилають василіяни своїх питомців до Риму, Інсбрука й др. Василіяни занимаються працею літературною й науковою. Стаття написана дуже прихильно так для нашої Церкви, як спеціяльно для василіянського чина.

——o——

В кліщах економічної кризи

Про розміри економічної кризи свідчать м. і. такі факти. Лиш в однім місяці червні перестало істнувати у Варшаві 91 промислових і торговельних фірм. Ще гірше представляється справа у Львові. В січни б. р. зліквідовано 77 фірм промислових і торговельних, в лютім 54, в марті 37, в квітні 54, в травні приблизно стільки, що в квітні. Звибають головно конфекційні і галяптерійні склепи, бо людність обмежує до мінім свої закупи.

Маленький фейлетон

Студії над наглою смертю від удару серця

Проф. Л. Бравн і д-р Б. Замет перевели в Фармакольоґічнім Інституті в Відні цікаві й важні досліди над наглою смертю від удару серця — на котах. Стверджено, що серце не устає бити нагло і також не перестає бити помалу. Воно заки стане, зачинає наперед бити неправильно. Те неправильне биття серця викликують ріжні сильні подразнення, повсталі зі страху, зі знервования, гніву і т. п. афектів. Можна се викликати й електрикою. Значить, стверджено, що причини неправильного биття серця можуть походити з перемін в мозку. Далі стверджено, що опір серця проти неправильного биття, яке попереджує наглу смерть, можна скріпити медикаментами, пр. насонними. В той спосіб ступить наука на шлях, яким ідучи далі, сподівається осягнути великі успіхи. (З німецького).

ШИРІТЬ КАТОЛИЦЬКІ ЧАСОПИСИ: „НОВУ ЗОРЮ", „ПРАВДУ", „БЕСКИД".

Проф. Д-р Л. КОПЛЕР

Релиґія й політика*)

Релиґія і єдність католиків в політичнім життю.

Мусимо ще поговорити про останний обовязок католиків в публичнім життю а саме про обовязок єдности.

Хоч про цей обовязок говоримо на кінці, одначе сей обовязок не є послідний. Навпаки, він задля своєї ваги, значіння і своїх многоважних наслідків — перший і найважніший. Бо в єдности католиків тайна їх успіхів. Тимбільше на цей обовязок треба положити натиск, що незгода, ходження самопас і нахил до розбиття можна уважати національною хибою Німців. Тимбільш голосний мусить бути клич до єдности католиків, бо якраз тепер бачимо грізні спроби підкопів і розсаджування тої єдности політичного фронту католиків. Сьогодня, коли ми живемо в часах страшного релиґійного занепаду і коли все йде до ще більшого упадку, коли в німецьких і ненімецьких краях тяжко загрожена вся християнська спадщина народів, сьогодня, коли в ріжних краях полилася і все ще ллється християнська кров, — сьогодня деякі католики духовні і світські вважають, що це на часі кидати між зединених католиків вибуховий матеріял, щоб їх розбити на ріжні партії, або навіть знеохотити їх до всякого політичного життя...

Хочби наміри тих, котрі таке роблять були с у б є к т и в н о не знати які добрі, одначе о б є к т и в н о т а к а р о б о т а ц е н і щ о і н ш е, я к з л о ч и н с у п р о т и к а т о л и ц ь к о ї є д н о с т и. Партії можна легко ослабити, розслоїти, або цілком знищити, одначе тяжко, надзвичайно тяжко на руїнах поваленої великої партії, збудувати таку саму нову, велику і впливову партію. А вже зовсім безвиглядні заходи коло створення нової партії, таких людий, котрих уся політична діяльність і здібність полягає на підсичуванні невдоволення широких мас і на трубленні на всі сторони світа про дійсні чи видумані промахи катол. партійних діячів та на „пятнуванні" многих своїх противників як продажних і морально здеправованих при рівночаснім захвалюванні самих себе і своїх приклонників у зворушливій „скромности" як ходячих чеснот, котрі все „ліпше" розуміють і все „ліпше" хотять зробити тоді, коли на ділі вони не мають н і т е о р е т и ч н о т о н і п р а к т и ч н о г о п о л і т и ч н о г о з н а н н я.

Може несвідомо але фактично такі розбивачі поступають по думці наскрізь ліберальної і соціялістичної доктрини про абсолютно і нічим непогамовану свободу всіх горожан держави в їх політичнім життю і стремліннях і поступають так, начеб тут не обовязували жадні моральні норми справедливости, любови і єдности. Коли такі спроби розбивання католицької єдности робиться безпосередно перед виборами або підчас виборчої кампанії, то не знаходжу навіть слів, щоб таку руїнницьку роботу належно напятнувати. Бо навіть найбільш ограничена мозківниця повинна зрозуміти, що на протязі кількох місяців чи тижнів виборчої боротьби не можна створити нової партії, котра малаб якенебудь значіння!

Одинокий наслідок такої боротьби може бути лиш сей, що відтягнеться від катол. політичної орґанізації богато католиків а богато інших, зневірившися, взагалі не візьме участи у виборах. Невідкличний наслідок такої роботи проявиться також в тому, що справи католиків понесуть великі страти і що тим помагається ворогам в поширенню їх впливів, бо вони здобудуть ряд мандатів, котрих не здобулиб, колиб католики не були розбиті. Останні вибори в Німеччині були цего доказом.

Чогож іще треба, які невдачі мусять ще католики потерпіти, щоб остаточно зрозуміли і на все позбулися духа незгоди, щоб усі побачили, що також в політичнім життю мусять католики йти разом, коли хочуть перевести в життя домагання свої і своєї релиґії! Розум і досвід кажуть, що в єдности лежить величезна сила. Однодушне поступование це запорука успіху й побіди. Коли католики політично сильно зорґанізовані, то ніяке правительство не зможе правити на довшу мету проти волі католиків, навіть, колиб вони були в меншости; бо скорше чи пізніше вони дійдуть до значіння.

*) Гл. „Н. Зоря" чч 10—51.

З РЕЛ.-ЦЕРК. ЖИТТЯ

Відїзд канадійського Епископа. Преосв. Василій Ладика еп. канадійський, звидівши наші василіянські монастирі та відвідавши знакомих в чині товаришів та других Отців — відїхав 14. липня зі Львова, пращаний щиро ОО. Василіянами. По дорозі, в Бельґії має уділити висших свячень кільком питомцям бельґійцям нашого обряду.

Візитація Преосв. Еп. Чарнецького. Візитатор Апост. Столиці Преосв. еп. Чарнецький відбув в днях 20—28. червня візитації слідуючих парохій на Підляшшу: Голя, Шустки, Докудів, Полоски, Заболоття, Костомолоти, Тереспіль, і Бубель-Павлів Старий. В другій половині липня Преосв. Чарнецький поїде до Риму зі звітом про свою діяльність і про положення унійної місії в Польщі. (КАП).

Евхаристійний Конґрес у Браславю. В днях 20. і 21. червня с. р. відбувся в Браславю, під проводом еппа К. Міхалькевича Евхаристійний Конґрес.

Св. Отець до чеської молодіжи. До Риму прибуло паломництво чеської молоді — яка належить до Катол. Акції. Св. Отець на авдієнції сказав до неї: Моліться в наміренню католицьких орґанізацій в Італії. Бачите чейже неімовірну річ: Католицька Акція може розвиватися на землі Гуса, натомість її переслідують в Петровім Римі. Слова Папи пояснюють, як відповідь на зарядження фашистівської влади, яка заборонила католицькій молоді належати рівночасно до фашистівських орґанізацій і до Катол. Акції. (ПАТ).

Епископ Таррагони кандидує до кортезів. Католицька суспільність в Еспанії з великим вдоволенням приняла вістку, що епископ д-р Ґрома з Таррагони, знаний віддавна ізза енергії, підприємчивости й визначних спосібностий зголосив свою кандидатуру на посла до кортезів. Мсґр Ґрома знаменитий бесідник.

Рим. кат. державна партія в Голяндії. Рим. католицька державна партія це найсильніша політична партія в Голяндії. В другій палаті ґенеральних станів припадає на неї трийцять на сто мандатів. Відношення це менше більше відповідає відношенню числа католиків до решти населення. По послідних зборах партії в Утрехті, на яких вів провід мр. Ґоселінґ обговорено ряд обовязків держави супроти родини. Звернено увагу на справу поліпшення мешканевих відносин, справедливої заплати, й на виховні справи.

Чудесна поява Матери Божої. Римська „Трібуна" подає з Ліворно, що від 3 днів маси народа удаються на прощу до одної місцевости між Кастель Анзельмо й Нуґоля, де в останніх часах многим особам появилася Пр. Діва Марія. М. и. явилася командантови місцевої поліції.

——o——

ПОЛІТИЧНІ ВІСТИ

„ПЕРЕД НОМІНАЦІЄЮ ЛЬВІВСЬКОГО ВОЄВОДИ — пише „Курєр Львов.“ — уряд оголосить заяву, в котрій підчеркне, що декотрі дороги порозуміння з українськими партіями завели. Одначе уряд без сумніву найде дорогу до порозуміння безпосередно з українським народом. Супроти того уряд буде дальше йти в напрямі узгляднювання економічних і культурних потреб українського народу. Подрібна програма уряду у відношенню до українців буде опрацьована по іменуванню львів. воєводи“.

БУДЖЕТОВИЙ ДЕФІЦИТ ПОЛЬЩІ в червні виносить 43.6 міліонів. Для порівнання годиться згадати, що в квітні б. р. дефіцит виносив 21.2 міл., в травні 12 міл., т. зн. разом за перше чвертьріччя дефіцит виносить 76.8 міл. зол.

ПО МОРАТОРІЇ — МИТНЕ „РОЗОРУЖЕННЯ“. З Вашінґтону доносять, що провідник демократичної партії Робінзон заявив, що през. Гувер, по принятю його пляну мораторії довгів, повинен узнати тепер найблищим своїм завданням переведення ревізії митної тарифи.

СТАЛІН І МОЛОТОВ видали спеціяльні інструкції, т. зв. „Сталінівські“. Сі інструкції розіслано по терені цілого СССР. В них говориться про припиненя пятирічки і започаткування нових робіт т. зв. „ґрунтових“.

КАМПАНІЯ ФАШИСТІВСЬКОЇ ПРЕСИ проти папської енцикліки про Католицьку Акцію набрала величезних розмірів. Часописи посвячують енцикліці цілі шпальти, в яких намагаються повалити тези Ватикану. Зпоміж усіх голосів преси на увагу заслуґує стаття в часописі „Джіорналє д' Італія“ п. з. „Папа й Італія“. В ній автор виступає остро проти Св. Отця, закидаючи Йому зломання конкордату, через те, що зробив з нього політичну зброю проти фашизму. Часопис домагається, щоби Італія в рішучий спосіб припинила непорозуміння. Проча частина преси домагається негайного зірвання конкордату, уважаючи це одиноким виходом з положення, який відповідавби національній гідности Італії. Відповідальність за спір скидають фашистівські часописи на Апост. Столицю.

МУСОЛІНІ заявив американським журналістам, що ініціятиву Гувера Італія приняла сердешно і що цей плян корисно відіб'ється на майбутній конференції розоружень. Її корисний вислід рішить про поводження мирової акції і про довіря народів до урядів. Конференцію треба скликати можливо як найскорше. Італія схильна обмежити свої збройні сили до мінімум, коли інші держави зроблять те саме.

В РИМІ перебуває америк. держ. секр. загр. справ Стімсон. Він відбув ряд важних політ. конференцій з Мусолінім і Ґрандім. До Риму прибуло також богато американських журналістів, між ними потентат американської преси Ґірст. Вони приїхали до Европи, щоби зблизька приглянутися, яке враження і наслідки осягнув виступ Гувера і слідити політичну акцію у звязку з відвідинами американських державних мужів. Хоч відвідини мають неофіціяльний характер, то їх політичне значіння далекосягле.

ДЕРЖАВНИЙ СЕКРЕТАР АМЕРИКИ СТІМСОН виїхав з Риму до Парижа. Звідси поїде до Берліна і Лондону. Найважніша тема розмов підчас цеї поїздки по европейських столицях це проблєма мира і розброєння. Істнує переконання, що Гувер для переведення свого пляну якнайдальше йдучого розброєння, вжиє в часі мораторії всіх средств, щоби на конференцію розброєнь прийти з внесками, опертими на реальних підставах.

НОВИНКИ

Які інформації подає ПАТ? Недавно ПАТ подала таку вістку: „...в єдней ґміне на Покуцю“ перейшло на протестантизм 1.500 (тисячпятьсот) людий. Поінформовані з найбільш авторитетного джерела, мусимо спростувати, що такої „ґміни на Покуцю“, в якій 1.500 людий перейшлоб, як це подає ПАТ, на протестантизм, нема. Бачимо — що сезон огірків і... морських вужів розпочався не на жарт.

Маріявіти у Вильні вертають на лоно катол. Церкви. В невеличкій маріявітській парохії у Вильні наступив цілковитий розлам. Майже всі парохіяни заявилися за поворотом на лоно католицької Церкви. В трьох парохіях виленського воєвідства парохіяни також покинули маріявітів і перейшли до катол. Церкви. У звязку з тим виїхало з Виленщини 6 маріявітських „духовних“. (ПАТ).

Градова буря перейшла над Угерцями і знищила 90 проц. збіжжа на просторі 20 моргів.

Страшна пожежа вибухла в Зарваниці, пов. Підгайці. Згоріло 63 господарств, в тім поверх 200 будинків. На місці пожежі був Преосв. еп. Будка і з посвятою брав участь в її ґашенню. Такої пожежі Зарваниця не памятає.

До кривавих демонстрацій безробітних дійшло в Хелмні на Поморю. Коли на зазив поліції демонстранти не розійшлися і обкидали поліцію камінням, поліція вжила ґазів і пальної зброї. У висліді один робітник вбитий, кількох ранених. Також один поліціянт легко ранений.

Згоріла дитина Федька Якимишина з Липник, пов. Яворів, підчас пожежі шопи. Дитина спала на возі під шопою.

Грім убив Василя Питулу і ранив Івана Ганца з Пинян, пов. Самбір. Оба були схоронилися до зелізничої будки під Калиновом на лінії Львів—Самбір.

Вибухла друга пожежа на кольоніяльній виставі. Огонь знищив кілька бараків в котрих продавали скляні і ювилєрські вироби. Шкода виносить 800 тисяч франків.

Піхотою з Познаня до Африки. До Скоплє в Югославії прийшла пара польських мандрівників: Софія і Михайло Ціхоцкі з Познаня, котрі перейшли пішки Чехословаччину, Мадярщину, Румунію і Югославію. Звідси підуть через Грецію до Африки. Ціхоцкі студіюють по дорозі фавну країв, через котрі проходять.

Саранча появилася в Італії між місцевостями Петрафітто і Травернелль, Саранча впала нагло на поля і цілком знищила збіжа і трави. Пробували боротися з нею трійливими ґазами, але безуспішно. Саранча вкрила також дороги, котрі наслідком того стали такі слизькі, що треба було зменшити скорість самоходового руху.

Передвоєнні російські акції путиловської фабрики появилися на біржі в Варшаві. Кілька сих акцій куплено по 4 зол. Сі трансакції викликали в біржевих колах сензацію.

Китайські комуністи мордують католиків. З Тонкіну доносять, що там шаліє большевицький терор. Недавно замордували комуністи священика в хвилі, коли виходив з церкви по богослуженню. Підчас боротьби, яка наслідком того вивязалася, убили 5 католиків.

Нове джерело закупу мужеського білля. Найдешевше джерело закупна мужеського білля є тепер фірма **А. Віттельс, Львів, Рутовського 7.** Ціна мужеської сорочки, виконаної по найновішому крою з матеріялу першої якости разом із 2 ковнірцями, тепер зол. 11. На виставах фірми А. Віттельс є найгарніші зразки матеріялів на білля. Фірма Віттельс просить оглядати матеріяли без примусу купна. 986 в) 7—10

——o——

Біржа

ҐРОШІ. Львів, 7. липня 1931. Амер. доляр 9½ зол.

ЗБІЖЖА. Пшениця двір. 25.00—25.50; селян. 21.50—22.00; жито двір. 21.25—21.50; селян. 20.75—21.00; ячмінь двір. 23.00—23.25; на мливо 22.00—22.50; овес 27.50—28.00; кукурудза ромунська 23.50—24.00; фасоля біла 31.00—33; горох ½ Вікторія 33.00—34.00; пільний 32.00—33.00. Гречка 30.00—31.00, ґрис жит. 12.50—13.00; пшеничний 12.50—13.00; каша ґреч. 50.00—58.00. Ціни в золотих за 100 кґ. льоко стація заладованя. Пшениця, жито, ячмінь, овес гречка значно подешевіли. Тенденція сильно знижкова.

НАБІЛ І ЯЙЦЯ. „Маслосоюз“ платив кооперативам дня 13. VI.I. 1931 за масло експортове пріма 3.40 зол., масло десерове пріма 3.30, літра молока 22—24 сот., літра сметани 1.20 зол., копа яєць 4.50 і 4.60 зол.

——o——

Подяка

Вп. Панам Докторам: Розенови, Долинському, Ямполєрови і Курцови, котрі перепровадили нашому синови надзвичайно тяжку операцію сліпої кишки дня 26. травня 1931 р. шпиталі в Заліщиках і котрі через те явилися нам засмученим, так в часі операції, як і в часі цілої тяжкої недуги, правдивими Добродіями — за Їх правдиво щиру і батьківську опіку над хорим від початку недуги аж до його уздоровлення складаємо Їм сим щиру і сердечну подяку.

о. Василь і Наталія Чужаки.

Бураківка, 10. липня 1931. 993 1-1

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

На дволітні рати. Перед закупном меблів вступи, а переконаєшся, що найдешевше купиш **меблі** всілякого рода у **ГЕШЕЛЄСА**, у Львові, вул. Коперника, ч. 23 (ріг вул. Броновської). Фірма та знана зі своєї солідности поручає меблі всілякого рода, як також меблі тапіцеровані на довготермінові рати. Кождому купуючому по упливі року відсвіжує меблі власним коштом. Стережися отже шумної реклями і замарстинівської тандити. 912 31—100

ФУТРА жіночі, мужеські готові на замовлення, як також всякі перерібки на догідних місячних сплатах поручає і виконує

954 **М. МОШУМАНСЬКИЙ** 13-25

Львів, ул. Боїмів ч. 1. тель. 10-11.

Приймає футра до переховування.

Не викидай своїх грошей, купуючи тандиту!

КУПИ В СКЛАДІ—ЖЕРЕЛІ

МЕБЛІ стилеві і звичайні власного виробу. Прегарні їдальні, спальні, меблі тапіцеровані, софи, отомани, буфальки, гарнітури, крісла найдешевше на 24-місячні рати.

поручає **ЗАНДКЕР**

ЛЬВІВ—ЗАМАРСТИНІВ, вул. Львівська ч. 58. Телєфон 93—14. СТОЛЯРНЯ — ТАПІЦЕРНЯ.

Кождому купуючому по році відновляємо безплатно меблі. 871. 47-50

ЛЕЖАКИ першої якости **зл. 12.** **Гамаки, коші** подорожні, валізи,

❁ ❁ ❁ **ЗАБАВКИ** ❁ ❁ ❁ **фотелі** огородові . . . зл. 7·50.

Килими, народня штука поручає:

Людвик Гегедіс, Львів **Коперника 11.** Тел. 26-09. **філія: Галицька 5.** Тел. 30-32.

962 15—20

Видає й редаґує Комітет У. К. О. Відвічальний редактор Роман Гайдук. З друкарні Вид. Спілки „Діло“, Львів, Ринок ч. 10

Porto zapłacone ryczałtem

Рік VI. Львів, неділя 19 липня 1931. Ч. 53 (453)

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 4 ст. під неділю на 8 ст.
АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Кльоновича ч. 8. II. пов. - Тел. 4-48.

Передплата в краю: 1/4-річно 6 зол. місячно 2 зол. Закордоном 1/4- 1 амер. доляр. — Ціна числа 25 сот. —
Конто П. Щ.: Ксзків 405.867.

Затвердження вибору Архимандрита

Секретар Стану Кардинал Пачеллі повідомив, що св. Отець затвердив вибір Архимандрита Чина св. Вас. Вел. та його дорадників і пересилає своє апостольське благословення.

—o—

Що діється в Німеччині

Після перших грізних вісток про економічну катастрофу в Німеччині наступило деяке успокоєння. Одначе положення в Німеччині ще не вияснене, бо ніяких більших кредитів, ні якихсь певних даних щодо їх здобуття, нім. державні мужі ще не здобули. Все розбивається о спротив Франції і почасти Америки й Анґлії, котрі як передумову фінансової помочі жадають від німецького уряду гарантій, що виречеться політики реванжу. Наразі Німеччина власними силами ратується від катастрофи. Мають видати новий розпорядок, щодо покриття банкнотів, котре тепер буде виносити лише 33 проц. (досі покриття було 40%). На тій підставі пустять в обіг міліярд марок. Мораторія для банків не буде вже продовжена і вони зачали вже виплати, одначе лише частинно. „Нає Ціріхер Цтґ“ пише, що Брінінґ зложить політичну заяву, в котрій ствердить, що Німеччина вестиме мирну політику і буде співпрацювати над економічною відбудовою. Це буде певного рода ґарантія для тих держав, котрі мають дати кредит. Державний німецький банк підвисшив дисконтову стопу з 7 на 10 проц. і льомбардову стопу з 8 на 15 проц. У ввязку з приїздом до Парижа американського міністра загр. справ Стімсона говорять, що він дістав від Гувера поручення посередничити між Францією й Німеччиною. Мимо труднощів Німеччина вплатила до Міжнародн. Банку Розрахунків припадаючу на основі пляну Йонґа безумовну рату, одначе дістала її назад у виді позички.

Міліярдовий дефіцит Німеччини

Преса оголошує справоздання міністерства фінансів Німеччини, з котрого слідує: В травні дефіцит виносив 121.5 міліонів марок. Коли узгляднити минулорічний недобір і надвижку з квітня, загальний дефіцит буджету Німеччини винесе 1.008 міліонів марок. В надзвичайнім буджеті дефіцит виносить 267.7 міл. мар. Загальний стан обдовження Німеччини сягає квоти 1,86 міліярда марок.

—o—

Жахлива большевицька статистика

Вимордували 1,765.000 людий.

Появилася в німецькій мові книжка Т. Сосновського п. з.: „Червона трійця — свобода, рівність і братерство“. Автор порівнуючи большевицьку революцію з французькою, виказує, як голошені нею ідеали свободи, рівности і братерства замінюються в червону трійцю. тиранії, партійности і нелюдськости. Комуністична революція може служити клясичним приміром. Урядова статистика большевиків виказує, що від 1917 до 1923 р. вимордувано 1,765.000 людий! Ця статистика особливо богатомовна, під оглядом поділу замордованих після станів і звання. І так замордовано: 25 епископів, 1.215 священиків, 6.575 професорів і вчителів, 8.800 лікарів, 54.850 офіцирів, 260.000 жовнірів, 10.500 поліціянтів, 48.000 жандармів, 12.850 урядників, 355.250 інших інтеліґентів, 815.000 селян і 182.000 робітників. Повисші цифри не видумані якимсь „контрреволюціонером“, але це вислід б о л ь ш е в и ц ь к и х у р я д о в и х обчислень. Подумати лишень, що це діється в XX. ст., котре має претенсії до ґуманітаризму!

—o—

„Чи знають про це Ексцелєнції?“

Під таким заголовком читаємо в „Ґазеті Варшавській“ ч. 211 характеристичний відкритий лист польського священика до міністрів: внутрішн. справ, справедливости, віроісповідань й освіти. Наводимо його в цілости: „Ми переживали страшні часи неволі, коли польськість могла публично проявлятися лиш в рим.-католицькім костелі, в пісні, і проповіди. Одначе під проповідницею стояв „сищик“ й „урядник“, щоби загрозою доносу, тюрми, каторги, замкнути священикови уста і в той спосіб також се жерело польськости знищити і здавити. Здавалося, що ся змора неволі безповоротно проминула, а однак... По кільканайщяти літах істнування свобідної Польщі, всі мої проповіди поліція протоколує, людність і вчительство тягають на постерунки на дохожденя. За проповіди з дня 11, 18. і 25. січня б. р. — виточено мені процес. Де ми находимося і куди йдемо? Чи знають про це Ексцелєнції? О. М. Малиніч — Маліцкий, рим.-кат. парох в Ясенівці.

—o—

Катастрофальна повінь на Кавказі й Україні

На північнім Кавказі в Адикейськім окрузі була страшна повінь. Понад 100.000 га поля заляла і замулила вода. В донецькім басейні зливні дощі заляли кілька углевих шибів. Також кілька електрівень перервало працю.

Чи Ви вже відновили передплату?

НЕ ЗАБУДЬ ПЕРЕД ВИЇЗДОМ НА ФЕРІЇ ВІДФОТОҐРАФУВАТИСЯ В ФОТОҐРАФІЧНІМ АТЕЛІЄ

21—25 „Venus“ 883

ЛЬВІВ, Академічна, 24. тел. 38-08, де одержиш фотоґрафії правдиво артистичної вартости.

ЗБІЖЖА Й ПАШУ,

дорібок Вашої цілорічної праці обезпечайте від огню лише

В Т-ВІ ВЗАЇМНИХ ОБЕЗП. „ДНІСТЕР“

857 У ЛЬВОВІ, ВУЛ. РУСЬКА Ч. 20. 53-?

БАЛАМУЦТВА В „ДІЛІ“*)

„Схід чи Захід? Візантія чи Рим? Ось вічно болючі питання, що з самого світанку історичного життя України виставають у ріжних видах перед українцями. І питання це готово стати дійсно трагедією українського народу, коли він не зуміє знайти справжньої синтези цих двох світів в глубинах свого національного духа“. (А. Свенціцка, „Діло“, 9. червня 1930).

Класти альтернативу „Візантія чи Рим?“, ставити поруч себе на одній площині ті два поняття — це нині анахронізм. Анахронізм тому, що сі метонімії у свому поняттю — нерівномірні величини тай не однакові своїм потенціяльним змістом.

Чиж істнує сьогодня Візантія, як фактичний центр східного християнства, як відповідник і рівноважник папського Риму? Було колись... Назвою „Нового Риму“ величали свою пишну столицю всі візантійці, від імператора почавши, на провінціяльному міняйлови скляних перел скінчивши. Справді велич представляв сей „Другий Рим“. Володів над більшістю просторів колишньої держави Александра В. й давної римської імперії. Візантія спираючись на старогеленській, староримській, сирійській, египетській, перській культурі й переробивши ті елементи своїм ґеніем, відділовувала на чужі нації вже т. зв. візантійською культурою.

Під одним тільки оглядом „Новий Рим“ не був справжнім Римом: не міг був здобути правного титулу папського Риму, мимо сего, що Схід достарчав Ап. Столиці людей світлих і святих. Але вивисшена у своїй гордині Візантія посягнула й по сей титул. На староруських друках спостерігаємо таку титулятуру, якої ужив на документах московського собору патріярх Паісій, котрого стягнено в Москву, щоб судив патріярха Никона: „Блаженнѣйшій и всесвятѣйшій Киръ Паісій п а п а и патріархъ і пр.[1])

Прийшло XV. ст. і з ним прийшов жахливий удар на Сх. Церкву зовні: турецьке ярмо страшно затяжіло над християнським Сходом. Грецькі історики подають богато фактів великого пониження візантійського „папства“. Ось один примір, який кидає світло на візантійське православя й справу унії.

В 1669 р. відбувалася в Кракові коронація польського короля Михайла Вишневецького. З цего приводу в день св. Йосафата уніятський митрополит Гавриїл Коленда в асисті руських епископів целебрував літурґію в нашому обряді, у вавельській катедрі в присутно-

*) Містимо ряд інтересних статтей з приводу баламуцтва, яке поширило „Діло“, містячи фейлетони п. Свенціцкої на церковно-обрядові теми. В таких справах у нас світські люди з правила не забирають голосу. Тим більше ґротесково виглядає, коли „Діло“, орґан ліберальний, містить „науки“ для катол. Церкви, писані людиною, вихованою в поняттях старо-обрядческої секти, і притім називає себе час до часу (після потреби) катол. орґаном. — Р е д.

[1]) Соборный Свитокъ, Москва 1667.

сти короля, нунція і представників уряду. Витебський єпископ в проповіді звернув королеві увагу, що обовязком державного суверена є також захищати Унію, в яку бють адські і всі земські ворожі сили. Тогож самого дня делеґація козаків зложила у трону будючно стилізовану петицію, щоб Унію цілком скасувати, а привернути православія...[2]) В тім самім році далеко над Босфором відбувалося також інтронізаційне свято. Іменований Мугамедом IV. (знаним з облоги Відня) патріярх Методій II. перший раз представлявся султанові. На тій авдієнції найвищий представник православія — поцілував султана в руку... Схвильований виразом такої відданости Мугамед IV. обдарував патріярха багряною наміткою, перетиканою золотими хрестиками і від тоді прислугує патріярхам право ношення на голові сеї відзнаки...[3])

Та не від самої світської власти почався сумерк Візантії. В лоні православя розпочалась схизма і моральний розвал. Патріярх Єремія II. по довгих політичних і грошевих пересправах з боярином Борисом Годуновим, переслав у Москву 1591 р. грамоту, якою потвердив віддільний і независимий від Візантії патріярхат. Тоді Москва відобрала Візантії і назву „Рим“, бо прозвала себе „Третим Римом“.

З бігом часу екуменічна влада Візантії скорчилася до границь передмість Скутарі і Фанару, бо згодом відчахнулися від царг. патріярхату і Гелляда і славянські національні церкви. Як камінь пущений з гори, котиться з приспішеною скорістю і все розбиває по дорозі та й сам крушиться, — подібно й Візантія докотилася до такого стану.

Вже за наших днів прийшла черга й на „Третий Рим“, який дуже скоро звалився під ударами большевизму, немов той біблійний велит на глиняних ногах.

А яка нині сила й слава Візантії? Це не пересада, а опертий на реальній дійсности факт, що автокефальний митрополит ліліпутної Лотви має більше значіння й моральної сили, ніж „вселенський патріярх“ Фотіос II. Чи буде четвертий Рим? Мабуть ні!

Супроти такого стану релігійних справ на Сході стає перед українською нацією не альтернатива п. Свенціцкої — Візантія або Рим, але инше рішаюче питання: Чи українська Церква має блудити в гурті нічим зі собою незвязаних автокефалій та ділити історичну долю всіх схизм і ересей, що позбавлені непомильного церковного Авторитету, затрачують згодом у церковній ідеї авреолю Божества і надприродні елементи Христової науки, — чи завернути до „Першого Риму“, з яким Русь стояла в злуці вже на досвітку своєї історії.

На це питання дає відповідь історія Церкви від її заложення аж до XI. ст. У тій прахристіянській, а опісля золотій, добі Візантії виявилося, якою благодатю є для людства — єдина, соборна, апостольська Церква. Великим остереженням і дороговказом для нашої нації є в горі зясований страшний розвал Фотіянської схизми.

Куди нам іти, вирішили у давнині наші предки вже на передодні цеї Унії, в якій за Божою милостю частина українського народу живе і розвивається вже поверх трьох століть.

Ось що доносила львівська Ставропігія, цей бастіон візантійського поневолення нашої Церкви, царгородському патріярхови в 1592 р.: „Церква знаходиться у великій смуті, мужі на великих достоїнствах попали у ріжноманітні блуди, а ті, що бажалиб вернути до віри своїх батьків[4]), тепер ухиляються від сего, поклікуючись на зло у Церкві. Всі одначе говорять однодушно: Коли не усунеться зла з Церкви, розійдемося вкінці, піддамося Римській Церкві й опісля матимемо нескаламучений спокій“[5]).

Так віродостойними свідоцтвами у тій справі ще є писання князя Острожського у його переписці з українськими владиками.

Найбільше однак переконуючі, бо життеві докази цеї правди, що є історичною конечністю вступити всему нашому народові на шлях єднення з Римом — дає кільковіковий досвід нашої церковної Берестейської Унії, яка навіть в границях чужинецьких держав, серед найтяжших невзгодин дала нам і зберігла те, що у кождого народу найцінніше: правдиву віру та національну свідомість.

П. Свенціцка застановляючись над питанням: Унія чи без унії — не тільки не бере під увагу безвихідного положення нинішнього православя, але минає мовчанкою найважніший, бо надприродний мотив шукання доріг єднення. А цеж імператив св. Письма, — вертати до єдиного Пастиря, що душу положив за свої вівці. Унійні змагання Сходу-Западу представляє шан. авторка неначе якусь умовно пожиточну комерцію двох рівноправних контрагентів, які в разі недовершення пожиточної, хоч не конечної трансакції відійдуть з погідними обличчами у свояси.

Унія — як видно з її писання — се лиш синтеза двох світів, се лише дві однаково чисті струї, що мають сплисти ся в однім руслі всехристіянської культури. Унія після тенору цілої статті п. С-ої, це не правдиве навернення, котре полягає на признанню примату Папи з надприродних мотивів, але певного рода консолідація Сходу з Заходом. Нинішне православя, яке малоб єднатись з кат. Церквою, бере авторка не таким, як воно нині представляється, але немов якийсь абстрактний продукт, якийсь ідеал, витворений на богословії вселенських Отців, який має повноту всіх дібр. Тому шан. авторка не бере в рахубу тих митарств, якими йшло православя по роздорі тай затьмавує ті ухили від правдивої ортодоксії, які зробив православний світ в бігу часів через брак контрольної інституції або навіть через самоволю східного цезаропапізму. Не диво отже, що в статтю п. С-ої закрався такий нонсенс: „Чимало сучасних мислителів стверджує головну причину зубожіння та завмирання релігійного життя (читай: на Западі)... через недостачу запліднюючого впливу Сходу“... Це пречудна воронівська рецепта мабуть тих раціоналістичних мислителів, що не уважають кат. Церкви за Божу інституцію, а перещіплюють в Европу модну нині теозофію індійського жида Рабіндраната Тагоре і нового (також з Індії) „месії“ Крішнамурти, котрого обвозить по протестантських краях якась істерична англійка, щоб давав застрики східного еліксіру змиршавілому у безвірстві протестантському світови.

Кромі сего „запліднюючого впливу Сходу“ стверджує шан. авторка ще незвичайне захоплення і зрозуміння визначними католиками „творчого життя православної Візантії“. Ще одно словечко і хто зна, чи не почулиб ми від п. С-ої також таку думку, яку іноді висловив був кн. Острожський у листі до еп. Іп. Потія (21. I. 1593 р.): що православна церква не тільки рівна католицькій, але „матірна і вселенська“, від котрої „відділилася“ Римська Церква і до котрої повинна знова вернути... **К. П.**

(Далі буде.)

---

[2]) Theiner, Monumenta Poloniae III.

[3]) Wetzer, Kirchenlexikon, Freiburg, T. V. Ст. 1253.

[4]) Т. зн. спольщені шляхотські роди.

[5]) Акта относящіися к' исторіи Западной Россіи, Т. IV. СПтрб. 1851.

——o——

МІНІСТЕРСТВО ПРОМИСЛУ і ТОРГОВЛІ

В ПРЕЛІМНАРІ БУДЖЕТУ НА Р. 1931/32*).

Для українських читачів, на загал непривичних ні до промислу ні до торговлі, цифри, що стоять у звязку з тими справами, можуть бути особливо скучні. Та — вони дуже поучаючі, вони в великій мірі характеристичні для всеї господарки держави, в котрій живемо.

Прелімінар буджету Міністерства Промислу і Торговлі на р. 1931-32 складається з двох головних частин: 1) прелімінара буджету адміністраційного і 2) прелімінара буджету підприемств. Прелімінар буджету адміністраційного знова складається з двох частин: а) прелімінара буджету звичайного і б) прелімінара буджету надзвичайного.

В цифрах прелімінар адміністраційного буджету Міністерства Пр. і Т. представляється так:

Прихід: 14,387.315 зол. В 1930-31 р.: 14,497.835; замкнення рахунків за 1928-29 р.: 10,833.427.

Видатки: звичайні 22,439.374 зол. + надзвичайні 30,371.781 зол. — разом: 52,811.155 зол. В 1930-31 р.: 54,370.945; замкнення рахунків за 1928-29 р.: 55,775.602 зол. Отже видатки з кождим роком менші.

На видатки складаються такі головні позиції: 1) Центральна Управа: звич. 8,488.265 + надзв. 6,884.261 — разом 15,372.526; 2) Уряд патентів: 1,097.945; 3) Уряд мір: звич. 3,200.633 + надзвич. 330.000 — разом: 3,530.633; 4) Геольогічний Інститут: звич. 1,430.033 + надзвич. 340.000 — разом: 1,770.033; 5) Морський уряд в Гдині: звич. 4,496.662 + надзвич. 21,357.520 — разом: 25,854.182; 6) Морський Рибацький Уряд: звич. 222.109 + надзв. 115.000 — разом: 337.109; 7) Морська Школа: звич. 801.380 + надзвич. 1,345.000 — разом 2,146.380; 8) Гірничі Уряди: 1,586.700; 9) Воєвідські промислові виділи: 652.788; 10) Уряди проб: 462.859.

Пригляньмося деяким з тих позицій:

Центральна Управа: На ту Управу преліміновано 15,372.526 зол. В тім на: розбудову польської торговельної фльоти 4,434.261; субвенції 3,121.000; упосаження 2,110.922; хемічно-технічні досліди 1,425.000; дотація на амортизацію й опроцентування інвестиційних позичок міста Гдині 1,100.000 і т. д. З квоти, прелімінованої на субвенції, призначено на: підпирання морської торговлі 1,717.000; підпирання дрібного промислу 525.000 (в тім на людовий промисл 225.000; на Ремісничі Палати 200.000; на промисл артистичний 20.000, на підпертя ремесла 20.000, на патронат дрібного промислу у Львові 30.000, на білошкірну досвідну стацію у Львові 20.000, і т. д.); на торговлю і вистави 410.000; на сплату довгу Заг. Краєвої Вистави в Познані 300.000; на видавництва 108.000; на наукові інституції 61.000.

З наведених вище цифр звертають на себе спеціяльну увагу: субвенції й упосаження. Коли на платні урядників і н. функціонарів в самій тільки Централі М. Пр. і Т. преліміновано 2,110.922 зол., то на субвенції, отже на підпирання промислу і торговлі взагалі, Міністерство Промислу і Торговлі призначило на 1931-32 р. всього 3,121.000; колиж відчислити від того 300.000 на сплату довгів б. Краєвої Вистави в Познані, то властиво тільки 2,821.000! Зокрема впадають в очі незначні квоти, призначені на підпирання дрібного промислу взагалі, осо-

---

*) Гляди статті про Прелімінар буджету Польщі на р. 1931-32, поміщені в „Н. Зорі“ чч. 15—17, 19, 21, 25, 26, 31—32, 36, 39—40, 43 і 46 с. р.

бливого людового й артистичного. Скільки йде з того на підпирання людового й високо артистичного промислу напр. на нашій Гуцульщині, сього в преліміварі буджету М. Пр. і Т. не відмічено. Та мовчанка також вимовна.

Морський Уряд в Ґдині: Се позиція, на яку в 1931-32 р. преліміновано 25,854.182 на 52,811.155 всіх видатків. Отже майже половину цілого буджету того Міністерства. А в попередних роках навіть більше як половину: в 1930-31 р. 27,925.888 на 54,370.945 цілого буджету; замкн. рахунків за 1928-29 р. 34,829.146 на 55,775.602 цілого буджету.

Щож се таке „Морський Уряд у Ґдині“ та на що йдуть призначені на нього гроші?

Ще недавно, бо кілька літ тому, Ґдиня на польському березі Балтійського Моря була маленьким, нічим незамітним, рибацьким сільцем. А базою для польської фльоти, воєнної і торгов. було на основі версальського договору вільне місто Ґданськ. Та Ґданськ, що до кінця XVIII. ст. належав до Польщі і був головним польським торговельним містом й одинокою великою польською морською пристанею, нині наскрізь німецьке місто і до Польщі настроєне неприхильно. Сю свою неприхильність Ґданськ виявляв уже нераз у ріжних справах і в ріжних формах, часом для Польщі дуже прикрих (напр. в 1920 р. підчас війни Польщі з большевиками утруднював доставу амуніції морем). Се й примусило Польщу подумати про унезалежнення себе від Ґданська. У висліді Польща стала будувати свою власну морську пристань у Ґдині. І власне видатки на „Морський Уряд у Ґдині“ се видатки на будову пристані в Ґдині. Будує ту пристань окрема Французько-Польська Консорція. Будова ще не покінчена. Та вже нині Ґдиня се місто і пристань, що конкуруе з Ґданським. Недавно одержала Польща міліярдову позичку у Франції на будову зелізниці, що має получити безпосередно польський вуглевий басен на Гор. Шлеську з новою польською пристанею в Ґдині. Абстрагуємо від того, чи се річ дуже безпечна вкладати грубі міліони в місто, котре має таке положення як Ґдиня, трудно сказати, щоб Польща не потребувала своєї пристані. Та — такий темп розбудови тої пристані, який Польща взяла серед тих тяжких обставин, очевидно за тяжкий й очевидно не виплатиться. Сегодня навіть далеко більші держави не будують у такім темпі нових міст.

Особовий склад М. Пр. і Т.: Центральна Управа: урядників 248 + нижчих функціонарів 34 — разом 282; Уряд патентів: ур. 92 + н. ф. 8 = 100; Уряд мір: ур. 333 + н. ф. 117 = 450; Геольоґічний Інститут: ур. 37 + н. ф. 3 = 40; Морський Уряд у Ґдині: ур. 65 + н. ф. 54 = 119; Морський Уряд Рибацький: ур. 6 + н. ф. 7 = 13; Морська Школа: ур. 25 + н. ф. 30 = 55; Ґірничий Уряд: ур. 145 + н. ф. 19 = 164; Воєвідські Промислові Виділи: ур. 77 + н. ф. 1 = 78; Уряд Проб: ур. 48 + н. ф. 15 = 63. Разом: 1076 урядників + 288 нижчих функціонарів, отже 1364 особи. Всі особові видатки М. Пр. і Т. на р. 1931/32 преліміновано 11,313.360 золотих (на 52,811.155 зол. цілого буджету того міністерства). Отже особові видатки М. Пр. і Т. консумують майже 1/4 всього його буджету тоді, як субвенції для промислу і торговлі тільки ок. 1/17 згл. ок. 1/19! Се наглядно ілюструе факт, що Міністерство Торговлі і Промислу в особлившій мірі призначене на — удержування урядників, а ні торговлі ні промислу воно не підпирає.

Окремо слід приглянутися підприємствам Міністерства Промислу і Торговлі, які в прелімінари буджету виділені окремо.

Підприємств М. Пр. і Т. є два роди: 1) підприємства нескомерціялізовані і 2) підприємства скомерціялізовані. Підприємства нескомерціялізовані се: а) державні сільні жупи, б) державні підприємства з мішаним капіталом (нпр. салїни Калуш і Стебник, видержавлені Акц. Сп. експльоатації потасових солий, скарбові копальні на Гор. Шлезку, видержавлені Акц. Сп. Поль. скарб. копальні й ін.), в) ґірничі надання і нафтові терени (вуголь, зелізо, нафта). Підприємства скомерціялізовані се: а) державна фабрика мінеральних оліїв („Польмін“), б) державна фабрика азотова в Хоржові, в) державна фабрика азотова в Мосціцах, ґ) державна копальня вугля „Бжеще“, ґ) Польска Плавба. (Далі буде).

Новоотворений Заклад Арт.-фотоґрафічний
„LOTOS“, ЛЬВІВ,
АКАДЕМІЧНА ч. 6. І. п.
над фірмою Телічек, вхід від вул. Хорущина 5.
Поручається Шан. П. Т. Публіці. 964 7—30

Песимістичні передбачування

Появилася в пресі стаття Мусолінія про теперішне економічне положення Европи на тлі останніх подій в міжнародній політиці. З цілої статті віє глибокий песимізм щодо будучности Европи. Предложення Гувера вважае автор дуже доцільним кроком в напрямі уздоровлення економічного життя в цілім світі. Розвиток останніх часів доконче вимагав такого кроку, бо без сумніву ми стояли перед катастрофою. Легко могло дійти до цего, що большевизм міг докотитися поза Вислу, а наслідки сего відчулиби в цілім світі, не виймаючи й Америки. Слідуюча зима, на думку Мусолінія, це буде зима біди і нужди. Вона може кинути Европу в обійми комунізму. Безсумнівні признаки цього лежать на долоні і найвисший час запобігти цему. Крок Гувера створює передовсім можливість відбудови довіря й дає право надіятися, що не дійде до катастрофи. Біда і нужда, це знамените підложжа для годівлі комуністичного бациля, котрий у хвилі, колиб дістався через Вислу до Рену заразивби цілу Европу і решту світа. Для західної цивілізації не помігби ніякий охоронний вал. Геоґрафічне віддалення сьогодня взагалі не стоїть на перешкоді духовому контактови між народами, а політичні недуги мають таємничу силу заразити всіх, коли їх не задавити в зародку. Тут предкладае Мусоліні, щоби Европа, у відповідь на большевицьку пятирічку, випрацювала плян 10-літнього мирного розвитку. Це ґарантувалоби світови основи дальшого істнування й розвитку. Мусоліні кінчить свої на загал песимістичні роздумування висловом віри у висліді міжнародної конференції для розброєнь в Женеві, котра збереться на початку слідуючого року. Гра йде о велику ставку. Розходиться не лиш про істнування Союза Народів, але про долю людства. Рік 1932 принесе або катастрофу або поступ. Коли західна цивілізація сего не зрозуміе, згине в хаосі.

Якаж злудна надія у людей! (Ціцеро, *„De oratore“, III, 2).*

*

Гарний хлопче, не думай занадто про свою красу! (Вергіль, *„Еклоги“, II, 17).*

О. МИРОСЛАВ РІПЕЦЬКИЙ

ПАМЯТИ ДУХОВНИКА УКР. ҐАЛ. АРМІЇ

О. ТЕОДОРА ЧАЙКІВСЬКОГО.

І. Минула десята річниця смерти о. Теодора Чайківського, духовника VI. Бриґади У. Ґ. А. І лине гадка на далеке Поділля Великої України, де в місті Жмеринці в незнаній, самотній могилі спочивають тлінні останки сего завзятого лицаря, який за найблищі ідеали нашої Нації в боротьбі з большевицькими наїздниками жертвував своє молоде життя та для грядучих українських поколінь став приміром невичерпаної енергії, саможертви й горячої любови Батьківщини.

Десять літ минуло від сеї памятної хвилі, коли Покійний по останнім переході У. Ґ. А. при кінци квітня 1920 р. поїхав з кількома стрільцями на розвідку та при розоружуванню большевиків в селі Дубовій зістав важко ранений шаблями большевицької кінноти. Після ампутації ноги помер о.духовник Чайківський з упливу крови в лічниці в Жмеринці.

ІІ. Покійний о. Теодор Тимкович Чайківський родився в 1888 р. в селі Чайковичах коло місточка Рудок в сімі незаможного селянина-шляхтича. Середню освіту побирав він в Самборі; тут вже від четвертої ґімназійної кляси стає членом тайного студентського самоосвітного кружка та поширює своє знання й набирає народньої свідомости. В його молодім живім серцю розпалюється горяча любов до безталанної батьківщини. В 7-ій ґімназ. клясі вибираеся він пішки в коломийські ґори та на сплаві-дарабі їде на зелену Буковину. По укінченню ґімназії протягом трьох літ студіює теольоґію на університеті у Львові, а кінчить богословські студії в Перемишлі. Як питомець духовного семинара у Львові визначається покійний ідейністю та незвичайною трудящістю, стає діяльним членом усіх семинарських кружків, а особливо в „Просвітнім Кружку“ не жаліе труду та радо спішить з історичними рефератами до читалень „Просвіти“ у Львові і в поблизьких селах.

ІІІ. По висвяченню в 1911 р. обняв о. Чайківський душпастирську посаду в Яворові й тут веде всесторонну працю в місцевих культурно-освітних установах. Завдяки своїй характерности й ідейній народній праці, тішиться Пок. великою симпатією серед яворівського міщанства. Будучи строгим абстинентом (не курить і не пе алькоґольних напитків) стає о. Теодор пропаґатором боротьби з алькоґолем та поміщуе популярні статті на сю тему в львівськім часописі „Народне Слово“. В часі світової війни, коли російське військо заняло Ґаличину та почалися переслідування видатних українських діячів, вивезено Покійного в 1915. р. в глибину Росії. По революції перебуває о. Чайківський в Полтаві та робить численні знакомства з визначними представниками укр. наддніпрянського громадянства. Тут працює Покійний в земській Управі як референт просвітних справ та виготовлюе обширну розвідку на освітні теми, яка вийшла друком в Полтаві. Вернувши з України веде Покійний з посвятою культурно-освітну працю в Яворівщині.

По розвалі Австрії пожертвував о. Чайківський всю свою силу, весь труд і знання для організації української армії та нового державного життя. Його серце повне молодечого запалу й жертвенної любови до рідного краю рвалося до великих діл у сю преважну хвилю. Громадянство Яворівщини вибрало Покійного своїм представником в Національній Раді. В 30-ім році життя стає о. Теодор послом Яворівщини в українськім соймі в Станиславові та бере участь у важних нарадах. О. Чайківський визначався всесторонним знанням та широким поглядом на світ. Будучи твердо переконаним, що у большевизмі криеться заглада для української нації і її державности, та що червона Москва

Проф. Д-р Л. КОПЛЕР

Реліґія й політика*)

Коли між католиками пануе єдність, тоді кождий охотно буде з ними співробітничати, в їх ряди вступае життя, захоплення, жертвенність, посвята аж до героїзму, люди тоді охотно зеднують прихильників, боротьба з противниками ведеться тоді з запалом і з веселою вірою в побіду. Словом, тоді все йде як з платка.

Коли натомість католики розбиті і взаїмно себе поборюють, тоді скоро покажуться найсумніші наслідки, нема що дивуватися. Боротьба у власнім таборі ослаблює нерви і почування, вона нищить людий, їх огортае огірчення, знеохочуеться богато і то найкращих сил, котрі йдуть на марно, бо таке гидке поступування викликуе обмерзіння і відштовхуе їх. Запал, одушевлення і чинне життя у власних рядах завмирае, щезае з організації бадьорий дух. Партійні діячі знеохочені і зневірені працюють ще дальше, коли маса однопартійців приглядаеться тому безчинно або повна огірчення займае навіть ворожу позицію. Найтрагічніше проявляеться роздор в день виборів. Богато зневірившися не виходять взагалі з дому. Мальконтенти, котрі хотіли заложити другу, „власну" партію, йдуть щоправда до виборчої урни, одначе не зберуть потрібної скількости голосів. Тому всі дані на них голоси страчені. Інші знов голосують з досади прямо на протирелігійні партії. Словом, католики мають необчислимі страти а користи осягають вороги.

Чи ще не бачимо, що ніде нам не треба такої єдности і згоди як в обороні релігії та її установ? Чиж досвід не вчить нас на кождім кроці, що вороги Церкви, хоч між собою розеднані і поділені на стільки партій, все подають собі руки, коли йде про боротьбу з релігією. Тоді ще й нині Пилат стае приятелем Ірода.

Лібералізм і соціялізм у справах економічних і суспільних найстріші вороги. Але нехай тільки на дневний порядок прийде справа релігії або її домагань, тоді сейчас всі партії і партійки, на які розпався лібералізм, в найгарнішій згоді стають рука в руку з соціялістичними й комуністичними партіями всіх відтінків. Такі факти мусять чейже наче молотом вбити до голови переконання, що проти одностайного фронту ворогів Церкви католики лиш тоді зможуть успішно боротися, коли самі також створять одностайний фронт. Тому католики будьте згідні, згідні і щераз згідні в політичнім життю!

Розбивачі політичної єдности стараються троякого рода причинами оправдати своє поступування: 1) Одні кажуть, що дотеперішна партія католиків „не сповняла того, чого від неї жадали чи очікували", або що вона обіцяла в своїй програмі. Отже проч з нею або від неї! 2) Другі знов закидають, що вона була або є замало або за богато католицька... Отже геть з нею або від неї! 3) Ще інші вказують на помилки католицьких послів і думають, що ціла партіія „продажна" і тому геть з нею! Нехай зробить місце новій! Чи ті причини оправдують руйнування істнуючої партії і закладання нової? Застановімся над сим!

*) Гл. „Н. Зоря" чч. 10—52.

——o——

Потомок цісаря Візантії кельнером

Віденська преса доносить: На зелізн. двірци в північно-італійськім місточку Варальйо провадить буфет автентичний нащадок цісарів Византії Леон до Люзіньяно. Історія його така: По упадку Византії цісарській родині відано по якімсь часі остров Кипр. Потому заміняла вона Кипр за княжі посілости у Вірменії. Коли дотичну часть Вірменії здобула Росія, забрала ті посілости а її власникови Люзінянови визначила 10.000 фунтів стерлінгів річної ренти. Люзінян виїхав до Франції та вступив до тамошної армії. Був адютантом Наполеона III. Коли взяв участь у кримській війні проти Росії, цар відмовив йому дальшої виплати ренти. Отже Люзіняно обмежився на військовій службі у Франції. Та впавши з коня, стратив здоровля і мусів покинути службу. В Медіоляні залюбився в дуже гарній але убогій дівчині з народа й оженився з нею. Зачалася біда. Люзіняна похоронено публичною збіркою, а вдова остала з дітьми. Вони повимирали й сегодня останній потомок цісарів Византії є кельнером на двірци.

——o——

ДОПИСИ

БУЧАЧ (Реколекції духовенства). До найкращих приемностий в життю священика належить час духовних вправ. Як то мило — далеко від світового гамору, серед стислої мовчанки, зі скупленням духа і напруженням ума обновитися духово і набрати свіжих сил до дальшої душпастирської праці. Сего року при кінці червня забралися на духовні вправи в монастирських мурах ОО. Василіян в Бучачі священики трьох деканатів: бучацького, чортківського і гусятинського. Жичливі ОО. Василіяни, ідучи на стрічу потребам духовенства, зробили все, щоб лиш віддати свої гостинні кімнати монастирські для духовних вправ своїх собратів. Провідником був Впр. о. Соколовський ЧСВВ, який своїми щирими, а з серця пливучими словами прямо приковував до уваги своїх слухачів. Говорив так ясно і приступно, так по мистецьки — й переконуючо, що кожде слово провідника було надзвичайної ваги і будило в серцях слухачів той запал до ласки Божої, яка особливо в нинішних часах потрібна так дуже священикам до сповнювання важких душпастирських завдань. Всім нам здавалося, що находимося десь в позасвітовій сфері. По щиро відбутій св. Сповіди священики піднесені на дусі вертали кождий у свою парохію, щоби тим ревнійше далі працювати над спасенням людських душ. При кінци духовних вправ Впр. о. Декан Нестайко жичливими словами пращав в імени приявних о. Провідника. Припала й о. Деканови щира подяка від усіх священиків за великий і щирий труд при організованню сих духовних вправ.

о. М. Гіль.

——o——

Чека розстріляла 4 катол. священиків

„Дзеннік Віленьскі" доносить, що ДПУ розстріляло в Минську 3 католицьких священиків, котрі від року перебували в тюрмі під закидом „контрреволюційної діяльности". В минській тюрмі находиться ще 14 духовних, 6 католицьких і 8 православних.

ШИРІТЬ КАТОЛИЦЬКІ ЧАСОПИСИ: „НОВУ ЗОРЮ", „ПРАВДУ", „БЕСКИД".

стремить до політичного, культурного й господарського опанування України, Покійник написав книжечку п. з. „Хто то є большевики", яка вийшла друком в Жовкві з початком 1919. р.

IV. о. Теодор Чайківський вступив як духовник на службу в VI. бриґаді У. Г. А. ще перед її орґанізацією та підчас боїв нашої Армії в Галичині ділив з нею долю й недолю. В боротьбі з ворогом рідної землі Покійний нераз йшов серед граду куль в першій розстрільній та своєю відвагою й завзяттям порив за собою стрілецтво. О. Чайківський був душею VI. бриґади. Все веселий і бадьорий вмів він додати духа в днях побіди та розрадити в годинах зневіри. За те любили й поважали його стрільці і старшини. Незвичайно хоробрий, повний почуття обовязку та посвяти мав о. Чайківський зрозуміння свого високого завдання. Мимо всіх злиднів та довгих воєнних трудів, головно на Великій Україні в часі страшної епідемії тифу, Покійний заховав бадьорість та був для стрільців взірцем самопосвяти.

В прегарнім спомині Т. Наконечного п. з. „Замість вінка на далеку могилу героя" (друк. 1921. р.) читаємо: „...День і ніч працював о. Теодор, займаючись дуже часто справами навіть чисто військовими; ні на хвильку не зражувавсь багатьома неприємностями, а своїми горячими, патріотичними проповідями ворушив душу до сліз. Весь час своєї служби в укр. армії був на фронті в окопах разом зі стрільцями. О. Ч. розумів вагу своєї присутности серед стрілецтва й тому ніколи не опускав його до останнього менту. Його холоднокровність, спокій і віра в перемогу поривали стрілецтво у нерівний бій. Блідий, умучений й запорошений поділяв він зі всіми злидні утяжливих походів. Своїм щирим лагідним словом все умів о. Ч. загріти умучені і наболілі душі. Очі його горіли якимсь невимовним теплом й вірою... Покійний умів переливати запал своєї душі в душі других. На його дивилися стрільці як на святого"...

Коли галицька армія відступила за Збруч, на Наддніпрянську Україну, о. Чайківський зі стрільцями VI. бриґади серед безнастанних й утяжливих походів відбув світлий шлях слави й побіди в боротьбі з большевицькою навалою. Похід нашої армії на Київ й здобуття його з рук большевиків — се найславніший період історії наших визвольних змагань.

Через два місяці справував о. Ч. фактично команду куріня VI. бриґади. Одного разу большевики нечайним наступом захопили часть наших позицій. Отець Чайківський на чолі куріня рушив до протинаступу та вигнав геть большевиків. (Календар „Червоної Калини" за р. 1923.).

Зпоміж усіх військових частин УГА. найбільше вславилась коло здобуття золотоверхої столиці України VI. бриґада I. корпуса своєю витревалістю, сміливістю й завзятістю. Стрільці VI. бриґади не глядячи на великі труднощі випередили всі прочі частини армії та повели дня 30. серпня 1919. р. наступ на большевицьке військо з такою рішучістю, що протягом двогодинного бою приневолили його до залишення ліній й безладного відвороту на цілім фронті. Радів о. духовний Чайк., що безмежні труди стрілецтва увінчалися світлою побідою. В руках VI. бриґади опинилася богата добича: 2 тисячі полонених, тисячі крісів і безліч иншого боєвого добра. VI. бриґада У. Г. А. добула славу, яка перейшла в історію змагань галицької армії за державну незалежність.

V. Для успішного ведення культурно-освітної праці серед стрільців VI бриґади, заложив Покійний бібліотеку, якою щиро опікувався та при кождій нагоді комплетував її новими цікавими книжками. Коли стрільці VI. бриґади бравурним наступом здобули з большевицьких рук Бердичів, се важне торго-

ЦЕРКОВНІ СВІЧКИ

990 **ІНЖ. К. КОТЕЦЬКИЙ і С-КА** 3-12

Спілка з обмеженою порукою.

ВСЯКОГО РОДА ПОРУЧАЄ ФАБРИКА

ЛЬВІВ 15, ВУЛ. ОКРУЖНА (бічна Кульпарківська) ч. 9. — Тел. 57-48.

З РЕЛ.-ЦЕРК. ЖИТТЯ

„Куди ідемо". З Америки пишуть нам: В ч. 6. тижневика „Праця" на стор. 3. поміщено статтю під заголовком „Аж до цего дійшло!" В тій статті оповідається про побут Преосвященного Антонія Маззаротта, Епископа Понта Гросси, в кольонії Гонсалвес Жуніор. Ось слова „Праці": „Він (себто Епископ) перший раз в життю стрінувся з нашим народом, з нашим обрядом, хоч про народ чув богато й обряд наш розуміє. Про рану, що її задали Епископові Українці-схизматики в Гонсалвес Жуніор підчас побуту Архієрея на кольонії годі замовчати. Свідками цего скандалу були не тільки Українці католики, але всі народности, що витали Епископа. Бачили на власні очи цей скандал священники гості, спустив голову свою покірно Епископ, зі сорому і стиду, перед брутальністю Українців - схизматиків. Цей скандал полягав у тому, що в день приняття Епископа, в українській школі (напроти церкви) Українці схизматики уладили баль. І на глум, на сміх католицькому Пралатови, католикам ріжних народностий, під похід Архієрея до костела і з поворотом до церкви і підчас приняття у церкві і підчас проповіди Архієрея в церкві, схизматики зібрані в українській школі, мущини, невісти, дівчата, молодці — гукали, танцювали і притики окликами давали. Здається, що ніоден бразилійський Епископ підчас своїх візитацій не дізнав такої зневаги від бразилійців, якої дізнав Преосв. Антоній від Українців-схизматиків в м. Гонсалвес Жуніор. Серед чужих католиків, вже не говоримо про своїх Українців католиків, обурення нечуване. Імбітува, місто наскрізь протестантське, масонське, а однак в дні приїзду Преосв. Антонія, учитель протестант зі своєю школою вийшов до міської прибраної брами і витав катол. Архієрея. Чи ці, що орґанізували цей скандал, думали о тім, яку шкоду нанесуть цілому народові? Чи Українці схизматики в Гонзалвес Жуніорі знають, що говорили про цей випадок чужі народи? Атже й Жид в Галичині шанує Архієрея. Українські католики у Бразилії чуючи про цей скандал, що образив св. Церкву і її Учителя Преосв. Антонія, певне скажуть посумнівши: Страшне, аж до цего доходить і дійшло!" — Так пише про цей сумний випадок „Праця". Застановімся над сею подією. Приймаємо за доведене, що так поступили Українці схизматики, поступили в чужім краю, на тій землі, що їх гостинно приймила і ще нині приймає. А Бразилія се край наскрізь католицький, котрий величиною, богацтвом і числом католиків ставить сю державу в числі найбільших католицьких держав світа. Там начисляють около 40 міліонів мешканців і 65 католицьких Епархій крім Апостольських Префектур. Кольонізували сей край католики Португальці і мова португальська стала державною. Ціла українська еміґрація в Бразилії числить мало що понад 50 тисяч. Відломок тої нечисленної української еміґрації обидив бразилійського уроженця, тамошнього Пралата, Преосв. Антонія. Чужі народи, що спроваджуються в поганські землі, не сміють нарушувати чувств віри місцевих поганських народів. І нехай поганський звичай буде найсмішніший, ніоден чужинець не буде його висмівати. Українці поступили інакше. Тим способом демонстранти виявили брак застанови над власними ділами. До такого нерозуму може довести засліплення. Українці обидили Українців. На скільки знаємо, загал Українців в Гонсалвес Жуніорі, се Українці католики з Галичини. Горстка схизматиків зневажає почування католицької більшости. Як далеко ми зайшли? Преосв. Антоній се недавно іменований Епископ нової Епархії Понта Гросси, в котрій живе більша часть нашої еміґрації. Ті всі Українці-католики остають під юрисдикцією Преосв. Антонія. Новий Епископ у своїй прихильности для всіх народів відвідує всі церкви, виявляє спочуття всім народам цеї великої Епархії. Українці могли прихилити до себе цего нового Єрарха, та замість того щож зробили? Пониження, сором і наругу принесли для свого народу. Цим поступком виказали до якого здичіння може довести невірство. Якже до сего дійшло? Ми Українці-католики приготовили то все. Від ряду років ми піддержували свою так звану українську пресу. Та українська преса була ліберальна і топтала наші святі почування. Ми на се мовчали. Та преса поширяла невірство, величала неморальність, зневажала священство й католицьку Єрархію, а ми за се підпирали „свою", як говорили, українську пресу. Ми передплачували безбожні часописи, віддавали їх до читалень і кооператив. Замикали очи на прояви дикого безвірства і доборолися до того, що не народом, а ганьбою стали перед чужими народами. Чого инші народи не сповнили, того допустився Українець в кол. Гонсальвес Жуніор. Та чи лишень там? Згадайте про покійного нашого Кардинала, Еміненцію Сильвестра Сембратовича, згадайте на місто Ванкувер в Канаді! Поза тою товпою, що в нерозумі своїм кричала, стоїть наша ліберальна, наша некатолицька, а навіть протикатолицька преса. Бажаєте се зло направити, бажаєте змити нечесть з українського імени? Направте зло ваших батьків! Не підпирайте злої преси. Та на тім не конець. — Підпирайте добру пресу і то не лише зложенням невеличкої передплати, а також дописами, ділами визнання вашої віри, десятиною майна, зложеного на нашу католицьку пресу. Чотиритисяч долярова жертва безженних станиславівських священиків нехай буде для духовних і світських взором, як спомагати свою католицьку пресу. Бо та преса, одиноко лише католицька преса ублагороднить наших людий і піднесе українське імя між народами. Нехай ця бразилійська потрясаюча подія заставить нас до сего, щоб ми передплачували, поширяли і жертвами спомагали львівську „Нову Зорю", в Бразилії „Працю", в Злучених Державах „Католицький Провід". — Мусимо нашим братам католикам у Бразилії правду в очи сказати. Ви доборолися до краю, а доборолися через те, що не доложили всіх старань, щоби всюди католицькі школи основувати і ті школи при церкві й парохії держати. Хоч наше католицьке духовенство в Бразилії, монаше і світське, заложило і піддержує кілька парохіяльних шкіл під проводом Сестер, та число цих шкіл рішуче не вистарчає для культурного піднесення уровеня всего українського населення в Бразилії. На оправдання ваше скажемо, що й инші українські еміґрації те саме зло сповнили. Не подбали за парохіяльні католицькі школи під проводом Сестер. Це стало причиною нашого лихоліття. Невірство, підсичене незнанням, розсадило нашу суспільність а наші ліберальні часописи роздерли її на ворожі партії, на безліч атомів. Здеорґанізувалася наша суспільність і ніхто її зорґанізувати не може. Пропадають люди і гине наша молодь а сила сорок міліонів Українців розбита на части не має остої. Тому всі люди, що бажають добра рідному народови, нехай подбають всюди про оснування парохіяльних цілоденних шкіл під проводом Сестер. Доперва тоді зітремо пятно нечести з українського чола.

вельне й промислове місто Київщини — мав я нагоду стрінутися тут з о. Чайківським, як в українській книгарні закупив низку книжок для бригадної бібліотеки.

Надтягнула страшна пошесть тифу. В половині грудня 1919 р. лежало у Винниці в шпиталях коло 300 стрільців і старшин з одної VI. бриґади, яка стала табором в селі, віддаленім трийцять верств від Винниці. Невідрадні відносини санітарні панували у лічниці; щоденно язва тифу скошувала десятки галицьких борців. О. духовник Чайківський не зважав на небезпеку зараження. Часто приїздив до своїх стрільців та щиро сповняв свою шляхотну самаританську місію, розділюючи між стрільців привезені дарунки. Мій незабутній друг зі шкільної лавки о. Теодор відвідав і мене два рази в падолисті 1919. в лічниці І. Г. Корпуса, яка примістилася в обширних забудованнях за Винницею та випозичив полеву каплицю тому, що на другий день мало відбутися на подвірю „Кримських Казарм" у Винниці велике свято VI. бр. з торжественним Богослуженням при участи анґлійської місії і Начальної Команди У. Г. А. (Полевий Записник). Небаром не минула недуга тифу і Покійного. По перебуттю її знова відїхав він на фронт до своєї бриґади.

Коли українська галицька армія перестала істнувати та приділено її до трьох ріжних большевицьких дивізій, домагалися большевики усунення всіх духовників з галицьких військових частин. О. духовник Чайківський остав при стрільцях VI. бриґади, та за те мали його большевики арештувати й навіть приїхали за ним. Одначе стрільці не видали свойого любленого духовника о. Теодора і грозили скорострілами, колиб його важились забрати.

VI. Серед тисячів могил борців за волю України, розсіяних від небосяжних Карпат по Чорне море, красується геройська могила незабутнього ідеаліста, духовника VI. Бриґади У. Г. А., о. Теодора Чайківського, заквітчана невянучим лавровим вінком, сплетеним з чудних квітів посвяти, саможертви й любови до Батьківщини.

Память сего завзятого борця, що весь свій труд і життя віддав для добра української Нації, житиме серед тих, що його знали й з ним працювали, а вічною й безсмертною остане серед грядучих українських поколінь. Його величний примір відваги і посвяти кличе нас до чину до жертвенного труду.

Ліски, дня 2. червня 1930.

——o——

Удосконалитися й підготовитися до життя — це головне завдання студіюючої молоді. Під удосконаленням розумію насамперед студії фахові. Думаю, що інтелігентному молодцеві само собою зрозуміло, що галузь, яку собі вибрав, повинен якнайпильніше студіювати (Масарик).

ЛІТЕРАТУРА — НАУКА — МИСТЕЦТВО

Чи М. Качковський був москвофілом

(Проф. Томашівський про суть москвофільства. — Упередження українського громадянства до „москвофільства". — „Москвофільство" М. Качковського. — Його життєпис. — Зносини з Іл. Ільницьким. — Справа латинки й кирилиці у Качковського. — Справа народньої мови. — Качковський про „Скит Манявський" А. Могильницького. — Його враження з побуту у Варшаві. — Становище до Австрії й Росії. — Відношення до народовецького руху. — Дивне поняття про мозу. — Вірнопоробство в честь Качковського. — Його спомагання руськости. — Боротьба за права української мови в суді. — Відношення до Поляків. — Його брак критицизму до „руськости". — Характеристика Качковського. — Качковський „великим чоловіком" у москвофілів після своєї смерти. — Його могила в Кронштаді.) *)

Застановляючись над джерелами москвофільської ідеї серед галицько-української суспільности, пок. проф. д-р С. Томашівський („Відродження москвофільства", „Нова Зоря", за 1929 р., ч. 8) дійшов до основної зміни дотеперішних поглядів національно свідомого українського громадянства на суть москвофільства. Відкинувши загально приняту у нас дефініцію москвофільства як хоробливої (патольогічної) прояви на українськім організмі, себто як чужого штучного наросту, що галапасуючи спинює його природний розвиток, — проф. Томашівський уважає москвофільство як почування загально-руської єдности, старою й природною формою, чи радше фазою національного розвитку українсько-руського племени, яка згодом уступила місця новій фазі, відокремлення від загально-руської спільноти і національно-політичної та культурної самостійности. Супроти того завданням кожного новочасного українця повинно бути приєднання „сучасних епігонів національної старосвіччини" для свойого ідеалу, а не відштовхування їх від себе погірдливою назвою „зрадників-ренегатів".

А приєднаємо їх для своєї національної ідеї тоді, коли висвітлимо як слід історію галицького москвофільства та його перших діячів.

Останніх представляє собі українське громадянство звичайно як людей, що зовсім зірвали з тим, що рідне, та перенялися виключно чужим, москвофільським. Це не зовсім слушно, бо були серед тих, яких уважається піонірами москвофільства, ідейні люди, які з посвятою боронили нашу народність перед польонізацією, а їхне нераз сумнівне москвофільство було просто висліодом мало виробленої в тих часах національно-політичної свідомости серед нашої суспільности.

Деякі з тих, яких українське громадянство уважає найбільшими піонірами галицького москвофільства, на ділі ними не були; їх зробило такими пізніше москвофільство. Таким, якого щойно після смерти зроблено „великим чоловіком москвофільства", є й Михайло Качковський, завдяки тому, що його літературна фондація для „Народнього Дому" опинилася в руках москвофілів. Вони-ж оснували після його смерти для поширення своїх ідей товариство його імени, без сумніву числячи на популярність імени покійного серед народу. Через те й уважає його сьогодня національно свідоме українське громадянство одним з піонірів москвофільського руху в Галичині.

В дійсности М. Качковський взагалі не був москвофілом. Хоч він фінансував видавництва Богдана Дідицького й інших прихильників „обединительного" напряму, одначе він підпомагав також народовецьких письменників як Антона Могильницького, Ксенофонта Климковича, Володимира Шашкевича й інших. Його бажанням було підпирати все, що „руське", подібно як тодішних наших духовних керманичів митр. Г. Яхимовича, еп. М. Куземського й інших. Що так дійсно було, бачимо ще з листів Качковського до Іляріона Ільницького та Якова Головацького в 1849—1862 рр., оповіщених Ф. І. Свистуном у „Вѣстник-у Нар. Дома" за 1909—10 рр., з його листів до Амвросія Шанковського з 1862 р., поданих Я. Гординським у „Збірнику Фільольогічної Секції Н. Т. Ш." том 16, та вкінці з його листів до Іляріона Бачинського з 1867—68 рр., що досі неоповіщені (Ркп. бібліотеки Н. Т. Ш. ч. 75).

В тих листах заявляється Качковський за вживанням живої народньої мови в письменстві, піддає гадку жадання прав для української (руської) мови в урядах та різко висловлюється проти приключення Галичини до Росії (таке „возсоединеніе" все було основним задушевним постулятом усякого москвофільства). Через те годі вважати його москвофілом.

М. Качковський уродився 24. липня 1802 р. у священичій сімї в с. Дубні, ланцутського повіту, що є українською оазою серед змазурщеної, колись української землі. До народної (тоді „нормальної") школи ходив у Лежайську, гімназію скінчив у Ряшеві, фільософію (7 і 8 кл. гімн.) та правничі науки у Львові. Після того від 19. березня 1832 до 2. липня 1833 був акцесистом при галицькім апеляційнім суді у Львові, відтак до 6. червня 1847 частю авскультантом, частю актуарієм при карнім суді в Самборі. В 1847 р. перенесено його до Вісніча біля Бохні, де як кримінальний радник при тамошнім карнім суді перебув до 28. вересня 1855 р. В тім році повернув до рідного краю і працював далі як радник краєвого суду в Самборі. 20. березня 1872 р. дістав емеритуру й удався в подорож до Швеції, відтак до Росії, де помер в Кронштаді, 8. серпня 1872 р.

Перебуваючи в Самборі заприязнився Качковський в 1835 р. з молодим священиком Іляріоном Ільницьким, що в семинарії належав до гуртка М. Шашкевича. Ільницький впливав на формування національного світогляду Качковського; давав йому відповідні книжки та вчив його читати й писати кирилицею. Не навчився її як слід Качковський ще перед своїм відїздом до Вісніча; „Вінок" І. Головацького давав він відчитувати для себе якомунебудь самбірському українському гімназистові. Жалів, чому ще не видруковано приступною йому латинкою, як от збірка пісень Вацлава Залеського та „Ruskoje wesile" Осипа Лозинського.

Сторонником латинки був Качковський ще в січні 1849 р. В листі з Вісніча з 19 січня 1849 р. до Іляріона Ільницького пише (по польськи): „Коли я ще перебував в тих сторонах, мав я з вашої ласки не малу відомість про поступ нашої літератури і навіть з кирилицею дещо обізнався, хоч я не є за нею, яко перешкодою розповсюдження нашої літератури". Просив відписати йому ще по польськи, бо він, хоч уже вчиться кирилиці й передплачує „Зорю Галицьку", то всетаки сумнівається, чи прочитає лист написаний кирилицею. При тім для виказання свойого поступу в писанні кирилицею пише: „Коли мене мыла любитъ, не кажитъ никому, бо то люди порозносятъ, як вѣтер солому".

Одначе вже місяць пізніше, дня 18. лютого пише він до Іляріона Ільницького лист кирилицею. Качковський сам собі дивується й каже: „Що я виджу?!... З ляхівської землі по руськи й руським письмом а до того від Русина, котрий перед кількома неділями був проти такого письма?!... Дивно Вам — і не без причини, бо я був би тоді сам не вірив, що незабаром таким письмом писати буду. Руське письмо видавалося мені до недавна перешкодою для розповсюдження нашої мови й тому тоді я за ним не був. Щойно, як мені сказав тут один Поляк, що якби ми приняли латинське або польське письмо, то і він пішовби на руську землю й перетягавби в такім письмі польську мову з руська так, щоб руською видавалася, — щойно тоді, кажу, згодився я на руське письмо; бо мені зараз прийшло на гадку, що в такім разі бралибся до письма в нашій мові й такі Поляки, котрі сеї мови не вміють — й одні псувалиб її з незнання й лінивства, а другі й зі злої волі в тій ціли, щоб опісля доказати, що між нею й польською мовою нема жадної ріжниці — а при такім розповсюдженні зійшлаб вона до гробу. Тому тримаймося нашого письма, й хай собі ці, що нашим письмом хочуть писати, трохи праці завдадуть через навчення нашого письма, й хай тим покажуть, що їм на нашій мові залежить. Вкінці потрібна нам кирилиця й для того, щоб ми в старих книгах засилялися, колиб нам в занедбаній мові якого слова недоставало — й щоби знаючи такі букви наші селяни не потребували до читання руських книжок вчитися щойно чужих букв".

Одначе не можна вважати, щоб Качковський був за засмічуванням народньої мови церковщиною або московщиною. Обговорюючи справу розвитку галицького письменства, радить він: „триматися по змозі живої мови і з церковної та російської лише стільки брати, скільки конче потрібно, — раз тому, щоб нас селяни розуміли, а по друге, щоб нам не закидувано, що в мертвій і чужій мові дуже засиляємося." А посилаючи один примірник „Скита Манявського" Антона Могильницького як нагороду для відповідного ученика львівської гімназії, писав Качковський 3 жовтня 1852 р. до Якова Головацького: „При тій нагоді мушу Вам яко вченому ревнителеві святої справи нашої признатися, що мені дуже дивно, чому наші вчені згаданий твір при його, всі моїнадії переходячій, совершенности й чистонароднім характері так зимно приняли й замість представляти високу цінність його в приналежнім світлі — проного якби забули. Малаж би незгідність його з засадою, щоби триматися вживаної серед нашого народу мови й мертвою старославянською мовою засилятися тільки в конечній потребі — бути причиною цього?"

Коли так є в дійсности, то це неслушно, бо — як пише Качковський — „засада автора згоджується зовсім з засадою, яку виявили наші вчені на загальнім зїзді. Впрочім на таких талантах і здібностях, які обявив п. Могильницький, залежить нам за надто" й тому не слід ним нехтувати для незгідности в нешкідливих народній цілі засадах. Качковський жаліє, що він сам не може відповідно розібрати й оцінити цього „геніяльного твору", тому що задля свойого побуту на чужині далеко від родимців не присвоїв собі ще на стільки „питомої нашої мови".

Вкінці свойого листа писав Качковський: „Коби Ви мали час відповісти мені дещо в цім напрямі, задоволилиб

*) Заки зачнемо продовжати цикль наших статтей про москвофільство, містимо отсю, дуже інтересну статтю п. Григоровича про М. Качковського. — Ред.

Ви мене дуже". Цього допоминався Качковський від Головацького у двох листах з 1853 р. Колиж Д. Дідицький і Яків Головацький заміряючи видавати антольогію російських письменників звернулися до нього за грошевою допомогою, він зажадав, щоб на стор. 1—5 цієї збірки „наших поезій", „зібраних якимсь там ученим" (так видко не точно поінформували Качковського Дідицький та Головацький) поміщено „прекрасний вступ до Скиту Манявського".

Правда, в тім самім листі (з 15. X. 1853) запримічується деяку прихильність Качковського до російщини; в часі своєї поїздки до Варшави в тім-же році захопився він тамошніми російськими написами по вулицях і площах. „Все таки не замітив я, — пише К. — щоб ці написи тамошніх Поляків разили, — й овшім, здається, мовбито вони зі спільним галицьким Русинам з Росіянами письмом, котре їх браттям в Галичині так неприступним видається, — зовсім освоїлися й запізналися, бо я в численних випадках переконався, що Поляки по російськи читають і пишуть, а достовірні особи оповідали мені, що не тільки у Варшаві, але і в цілім польськім королівстві мало є серед письменних таких, що не вмілиб читати російського письма. Впрочім не називають вони там того письма російським — тільки „руським", подібно як правительство й військо — не російським ,але руським, а землю та народ не Росією, але Русю називають. „За святу Русь і святу віру" — це гаслом воїна. Російські часописи, що всюди по трахтієрнях, цукорнях й інших реставраціях стрічаються, не називаються російськими, але руськими й мушу признати, що вживана в тих часописах мова мало що відмінна від сеї, якої уживають наші галицькі часописи. Коли отже наше письмо й на півночі поширюється, не маємо причини його занехувати й приймати латинське, — а то тим менше, що в останнім випадку писалиб нашою мовою й такі, що її не вміють — а тим способом псувалиб її безупину".

Тут можна добачувати, що Качковський захоплений подібним російським письмом та вживанням російськими горожанами слова „руський" в значінні „російський" — клониться до москвофільства. Одначе й тут не ототожнює він російської мови з „руською". Вказуючи Головацькому (лист з д. 1. XII. 1853), що краківський „Час" має дебіт в межах Росії, радить подбати про це для галицьких „руських" видань. Одначе й далі радить Качковський не вживати російських форм: „головой", „тебя", „ходить", а навіть вживаних в Росії й на Україні призвищ по батькові; а це тому, що „високе правительство начне нас в стремлінні до Московщини підозрівати."

Коли-ж в часі кримської війни ходили поголоски про неминучу війну Австрії з Росією, Качковський уважав, що ця війна булаб нещастям для Галичини (лист з 13. VI. 1854). До нього до Вісніча доходили чутки, начебто австрійські власти арештували кількадесять наших священиків задля симпатії до Росії. Занепокоений цими вістками пише сейчас (14. VI. 1854) до Головацького, чи це правда. При тім пише: „Прихильність до російського народу моглаб бути простимою тільки з огляду на одно походження й однаке письмо та подібну мову. Одначе стремління і навіть прихильність до Росії галицьким Русинам тільки пошкодити може. Коли зважимо, що в Росії аристократія й підданство, а наш народ ані першої, ані другого не має, треба бути ворогом нашого народу, щоби стремітти до Росії".

(Далі буде).

ПОЛІТИЧНІ ВІСТИ

ВИСЛІД ЗАХОДІВ президента держ. німецьк. банку Лютера в Базилеї покищо такий, що рада Міжнародн. Банку Розрахунків в Базилеї видала комунікат, в котрім стверджує, що стан фінансів і господарки Німеччини, мимо кризи, вдоволяючий. Банк готов поширити редисконтовий кредит для Німеччини й уділити їй дальших кредитів, коли ініціятиву в тім напрямі візьмуть уряди великодержав.

ДИРЕКТОРИ АМЕРИКАНСЬКОГО ФЕДЕРАЛЬНОГО БАНКУ на цілонічнім засіданню в справі фінансової помочі Німеччині не дійшли до порозуміння. Частина з них переконана, що перед уділенням нових і збільшенням дотеперішних кредитів треба мати певність щодо їх успішности. Головна передумова такої певности на їх думку, це політичне німецько-французьке зближення.

ЛИТВА зносить у себе воєнний стан, який тревав від повстання литов. держави. Закон в тій справі вийде у вересні б. р.

ПАРИЖСЬКИЙ „МАТЕН" подає, що Міжнародний Банк Розрахунків в Базилеї ствердив не лише конечність фінансової помочі Німеччини, але також неминучість зміни орієнтації німецької політики. Ключ ситуації находиться в руках Франції. Без її участи фінансова поміч Німеччині не дасться подумати.

НІМЕЦЬКИЙ УРЯД супроти загального руну на банки, видав далеко йдучі зарядження, щоби ратувати каси банків перед напором людий, котрі за всяку ціну хочуть вибрати свої ощадности. Замкнення біржі надва дні не вистарчило до опанування ситуації. Тому біржі будуть правдоподібно замкнені довший час. Також всі кредитові інституції були через два дні (ві второк і середу) замкнені. Це зарядження, нечуване в нормальних часах, викликало сильне вражіння. Банки ним вдоволені, бо інакше грозить їм відплив усеї готівки і марево невиплатности.

ФРАНЦУЗЬКІ ПОЛІТИЧНІ КРУГИ заховують цілковитий спокій супроти останніх подій в Німеччині. Паризький „Тан" уважає, що німецькі алярми перебільшені і є лише лапкою, яку Німці наставляють на легковірність великих держав. Політичні круги Франції уважають, що погляд Франції не зміниться, навіть колиб дійшло до банкроцтва німецького банку, бо так чи інакше, Франція не дістане від Німеччини ні сантіма. Крах німецьких банків відчувають лиш англійські й американські банки, вмотані в німецькі фінансові справи. Тому положення того рода, що Німеччина може робити на Англію й Америку політичний натиск, наслідком фінансового заінтересування їх банків.

СТАЛІН РІШИВСЯ НА ЗМІНУ КУРСУ СОВІТСЬКОЇ ПОЛІТИКИ під впливом звідомлень про катастрофальне положення в промислі і про небезпечне негодування серед робітників. Крах пятирічки проявився в таких катастрофальних формах, що організація т. зв. „старих большевиків" вислала делегацію до Сталіна, щоби намовити його до зміни курсу. Супроти грози положення Сталін перервав відпустку, скликав надзвичайне засідання „політбюра", котре по бурливій дискусії, ухвалило піддати основній ревізії дотеперішні засади господарки. В кругах совітських знавців твердять, що новий зворот означає початок еволюції комуністичного устрою в напрямі привернення капіталістичних форм (АТЕ).

В КИТАЮ йде завзята боротьба з комуністами. Провід у наступі на комуністичні відділи взяв сам Чан Кай Шек. Досі ніхто з його підвладних не міг дати собі ради з комуністами.

НОВИНКИ

Вийшов на волю за кавцією 30.000 зол. пос. д-р Дмитро Левицький, голова УНДО-я. Він просидів у слідчій тюрмі 8 місяців. Також мають випустити з тюрми пос. д-ра Любомира Макарушку, ген. секретаря УНДО-я.

Доповняючі Основуючі Заг. Збори „Спілки Укр. Хліборобів", відбулися дня 14. липня б. р. в домівці Центросоюзу. Вибрано Надз. Раду в складі ВП.: М. Луцький, о. Ощипко О., о. Прийма Т., о. Горникевич, М. Малицький, М. Маринович, інж. Вакуловський, М. Корпало й інж. Терпиляк. По Зборах нововибрана Надз. Рада уконституовалася, вибираючи головою М. Луцького, його заступ. М. Малицького, а секретарем о. Ощипка. Спілка має на меті зорганізувати укр. хліборобську клясу під оглядом господарським, економічним і клясовим. Блищі інформації в справах організації уділює М. Луцький, Янчин к. Перемишлян.

Нову коедукаційну гуманістичну гімназію отвирає кружок „Рід. Школи" в Тернополі, на основі дозволу Кураторії.

Черемош виступив з берегів. Елементарні катастрофи: тучі і зливи не минули й села Тучап, положеного найблизше Черемоша. Дня 6/VII. с. р. виступив Черемош з берегів — вода залила городи і поля і знищила землеплоди.

Нові приписи для аптик видав мін. внутр. справ. На їх підставі всі ліки, чи на рецепти чи у відручній продажі, повинні бути означені фірмою сеї аптики, яка їх видає. Навіть специфіки і ліки в оригінальних опакованнях мають бути також означені фірмою дотичної аптики. Крім того введено новий припис, що аптики обовязані видавати всі лікарські середники в кождій порі дня і ночі.

Право прилюдности дістали отсі українські гімназії і семинарії: Гімназії: дівоча гімназія інституту в Перемишлі, дівоча гімназя СС. Василянок у Львові, див. гімназія „Рід. Школи" в Тернополі, коедукаційна гімназія „Рід. Школи" в Золочеві і коедукаційні укр. приват. гімназії в Кремянці, Луцьку і Рівнім. Семинарії: дівочі семинарії СС. Василіянок в Дрогобичі, Львові, Станиславові і Яворові, дівочі семинарії „Рід. Школи" в Самборі і Стрию.

Черговий „невозвращенец", се інж. Ю. Вульфович, управитель транспортового відділу совітської торговельної місії у Варшаві. Він, одержавши наказ повороту до Москви заявив, що з тої приємности не скористає і в звязку з тим покинув своє становище. Польський уряд дав йому право азилю.

„Польське Бюро Експорту Збіжжа" повстало в Познані. В склад цеї спілки входять представники рільників, торговлі і державних заведень збіжевого промислу. Спілка поставила собі як задачу продажу жита і пшениці за границю.

Проповідь у воді. В селі Мощів на Волині „пресвітер" баптистів Семенкін „хрестив" в річці 14 осіб, котрі з православія перейшли на баптизм. При тій нагоді „пресвітер" виголосив проповідь стоячи у воді. Проповіди прислухувалося коло 1000 людий, котрих привела сюди цікавість побачити дивну церемонію.

Важне для ВП. Старшин резерви. Фірма Віттельс, Рутовського 7, повідомляє, що влаштувала у власнім льокалю з визначною фаховою кравецькою силою з п. Фейлером, — заведення для мундурования старшин П. В. та виконує на міру вибагливі старшинські вбрання з першорядних матеріялів бельських фабрик, беручи повну гваранцію за зразкове, солідне та точне виконання. Продовж 14 днів рішила фірма **Віттельс, Львів,** Рутовського 7, виконати старшинський мундур для реклями за ціну 200.— зол. 986 г) 8–10)

——o——

9941-6

Час до зреалізування клича „Свій до свого"!

ОДИНОКА УКРАЇНСЬКА РЕСТАВРАЦІЯ, ПОКІЙ ДО СНІДАНЬ І ТОРГІВЛЯ ДЕЛІКАТЕСІВ :-: :-: під фірмою :-: :-:

„ГОВЕРЛЯ" ЛЬВІВ, УЛ. РУСЬКА 16.

Тел. 75-92.

975

ПОРУЧАЄ СНІДАННЯ, ОБІДИ І ВЕЧЕРІ ПО ДЕШЕВИХ ЦІНАХ. — ПИВО ЖИВЕЦЬКЕ І ПІЛЬЗНЕНСЬКЕ. — ВИНА І МЕДИ.

5—10

ОПОВІСТКИ

Тридневний курс Католицької Акції.

Відповідно до рішення Комісії Епископату для справ Католицької Акції відбудеться у Львові (в будинку дух. семинарії) тридневий курс Кат. Акції для делеґатів поодиноких деканатів усіх трьох наших Епархій.

Курс розпічнеться дня 4. вересня ц. р. о 8. год. рано Архієрейською Службою Божою в семинарійній церкві і тріватиме до дня 6. вересня включно.

Безпосередно по закінченню курсу, це є дня 6. вересня вечером, розпічнуться для його учасників однодневні реколекції під проводом Впр. о. д-р Й. Маркевича Ч. Св. В. В.

Темами рефератів на курсі будуть:

1. Релігійне і моральне тло Католицької Акції.
2. Дефініція, єство і організація Кат. Акції (дві частини).
3. Кат. Акція а душпастирювання.
4. Кат. Акція а родина і школа.
5. Кат. Акція і харитативна акція.
6. Кат. Акція а церковні братства і релігійні стоваришення.
7. Кат. Акція а преса, публіцистика і пропаганда (формування публичної опінії).
8. Школа світських апостолів.

Кожного дня пополудні відбудеться основна дискусія над поодинокими рефератами.

З огляду на сподіване велике число учасників та можливо якнайкраще технічне переведення курсу, — проситься Впр. Отців Деканів усіх трьох наших Епархій зголосити найдальше до дня 15. серпня ц. р. вибраних Отців Делеґатів на курс (по можности двох) на адресу: Марійське Тов-о Молоді (для О. Т. Горникевича), Львів, вул. Сикстуська, ч. 39а.

Поруч офіціяльних деканальних делеґатів можуть взяти участь в курсі рівнож і инші Впр. Отці, яким їхні душпастирські обовязки на це дозволять, та які зголосять свою участь в курсі до дня 15. серпня ц. р.

Впр. Отці Катихити які зголосять до згаданого в горі дня свою участь в курсі, будуть офіціяльно звільнені шкільною кураторією на час тревання курсу від шкільних занять.

Усі близші інформації в цій справі будуть подані до відома всіх Впр. учасників курсу по упливі речинця зголошень.

ДЕНТИСТИЧНО-ТЕХНІЧНЕ ЗАВЕДЕННЯ

ФРАНЦІШКА ВИДЕРКИ

перенесене з вул. Личаківської ч. 58

952 **на вул. Кохановського ч. 51.** 10-30

ординує від год. 9-1 і від 3-6.

ФУТРА жіночі, мужеські готов на замовлення, як також всякі перерібки на догідних місячних сплатах поручає і виконує

954 **М. МОШУМАНСЬКИЙ** 14-25

Львів, ул. Боїмів ч. 1. тель. 10-11.

Приймає футра до переховування.

Не викидай своїх грошей, купуючи тандиту!

КУПИ В СКЛАДІ—ЖЕРЕЛІ

МЕБЛІ стилеві і звичайні власного виробу. Прегарні їдальні, спальні, меблі тапіцеровані, софи, отомани, буфальки, гарнітури, крісла найдешевше на 24-місячні рати,

поручає ЗАНДКЕР

ЛЬВІВ—ЗАМАРСТИНІВ, вул. Львівська ч. 58. Телефон 93—14. СТОЛЯРНЯ — ТАПІЦЕРНЯ.

Кождому купуючому по році відновляємо безплатно меблі. 871. 48-50

РЕВОЛЮЦІЯ ЦІН

з причини нагромадження товарів

Годинник з американського золота сист. АНКЕР, нічим не ріжниться від правдивого золота 18 карат., з копертами з 10-літньою ґваранцією за зл. 5.85 (замість 30.—) висилаємо на листові замовлення за почт. післяплатою. Годинник модний, елеґ. пл., практичний для кождого мущини так для робітника, як інтеліґента, з охороною від пороху й від розбиття скла, бо з вічним склом, виреґульов. до мінути, 2 шт. 11.70, 4 шт. 23.—. Ліп. ґат. фант. зол. 7.95, 8.50, 10.50, зі світляним амер. ціферблятом 7.50, 9.50, 12.—, 15.—. Критий з трьома копертами зл. 11.—, 14.—, 16.—, 18.—, 25.—, на дамські руки або мужеські 9.30, 12.—, 14.—, зі світляним циф. 14.—, 16.—. Амер. ланцюшки 1.—, 2.—, 3.50, 5.— і 8.—. Будильники 8.95, 12.—, 14.—. За кошта пересилки платить купуючий.

Адресувати до знаної фірми:

Przedst. Szwajc. Zeg. Montre B.

969 **Warszawa** 6—25

Skrzynka pocztowa 827

Одиноке укр. ортопедичне заведення

ІВАНА УГРИНА

Львів, Вірменська ч. 15.

Бандажі на пропуклину, попородові пояси, на обвислі животи, пропуклину, пупця, обірвання та випадання матиці, лічничі горсети й апарати ортопедичні найновішої конструкції. Штучні ноги й руки. Доставець Інституціям Інвалідів. 988 4-20

Увага: Для жінок спеціяльна жіноча обслуга.

Оператор

Др. Д. САССОВЕР

ординує в недугах хірургічних.

955 Лікування жиляків. 10-х

ЛЬВІВ, КОЛЛОНТАЯ 7. ТЕЛЬ. 38-51.

РІК ОСНОВАННЯ 1878.

На весняний і літний сезон

поручає наймодніші

КАПЕЛЮХИ і ШАПКИ

Фірма АНТІН КАФКА

Львів, вул. Галицька ч. 4.

Ціни знижені! Вибір великий!

855 20-?

ЛЕЖАКИ першої якости **зол. 12·—**

ГАМАКИ, КОШІ подорожні, ВАЛІЗИ, ФОТЕЛІ огородові зол. 7·50

ЗАБАВКИ КИЛИМИ НАРОДНЯ ШТУКА

962 поручає 16—20

ЛЮДВИК ҐЕҐЕДІС

ЛЬВІВ, вул. Коперника ч. 11. Тель. 26-09 ф-лія: Галицька ч. 5. Тель. 30-32.

МЕНЧЕ ЖУРБИ І МИЛІШИЙ ВІДПОЧИНОК

найде кожний у своїй хаті, якщо прикрасить кімнату

992 2—3

КИЛИМАМИ зі СКЛАДУ М. ХАМУЛИ — Львів, Рутовського 1.

(Ґмах Шпрехера). (Ґмах Шпрехера).

Одинока найліпша й своєрідна паста до взуття „ЕЛЄҐАНТ" КОНСЕРВУЄ ШКІРУ

Жадайте лише сю пасту. — Адреса: Львів, Кордецького 51.

838 **Телефон ч. 60-04.** 32-?

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

ФУТРА дамські й мужеські, готові й на замовлення, як рівнож всілякі перероблювання після найновіших журналів виконує на догідні сплати Робітня футер Марʼян Томашевський. Львів, вул. Зіморовича 17. 985 4-25

НА ДВОЛІТНІ РАТИ. Перед закупном меблів вступи, а переконаешся, що найдешевше купиш меблі всілякого рода у ГЕШЕЛЄСА у Львові, вул. Коперника, ч. 23 (рг вул. Вроновської). Фірма та знана зі своєї солідности поручає меблі всілякого рода, як також меблі тапіцеровані на довготермінові рати. Кождому купуючому по упливі року відсвіжує меблі власним коштом. Стережися отже шумної реклями і замарстинівської тандити. 912 32—100

Видає й редагує Комітет У. К. О. Відвічальний редактор Роман Гайдук. З друкарні Вид. Спілки „Діло", Львів, Ринок ч. 10

Porto zapłcone ryczałtem

Рік VI. Львів, четвер 23 липня 1931. Ч. 54 (454)

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 4 ст. під неділю на 8 ст.
АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Кльоновича ч. 8, II. пов. - Тел. 1-43.

Передплата в краю: 1/1-річно 6 зол. місячно 2 зол. Закордоном 1/1- 1 амер. долляр. — Ціна числа 25 сот. —
Конто П. Щ.: Краків 405.267.

Історичні хвилини

Конференції державних мужів найвпливовіших держав світа, які відбулися мин. неділі в Парижі, а відтак перенесені до Лондону, це події історичного значіння, від висліду котрих залежить майбутне світового мира. Хоч тут в першій мірі розходиться про фінансову допомогу Німеччині, то ця справа це безсумніву одна з найважніших передумов відвернення загальної економічної кризи й закріплення світового мира. Конференції в Парижі між німецькими й французькими міністрами, при співучасти й посередництві представників Англії й Америки, хоч не довели ще до засадничого порозуміння, то всеж таки ствердили добру волю переговорюючих. Стверджують це м. і. прихильні голоси преси заінтересованих держав. По конференції в Парижі виїхали до Лондону Лявaль, Бріян, Фляндeн, Піетрі, Понсе, Брінінґ, Курціюс й Гіман. До Лондону вернули також Гендерсон зі Стімсоном і Мелоном. Гендерсон заявив, що він дуже вдоволений з відвідин Брінінґа і Курціюса в Парижі з огляду на величезне значіння французько-німецького порозуміння для Европи і для цілого світа. Конференцію в Лондоні отворив Мекдональд. Він висунув дві альтернативи як завдання конференції: 1) нова позичка і кредити для Німеччини, 2) внутрішне скріплення відносин в Німеччині, щоби скріпити до неї довіря капіталу і не лиш припинити його втечу, але й уможливити льокування нових капіталів. При тім Мекдоналд візвав до поспіху у вирішуванню справ. По нім промовляли Лаваль і Брінінґ в дусі взаїмного зрозуміння. Французька преса підчеркує, що представники Франції не відступлять від жадання політичних ґарантій, як передумови фінансової допомоги Німеччині. Конференції тривають дальше. Досі настрій щодо їх висліду оптимістичний, бодай так виходилоби з офіціяльних комунікатів.

Знесення свободи преси в Німеччині

Оголошено в Німеччині декрет президента республики про обмеження свободи преси. Декрет має на ціли припинити протиурядову аґітацію опозиційної і радикальної преси. Демократична й поміркована преса приняла декрет з вдоволенням, опозиційна виступила проти нього дуже остро, уважаючи його початком кінця свободи преси.

—о—

Бомба в Базиліці св. Петра

В сповідальниці базиліки св. Петра в Римі найшли пекольну машину. Її перенесено до ватиканського городу, щоби дати технікам до розгляду. В городі бомба в ночі експльодувала, одначе на щастя жертв в людях не було. Фашистівська преса приписує цей замах протифашистівським кругам. У ватиканських кругах до цего випадку не привязують вати (ПАТ).

Нові увязнення на Україні

На Радянській Україні знова увязнено богато визначних представників укр. інтеліґенції. М. і. увязнено численну ґрупу б. членів Центральної Ради. Між ними находяться б. міністри Христюк, Стасюк і заступник предсідника Центр. Ради Микола Шраг, член Центр. Ради Чечель, проф. Яворський і Мазуренко. Крім того увязнено около 70 Українців в ріжних місцевостях України. Більшість з них підписала в своїм часі заяву льояльности супроти Совітів, а декотрі до останної хвилі займали визначні становища в економічних установах УСРР.

—о—

Затроювали бактеріями живність

З Москви доносять, що ДПУ впало на слід широко розгалуженої саботажної орґанізації. Вона поставила собі за ціль псути і затроювати збіжже і живність. Саботажисти мали заражувати збіжжа бактеріями носатини. Консерви, кавіор і масло затроювали сублімaтом і годованими в тайних лябораторіях бактеріями тифу і холери. В Херсоні розстріляли 3 обслугуючих збіжевий елеватор урядовців: Рядцова, Шуліченка і Кравченка. В Ленінграді розстріляно управителів експортового відділу в ленінградськім порті Плотнікова і Луніна.

Літаком з Америки до Будапешту

Двох мадярських летунів перелетіли літаком з Гарбер в Америці до Бікске 40 км. від Будапешту, у 25 годинах. Ціла дорога виносила 5.600 кільом. Океан перебули летуни в рекордовім часі, 11 і пів годин. Мадярські міністри на вістку, що літак зближається до Будапешту перервали нараду і вийшли на площу повитати геройських летунів. Опісля члени уряду запросили їх на обід. Льорд Ротемір виплатив летунам нагороду 10.000 долярів, яку він призначив для тих, що перші перелетять з Америки до Будапешту.

Міліон жінок проти прогібіції

Орґанізація американських жінок „Вімене Модерейшен Юніен“ прислала до конґресу меморіял з підписами одного міліона жінок, котрі жадають відкликання прогібіційного закона, як такого, що деморалізує американську суспільність.

—о—

Спеки і бурі

Спеки тривають дальше. В Римі пересічна температура в тіни 35 степ., в Тріполісі 31°—31°, у Фльоренції 35°. Над Динабурґом перейшов буревій. Вихура зірвала дахи з 4 домів і вивернула кілька старих дерев. Град вибив понад 1000 шиб. В Чернівцях температура 36°. Над полудн. Кавказом перейшла буря зі зливою. В Тифлісі виступила з берегів ріка Кура і заляла цілі дільниці. Електрівня станула. Місто без світла й трамваїв.

СІНОКОСИ ПОКІНЧЕНІ.
ЖНИВА ПОЧИНАЮТЬСЯ.
Не забудьте обезпечити збіжжа й пашу від огню
В Т-ВІ ВЗАЇМНИХ ОБЕЗП. „ДНІСТЕР“
857 У ЛЬВОВІ, ВУЛ. РУСЬКА Ч. 20. 51-?

СПРАВА ГР.-КАТОЛИЦЬКОЇ ЦЕРКВИ НА ПРАВОСЛАВНІМ РОСІЙСЬКІМ ЗЇЗДІ.

На маргінесі резолюцій „Перваго С'єзда Русских Меншинственних Организацій“ (РМО) в Варшаві.

Як це ми писали, в днях 28. і 29. VI. с. р. відбувся в Варшаві „Первий Съѣзд Русских Меншинственних Организацій“ (РМО). Взяли в ньому участь представники російської меншости, перебуваючої на території Польщі. До тої меншости причислили себе й наші галицькі „русскі“ та взяли участь у зїзді. По вірі — були заступлені там православні, старообрядовці і греко-католики (розуміється галицькі „русскі“). Згаданий зїзд ухвалив цілий ряд резолюцій, що відносяться до орґанізаційних, суспільних, політичних і церковних справ російської меншини під Польщею. Подає їх „Русскій Голос“ ч. 26. з 12. червня 1931.

Резолюції тії поділені на дві ґрупи. Перша ґрупа містить резолюції відносно правного положення росіян у Польщі. Між ними в резолюції ч. 11. читаємо: „По вопросу о положеніи Православной Церкви Съѣзд находит необходимим возможно скорое разрѣшеніе всѣх наболѣвших вопросов путем созива Помѣстнаго Собора.“

Далі в резолюції ч. 12: Съѣзд одновременно констатирует благопріятное разрѣшеніе правового положенія Восточной Старообрядческой Церкви в Польшѣ.“

В тій самій резолюції ч. 12. неначе додаток до неї читаємо: „В виду того, что вопрос о правовом положеніи Уніятской Церкви регулируется конкордатом заключеным между Римским Престолом и Польским правительством, вопрос этот обсужденію на Съѣздѣ не подвергался“.

Другу ґрупу становлять „Резолюціи о положеніи Православной, Старообрядческой и Уніятской Церквей в Польшѣ“.

Тут у III-ім уступі тої ґрупи поміщено 10-ту, чергову резолюцію, яка мимо цитованого висше запевнення „desinteressement“ Зїзду відносно „Уніятской“ Церкви, „авторитетно“ трактують справи якраз греко-католицької Церкви в Галичині. Резолюція та звучить:

„10. Съѣзд Русских Меньшинственных организацій констатирует, что русское уніятское населеніе Галичины не находит должнаго удовлетворенія своих религіозных нужд, а именно:

1) В духовныя учебныя заведенія не принимаются представители русскаго народа (не принимают никого кромѣ украинцев, о чем пишется открыто в объявленіях).

2) Отношеніе уніятскаго епархіяльнаго начальства к духовным лицам русской національности является пристрастным.

3) В дѣлопроизводствѣ не принимаются и не разсматриваются бумаги, написанныя как раньше, историческим правописаніем, а принимаются бумаги,

написанныя только украинской фонетикой.

4) Бывали случаи, когда запрещалось русскому духовенству принимать участіе в русских талерговских съѣздах и освящать талерг. кресты.

5) Несмотря на запрещеніе Римскаго Престола самовольно переходить из уніятскаго обряда в р. католическій, и принимать перебѣжчиков, замѣчаются постоянные случаи перехода чиновников и иных служащих в р.-католицизм.

6) В послѣднее время вводится безбрачіе духовенства и латинизація древняго Восточнаго обряда, что противорѣчит волѣ русскаго уніятскаго насе ленія.

Съѣзд Русских Меньшинственных Организацій, обращая на всѣ вышеизложенные печальные факты вниманіе Высшаго Управленія Уніятской Церкви, выражает полную надежду и увѣренность, что оно пересмотрит свою политику по отношенію к русскому уніятскому населенію, пожеланія котораго будут справедливо удовлетворены наравнѣ с иными народностями.“

Кождий обективний обсерватор мусить це ствердити, що признавання немногих наших корінних галичан до російської суспільности — це нині якесь нікому незрозуміле дивне диво. Та вольному воля.

Не маємо ніщо проти всяким зїздам р о с і я н чи л ю д е й я к и х н е б у д ь инших народностий, якщо мають на ціли боронити своїх прав та власної слушної справи, в области політичній і церковній.

Однак рішуче не годимося з тим, щоби „Зїзд російських меншестевих організацій“ позваляв собі встрявати в справи „религіозних нужд“ неросійської, неправославної східногалицької більшости!

Ціла та ухвалювана п р а в о с л а в н и м и й с т а р о о б р я д ч е с к и м и р о с і я н а м и резолюція, враз із її україножерним тенором, „безбрачіем (греко - католицького українського) духовенства и латинизацією древняго Восточнаго (гр. кат.) обряда“, „обращеніем вниманія Висшаго Управленія Уніятской Церкви і „надеждой, что оно пересмотрит свою политику“... — це недопускаєме між культурними людьми азійсько-византійське нахабство.

Зноваж ті мнимі греко-католики, що брали участь у „Съѣздѣ Русских Меншинственних организацій“[1]), разом з православними й старообрядовцями „обсуждали“ справи греко-католицької Церкви і з ними, судили „політику“ греко-католицької єрархії — це вже справді „татарські люди“. Тут уже йде не лиш про зовсім не гнучке в цьому випадку поняття відступства від свого народу, але про грубе нарушення церковних канонів католицької Церкви.

Під звук згаданих резолюцій „Перваго Съѣзда Русских Меншинственних Организацій“ мимохіть насуваються деякі думки. Відразу впадає в очі схожість тих ухвалюваних православними й старообрядческими росіянами резолюцій — з деякими ще недавно поміщуваними в частині галицької псевдокатолицької преси статтями, трактуючими наші церковні справи.

Той сам в них дух живоцерковщини, вмішування світських у церковні справи, таке саме інсинуування „политики“ греко-католицьким єрархам, те саме непошанування їх авторитету, те саме зусилля представити наших владик як таких, що не хочуть „удовлетворить, пожеланнія русскаго уніятскаго населенія на равнѣ с иными народностями“.

І мимохіть насувається питання: Чи отся славетна резолюція православних і старообрядовців у справах греко-католицької Церкви — це овоч роботи згаданих псевдокатолицьких часописів — чи може „курс“, тих часописів інспірують круги, які православним і старообрядовцям зпід Вильна й Білостоку так дуже поклали на серце справу боротьби з „латинізацією“ древняго Восточнаго обряда“ в Галичині — в відомих лиш старообрядовцям а може й тим псевдокатолицьким часописам цілях?

Одно лиш ясне і певне: Ні з резолюцій православних і старообрядческих росіян в справах греко-катол. Церкви в Галичині, ні зі споріднених з ними статтей псевдокатолицьких часописів українському народови хісна не може бути ніякого, лише шкода. Занадто віє з них живоцерковщиною й хаосом.

[1]) Часопис „За Свободу“ подав був, що в „Съѣздѣ“ взяло участь понад 25 представників з Галичини (думаємо, що не всі вони греко-католики), та що промовляли навіть др. Хиляк і отець (!) Чайковскій з Лемківщини. „За Свободу“ підчеркує, що найбільше враження на „съѣздѣ“ робили виступи Галичан. Річ ясна ,бо не сподівалися аж так великої безличности й нахабства.

—o—

Важна справа на часі

Про латинку

У статтях, які були в „Новій Зорі“ на тему введення у нас латинки, шан. автори не заняли спільного становища в цій важній справі; одні з них „за“, другі „проти“ введення латинки, словом, поділилися на два табори. Очевидно, по *прочитанні тих статтей, читачеві тяжко* рішитися*) за одним, чи за другим табором. Ця трудність лежить головно в тім, що практичність латинки в нас на ділі ще не доказана; хтож наперід може ручити, що так „революційне“ введення нової азбуки вийде нам якраз на пожиток? Належить це тимбільше підчеркнути, зважив ши, що ми нація недержавна, в очах якої кожда така нагла зміна рівнається резигнації з наших традиційних прикмет і питоменностей. Крім цего треба сумніватися, чи прим. тут у Галичині, з введенням латинки, укр. населення витворить собі розумне поняття про латинську азбуку. Знаємо, що наше простолюддя не має властивого поняття навіть про практичний григоріянський календар, який називає „польським“. Таксамо, лише завдяки несвідомости, в нас не признається Українців—римо-католиків, мовляв латинник Українцем не може бути (хоч Німцем, Анґлійцем і т. д. може бути). Колиж наш нарід не має ще виробленого світогляду на такі речі, то чи можемо ми бути спокійні щодо введення нової азбуки в наше життя „революційним“ способом? Чи не спричинить воно нам нового замішання, і то головно тут у Галичині? Чи не пособить ще частішим переходам на латинський обряд і чи не найдеться тоді вимівка, що все одно, бо „навіть“ свою азбуку ми скасували? Чи дійсно тільки корисних наслідків сподіватися нам від нової лат. азбуки? Чи навпаки, не принесе нам вона непередбаченої та необчисленої шкоди, в якій сьогодні можна бути аж надто переконаним? Колиж сьогодні справа латинки, з відомих причин, набрала актуальности, то питання латинки повинні ми розвязати, не віднісши поважнішої шкоди для себе в будуччині.

Якже в такім разі поступити зі справою введення латинської азбуки? Перш за все що немаловажну справу годі полагодити нагло й „революційно“. Тут треба богато застанови й часу. Щойно з бігом часу дасться бачити чи справді конечно мусимо впровадити в себе латинку. Одначе дуже мудро поступилиб наші видавництва й редакції, колиб уже тепер почали видавати деякі популярні видання на латинській азбуці. Латинкою можнаб видавати конечні для народу молитвенники, освідомлюючі книжечки, навіть популярний часопис. Розуміється, ці видання малиб за ціль обслужити ту частину нашої суспільности, для якої вживана наша азбука незнана або справляє деякі труднощі. При тім таке пробне, частинне введення латинки булоб чи не найкращою нагодою, щоб переконатися, чи наш народ відчуває справжню потребу її введення.

Річ зрозуміла, що наслідувати на сліпо большевиків ми рішучо не повинні. Лиш нашу майбутню користь повинні ми мати на увазі, впроваджуючи в наше суспільне життя якусь новість. І тільки в переконанню, що віднесемо хосен в майбутньому ,можемо впровадити в себе латинку. Та *покищо переконання що*до користей з загального введення латинки в нас нема. Наразі латинку використати можемо лиш частинно. Тому теж використаймо латинську азбуку остільки, оскільки це служить для добра нашої суспільности, а з окрема для приєднання сьогодні так далеких нам Українців, римо-католиків.

В. Городиловський
(Золочівщина).

*) Інакше зрозуміла це Редакція яворівського „Українського Слова“. В ч. 12 ця радикальна газетка пише, що в „Новій Зорі“, органі „Укр. Катол. Нар. Партії“ (?)... йде пропаганда за введенням у нас л а т и н к и на місце кирилиці. А далі пише: „Аргументується це в той спосіб, що ніби неграмотність в укр. письмі вже так велика, що треба братися за латинку. Не аргументують, що треба ширити за всяку ціну грамотність укр. письма, а тільки що треба — спускатися на дно!..“ Ось зразок радикальної демагогії і партійного засліплення. І така Редакція ще має чоло разураз правити громадянству морали, хоч сама вже добре „спустилася на дно“. — Р е д.

—o—

Проф. Д-р Л. КОПЛЄР

Реліґія й політика*)

Кажуть, коли партія не додержала того, що обіцяла, тоді проч знею! Одначе найпростіша справедливість вимагає перед тим кроком прослідити, чи це виключно лиш вина партії та її зла воля в тім, що вона не сповнила своїх обіцянок, чи може були якісь інші перешкоди, за котрі партія не відповідає, а котрі унеможливили їй, додержати приречення. Бо не треба забувати, що інша річ програма партії, а інша її виконання. Програма зображує в загальних зарисах державне життя так, як вона хотілаб його наладнати. Скільки вона з цеї програми зможе здійснити, це залежить від її сили, з якою партія увійде до законодатних установ. Коли посли цеї партії творять в законодатних тілах таку меншість, без котрої інші партії зможуть обійтися при твореннюю уряду, тоді програма сеї меншости має покищо таку вартість, як друкована картка з побажаннями. Колиж однак іншим партіям потрібна для створення уряду співпраця католицької меншости, тоді дасться дещо з її програми здійснити, принайменше можна недопустити до протирелігійних мір, бо припинення їх для католицьких послів є і мусить бути невідкличною умовиною участи в твореннюю уряду. Чи ще дасться щось осягнути, це залежить цілком від обставин. Оцінку того, що в поодинокім випадку дасться осягнути, треба одначе лишити проводові партії, бо ніхто інший так не поінформований як він про стан справ.

Колиж католицькі посли творять найсильнішу партію, тоді треба розріжнити, чи вони самі, без помочи иншої партії зможуть правити чи ні. Коли ні, тоді знов може бути здійснена лиш частина програми, бо ніяка партія не візьме участи в правлінню, коли їй не зробиться певних уступок. В таких обставинах компроміси необхідні і конечні, хочби не знати як з них собі кпили і їх висмівали; реальна політика не знає в таких випадках іншого виходу. А коли хто знає інший і ліпший вихід, нехай

*) Гл. „Н. Зоря“ чч. 10—53.

покаже, а може бути певний, що цілий католицький світ буде йому вдячний.

Коли натомість католицькі посли в такім великім числі, що самі можуть створити уряд, не потребуючи помочі інших, тоді певно могти-муть перевести ті точки програми, для котрих здійснення потрібна лише звичайна більшість голосів, з виїмком тих, для котрих потрібна співпраця інших держав. В певних обставинах і тут вказана обережність, щоб не викликати революційних заговорів. Одначе всього того, чого без кваліфікованої більшости (пр. $^2/_3$ або $^3/_4$ голосів) не можна ухвалити, католики власними силами не зможуть перевести. Тут, коли хочуть щось осягнути, знов мусять постаратися о співпрацю противних партій, треба піти на уступки, треба заключити „компроміси". А до жадань, з котрими звязана кваліфікована більшість належать в більшости держав якраз т. зв. культурні домагання, прим. справа відношення держави до Церкви, держави до школи, держави і супружжа, горожанські вільности і т. п.

—o—

Амнестія для ...розстріляних

На основі наказу викликаного відомою промовою Сталіна, голов. управа ДПУ вислала до команди ославлених Соловецьких островів наказ про амнестію около 300 інженірів і взагалі спеців. На це відповіла к-нда „табору смерти", що не може вже звільнити кільканайцяти з них, бо вони вже... розстріляні.

ДОПИСИ

З РЕКОЛЄКЦІЙ ДЛЯ ПАНЬ У ЛЬВОВІ. Як що року, так і сего року відбулись у Львові в монастирі СС. Василіянок при вул. Потоцького замкнені реколєкції для пань. Тривали вони 4 дні, від 3—6 липня включно. Сего року зібралося числом 46 пань з ріжних місцевостей. Реколєкції зачались Молебнем до Матінки Божої з щирою просьбою Провідника і всіх учасниць, щоби кождій з пань реколєкції принесли хосен. Реколєкції провадив ВПрепод. о. Андрій Трух. Наук вислухали ми 12. Були се правдиві ліки на всі рани теперішного життя. Слова Проповідника „Стійте в вірі, нею жийте і показуйте її в життю" хиба не підуть марно. Вони підуть далеко-широко разом з учасницями реколєкцій, вони видадуть стократні овочі. Нехай мені на сім місци буде вільно тому ВПреподобному Отцю, що так високо поняв становисько людської душі зглядом Бога і так красно ширить любов Бога, зложити найглубшу подяку від всіх учасниць реколєкцій.

Не можу тут поминути заслуг СС. Василіянок, котрі свою хату приготовили для пань на ті реколєкції. Треба було бути і видіти, як ті наші Сестри тішилися нами, як гостинно принимали нас, як старались кождої пані думку відгадати, щоби лише нічого нам не бракувало. Сестри вироблені високо духово, знають добре, що тільки людина ця спосібна до сповнення свого обовязку, котра має Бога в серцю, котра Бога має за Бога. Така людина памятає все, що вся христіянська фільософія міститься в тім: „щоб нести Хрест свій до кінця аж на Голгофту. Тому прийміть Дорогі Сестри Василіянки щиру подяку за Ваші труди для нас. Ми обіцюємо Вам ширити далеко Вашу велику ідею замкнених реколєкцій. щоби з кождим роком число учасниць росло стократно а Вас Дорогі Сестри, щоби Всевишній наділив многими добрами, кріпким здоровлям для дальшої так хосенної Вашої праці над нашою дітворою і над нами. Спаси Біг Вам за все. — Учасниця реколєкцій.

МІНІСТЕРСТВО ПРОМИСЛУ і ТОРГОВЛІ

В ПРЕЛІМНАРИ БУДЖЕТУ НА Р. 1931/32*).

Пригляньмося деяким із тих підприємств:

Державні сільні жупи: Загальну продукцію їх в 1931/32 р. преліміновано на 252.000 тон соли ідомої + 31.000 тон соли промислової і для худоби + 36.000 гектолітрів солянки торговельної — разом 283.000 тон і 36.000 гектл. Впливи: 17,513.000 зол.; видатки 17,263.000 зол. Вплата до державного скарбу: 250.000 зол. Значить, знов майже нема доходів, бо на поверх 17 міліонів впливів 250.000 зол. доходу — се ніщо.

Найбільше соли продукує і найбільший прихід приносить Величка: продукція: 173.000 тон + 1.000 гктл. — прихід 10,030.500 зол. Відтак ідуть: Іновроцлав: 56.700 тон + 35.000 гктл. = 4,096.200 зол.; Бохня: 30.000 тон = 1,561.800 зол.; Дрогобич 6.050 тон = 471.000 зол.; Ляцко: 4.050 тон = 315.400 зол.: Болехів: 3.550 тон = 276.000 зол.; Долина: 3.550 тон = 276.000 зол.; Ланчин: 3.550 тон = 278.000 зол.; Косів: 2.550 тон = 203.700 зол.

Державні підприємства з мішаним капіталом і видержавлені: Впливи: 4,128.700 зол.; видатки 500 зол. Чистий зиск що має бути вплачений до державного скарбу, виносить 4,128.200 зол. (в 1930/31 р. 6,715.200). Зокрема: за видержавлення саліни Калуш і Стебник 114.000 зол.: за видержавлені скарбові копальні вугля 3„694.700 зол.

Гірничі надання і нафтові терени: Впливи 1,163.600 зол.; видатки 122.000 зол. Вплата до державного скарбу: 1,041.600 зол.

Загальна сума вплат в 1931/32 р. до державного скарбу з нескомерціялізованих підприємств предвиджена в сумі 5,419.800 зол. (в 1930/31 р. 7,686.200 зол.). Отже буджет всіх нескомерціялізованих підприємств М. Пр. і Т. активний.

Зовсім інакше представляється справа зі скомерціялізованими підприємствами М. Пр. і Т. Тут на всіх 5 підприємств тільки 2 виказують вплати до державного скарбу; до 3 — отже до більшости їх — державний скарб докладає. Мабуть тому ті підприємства одержали гарну назву „скомерціялізовані"... До таких належать: 1) державна фабрика азотова в Мосціцах, до якої державний скарб у р. 1931/32 доплатить 5,789.115 зол. (в 1930/31 році 4,184.000); 2) державна копальня вугля „Бжеще", до якої державний скарб у 1931/32 р. доплатить 1,550.000 зол. (в 1930/31 р. 1,950.000); 3) Польська Плавба, до якої державний скарб у 1931/32 р. доплатить 821.000 зол. (в 1930/31 р. 827.027). Разом доплата скарбу до 3 скомерціялізованих підприємств Міністерства Пр. і Т. в 1931/32 р. преліміновано в сумі 8,160.115 зол. А що вплати скомерціялізованих підприємств до скарбу у 1931/32 р. предвиджені на 2,500.000 зол., то в дійсности державний скарб доплатить до скомерціялізованих підприємств Міністерства Пр. і Т. в 1931/32 р. 5,660.115 зол. (в р. 1930/31 — 6,961.027).

Так отже загальний рахунок усіх підприємств Міністерства Пр. і Торг. в 1931/32 р. представляється так: 1) нескомерціялізовані підприємства вплатять до державного скарбу 5,419.800 зол. 2) до скомерціялізованих підприємств державний скарб доплатить 5,660.115 зол. У висліді: до підприємств Міністерства Пр. і Т. державний скарб у 1931/32 р. доплатить 240.315 зол. — з податків. Так виглядає „промисл і торговля". Во істину — невесело.

*) Гляди статті про Преліминар буджету Польщі на р. 1931-32, поміщені в „Н. Зорі" чч. 15—17, 19, 21, 25, 26, 31—32, 36, 39—40, 43, 46 47 і 52 с. р.

З РЕЛ.-ЦЕРК. ЖИТТЯ

Преосв. еп. Чарнецький перевів візитацію уніятської парохії в Столпцях. Місцева людність дуже торжественно приймала Преосв. епископа. Зорганізувала процесії і збудувала тріюмфальну браму. Місцевий православний священик на цей час замкнув церкву і заборонив православним брати участь в уніятських торжествах. Та мимо того дуже богато православних взяло таки участь у привитанню католицького епископа.

Відгомін Енцикліки в Італії. Італійська преса не тільки що не оголосила останньої папської енцикліки, але через кілька днів не поміщала навіть вісток про її появу. Та всеж таки її текст був оголошений по церквах цілої Італії. В офіціяльних італійських кругах заявили журналістам, що енцикліка створила новий факт в конфлікті Італії з Ватиканом. Уряд здержується наразі з відповідю на енцикліку, доки не перестудіює цілости справи. Фашистівська преса, яка досі не забирала голосу у спорі, уважає, що тепер має розвязані руки і тому почне нову полємічну кампанію. Появилися вже статті про енцикліку, трактуючи її, як відклик папи до чужинців у справах, які дотичать лиш італійсько-ватиканських справ. На загал панує переконання, що італійсько-ватиканський спір дальше заострився. Говорять про можливість зірвання конкордату з Ватиканом. Преса з притиском підчеркує значіння лятеранського договору, та що Італія ще нині схильна до переговорів.

900-тну річницю заложення базиліки в Аквілеї (Італія) обходили торжественно 12. липня б. р. Присутних було 10 епископів і патріярх Венеції та тисячні маси вірних.

Умер сповідник Св. Отця о. Келестин Алісарді у 84 році життя.

Відношення Ґандія до христіянських місій. Інтервю уділене Ґандієм кільком американським й індійським журналістам в справі христіянських місій, викликало в европейській пресі такі протести, що Магатма рішився оголосити деякі пояснення. Вожд самостійницького руху має застереження лише відносно метод навертання, а сам факт навертання вповні признає. Замічає він, що його симпатія до евангельської „Проповіди на горі" достаточно стверджує його жичливе відношення до христіянства. Ґанді любить також пригадувати, що має много приятелів серед своїх земляків-христіян і радо віддає честь патріотизмови христіянських народів. Чужоземні місіонарі удержують з ним як найкращі взаємини. Додає він також, що коли настане „Сварай" (независимий уряд), католицькі й протестантські місіонарі будуть мати повну свободу ділання. Така заява була прихильно принята в христіянських кругах, хоч резерва Ґандія відносно метод місійної праці стала джерелом многих непорозумінь.

Пошукування гробу св. Стефана. Палестинські археольоґи не погоджуються зі собою щодо того, де саме находився первісний гріб св. Стефана. Одні кажуть, що мощі св. Первомученика були зложені в Бейтґемаль, инші що в Ґемаля. В останнім часі салезіяни опублікували брошуру, посвячену їхній тамошній церкві. Автором брошури — о. Л. Мідет, котрий у промові подає зміст своїх студій, стверджуючи, що по його думці Бейтґемаль — це місто Гамалиїла, Кафарґамаля, про котре говорить Лист Лукіяна і в котрім 415 р. знайдено гріб св. Стефана з його мощами. Ніяка инша міцевість не може мати тих претенсій, а висувані проти Бейтґемаль закиди зовсім не поважні. Головні противники того погляду, це отці домінікани з біблійної й археольоґічної школи в Єрусалимі, котрі висказуються за містом Ґемаля.

ПОЛІТИЧНІ ВІСТИ

ЛЬВІВСЬКИМ ВОЄВОДОЮ іменовано дотеперішнього лодзького віцевоєводу д-ра Йосифа Рожнецкого. Воєвода Рожнецкий уродився в Київі 1890 р., студіював право у Львові, в легіонах служив від 1914 р., у війську мав степень дипльомованого майора.

КУРС НІМЕЦЬКОЇ МАРКИ під впливом фінансових труднощів Німеччини дуже понизився. У Варшаві платили за марку 1.90 зол. На біржах Лондону, Парижа, Ню-Йорку курс марки впав від 15 до 20 проц.

В Парижі перебували на днях Гендерсон, Стімсон і Келоґ. Кажуть, що Гендерсон привіз готовий плян французько-німецького зближення, Стімсон плян порозуміння в справі розброєння, Кельоґ має скріпити посередництво обидвох попередних.

ВЕЛИКЕ ВРАЖІННЯ в Лондоні викликало рішення Гувера, щоби Стімсон, Мелон і Джібсон взяли участь в Лондонській конференції міністрів, не в ролі обсерваторів але в характері рівнорядних делеґатів. Це перша міжнародна конференція загального характеру, від часів Версаю, в котрих Америка бере участь як сторона.

В УГОРЩИНІ також замкнули на 3 дні біржу на акції й девізи. Сталося це під впливоом катастрофального положення Німеччини, бо Угорщина стояла в тісних економічних звязках з Німеччиною.

МІЖ ФРАНЦІЄЮ Й СССР. дійшло до економічного порозуміння. На підставі цего порозуміння скасовано всі обмеження товарового обороту між обома державами. Це порозуміння стало політичною сензацією, бо крім значіння економічного, свідчить воно також про скріплення французьких впливів у Москві.

ФРАНЦУЗЬКИЙ ПРЕМІЄР Ляваль заявив, що на конференцію до Лондону поїде тоді, коли представники Німеччини приймуть французькі услівя. Франція не допустить до сего, щоби услівя усталені в Парижі піддавано в Лондоні якійсь ревізії. Німецька преса підчеркує, що німецько-французькі конференції в Парижі мають лиш інформаційний характер, остаточні рішення западуть в Лондоні.

СТАЛІН заявив на партійних зборах, що заграницею зле зрозуміли його промову і зовсім безпідставно добачують у ній відворот від дотеперішної політики і заповідження ґрунтовних реформ. Він підчеркнув, що тези його промови згідні з ухвалами останнього партійного зїзду. При тім Сталін заявив, що колективізацію дальше будеться форсовно переводити. Вона мусить станути на чолі проблем внутрішної політики СССР.

ЗЛУЧ. ДЕРЖАВИ повідомили секретаря Союза Народів, що приймають запрошення на конференцію для розоружень і хочуть використати сю нагоду для співпраці у спільних зусиллях до забезпечення мира.

ҐАНДІ повідомив анґлійське правительство, що візьме участь в лондонській конференції „Округлого Стола", коли нічо не стане тому на перешкоді. Віцекороль Індії подякував йому за згоду на участь в конференції і приобіцяв поміч на случай якихсь труднощів.

ДИНАМІТОВИЙ ЗАМАХ. На китайського диктатора Чан Кай Шека виконано динамітовий замах, підчас його їзди на фронт боротьби з комуністами. Вибух пекольної машини ушкодив льокомотиву і зранив двох жовнірів та паляча. Замаху довершили комуністи, бо Чан Кай Шек їхав розпочинати велику офензиву силою 400.000 жовнірів, проти комуністів, котрі мають 300-тисячну армію.

НОВИНКИ

Міжнародний католицький зїзд студентів „Пакс Романа" відбувається в днях 20—26 липня с. р. у Фрайбурзі (Швайцарія). Українське католицьке студентство вислало на зїзд делеґата.

Нову прибічну раду в Галичі іменував станиславівський воєвода. Комісарем дальше лишився б. староста Полльо, заступником Українець Вас. Петраш. В склад ради входять 3 Поляків, один Українець, 1 русофіл, двох Жидів і один Караїт.

В Сколім, уневажнив воєвідський уряд вибори до міської ради. Нові вибори мають бути переведені до 14 днів.

Град величини курячого яйця. В Маґерові падав зливний дощ з градом величини курячого яйця. Град зробив великі шкоди на полях Маґерова і сусідних сіл: На Борисах, Білої, Борок, Деременців й ін. З Маґерова виїхала до сусідних сіл спеціяльна комісія, яка оцінила, що збіжжа знищене на 80 процент. Людність огорнула розпука. Комісія ще на другий день по градобиттю, знаходила на полі трудки граду.

Пожежі. В Соколові, пов. Бучач вибухла пожежа. Згоріло 21 господарств. В Словіті, пов. Перемишляни згоріло 60 господарських будинків. Коло 100 родин опинилося без даху над головою.

В Делятині вибухла в ночі грізна пожежа. Згоріло коло 20 домів. Мешканці горіючих домів в паніці вискакували вікнами в біллю. Шкоди виносять коло чверть міліона зол.

Розстріляли в Варшаві майора Демковського, котрому військовий суд доказав шпіонажу на користь СССР. Його увязнено в хвилі, коли віддавав військові документи представникові совітської держави.

На роботи до Франції в липні с. р. виїздить з Польщі 1977 осіб. Набирають робітників державні уряди посередництва праці лиш на терені етнографічної Польщі, т. зн. ні один українець не має змоги виїхати, щоб заробити на прожиток у тих скрутних часах. Вже та „дрібничка" свідчить, як виглядає на ділі „рувномерне трактоване обивателі без взґляду на народовосць"...

Утік з СССР большевицький журналіст, співробітник „Ізвестій", перебривши Дністер. Свою втечу мотивує політичними причинами.

Величезні хмари саранчі появилися в СССР, в околиці Карахістану. Саранча грозить знищенням засівів на просторі 300.000 гектарів. Власти зорґанізували штурмові бриґади з тим шкідником.

Промоція. Дня 12. VI. 1931 у високій ветер. школі в Брні, в Чехословакії, здав з відзначенням іспит і промувався дня 13. VI. на доктора ветер. наук Іван Лучечко с. бл. п. Петра і Меляніі зі Саноцьких.

Світовий ринок обнизив ціни. Від довшого часу зарисовується значна знижка цін вовняних сирівців. Вона стала вже сьогодня фактом. В тім стані річний фірма **А. Віттельс,** текстильні склади у Львові, вул. Рутовського 7, дуже корисно закупила прямо з бельських фабрик, всякого рода вовняні матеріяли і тимсамим обнизила ціни. Фірма **Віттельс,** Львів, Рутовського 7, веде як досі з фахово кваліфікованою кравецькою силою п. Фейлєром, сальон мужеського кравецтва і виконує вибагливу мужеську ґардеробу, як одяги, тренчковти, рагляни і т. п. до міри, беручи повну ґваранцію за точне і солідне виконання. 986 а 9—100

——o——

Біржа

Львів, 20. липня 1931 р. ГРОШІ: Доляр амер. 9.04.

ЗБІЖЖА: Ціни майже всіх родів збіжжа впали. Тенденція знижкова. Ціни в золотих за 100 кґ. льоко стація заладування, парітас Підволочиська (200 км.). Пшениця двір. 22.00—22.50; селян. 20.50—21.00; жито двір. 21.00—21.25; селян. 20.50—20.75; ячмінь двір. 24.00—24.50; овес замоклий 21.00—21.50; кукурудза ромун. 23.50—24.00; біла фасоля 31.00—33.00; горох пів Вікторія 33.00—34.00; пільний 32.00—33.00; гречка 27.50—28.50.

НАБІЛ І ЯЙЦЯ: „Маслосоюз" платив кооперативам 20. VII. 1931: масло експ. пріма 3.50 зол. десерове пріма 3.50; літра молока 22—24 сот., літра сметани 1.20 зол. копа яєць 4.50 зол.

——o——

Посмертна згадка

† **Борис Мурій,** студент II. р. Богословської Академії і питомець духовної семинарії у Львові, помер нагло 10. с. м. в Устю зеленім підчас купелі в Дністрі. Похорони відбулися 12. с. м. в Устю зеленім при участи місцевого і дооколичного населення. В. Й. П.!

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

ІНСТИТУТ ім. Св. ЙОСАФАТА (Мала Семинарія) у Львові, вул. Сикстуська ч. 39 а, приймає гімназійних учеників на шк. рік 1931/2. Мешкання і удержання виносить зол. 75 — місячно. До подання належить долучити: 1. свідоцтво хрещення; 2. шкільне свідоцтво; 3. посвідку місцевого душпастиря або катехита відносно поведення хлопця; 4. лікарську посвідку; 5. заяву, що буде точно складати місячну оплату. Подання вносити до 30. липня 1931 р. 996 1—2

ГОСПОДАРНА, вдова середних літ, Німка, інтелігентна й енергічна приймe зараз місце заряду або господині в укр. пансіонаті на літовищу або в купелевій місцевости. Зголошення до Адміністрації „Н. З." для О. Б. 997 1—3

НА ДВОЛІТНІ РАТИ. Перед закупном **меблів** вступи, а переконаешся, що найдешевше купиш **меблі** всілякого рода у **ГЕШЕЛЄСА** у Львові, вул. Коперника, ч. 23 (ріг вул. Вронівської). Фірма та знана зі своєї солідности поручає меблі всілякого рода, як також меблі тапіцеровані на довготермінові рати. Кождому купуючому по упливі року відсвіжує меблі власним коштом. Стережися отже шумної реклями і замарстинівської тандити. 912 33—100

ФУТРА жіночі, мужеські готов на замовлення, як також всякі перерібки на догідних місячних сплатах поручає і виконує

954 **М. МОШУМАНСЬКИЙ** 15-25

Львів, ул. Боїмів ч. 1. тель. 10-11.

Приймає футра до переховування.

Не викидай своїх грошей, купуючи тандиту!

КУПИ В СКЛАДІ—ЖЕРЕЛІ

МЕБЛІ стилеві і звичайні власного виробу. Прегарні їдальні, спальні, меблі тапіцеровані, софи, отомани, буфалькя, гарнітури, крісла найдешевше на 24-місячні рати,

поручає **ЗАНДКЕР**

ЛЬВІВ—ЗАМАРСТИНІВ, вул. Львівська ч. 58. Телєфон 93—14. СТОЛЯРНЯ — ТАПІЦЕРНЯ.

Кождому купуючому по році відновляємо безплатно меблі. 871. 49-50

ЛЕЖАКИ першої якости **зл. 12.** **Гамаки, коші** подорожні, валізи,

ЗАБАВКИ **фотелі** огородові . . . **зл. 7·50.**

Килими, народня штука поручає:

Людвик Геґедіс, Львів Коперника 11. Тел. 26-09. Філія: Галицька 5. Тел. 30-32.

962 17—20

Рукописів Редакція не звертає

Видає й редагує Комітет У. К. О. Відвічальний редактор Роман Гайдук. З друкарні Вид. Спілки „Діло", Львів, Ринок ч. 10.

Porto zapłacone ryczałtem

Рік VI. Львів, неділя 26 липня 1931. ч. 55 (455)

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 4 ст. від неділю на 8 ст.
АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Кльоновича ч. 8, II. пов. - Тел. 4-48.

Передплата в краю: 1/4-річно 6 зол. місячно 2 зол. Закордоном 1/4- 1 амер. доляр. — Ціна числа 25 сот. — Конто П. Щ.: Київ 405.867.

Заострення конфлікту
між Ватиканом і фашистами

Італія перед важними подіями. Поголоски про намір перенесення резиденції Папи до Франції.

По вісткам з Парижа в римських дипльоматичних кругах панує переконання, що в Італії приготовляються випадки великої ваги. Напруження між Мусолінім і Ватиканом дійшло до вершка. Кождої хвилі належить сподіватися зірвання дипльоматичних зносин та відкликання лятеранських договорів і конкордату. Мала витворитися така ситуація, що папа бувби змушений покинути Рим. Ходять поголоски, що тоді замешкавби у Франції. Говорять, що за ім це майбутньої резиденції папи вибрано вже острів Корсику. Подаємо ті вістки з журналістичного обовязку. Однак твердимо, що про перенесення резиденції папи з Риму не може бути й мови. Того рода вістки, це або якийсь дипльоматичний маневр, або звичайні сплетні.

Анґлійська опінія про римсько-ватиканський спір

В останніх часах анґлійська преса широко розписується й ставить заключення в справі римсько-ватиканських випадків. Великий і впливовий тижневник „Те Економіст" уважає, що конфлікт має значіння не лиш льокальне, італійське, але доторкає цілого світа. Бо йде тут про розвязання одної з найбільших суспільних квестій нашої доби. З тої боротьби папа вийде побідно, бо має він за собою не лише опінію католицького світа, але також визнавців інших релігій і навіть безконфесійних, котрі стануть за ним у його хрестнім поході проти „поганському ділу держави". „Таймс" пише: „Мусоліні знищив один з мостів, що лучать Ватикан із Квіриналом. Треба терпеливости й многих зусиль, щоб його відбудувати. Якщо однак він не буде скоро відбудований, можуть улягти знищенню й инші важні мости.

Частинна полагода німецької фінансової кризи

Лондонська конференція в справі фінансової допомоги Німеччині здобулася лише на частинне і тимчасове полагодження справи. Причиною цего було те, що між представниками поодиноких держав виникнули поважні ріжниці думок, які навіть грозили розбиттям конференції. Мін. Сновден (Анґлія) висунув був проект розподілу кредитів Німечині в той спосіб, щоби довести до вирівнання ріжниці участи в кредитах, яка тепер виносить 5 проц. : 50 проц. : 20 проц. для Франції, Америки й Анґлії. Преміер Франції Лявалъ відкинув це предложення Сновдена, мимо того, що його попер Стімсон. Вивязалася горяча дискусія над основними причинами німецької кризи. Супроти різкої ріжниці думок делегатів щодо засадничих справ відложено їх на пізніше і рішено, що конференція обмежиться лише до створення такої міжнародн. інституції, котра влекшувалаби вдержання кредитів у Німеччині. Технічну сторону цеї співпраці віддано комітетови міністрів фінансів. Цей комітет представив на пленумі конференції такий проект: 1) Короткоречинцевий кредит Райхсбанку в сумі 100 міл. долярів продовжується на 3 місяці, 2) під контролею Банку Міжнародн. Розрахунків в Базилеї повстане міжнародна консорція, яка має вдержати ті короткоречинцеві кредити, улькоковані в Німеччині, яких платність припадає у найблищих 2 місяцях. Справа уділення нового редисконтового кредиту для збільшення запасів золота Райхсбанку наразі впала. Вона буде полагоджена пізніше, коли дійде до політичного німецько-французького порозуміння.

Криваві заворушення в Еспанії

В Утрека страйкуючі хотіли вдертися до прядільні. Їх відперто, при чім увязнено 10 осіб. Маніфестанти хотіли освободити увязнених, поліція вжила зброї, наслідком чого ранено 4 особи. В Дос Германос страйкуючі хотіли підпалити телефонічну централю. Поліція вжила зброї, у висліді 2 вбитих, 14 тяжко ранених. Пожежу вгашено, більшість телефоністок, котрих страйкуючі замкнули, зімліла зі страху. Губернатор провінції скинув з уряду бурмістра міста Дос Германос, французького анархіста. У відповідь на се робітники оголосили загальний страйк і напали на національну гвардію. В часі боротьби ранено 12 осіб. В Кармонс підчас забурень ранено 14 осіб. В Севілі синдикалісти хотіли спалити будинок товариства телефонів, поліція не допустила до цего і ранила 15 осіб.

—o—

Градові тучі в Галичині

В Кудринцях, пов. Борщів впав град величини голубиного яйця і знищив збіжжа на просторі 593 моргів у 55 проц. Над Городницею, пов. Скалат перейшов ураган з градом. Знищив 6 стоділ і кільканацять будинків. Частинно знищив також землеплоди. Над селами Добропіль, Маденівка і Нові Петликівці (Бучаччина) перейшла страшна буря. Падав град величини курячого яйця. Буря знищила 4 будинки і збіжжа на просторі 1200 моргів. Над товмацьким повітом шаліла страшна буря. Найбільше потерпіло село Грубівці, де град зовсім знищив засіви на просторі понад 1000 моргів. Також над Станиславовом перейшла буря зі зливою.

НЕ ЗАБУДЬ ПЕРЕД ВИЇЗДОМ НА ФЕРІЇ ВІДФОТОҐРАФУВАТИСЯ В ФОТОҐРАФІЧНІМ АТЕЛІЄ

22–25 „Venus" 883

ЛЬВІВ, Академічна, 24. тел. 38 03, де одержиш фотографії правдиво артистичної вартости.

СТЕРЕЖЕНОГО БОГ СТЕРЕЖЕ!

Обезпечайте збіжжа й пашу від огню

В Т-ВІ ВЗАЇМНИХ ОБЕЗПЕЧЕНЬ „ДНІСТЕР"

857 У ЛЬВОВІ, ВУЛ. РУСЬКА Ч. 20. 55-7

НА НАЙВИЩИХ ЩАБЛЯХ... *)

Якесь дивне уніофобство напало на п. Свенціцку в „Ділі" на думку, що Українці можуть „ошукатися" при заключуванню унії з Римом. Бо після думки авторки унія може бути „скритою формою латинізації й необхідним шляхом до римо-католицтва, або вона є символом далекого ідеалу справжнього обеднання у Христі двох церков"... Щоб нас держати на „Позір!", дає авторка в „Ділі" лекцію візантійської культури, обряду, духа і т. д.

Господу хвала, що прецінь раз почуємо про те щось конкретного! Отже п. С—ка так очеркує досягнення візантійської культури на Україні:

„Так, Українці не можуть відректися 1) від культури, що вони її дістали зі Сходу і в яку вони вросли глибоким корінням і тоніськими нитками свого тисячолітнього культурно - національного життя, так величньо виявленого в письменстві, мистецтві та побуті українського народу... Не погріхах волиних і невольних, не по упадках і проступках маємо народ судити — тільки по його летах під небеса та входах на вершини. Отсі найвищі щаблі своєї культури передали українському жерцеві Візантія, а завдяки ним український народ стільки часу міг линути духом стількох поколінь і до Бога і до висот вселюдського творчого генія. Тільки вдяка та пошана належить від українців візантійцям..."

Хоч високопарними й напушистими словами виражає авторка досягнення візант. культури на нашому грунті, то змисл її твердження ясний. Не домагаймось від п. С—кої доказів на виражені тут як і в цілій статті думки, які вона подає як річ самозрозумілу. І самі не розплутуймо тих „тоніських ниток", якими ми вросли у візант. культуру. Не завдаваймо собі великого труду вичарувати духа „великої та глибокої фільософії Плятона, що — як твердить авторка — через візантійську східну церкву царює і по сьогодні в українській культурі". Це річи не очевидні, а щоб їх усталити, треба у їх досліди вложити чимало спекулятивного знання. Наразі приймім аподиктичні твердження, як незаперечну правду і витягнім з них простим розумованням безпосередні заключення.

Отже: — „Візантія передала нам найвищі щаблі своєї культури, ...в яку ми вросли глибоким корінням і тоніськими нитками"... Культура (в европейському (не хінському або тунгузькому!) стилі це ушляхотнення й удосконалення людини під оглядом інтеллектуальним, моральним, естетичним. Плодом такої культури в збірнім життю людини — в народі є м. ин. його національна самосвідомість і визволення. Це речі ясні. З тих критерій випливає отже повна відповідальність Візантії за той ступінь на-

*) Гл. статтю „Бадамуцтва в Ділі", 53 ч. „Н. Зорі".

ціонального, інтелектуального й етичного підйому, на якому нині стоїть укр. народ і на якому стояв в історичній ретроспекції.

Таким чином виринає перед простим так зв. хлопським розумом велике й практичне питання: Хто винуватий у тому, що укр. 40-міліонний народ з такою богатою, буйною історією — нині скований кайданами, стогне під чужинецьким ярмом? П. Свенціцка дала вже відповідь на це питання: візантійська культура, в яку ми вросли глибоким корінням. Шан. авторка радить нам примкнути очи на „вольні й невольні гріхи, упадки й проступки“ народу, а лише слідити за його „летами під небеса“. Це не слушно. Це булаб половична правда й половичне оцінення візант. культури, для якої п. С—а домагається подяки й пошанівку від укр. народу. Вільно публіцистови відложити оцінку сучасних подій і людей на догіднішу хвилю, але обовязком історика у відношенню до минувшини є нага й повна правда.

Приложім отже локоть візантійської культури наперед до нашої княжої доби. Княжа доба минулася й відійшла у вічність — під гаслом: брат на брата! Роздори, невзгодини, вічна взаїмна боротьба з усіми страхіттями знищення другого до тла. Можна було положити тривкі основи під могутню державу. Та на наших землях так довго кипіла взаїмна боротьба навіть при закликуванні чужих сил, що лишилася руїна, на якій поставили фундаменти чужі держави.

Який же злий дух наустив наших предків до такої взаїмної ненависти і роздорів? „Тонісінькими нитками“ вросли вони у візант. культуру й копіювали її. Ось культурні образки у Візантії: Заслуженого в боротьбах з Аварами цісаря Маврикія здетронізував центуріон Фокас. Вбравшися в пурпуру, велів свого попередника з його синами стратити. Перед очима бо цісаря вбивано одну по другій його дитину. За кождим ударом, кликав нещасний батько: „Ти, Господи, Справедливий і праведні Суди Твої!“...

Та незабаром почетвертованого трупа ціс. Фоки волочили по вулицях Візантії. Візантійська цісарева — мабуть — Зое вилупила очи власному синови... Візантійський цісар Михайло Гикавий, — неграмотний жовнір — велів свому суперникови повідрубувати руки й ноги і так окаліченого возив на ослі на посміховисько вулиці... Візантійський цісар Василь II., „погромник Болгарів“, велів виколоти очи 15 тисячам болгарських невільників, залишаючи що сотному одно здорове око, аби одноокий „сотник“ міг запровадити сліпців до Рідного Краю і т. д. і т. д.

Така візант. етика мала добрих учнів на нашій землі. Василькові Теребовельському виколено очі, другому ломано кістки між дошками, всякі „окаянні“ тровили рідних братів мов звірину по лісах...

На те шан. Авторка моглаб замітити, що преціньі в инших краях Европи, котрі не були під впливом візантійської культури, діялися всякі жорстокости. На се відповімо: Так, але не таким безпереривним пасмом і коли діялися, то во імя якоїсь ідеї, котра захопила фанатиків, а не майже виключно в імя особистого властилюбія, як у нас.

А доба козаччини? Ціле море пролитої братньої і чужої крови чи сціпило фундаменти козацької державности? Нечувана у світі незгода взаїмна ненависть й анархія знищили основи нашої державної орґанізації. На руїнах козаччини виросла апокаліптична Москва, а на кістках Запорожців, оборонців православя, город Петра, „Третий Рим“...

Підчас всесвітньої війни і в нас зірвалася буря і пішов народ до боротьби за свою волю. Чиж і тепер не затріюмфував дух анархії й моральної розперезаности?...

Порівнуючи гарні прикмети і навіть геройські чесноти народної душі з тим намулом нікчемности й подлости, що грубою верствою прикривав весь наш „національний“ характер висшої верстви, навіть найбільші ентузіясти візантійства не потрафлять нічим осушити мочаристого ґрунту візантійської культури, по якім судилося бродити нашому народові.

Сидимо на „найвисшім щаблі візантійської культури“, линемо „до висот вселюдського творчого ґенія...“ А скільки то наша історія видала польсько-московських перебіжців, тих шевченківських підніжків Москви й варшавського сміття. скільки Ефіяльтів, а скільки своєрідних „Катонів“, що за юдин гріш доптали національні святощі?

Духова й матеріяльна руїна нашого народу, домагається анатеми (а не вдяки!) на ту культуру, що так „виховала“ многоміліонний нарід і кинула на позорище світа.

Це не наша така чорна думка, але так каже історія, факти.

Наука вже давно оцінила справжні вальори візантійства. Більшість істориків говорячи про візантійську культуру навіть у золотій її добі, видає осуд схожий з ось такою думкою історика Гольцварта: „Царгород уходить за володара світа, але цивілізація, якої він є втіленням, у такому стоїть відношенню до варварства Западу як смерть до свіжо розквітаючого життя; дикий заколот, що панує в Західній Европі, заколот бременний зародками великої будуччини, має безмежно висшу вартість ніж цей механічний візантійський порядок, в котрім усі первні суспільного життя наскрізь зіпсуті“.[1])

Наші восточні сусіди, властиві спадкоємці візантійства, вже давно поставилися критично до візантійської культури. Першим письменником, що заквестіонував цивілізаційні вальори візантинізму, був Микола Данилевський. Видав він 1888 р. книжку п.з. „Россія и Европа“. Книжку розхоплено в Росії до кількох місяців. В 1889 р. вийшло нове видання. Автор доказує порівнуючою методою, що в західній християнсько-клясичній цивілізації зміст бере верх над формою, у візантійської — форма важніша від змісту. Як п. Свенціцка ставить питання: Схід чи Захід?“ так і Данилевський питає: „Европа — чи Росія?“ І рішає справу в сей спосіб: „Европа це остоя германсько-романської цивілізації. Чи приналежить у сьому змислі Росія до Европи? На жаль чи вдовілля, на щастя чи на нещастя — ні, не належить. Вона не кормилася ні одним з тих корінів, котрими всисала Европа так животворящі як і шкідливі соки безпосередно з ґрунту нею знищеного старинного світа, — не живилася й тими корінями, котрі брали корм з глибини ґерманського духа. Вона непричасна ні европейському добру, ні европейському злу; якжеж може вона належати до Европи? Ні правдива скромність, ні правдива гординя не дозволяє Росії уважати себе Европою“.

Доволі є подібних голосів у рос. письменстві, хоч чимало є і там таких патріотів, що візантинізм уважають за національне добро, як п. Свенціцка — за українське... Для таких Захід — то гниль.

Авторка статті „За східний обряд“ докоряє в „Ділі“ так: „Візантійський обряд, до якого деяка частина надто ревних католиків українців через страх перед тінями Фотієвої схизми та московської небезпеки хоче викликати презирство та осмішити його“... Нам не відомо, чи хто з наших католиків дав вираз презирства візантійському обрядови (не синодальному!). Та коли хто так поступив, то мав учителів не тільки у західних письменниках, але передовсім у російських, які добре себе знали! Термінами „мертвота, заскорузлість, муміфікація візантійщини“ оперують так западники як і восточники. Про мертвоту востока — як сама п. Свенціцка наводить — не тільки говорили письменники у стилі раціоналіста Толстого, але і представники православія. Бо ось що мають означати слова Митрополита Філарета, писані ним до Муравьова з нагоди іменування 1852 р. кн. Ширинського міністром освіти: „Князь Ширинскій — министръ просвѣщенія; Норовъ его товарищъ; сіи конечно пожелаютъ просвѣщать „восточнымъ свѣтомъ“. Просвѣщеніе „восточнымъ свѣтомъ“ началося немедленно. Новый министръ заявилъ, что „польза философіи не доказана, а вредъ от нея возможенъ“...[2]) Що означають слова в устах митр. Філарета „восточне світло“, вказує наведений контекст...

Думками п. Свенціцкої про візантійське мистецтво й обряд займемося в дальших статтях. **К. П.**

[1]) J. Holzwarth, Weltgeschichte Leipzig, 1903. T. III.

[2]) Барсуковъ, Погодинъ. Кн. 11. 1902.

—o—

Трудноші лондонської конференції

Французька преса висловлює переконання, що лондонська конференція не розвяже німецької кризи. Проєкт, уділення Німеччині довготермінових кредитів стрінувся з опозицією Анґлії й Америки, котрі неприхильно відносяться до жадання Франції ґарантій. Анґлія й Америка хочуть перешкодити Франції у використанню теперішнього положення для скріплення мирових договорів. Супроти того панує загальна опінія, що конференція прийме англо-американський проєкт. Він передбачує ряд заряджень, які малиби припинити втечу капіталів і використати короткоречинцеві кредити, які Німеччина має вже переважно в Злуч. Державах і котрі доходять до 5 міліярдів марок. Сі кредити можна буде по 6 місяцях замінити на довгоречинцеві. Міжнародн. комітет в Базилеї, який має перестудіювати економічне положення Німеччини, буде переводити сю переміну кредитів під авспіціями Банку Міжнародн. Розрахунків. Цей банк займеться також евентуальним постачанням нових кредитів для покриття страт німецької господарки. Цей проєкт не стріне спротиву Франції, бо короткоречинцеві кредити Франції в Німеччині не переходять 80 міл. марок. Про політичні ґарантії висунені прем. Лявальом покищо не може бути мови. Ця квестія вирине знова, коли буде мова про переміну сих кредитів на довгоречинцеві і по уділенню Німеччині нової більшої позички. (ПАТ).

Новоотворений Заклад Арт.-фотоґрафічний
„LOTOS“, **ЛЬВІВ,**
АКАДЕМІЧНА ч. 6. І. п.
над фірмою Телічек, **вхід від вул. Хорущина 5.**
Поручається Шан. П. Т. Публиці. 964 8—30

Видатки на освіту в ріжних державах

Міжнародне Бюро Виховання в Женеві оголосило висліди анкети, розписаної на тему видатків на шкільництво в буджетах ріжних держав. В Европі перше місце під тим оглядом займає Данія 20.7 проц.; відтак слідують: Голяндія 19.2 проц., Прусія 16.4 проц., Ірляндія, Ісляндія і Швеція по 15 проц., Польща 14.7 проц. (1919 р.), Еспанія 5.3 проц., Італія 3.7 проц. В Америці перше місце займає Панама 19.5 проц., дальше слідують Куба 17.8 проц., останне місце займає Венезуеля 4.8 проц. В Азії Філіпіни 11 проц., Японія 6.8 проц., Сіям 2.4 проц.

—o—

МАШИНИ ДО ШИТТЯ
SINGER-KAYSER
по найнищих цінах
і на догідні сплати

ЮЛІЯН ЛОМАҐА
Львів, вул. Валова 11.
Телефон 28.70.
Одинока українська фірма в тій ділянці.

РОВЕРИ
KAYSER-PUCH
AUTOMOTO
від 190 зол.

959 7 25

Про католицьку видавничу кооперативу

На західно-українських землях маємо кілька видавничих кооператив, а саме: „Наш Край" в Перемишлі, „Червона Калина", „Змараґд", „Українська Видавнича Спілка", „Діло", „Друкар", „Громада", „Книжка", „Наша Культура" і „Нові Шляхи" у Львові, „Видавнича Спілка Українських Учителів" в Коломиї, „Українська Книгарня" в Чорткові, котрі поклали собі за ціль видавати твори української та чужої літератури в перекладі, підручників і т. п. Крім цих видавничих кооператив істнують ще инші при наших культурно-освітних і т. п. організаціях, істнують також і приватні видавництва, котрі поклали собі за ціль продукцію української книжки.

Згадані видавничі кооперативи організувалися після ідеольоґічних напрямків: Наш Край і Червона Калина в руках націоналістів, Діло — в руках ундистів, Друкар — соціял-демократів, Громада — соціялістів-радикалів, Книжка і Наша Культура в руках сельробівців, Нові Шляхи в руках зміновіховців, инші ніби „безпартійні". На 12 видавничих кооператив 5 з них в руках соціялістів, з чого три припадає на сельробівсько-зміновіховські. І власне ці большевицько-сельробівські кооперативи розвинули незвичайно рухливу діяльність і кольпортажу большевицьких видань. Вцім напрямі також инші українські видавництва не остають по заді та допомагають большевикам в кольпортажі їх видань. Вони заповнили всі наші книгарні, ними просто переповнений наш книжковий ринок. Загляньте хочби до книгарні „Наукового Товариства ім. Шевченка" у Львові, або до инших, а побачите, що на виставі повно большевицьких видань, котрим в той спосіб робиться реклямy і розпихається їх між народ. Без пересади твердимо, що головними кольпортерами большевицьких видань стали наші українські книгарні в Галичині й на Волині. І це робиться саме в той час, коли на радянщині українська незалежна література нічим не може виявити себе, коли її там просто не допускається, коли для наших видавництв звідси большевики замкнули всякий доступ туди. Чим оправдати таке поступовання наших видавництв і де їх національна гідність?

Декотрі з них своє поступовання оправдують тим, що вони не кольпортують большевицьких видань політичного напрямку, тільки твори „наукового змісту", „красного письменства" і т. п., що появляються на радянській Україні. Таке поведення булоб оправдане тільки тоді, якби на радянській Україні істнувала незалежна українська література. А такої там нема. Книжки, котрі там появляються в українській мові, по дусі нам в о р о ж і, бо вони писані переважно комуністами і прихильниками большевицького режиму. А як появиться щось з творів наших клясиків чи инших незалежних письменників, то їх писання так прочищені та попереджені такими вступами і ріжними приписками та поясненнями, що основно викривлюють провідні ідеї й думки автора та цим тільки обезцінюють найкращі перлини нашого письменства, пристосовуючи їх до вимог большевицької пропаґанди. Тому видання, котрі вдираються до нас ізза Збруча хоч і писані українською мовою, то більшість з них є перенята московсько-большевицьким духом. Тим самим та література ворожа всім нашим стремлінням. Тому з нашої сторони мусить бути зорґанізована протиакція, щоби з українського книжного ринку виперти видання матеріялістично-большевицького напрямку.

Як воно не дивно, але на кілька міліонів українців-католиків на західно-українських землях нема тепер ні одної католицької видавничої кооперативи, котра ширила-б твори перенятi католицьким духом, видавала оригінальні й перекладні твори й поширювала їх в нашім народі. Брудним каламутним спливом пливе наше суспільне життя, а зі стріх його „літературної творчости" капає всяка макулятура. Ті „твори" такі убогі своїм змістом, без всякого ідейного підкладу, що просто сором стає і за їх авторів і за їх видавців. Тепер у нас добру книжку так трудно знайти, як трудно мандрівникові знайти чисте жерело в пісковій пустині. А вже про твори католицького напрямку, оригінальні чи перекладні, нема що говорити, вони у нас не в моді. А коли народ не читає нічого з таких видань, то не дивниця, що в ньому паде релігія, мораль і етика, що він що-раз більше підпадає деморалізації і стає податливим на всякі большевицькі експерименти.

В „Н. З." ч. 20. з дня 19. III. б. р. п. В. Г. зовсім слушно звернув увагу на потребу видання творів Т. Шевченка, видання зі становища католицького. В тім дусі треба нам також історії нашої літератури, історії України, історії релігійних рухів і т. п. Далі виринає потреба видання католицької енцикльопедії в українській мові, всяких підручників, наукових творів, творів красного письменства і т. д., треба більшого поширення католицької преси, бо в цім напрямі у нас великі браки, подекуди просто пустка. Ці браки можна-б усунути і справу з успіхом повести шляхом створення окремого католицького кооперативного видавництва закроєного на західно-европейську міру. Друковане слово в нинішних часах се поважна зброя в суспільній боротьбі. Тому і ми мусимо належно озброїтися, щоби в цім змаганню між добром і злом не бути пасивними глядачами.

На заснування такого кооперативного видавництва потрібні значні фонди, котрих у нас трудно зібрати, бо криза тепер всім дається в знаки. Але фонди на таку благородну ціль мусять бути,

РІДКЕ ТОРЖЕСТВО

ПОСВЯЧЕННЯ УГОЛЬНОГО КАМЕНЯ НОВОЇ ЦЕРКВИ В ПЕРЕМИШЛИ.

Княже місто Перемишль, яке гостило у себе і князя Володимира Святого і Ярослава Мудрого 1031 р., коли то сей славний князь освободив Перемиську Землю від забору Болеслава I., було виставлене в XI. в. то зі заходу, то з півдня на захланність сусідів, які на него наскакували. Тому то по нараді князів в Любечи, осів в Перемишли Ярославів внук Рюрик Ростиславич. По нім княжив у Перемишли Володар Ростиславич до р. 1124. Пізніше центром політичного життя став Галич і Перемишль прилучено до нього. В часах панування своїх князів, були і свої порядки. Епископи перемиські, хоч знані лиш на початку XIII. в., мусіли мати свою катедру вже вчасніше, коли історія виразно згадує, що Володар, який княжив по Рюрику († 1094), побудував камяну катедру св. Івана, де й поховано сього славного в історії Галичини князя. Ягайло підчас свого побуту в Перемишли 1412, віддав ту руську катедру „прегарно збудовану з квадратового каменя" латинникам. Казав викинути з церковних гробів кости князів і посвятити церкву на костел, серед гіркого плачу Русинів, що тоді були вже православними. В 1470 р. сю стару руську катедру розібрано, а з її каменя побудовано латинську катедру. Біля 1500 року побудовано деревляну церкву св. Івана Хрест. на Владичу, а до того часу катедральною церквою був храм Успення Пресв. Богородиці на Вовчу. За княжих часів мав Перемишль аж 28 церков — і в те число входили певно і каплиця в княжім дворі і монастирі, з котрих 4 згадує історик Михайло Коссак*); Монастир св. Троїцький праворуч при дорозі до Добромиля; Рождества св. Івана, який знесено 1744, а перенесено до Добромиля, певно задля малої фундації і вкінці монастир Успення Пресв. Богородиці на Вовчу — або Вільчу під Перемишлем.

Майже від 200 літ в Перемишли істнує лиш одна церква, бо ся на передмістю Болоне є вже властиво поза містом. Зате костелів є 8 з монастирами, а 9-та каплиця на цвинтарі. Крім того Поляки мають ще каплиці: в дух. семинари, СС. Феліціянок, Служебниць Серця Ісусового, Йосифіток і Серафіток при шпитали. Тут згадаю, що в Перемишли на 55.000 мешканців після переписи ще з 1910 р. було 25.306 католиків римського обр., а 12.018 гр. кат., 692 іншого віроісповідання та 16.082 жидів. Якби числити 3.000 душ на середну парохію, то в Перемишли повинно бути 4 парохії нашого обряду. Перемиські Українці віддавна відчували брак другої церкви і монастира. Тому вже пок. епископ Чехович звернув був на се увагу, а Брацтво св. Николая, якого головою був пралат о. Мирон Подолинський, закупило було площу около 2 морґів під будову церкви для монастира ОО. Василіян. Також мітрат о. Василь Левицький ставився прихильно до сеї справи. ОО. Василіяни осіли тут в 1913 р. і зачали збирати на сю ціль фонд. Що парцеля дарована брацтвом св. Николая була за малою на церкву і на монастир, то ОО. Василіяни продали на ту ціль 32 морґи поля і млин коло стації в Добромили, оскорбивши тим свій власний добромильський монастир. Надто жертвували 20.000 корон за спродане право млива й инші претенсії в Угнові, докупивши ще кілька парцель до тої, що її жертвувало Брацтво св. Николая. Ще перед війною зібрано було трохи грошей і закуплено матеріялу, який однак в часі облоги твердині розібрали військові власти, а решта готівки через девалюацію стратила зовсім свою вартість. В р. 1920. на Капітулі Чина постановлено побудувати з нагоди 300-літного ювилею св. Йосафата величаву церкву. Тимчасом девалюація наступала дальше, зі складок мало що прийшло, а

*) Шематизмъ Провінціи св. Спасителя, Львів, 1867.

мусимо їх зібрати між собою. Числім, що у нас на західно-українських землях знайдеться 1000 таких священиків, котрі на ту ціль зложать один уділ в сумі 100 зол. Се відразу далоби 100.000 зол. Берім, що знайдеться других 1000 світських людий, котрі також впишуться в члени такої кооперативи і зложать по 100 зол., що далоб других 100.000, отже разом 200.000 зол. З таким видавничим фондом можна в нас зачати роботу. Числимо, що навіть в умовах нашого життя і нашої нужди на протязі року в той спосіб буде можна зібрати уділів на 500.000 зол., коли до справи взятися щиро, повести її енергічно та послідовно. У нас людий доброї волі досі не брак, Але їх треба пошукати і притягнути до участи в цій незвичайно важній справі. Питання зводиться до зібрання уділів, вписового, евентуально й добровільних датків на започаткування католицького кооперативного видавництва. Далі воно само буде розроблятися і збільшувати свої фонди на поширення католицьких видань.

Цих кілька думок кидаю під розвагу нашого духовенства і всіх людий доброї волі. Треба занятися тою справою, започаткувати збирання уділів і добровільних датків на утворення українського католицького кооперативного видавництва. На всі знайомі адреси вислати декларації приступлення в члени кооперативи, котрі по виповненню звернули-б її назад і при цій нагоді переслали свій уділ. Кому буде трудно той уділ скласти на раз, тому можна розложити на рати, але з менших уділів як сто зол. не раджу починати, бо буде трудно зібрати значніший видавничий фонд, а з малим не можна тепер починати роботи і ніколи не осягнеться поважних наслідків.

інж. М.

—o—

Норвежсько-данський спір

о східну Ґренляндію.

Норвежський король Гакон підписав декрет про військову окупацію східн. побережжа Ґренляндії, о яке ведеться спір між Данією і Норвегією. В Данії це рішення викликало велике обурення. Данія віддає спір до вирішення Міжнародньому Трибуналови справедливости в Газі.

ШИРІТЬ КАТОЛИЦЬКІ ЧАСОПИСИ: „НОВУ ЗОРЮ“, „ПРАВДУ“, „БЕСКИД“.

Зелізниці в Польщі

В ПРЕЛІМІНАРИ БУДЖЕТУ МІНІСТЕРСТВА КОМУНІКАЦІЇ НА РІК 1931-32[1]).

Зелізниці в Польщі є державним підприємством, яким завідує Міністерство Комунікації. Тому прелімінар буджету Міністерства Комунікації складається з двох частин: I. з прелімінара буджету самого Міністерства Комунікації і II. з прелімінара буджету підприємства: Польські Державні Зелізниці („Польске Колее Паньствове“).

Прелімінар буджету самого Міністерства Комунікації на р. 1931-32 невеликий. Приходи того Міністерства предвиджені на 554.500 зол; видатки на 4,811.155 зол. На видатки складаються: 1) Центральна Управа 4,593.000, 2) Головна Інспекція Комунікації 248.000. Особовий склад такий: 1) в Центр. Управі 418 урядників + 40 нижчих функціонарів; 2) в Головній Інспекції Комунікації 16 урядників. Разом 434 урядників + 40 нижч. функціонарів. Особові видатки: 3,803.900 зол.

Підприемство: Польські Державні Зелізниці се найбільше державне підприємство в Польщі. Прелімінар його буджету на 1931-32 р. такий: Впливи: звичайні 1.668,631.000 зол. + надзв. 380.000 зол., разом 1.669.011.000 зол. (в 1930-31 році 1.773,453.000). Видатки: звич. 1.433,843.000 зол. + надзв. 189,258.000 зол. — разом 1.623,101.000 з. (в 1930-31 р. 1.682,245.752 зол.). Отже звичайні впливи перевишшають звичайні видатки о 234.788.000 зол. і се є чистий прихід з підприємства, предвиджений в 1931-32 р. (в 1930-31 р. 276,057.248). Та коли возьмемо ще під увагу впливи і видатки надзвичайні, то вплата підприємства Польських Державних Зелізниць до державного скарбу в 1931-32 р. предвиджена 45,910.000 зол. (в 1930-31 р. 91,207.248).

Подрібно впливи і видатки підприємства Польських Державних Зелізниць в 1931-32 р. преліміновано такі:

Впливи: Головним джерелом впливів в зелізничім підприємстві є, розуміється, експльоатація зелізниць. Впливи з експльоатації зелізниць в Польщі в р. 1931-32 преліміновано на 1.665,079.000 зол. (в 1930-31 р. 1.748,004.000; замкнення рахунків за 1928-29 р. 1.488,652.653). Зокрема: за перевози 1.519,324.000 зол. (в 1930-31 р. 1.595,200.000; замкнення рахунків за 1928-29 р. 1.364,023.670); інші приходи з зелізниці 123,922.000 зол.; зелізниці вузько-торові 21,833.000 зол.

Перевози: Ся позиція обіймає 4 роди перевозів: 1) перевіз осіб, 2) перевіз багажу й експресових посилок, 3) перевіз товарів, 4) перевіз почти.

Впливи за перевіз осіб зелізницями в 1931-32 р. преліміновано на 379,680.000 зол. (в 1930-31 р. 404,700.000; замкнення рахунків за 1928-29 р. 372,240.663). Закінчені обчислення за 1929 р. виказали, що в тім році польські зелізниці перевезли 167,567.566 подорожних і зробили 7.208,038.357 особо-кільометрів. З огляду на теперішне господарське і перевозове положення, а також на зростаючу конкуренцію автобусів, Міністерство Комунікації предвиджує в 1931-32 р. упадок пасажирської фреквенції в порівнанню з роком 1929 о 6 проц., себто до 6.780,000.000 особо-км. Пересічний прихід з 1 особ-км. принято у висоті 5,6 гр., обчисленій на основі особової тарифи, що тепер обовязує.

Впливи за перевіз баґажу й експресових посилок зелізницями в 1931-32 р. преліміновано на 19,360.000 зол. (в р. 1930-31 22,800.000; замкн. рах. за 1928-29 р. 20,803.766). З того: за перевіз багажу 6,780.000 зол., а за експресові посилки 12,580.000 зол. В 1929 р. впливи з перевозу баґажу виносили 7,209.646 зол., а з перевозу експресових посилок 13,389.343 зол. Отже подібно, як при перевозі осіб, також при перевозі баґажу і експресових посилок предвиджено в 1931-32 р. в порівнанню з 1929 р. упадок о 6 проц.

Найбільші впливи преліміновано за перевіз товарів. Вони виносять в 1931-32 р. 1.103,210.000 зол. (в 1930-31 році 1.150,200.000; замкн. рах. за 1928-29 р. 958,632.376). Зокрема за: посилки поспішні 57,570.000 зол., посилки звичайні 1.013,510.000, побічні впливи 32,130.000. В 1929 р.: поспішних посилок перевезено 582.286 тон і зроблено 107,491.769 тонно-кільометрів; звичайних посилок перевезено 74,795.485 тон (товари торговельні і військові) і зроблено 21,134,575.128 тонно-км. В 1931-32 р. також в перевозі товарів предвиджено упадок в порівнанню з 1929 р. о 6 проц.

Видатки підприємства Польські Державні Зелізниці в 1931-32 р. предвиджені подрібно такі:

Видатки звичайні: 1) дирекції й самостійні уряди 45,283.000 (в 1930-31 р. 43,035.000; замкнення рах. за 1928-29 р. 37,678.358 зол.); 2) служба на шляхах

[1]) Гляди статті про Прелімінар буджету Польщі на р. 1931-32, поміщені в „Н. Зорі“ чч. 15—17, 19, 21, 25, 26, 31—32, 36, 39—40, 43, 46 47, 52, 53 і 54 с. р

наступила фінансова кріза, що й досі істнує, тому не можливо й думати про зібрання так великої суми на будову церкви св. Йосафата і тимчасово порішено поставити невеличку церкву Сострадання Пресв. Богородиці при монастирі, а під церквою салю на збори і засідання Марійського Товариства та інших церковних брацтв при сій церкві. Хоч всякі трудности зі сторони уряду як і з інших сторін були великі, а грошей нема лиш до половини коштів будови тої, хоч меншої церкви, то таки ОО. Василіяни, певні помочі нашого народу, який хоч сам бідний, то на славу Божу не жалує жертв, взялися до сего великого діла і розпочали будову церкви. День 5. липня с. р. освятив розпочате діло і того дня довершено посвячення угольного каменя нової церкви на Засянню. Торжество посвячення відбулося величаво. З катедри вийшла по вечірни велика процесія на Засяння під проводом Впреп. і Всесвітл. отців каноніків Ґмитрасевича і Гриника. Чину посвячення фундаментів довершив Преосв. Григорій Лакота епископ-помічник перемиський, в асисті вище згаданих оо. каноніків та Всесв. о. мітрата Пинила. Василіянський Чин заступав Впр. о. Діонізій Ткачук, архімандрит, з ігуменами о. Йосафатом Лабайом з Добромиля і о. Йосифом Чепілем, перемиським ігуменом в асисті василіянських клериків. Прибули також Всеч. отці парохи з околиці та кілька тисяч вірних з інтеліґенції і селянства. По звершенім посвяченню підніс Преосв. Григорій в своїй промові біль і приниження нашої Церкви, що з 28 святинь в Перемишли, а з тих 4 на самім Засянню, осталася лиш одна катедра і треба було чекати аж 145 літ, заки покладено фундаменти під нову святиню на Засяпню в Перемишли. По Преосвященнім промовив о. ігумен Чепіль, подякувавши усім, що в який небудь спосіб причинилися до розпочаття будови нової церкви. Вкінці підніс многолітствія Св. Отцю, Преосв. Епископам і всім ктиторам і благодітелям нового храму. Тут мимоволі приходиться піднести замітку одної перемиської ґазети*), „що треба було чекати аж 30 літ заки приступлено до закладин фундаментів під церкву, а в тім часі нетільки задумано, але й побудовано в сусідстві костел Салезіянів“. Поляки не надумувалися аж 30 літ, хоч мають тілько костелів в Перемишли, а „кві пріор темпоре, поціор юре“, тому вони маючи готовий костел, робили трудности, щоби його не заслонила наша церква. Не можу також не признати слушности другій часописи перемиській**), що „в почуттю відповідальности перед Богом і нацією, в почуттю пошани до себе і свого роду признає, що ми зійшли в кількох останніх століттях на манівці і заплуталися в сумнівах та потонули в морі ледачости. Тяжкий камінь докору, стиду, обовязку відповідальности перед майбутніми поколіннями звалився частинно з душі“. Так, частинно, бо само посвячення фундаментів під другу церкву в Перемишлі не повинно усипляти нашої душі, щоби знова не впасти в „море ледачости“. Маємо певно надію, що коли наш нарід причинився жертвами разом з ОО. Василіянами, що оскорбили свій монастир в Добромили, щоби двигнути нову святиню в престольнім владичім і княжім городі, то і дальше буде памятати, щоби розпочату святиню докінчити на Божу славу, а честь нашого народу.

М. К.

*) „Український Голос“ ч. 23 з 28. червня.

**) „Бескид“ ч. 14. з 19. липня.

—o—

ЦЕРКОВНІ СВІЧКИ
990 ІНЖ. К. КОТЕЦЬКИЙ і С-КА 4-12
Спілка з обмеженою порукою.
ВСЯКОГО РОДА ПОРУЧАЄ ФАБРИКА
ЛЬВІВ 15, ВУЛ. ОКРУЖНА (бічна Кульпарківська) ч. 9. — Тел. 57-48.

227,445.000 (в 1930-31 р. 239.738.000; замкнення рах. за 1928-29 р. 237,852.256); 3) служба на стаціях 158,341.000 (в 1930-31 р. 164,806.000; замкн. рах. за 1928-29 р. 148,810.484); 4) служба торговельна 52,937.000 (в 1930-31 р. 54,889.000; замкн. рах. за 1928-29 р. 47,988.414); 5) служба кондукторська 89,241.000 (в 1930-31 р. 96,049.000; замкн. рах. за 1928-29 р. 84,276.404); 6) митні агенції 5,948.000 (в 1930-31 р. 5,632.000); 7) Управа і загальна служба тракції 27,196.000 (в 1930-31 р. 29,279.000 зол.); 8) паровозова служба 205,903.000 (в 1930-31 р. 219,977.752, замкн. рах. за 1928-29 р. 198,300.235); 9) служба вагонова 20,766.000 (в 1930-31 р. 22,063.000, замкнення рах. за 1928-29 р. 21,127.444 зол.); 10) головні варстати 305,865.000 (в 1930-31 р. 321,088.000, замкнення рах. за 1928-29 р. 316,686.947); 11) служба електротехнічна і забезпечення руху поїздів 17,305.000 (в 1930-31 році 17,242.000, замкн. рах. за 1928-29 рік 13,964.013 зол.); 12) санітарна служба 18,769.000 (в 1930-31 р. 19,064.000, замкн. рах. за 1928-29 р. 11,748.108); 13) служба засобів 13,467.000 (в 1930-31 р. 14.009.000; замкн. рах. за 1928-29 р. 11,903.446); 14) спільні видатки 107,172.000 (в 1930-31 р. 116,694.000, замкн. рах. за 1928-29 р. 96,749.100); 15) гуманітарні урядження 103,272.000 (в 1930-31 р. 79,779.000; замкнення рах. за 1928-29 р. 59,280.520); 16) вузькоторові зелізниці 21,619.000 зол. (в 1930-31 р. 22,312.000, замкн. рах. за 1928-9 р. 19,967.793); 17) гарантія і кредитування недоборів зелізниць льокальних 5,144.000 (в 1930-31 р. 6,559.000, замкн. рах. за 1928-29 р. 1,122.701); 18) воздушна плавба 8,170.000 (в 1930-31 р. 8,290.800, замкн. рах. за 1928-29 р. 6,297.295).

(Далі буде.)

—o—

Без коментарів

„Неділя“ — видазана тепер тими самими кругами, що й „Мета“, принесла в ч. 26 (з 19/7 ц. р.) дослівно такий допис без жадного застереження: „*Хотілося б, щоб Українці занехали поміж собою братню релігійну боротьбу, що може причинити великі шкоди, болючі особливо в час теперішнього лихоліття. І змагаючись за свою правду, якою може бути церква лише українська (байдуже чи православна, чи греко-католицька) — треба підходити до справи передовсім з пункту погляду добра загальної української справи (якої церковна справа є лише складовою частиною)..*“ А в тім самім числі поміщена репродукція листа, якого отримала Редакція „Неділі“ від п. Рафаеля Бенейто, голови т. зв. „інструкторського центру“ республиканько-соціялістичної партії в Еспанії, котрий обіцює „передавати вісти та статті й всякі інформації часописові „Неділя“...“ — Словом: фашизм, соціялізм, православіє і католицизм у небувалім ще полученні... Разумѣйте языци!

—o—

Страшна воздушна труба

Над Люблином перейшов страшний ураґан. В місті позривав з домів дахи, в парку повиривав дерева з корінням. Переїзджаючого візника Бергмана ураґан вхопив і кинув на мур фабрики. Візник погиб на місці, трьох пасажирів тяжко ранених. В околичних селах знищив ураґан кількадесять господарств. Число жертв в людях: 5 вбитих, 5 тяжко, 34 легко ранених. Страти обчислюють на пів міліона зол.

Проф. Д-р Л. КОПЛЕР

Релігія й політика*)

Коли отже має бути справедливий закид, що католицькі посли чи партії не дотримали своїх обіцянок, тоді наперед требаби ствердити на підставі щойно нашкіцованих можливостий праці, що могли католицькі посли осягнути, а чого вони з власної вини не виконали. По направду справедливім і неупередженім прослідженню справи покажеться в богатьох випадках вся нестійність закиду. Колиж навіть вина послів буде доказана, то з того довго ще не виходить, що треба закладати нову партію. Одинокий оправданий наслідок того, що католицькі посли занедбали свої обовязки може бути лиш такий: Геть з тими послами, або геть з таким проводом партії, а на їх місце нехай увійдуть люди з почуттям обовязку!

Лиш тоді, коли партія, що обіцяла заступати інтереси католиків після програми, стало ті інтереси занедбує навіть, коли могла їх боронити, щойно тоді для католиків прийшов час, заложити нову католицьку партію або вступити до якоїсь іншої.

Таксамо нестійний як цей перший закид, задля котрого поборюється власну партію, також другий закид, що партія і її посли „за мало або за богато католицькі“. Вони, мовляв, не зуміли вибороти віроісповідної школи, вони не зуміли припинити розпаношеної неморальности в кіні, театрі, пресі і т. д., вони за мало боронили релігію та її установи, вони за мало старалися про поліпшення матеріяльного стану духовенства, посли не сповняють своїх релігійних обовязків; також некатоликів приймається до партії і довіряється їм високі становища в партії й уряді. Інші знов негодують тому, що у всіх католицьких починах мусять бути політики, що виголошують промови. Незабаром, кажуть, у Відні та інших місцевостях не відбудеться жадна більша церковна врочистість, в котрій канцлер не бравби участи. Таким чином ніби то розполітиковується все, що католицьке.

Як бачимо закиди ріжнородні й богато їх, та не тяжко булоб їх збільшити. Деякі священичі станові часописи дають на жаль до цього пребогатий матеріял. Одначе дуже часто недостає їм належного знання справи і при тім в значній мірі також почуття справедливости супроти християнських партій.

Треба собі вже раз усвідомити, що політична партія, навіть коли вона називає себе християнською чи навіть католицькою не те саме, що католицька Церква, навіть не те саме, що католицька Церква одного краю. Вона також не є жадним церковним орденом, конґреґацією, церковним братством, ні взагалі не є церковною орґанізацією, лише світською, на котру церковна власть не має іншого впливу крім того, що уважає, аби в ній не було прогріхів проти католицької віри й моралі.

Християнська чи католицька партія це ніщо інше як орґанізація католиків якогось краю чи держави з означеною політичною програмою. Коли в програмі сказано, що в справах церковних і мішаних партія буде слухати голосу Церкви, тоді програма партії з релігійно-моральної точки погляду без закиду. Кождий, хто погоджується з такою програмою, може бути членом партії. Отже легко зрозуміти, яким чином також некатолики і навіть нехрещені можуть стати членами християнської партії. До сего вистарчить лише приняти програму християнської партії і зовсім не треба хрещення або катол. ісповідання віри, хіба що партія статутово схотілаб обмежити членство лиш до католиків, чи християн. Та се засадничо непотрібне, бо годі зрозуміти, чому християнська чи католицька партія малаб відпихати і недопускати нехристіян і некатоликів, щоб вони їй допомагали боронити християнські й католицькі інтереси. Чого иншого треба, щоб бути християнином, чи католиком, а чого иншого знов, щоб бути пр. членом християнсько-суспільної партії чи партії Центра; в останніх випадках вистарчить приняти програму партії, в першім випадку треба богато більше. З того приводу нема чого боятися за католицький характер партії, бо поперше нема чого боятися, щоб до політичної орґанізації католиків прилучилися маси некатоликів, по друге управа партії все має можність усунути кождочасну небезпеку для католицького характеру партії.

*) Гл. „Н. Зоря“ чч. 10—54.

З РЕЛ.-ЦЕРК. ЖИТТЯ

Евхаристійний Конґрес у Ліль. Дня 5. липня с. р. по величавих торжествах у Руен і в Марсилії, католицька Франція третий раз переживала великі хвилі торжественної маніфестації релігійних почувань і могутности католицизму. Маніфестацією тою було публичне закриття VII. народнього французького Евхаристійного Конґресу в Ліль. В Конґресі брало участь понад 150 тисяч осіб. Були присутні кардинали, епископи, численне духовенство, члени евхаристійних комітетів та много визначних осіб з наукового, політичного й суспільного світа. При помочі численних мегафонів відчитано відозву кардинала епископа з Ліль, повідомляючу про видання нової папської Енцикліки і взиваючу вірних до молитов у наміренню св. Отця. Конґрес відбувся в 50-ту річницю першого Евхаристійного Конґресу, котрий був уряджений рівнож у тому місті.

Заповідають нову релігійну війну. „Ґазета Католіцка в Канаді“ повідомляє, що стейт Вера Круз у Мехіку ввів у життя новий закон, який ограничує число священиків до 1 на кождих 100.000 населення. Стейт Вера Круз має около 1,100.000 населення, що позволяє лиш 11 священикам сповняти духовні функції на тій території. Аепископ Леополь Руіз у Фльоресі, Нунцій Апостольський, заявив, що відкажеться іменувати 11 священиків для Вера Круз. Архиепископ додав, що в стейті Вера Круз є понад 2,200 церков і що фізично неможливо обслужити їх, маючи лиш 11 священиків, в цьому 3 епископів.

Вісти з Анґлії. Десять анґлійських й інтернаціональних католицьких товариств хоче відкрити в Льондоні головну квартиру для католицьких орґанізацій. Кардинал Бурн дуже підпирає цей намір. Архиепископ Ґудієр обняв провід орґанізаційного комітету. До зреалізування пляну приступили: Т-во католицьких еміґрантів, кат. союз жінок, лицарі Кэлюмба, кат. жіночий місійний союз, т-во поширення віри й кат. союз молодців з Вестмінстеру.

—o—

ЛІТЕРАТУРА — НАУКА — МИСТЕЦТВО

Чи М. Качковський був москвофілом

II.

Без сумніву, так не міг писати москвофіл, тільки писала це людина, що раділа й боліла разом зі своїм народом.

Своє польське окруження у Віснічу, яке пускало неправдиві поголоски, що мовби то Українці (Русини) тягнуть до Росії та православя, що богато наших священиків увязнено за зносини з Росією, та що еп. Яхимовича потягано до відвічальности, даремно старався Качковський переконати, що все те неправда. Супроти того вважав він, що „при найщирішій волі тяжко нам з ними (Поляками) подружитися — вони нам забути не можуть, що ми собі через нашу прихильність до в. правительства йогож довіря позискали і їм в 1848 р. на перешкоді були".

Тому радив Я. Головацькому не зважати на їх клевети й держатися австрійського уряду, а останній „оцінить нашу прихильність і їх клевету" (28. II. 1855). Обіцюючи взяти на себе кошти видання другої частини руської хрестоматії для гімназійних учеників, Качковський писав: „Збирайте тільки такі кусники, яких основа згоджується з духом правительства, а уникайте всего, щоб нашим ворогам до підозрівання нас у прямуванні до Росії послужити могло — а навіть старайтеся переконати також ворогів, що блага нашого слід шукати не в Росії, тільки в Австрії, а саме, що ми як нарід без вельможів не в аристократичній Росії, тільки в демократичній Австрії удержатися і з іншими подібними народами свобідно й щасливо істнувати можемо" (20. III. 1856).

Очевидно, багато заважило тут його становище державного урядника. Тому хоч з одного боку підпомагав москвофіла Северина Шеховича, як „твердорусина", то з другого боку жалівся на нього тому, що цей не переставав писати незрозумілою і по більшій части великоруською мовою; Качковський зазначував, що така робота Шеховича може довести його видавництво „Семейная Библіотека" до упадку, „бо деякі заслонялися тим, що не можуть передплачувати російського часопису". А відстрашувало їх уживання чисто російських слів і форм. „Жаль мені його (Шеховича) дуже, — писав Качковський — але інакшим бути для нього не можу, а головно як цісарсько-австрійський урядник вищого стану" (31. I. 1856).

Нарікаючи на мову Шеховича, Качковський і не запримічав, що і в його мову, повну польонізмів вдиралася російщина. Маючи велике довіря до Головацького та вважаючи його головним стовпом галицько-руського письменства, він улягає звільна й тим впливам, яким улягли Головацький та Дідицький. Останні використовували Качковського, вимагаючи від нього гроші на свої цілі, причім Дідицький навіть оскорблював мецената (л. 30. VI. 1861). Вони переконували Качковського, що „польсько-руська" партія заміряє обманити й притягнути на свій бік „легковірних-простоязичних" народовців. Одначе не все вірив їм Качковський й одушевлявся також народовецьким рухом.

Коли редакція „Зорі Галицької" перейшла знова в руки народовців, Качковський був задоволений редакцією Савчинського. „Савчинський не є може таким, — писав К. — за якого мені його описано. Коли досі виявляв більше прихильности польщині як рущині, то з того ще не слідує, що для рущини пропав". Також подобався Качковському напечатаний в „Зорі Галицькій" вірш Плятона Костецького п. з. „Шаблиця атаманська" Захоплений ним Качковський сумнівається, чи Костецького можна вважати „перекинчиком". „Жаль мені, — пише Качковський — що я віддалений — я з нього може ще найревнішого Русина зробивби".

По части компромісове, по части дивне становище заняв Качковський тоді, коли з початком 60-их рр. почалася полеміка між народовцями та їх ворогами щодо мови. В 4-ім ч. „Вечерниць" за 1862 р. появилася стаття п. з.: „Стрижено голено". В ній пропаговано одну українську літературну мову, „в якій би галицький говір злився з українським в одну гармонійну цілість". Ця статтейка найшла прихильний відгомін серед галицько-української молоді. Качковський, що в справах мови не признавав іншого авторитету тільки Якова Головацького, не погоджувався з тим напрямом, одначе бажав порозуміння між народовецьким та москвофільським табором. Дивне його становище: радить Головацькому й Дідицькому зближитися до народньої мови й докоряє Головацькому, чому цей у своїх університетських викладах не старається заінтересувати молоді, а з другого боку думає, що введенням в більшости незрозумілої для Галичан української мови „спиниться образування 3-міліонового нашого простолюдина", мовби то „язичіє" Головацьких і Дідицьких було більше зрозуміле галицькому простолюддю! Нарікав, що „наші молодці повстають проти мови й правопису, яких ми досі вживали й котрі є основані й чепляються Вечерниць, котрі конфусію роблять і нас до Варшави провадять. Одначе — писав далі — вони мають важність вже для того, що причиняються до получення української матери з нашою" (24. V. 1862 до Амвросія Шанковського).

Що більше! Поміщений у „Вечерницях" (1862, ч. 4) вірш Володимира Шашкевича п. з. „Нинішня пісня", в гарній українській мові з провідною гадкою єдности усеї України, сподобався Качковському й він одушевлений ним післав авторові 20 ринських (25. III. 1862 до Головацького).

Качковський уважав народовців більш податними на угоду з Поляками. Чому так, чи тому, що деякий час крутився серед народовців Плятон Костецький, опісля редактор „Газети Народової", яка часом навіть заявляла свою прихильність до народовецького руху, („Слово" 1870, ч. 76) — годі сказати. „Він — як жалілися народовці — розсівав серед молоді в часі польського повстання сплетні, мовби то вони заміряли брати участь в польськім повстанні.

Ще складніша була справа з мовою. З листів Качковського бачимо, що його мова повна польонізмів та „язичія"; цю мову уважав він „народньою". Попри те він все таки прислухувався, як говорять селяни й одушевлявся українськими народніми висловами. Почувши в самбірських горах слово: „студень", Качковський писав: „Колиб руський літерат ужив того слова „студень", то наші противники кричалиби, що ужив церковного або російського слова!" А в дійсности, як бачимо, це слово не має нічого спільного з церковщиною й російщиною і з певністю накинувсяб на нього Качковський як на незрозуміле для галицького простолюддя, колиб його вичитав на сторінках „Вечерниць" або „Мети".

Подібно як майже ціла старша галицька генерація, в той час Качковський був консерватистом і тому не до вподоби був йому фонетичний правопис народовців. Добачував він в тім нехтування традицією. Та все таки одушевлявся поезією народовців і при висилці грошевих нагород за вірші не робив ріжниці між народовцями й москвофілами. Тим викликав він серед студентської й гімназійної молоді віршоробство. Ціла низка панегіриків в його честь у 60-их рр. невеликої письменницької вартости зберіглася в рукописних збірках Бібл. Н. Т. Ш. ч. 18 і 387. Називання його в них „батьком" або „господином" свідчить, що вся молодь без огляду на свої політичні переконання вважала його своїм добродієм. Серед тих панегіристів бачимо й Ксенофонта Климковича. Він зі щедрівкою в навечеря Богоявлення 1863 р. вітає Качковського словами: „Вітай, наш голуб, батько любий". (Цей вірш не увійшов у збірку його творів у видавництві „Руської Письменности"). Щиру подяку за „всі безустанні труди коло піднесення духа народнього" серед молоді складають Качковському в листі зі Львова, 7. листопада 1865 р., Келестин Топільницький, студент прав, і Омелян Кушик, богослов. Славлять вони К-го словами Шевченка, що його „слава не поляже".

Качковський просив знайомих учителів і катихитів, подавати йому імена учеників, що вправляються в писанні поезій. Ходило йому про те, щоб таких здібніших учеників привязати до своєї народности та скріпити їх національні почування. „Спомагаю я — писав він — тільки тих, які або вже є, або без сумніву будуть ревними Русинами". Бо на його гадку: „В сучасних обставинах тільки ревність для нашої народности ожидане спасіння принести нам може. Всьо, що нашу народність усталити може, а особливо руську бесіду — руський спів — руський обряд і навіть руські краски — попирати ми повинні". Бажав він зовсім щиро, щоб галицька інтеліґенція позбулася всякої польщини, котра тоді її покривала.

Тому одушевлявся він, чуючи українську мову в кругах інтеліґенції, та боровся за її права в суді. „Тільки нашою витревалістю — писав К. — наше слово й наше письмо до судів і урядів впровадити можемо, себто коли будемо держатися нашої бесіди й, від того, щоби з Русинами руські протоколи писано й щоби ми наші прохання та подання взагалі тільки руським нашим письмом писали, ані просьбою ані грозьбою не дамося відвести. Ті, що наше письмо знають, повинні тим, що його не знають, прохання й подання безплатно писати і навіть довідуватися, чи хто не потребує, щоб йому яке подання написати. Так повинні ділати ревні народолюбці, доки не будемо мати писарів з нашим письмом обізнаних. Сапенті ет волєнті сат. Надіюся, що будете доносити мені про успіхи моїх народолюбних візвань. До наших часописів треба часами і такі (дописи) давати, з котрих наші родимці в Ряшівськім, Ясельськім і Сандецькім моглиби здогадатися, що повинні упоминатися, щоб їх народність в судах урядах і школах була узгляднена. Прецінь коли суди й уряди Східної Галичини обовязані на цій руській землі з Поляками по польськи розправляти, чомуж би подібно не мало діятися з Русинами в західній Галичині? Сю ціль осягнулосяб може й довірочними переписками з тамошніми Русинами. Поговоріть там в цім напрямі з нашими народолюбцями, а про успіхи ласкаво мені донесіть".

Як судовий радник в Самборі Качковський змагається там з президією суду, щоб розправи українських сторін велися по українськи. Задля того мав він досить неприємностей від Поляків, які шиканували кожний його крок. Коли Качковський вів розправу Українця

Івана Миляна по українськи, вмішався президент суду спольщений Німець Дітріх і запитав обжалованого, чи він говорить лучше по польськи чи по руськи. На це відповів обжалований, що він як слуга Поляка бесідує більше по польськи, одначе тому, що радник Качковський „йому, перед розправою сказав, щоби, коли він Русин, по руськи говорив, то він буде по руськи говорити". Це дало притоку до того, що польські адвокати Волосянський і Шемельовський обвинили Качковського, що він „завізваних до розправи руських людей намовляє, щоб по руськи говорили". Ця справа мала опинитися в верховнім краєвім суді й Качковський звертається 15. травня 1868 р. за порадою до д-ра Іляріона Бачинського, адвоката в Стрию; просить його поговорити в цій справі з п. Лаврівським (відомим народовецьким діячем), „а він як оборонець Руси не забарить зробити того, що в цім напрямі слід". (Ркп. Бібл. Н. Т. Ш. ч. 75).

В іншім листі до Іл. Бачинського (14. XI. 1867 р.) пише Качковський про настрої в Самборі ось що: „У нас уже всіх попів і тих, котрі з нами тримають, вивішали на торгах, тяжко з ким і побачитися. Я чудуюся дуже, що ще ходжу але здається, що незабаром буду на вербі так висіти як інші. Інакше навіть бути не може. У нас тут кожний Москаль, хто не є такий „правдзіви Русін", як Шельмовський, Попель, Терлецький, Будзиновський, Добошинський і т. п. і хто не говорить „правдзівим рускім єнзикем", так званим польським. Не тільки Поляки й наші перекинчики, але й зляшені Німці вішають нас на кожній вербі. Настали часи Бродовича. Одначе я щораз більше вірю в нашу будучність, — і не сумніваюся, що ми йдемо наперед, а Ляхи взад". (Тамже).

Наведені рядки з листів Качковського говорять, що він ненавидів типів „пожондних Русінув". Натомість цінив народовця Юліяна Лаврівського, як борця за народні права. Тому не можна вважати Качковського противником народовецького руху. Качковський хоч уважає часом народовецький рух, по приміру наших обеднителів (певно під впливом Б. Дідицького), „польською інтригою", все таки і в нім добачує щось „руського". К-ий одушевляється тим, що самбірська гімназійна молодь ходить в козацьких і народніх строях, він уряджує у себе сходини в честь Шевченка.

Відемним боком його патронату над молодю є хіба те, що він висилав ученикам тільки ті книжки, що мали фірму Б. Дідицького. Очевидно було це вислідом його великого довіря до Я. Головацького й Б. Дідицького, котрих він уважав за одиноко компетентних до вирішування фільольогічних питань на Галицькій Україні. Тому став він оруддям в їх руках і несвідомо поширював москвофільство серед молоді. Ба як слушно завважує д-р Я. Гординський (Збірник фільольогічної Секції Н. Т. Ш. т. 16, ст. 50—54), „що у нього попри горяче одушевлення до всього „руського" видно всюди брак потрібного критицизму. Качковський був людиною старого покрою й не мав ясного розуміння національних справ галицьких Русинів. Слово „руський" мало у нього більше формальне значіння, без відповідної уваги до його змісту. — Тому нераз під покришкою „рускости" підпирав він стремління саме ворожі на ділі отсему його „руському". Через те „вплив Качковського на нашу гімназійну молодь не все був корисний, а моральна шкода, яку він їй заподіяв, перевищала часто хосен, що виходив з такої роботи".

Вище подані факти промовляють за тим, що Качковський не був ані москвофілом ані не мав всеукраїнської національної свідомости. Був це тип Галичанина, льояльного супроти австрійського уряду та перенятого любовю до всіх признак своєї народности, одначе так, щоб останні не йшли в розхід з інтересами австрійської держави. Щодо мови то був він за народньою, але місцевою, уважаючи на ріжницю між придніпрянським а галицьким говорами та російською мовою. Та все те під впливом Я. Головацького й Б. Дідицького. В народовецько-москвофільськім спорі був за компромісом; бажав єдности для більшої відпорности супроти напору польонізації. Вірну його характеристику дала народовецька „Правда" подаючи звіт зі зборів „Товариства ім. Качковського" в 1876 р.: „В. М. Площанський підійнявся і для доброго оратора дуже тяжкого завдання — зробити з М. Качковського „великого чоловіка". Нам здається, що лучче булоб вияснити властиве значіння Качковського, котрого заслуга в тім, що жертвував ощаджені гроші для нар. цілей — а ніж взносити його на кольосальне становище, задля чого потому приходиться невимовному бесідникові грішити проти льогіки" (ст. 913).

Так отже згодом зробили москвофіли з Качковського свого ідеольога. До цього використали й цю обставину, що Качковський припадково помер в в Росії, в Кронштаді. Похоронено його там як чужинця, а не „русского", на римо-католицькім кладовищі й по римокатолицькому обряді. Через 14 літ ніхто не подбав навіть про це, щоб на могилі цього великого галицького мецената поставити хрест. Аж в 1884 р. редактор „Слова" Венедикт Площанський і російський письменник Аф. В. Василев з трудом віднайшли забуту могилу К-го і дня 1. вересня поставлено там памятник. Опісля в популярних москвофільських життеписах Качковського підносили те, що він вибрався „в путешествіе" по „державній Руси", поминаючи зовсім те, що він подорожував по Швеції. А все на те, щоби зробити з нього „великого русского человека". Цій москвофільській легенді повірили й свідомі Українці та вичеркнули Качковського з числа галицьких діячів-патріотів на весні нашого національного відродження. Вичеркнули його помилково і несправедливо. **Микола Григорович** (Львів).

—o—

НОВІ ВИДАННЯ

„WSCHÓD". Ilustrowany kwartalnik poświęcony sprawom Wschodu. Rok II. Warszawa, lipiec 1931. Nr. 2 (4). Зміст: Вячеслав Серошевський: * * *; Др. Мих. Ковалевський: Гігантична боротьба новочасного Прометея; Др. Роман Смаль-Стоцький: Україна а мир Европи; І. Липовецький: Семен Петлюра; Джафар Сейдамет: Схід і Тюркські народи; Мустафа Чокай-Оглі: Про Туркестан; М. Е. Рессиль-Заде: Ідея Кавказької Конфедерації. Голос Грузії. І. Райхман: З польсько-кавказької минувшини. Вол. Бончковский: Совітська преса. Г. Гордала: З проблєм християнського Сходу. Місцелянеа. Рецензії. Хроніка. Журнал має пропагандистичний характер, побіч польського тексту находиться англійський переклад.

ЯК ДОБРЕ Й ЗДОРОВО ВАРИТИ. (Куховарські поради міським і сільським господиням та курсисткам куховарських курсів). Вид. „Жіноча Доля", Коломия, 1931, 8°, стор. 126. Ціна 2 зол. 50 с. — Дуже добрий і практичний порадник, цінний тим, що подає приписи на страви прості, смачні й дешеві, чим корисно ріжниться від дотеперішних того рода підручників з вибагливими і дорогими стравами. Зміст богатий і ріжнородний та помірковна ціна роблять книжку цю доступну і для біднішого загалу.

Чи Ви вже відновили передплату?

ПОЛІТИЧНІ ВІСТИ

УКРАЇНСЬКИЙ ПОСОЛ до румунського парляменту д-р Вол. Залозецький і сенатор д-р Маєр Михальський внесли до прем. Йорги меморіял, в котрім домагаються введення навчання української мови в народ. школах Буковини і в учительській семинарії в Чернівцях. Крім того домагаються вони отворення замкнених читалень та звороту сконфіскованих бібліотек.

ЛОНДОНСЬКА КОНФЕРЕНЦІЯ представників 7-и великодержав у справі фінансової допомоги Німеччині триває дальше. Покищо видано офіційне звідомлення, в якім сказано, що міжнародн. конференція розглядала методи міжнародн. фінансової співпраці для привернення довіря до економічної рівноваги Німеччини.

МІЖНАРОДНА ФІНАНСОВА КОНФЕРЕНЦІЯ у Лондоні радила під проводом Мекдоналда 6 годин. Цілий час застановлялися над способами, якими можнаби запобігти втечі капіталів з Німеччини. Німецькі делегати предложили плян т. зв. Штільгальтенконсорціюм, котре малоби запобігти відпливови капіталів з титулу короткоречинцевих кредитів на протязі 2—3 місяців. За той час можнаби опанувати ситуацію в Німеччині та дійти до французько-німецького політичного порозуміння.

АМЕР. ДЕРЖАВ. СЕКРЕТАР СТІМСОН виступив на конференції з предложенням, щоби головні емісійні банки інтервеніювали у других банків, щоби ті не вицофували капіталів уміщених в Німеччині. Прем. Ляваль попер предложення Стімсона.

ОСОБОВИЙ СКЛАД лондонської конференції такий: предсідник: Мекдоналд. Делегати Вел. Британії: Гендерзон, Сновден, Грегейм; делегація Франції: Ляваль, Бріян, Фляйнден, Піетрі; німецька: Брінінг і Курціюс; бельгійська: Гіман, Франкуа; італійська: Гранді; японська: амбасадор в Лондоні Матсудайра; американська: Стімсон, Мелон і Джібсон.

ГУГЕНБЕРГ й інші провідники т. зв. національної опозиції вислали до Брінінга в Лондоні телеграму, в котрій виступають проти „закріпощення" Німеччини Францією. Опозиція стверджує „найторжественніше", що не признасть нових зобовязань супроти Франції.

МЕКДОНАЛЬД, хоча не одобрює всіх домагань Франції, то мимо того уважає, що Німеччина повинна дати Франції політичні гарантії. Одначе Брінінг рішучо відмовив таких гарантій. В таких обставинах не може бути мови про позичку для Німеччини, бо Франція не дасть грошей, а без неї уділення позички неможливе.

ОСТАННІ ТЕЛЕГРАМИ з лондонської конференції песимістичні. Атмосфера на конференції, як зазначує агенція Гаваса стала незвичайно дразлива. Міністри фанансів не дійшли до порозуміння, ні щодо одного з тих планів і предложень, котрі мали бути обговорювані на конференції премієрів. Проте уважають як річ неправдоподібну, щоби конференція 7 держав мала продовжатися. (ПАТ).

ВСІ НІМЕЦЬКІ БАНКИ, що перед тижнем припинили були виплати, знов отворені. Мимо того рух клієнтелі в Берліні не побільшився і лиш мала скількість осіб зголосилася з жаданням виплати вкладок.

КРІВАВИЙ БУНТ муринів в бельгійськім Конго ще не зліквідований. Проти збунтованих кольоніяльне військо вжило машинових крісів, наслідком чого вбито 100 муринів, між білими 2 ранених.

ВІДКРИТТЯ КОРТЕЗІВ (парляменту) відбулося 15. б. м. в Мадриті серед загального ентузіязму.

НОВИНКИ

Як виглядає „українізація“ столиці совітської України? Редакція львівської „Правди“ одержала з Харкова поручене письмо, офранковане совітськими почтовими значками на 35 копійок, й опечатане оригінальними почтовими печатками. На круглій печатці видніє вправді український напис „Харків“. Натомість на подовгастій печатці поручення красується у повній величі буквально такий російський напис: „Харьковъ 2 гор.“ Вже дві „пятилітки“ минуло й третя наступає, відколи большевики „українізують“ Україну. Як ця „українізація“ виглядає на ділі — німим, але переконуючим свідком того — отсей напис на почтовій печатці — столиці совітської України з датою 7. VII. ц. р. Лист з цею печаткою заховаємо, як сумну памятку перфідії совітських кличів.

Згорів фільварок гр. К. Дзедушицького в Ізидорівці, пов. Жидачів. Пожежа знищила 5 господарських будинків, 10 тон збіжжа, 30 тон соломи і 115 тон ріпаку. Пожежу спричинила іскра з парової машини.

Шпіонська афера майора Демковського, якого тому кілька днів розстріляли ще не зліквідована. У звязку з цею аферою мусів виїхати з Польщі совітський аташе полковник Богобой. Крім того увязнено інж. Станішевського і ще кілька осіб.

„Заслугує на розповшехнене“. В „Ґазеті Косьцельній“, ч. 29. находимо рецензію брошурки під обіцюючим заголовком: „Русін єст Полякєм обжондку ґрецкєго. Гісторичне документа зеставіл І. А. Л.“ Ряшів, 1931. З огляду на глибокі думки, висловлені в тій рецензії зі строгою льогічністю, наводимо її в цілости: „Ся брошурка розказує про знану кождому образованому Полякови минувшину Полян і сьогоднішних Русинів та доказує, що „українського народу“ ніколи не було. Погоджуємося з автором, що претенсії Русинів до утворення своєї держави на терені Східної Малопольщі не узасаднені, одначе не думаємо, що вони дадуться переконати, що вони є Поляками, коли вже виробили собі інше поняття про свою національну приналежність. В кождім разі брошура І. А. Л. заслугує на розповсюдження“. Думаємо, що в цілій тій бистроумній рецензії на особливу увагу заслугує льогічність розумування: „Хоч Русини не дадуться переконати, що вони Поляки, то брошура „заслуґує на розповшехнене“.

Друге змінене і доповнене видання знаної монументальної праці бл. п. професора Фінкля п. з. „Бібліографія Польської Історії“ почало появлятися зшитками. В першім зшитку подані загальні жерела, польські й чужі, матеріяли до історії устрою, господарства, літератури, шкільництва і документи хронольогічно уложені аж по 1605 р.

Наполеонівську виставу відкрито в Австерліц у Чехословаччині. На виставі є багато цікавих предметів і документів. М. і. є там сани, котрими Наполеон їхав підчас відвороту з Москви 1812 р.

Редукція цін на мужеську ґардеробу актуальна. Згідно з оголошеною знижкою цін суконних матеріялів повідомляє фірма **А. Віттельс, текстильні склади у Львові, вул. Рутовського 7.** напроти катедри, що доставляє вибагливу мужеську ґардеробу на міру з першорядних бельських матеріялів, виконану фаховою силою Фейлером, у таких цінах: 1) Маринаркове шевіотове вбраня зол. 130.—, 2) візитове вбраня зол. 160.—, весняно-осінний раґлян зол. 160.—, 4) тренчкот зол. 130.— і т. д. — Фірма **А. Віттельс, текстильні склади у Львові, вул. Рутовського 7.** одержала на теперішний сезон останні новости суконних матеріялів на жіночі плащі, костюми і сукні, які продає по дуже доступних цінах, а саме в наслідок пороблених сею фірмою в останнім часі корисних закупів у бельських фабриках. 986 б) 10-10

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

ІНСТИТУТ ім. Св. ЙОСАФАТА (Мала Семінарія) у Львові, вул. Сикстуська ч. 39 а, приймає гімназійних учеників на шк. рік 1931/2. Мешкання і удержання виносить зол. 75 — місячно. До подання належить долучити: 1. свідоцтво хрещення; 2. шкільне свідоцтво; 3. посвідку місцевого душпастиря або катехита відносно поведення хлопця; 4. лікарську посвідку; 5. заяву, що буде точно складати місячну оплату. Подання вносити до 30. липня 1931 р. 996 2—2

ГОСПОДАРНА, вдова середніх літ, Німка, інтеліґентна й енергічна прийме зараз місце заряду або господині в укр. пансіонаті на літовищу або в купелевій місцевости. Згодошення до Адміністрації „Н. З.“ для О. Б. 997 2—3

ФУТРА дамські й мужеські, готові й на замовлення, як рівнож всілякі перероблювання після найновіших журналів виконує на догідні сплати Робітня футер Маріян Томашевський. Львів, вул. Зіморовича 17. 985 5—25

НА ДВОЛІТНІ РАТИ. Перед закупном **меблів** вступи, а переконаєшся, що найдешевше купиш **меблі** всілякого рода у **ГЕШЕЛЄСА** у Львові, вул. Коперника, ч. 23 (ріг вул. Вровновської). Фірма та знана зі своєї солідности поручає меблі всілякого рода, як також меблі тапіцеровані на довготермінові рати. Кождому купуючому по упливі року відсвіжує меблі власним коштом. Стережися отже шумної реклями і замарстинівської тандити. 912 34—100

До П. Т. фірми М. Фрайліх
ЛЬВІВ, ГОРОДЕЦЬКА 35.

Уклінно доношу, що з бандажа В. Пана я дуже задоволений. Це спонукує мене сердечно Вам подякувати й запевнити, що як довго буду бандаж ВПана носити, буду Його благословити
997 1—19 З поважанням
ІВАН СВЄНЦІЦКИЙ — Борислав.

ДЕНТИСТИЧНО-ТЕХНІЧНЕ ЗАВЕДЕННЯ
ФРАНЦІШКА ВИДЕРКИ
перенесене з вул. Личаківської ч. 58
952 **на вул. Кохановського ч. 51.** 12-30
ординує від год. 9-1 і від 3-6.

ФУТРА жіночі, мужеські готов на замовлення, як також всякі перерібки на догідних місячних сплатах поручає і виконує
954 **М. МОШУМАНСЬКИЙ** 16-25
Львів, ул. Боїмів ч. 1. тель. 10-11.
Приймає футра до переховування.

В АДМІНІСТРАЦІЇ „НОВОЇ ЗОРІ“
можна дістати отсі видання
Бібліотеки Укр. Кат. Організації:

Ч. 1.	Основи соціольоґії	3·— зол
Ч. 3.	Спіритизм	2·— „
Ч. 4.	Життя св. Кирила і Методія	0·80 „
Ч. 5.	Я. Л. Секти й сектанти	0·60 „
Ч. 6.	С. Томашівський: Петро, перший уніятський митрополит України-Руси	1·50 „
Ч. 7	Греко-кат. Церква. (історія)	0·95 „
Ч. 8.	Д-р О. Назарук: Преса	3·00 „
Ч. 9.	Борці за Церкву Ч. І. св Павло	2·— „
Ч. 11.	Др. О. Назарук: Вчасна весна в північній Альберті	0·50 „
ч. 12.	о. Т. Галущинський: Найвищий Пастирський Уряд в Хр. Церкві	0·60 „
ч. 13.	Зброя до оборони і наступу Начерк проповіди про пресу (добр. даток)	
Ч. 14.	о. Т. Галущинський: Царство сатани наступає на нас	0·80 „
Ч. 15.	Борці за Церкву Ч. II.	2·— „
Ч. 16.	Христіянське виховання молоді (пров. думки Енцикліки).	0·40 „
Ч. 17.	Еп. Гр. Хомишин. Пастирський Лист про політ. положення	0·40 „
Ч. 18	О. Назарук. Галицька делеґація в Ризі	1·80 „

Одиноке укр. ортопедичне заведення
ІВАНА УГРИНА
Львів, Вірменська ч. 15.

Бандажі на пропуклину, попородові пояси, на обвислі животи, пропуклину, пупця, обірвання та випадання матиці, лічничі ґорсети й апарати ортопедичні найновішої конструкції. Штучні ноги й руки. Доставець Інституціям Інвалідів. 988 5-20

Увага: Для жінок спеціяльна жіноча обслуга.

Оператор
Др. Д. САССОВЕР
ординує в неділях хруґічних.
955 *Лікування жиляків.* 11-х
ЛЬВІВ, КОЛЛЮНТАЯ 7. ТЕЛЬ. 38-51.

Не викидай своїх грошей, купуючи тандиту!
КУПИ В СКЛАДІ—ЖЕРЕЛІ
МЕБЛІ стилеві і звичайні власного виробу. **Прегарні їдальні, спальні, меблі тапіцеровані, софи, отомани, буфальки, гарнітури, крісла найдешевше на 24-місячні рати,**
поручає **ЗАНДКЕР**
ЛЬВІВ—ЗАМАРСТИНІВ, вул. Львівська ч. 58. Телефон 93—14. СТОЛЯРНЯ — ТАПІЦЕРНЯ.
Кождому купуючому по році відновляємо безплатно меблі. 871. 50-50

РЕВОЛЮЦІЯ ЦІН
з причини нагромадження товарів

Годинник з американського золота сист. АНКЕР, нічим не ріжниться від правдивого золота 18 карат., з копертами з 10-літньою ґваранцією за зл. 5.85 (замість 30.—) висилаємо на листові замовлення за почт. післяплатою. Годинник модний, елеґ. пл., практичний для кождого мущини так для робітника, як інтеліґента, з охороною від пороху й від розбиття скла, бо з вічним склом, вирегульов. до мінути, 2 шт. 11.70, 4 шт. 23.—. Ліп. ґат. фант. зол. 7.95, 8.50, 10.50, зі світляним амер. ціферблятом 7.50, 9.50, 12.—, 15.—. Критий з трьома копертами зл. 11.—, 14.—, 16.—, 18.—, 25.—, на дамські руки або мужеські 9.30, 12.—, 14.—, зі світляним циф. 14.—, 16.—. Амер. ланцюшки 1.—, 2.—, 3.50, 5.— і 8.—. Будильники 8.95, 12.—, 14.—. За кошта пересилки платить купуючий.

Адресувати до знаної фірми:
Przedst. Szwajc. Zeg. Montre B.
969 **Warszawa** 7—25
Skrzynka pocztowa 827

ЛЕЖАКИ першої якости **зол. 12·—**
ГАМАКИ, КОШІ подорожні, ВАЛІЗИ, ФОТЕЛІ огородові зол. 7·50
ЗАБАВКИ КИЛИМИ НАРОДНЯ ШТУКА
962 поручає 18—20
ЛЮДВИК ҐЕҐЕДІС
ЛЬВІВ, вул. Коперника ч. 11. Тель. 26-09
філія: Галицька ч. 5. Тель. 30-32.

Одинока найліпша й своєрідна паста до взуття
„ЕЛЄҐАНТ“ КОНСЕРВУЄ ШКІРУ
Жадайте лише сю пасту. — Адреса: Львів, Кордецького 51.
838 **Телєфон ч. 60-04.** 33-?

Видає й редагує Комітет У. К. О. Відвічальний редактор Роман Гайдук. З друкарні Вид. Спілки „Діло“, Львів, Ринок ч. 10.

Porto zapłacone ryczałtem

Рік VI. Львів, четвер 30 липня 1931. Ч. 56 (456)

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 4 ст. під неділю на 8 ст.
АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Кльоновича ч. 8, II. пов. - Тел. 4-48.

Передплата в краю: 1/4-річно 6 зол. місячно 2 зол. Закордоном 1/4- 1 амер. доляр. — Ціна числа 25 сот. —
Конто П. Щ.: Краків 405.967.

Наради в Ватикані

Нарада Св. Отця з 21 кардиналами викликала в римських кругах сильне враження. До сеї наради привязують велике значіння. Подробиці нарад не знані. Правдоподібно предметом нарад були важні актуальні справи Церкви м. і. справа еспанська, справа конфлікту з фашизмом і литовським урядом. Мали також обговорювати міжнародне положення у звязку з загальною економічною кризою, проект Гувера і питання світового мира (КАП).

Вислід лондонської конференції

Лондонська конференція скінчилася 23. липня с. р. По її закінченню видано комунікат такого змісту: Надмірне вицофування капіталів з Німеччини витворило остру фінансову крізу. Причиною відбирання капіталів був брак довіря впрочім, неоправданий ні економічним ні буджетовим положенням краю. Для запевнення фінансової рівноваги Німеччини, яка лежить в інтересі цілого світа, держави заступлені на конференції готові співпрацювати над привернення довіря. Правительства заступлені на конференції поручать фінансовим інституціям своїх країв розглянути слідуючі предложення: продовження на 3 місяці кредиту 100 міл. марок, який дістав Райхсбанк від центральних банків в порозумінню з Міжнародн. Банком Розрахунків. Фінансові інституції ріжних країв повинні поробити заходи, щоби вдержати в Німеччині сі кредити, які вона досі дістала. Конференція поручає, щоби Міжнародний Банк Розрахунків створив комітет представників заінтересованих емісійних банків, який прослідивби можливости заміни частини короткоречинцевих кредитів на довгоречинцеві. — В кінцевих промовах Ляваль заявив, що лондонські розмови, це вступ до дальших, які доведуть до французько-німецької співпраці. Стімсон підчеркнув, що французько-німецькі розмови привернуть взаїмне довіря в цілім світі. Брінінг дякував Американцям за поміч і підчеркнув велике значіння німецько-французької співпраці для справи довіря. Гранді сподіється, що конференція буде початком мирної атмосфери в цілім світі, яка буде основою добрих відносин між европейськими народами.

—o—

Рішення Н. А. Т.

важне для приватного шкільництва.

Шкільні власти Польщі стоять на становищі, що затвердження або незатвердження директорів приватних шкіл, належить до области т. зв. „свободнего узнаня" властий. Тому власти не обовязані узасаднювати своїх рішень. Польське „Товариство Середн. Шкіл" стоїть на становищі, що відмова затвердження повинна бути узасаднена. Одну з таких скарг, внесених в обороні директора приватної школи, розглядав Найвищий Адміністраційний Трибунал. Найв. Адм. Трибунал станув в тій справі на становищі, що свобідне рішення власти в тім випадку не є необмежене і що „ореченя влади повинно бути узасаднене". Крім того Н. Т. А. орік, що акти справи повинні давати підставу до оцінки, на якій влада оперла своє рішення. Тому, що в конкретнім випадку акти справи таких матерялів не мали, Н. Т. А. ухилив заряджения Міністерства Віроісповідань й Освіти, з причини хибної процедури. Це рішення дуже важне і для наших шкільних установ, тому звертаємо на нього їх увагу.

Ґанді домагається відшкодування

Анґлійський часопис „Дейли Мейл" доносить, що Ґанді хоче висунути на конференції „Округлого Стола" домагання, щоби Вел. Британія звернула Індіям 144 міліярди швайцар. франків у золоті. Стільки по обчисленням індійського національного конґресу виносять неправні зиски Анґлійців в Індії за весь час їх панування в тім краю. До цеї суми конґрес дочислює ще 70 міліярдів франків як процентів від капіталу, починаючи від 1860 р.

„Інтернаціонал" мира

„Осерваторе Романо" помістив статтю під повищим заголовком, в котрій м. і. пише, що католики повинні станути на чолі пропаґандистичного руху в Европі, примінюючися до науки Христа, яка одинока може запевнити здійснення правдивого мира між народами. Католики, котрі працюють для справ мира, не зраджують справ своєї вітчини. Зазив французької католицької молодіжі у справі духового мира у відношенню до Німеччини доказує, що католики вміють погодити любов батьківщини з наукою Христа, яка накликує до любови ближнього.

—o—

Крізь перські окуляри

Один з найбільш розповсюднених перських часописів „Шафак Сорх" так представляє відносини в Европі: „Від часу війни, ціла Европа находиться в стані розкладу. Втрата цілої молодої ґенерації, економічні трудноші, велика скількість воєнних інвалідів і незамужних жінок так болюче діткнули европейську цивілізацію, що вона вже не може дати нічого вартісного, ні в літературі, ні в мистецтві. Та не лиш се; повоєнна Европа навіть мало читає. Власне цей упадок не позволяє Европейцям доглянути щось вартісне в чужих народів, бо Европейці цілком заняті журбою виратування себе з власного занепаду й витворення нового світогляду".

В біжучім році заповідаються гарні врожаї, тому незабудьте обезпечити збіжа і пашу від огню в Т-ві вз. обезп.

„ДНІСТЕР" 857
у ЛЬВОВІ, вул. Руська ч. 20. 56-х

Нерозуміння важної справи.*)

Авторка статті в „Ділі" „За Східний обряд" звеличивши у високих дитирамбах красу візантійської культури та зазначивши кількома беззмістними фразами, що мовляв „Візантія завела нас до висоти творчого вселюдського ґенія", сама не вірить, щоб це могло переконати читачів, тимбільше „тих, що захоплюються односторонньо тільки ідеєю латинізації Української Церкви".

Тому дає нам приміри, що Захід захоплюється візантійством, чого доказом є, що світські вчені ведуть розсліди для відкриття змісту візант. культури; що Рим папів причинився як найбільше до вияснення цего питання; що на Заході католики і навіть анґліканці зацікавлені і формою й ідеольоґічним змістом Візантії...

Це правда, що візантольоґія має нині чимало дослідників світової слави, та це ще не доказ тези шан. авторки, що візан. культура „крие" в собі можливість, видвигнути якусь націю на „найвищий щабель" культури. Се просто доказ вічно рухливого людського духа, який не спічне, доки не розслідить per ultimas causas всіх неясних річий, що піддаються людській обсерваційї.

Нпр. Свен Ґедін відкопував у пісках пустині Ґобі монґольські селища з таким самим замилуванням, як Шліман відкривав старинну Трою, як Шамполіон відцифровував ґієроґліфи, як Покровський, Грабар, Стшиґовський досліджували візантійське мистецтво у словянських церквах, а старохристіянське — в руїнах Сирії й Єгипту. У вченого будять такий самий інтерес досліди над розвоєм пахнючої рожі, як життя лісового кліща. Булоб доволі дивно якби ш. авторка дійсно не знала таких фактів.

Треба зазначити, що п. С—а стверджує заслуги римських папів, положені ними в царині візантінольоґії. Справді, папи, яких Візантія до IX ст. узнавала, зберегли від заглади великі скарби візантійської культури, а католицькі вчені і мистці у всіх часах старанно займалися тим, що знайшли з творчих елементів Візантії. І вороги мусять це признати. От як виразився про сю справу протестант, історик Йоган Міллер: „Без нього (папства) булоби для нас знання старинного світа таке чуже, як знання ґеленізму Туркам. Чим ми булиб остали без папи? Тим, чим зістали Турки, що потонули у варварстві..."[1]) Католицький світ звертає й тепер особлившу увагу на Схід не лише в імя науки, але й для зглиблення загадочної, повної фантазії, восточної душі, щоб її знов направити на путь церковної єдности. Це очевидно не пересуджує квестії про якість вальорів візантинізму як культурно-виховного чинника.

П. С-а для попертя своїх теорій кличе на допомогу й анґлійців, які „ви-

*) Гл. статті: „Баламуцтва" в „Ділі" ч. 53. „На найвищих щаблях" ч. 55.

[1]) J. Müller, Allg. Weltgeschichte 1884. T. II.

явили дотепер чи не найбільше зацікавлення для цього обряду". Та їх зацікавлення візантійством не основується на його ідеольоґічних чи мистецьких основах...

В анґлійській церкві нуртують нині дві противолежні струї: з одної сторони — дехристіянізація віри, а з другої — втеча найздоровших, консервативних елементів до католицизму. Чимраз більше обезсилюваний таким процесом державний анґліканізм шукає бодай чисельного скріплення в унії з православним Сходом. Одначе дотеперішні проєкти „зєдинєння" нанесли на трецьке православя лиш роздори, анатеми і замішання. Унія між православєм і протестантизмом неможлива, бо неможливе між ними доктринальне узгіднення.

Знов анґлійський уряд підбиває під свій вплив всі православні центри Сходу: Вже тріюмфує у Фанарі (резиденція царгород. патріярха) та має величезні впливи на малий грецький і великий коптійський патріярхат в Александрії. В Єрусалимі анґл. уряд грає ролю арбітра між митрополитом і Синодом, єднає собі симпатію Вірмен. Гроші отвирають Анґлії всюди двері й серця... Чи ходить анґлійському купцеві — як повчає нас п. С-а — о „запліднюючий вплив Сходу", або о мистецький піетизм для золотого тла візантійських ікон? Деж там! Анґлія просто експльоатує, на розторощенім схизмою і війною Сході, — золотого телця...

Шан. авторка зауважує на Заході великий піетизм для візантійства, бо там є чимало рим.-кат. каплиць, де на бажання власників відправляються богослуження в східнім обряді. Авторка мусить мати на думці передовсім каплицю, про якої „візантійськість" розголосила була недавно проунійна преса. Ходить о каплицю в Генеральній Коллеґії ОО. Єзуїтів у Римі. Торжественного її посвячення довершено 25. лютого с. р. Співав хор питомців з рос. колеґії. „Часовня — читаємо в оригінальнім звіті — росписана русским художником Григоріем Мальцевым... в строго византійском стилѣ. Изобразив традиціонныя композиціи Христа, Богородицы, І. Хрестителя и найболѣе чтимых на Востокѣ святых, он дал еще в восточном стилѣ изображенія св. Игнатія Лойолы, основателя ордена и св. Андрея Боболя, покровителя славянских провинцій С. І."[2]).

Подія інтересна й многоважна. Наша Унія, яку Москва обнесла по світу як мнимо „латинізаторський твір", чому нині приплескують і галицькі обрядовці разом з п. Свєнціцкою, — ніколи не зединяла у своїх храмах скрайного візантинізму зі скрайним латинізмом; не пропаґувала культу східних святителів поруч з почитанням святих з єзуїтського ордену; не ставила св. Івана Хрестителя зі св. Льойолею; св. Димитрія з блаженим (ще не канонізованим) Андреєм Боболею, вбитим гайдамаками...

Ся візантійська каплиця є рівночасно символом навертання Сходу латинським духовенством з поминенням гр.-католицького, галицького духовенства, як також виразом того напрямку в нинішних унійних спробах, що зверхною асиміляцією з православям, трафимо — мовляв — до православної душі. Але якраз всупереч тій, нині проклямованій засаді, поступили власники каплиці в Римі через асоціяцію двох противолежних бігунів. Бо засадничою прикметою унійного руху є сьогодня до найдальших границь посунене тушування всього, що нагадує латинізм, а видвигання східних обрядових форм у російськім стилі. Ця засада у відношенню до православних російської нації — може бути правильна. Можуть питомці рос. колеґії, що живуть в тяжких умовах еміґрації не обявляти ніякого критицизму щодо змісту поліхромії у каплиці, але незалежний Москаль витягне відповідні заключення на основі передпосилок засвоєних з рос. ідеольоґії.

Ненависть збірної православної душі до латинства, якого шпилем уважають т. зв. „єзуїтизм" — безгранична. Вистарчить кинути оком на російську релігійну літературу. Та психіка знайшла рефлекс і у нашім убогім письменстві. Згадатиб прим. московські коментарі того факту, що зпід Смоленська, з воєнного табору Стефана Баторого, який йшов походом на Москву, — вийшла, як твердять, петиція до Риму о приспішення канонізації великого й святого Еспанця Льойолі... А як ненависно представляють московські жерела посередництво вченого єзуїта Поссевина, який довів до перемиря між Польщею а царем Василем II, в наслідок чого втратила Москва Лівляндію... Як масні романи курсують по Росії, яких фабулу творить виступ Дмитра Самозванця і вмішані у ту справу Єзуїти... Не дивота проте, що московські еміґранти як також представники всепольського православя (у Воскр. Чтенію), підсувають нинішним унійним змаганням — політичні мотиви.

З такою психікою треба рахуватися навіть у розкрашуванню каплиць, доступних православним, бо накидування візантійських декорацій латинським Святим, не тільки не звеличує, як цего бажає п. Свєнціцка, візантинізму, але шкодить справі Унії.

Хоч як богато нерозуміння представленої тут важної справи виявила авторка статті „За східний обряд", — то її можна зрозуміти й оправдати просто тому, що вона Росіянка. Та ніяк не можна ні зрозуміти, ні оправдати „Діла", котре пускає в нашу суспільність подібні річи без словечка застереження. Прийде час, коли всім стануть зрозумілі невеселі наслідки такого поведення „Діла". На жаль, се може бути запізно.

К. П.

[2]) Китеж, Русскій Католическій Вѣстник, Варшава 1931, ч. 1.

—o—

З еспанського кітла

В Севіллі вивязалася вулична боротьба між комуністами і військом. Комуністи захопили касарні і замінили їх на трудну до здобуття твердиню. Комендант ґарнізону в Севіллі видав наказ збомбардувати казарми при помочі артилерії. По кількагодинній канонаді знищено опановані комуністами касарні. Над дільницею занятою комуністами кружляють літаки і острілюють повстанців скорострільним огнем. Синдикалісти застрілили капітана горожанської ґвардії і одного ґвардейця. Страйкуючі робітники заатакували ґазівню, обставлену військом. В боротьбі з військом одна особа вбита, 50 ранених.

—o—

Відшкодування Німеччини

Опозиційна німецька преса оголосила зіставлення сум, які Німечина виплатила як воєнні відшкодування і сум позичених Німеччиною в літах 1924—1929, т. зн. від коли почав обовязувати плян Доза, аж до пляну Юнга. В тім часі Німеччина виплатила 7 міліярдів 790 міліонів марок. В тому часі Німці позичили 20.380.000.000 марок.

—o—

Стан ощадностей у світі

Японський державний банк зібрав статистичні дані про стан ощадностей в ріжних частях світа. По тим даним на одного мешканця припадало (в єнах) ощадностий: в Японії 58, у Франції 111, в Бельґії 65, Америці 707, Голяндї 138, Анґлії 159, Австралії 385, Новій Зеляндії 578. Італії 101, Швеції 117.

—o—

НЕВТРАЛІЗУВАННЯ ГАЛИЧИНИ

З приводу 50.000 ам. дол., які большевики „позичили" нашій кооперації.

Москва від давна доцільно омотувала Галичину своєю „опікою".

Вже в XVII—XVII ст. московські царі посилали до нашого краю значні суми грошей на піддержку православія. Тим вони здобували вдячність і симпатії Галичан. Наглядним свідоцтвом того є напр. московський царський герб, який по нинішній день зберігся в копулі Успенської (Волоської) церкви у Львові.

В XIX. ст. обставини в Галичині змінилися, отже і титул „опіки" став інший. Поплили з Росії до Галичини „пособія" на піддержку „общерусских" організацій, преси й агітаторів, що з одного обоку вихваляли Росію і викликували прихильні їй настрої серед Галичан, а з другого вели завзяту боротьбу з українським національним рухом в нашім краю. Бо український національний рух у Галичині був грізний для Росії тому, що піддержував морально український національний рух на Вел. Україні. Отже знищити українство в Галичині було для Росії однозначним з забезпеченням трівкого посідання Вел. України. І підчас останньої великої війни Росія, здавалося, осягнула се. Та її радість тревала короткий час.

Побачивши, що українства вже знищити не можна, нинішна Москва постановила — осідлати його. В тій ціли вона взяла українство в свою „опіку" і в себе зробила його нешкідливим для себе. Та як за царату, так і тепер, український національний рух знайшов собі захист у Галичині. Галичина і далі остала „Піємонтом України", котрий постійно загрожує трівкому посіданню Вел. України Москвою. Тому як давна царська Росія, так і теперішний СССР постановив унешкідливити небезпеку зі сторони Галичини.

І від кількох літ ми свідками особливої тактики большевиків в Галичині. З одного боку вони вкрили наш край численними організаціями й органами преси, які дуже різко поборюють український національний рух на Галицькій Землі, зокрема українські національні організації й українську національну інтеліґенцію, а з другого боку вони підріжними видами стараються омотати національні організації та інтеліґенцію своєю „опікою" і таким способом, коли вже не зєднати їх для себе, то бодай „зневтралізувати".

Хто уважно читає большевицьку і большевикофільську пресу, яка появляється в Галичині, той мусів замітити, що поборювання українського національного руху в нашім краю ставить вона на першім місци не тільки перед поборюванням істнуючого режіму, але навіть перед вихвалюванням своїх хлібодавців. Се аж надто наглядно і переконуючо свідчить про властиве призначення згаданої преси. Вона має за завдання передовсім здискредитувати український національний рух й українську національну інтеліґенцію в Галичині, бо вони невигідні для московських большевицьких окупантів Вел. України, а далі здезорганізувати їх і зліквідувати. Се факт, що до якого не може бути ніякого сумніву.

І одночасно інші факти. Не зважаючи на сказане вище, большевики постійно намагаються підійти до української національної (по їхньому: буржуазної) інтеліґенції і „зневтралізувати" її. Одних — почестями і матеріяльними користями, других надією на одно і друге, а третіх просто... ікрою в львівськім большевицькім консуляті. Паралєльно з омотуванням і „невтралізуванням" української інтеліґенції большевики забажали узалежнити від себе також найважніші українські установи в Галичині. Одною з тих установ, які большевики хоті-

ли омотати і „зневтралізувати“, є Центросоюз, згл. наша кооперація взагалі.

Історія омотання Центросоюза большевиками уже відома нашим читачам. Бо в ч. 35 „Н. Зорі“ була передрукована стаття „Сель-Роба“ про се, а в ч. 37 вияснення в тій справі пос. О. Луцького, поміщене у „Віку Новім“. Зі статті „Сель Роба“, котрий дн. 28. червня у відповідь пос. Луцькому знова повернув до тої справи, і з вияснення пос. О. Луцького видно ясно одно: що Центросоюз винен большевикам велику суму 50.000 ам. долярів. Большевики твердять, що вони „позичили“ ту суму Центросоюзови на ведення з ними комерції, а пос. О. Луцький каже, то таку втрату поніс Центросоюз на комерції з большевиками. Та якби воно не було, факт остає фактом: наш Центросоюз є довжником большевиків.

Як загально відомо, большевики нікому з т. зв. буржуазного світа не зичили і не зичать ніяких грошей. І не тільки не зичать грошей готівкою. Вони не дають навіть своїх товарів на кредит. Вони тільки самі зичать і купують за позичені гроші згл. на кредит. Тому позичка готівкою чи взагалі кредит зі сторони большевиків такій українській національній установі, як Центросоюз, згл. українська кооперація, не належить до звичайних фінансових чи там торговельних трансакцій. Коли большевики зробили для Центросоюза згл. української кооперації такий виїмок у своїй звичайній практиці, то виїмок той мусить мати і свої виїмкові причини. Причини ті: зробити Центросоюз, згл. українську кооперацію в Галичині, фінансово залежними від большевиків і тим самим „невтралізувати“ їх.

І можна бути зовсім певним, що большевики не жадали булиб від Центросоюза звороту „позичених“ 50.000 ам. долярів та не робилиб з того аж публичного скандалу, колиб Центросоюз дався був їм дійсно „зневтралізувати“. Та ціла річ у тім, що Центросоюз, згл. українська кооперація в Галичині на се не згодилася. Говорить про се виразно пос. О. Луцький у своїй відповіди на „ревеляції“ „Сель-Роба“. І то одно відрадне в цілій тій дуже невідрадній історії.

І ще на одно слід звернути увагу, коли йде мова про „невтралізування“ большевиками української інтеліґенції й українських установ у Галичині. „Невтралізування“ те відбувалося найінтензивніше якраз тоді, коли большевики притоговляли останній погром свідомого національно українства на Вел. Україні, зорґанізованого в Союз Визволення України. Переводив те „невтралізування“ Галичини дуже енергічно, як відомо, б. большевицький конзуль у Львові Г. Лапчинський. Він то й є одним із творців також 50.000-долярового скандалу.

Як сказано, Центросоюз, а з ним і наша кооперація в Галичині не далася вжити большевикам до їх замаскованих антиукраїнських цілей та, хоч і з порядною стратою, визволилася зпід безпосередньої залежности від большевиків. Одначе нема найменшого сумніву, що большевики не дадуть за виграну. Вони зовсім певно схотять осягнути бажаний вплив на нашу кооперацію в нашім краю іншими шляхами. Не вдалося згори, попробують здобути її знизу. Познаки того слідні вже на провінції виразно. Деякі наші провінціональні кооперативи большевики вже навіть здобули (Жовква!).

Тому сумний досвід, зроблений Центросоюзом з большевиками, нехай буде коштовною наукою для нашої інтеліґенції, зокрема для нашої кооперації, які повинні вже раз зрозуміти, що з большевиками неможлива ніяка співпраця, навіть в кооперації й торговлі. Бо навіть кооперацію і торговлю використовують вони для своїх п о л і т и ч н и х цілей. Переконалися про се скорше чи пізніше всі, що мали до діла з большевиками, нпр. Анґлія, яка навіть мусіла була вже раз зірвати з ними ізза того всякі, торговельні а також дипльоматичні, зносини. Не треба багато говорити, що значать політичні цілі для большевиків: се розложення пропаґандою всього населення, обезвладнення всіх позитивних чинників суспільности, створення цілої сітки боївок і тільки вижидання хвилі, коли так „спрепарована“ країна немов дозрілий овоч впаде їм в руки та стане страшною ареною різні, грабунку і повної руїни.

—o—

Проф. Д-р Л. КОПЛЄР

Реліґія й політика*)

Самозрозуміло, що партія, котра є політичною організацією католиків, має зі всіх сил боронити інтересів католицької віри. Але не треба забувати, що якраз переведення в життя т. зв. культурних домаганьок, як віроісповідна школа, обмеження сваволі преси, слова й ін. „свобід“, часто вимагає не звичайної, але кваліфікованої більшости посольських голосів. Не можна вимагати від партії переведення в життя тих справ, для котрих потрібна абсолютна або навіть кваліфікована більшість, коли та партія в соймі є лише меншістю або коли не має такої більшости голосів, яка законно потрібна до переведення намірених постулятів.

Наперед треба усталити, що партія і її посли могли осягнути. Щойно коли доказано, що посли не виконали своїх обовязків не з браку досвіду, але зі злої волі, тоді можна їх усунути, щоб на їх місце поставити других, одначе нема ще причини зміняти партії.

Вкінці найбільш безглуздий закид цей, коли як притоку до критики і нападу на партію береться приватне життя християнських партійних діячів і послів. Гіршається тим, що католицькі політики беруть участь в церковних обходах, сповняють в них певні функції, при тім виголошують промови і через те, мовляв, всьо просякає політикою. Алеж на милість Бога! Ті, що підносять такі закиди, на правду мусіли підпасти під суґґестію віденської „Арбайтер-Цайтунґ“. Якжеж інакше мають поступати католицькі посли? Чи мають уникати всяких реліґійних обходів? Таж доперва тоді на них посипалисяб громи!

Найщиріша і найсердечніша подяка належиться тим католицьким послам, а не обвинувачення, котрі мимо того, що на них виливають цілі ведра кпин і насмішок мають відвагу свою католицьку віру публично визнавати, свою реліґійність прилюдно підчеркувати і публично документувати свої виступи в обороні католицьких інтересів. Це прямо божевілля, боятися в таких випадках „розполітикування“ всего реліґійного життя.

Чи католики все мусять зараз підпадати під вплив соціялдемократичних фраз? Бо соціялдемократія від богатьох літ тримається такої тактики, що все те уважає політичними справами, що лиш порушується в партійній пресі, в партійних переговорах, або в чім лише політики беруть участь і то навіть тоді, коли це чисто релігійні справи, або принайменше такі, в котрих реліґія дуже сильно заінтересована. І так по її думці, справа супружжа, школи, виховання дітий, питання моралі, — це все „чисто політичні“ справи. Торжество Божого тіла це християнсько-суспільна „демонстрація“ і т. п.

Коли священство порушує сі справи в проповідях або у відчитах, тоді зараз підіймається крик: „Це політика з проповідальниці, священство нічо не робить, лиш політикує!“

*) Гл „Н. Зоря“ чч. 10—55.

Зелізниці в Польщі

В ПРЕЛІМІНАРИ БУДЖЕТУ МІНІСТЕРСТВА КОМУНІКАЦІЇ НА РІК 1931-32[1]).

Видатки надзвичайні: 1) будова нових зелізничих ліній й інвестиції на істнуючих зелізницях, а також відбудова знищених підчас війни будівель й уряджень 184,138.000 (1930-31 р. 210,000.000, замкн. рах. за 1928-29 р. 227,654.237); 2) воздушна плавба 5,120.000.

На саму будову нових ліній призначено в 1931-32 р. квоту 44,200.000 зол. В тім на будову ліній: Бидґощ—Ґдиня 9,000.000, Герби—Іновроцлав 30,000.000, Воропаєво—Друя 3,500.000, Калети—Підзамче 540.000, Горішно-шлеські полученя 850.000, Луцьк—Стоянів 60.000. Майже вся квота йде на будову нових ліній в західній Польщі.

Переглядаючи уважно всі наведені вище позиції видатків на державні зелізниці, не можна не замітити двох річей: 1) постійного зросту видатків на дирекції, отже на адміністрацію і рівночасно 2) зменшення видатків на службу на шляхах, службу на стаціях і службу кондукторську, отже на службу, від котрої передовсім залежить б е з п е ч е н с т в о на зелізницях. Отже форитування бюрократії коштом життевих інтересів населення, що замітне в цілім майже прелімінари буджету Польщі на 1931-32 р., не оминуло і Міністерства Комунікації.

До прелімінара буджету підприємства державних зелізниць на 1931-32 р. доданий ряд залучників. Се таблиці, котрі подають ріжні викази, як довжину зелізничих ліній і торів, число зелізничого перзоналу та загальну суму особових видатків на нього, предвиджену працю зелізничого табору, а навіть скількість вугля, потрібного для зелізниць.

Отже нормально-торових зелізничих ліній у Польщі є 17.302 км. В тім: першорядних 9.943 км., другорядних 6.664 км., треторядних 695 км. З окрема: одноторових 12.129 км., двоторових 5.162 км., триторових 11 км. Разом тору 22.486 км.

Паровозів є 5.269. Ваґонів: особових 11.913 + товарових 150.929[2]).

Для нас булиб особливо цікаві цифри про зализниці на українських землях Польщі. На жаль, цифр таких ні на основі Прелімінара буджету ні Статистичного Річника подати неможливо. Бо з виїмком Сх. Галичини, що становить 2 дирекції зелізниць, у Львові і Станиславові, інші українські землі не творять окремих дирекцій, але влучені до дирекцій, що обіймають також корінно польські згл. білоруські землі. Отже Холмщина, частина Волині і частина Полісся входить у склад дирекції зелізниць у Радомі(!), а частина Полісся — дирекції зелізниць у Вильні.

Що торкається зелізниць у С х. Г а л и ч и н і, то їх стан на основі Прелімінара буджету і Стат. Річника такий:[3])

Л ь в і в с ь к а дирекція зелізниць, яка обіймає воєвідство Львівське, частину Тернопільського і частину Волинського, має 1.919 км. залізничих ліній. В тім: першорядних 1.017 км., другорядних 782 км., третьорядних 120 км. Зокрема: одноторових 1.572 км., двоторових 347 км. Разом: 2.266 км. тору. Паровозів: 607; ваґонів: особових 1.605 + товарових 13.063.

[1]) Гляди статті про Прелімінар буджету Польщі на р. 1931-32, поміщені в „Н. Зорі“ чч. 15—17, 19, 21, 25, 26, 31—32, 36, 39—40, 43, 46 47, 52, 53, 54 і 55 с. р.

[2]) Цифри паровозів і ваґонів беремо з „Рочнік-а Статистичн-ого Р. П., 1930“, ст. 124.

[3]) Цифри довжини зелізниць беремо з Прелімінаря буджету (вони в Ст. Р. трохи інші), а цифри паровозів і ваґонів з Стат. Річника.

Станиславівська дирекція залізниць, що обіймає воєвідство Станиславівське і частину воєвідства Тернопільського, має 1.101 км. залізничих ліній, в тім: першорядних 756 км., другорядних 345 км. Всі лінії одноторові. Паровозів: 216; вагонів: особових 648 + товарових 4.525.

Разом у Сх. Галичині є: 2.673 км. залізничої лінії; 3.367 км. залізничих торів; 823 паровозів; 2.253 особових вагонів і 17.588 товарових вагонів.

Всього персоналу при залізницях в 1931-32 р. преліміновано 172.098 осіб (в 1930-31 р. 177.590 осіб); в тім на етаті 84.986 осіб, без етату 87.112 осіб.

Загальна сума особових видатків на залізницях в 1931-32 р. прелімінована на 789,298.600 зол. (в 1930-31 р. 811,330.200 зол.).

Зужиття вутля на залізницях у р. 1931-32 преліміновано на 3,799.860,34 тон (в 1930-31 р. 4,052.231 тон).

Як видко з цілого Прелімінара буджету залізниць на 1931-32 р., підприємство державних залізниць у Польщі, замість розвиватися, паде. Воно виказує чимраз менший рух перевозовий і чимраз менший прихід.

З РЕЛ.-ЦЕРК. ЖИТТЯ

З КАТОЛИЦЬКОЇ АКЦІЇ. Папа про католицьку акцію. Недавно подали ми вістку про появу нової знаменної папської енцикліки „Про католицьку акцію". На цьому місці подаємо пару важніших точок цеї енцикліки. „Стоїмо перед цілим множеством неоспоримих заяв і неоспоримих фактів, які вказують на переведену вже в більшій части засаду — заняти молодіж від найраньшого дитинства до зрілого віку для одної партії, для одної держави і то на основі світа ідей, який виразно зливається в правдиве й дійсне обожествлювання держави у поганськім змислі, а який іде в цілковитий розріз із природними правами родини та з надприродними правами Церкви. — Поняття держави, яка занимає для себе виключно й без виїмку всю молоду ґенерацію від дитинства до зрілого віку, у католика не дасться погодити з католицькою наукою та з природним правом родини. Не дасться погодити з католицькою наукою твердження, що Церква й папа повинні ограничитися до зовнішних релігійних практик (Служба Божа й св. Тайни) та, що все проче виховання належить до держави. — Закидати католицькій акції Італії — політику, значить цілковито заперечувати її. — Факти доказали, до чого хотіли тим дійти й що поширювали: рідко коли здійснюється в такій мірі казка про вовка та ягня й історія не може того поминути. Ми, що цілковито були певні, що стоїмо на релігійних основах і лиш до них ограничуємося, ми не сподівалися ніколи, що якоюсь „зовнішною силою" будуть нас уважати й то католики, католицькі італійці. Силою апостольської повновласти, яку Бог, мимо нашої негідности, повірив нам, добрі католики цілого світа, всі разом і кождий зокрема, ви це добре знаєте, дорогі братя, вважають Рим за друге родинне місто. Ще недавно тому один державний муж, якого цілком певно зачисляють до найвизначніших, хоч сам ні католик, ні приятель католицизму, на великім політичнім зібранню сказав, що не може „зовнішною силою" вважати того, котрого слухає двайцять міліонів німців. Хто каже, що ситуації, яку в Італії створила католицька акція не стерпілаби ніяка держава, цей не знає, або не хоче знати, що католицька акція істнує, живе й працює в усіх краях цілого світа ген, аж по Китай, часто взоруючись навіть у подробицях на католицькій акції Італії, часто розбудована щодо форми й орґанізації так, як в Італії. В ніякій державі світа не вважали ніколи католицької акції за небезпеку для держави; в ніякій державі світа не обходилися з католицькою акцією так болюче й не переслідували (не знаходимо иншого слова, яке краще відповідалоби дійсним і правдивим фактам) її так, як в Італії, головно тут, у нашій римській епархії. Це справді, невідрадна ситуація, створена не нами, але проти нас".

ПОЛІТИЧНІ ВІСТИ

НОВОІМЕНОВАНИЙ ЛЬВІВСЬКИЙ ВОЄВОДА Йосиф Рожнецкий зложив присягу й обняв урядування.

В НІМЕЧЧИНІ 60 урядничих банків на всіх 75 попало у фінансові труднощі. Сподіються припинення виплат у тих банках.

ДЕРЖАВНИЙ СЕКРЕТАР АМЕРИКИ СТІМСОН приїхав до Берліна. Офіціяльно візита Стімсона має характер лише куртуазійний. Одначе поінформовані впевняють, що Стімсон буде говорити про справу розброєнь і німецько-французьке зближення.

ПОЛЬСЬКО-АВСТРІЙСЬКУ АҐРАРНУ УМОВУ підписано у Відні. Умова у справі домагань польського рільничого промислу опирається на підставі клявзуль найбільшого упривілеєння, подібних до клявзуль, признаних Мадярщині.

ПРОЄКТ ВИБОРЧОЇ РЕФОРМИ приняла вже в третім читанню англійська палата льордів, поробивши в нім значні зміни. Через те проєкт верне ще раз до Палати Громад.

БУДЖЕТ ЗЛУЧ. ДЕРЖАВ буде в слідуючім році богато менший. Над зменшенням буджетового прелімінаря працює през. Гувер. Лише видатки на підмоги для безробітних не будуть зменшені.

ОРҐАН МІН. КУРЦІЮСА „Кельніше Цтґ" виясню̀є, що Брінінґ тому відкинув в Парижі предложення французько-німецького політичного порозуміння, що це викликалоби зріст радикально-націоналістичних елементів. Нові вибори до райхстаґу далиби побіду скрайним правим партіям і тимсамим упадок уряду Брінінґа.

В АБІСИНІЇ введено перший раз конституційний устрій. Конституція передбачує систему 2 палат в парляменті. Цісар матиме право іменування міністрів й оголошування ухвалених парляментом законів.

В ЧІЛЄ вибухли студентські заворушення. Між поліцією і студентами дійшло до стрілянини. У висліді 2 вбитих і кількох ранених. Студенти почали страйк і замкнулися в університеті. Товпа прилучилася до студентів. Студенти і товпа домагаються уступлення президента Ібанеза.

НІМЕЦЬКО-ФРАНЦУЗЬКІ ПЕРЕҐОВОРИ у справі кредитів розбилися як відомо о т. зв. політичні ґарантії. Прем. Лявaль, по донесенням німецького часопису „Вельт ам Монтаґ" узалежнював уділення 2 міліярдової позички в марках від таких умовин: 1) Німеччина не буде дальше будувати панцирників, 2) зрезиґнує з митної унії з Австрією, 3) рішучо виступить проти роботи Штальгельму.

ВІДПЛИВ ЗОЛОТА з англійського банку виносив в однім дні 4,267.590 фунт. штер. Дисконтову стопу піднесено о 1 пункт. На лондонській біржі сильне поденервування.

Рукописів Редакція не звертає

НОВИНКИ

Дві летунські катастрофи в однім дні були в Дембліні. Перша була наслідком зудару двох літаків. Оба летуни офіцири вбиті. До другої катастрофи дійшло тому, що від ракети загорівся літак. Оба летуни впали з літаком на землю. Один з них вбився, другий тяжко контужений.

Грізна пожежа вибухла в Річицях, пов. Рава Руська. Згоріло 37 хат і 67 господарських будинків. В будинках згоріло 16 безрог, 2 корови і багато дробу.

До підбігунових стреф відлетів з Фрідріхсгафену коло Берліна кермовик цепелін. Лет, якого довгота виносить 100.000 кільом., триватиме 6 днів. Цепелін полетів через Петроград в напрямі Нової Землі.

Дня 4. липня б. р. відбулася промоція **п. Гермоґена Майковського** з Голоскова на доктора медицини на університеті в Вильні.

Нове джерело закупу мужеського білля. Найдешевше джерело закупна мужеського білля є тепер фірма **А. Віттельс, Львів, Рутовського 7.** Ціна мужеської сорочки, виконаної по найновішому крою з матеріялу першої якости разом із 2 ковнірцями, тепер зол. 11. На виставах фірми А. Віттельс є найгарніші зразки матеріялів на білля. Фірма Віттельс просить оглядати матеріяли без примусу купна. 986 в) 7—100

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

КОНКУРС.

Управа Монастиря С. С. Василіянок в Яворові, оголошує отсим конкурс на посаду учителя предметів педаґоґічних, ґеометрії і німецької мови. Зголошення належить посилати на руки Монастиря С. С. Василіянок в Яворові.

998 1—3 **Управа.**

ГОСПОДАРНА, вдова середних літ, Німка, інтеліґентна й енергічна приймe зараз місце заряду або господині в укр пансіонаті на літнищу або в купелевій місцевости. Зголошення до Адміністрації „Н. З." для О. Б. 997 3—3

НА ДВОЛІТНІ РАТИ. Перед закупном **меблів** вступи, а переконаєшся, що найдешевше купиш **меблі** всілякого рода у **ГЕШЕЛЄСА** у Львові, вул. Коперника, ч. 23 (ріг вул. Броновської). Фірма та знана зі своєї солідности поручає меблі всілякого рода, як також меблі тапіцеровані на довготермінові рати. Кождому купуючому по упливі року відсвіжує меблі власним коштом. Стережися отже шумної реклями і замарстинівської тандити. 912 35—100

ФУТРА жіночі, мужеські готов на замовлення, як також всякі перерібки на догідних місячних сплатах поручає і виконує

954 **М. МОШУМАНСЬКИЙ** 17-25

Львів, ул. Боїмів ч. 1. тель. 10-11.

Приймає фугра до переховування.

ЛЕЖАКИ першої якости **зол. 12·—**

ГАМАКИ, КОШІ подорожні, ВАЛІЗИ, ФОТЕЛІ огородові зол. 7·50

ЗАБАВКИ КИЛИМИ НАРОДНЯ ШТУКА

962 **поручає** 19—20

ЛЮДВИК ГЕҐЕДІС

ЛЬВІВ, вул. Коперника ч. 11. Тель. 26-09 ф-лія: Галицька ч. 5. Тель. 30-32.

Видає й редаґує Комітет У. К. О. Відвічальний редактор Роман Гайдук. З друкарні Вид. Спілки „Діло", Львів, Ринок ч. 10

Porto zapłacone ryczałtem

Рік VI. Львів, неділя 2. серпня 1931. Ч. 57 (457)

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 4 ст. під неділю на 8 ст.
АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Кльоновича ч. 8. II. пов. - Тел. 4-48.

Передплата в краю: 1/4-річно 6 зол. місячно 2 зол. За кордоном 1/4- 1 амер. доляр. — Ціна числа 25 сот. —
Конто П. Щ.: Краків 105.867.

Знаменна інтерпеляція в анґлійськім парляменті

На засіданню Палати Громад запитав один з послів, чи уряд схильний розглянути справу спільної акції Вел. Британії, Злучених Держав й Німеччини в цілі усунення фінансових й економічних труднощів Европи. Державний підсекретар Дальтон відповів, що уряд стремить до як найширше закроєної співпраці з народами над розвязкою згаданих труднощів. На друге питання, чи уряд не вважає, що може зайти конечність співпраці над розвязкою цеї проблеми незалежно від Франції, Дальтон зачав вже відповідати, одначе в тій хвилині перервав йому предсідник Палати, заявляючи, що канц. скарбу Сновден вважає невказаним складати тепер якунебудь декларацію у справі міжнародного фінансового положення.

Масові редукції урядників

Заповіджені на 1-го серпня б. р. масові звільнення урядників відносяться передовсім до провінції. В Галичині буде звільнена значна частина урядників у староствах, воєвідствах, в судівництві і шкільництві. Богато 7-клясових шкіл по селах має бути перемінених на 4-клясові. Мають зредукувати в першій мірі неквалїфікованих учителів. Скасують кілька ґродських судів і навіть окружних. Особові редукції в судівництві відносяться передовсім до платних судових аплікантів. На їх місця приймуть безплатних.

Злет завойовників воздуха

Знаний американський летун Уіліемс організує в Ню-Йорку мітінґ найславніших летунів світа. Злет відбудеться 29. серпня б. р. Запрошено передовсім усіх тих американських летунів, котрі брали участь у світовій війні. Позатим запрошено тих найвизначніших представників американськ. й европейського летунства, котрі вславилися своїми осягами по війні. З Европи виїзджає на мітінґ 6 летунів. З Польщі запрошено кап. Орлінського.

Селяне не хочуть ратувати пятилітки

„Правда“ з 25. липня с. р. стверджує дуже слабу участь селян у підписуванню позички „третього рішаючого року пятилітки“. Досі село виповнило лише 33.9 проц. передбаченого пляну. Дуже богатомовна цифра індивідуальних підписчиків, яка виносить лише 10 проц. пляну. „Ратують“ ситуацію колхози і совхози, бо там підписування позички переводиться в той спосіб, що примусово відтягають певну суму із заробітної платні.

„Таймс“ про лондонську конференцію

Лондонський „Таймс“, обговорюючи висліди лондонської конференції стверджує, що поважніших результатів на конефренції не осягнено, бо Німеччині не дали ні довгоречинцевих, ні короткоречинцевих кредитів. Брінінґ вертає до Берліна з порожними руками. Загальне розчарування, яке запанує у Вел. Британії з приводу мізерних вислідів лондонських нарад, не дасться укрити. Конференція могла зробити багато, бо довести світ до добробуту. „Таймс“ скидає за се відповідальність на Францію й Америку, стверджуючи, що доки Америка ухиляється від дискусії на тему военних довгів а Франція на тему німецьких відшкодовань, нема мови про тревалу полагоду німецької економічної проблеми. По кількох потішаючих словах, що всеж таки дещо на конференції осягнено, „Таймс“ підчеркує, що хвилево Франції й Америці вдалося ухилитися від суттевої проблеми. Одначе довго вже не буде можна втікати від неї, бо по році поворот до „статус кво“ зперед мораторії Гувера буде не можливий. — Тут є лиш дві альтернативи — хаос або ревізія договорів.

„Або розброяться — або будуть платити всі довги“

През. Гувер з великим зацікавленням слідить розвій подій в Европі, а передовсім справу будучої конференції для розброєнь. До неї привязує Гувер велику вагу і навіть, як твердять поінформовані круги, має станути до виборчої кампанії по фотель президента у слідуючім році під кличем: „Европейські держави мусять розброїтися, а як ні, то будуть платити всі воєнні довги“.

Скільки комуністів в СССР

На засіданню центральної контрольної комісії комуністичної партії в Ленінграді виголосив знаний комуністичний діяч на „протирелігійнім фронті“ Ярославський реферат про стан комуністичної партії в СССР. Ярославський подав в рефераті, що в 1930 р. принято до партії 670.009 нових членів. Між ними було 451.840 робітників і 150.212 рільників з колхозів. З днем 1. квітня б. р. комуністична партія мала 2,258.908 членів. Між ними 66.5 проц. членів, це робітники і лиш 17.2 проц. рільників з колхозів. Решта членів це урядники.

Один фотос фільмовий
безплатно додає
Ателіє фотоґрафічне
„ВЕНУС“
Львів, Академічна 24, Тел.: 38-08
до 6-ох фотоґрафій фільм.
883 23—25

Чи Ви вже відновили передплату?

Нещастя ніхто передбачити не може, але кожна розумна людина старається йому запобігти і тому обезпечає збіжжа і пашу від огню в Т-ві взаїмних обезпечень
„ДНІСТЕР“ у Львові, вул. Руська ч. 20

БЕЗПЕЧЕНСТВО В МІСТАХ

Що людство йде до якогось перелому, котрого наслідки трудно предвидіти, свідчить між иншими познаками також факт, що тепер у великих містах страшний бандитизм більше розвинений, ніж був у середних віках в борах, лісах і горах. В кождім більшім місті всіх частей світа преса постійно повна описів усяких вломів до помешкань, убийств і т. п. злочинів. Найбільше голосне під тим оглядом американське місто Шікаґо, де бандити, убийники і вломники мають могутні організації, з котрими поліція ніяк не може собі дати ради. Недавно заведено там абсолютну диктатуру, котру поручено одному ґенералови в цілі здавлення язви бандитизму. Можна сумніватися, чи се вдасться перевести.

Одначе Шікаґо неслушно має „славу“ найбільш небезпечного міста, бо є від нього ще більше небезпечне. Це Шанґай, найбогатше місто Китаю, а може й Азії. В нім знаходиться прекрасна й дуже богата дільниця Европейців, котрі там ведуть переважно торговлю. Поліційні зарядження в тій дільниці такі строгі і та дільниця має таку густу сторожу, що бандити уникають її. Зате діються постійно страшні річи в китайській части того міста, де також живуть богатирі, Китайці, заняті великою торговлею. Там нічні убийства з грабунками й насильне упроваджування людей в неволю лучаються кождого дня в більшім числі, ніж у Шікаґу протягом тижня. Найбільше поширене упроваджування заможних людей в „полон“, де їх держать поти, поки вони не доставлять великих сум як окупу. Коли відмовляються, то бандити, котрі їх упровадили в свої спелюнки, відрізують їм носи, вуха, пальці й по черзі посилають такі „дарунки“ їх родині, їх прокуристам і спільникам з заявою, що так помалу будуть їх краяти живцем аж до смерти, коли окуп не буде дискретно доставлений в призначене місце. І се не належить до пустих погроз. Супроти такого стану „безпеченства“ богаті китайці держать окрему сторожу, переважно з російських еміґрантів, офіцирів і жовнірів, котрим дають у своїх домах ціле удержання і по 350 до 500 зл. місячної платні в грошах. Зате мають ті ґвардисти обовязок, міняючись, день і ніч сторожити особи і дому свого хліботавця. На вулицях сучасного Шанґаю можна часто бачити таку сцену: Зі свого купецького бюра виходить Китаєць і поспішно йде або й біжить до авта, а за ним двох або й більше Росіян з револьверами в руках. Курки в репольверах відведені. Коли усадовляться в авто, щільно його замикають і вони скоро мчать або до дому Китайця або куди йому треба. Таких платних військових сторожів в однострояхабо блискучих лівреях мають богаті Китайці навіть по шістьох. Перед їх приняттям поліція точно перевірює їх документи і переконується, хто вони і

яке їх минуле. До якого зухвальства доходять опришки, що бушують у великих містах, видно пр. з такого опису події, що сталася недавно в Шангаю і то при вулиці імени Жоффра, у французькій области міста, котрого береже французька поліція. Зорганізовані опришки постановили упровадити в полон одного живучого там богатого Китайця. Одначе вибрали на те кепську пору, бо 12-у годину в ночи, коли якраз змінялася сильна приватна сторожа того Китайця, зложена з добре узброєних Росіян. А що вона тоді змінялася, отже була подвійно сильна, бо були й ті що сторожили до півночі, і ті, що мали сторожити по півночі. Та опришки мимо того не уступили й прийшло до бою, в котрім погибли два Росіяне зі сторожі і два китайські опришки, а оден Росіянин був ранений. Бандити щойно тоді втекли, коли надбігла французька поліція. Нападений Китаєць думав, що бодай тої самої ночи опришки вже не вернуть. Та помилився, бо вони поновили напад на його дім тоїж ночи о год. 4. над ранком. Вже дісталися через високий мур до помешкання й виломили входові двері, коли збудилася втомлена попередним боєм сторожа і відбила напад, утративши ще одного свого чоловіка. З того видно, що сповняти там службу особистої охорони не належить до безпечних занять.

Та не все такі напади кінчаться таким розмірно щасливим кінцем для нападеного. Бо навіть у найрухливіших улицях міста, в білий день лучається зовсім нерідко, що опришки схоплять нападеного і вивезуть в його власнім авті, тільки шофера заступивши своїм, бандитом. Цілі відділи опришків нападають і здобувають укріплені доми богатих людей й упроваджують їх на очах їх жінок і дітей. А таке діється тепер не тільки в однім Шангаю. Таким чином над великими містами панує подекуди вже постійно формальний стан облоги, завішений над ними найстрашнішою, бо невидимою і невмолимою „владою“ опришків і різунів. Поліція оповіщує, що тільки в останнім році відомо їй, що люде упроваджені в той спосіб зі своїх домів, заплатили в однім Шангаю поверх 1,250.000 марок окупу за випущення на свободу. Та се, розуміється, тільки незначна частина „податку“, який вимушують що року бандити, бо більшість жертв волить мовчати по заплаті, щоб не викликати пімсти і не зваблювати на себе инших бандитських ватаг.

Супроти такого стану річей все те, що сегодня діється у більших містах Европи, почавши від нашого невеликого Львова, хоч яке воно невеселе, — можна ще уважати забавкою. Коли відносини основно не поправляться, то та „забавка“ буде кріпшати і „поступати“ в своїм розвитку.

В давніших часах опришки бушували тільки в мало залюднених околицях. Тепер бушують уже скрізь, навіть в найбільших містах і в них мабуть найгірше. До того дійшов „поступ“ людства, з котрим в його технічних успіхах не йшов у парі й моральний поступ, як се було у мнимо „темнім“ середновіччі, на якім усякі „поступовці“ й ліберали не лишають сухої нитки. Скрізь, де від впливу на людське життя усувається релігію, займає її місце бандитизм, під тягарем якого життя стає щораз тяжше, бо за нападами на богатших людей слідують згодом напади на все менше заможних аж включно до людини, котра має який небудь одяг на хребті, котрий здирають з неї на вулиці, як це діється масово, по містах сучасної нам большевії. Це яскравий образ висліду сучасного „поступу“ людства, найцікавіший тим, що всякого рода поступовці й ліберали, хоч наочно бачать і на власній шкірі відчувають, що значить усування впливу релігії й Церкви з життя, — дальше в найлучшім разі думають, що релігія потрібна тільки „для простого народу“, а не для всеї суспільности. А є й такі, що взагалі хотілиби знищити релігію. Річ ясна, що скрізь, де наступає захитання віри в Бога й релігії, кінчиться правдива людська суспільність і починається панування опришків і горлорізів, котрі для легкого здобуття засобів на своє життя, по кавалку крають живцем своїх ближніх. А нерідко лучається, що в порозумінню з ними діламе й безбожна поліція.

—o—

Австрійська проблєма

Справа „аншлюсу“ поставила Австрію на перший плян актуальности. Зпоміж усіх другорядних держав нової Европи вона найчастіше своїми недомаганнями займала міжнародню опінію. Инші держави мають цілком природні труднощі внаслідок злуки розділених досі й неоднородних частин. Знову така Чехословаччина дуже швидко осягнула стабілізацію не тільки економічну але що дивніше й політичну. З держав із однородним населенням Угорщина, що правда під особливим суспільним і політичним режімом, робить враження солідної одиниці. Зате Австрія, дарма, що найбільше розвинена під суспільним і політичним оглядом, не може запевнити собі більше менше трівкої рівноваги. Від часу тяжкої операції договорів з 1919-20 рр. вона не може вжитися в нове положення. Насамперед катастрофа корони, відтак поважні революційні заворушення, вкінці минулорічна політична криза — все те притягало увагу цілої Европи. Віденський уряд є все ще вартовим небезпечної порохівні. Така ситуація це очевидно наслідок цілої низки причин. Та поправді ніодна з цих причин не є така, щоб її безумовно не далося усунути.

З матеріяльного боку положення Австрії виглядає ніяк не безнадійно. Офіціяльна комісія для дослідів причин господарської депресії вистудіювала економічну діяльність цеї країни на протязі 1925—1930 років. В тім часі австрійська продукція, як у рільництві, так і в промислі, зросла. Для хліборобських продуктів цей зріст можна рахувати на 500 міліонів шілінгів. До поширення світової кризи промисл і ремесло давали заняття однаковій скількости робітників, хоч раціоналізація і зріст активности давали змогу перероблювати більше сирівців. Приходи державні, провінціональні й комунальні зросли зі суми 1.420 міліонів шілінгів у 1925 р. на 1865 міліонів у 1929 р., т. зн. піднеслися о 31.4 проц. Та мимо значної знижки гуртових цін і сирівців ціни тих останніх на внутрішнім ринку зросли прибл. о 1,5 проц. в гуртовій, а о 8 проц. в роздрібній продажі. Це наслідок суспільних тягарів, коштів транспорту й заробітньої платні. Але платні фабричних робітників і ремісників зросли від 1925 р. до кінця 1929 р. о 24 проц., платні рільних робітників пересічно о 13 проц.

Консумпція збільшилася: з 16 на 100 для тютюну, з 29 на 100 для кольоніяльних товарів, з 19 на 100 для цукру, з 4 на 100 для мяса (у Відні), з 14 на 100 для збіжжа, з 52 на 100 для бараболі, з 11 на 100 для молока. Треба взяти під увагу, що положення в 1925 р. зовсім не було блискуче і що світова криза спинила поступ Австрії так само як і добробут держав, які були в кращім положенню. Це також правда, що Австрія не є в сприятливім положенню під оглядом комунікації та терпить на недостачу капіталів.

І все таки на протязі тих чотирох років вона змогла дуже значно поліпшити свою долю. Коли тепер наново її ситуація утруднюється, то це з вини загальних відносин — подібно, як і в Німеччині, хоч у меншій мірі ніж там.

З морального боку Австрія змагається з хаосом. Австрійські соціялісти це ряні матеріялісти й дуже зближені до большевизму. Не дбаючи про історичну традицію, вони є рішучими прихильниками прилучення до Німеччини з одного боку задля економічної одностайности, яка з того колись виростаб, а з другого тому, що в Німеччині вони злучилисяб із могутньою, солідно зорґанізованою соціял-демократичною партією. Тут можна завважити, що деякі з їх німецьких однодумців навпаки не бажають собі прилучення Австрії, котре скріпилоб католицькі елєменти в Німеччині.

Матеріялізм, політика соціялістичного уряду, особливо в Відні, скріпили енергію, з якою поборюють їх християнські суспільники. Політика цих спирається на християнській моралі. Вони також вірні споминам колишньої австрійської могутности. Багато з них боїться згубитися у великій протестантській державі. Вони леліють надію, що роля їх „маршу“ не скінчена та сподіються зробити Відень, який є гідний бути великою столицею, центром нової дунайської федерації. Без сумніву, відбудова „малої Европи в великій“ шляхом мирного порозуміння заінтересованих держав булаб одною з найкращих гарантій мира для нашого континенту. З їх рядів підносяться навіть застереження щодо митної унії, як з огляду на безпосередні інтереси, так і з оглядів загальних, що мають на меті европейську унію.

Між тими двома великими партіями ріжнородні елєменти, завзяті панґерманці, жидівські фінансісти й „інтелєктуалісти“ створили бльок Шобера, якого шеф у так особливий спосіб відповів на довіря, що на нього покладали (розум. Франція у першу чергу — натяк на митну унію з Німеччиною. — Прим. Ред. „Н. З.“).

Отже сучасні труднощі Австрії ніяк не є конечним вислідом економічних фактів. Вони перш за все вислід інтелєктуальних і політичних стремлінь. Це передовсім акт, зрештою дуже складний з волі.

—o—

Більше уваги

„Провідник“, образковий календар канадійських Українців — на рік 1931, — що виходить у Вінніпеґу в Канаді, оповіщує, що в еміґраційнім готелю на Повонзках у Варшаві, де задержуються наші еміґранти, є крім кільканайцяти польських і жидівських часописів лиш одна українська ґазета „Діло“ неначе сирота, як пише „Провідник“. Булоби пожаданим, пише він далі, щоби наше Т-во Опіки над Еміґрантами у Львові поробило всі можливі старання в еміґраційнім уряді, щоби всі етапи еміґрантів в Польщі мали передплачені всі наші часописи, а в першу чергу: „Новий Час“, „Діло“, „Громадський Голос“, „Український Голос“, „Працю“, „Жіночу Долю“ й „Український Еміґрант“. Трохи дивно, що католицьке видавництво „Провідник“ помістило отсе „жадання“ свого співробітника, яке поміщене на ст. 43 календаря, де він домагається наведених часописів. Здається, що більше еміґрантів є католиками ніж комуністами або кандидатами на них. Більше уваги належалоби посвятити Редакції Календаря „Провідник“ в Канаді, що пишуть її співробітники та щоби католицьке видавництво не робило реклями ворожим католицькій справі часописам. Думаємо, що на слідуючий рік Календар „Провідник“ буде більше переглядати свої статті, бож се погана прислуга католицькій справі рекляма ворожих часописів.

М. К.

ШИРІТЬ КАТОЛИЦЬКІ ЧАСОПИСИ: „НОВУ ЗОРЮ“, „ПРАВДУ“, „БЕСКИД“.

Міністерство справедливости

В ПРЕЛІМІНАРИ БУДЖЕТУ НА РІК 1931-32[1]).

Буджет Міністерства Справедливости на 1931-32 р. преліміновано в загальних цифрах такий: приходи: 44,509.390 зол. (в 1930-31 р. 42,499.730; замкнення рах. за 1928-29 р. 42,614.435); видатки: звичайні 129,876.763 зол. + надзвичайні 1,450.000 зол. — разом 131,326.763 зол. (в 1930-31 р. 133,211.975; замкнення рах. за 1928-29 р. 114,636.885).

Приходи: 1) Найбільшу позицію в приходах дає рубрика „вимір справедливости": 42,469.100 зол. Се майже в цілости судові належности, що виносять круглo 42,000.000 зол. (в 1930-31 році 40,000.000; замкнення рахунків за 1928-29 р. 39,864.755). Зокрема на судові належности складаються: оплати, кошти і гривни в цивільнім поступованню 34,000.000 зол. та оплати, кошти і гривни в поступованню карнім 8,000.000 зол. Скільки в тім гроша українських позивачів та процесовичів! Інші позиції в приходах такі: 2) центральна управа 1,020.190 зол. — майже в цілости за урядові видавництва і 3) тюремництво: 1,020.100 зол. — в тім „роботизна вязнів" 618.800 зол.

Видатки: 1) У видатках найбільшу позицію робить рубрика „вимір справедливости": звич. 96 947.640 зол. + надзвичайні 1,350.000 — разом 98,297.640 зол. (в 1930-31 р. 98.780.466; замкнення рах. за 1928-29 р. 85,055.338). Далі йде позицію робить рубрика „вимір спра- 29,952.850 зол. + надзв. 100.000 зол. — разом 30,052.850 зол. (в 1939-31 році 31,531.290; замкнення рахунків за 1928-9 р. 26,821.426). Вкінці 3) центральна управа: 2.976.273 (в 1930-31 р. 2,900.219; замкнення рах. за 1928-29 р. 2,760.121).

Центральна Управа: Найбільша позиція в видатках на Центральну Управу се упосаження урядників і нижчих функціонарів Ц. У. Воно виносить 1,389.256 зол. (в 1930-31 р. 1,396.756; замкн. рах. за 1928-29 р. 1,216.098). Крім того: ріжні особові видатки (підмоги, винагороди за надобовязкові години праці судіїв, прокураторів, урядників і нижчих функціонарів й ін.) 231.980 зол. (в 1930-31 р. 46.580; в 1928-29 р. 76.377). Особовий склад Ц. У. такий: 196 урядників і 44 нижчих функціонарів; разом 240 осіб. На видавництва вставлено квоту 572.000 зол., на біжуче законодавство і кодифікаційні праці 397.000 зол. Репрезентаційний фонд 30.000 зол.

Вимір справедливости: Се суди і судовий персонал. Судів є: Найвищий Суд 1; Апеляційних судів 8; Окружних судів 51; повітових судів 588. Судовий персонал: судіїв і прокураторів 3812; аплікантів 1003; суд. урядників 8440; нижчих функціонарів 2960. Разом 16.215 осіб. На поміщення судів преліміновано круглo 4,000.000 зол.; на будову нових судових будинків 800.000 зол.; на ремонт і консервацію 1,800.000 зол. На упосаження судового персоналу: 76,280.000 зол. (в 1930-31 р. 75.574.226; замкнення рахунків за 1928-29 р. 67,853.009); крім того: на ріжні особові видатки: 1,996.640 зол.; на службові подорожі і переселення; 1 міліон зол. На судові видатки: 9,000.000 зол. (в 1930-31 р. 9.200.000; замкн. рах. за 1928-29 р. 6,608.218).

Тюремництво: Се тюрми, персонал до їх обслуги і вязні. На поміщення тюрем призначено 2,396.000 зол.; на будову нових тюремних будинків 100.000 зол.; на ремонт і консервацію 1,040.390 зол. Персонал до обслуги тюрем числить 4.124 осіб; в тім: урядників 827, нижчих функціонарів 3.297. Видатки на персонал: упосаження 13,879.460 зол.; ріжні особозі видатки 715.000 зол. На вдержання вязнів: 11,450.000 зол. (в 1930-31 р. 12,075.500; замкнення рах. за 1928-29 р. 9,607.306).

Зокрема квота на вдержання вязнів розпадається на такі позиції: живність 7,600.000 зол.; інвентар, одіж, постіль, білля й обува 1,920.000 зол.; санітарні видатки 850.000 зол.; винагорода капелянів, лікарів, фельчерів й учителів 500.000 зол.; підмоги для виховавчо-поправчих закладів 230.000 зол.; духовна опіка і наука вязнів 80.000 зол.

Вкінці: Скільки є судів і судіїв на українських землях в Польщі? Тільки Сх. Галичина (воєвідства: львівське — по Сянік, станиславівське і тернопільське) творить окремий Округ Апеляційного Суду у Львові. Інші українські землі під оглядом судовим злиті з неукраїнськими. Отже: Холмщина, Волинь і південне Полісся належать до Округа Апел. Суду в Люблині, середнє і півн. Полісся — до Округа Ап. Суду у Вильні, Підляшша — до О. А. С. у Варшаві, а Лемківщина — до О. А. С. у Кракові.

В Окрузі Апеляційного Суду у Львові є: Апеляційний Суд 1; окружних судів 11; повітових судів 117. Окружні суди в Сх. Галичині є в таких місцевостях: Бережани, Золочів, Коломия, Львів, Перемишль, Самбір, Станиславів, Стрий, Сянік, Тернопіль і Чортків. В Апеляційнім Суді у Львові є 67 судіїв і прокураторів + 246 аплікантів. В поодиноких окружних судах: Бережани — 63 судіїв і прокураторів, Золочів — 64, Коломия — 72, Львів — 201, Перемишль — 104, Самбір — 53, Станиславів — 112, Стрий — 62, Сянік — 53, Тернопіль — 56, Чортків — 57. Разом 927 судіїв і прокураторів. Крім того в Окрузі А. С. у Львові є: 1910 урядників і 929 нижчих функціонарів.

На інших українських землях Польщі є окружні суди в таких містах: Луцьк — 68 судіїв і прокураторів, Рівне — 75, Замостє — 47, Біла Підляська — 27, Сідльці — 44, Пінськ — 66, Ряшів — 83.

—о—

[1]) Гл. статті про Прелімінар буджету Польщі на р. 1931-32, поміщені в „Н. Зорі" чч. 15—17, 19, 21, 25—26, 31—32, 36, 39—40, 43, 46, 47, 52, 53, 54, 55 і 56 с. р.

Двом міліонам невільників привернено свободу

З Етіопії доносять, що цісар видав едикт, на підставі котрого знесено невільництво, яке досі істнувало в Абісинії. На підставі едикту відзискує свободу 2 міліони дотеперішних невільників обох полів.

—о—

Спорт в англійському світі

Лист нашого визначного діяча в Канаді.

Високо Поважаний Пане Докторе! Кажіть їздцеви на коні писати про куховарську штуку... А я мавби писати про спорт, бо пригадуєте мені це своїм листом. Сиджу неначе в порті і сліджу рух подорожних залізницями до кораблів і з кораблів, орудую грішми подорожних, що йдуть в дорогу, виписую все, що потребують в дорогу і гляджу за приїздом і відїздом людий з Канади і до Канади. В бюрі все є тільки роботи, неначе води в глибокій ріці для пливака, що не хоче потонути. Плисти треба, бо ваші співпрацьовники і зверхники глядять на вас, як ви собі даєте раду, а памятають на кождім кроці свої враження з праці попередних працьовників українських, як Тацюка, Ястшембського, Барицького, Харамбури, Балешти, Дика, Стефаника, Довганя, Мачули, Фодчука, Ферлея, Боднара, Богоноса, Лесика і многих инших. Отже треба на кождий крок уважати. (Треба продовжувати те, що вони доброго зробили й уникати помилок).

Я постійно перепрацьований і перетяжений. Маю ледви час глянути в англійські часописи. Нині, 25. квітня 1931, читаю в „Трібюні" вже опис стрічі копунових дружин: „Вермініон" і „Албіон" на льондонськім стадіоні „Вемблей" з побідою послідної як 2:1. Це було нині в Льондоні і нині читаємо вже в Канаді, бо наш день о шість годин пізніший, а англійська пресова служба знаменита. Дощ падав в Льондоні 20 годин перед стрічею і падав підчас стрічі, однак до Льондону приїхало 200 окремих поїздів з видцями, яких довкола площі зібралося около 90.000. Від 3-ої рано зачали видці збиратися, а ворота площі отворено о 11.45. Стріча зачалася о 3-ій пополудні. Видці принесли зі собою тарахкавки і дзвінки, щоб робити гомін в честь дружин. Дружини станули по середині грища, видці заспівали „Боже хорони короля". Грачі перевели гру і промокли до нитки, але це була стріча за верх в цілій Англії між дружинами копунів. Сотки стріч відбулися перед тою стрічею по всіх округах, визначених для дружин, зажи станули напроти себе дві найсильніші і найзвинніші дружини, щоби здобути чемпіонат Англії.

Таксамо відбуваються цілий рік стрічі дружин в інших грах. Англія поділена на округи для кождої гри так, що кожда дружина має нагоду ставати до змагань, змірити свої сили та представити свою боєздатність. Міряють свої сили дружини ношеного мяча (регбі), дружини гаківки на мураві, двійки ситківкарів, дружини щеблика (крікету), дружини зеленого мяча (метання мягкого мяча по мураві). Скрізь по округах змагаються пливаки, веслярі, паруснники, їздці, наколесники, самоїздники, дужці, піхотинці, бігуни, метуни, скакуни, лучники, стрільці. Всім ходить о силу, витревалість, швидкість, побіду, верх. Стрічі і змагання відбуваються після точно визначених правил, які що року дізнають змін на ліпше. Змаговики піддаються всюди правилам гри, чи змагання. Хто зробив ошибку нарочно, чи не нарочно, того ціла дружина підпадає карі. Улад спортових вправ і змагань виглядає як добре обдуманий механізм, що рухається і все упрощує свої рухи і все стремить до досконалости і як найбільшого осягу.

Молодь, яка бере участь у постійній струї вправ і змагань, набирає як найбільшого почуття справедливости в грі: „Фер плей" (чиста гра), глядить на поправність в поведенню зглядом своїх товаришів, але також зглядом своїх противників. Особиста свобода в поведенню доповнюється увагою на права, які прислугують другим. Постійна жадоба побіди виховує амбіцію, однак побіда получена все з поразкою противника. Постійні змагання в ріжного рода грах виробили охоту щирого признання для побідника, ослабили заздрість, а заразом відобрали почуття розпуки, дразливости і пригноблення у побіджених. Побіджені мусять бути, бо інакше не булоби побідника. Англійці подають руку побідникови, а побідник не гордує побідженим, бо він на другий рік може бути побідженим. В поведенню Англійця відчувається свободу і відсутність охоти вивисшитися на кошт другого дешевим способом. Уруґвайці в Полудневій Америці се найліпші на світі грачі в копаного мяча. Не посідають однак того спортового духа, якого набрала англійська молодь з уладу спортових вправ і змагань в свій спосіб. Америка і

Проф. Д-р Л. КОПЛЄР

Реліґія й політика*)

Кождий може пізнати вже з першого погляду, що все те лиш дуже дративий і занадто проглядний маневр: хочуть легким і примітивним способом кожду справу, навіть чисто реліґійну здеградувати до політичної махінації і як таку здискредитувати та змусити духовенство замовчати — страшаком: мовляв „політика" не належить до проповідальниці.

Кінець кінців, стремлять до того, щоб духовенство відділити від католицьких послів і щоб воно з ними зірвало, через зогидження духовенству участи католицьких послів у церковних обходах вічним доріканням мнимого „розполітикування" реліґії. Ціль все тасама, лиш тактика, способи до цілі ріжні. Католицьким послам з кпинами дорікають, що вони „клерикали", що „мусять" йти на увязи епископів, Церкві й духовенству закидають, що „вся їх робота це політика і політична махінація". А все в тій цілі, щоб розлучити католицьких політиків від духовенства і духовенство від політиків і політики.

На жаль, здається, декотрі священичі часописи і деякі круги духовенства дали себе звести цею хитрою соціялістичною тактикою. Бо інакше булоб це не можливе, як декуди діється, що духовенство дуже пильно відмежовується від політиків і реліґію від політики та нічо так часто не оголошується як жадання, що священик зовсім мусить усунутися від політики і політичного життя.

Не робиться навіть найменшої ріжниці, і ніде навіть бодай злегка не підчеркується того, що священик не може мовчати у всіх тих справах публичного і політичного життя, в яких порушується область реліґії і моральности, але навпаки, що він має обовязок у тих справах бути провідником католиків, коли чисто політичну пропаґандистичну роботу може і в певних обставинах мусить полишити світським. Колиб клир направду сповнив „побожне" бажання соціялдемократичних тактиків і колиб безкритично послухав клича киненого віденськими часописами: „Здалека від усякої політики!", не зробивши передтим згаданої основної ріжниці і колиб супроти християнсько-суспільної партії заняв невтральне, холодне або навіть вороже становище, — тоді Церква й духовенство дуже скоро відчують погубні наслідки такого становища. Та про ту справу поговоримо докладніше іншим разом.

Одначе між католицькими послами є також такі, що не виконують своїх реліґійних обовязків! Може бути, про се мені не відомо, а коли се правда, то дуже жаль. Одначе не розумію, чому за се малаб відповідати катол. партія. Партія, це не Церква Австрії чи Німеччині. Партія не має також ні завдання душпастирського уряду, ні проводу душ. Партія має лиш дбати про це, щоб її члени і партійні діячі придержувалися партійної програми, партійних статутів і партійної дисципліни і має усунути тих, котрі в цих справах тяжко провинилися. Приватне життя її членів засадничо до партії не належить, бо душпастирська праця повірена не політичній партії, але Церкві. Добрим членом партії може бути навіть такий, що своїх релігійно-моральних обовязків не сповняє як слід, отже це очевидно можливо, що між членами і послами християнської чи католицької партії можуть найтися й такі, які в приватнім життю не є взірцевими християнами. Зовсім таксамо як між членами католицької Церкви на жаль є богато таких, яких приватне життя не згоджується з їх вірою. І коли катол. Церква тих злих католиків не виключає, але позволяє їм жити у своїй спільноті, то також християнська, католицька партія засадничо не має підстави виключати з партії таких членів.

*) Гл. „Н. Зоря" чч. 10—56.

Присилайте в час передплату!

Українська Загальна Енциклопедія

На днях вийшов вже перший випуск II. тому Укр. Загальної Енциклопедії. Перший зшиток обіймає 128 колюмн. В ньому 35 портретів осіб, 74 ілюстрацій річей і 6. мапок. З ілюстрацій визначаються гарним викінченням знимка Загальної Укр. Ради, залізні ворота Дунаю, Зальцбурґ, Земерінґ, Зімків на Поділлі, Іконостас в Жовкві, Церква Інвалідів в Парижи. Образ УСС у поході на Одесу 1920, подібний до картин армії Наполеона при відвороті з Москви. Находяться довші розвідки про Загальну Укр. Раду, Закарпатську Україну, законодавство, залізницю, залізо, захоронки, збори, Звенигород, землю, Зєднінені Держави Півн. Ам., золото, зоольоґію, зорі; імя Іван, Іванов (аж за богато!), Ізборник, ілюстрація, Індія, Ірляндія, земство (також за довге) і инші. Розвідки написані старанно. Дані статистичні подано також що до реліґії (Закарп. Україна), чим стають більше інтересні.

Піднесу деякі браки. Наперед пропущено дещо, що в нашій УЗЕ. повинно було бути поміщеним. Нема гасла: Забобон, фальшивий, культ реліґійний, чи то що до самого предмету — чи навіть що до самого Бога, але в невластивий спосіб, незгідний з наукою Церкви.

Коли історик православної Церкви помістив згадку про київського прав. митрополита Рафаїла Заборовського і подав його портрет, то наш історик забув про уніятського, також київськ. митрополита Льва Заленського 1694—1708, за котрого в цілій церковній провінції Київсько-Галицький та Білоруський — від Полоцька аж поза Балту на Україні, бо навіть в Чернигові була Унія.

Не поміщено також ніщо про Антонія Зубка, що був в Жидовицях ректором уніятської духовної семинарії, а від січня 1834 епископом литовським та правою рукою митр. Сімашки і з ним разом переводив уніятів на православіє.

При Значко-Яворськім сказано, що він „захищав тих, що повертались з Унії на православіє". Він не захищав, але з Переяславським еппом Лінцевським

Канада наслідують Анґлію. Любуються однак більше в ставці (бейсбол), а це длятого, бо школи клали все вагу на цю гру і впоїли її правила у всіх горожан. Ставку грають у Канаді й Америці від 5-го року життя до 80-го. На континенті Північної Америки вимірені кількоморгові площі для змагань і гор. Тепер в моді „голф" (плай), який потребує щонайменше 20 моргів площі, коли мається розвинути вповні красу гри. В Канаді стоять по містечках і містах великі лукасті будинки до гри на леді „курлінґ", ми сказалиби „плитка", бо по наших селах пускають хлопці плитки на леду, хто дальше шпурне плиткою по леді. Старанно удержані площі до ситківки впадають всюди в око, майдани до копаного мяча, до кошиківки, до ставки. Після погляду знавців потрібна на 1000 осіб що-найменше 3-моргова площа, щоби могла відповісти вимогам населення, яке хоче засмакувати руху на свіжім воздусі і на сонці. В Канаді і в Сполучених Державах Америки поділений простір держави на округи тої гри, до якої населення любить себе уладити. В Канаді знаменито переведений улад гаківки на леді. Жителі Канади залюбки совгаються. Цілий цей край змагається пляново в гаківці і виборює свій чемпіонат. Дружини молоді, дружини старших, дружини купецьких фірм, дружини залізничі, дружини церковних громад, дружини шкіл, дружини університетів. Українська дружина в Едмонтоні віднесла побіду над всіми шкільними дружинами в р. 1930 в окрузі Едмонтону. Побідники одержують вандрівну чашу як знак своєї сезонової побіди.

В Америці спорт перейшов у звання. Люди посвячуються спортови і виступають, як актори, що знаменито грають драму. Грачі в ставку відграють війну двох мирно-воєнних дружин, а що цілий американський загал виносить із шкіл знання правил гри і справність в тій грі, длятого приходять на грище стотисячні товпи, які з одушевленням слідкують за грою і висказують свій подив або нагану. Рівночасно ставляють видці гроші на дружини, як на кінських перегонах на коні, а це збільшає в американців захоплення грою.

В Канаді розвиваються змагання в ріжного рода спорті. Не бракує навіть гри в польо. Це є гаківка на муравi, але грачі не біжать пішки, лише їздять на конях. На олімпійських ігрищах здобула Канада чемпіонат в бізі на короткий простір.

Українці в Канаді й Америці набирають щораз більшого зрозуміння для виховання свого ума спортовими змаганнями. Наберуть в цей спосіб пошани для громадянського порядку і змислу для уладу (організації), де постійно вимагається корректности в поведенню і постійно удержується цілий улад в русі. Коли у Вінніпеґу відбувається анґлійський зїзд давних студентів, то до програми зїзду належить стріча в копанім мячу, хотяй грачі вже сиві і лисі і досить круглі. На стрічах університету архиепископ Матесон з довгою бородою зачинав гру в цей спосіб, що особисто копав мяч між дружини. В Сполучених Державах президент републики мече ставковий мяч на грище, щоби розпочати змагання. Це все зробила школа, виховання, яке ужило спорту, щоби скріпити здоровля, а заразом організаційний змисл громадянства. Прикмети, які молодь набуде при спорті, стануть в пригоді в промислі, купецтві, політиці і на війні. Віра в свою силу, віра в розвій сили, віра в успіх лучностю і послухом для приятого порядку.

В спорті змагаються не лише дружини ріжних країв і ріжних народів. Змаг (спорт) дає нагоду народам зблизитися, зміритися, пізнати себе, цінити присутність других і їх право до життя і розвою. Колиж приїде українська дружина зі Львова до Льондону, або до Ню Йорку змірити свої сили? На цілу Україну один одинокий майдан у Львові і цей ще не упорядкований і не набутий на власність української молоді, яка хоче також знати, що це сонце і легіт воздуху, що це злука, порядок, сила і побіда. Від 1911 року найвизначніші громадяни стояли при закупні землі на український город у Львові. Чи доведуть це діло до кінця? Чи розуміють, що стежка до цілі — це виховання побідного громадянства — зачинається власне тут??

Здоровлю Вас, Пане Редакторе і кланяюся

Б.

—o—

ЦЕРКОВНІ СВІЧКИ
ІНЖ. К. КОТЕЦЬКИЙ і С-КА 5-12
Спілка з обмеженою порукою.

ВСЯКОГО РОДА ПОРУЧАЄ ФАБРИКА
ЛЬВІВ 15, ВУЛ. ОКРУЖНА (бічна Кульпарківська) ч. 9. — Тел. 57-48.

переводив на православіє уніятів в Польщі маючи поміч з Москви, організував різню Гайдамаків, отже був погромщиком і на його совісти є пролята кров тисячів людей. Він-же був моральним справцем різні в Уманю.

Питання Гайдамаччини випадало поставити як належало і при Гонті, і при Залізняку і при Значко-Яворськім. Клич: „Ми Гайдамаки" — на XX. вік — се що найменше анахронізм, так в житю політичнім як і в науці.

При слові закон треба було зробити діференціяцію: з. Божий, природний; позитивний; з. церковний, з. людський. Закон Божий незмінний, людський змінюється.

При слові: Загайці — сказано, що се був „чоловічий монастир". Се неясно, бо і жінка чоловік; треба було написати виразно, що се був василіянський, уніятський монастир, заснований 1636.

Василіяни мали тут школу фільософії до р. 1774. Опісля була тут реторика. При трох поляках Залеских випадало було подати ще 4) Залеский Григорій василіянин, написав і дуже гарними рисунками і орнаментикою прикрасив Ірмольогіон в Золочеві. Тепер сей ірмольогіон є в бібліот. Крехівській ч. ч. 70.

Не подано гасла: Заїкин Вячеслав укр. учений, б. проф. Харківського університету, сучасний, ур. 1896 в Волчанську на Слобожанщині. Його імя знане вже в науковім світі і заграничні учені високо цінять його праці — як ось: в „Орієнталія хрістіяна" в Римі і в богатьох інших.

При гаслі „Записки" є всякі записки від найстарших НТШ почавши; є і з Укр. Госп. Академії в Ч. С. Р., що виходять від 1927, а не подано записок ЧСВВ, що виходять таки у Львові, і то від 1924, а на котрі звернув увагу учений світ і за котрими є великий попит за границею, в Італії і в Німеччині.

Початкові випуски вже вичерпані. Належало про них згадати, сеж найповажніше укр. наукове видавництво поза межами В. України. Нема також занотовання записок митр. Сімашки Ш. тому, які видало С. Пет. Академія Наук 1883., а які містять важні річи для історії нашої Церкви.

При гаслі: Зальцбург — належало подати, що Церква св. Петра з XII в. є властиво монастирською церквою ОО. Венедиктинів. В монастирі є аббатство — і той монастир носить назву Ст. Петерштіфт.

Не згадано при букві З. одної хороби, що часто трафляється і є нераз причиною смерти, а є нею: зоб, або Базедова хороба (по латині: струма).

При м. Замостю, не подано, що там 1720. відбувся славний Собор, котрого постанови ще нині обовязують нашу гр. кат. Церкву в Галичині.

При м. Збаражи подано неправильно імя князя „Свитригайло"; має бути „Свидригайло". Може се помилка друкарська.

При букві **Й** подано, що вона є 11. буква укр. абетки, а не подано ніякого гасла, а пречінь у нас є їх богато — як от свято Йордан, ріка Йордан; Йордан, історик готський VI. ст., що написав: Де оріґіне Гетарум, де є богато цінних річей для історії нашої давнини: праведний Йов; книга Йова — одна з канонічних книг письма св., Йоіл пророк, Йона пророк, Йонатан, Йоан-Іван; Йоганнес, Йоган — те саме що Іван, церковне Іоанъ; Йогансен, проф. харк. Іно, укр. історик, хоч радянський — а також укр. поет. На букву подано богато імен Іван. Редакція подала всяких Іванів — почавши від австрійського, англійського і т. д., до візантійського і українського — і трималася порядку поазбучного. Між святими того імени є апостол Іван — на першім місци; відтак йде І. Дамаскин — і т. д. і аж по св. Івані Сучавскім йде св. Іван Хреститель. Чи не випадало ліпше подати хронольоґічно? А тоді булоби правильніше, щоби св. І. Хреститель був першим, св. Євангелист другим, Золотоустий — третим і т. д.

При св. Івані Дамаскині подано, що він є учителем схід. Церкви. Чи лиш східної? Поминувши те, що в нашім богослуженню се не піднесено і він має лише титул преподобного і ісповідника, про титул учителя нема і згадки, а навіть він стоїть по св. Варварі, хоч в лат. обряді має титул: „Конфессор ет екклезіє доктор", а обходиться там його память 27. марта. Отже не лиш схід. Церкви, але вселенської Церкви учителем є св. Іван Дамаскин. Редакція УЗЕ. задала собі богато праці при самім імени Іван, подано: 1) історичні особи, 2) візантійських цісарів, 3) київ. митрополитів, 4) рос. володарів, 5) Святих, 6) українських діячів, 7) українських князів.

При Золі сказано, що він поклав собі за ціль доказувати наукові правди. Чи справді так? Німецька критика виражається о З. некорисно: Золя ширить ненависть; малює сцени життя хороблиго. Молодіжи над політику радить заниматися чим іншим, і писати стихи. Найбільшими з нас, каже З. в одній критиці, будуть не ті, що старалися о поліпшення чоловіка, а ті, котрі виставляють його таким, яким він є в життевій правді. Такі письменники шкодять людству більше, як приносять добра.

Про „Зерцало Великое" — збірник леґенд на Україні, можна було опустити, і сумніваємося чи той збірник мав великий вплив на українську устну словесність.

Зачуваємо, що на букву К мусить відпасти одна третина надісланих праць, задля обмеження місця. Як велика шкода для української науки, що УЗЕ мусить обмежуватися лиш трьома томами?

М. Каровець ЧСВВ.

ДОПИСИ

РАВА РУСЬКА. (Марійське свято шкільної молоді). Марійські Свята шкільної молоді в Раві-руській належать до небуденних явищ. Мають вони тут уже свою традицію. Молодь ними радіє, живе ,одушевляється. Цего року було в нас два такі свята. Перше, для молоді вселюдних шкіл у неділю Пресв. Христового Серця ц. є 21. червня, друге 23. червня в день Св. Причастія ґімназійної молоді. Одно й друге пройшло з повним успіхом. Молодь адорувала, співала, молилася. Незабутнім моментом був акт присяги. Очі молодих лицарів горіли радістю, святим завзяттям, а їхні батьки й матері зі зворушення плакали. Відчувалося, що ростемо, кріпшаємо, сталимося, готові на кожній поклик своєї Небесної Провідниці. Дня 23. червня ц. р. о год. 10 передполуднем відбулися Загальні Збори нашої Марійської Дружини. Найбільша саля ґімназійного будинку заповнилася молоддю і запрошеними гістьми з поміж місцевого українського громадянства. Явилися також директор ґімназії п. Схабовскі і п. професор Бойко. З гостий були місцевий парох о. А. Твердохліб зі своєю Вп. Добродійкою, ПП. Лещукова, Приймова, Малинякова й инші. Збори отворив о. Провідник Лещук, витаючи запрошених гостей і членів. Висказавши синівський поклін нашим Високопреосвященним Владикам і дружинній привіт Впр. о. Презесові Дру Й. Маркевичеві, начеркнув у коротких словах сьогорічне життя нашої Дружини та вказав на потребу більшого католицького активу серед членів. По відчитанню протоколу останніх Заг. Зборів слідували звіти виділових. З них ми довідалися, що Виділ робив що місяця засідання, на яких вирішувано плян праці. Члени приступали до Св. Тайн девять разів. Сходин релігійних було 15, звичайних 14, рефератів 8. Реферати були отсі: 1) Зеленого Василя: „Про що повинен памятати член Мар. Дружини", 2) Дороцького Мих.: „Чинности виділових Мар. Дружин", 3) Е. Божика: „Микола Лисенко", 4) Білозорівної Н.: „Леся Українка й її драма: У пущі", 5) Курчинської Л.: „Ольга Кобилянська і її: Земля", 6) Дороцького Мирона: „Петро Холодний", 7) Мастикаша Евгена (абс.): „Католицька Акція", 8) Зеленого Василя: „Алькоголь і нікотина". Два останні реферати були відчитані на Загальних Зборах. На сходинах читано важніші статті з „Доброго Пастиря", „Ниви", „Нової Зорі", „Життя і Знання". Після рефератів і прочитаних статтей розвивалася дискусія. Бібліотека дійшла цего року до 425 томів і стала тим способом дуже важним релігійно-культурним чинником для молоді всіх шкіл. Позичаючих було (окрім старших) 98 учеників (иць) і разом прочитано 1017 книжок. Платних органів приходило 6, з того 3 українські, 2 німецькі й 1 польський. Каса виказувала в приходах разом з минулорічним сальдом 611.88 зл., в розходах 488.77 зл. — Марійська Дружина розвинула також добродійну акцію. Зібрано поміж молоддю понад 20 зол. на лічницю ім. Митрополита, спомагано вбогих дітий зі шкіл вселюдних шкільними книжками, старших убогих одноразовими підмогами, а вбогих учеників-ґімназистів — оплачуючи за них шкільні оплати. — Вибрано новий Виділ: голова: Божик, м. голова: Грицина, секретар і заразом опікун кандидатів: Зелений Василь, бібліотекар: Сухий, скарбник: Білозор Наталка, член виділу: Злочовський. — Після обох рефератів і дискусії принято на внесок самого референта Зеленого Василя, щоби в другому шкільному році поробити старання до заснування протиалькогольного кружка. Марійським гимном закінчено свято. Хід Загальних Зборів був дуже поважний, звіти серйозні. Давби Бог, щоби в своїому благородному розгоні Марійська Дружина не мала ні відворотів, ні ухилень, ні зупинок, щоби виявляла як найбільше активу, нині так дуже потрібного для завойовання Христового Царства.

Мих. Дороцький
Друг Марії, абс. ґімн.

——o——

Ще одна революція

В поперед. числі подали ми вістку про революційні заворушення в Чіле, спрямовані проти президента республики Ібанеза. Найновіші вісти подають, що під напором революціонерів през. Ібанез уступив. Владу обняв тимчасово президент сенату Педро Опазо. Бувший президент втік у закритому самоході в напрямі Сан Антоніо, щоби відплисти з Чіле найблищим кораблем. Тимчасом товпи революціонерів волочаться вулицями міста і викрикують: „Смерть Ібанезови". Військо перейшло на сторону тимчасового правительства.

ЛІТЕРАТУРА — НАУКА — МИСТЕЦТВО

Тайне письмо на Україні

Російська Академія Наук видала саме дуже цікаву книжку: працю М. Н. Сперанского про тайне письмо в південних Славян та в руських памятках письма*). Для нас особливий інтерес має друга половина праці. На жаль, автор не відокремив українських памяток від московських, а змішав їх разом, не зазначуючи в найстаршім періоді навіть їх приналежности. Та не зважаючи на се, а також на перевагу московського матеріялу, праця Сперанского важна і для нас. Бо вона трактує тему, яка в українській науковій літературі зовсім не розроблена.

Тайне письмо або криптографія се таке письмо, яке, відхиляючись від загально принятого, має на меті зробити написане слово або думку, виложену письмом, недоступними для звичайного грамотного читача, або принайменш утруднити прочитання чи зрозуміння написаного. Причини вживання тайного письма ріжні. Та їх можна звести до отсих, що приходять найчастіше: 1) Коли було незручно і навіть небезпечно написати якусь замітку звичайним, усім доступним письмом; 2) автор ізза скромности не бажав назвати себе відкрито; 3) тайне письмо служить для забави, жарту або загадки; 4) тайне письмо, як незвичайне, мало звернути особливу увагу на написане; 5) для надання таємничости молитвам, заговорам від біса, від кровотоку, від укушення скаженого пса і т. п.

Тайне письмо відоме в старинних і середньовічних письменствах, східніх і західних. Воно відоме від середніх віків також у південних і східніх Славян. Тайне письмо славянське залежне безпосередно або посередно від греко-візантійського. Зокремаж жерелом тайного письма східніх Славян було тайне письмо південних Славян. Деколи одначе було навпаки: жерелом тайного письма південних Славян було тайне письмо руське.

Тайного письма вживають на Руси дуже вчасно. Деякі дослідники бачать перші сліди тайного письма в руськім письменстві вже в XI.—XII. ст. Вживання його продовжується аж до XVIII. ст. За той час виробився цілий ряд систем тайного письма. Приглядаючись до відкритих досі і відомих систем тайного письма в руськім письменстві, автор ділить їх на таких 7 головних груп:

1. Система і н ш и х б у к в: замість звичайної принятої кириличної азбуки, вживають іншої, при чім одначе букви тої іншої азбуки мають значіння тотожне з кириличною азбукою; напр. коли замість кирилиці пишуть глаголицею, грецькими буквами і т. п.

2. Система з м і н е н и х з н а к і в: поодинокі букви, зберігаючи своє значіння, зміняють свій звичайний вигляд через додавання зайвих рис, або пропущення звичайних складових частин букви, або зміну положення букви в стрічці.

3. Система у м о в н и х з н а к і в: для означення букв вигадують окремі знаки на основі довільних змін знаків букв чужих азбук або перероблюють відповідно кириличну азбуку; деколи вигадують зовсім нові знаки.

4. Система з а м і н: умовно на основі означеного ключа одні букви азбуки заступаються іншими з тої азбуки; і тільки знаючи ключ, можна правдиво відчитати букви.

5. Система ц и ф р о в а: вона основана на тій засаді, що в кириличній азбуці майже всі букви означають також цифри; „тайність“ осягається тим, що, аби одержати бажану букву слова, треба найперш виконати те або інше математичне ділання числами, вказане в криптограмі; або для означення букв-цифр вживаються окремі призначені для сього умовні знаки.

6. Система а к р о с т и х а: затаене слово відтворюється по початковим буквам стихів або по початковим буквам слів, що стоять рядом поруч себе; сюди можна віднести вживання тільки самих початкових букв слів: напис такий можна відчитати тільки знаючи, як доповнити бракуючі букви.

7. Вкінці окремим видом тайного письма є письмо у в і д в о р о т н і м п о р я д к у б у к в (від права на ліво), при чім і самі букви можуть відвертатися в противний бік (т. зв. „зеркальне“ письмо); сюди можна зачислити також переставлювання букв і складів в слові, розміщення їх в умовній послідовности і т. п.

До тайного письма можна зачислити також писання ф і г у р а м и: коли букви, слова або фрази, зберігаючи свою звичайну форму і вимову, уложені в виді напр. хреста, кола, серця, і для відчитання написаного права треба конче знайти початок і напрям лінії в рисунку.

До тайного письма умовно можна віднести й в я з а н н я, коли через те трудно відчитати написане.

Вкінці до тайного письма належать умовно і д и п л ь о м а т и ч н і ш и ф р и: та вони і своїм спеціяльним призначенням і в більшости випадків системами ріжняться від тайного письма авторів і писців книг; тому становлять предмет окремого розгляду і в огляд тайного письма звичайно не входять.

Яких із наведених вище систем тайного письма вживали в нас, на Україні?

Найдавніші сліди тайного письма на Україні зустрічаємо вже в XI. ст. Се вживання місцями глаголиці в одній із найстарших наших літературних памяток, писаних кирилицею, в т. зв. „В словах Григорія Богослова“. Одначе автор, згадуючи про се, сумнівається, чи глаголицю на Руси в XI. ст. можна вважати тайним письмом. Бо глаголиця, каже, в тім часі проникала на Русь і була відома руським читачам і письцям. Та всеж таки вставкам напр. грецькою азбукою, що також була в тих часах, з яких походять ті вставки, досить відома на Руси, автор не відмовляє характеру тайного письма.

Вживання глаголиці як тайного письма бачимо на Україні і пізніше, навіть у 1-ій пол. XVII. ст. Так при кінці книжки „Тріодіон, сиесть Трипѣснецъ“, виданої у Київі 1631 р., імя друкаря скрите в отсій надрукованій глаголичній записи: „Памво, иже и Павелъ Беринда, протосингелъ и архитипографъ“. Записи, навіть гравіровані, мішаного типу (спеціяльні значки і глаголичні букви) зустрічаємо також на летючках тоїж київо-печерської друкарні: „Житие св. Памвы“, „Лествица“, „О преп. Памве Нитрийском“ (1626—1629 рр.). Отсе тайне письмо належить, очевидно, також Памві Беринді.

З інших систем тайного письма на Україні автор відмічує далі акростих. Акростих прийшов на Україну через духовну школу з західньої Европи і був у нас дуже поширений та розвинувся в цілий ряд варіянтів. Як на типічний зразок автор вказує на рукописний збірничок „Зегаръ цѣлый з полузегаркомъ и Млеко“, написаний в 1690—1691 р. Іваном Величковским, предком відомого Паісія Величковского. Тут між ін. знаходимо ріжні акростихи на імя „Марія“. Крім збірничка Величковского автор не згадує у розділі про акростих ніяких інших українських матеріялів. А між тим матеріялів таких є чимало. Так напр. богато акростихів є в „Богословснику“, виданім у 1791 р. в Почаїві. Так іще більше є їх в збірці М. Возняка п. з. „Матеріяли до історії української пісні і вірші“ (Ч. I.—III.).

Іще один рід тайного письма на Україні відмічує автор. Се письмо в формі незвичайного порядку букв або слів. Зразок такого письма автор наводить зі згаданого вже „Зегара“ Ів. Величковського. Так на імя „Марія“ з ріжною переставкою складів і букв є у „Зегарі“ аж 26 віршів. Крім того Величковський зложив іще вірші з іншим розкладом букв. Декілька зразків їх автор наводить у своїй праці.

Вже по надрукованню книжки, в допознаннях, автор відмічує ще одну відміну фігурного письма на Україні. Се т. зв. „лябіринт“, де букви уложені не тільки в умовнім порядку, але й творять, взяті разом, якусь фігуру, найчастіше — прямокутник або квадрат. Такі комбіновані форми зустрічаються в стародруках. Зразок такого „лябіринту“, уложеного на честь гетьмана Івана Мазепи, маємо в „Зерцалі от писанія Божественнаго“, що вийшло в Чернигові 1705 р.

Як було зазначено вже на самім вступі, М. Сперанский покористувався у своїй праці головно московським матеріялом. Тільки де-не-де він наводить також матеріял з „юго-запада“ Руси, себто з України. Та хоч українського матеріялу в праці автора не богато, то се не значить, що тайного письма на Україні вживали менше, як на Московщині. Навпаки. Україна, як ближча географічно до південних Славян, звідки прийшло на Русь тайне письмо, зустрінулася з ним, зовсім певно, і скорше і в більшій мірі, ніж далека Московщина. Тільки, що дотичний український матеріял досі не досліджений.

К.

*) М. Н. Сперанский: Тайнопись в юго-славянских и русских памятниках письма (Энциклопедия славянской филологии. В. 4, 3. Издательство Академии Наук СССР). Ленинград 1929. Ст. 162. В. 8° Ц. 4 рб.

——o——

В АДМІНІСТРАЦІЇ „НОВОЇ ЗОРІ“

можна дістати отсі видання

Бібліотеки Укр. Кат. Організації:

Ч. 1. **Основи соціольогії**	3·—	зол.
Ч. 3. **Спіритизм**	2·—	„
Ч. 4. **Життя св. Кирила і Методія**	0·80	„
Ч. 5. **Я. Л. Секти й сектанти**	0·60	„
Ч. 6. С. Томашівський: **Петро, перший уніятський митрополит України-Руси**	1·50	„
Ч. 7 **Греко-кат. Церква.** (історія)	0·95	„
Ч. 8. Д-р О. **Назарук: Преса**	3·00	„
Ч. 9. **Борці за Церкву Ч. I. св. Павло**	2·—	„
Ч. 11. Др. О. **Назарук: Вчасна весна в північній Альберті.**	0·50	„
ч. 12. о. Т. Галущинський: **Найвищий Пастирський Уряд в Хр. Церкві**	0·60	„
ч. 13. **Зброя до оборони і наступу** Начерк проповіди про пресу (добр. датюк)		
Ч. 14. о. Т. Галущинський: **Царство сатани наступає на нас**	0·80	„
Ч. 15. **Борці за Церкву Ч. II.**	2·—	„
Ч. 16. **Християнське виховання молоді** (пров. думки Енцикліки).	0·40	„
Ч. 17. **Еп. Гр. Хомишин. Пастирський** Лист про політ. положення	0·40	„
Ч. 18 **О. Назарук. Галицька делегація в Ризі**	1·80	„

Інші видання:

Др. О. Назарук: Гр.-кат. Церква і укр. ліберальна інтеліґенція	3·00	„
о. Др. Т. Галущинський: **Думка і наука Церкви в питанню літург. мови.**	0·20	„

З РЕЛ.-ЦЕРК. ЖИТТЯ

Діяльність німецького „Хрестного Союза". В днях 28. і 29. червня с. р. в місцевости Ессен-Гайд Ґавзен, у Рурщині відбувався зїзд нім. організації абстинентів „Кройцбунд". Зі звіту директора Чельот-а з Берліна довідуємося, що протягом одного року повстало 33 нових груп „Хрестного Союза". Найважнішим завданням була опіка над алькоголіками. Число тих, над якими простягалася та опіка виносило в мин. році около 17.000. З того 800 до 900 можна вважати за вилічених із алькоголізму. *Протягом 6 літ уратовано около* 5000 алькоголіків.

АЕпископ Праги на відпочинку. Архіепископ д-р Кордач зрікся достоїнства аепископа Праги з причини поважного віку й браку здоровля. Св. Отець приняв те зречення. Аепископ Кордач визначився як знаменитий християнський соціольог. Його послання в суспільній справі були темою дискусії на сторінках світової преси.

Преса про останню Енцикліку. Вся заграничная преса посвячує много уваги останній папській Енцикліці „Про Католицьку Акцію". Начальний публіцист „Журналь де Деба" Пер Берніс пише: Те, що надає Енцикліці незвичайного значіння і становить її особлившу вартість, це ствердження, що неможливо погодити християнських засад із фашистівською системою. Пій XI. вже нераз висказувався в тому дусі, однак ніколи не робив цього так виразно й сильно, як тепер. Здається, що Найвисший Пастир признав, що надійшла хвиля зірвання мостів. Тому не вагається з твердженням, що формула фашистівської присяги недозволена."

Запрошення до участи в 31. міжнароднім Евхаристійнім Конґресі вислав єпископат Дублина до епископів цілого світа. Конґрес цей відбудеться в Дублині.

Вісти з Франції. Найважніша з католицьких соціяльних імпрез це „Соціяльний тиждень", який відбувається в днях від 27. липня до 3. серпня у Мілюзі. Його клич: „Христовий дух у підприємствах". Президент ґенеральної комісії проф. Дітоат обговорюватиме квестію: „Як стоїть справа христ. моралі в підприємствах нинішного світа? Дальше на 18 загальних і 6 інформаційних засіданнях буде обговорена структура теперішного господарського світа, техніка модерних підприємств і инш.

Каплиця над Марною. На памятку побід, віднесених в часі світової війни над Марною, французька суспільність своїми жертвами й за підмогою держави збудувала над Марною величаву каплицю-мавзолей. Посвячення каплиці відбулося дня 12. липня с. р.

Міжнародня католицька радіева комісія радила в червні в Ціріху. Завданням католицьких радіевих організацій усталено дбати про поширювання культурних дібр християнства через радіо.

Знесення свободи слова в Еспанії. Епископська курія в Альцірі в Валенції, одержала повідомлення, що міська рада на своїм засіданню рішила, що на будуче всі проповіди мають бути предложені урядови превенційної цензури і то досить вчасно, щоби уряд міг делеґувати на богослуження свого представника. Цей „представник" буде, річ природна, контролювати, чи виголошена проповідь не ріжниться від представленого цензурі проекту. Гарно розуміє засаду свободи слова отся рада міська, коли ухвалює такі розпорядки.

Нова книжка на індексі. Конґрегація св. Уряду поставила на індексі заборонених книжок працю Голяндця Т. Г. ван дер Вельде, колишнього директора ґінекольоґічної клініки в Гарлем, п. з. „Совершенне супружжа".

ПОЛІТИЧНІ ВІСТИ

ТРЕТИЙ ВІЦЕМІНІСТР скарбу має бути іменований в найблищих днях. Сим віцеміністром стане проф. виленського університету Завадзкий.

ДО МОСКВИ виїзджає б. управитель польського міністерства скарбу Матушевський. Матушевський пише книжку про державну господарку і в тій ціли хоче прослідити господарку і фінансовий стан Совітів.

РЕВІЗІЮ перевели поліційні власти в льокалі „Стронніцтва Людового" в Варшаві. У висліді сконфісковано 1200 примірників відозви до селян, щоби перестали курити тютюн й уживати алькогольних напитків.

КАРД. ҐАСПАРІ'Я приняв на авдієнції Св. Отець. Ходять чутки, що кард. Ґаспарі мавби занятися посередництвом між Ватиканом і Квіриналом в ціли зліквідування істнуючого напруження.

МЕКДОНАЛД і ҐЕНДЕРСОН приїхали до Берліна. Мекдоналд заявив перед відїздом, що відвідини англійських міністрів в Берліні доведуть до поглиблення вислідів, осягнених в часі візити в Чекерс. Демократична німецька преса витає гостий в тоні конвенціональнім, натомість націоналістична співає їм похвальні гимни, остро при тім атакуючи Францію.

ПОЛІТИЧНА КОНФЕРЕНЦІЯ англійських міністрів Мекдоналда й Ґендерсона з міністрами Брінінґом і Курцюсом відбулася в Берліні. На ній, по словам офіційного комунікату обговорювано такі справи: 1) введення в життя постанов лондонської конференції, 2) як зарадити теперішним економічним труднощам і 3) питання роззброєння у звязку з будучою конференцією в тій справі. Конференція в Берліні має бути продовженням конференцій в Чекерс, Парижі і Лондоні.

ДЕРЖАВН. СЕКРЕТАР АМЕРИКИ Стімсон перед відїздом з Берліна заявив представникам преси, що Німеччина повинна передовсім рахувати на власні сили і не числити на поміч заграници. Америка й Анґлія можуть дати Німеччині лише короткотермінові кредити, одначе ся поміч на його думку цілковито залежна від дальшого розвитку німецько-французьких взаємин.

В БЕРЛІНІ перебував америк. держав. секретар Стімсон. В розмові з міністром райхсвери Ґренером, Стімсон домагався, щоби Німеччина згодилася на певні політичні уступки. У звязку з тим підчеркують, що Ґренер перед відїздом німецьких міністрів до Парижа грозив димісією, колиб Брінінґ згодився на якінебудь політичні уступки.

ФРАНЦУЗЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ БАНК позичає англійському банкови 20 міл. фунтів штерлінґів для скріплення курсу фунта і виконання певних міжнародних зобовязань. У лондонській Сіті відчувають з того приводу значне відпруження. В берлінських кругах пояснюють собі цю позичку не стільки потребою безпосереднього попертя англійського фунта, як радше для уможливлення здержання відпливу короткоречинцевих кредитів з Німеччини до Анґлії. Це має наступити в той спосіб, що з французької позички користатимуть передовсім ті банки, котрі мають свої капітали в Німеччині .— По найновішим вісткам переговори в тій справі перервані.

ФРАНЦУЗЬКА ПОЛІТИЧНА опінія невдоволена тоном і перебігом берлінських розмов англійських міністрів. „Ле Журналь" стверджує, що співпраця над економічною відбудовою Европи вимагає взаїмного довіря, а тимчасом між Парижем і Лондоном істнує непорозуміння на політичнім тлі. На це вказує м. і. поведення англійських міністрів в Берліні.

НОВИНКИ

На Маківці відправить в неділю 2-го серпня 1931 р. дооколичне духовенство заупокійне богослуження за поляглих.

Спалено 3.000 примірників книжки п. з. „Коротка історія Грималова і сіл судового грималівського округа" на підставі вироку окружного суду в Тернополі. Причиною конфіскати і спалення книжки була згадка про „шкільний плебісцит" в 1925 р. та про поляглих з с. Паївки.

Безробітних в дні 25. липня б. р. було в Польщі 263.406 осіб. В порівнанню зі станом з перед тижня число безробітних зменшилося о 5.175 осіб.

Дике індійське племя замордувало в Аріконі (Америка) 25-літну студентку жидівку Генріетту Шмерлер. Студентка Шмерлер переводила з рамени колюмбійського університету досліди над звичаями Індіян і підчас того дикуни її заштилетували.

Нечуваний вандалізм. В славній катедрі в Турналь (Бельґія) зайшов факт нечуваного вандалізму. Підчас опроваджування по катедрі ґрупи туристів, кілька осібняків потяло ножем найславніші образи: „Ісус уздоровлює сліпця" Ґалєта, „В дорозі до Кальварії" Франшеса і „Воскресення Лазаря" Пурбаса старшого.

Морози в Анґлії. В декотрих околицях Анґлії обнизилася в останніх днях температура до 4 степ. нище зера. В Лондоні тепер зимніше ніж в грудні мин. року.

Влом до церкви. Незнані справники вломилися до церкви в Кропивнику, пов. Калуш, зірвали замок у вертгаймівській касі в захристії і вкрали 20 зол.

Страшна буря з градом пройшла над частиною зборівського повіту. В Батьківцях буря знищила 12 стоділ, ґрад вибив збіжжа на просторі 250 моргів. В Маркополі ураган знищив 500 моргів збіжжа цілком, 500 у 50%, 300 моргів на 20%. В Мамаєві вихура перевернула 4 стодоли, ґрад вибив збіжжа на просторі 300 моргів, В Гнідові буря завалила 7 стоділ, ґрад знищив 250 моргів. В Ратищу ґрад знищив засіви на просторі 200 моргів.

Ґрім убив Дмитра Коспана з Розважа, пов. Золочів при праці на полі.

Головний Убезпеченевий Уряд виповів працю 10 тисячам урядників кас хорих, фонду безробіття й инших убезпеченевих інституцій. З ними буде заключений новий договір, при чім платня урядників буде зменшена.

Бомбовий замах виконано на японського посла і китайського міністра на зелізничім двірці Шангаю. Оба державні мужі вийшли ціло, натомість бомба ранила двох пасажирів, поліційного урядника і носія. Поліція твердить, що замах був ділом комуністів.

Скоро „спускається на дно". В 14. ч. яворівського „Українського Слова" є така новинка: „Наша передовиця" п. н. „Некультурність" в попередньому в числі „Українського Слова" не викликала в нашому громадянстві просто ніякого відгомону і ніякого наслідку. Тому і треба нам явно признатися, що наші душевні скрупули при писанню тої передовиці — нею ми боялися вразити вразливі душі нашої суспільности — були невмістними. Виходить: статтями нашої некультурности не змінити! Прикро — та правдиво..." Виходить: Спускаєтеся на дно!

Дня 4. липня б. р. відбулася промоція **п. Гермоґена Майковського** з Голоскова на доктора медицини на університеті в Вильні.

Безробітних в Анґлії нараховують тепер 2,634.288 осіб т. зн. 30.000 менше ніж минулого тижня. В Польщі число безробітних виносить 272.917 т. зн. 3.461 осіб менше ніж в поперед. тижні.

9912-

Час до зреалізування клича „Свій до свого“!

ОДИНОКА УКРАЇНСЬКА РЕСТАВРАЦІЯ, ПОКІЙ ДО СНІДАНЬ І ТОРГІВЛЯ ДЕЛІКАТЕСІВ під фірмою „ГОВЕРЛЯ“ ЛЬВІВ, УЛ. РУСЬКА 16. Тел. 75-92.

ПОРУЧАЄ СНІДАННЯ ОБІДИ І ВЕЧЕРІ ПО ДЕШЕВИХ ЦІНАХ. — ПИВО ЖИВЕЦЬКЕ І ПІЛЬЗНЕНСЬКЕ. — ВИНА І МЕДИ

975 7—10

Важне для ВП. Старшин резерви. Фірма Віттельс, Рутовського 7, повідомляє, що влаштувала у власнім льокалю з визначною фаховою кравецькою силою з п. Фейлером, — заведення для мундурування старшин П. В. та виконує на міру вибагливі старшинські вбрання з першорядних матеріялів бельських фабрик, беручи повну гваранцію за зразкове, солідне та точне виконання. Продовж 14 днів рішила фірма Вітгельс, Львів, Рутовського 7, виконати старшинський мундур для реклямн за ціну 200.— зол. 986 г) 12 –100

——o——

Біржа

ГРОШІ. Доляр амер. 9.04.

ЗБІЖЖА. Ціни в золотих за 100 кг. льоко стація заладування парітас (200 кільом.). Пшениця двір. 21—21.50; селян. 20—22.50; жито двір. 21—21.50; селян. 20.75—21.00; ячмінь двір. 22—22.50, на мливо 21—21.50; овес 23.50—24; овес замоклий 20.50—21; кукурудза ромун. 23.50—24; фасоля біла 31—33; горох ½ Вікторія 33—34, пільний 32—33; сіно прасоване 6—7, солома прас. 5.50—6.50; гречка 24—25; ріпак озимий 24.50—25.50; житний ґрис 12—12.50; пшенич. ґрис 12—12.50; крупи гречані 50—52.

НАБІЛ і ЯЙЦЯ. „Маслосоюз“ платив кооперативам 29. VII. 1931. масло експортове і десерове пріма 3.50 зол., літра молока 22—24 сот., літра сметани 1.20 зол., копа яєць 4.20 зол. На масло тенденція знижкова.

Рукописів Редакція не звертає

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає

КОНКУРС.

Управа Монастиря С. С. Василіянок в Яворові, оголошує отсим конкурс на посаду учителя предметів педагогічних, геометрії і німецької мови. Зголошення належить посилати на руки Монастиря С. С. Василіянок в Яворові.

898 2—3 Управа.

Ліжка мосяжні і залізні. Ліжочка діточі, сітки і матераци, ліжка полеві р жної системи в великім виборі і по найнижших цінах, поручає за готівку і на рати магазин меблів ШТАЙЛЬ і С-КА, ЛЬВІВ, Казимирівська ч.28, а) 1001 телєфон ч. 64-13. 1—20

ПОДЯКА

ФІРМІ М. ФРАЙЛІХ, Львів, Городецька 35. Мушу В. П. признати, що патентований бандаж, котрий мені В. П. так щасливо вложили, відповідає зовсім своєму завданні, бо чуюся в нім зовсім здоров. За це єсьм В. П. з цілого серця всегда вдячний. — З поважанням, о. І. Корлятович пар. Вулька Мазовецька. 997 2—19

СЛИТОГОДНИЙ ДЯК З ТЕНОРОВИМ ГОЛОСОМ, молодий, уміє вести хор і аматорські гуртки, пошукує посади. Ласкаві зголошення: Тома Самбірський, Лежайськ почта в місци. 1002 1—2

ІВАНА УГРИНА

Львіз, Вірменська ч. 15.

Бандажі на пропуклину, попородові пояси, на обвислі животи, пропуклину, пупця, обірвання та випадання матиці, лічничі горсети й анарати ортопедичні найновішої конструкції Штучні ноги й руки. Доставець Інституціям Інвалідів. 988 6-20

Увага: Для жінок спеціяльна жіноча обслуга.

ПРИЙМУ НА СТАНЦІЮ ХЛОПЦІВ з низшої гімназії Подбаю про релігійно-моральне виховання дитини і про науку в школі Зголошення приймаю під адресою: Олександра Кишакевичена, вдова по священ., у Перемишлі, вул Пельчари ч. 4. 991 3—8

НА ДВОЛІТНІ РАТИ. Перед закупном меблів вступи, а переконаєшся, що найдешевше купиш меблі всілякого рода у ГЕШЕЛЄСА у Львові, вул. Коперника, ч. 23 (ріг вул. Броновської). Фірма та знана зі своєї солідности поручає меблі всілякого рода, як також меблі тапіцеровані на довготермінові рати. Кождому купуючому по упливі року відсвіжує меблі власним коштом. Стережися отже шумної реклями і замарстинівської тандити. 912 36—100

ФУТРА дамські й мужеські, готові й на замовлення, як рівнож всілякі переробляння після найновіших журналів виконує на догідні сплати Робітня футер Маріян Томашевський. Львів, вул. Зіморовича 17. 985 6—25

ДЕНТИСТИЧНО-ТЕХНІЧНЕ ЗАВЕДЕННЯ

ФРАНЦІШКА ВИДЕРКИ

пересене з вул. Личаківської ч 58

952 на вул. Кохановського ч. 51. 12-30

ординує від год. 9-1 і від 3-6.

Одиноке укр. ортопедичне заведення

Новоотворений Заклад „LOTOS“, Арт.-фотографічний ЛЬВІВ, АКАДЕМІЧНА ч. 6. І. п. над фірмою Телічек, вхід від вул. Хорущина 5. Поручається Шан. П. Т. Публиці. 964 9 – 30

РІК ОСНОВАННЯ 1878.

на весняний і літний сезон поручає наймодніші

КАПЕЛЮХИ і ШАПКИ

Фірма **АНТІН КАФКА**

Львів, вул. Галицька ч. 4.

Ціни знижені! Вибір великий!

855 21-?

КАМІННУ ДОЛІВКУ ДО ЦЕРКОВ

з прегарних шліфованих плит

поручає

BRATTEL DE CET

Фабрика цементових виробів

Львів, вул. Шевченка 11 а.

Телєфон 20-78.

Рік заснування 1909. 1000 1-13

ФУТРА жіночі, мужеські готов на замовлення, як також всякі перерібки на догідних місячних сплатах поручає і виконує

954 **М. МОШУМАНСЬКИЙ** 18-25

Львів, ул. Боїмів ч. 1. тель. 10-11.

Приймає футра до переховування.

ЛЕЖАКИ першої якости зол. 12·—

ГАМАКИ, КОШІ подорожні, ВАЛІЗИ, ФОТЕЛІ огородові зол. 7·50

ЗАБАВКИ КИЛИМИ НАРОДНЯ ШТУКА

962 поручає 20—20

ЛЮДВИК ГЕҐЕДІС

ЛЬВІВ, вул. Коперника ч. 11. Тель. 26-09

ф-лія: Галицька ч. 5. Тель. 30-32.

РЕВОЛЮЦІЯ ЦІН

з причини нагромадження товарів

Годинник з американського золота сист. АНКЕР, нічим не ріжниться від правдивого золота 18 карат., з копертами з 10-літньою гваранцією за зл. 5.85 (замість 30.—) висилаємо на листові замовлення за почт. післяплатою. Годинник модний, елег. пл., практичний для кождого мущини так для робітника, як інтелігента, з охороною від пороху й від розбиття скла, бо з вічним склом, вирегульов. до мінути, 2 шт. 11.70, 4 шт. 23.—. Ліп. гат. фант. зол. 7.95, 8.50, 10.50, зі світляним амер. ціферблятом 7.50, 9.50, 12.—, 15.—. Критий з трьома копертами зл. 11.—, 14.—, 16.—, 18.—, 25.—, на дамські руки або мужеські 9.30, 12.—, 14.—, зі світляним циф. 14.—, 16.—. Амер. ланцюшки 1.—, 2.—, 3.50, 5.— і 8.—. Будильники 8.95, 12.—, 14.—. За кошта пересилки платить купуючий.

Адресувати до знаної фірми:

Przedst. Szwajc. Zeg. Montre B.

969 Warszawa 8—25

Skrzynka pocztowa 827

Одинока найліпша й своєрідна паста до взуття

„ЕЛЄГАНТ“ ШКІРУ

Жадайте лише сю пасту. — Адреса: Львів, Кордецького 51.

838 Телєфон ч. 60-04. 34-?

Видає й редагує Комітет У. К. О. Відвічальний редактор Роман Гайдук. З друкарні Вид. Спілки „Діло“, Львів, Ринок ч. 10

Porto zapłacone ryczałtem

Рік VI. Львів, четвер 6. серпня 1931. Ч. 58 (458)

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 4 ст. під неділю на 8 ст.
АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Кльоновича ч. 8. II. пов. - Тел. 4-48.

Передплата в краю: 1/4-річно 6 зол. місячно 2 зол. За кордоном 1/4- 1 амер. доляр. — Ціна числа 25 сот. —
Конто П. Щ.: Краків 405.867.

Уніятська Духовна Семинарія в Дубні

Візитатор Апостольської Столиці еп. Николай Чарнецький звернув особливу увагу на підготовку уніятських священників для т. зв. східних „кресів". В тій ціли за його стараннем з початком біжучого шкіль. року в Дубні на Волині буде отворена Духовна Семинарія. Вона буде поміщена в подомініканськім монастирі. Від 1-го серпня приймається зголошення до нової семинарії. В семинарії будуть істнувати два головні відділи: 1) Для б. православних священників, які приняли унію, і 2) для осіб, що мають іспит зрілости. Викладовий язик російський. Як окремі предмети будуть викладати також мову українську, білоруську і чеську. При семинарії організується інтернат. Навчання й удержання в інтернаті буде вестися на рахунок греко-католицької Церкви. Хоч число місць в семинарії обмежене, на імя епископа вплинуло вже богато просьб, так від б. православних священників, як і від світських, що мають матуру („За Свободу").

Що принесе 1932 рік?

Нашій цивілізації загрожує заглада. — Доля її буде вирішена в 1932 р.

Парижський тижневик „Аннали" приніс статтю Муссолінія. Диктатор Італії пише в тій статті, що цивілізація Европи загрожена большевизмом. Нужда й агітація скрізь поширюють большевизм. Коли большевизмови вдасться перейти побідно Вислу й дійти до Рену, тоді буде загрожена не тільки решта Европи, але весь світ. Отже треба скоро ділати, бо коли інтервенція буде спізнена, пацієнт лежатиме в могилі. Коли буде переведений плян Гувера, то світ матиме 10 літ мира. Дня 2. II. 1932 має бути скликана дуже важна конференція в Женеві. Колиб та конференція скінчилася на нічім, булоб це історичною катастрофою. Взагалі 1932 рік вирішить дальшу долю нашої цивілізації.

Рік 1932 буде роком поправи.

Американський посол в Лондоні Дейвес оповістив статтю в „Дейли Експресі", в котрій пише, що рік 1932 буде роком поправи відносин в цілім світі. Теперішна кріза, каже, почалася в р. 1927, а викликали її марнотратство, надпродукція і спекуляція. В р. 1931 наступить перелом, на що вказує вже богато познак, м. і. факт, що доходи великих фірм в Америці значно поправилися. В р. 1932 та поправа ще збільшиться.

Кінець кризи вже недалекий.

Знаний бельгійський економіст Акольт обчислив, що всі попередні економічні кризи тривали пересічно 23 місяці. Найдовша економічна криза була в літах 1881—1886 і тривала 31 місяців, найкоротша в літах 1902—1904 і виносила 14 місяців. Приймаючи, що теперішна криза триває вже близько 23 місяців, бельгійський економіст передбачує що кінець кризи повинен бути вже недалеко. (Наведені висше голоси трьох визначних діячів вказують, що перелом недалеко. Та які будуть наслідки того перелому, се знає один Господь).

Воєнні приготування большевиків

Паризький журнал „Ревю де де Монд" приніс замітну статтю про воєнні приготування СССР. На підставі поодиноких наказів Ворошилова й інших червоних командірів автор статті твердить, що Совіти приготовляються до війни в нечувано скорім темпі. Большевики сподіються при тім викликати світову революцію. У звязку з тим дуже велике значіння має „пятилітка", бо через упромисловлення дає вона Червоній Армії новочасне упосаження летунське, газове і моторове. Большевики числять також на можливість викликання повстання на польських „кресах" і в Бесарабії.

Редукції

Мають замкнути 2000 шкіл.

Часописи доносять про нову филю редукцій. В міністерстві освіти мають звільнити з посад коло 2000 учителів і 22 урядників міністерства. Наслідком звільнення такої скількости учителів мусить наступити замкнення великої скількости шкіл і то в часі, коли до повного заспокоєння потреб народного шкільництва треба ще нових 12.000 учителів. В учительських кругах твердять, що редукція такої маси учителів потягне за собою замкнення коло 2.000 народних шкіл. Крім того зредукують також велику скількість урядників отсих ресортів: скарбу, внутрішних справ, судівництва і зелізниць. День першого серпня був чорним днем для урядників. Найбільш трагічне те, що редукції переводиться перед зимою, коли про знайдення нової праці не може бути мови.

Зредуковані на ріллю.

В польських часописах ведеться сильна пропаганда за тим щоби зредукованих урядників і робітників поселювати на рілі. Перед у сій акції веде варшавський „Курер Поранни", котрий приймає зголошення охочих працювати на рілі. Зголошення напливають численно. Повстав організаційний комітет під назвою „Зредуковані на ріллю". Очевидно, всі зредуковані мають бути поселені на „східних креєах". Не знати лиш, чи „пани з міста" довго втримаються на селі, де треба добре закотити рукави до чорної праці.

Як Ню-Йорк бореться з бандитами

З Ню-Йорку доносять: Бандитизм кріпне до тої міри, що бандити в білий день уживають карабінів і бомб в улицях міста, ба навіть послугуються кулеметами. Супроти того зорганізувався легіон з 30.000 учасників великої війни, котрий має одержати панцирні авта, кріси й револьвери та днем і нічю буде пильнувати безпеченства мешканців Ню-Йорку. (Про страшну язву бандитизму гл. передовицю в 457 ч. „Н. З.").

—o—

Огонь нищить не лише будинки але й все, що в них находиться, тому обезпечуйте збіжжа й пашу від огню в Т-ві вз. обезп.

„ДНІСТЕР" 857
у ЛЬВОВІ, вул. Руська ч. 20. 58-х

Світова кріза та плян Гувера

Німецький уряд для досліду конюнктур оповістив такі висліди: Рік 1928 приймається як рік добрих господарських конюнктур. Від тоді продукція впала:

В Німеччині	на	32%
„ Польщі	„	32%
„ Канаді	„	30%
„ Злуч. Дер. Амер.	„	29%
„ Анґлії	„	26%
„ Фінляндії	„	23%
„ Швеції	„	21%
у Франції	„	9%

Беручи за підставу той показчик цифр, приходить згаданий уряд до висновку, що в 1931 р. Анґлія матиме страти 10 міліярдів марок, Німеччина 12, Зл. Держави Америки коло 36, разом всі більші держави (без Азії) коло 150 міліярдів марок страти в однім році. Се значить — три рази тілько, кілько виносить вартість всіх запасів золота на землі, а півтора раза тілько, кілько є в обігу гроший на цілім світі! А страти самої Німеччини від початку кризи до кінця 1931 р. будуть далеко більші, ніж виносить весь воєнний довг Німеччини після пляну Йонґа.

Супроти того поміч, яку одержала Німеччина на основі пляну Гувера, се каплинка в морі. Та поміч не може вратувати Німеччини. Річ в тім, що Німеччина за гроші, позичені свого часу в Америці, так розбудовала свій промисл, що коли тепер упала продукція того промислу, то Німеччина має такі страти, що не помоглоб їй навіть перечеркнення цілого пляну Йонґа.

Безпідставні також поголоски, немовби здержання сплати воєнних довгів богато помогло Америці, бо побільшило купну силу її заграничних клієнтів. Безпідставні тому, бо навіть цілорічні репараційні рати, які платить Німеччина всім побідним державам — два рази менші від страти, яку їзза кризи має одна Америка кождого місяця. Отже евентуального збільшення сили купна в Европі Америка навіть не відчує в поліпшенню. Америка зреклася з одержання на рік 980 міл. марок, а якраз тілько виносить її страта їзза кризи — протягом 10 днів!

З того всего ясно, що вислід пляну Гувера такий, що пригадує відому байку про муху, котра сиділа на розі працюючого вола. Побачивши, що він дуже втомився, постановила муха влекшити йому тягару й відлетіла. Та муха це репараційні сплати Німеччини в загально-світовій кризі.

Тій важній справі, від котрої залежить мир і будучність Европи, присвятимо більше уваги в найблищім числі „Н. Зорі".

Присилайте в час передплату!

Емерити, інваліди і державні довги

В ПРЕЛІМІНАРИ БУДЖЕТУ ПОЛЬЩІ НА Р. 1931-32.[1])

Емеритури і заосмотрення, інвалідські ренти і пенсії та державні довги виділені в прелімінари буджету Польщі окремо від прелімінарів буджетів поодиноких міністерств. Тому й ми оглянемо їх окремо.

Емеритури є двоякі: цивільні і військові.

Число осіб, що побирали емеритальне упосаження з Державного Скарбу з кредитів емеритури цивільної в дні 1. жовтня 1930 р. було: 19.892 емеритів, 6.406 вдів і 5.672 сиріт з держав. служби польської та 4,178 емеритів, 8.593 вдів і 1.422 сиріт по функціонарях згл. емеритах зі служби в б. державах заборчих.

Число осіб, що побирають емеритальне упосаження з державного Скарбу з кредитів на емеритури військові в дні 1. жовтня 1930 р. виносило: 6.906 емеритів, 1.206 вдів і 1.025 сиріт зі служби в польському війську та 706 емеритів, 1.238 вдів і 196 сиріт зі служби в б. арміях заборчих.

Загальна сума на емеритуру, вставлена в прелімінар буджету на 1931-32 р., виносить 119,700.000 зол. (в 1930-31 р. 109.797.000; замкнення рахунків за 1928-29 р. 121,528.686). В тім: емеритури цивільні 84,400.000 зол. (в 1930-31 р. 77,748.000; замкнення рахунків за 1928-29 р. 94,299.566); емеритури військові 33,000.000 зол. (в 1930-31 р. 29,749.000; замкн. рах. за 1928-29 р. 24,905.536); відправи 200.000; посмертне 1,750.000; кошти переселення емеритів 350.000. Кредит, прелімінований на емеритури цивільні, не обіймає емеритальних упосажень, вдовичих і сирітських пенсій емеритів державних підприємств: „Польська Почта, Телеграф і Телефон“ і „Державні Ліси“.

Крім емеритур є ще заосмотрення: Заосмотрення одержують особи особливо заслужені а також інші на основі закона з 11. XII. 1924 р. згл. з 29. I. 1930 р. Число осіб, що одержували заосмотрення, в дні 1. X. 1930 р. виносило 1651. Квота, прелімінована на 1931-32 р. на заосмотрення, виносить 1,700.000 зол.

Отже загальна сума емеритур і засмотрень в 1931-32 р. виносить 121,400.000 зол. (в 1930-31 р. 111,047.000; замкнення рахунків за 1928-29 р. 122,276.117).

Суму ту в певній частині складають самі державні функціонарі. А саме: емеритальні оплати державних функціонарів цивільних виносять 18,000.000 зол.; емеритальні оплати військових 6,600.000 зол.; одноразові емеритальні оплати і вплати премієвих резерв 300.000 зол. Разом 24,900.000 зол. Решту доплачує Державний Скарб.

На інвалідські ренти і пенсії прелімінировано на 1931-32 р. загальну суму 163,500.000 зол. (в 1930-31 р. 163,270.000; замкнення рахунків за 1928-29 р. 156,686.425). Зокрема: на інвалідські ренти 157,600.000 зол.; на пенсії ветеранів польських нар. повстань 1,900.000 зол.; пенсії за ордери 2,300.000 зол.; заосмотрення б. політичних засуджених 1,700.000 зол.

Інвалідів є два роди: воєнні і передвоєнні.

Число воєнних інвалідів, що одержують заосмотрення на основі закона з дня 18. марта 1921 (Д. У. Р. П. ч. 32, поз. 195), виносило дня 31. марта 1929 р.: 92.337 воєнних інвалідів, 55.922 вдів, 112.137 сиріт і 9.948 родичів — разом 270.344 осіб. Числа інвалідів передвоєнних, які одержують заосмотрення, признані їм б. заборчими державами, перед війною, не подано. Їх ренти виносять 2,000.000 зол.

Ветеранів польських народ. повстань, котрі одержують заосмотрення на основі закона згл. розпорядку Президента ПР., на 1. жовтня 1930 р. було 402. Вдів по ветеранах: 1.338.

Пенсії за ордери побирає: около 6.000 посідачів військового ордеру „Віртуті Мілітарі“ (по 300 зол. річно) і 350 посідачів Хреста заслуги за хоробрість (по 200 зол. річно). Тим другим ордером відзначують функціонарів державної поліції, корпусу охорони пограничя і граничної сторожі.

Заосмотрення б. політичних засуджених побирало на основі розпорядку Президента ПР. з 6. марта 1928 р. 526 осіб, в тім 143 вдів і 79 сиріт. Позиція та звертає увагу тим, що за 3 останні роки зросла кругло 20 разів (замкнення рахунків за 1928-29 р. 84.922 зол., а 1930-31 і 1931-32 рр. по 1,700.000 зол.). Се одинока позиція в цілім прелімінари буджету, що на протязі такого короткого часу зросла в такій величезній мірі.

Вкінці: державні довги чи властиво їх сплата згл. відсотки від них. Бо цифри самих державних довгів в прелімінари буджету не подано.

Отже на сплату рат державних довгів згл. відсотки від них прелімінировано в 1931-32 р. загальну суму 293,289.846 зол. (в 1930-31 р. 296,842.620; замкнення рахунків за 1928-29 р. 227,851,074). З того припадає на довги: внутрішні 54,867.525 зол., заграничні 235,650.612 зол. Крім того на виплати з титулу даної державою поруки 2,771.709 зол.

Зокрема: а) внутрішні довги: сплата капіталу 16,922.492 зол., сплата відсотків 37,928.033 зол. (в 1930-31 р. 26,429.129; замкнення рах. за 1928-29 р. 20,265.844); б) заграничні довги: сплата капіталу 87,403.622 золотих, сплата відсотків 147,356.990 зол. (в 1930-31 р. 151,639.146; замкнення рахунків за 1928-29 р. 101,967.894).

Як бачимо, Польща видає на відсотки від довгів два рази стільки ніж на сплату самих довгів. Крім того впадає в око великий зріст відсотків від довгів, внутрішних і заграничних, в 1931-32 р. в порівнанню з р. 1928-29. Він виносить около 50%.

[1]) Гл. статті про Прелімінар буджету Польщі на р. 1931-32, поміщені в „Н. Зорі“ чч. 15—17, 19, 21, 25—26, 31—32, 36, 39—40, 43, 46, 47, 52, 53—57.

—o—

Грабунки в Галичині

Обрабували почтовий амбулянс під Перемишлем. — Напали на банк у Бориславі. — Відобрали гроші листоносові під Ніском.

Протягом одного дня сталися в Галичині отсі три випадки: 1) На дорозі між Перемишлем і Н. Бірчею напало 6 бандитів на почтовий віз. Поліцая Гібчинського застрілили, візника Стикелу зранили, забрали 18.000 зл., листи й пакунки та втекли. 2) Того самого дня в полудне три гарно одягнені панове увійшли до „Людового Банку Кооп.“ в Бориславі на Волянці, закнеблювали уста касієрови і ще одному урядникови, привязали їх до крісел, забрали з каси 800 зл. і векслі на 20.000 зл. та втекли. — 3) Того самого дня на дорозі між Ніском і Тисницею, над берегом Сяну, два замасковані бандити напали на листоноса Йосифа Масляка, забрали в нього 4.500 зл., призначені на виплати в Тисниці і втекли. Всі ті випадки сталися в білий день. — Польська преса підозріває, що два з тих нападів виконала УВО (тепер Орг. Укр. Націоналістів).

ШИРІТЬ КАТОЛИЦЬКІ ЧАСОПИСИ: „НОВУ ЗОРЮ“, „ПРАВДУ“, „БЕСКИД“.

Нові уніятські парохії на місійному терені

„За Свободу“ пише: По переведенню еп. Чарнецьким візитації т. зв. східних „кресів“ рішено оснувати цілий ряд нових уніятських парохій. В першу чергу будуть основані парохії по містах і місточках, а іменно: в Гродні, Пінську, Кременці, Луцьку, Дубні, Володимирі Волин., Білостоці й Бересті. На ті парохії будуть призначені місіонарі-священики, як скінчили східну Академію в Римі. В ролі сотрудників до помочі будуть їм додані б. православні священики, які перейшли на унію.

—o—

Форд знов замикає фабрики

Форд, найбільший фабрикант Америки, знов замкнув часть своїх фабрик. Доносять, що він в однім тільки Детройті відправив 75.000 робітників, а в инших місцевостях коло 100.000. В Америці панує ізза того паніка, хоч Форд заявив, що зробив се тільки на якийсь час. Побоюються, що сеї зими буде в Америці коло 7 міліонів безробітних.

—o—

Велика побіда над большевиками

15.000 убитих, 20.000 полонених.

З Китаю доносять: Національна армія китайська цілком розбила червону китайську армію. На полі бою впало 15.000 большевиків, 20.000 їх полонено. Вся їх артилерія й усі літаки дісталися в руки націоналістів. В Нанкіні велика радість. Та побіда над кантонськими большевиками являється рівночасно побідою на червоною Москвою, котра фінансувала кантонське протиправительство і його армію проти нанкінського правительства (зовсім подібно, як свого часу фінансувало з Москви харківське правительство проти київського. Ріжниця в тім, що Китайці не проголошували „невтралітету“ й тому побідили). Боротьба рішилася коло Нінґту в провінції Кіянґсі.

—o—

Гітлерівці готують державний переворот

Соціялістичний „Абенд“ доносить, що головна управа гітлерівської партії в Монахії збирала в останніх днях від управителів поодиноких гітлерівських орґанізацій довірочні рапорти про офіцирів і жовнірів райхсвери й поліції, на котрих гітлерівці в разі виступів моглиб числити. Згаданий часопис звертає увагу, що гітлерівці приготовляються до проголошення націоналістичної диктатури в Німеччині.

Маленький фейлетон

Як забезпечитися проти катару

1. Уста замикай, носом віддихай. 2. Рано зїдж порядне снідання й не виходи з дому з пустим жолудком. 3. Одяг твій нехай буде відповідний до пори, легкий але теплий. 4. Перебувай богато на свіжім воздусі. 5. Уникай перевтоми. 6. Не сиди на протязі але порядно й часто провітрюй кімнати, бо в зле провітрюваним помешканню легко заразитися. 7. Не стикайся з закатареними і хорими на інфлюенцу. 8. В залізниці й трамваю не сідай напроти особи, котра кашляє, а коли ти вже сів, то встань і заберися, або бодай охороняйся ґазетою. 9. Правильно чисть собі зуби, також перед сном. 10. Коли ти застудився, сиди вдома поки не видужаєш. Се буде лучше і для тебе і для твоїх знакомих. 11. В часі хороби уживані тобою хусточки, тарелі, ложки, ножі й вилки повинні бути добре виварені. 12. Коли кашляєш при инших, заслони себе хусточкою, щоб не заразити другого. (З німецького).

З РЕЛ.-ЦЕРК. ЖИТТЯ

Манявський Скит. Колишня слава Манявського Скиту, передана предками на потомство таки віджила, мимо несприятливих відносин, а саме знесення монастиря, котрий домінував величю і красою в цілій Галичині. Зніс його цісар Йосиф II. в році 1787. Зруйновано святині й забрано нагромаджені там релігійні скарби, що були гордістю для безчисленних прочан. Святе місце переходило в чужі байдужі, часом ворожі руки. В послідних часах поміж добрим, але легковірним українським народом зачало бушувати денеде й сектанство. Це власне й заставило околичне духовенство проти тої саранчі більше занятися тим святим історичним місцем. Вагу цего усвяченого віками місця зрозуміли добре вороги, та ще більше і в час оцінив його наш Преосв. Владика Григорій Хомишин, закупивши його на добро і для піддержання релігійного духа в своїй дієцезії, як також взагалі на добро всего українського народу. Зрозуміло це і дооколичне духовенство, яке по волі свого Архієрея з найбільшою ревністю і з великим трудом і коштом що року подвоює тут свою духовну працю богослуженнями, відповідними науками і слуханням св. сповіди. Успіхи тої ревної праці очевидні. Відомо, що збільшене число сповідаючихся тут, це найважніша ознака моральної користи, — з соток збільшилося це число до 2 тисяч, що приняло цего року тут св. Тайну Сповіди і Причастія. Около 20 священників з тут. і сумежнього деканату майже два дні з найбільшим висиленням працювало тут, а одинокою їх осолодою і нагородою був моральний успіх. Славне є відпустове місце в Зарваниці і Гошові, та ще славнішим може бути на історичнім Скиті, до якого нарід приляг віками. Як колись Ізраілитяни плакали і молилися на збурених руїнах Єрусалимської святині, подібно діється і тут. Цеж небуденне місце. Його як історичну славну памятку звиджують рік-річно свої і чужі, навіть з заграниці. Нпр. 7. липня 1929 з сусідної держави Чехії явилися тут дві маркантні особистости, міністр і проф. університету з Праги. Одного і то найважнішого чинника тут хибує — церкви. Хиба ця дуже важна з морального і фізичного боку. До церкви привязане надання правдивого відпусту. Церква релігійно репрезентуе і підносить урочистість. Церква є захистом проти спеки і — звичайного тоді — дощу. Перед спекою з браку церкви розбігається нарід на боки, в холод, під дерева, а дощі розганяють прочан і труди їх далекої перебутої дороги марнуються в одній хвилі, що відстрашуе на будучність. Цю хибу підносить все і від давна загал прочан, а цего року, коли вже найкраще випав тут цей празник, один з них, що прийшов з дуже далеких сторін підчас походу на водосвятіе в скитику не міг видержати, щоби таки підписаному не звернути уваги на конечність будови тут церкви, кажучи: „Я знаю, казав, Манява село бідне, гірське, не поставить цеї церкви, але ми всі з цілої дієцезії при помочи духовної Власти і духовенства взагалі годні цего довершити. Прошу отже в імени всіх прочан оголосити цю конечну потребу в відповідних часописах, віднестися до дух. Власти і деканатів, а це діло богоугодне і пожиточне з певністю увінчається успіхом, бо на це ми своеї жертви жалувати не будемо“. Заввага ця знаменна і потішаюча; ще не є так зле, коли нарід упоминається за церквою. Тяжкі часи, то правда, однак даємо датки на ріжні цілі, хочби на Рідні Школи (це конечна і національно необхідна річ), — то не забуваймо і за свою Церкву, бо без Церкви і школи можуть бути звихнені, мало поможуть. Дивімся на сусідів, з якою запопадливістю дбають вони за одно, та не забувають і за друге. Не для тисячів, але для кількох душ ставлять вони посеред нас свої релігійні і національні твердині. Дбаймо і ми поки ще час, тимбільше, коли цего сам нарід від нас домагається. Цих кілька слів піддаю під розвагу всего нашого духовенства і укр. загалу як безумовно конечну до переведення в діло справу. **Місц. парох.**

—o—

Нове епископство на Закарпаттю. Закарпатська преса подае, що в Густі має бути основане нове греко-кат. епископство і буде утворена марморошська дієцезія. Одночасно пряшівський епископ мавби бути іменований архиепископом. Дотепер ще опорожнений владичий престіл по бл. п. ужгородськім епископі так, що в найблизшім часі наступить іменування двох гр.-кат. епископів.

5 докторів теольогії. З кінцем червня одержали ступінь докторів теольогії на університеті „Анджелікум“ у Римі: о. Юрко Михайло з пітсбурської дієцезії, о. С. Тиханський з філядельфійської і о. О. Немет з мукачівської дієцезії. В другім римськім університеті „Грегоріянум“ одержали ступінь докторів теольогії: о. А. Станканинець і о. М. Романович, оба ЧСВВ.

Розвал американських церковних організацій. Проти рішення „Консейл оф Шурш оф Кріст“, яке уділило концесій „ограничуванню уродин“, виступило много протестантських церков. Вся полуднева часть пресвитеріянської церкви рішила на найновішім конгресі в Монтреат виступити з того „Консейл-у“. Північна часть рішила вислати йому острий протест. Лютеранські пастори Пенсилванії ухвалили на свойому конгресі в Олентовн рішення, яке взиває зєдинену лютеранську церкву виступити з „Консейл-у“ ізза його деструктивного становища відносно розводів і ограничення уродин. Лютеранський синод у Ню-Йорку поручив, щоби лютеранська церква в Америці зірвала всякі зносини з „Консейл-ем“ ізза поручування ним запобігаючих запліднению середників. Баптисти ухвалили також таке рішення. Провідники цілого ряду протестантських церков змушені сьогодні довідатися, що загалу церков, в якого імени вони промовляли, не мають за собою. В дебатах знова покликувалися на ясне становище католицької Церкви, яка одинока серед того хаосу морською ліхтарнею знімається понад прибираючою повінню.

Згоріла католицька катедра у Філіпополісі, в Болгарії. Огонь знищив богато цінних творів мистецтва, м. і. артистичний саркофаг, в котрім було тіло матері теперішнього короля.

—o—

Біржа

ГРОШІ: Ам. доляр 9.03, канад. доляр 8.93, чеська корона 0.26, франц. франк 0.34, швайц. франк 1.73, фунт стерлінґ 43.40, австр. шілінґ 1.26 зол.

ЗБІЖЖА: (Ціна в зол. за 100 кґ. льоко стація навантаження віддаль 200 км.). Пшениця дв. 19.75—20.00, жито дв. 18.50—18.75, жито сел. 18.00—18.25, ячмінь на мливо 17.50—18.00, овес гал. 19.00—19.50, ром. кукурудза 23.50—24.00, житн. ґрис 10.75—11.00, пшен. ґрис 11.50—11.75, гречана каша половинки 44.00—46.00, гречка 23.00—24.00, сіно 8.00—9.00, прасов. солома 5.50—6.50. Ціни збіжжа знижкують. Сіно подорожіло а каші всякого рода і ґрис подешевіли.

НАБІЛ: „Маслосоюз“ платив кооперативам 3. серпня: за масло експортове і десерове 3.50 зол., за літру молока 22—24 сот., за літру сметани 1.20 зол., за копу яєць 3.80—4.00 зол.

Чи Ви вже відновили передплату?

ДОПИСИ

ТУРКА НАД СТРИЄМ. Повітова нарада укр. катол. духовенства в Турці н./Стр. відбулася 21. VII. Зїзд духовенства турч. повіту скликали Впр. оо.: Ів. Тимчук, турч. декан і Ів. Федевич, катихит в Турці. Справи, що їх обговорювалося на зїзді, були з ріжної ділянки нашого життя. Одною з них була справа Катол. Акції, яку референував Впр. о. Й. Ільницький. Той виголосив реферат на тему: „Катол. Акція й завдання нашого духовенства“. В майже годинному референванню подав о. бесідник: генезу Катол. Акції, Її суть і завдання, при чім подав також деякі зі способів зєднування працівників для Катол. Акції. Реферат був річевий і повний змісту, чим міг дати матеріял до широкої дискусії над справою, яка під теперішню пору, попри загальну кризу матеріяльну, займає уми видніщих людий духов. і світських цілого світа. Та на жаль лиш 4 священники, а було на зїзді 19, забирали голос в дискусії над рефератом о. Ільницького. Голос забирали оо.: І. Криса, Мих. Вовчик, Гр. Канда і Ів. Федевич. О. Криса підніс доброту реферату о. Ільницького й поставив внесення, щоб вибрати делеґатів на курс Катол. Акції у Львові; о. Вовчик зауважив, що замало знати суть і завдання Катол. Акції, треба ще знати способи й мати хотіння ширити її у нас. Одним з таких способів і чи не найважнішим після нього до ширення у нашому народі Катол. Аакції є основання по парохіях: Кружків ширення доброї (катол.-народньої) преси. Свої зауваги закінчив о. Вовчик словами: „Основуванням і провадженням кружків та ширенням доброї преси зробите оо. половину праці в ділі Катол. Акції!“ О. Канда поставив знова побажання до зїзду ухвалити, щоб радше світські, чим духовні їздили по селах з рефератами про Катол. Акцію. Побажання своє належно обоснував. Останній в дискусії в справі Катол. Акції забрав слово о. Ів. Федевич, який висказав свій жаль з приводу деякої дісгармонії, та її висліду, розбіжности в способах осягнення одної цілі, якою є зєдинення нашого народу під оглядом реліґ. і нац. і поширення серед нього Катол. Акції. Дальший порядок дня нарад заняли: мова о. Ів. Федевича про наше освітне положення в турч. повіті й мова п. посл. Великановича про наше політичне положення на всіх наших землях під Польщею, а зосібна в турч. повіті. З промови останнього довідалися ми дещо нового з нашої політики. Не забуто теж при кінці наради застановитися й над будовою укр. повіт. захоронки в Турці, якої конечність дається аж надто відчувати в цьому місті. До будови захоронки вибрано тимч. комітет. Перед замкненням нарад забрав ще слово о. декан І. Тимчук подаючи ради для економіч. піддвигнення селян турч. повіту, почім наради, що зачалися о год. 12½, а яким проводив розлуцький декан о. Ст. Козбур, а секретарював о. Ад. Левицький, о год. 3. замкнено й ухвалено відповідні резолюції в справах Катол. Акції, просвітньої праці та захоронки.

З РАДЕХІВЩИНИ пишуть нам: В липні с. р. староста в Радехові п. Міхальский розіслав всім священикам свого повіту наказ заплатити до 7 днів кару 50 зол., евентуально відсидіти 5 днів арешту за уживання української мови у статистичних виказах, звернув всі викази до виповнення в польській мові з загрозою кари 50 зол. і з поученням, що рекурсу нема, хоч Найвисший Суд в Варшаві ще в маю 1930 р. рішив, що за рідну мову священиків карати не вільно. В Польсце, як кто хце. Сумніваюся, чи велику користь принесе це захитаному буджетови. —

——o——

ПОЛІТИЧНІ ВІСТИ

СЕКРЕТАРЯ УНДО дра Макарушку випустили з тюрми за кавцією 10.000 зл. Мають також випустити б. посла Дм. Паліева.

НЕСПОДІВАНО приїхав з Пікілішок до Варшави марш. Пілсудский. В звязку з тим звертають увагу, що кождий такий наглий приїзд маршалка був звичайно передвісником певних політичних посунень. Минулого року по такім приїзді розвязано сойм, переведено вибори і наступило Берестя.

ПОЛІТИЧНИЙ СЕЗОН у Варшаві вже починається. Радили ріжні соймові клюби. Клюб ББ радив над т. зв. малим самоврядним законом. Прем. Славек заявив, що справу самоврядування уважається одною з найважніших справ і вяжеться її зі справою реформи конституції. В обох справах йде головно про те, щоб відвічальність за долю держави несли одиниці, а не збірні тіла, бо сі не можуть поносити конкретної відповідальности.

З ВИСЛІДУ КОНФЕРЕНЦІЇ В ЛОНДОНІ американські фінансісти невдоволені. „Замороження" 1.200 мільонів долярів короткоречинцевих кредитів вони уважають ударом для здорової фінансової господарки. Банкірі переконані, що розвязки треба було шукати в заміні короткоречинцевих кредитів на довгоречинцеві. У Франції більшість преси вдоволена з вислідів конференції. Осторожні і передбачуючі делеґати Франції, на думку цеї преси охоронили Францію від фінансової небезпеки. В Німеччині вислід лондонської конференції викликав розчарування. Німці доходять до переконання, що самі мусять рятувати свою господарку. Зачинають здавати собі справу, що Франція без політичних ґарантій кредитів не дасть, Анґлія з огляду на тяжке положення своїх фінансів кредитів також не може дати, Америка, маючи гіркий досвід з дотеперішними кредитами вже не схоче дальше ризикувати.

В СПРАВІ ПОЛЬСЬКО-НІМЕЦЬКИХ взаємин заявив мін. Гендерсон кореспондентови „Бидґоского Дзенніка" м. і. таке: В інтересі добрих вислідів конференції для роззброень булоб добре, колиб загальну конференцію в тій справі попередила польсько - німецько - французька конференція для роззброень. Ся конференція усталилаби взаїмний уклад мілітарних і морських сил та пхнулаби проблему роззброень на доцільні тори.

ДИСКОНТОВУ СТОПУ знов підвисшив Анґлійський Банк з 3½ на 4½. Та підвишка викликала у фінансових кругах велике вражіння. Пояснюють її не браком грошей але ненормальним положенням на світовім ринку грошевого обміну.

АНҐЛІЯ ДІСТАЄ ПОЗИЧКУ. Французький Банк в порозумінню з Американським Федеральним Банком позичає Анґлійському Емісійному Банкови 50 міліонів фунтів на дуже корисних фінансових умовинах. Преса обох країв приняла цю вістку з великим вдоволенням і полекшою. Тут ходило про такі справи: 1) піднесення фунта й забезпечення обігу золота в Лондоні, 2) підвисшення готівкового обороту о 15 міліонів фунтів й 3) уможливлення розподілу короткотермінових кредитів для Німеччини. Цею позичкою Франція й Америка уможливили залишення кредитів Німеччині на дальших 3 місяці. В тім часі Німеччина мусить погодитися з Францією. Інакше Франція вицофає свою позичку з Лондону, а цей мусітиме взяти назад свої кредити з Німеччини.

РЕВОЛЬВЕРОВИЙ ЗАМАХ виконано на головного вожда націоналістичної армії Китаю Чанґ-Кай-Шека. Чанґ-Кай-Шек вийшов ціло, замаховці втікли.

НОВИНКИ

Помер Микола Ганкевич, відомий соціяліст, в 61 р. життя. Покійний був все життя прихильником польської орієнтації. Майже всі клепсидри у Львові появилися без хреста.

В Лаврові невідомі злочинці підпалили стодолу при монастирі ОО. Василіян. Шкода виносить 2.000 зл.

В Коломийщині протягом одної ночи вломилися злодії аж до чотирох церков: в Раківчику, в Камінках Малих, в Голодах і в Остапкові .

В стан спочинку знов перенесено 120 офіцирів, між ними двох ґенералів, Скєрского і Врублєвского.

Дивне. До маґазину головного почтового уряду в Варшаві вломилися невідомі справці й забрали почтові значки вартости 600.000 зл., хоч того будинку день і ніч стереже сильно узброєна сторожа.

Увязнили в Ґрудзьондзу директорів фабрики „Пепеґе" (Польського Промислу Ґумового), братів Гальперінів. Їм закидають, що наразили державний скарб на шкоду 3 міліонів золотих, через те, що спалили деякі документи. Само підприємство наразили своєю господаркою на страту 5 міліонів зол.

Банк Франції має тепер 57.853 міліонів фр. в золоті. Тілько золота не мав він ще ніколи.

Німецький богатир Розенвальд з Америки подарував Берлінови міліон долярів на урядження зубної клініки для дітий від 3 до 16 літ.

150.000 долярів на один пир, уряджений в день імянин дочки, видав один американський міліярдер. В пирі взяло участь 2.000 гостий. В згадану суму не враховано ціни 14 найлучших авт, які соленізантка подарувала своїм приятелям.

Інститут польської культури. Уряд УСРР при Українській академії наук створив окремий Інститут польської культури.

„Ізвестія" оголошують урядове зіставлення висліду засівів. Засівна площа в цілій СССР виносить 93 міл. гектарів, замість проектованих 105 міліонів гект. На Україні весняні засіви виносять 17,754.000 гект., т. зн. 90 проц. пляну і 1 міліон менше, ніж попереднього року. Таксамо на Сибірі недобір засівів виносить 2 міл. гектарів.

Розвязалося найбільше корабельне підприємство Анґлії, „Роял Мейл", бо попало в фінансові трудности, з яких не могло вийти.

Получилися дві найбільші нафтові компанії: Штандарт Ойл і Вакуум Ойл. Їх акційний капітал виносить міліярд долярів.

Щезаюче що якийсь час озеро знаходиться в Ґрузії. Широке на кільометр озеро зникає що три роки. Його води відпливають підземними риннами до ґірських печер. По місяці озеро знов зачинає наповнятися водою.

Уряд князівства Монако заборонив накручування на терені Монако фільмів, котрих рукопис вимагає дощевих сцен. Уряд мотивує свій заказ тим, що дощеві сцени у фільмі з краю славного з соняшности відстрашувалиби туристів.

Горячий попіл вулькану засипав 8 сіл. В Японії, в околиці ґори Мазумати, вибух вулькан Якедаке. З кратеру бухнув на величезну висоту стовп огню. На узбічча ґори паде ґрад розжареного каміння, яке вулькан викидає з великою силою. По дотеперішним вісткам 8 сіл зовсім знищених. Коло 60 осіб тяжко поранених горячою масою спадаючого попелу.

Понад 3.000 осіб втопилося підчас повені в Китаю тому, що Північна і Східна ріки виступили з берегів.

Бомбовий замах в Екатеринбурґу. Незнані справники кинули на будинок команди полку піхоти в Екатеринбурґу (на Уралі, тепер Свєрдловськ) бомбу. Бомба експльодувала в кімнаті, де відбувалися збори офіцирів. Наслідком вибуху згинуло 6 офіцирів і 10 тяжко ранених.

В паризькій Сорбоні відбувається III. міжнародний конґрес радіольоґії. В конґресі беруть участь делеґації 26 народів.

Арабський університет має повстати в Єрусалимі. У звязку з тим в Палестині задержався на довший час один з провідників індійських магометан Шавкад Алі. Він має перевести підготовчі праці в тім напрямі.

Муринів по останнім статистичним даним нараховують в Америці понад 12 міліонів, т. зн. 10 проц. загалу людности Америки. В стейті Огайо Неґри становлять 60 проц. людности.

В Японії переведено загальний перепис. Людність Японії виносить понад 90 міл. В містах Японії живе 24% населення, (в Бельгії 15%, Франції 15, Німеччині 27). Мущин в Японії більше ніж жінок. На 1000 мущин припадає 989 жінок (в Польщі на 1000 мущин — 1042 жінки, в Німеччині — 1067).

Світовий ринок обнизив ціни. Від довшого часу зарисовується значна знижка цін вовняних сирівців. Вона стала вже сьогодня фактом. В тім стані річний фірма **А. Віттельс,** текстильні склади у Львові, вул. Рутовського 7, дуже корисно закупила прямо з бельських фабрик, всякого рода вовняні матеріяли і тимсамим обнизила ціни. Фірма **Віттельс,** Львів, Рутовського 7, веде як досі з фахово кваліфікованою кравецькою силою п. Фейлєром, сальон мужеського кравецтва і виконує вибагливу мужеську ґардеробу, як одяги, тренчковти, раґляни і т. п. до міри, беручи повну ґваранцію за точне і солідне виконання. 986 a 13—100

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

КОНКУРС.

Управа Монастиря С. С. Василіянок в Яворові, оголошує отсим конкурс на посаду учителя предметів педаґоґічних, ґеометрії і німецької мови. Зголошення належить посилати на руки Монастиря С. С. Василіянок в Яворові.

998 3—3 **Управа.**

ЗЛИТОВАНИЙ ДЯК З ТЕНОРОВИМ ГОЛОСОМ, молодий, уміє вести хор і аматорські ґуртки, пошукує посади. Ласкані зголошення: **Тома Самбірський, Лежайськ почта в місци.** 1002 2—2

АБСОЛЬВЕНТ ПЕДАҐОҐІЇ пошукує лекції підчас шкільного року на провінції. Приготовляє від 1—4 кл. ґімназ. або до семинаря. Зголошення слати до Адміністрації „Нової Зорі" для „абсольвента". 1001 1-2.

ФУТРА жіночі, мужеські готов на замовлення, як також всякі перерібки на догідних місячних сплатах поручає і виконує

954 **М. МОШУМАНСЬКИЙ** 19-25

Львів, ул. Боїмів ч. 1. тель. 10-11.

Приймає футра до переховування.

НА ДВОЛІТНІ РАТИ. Перед закупном **меблів** вступи, а переконаєшся, що найдешевше купиш **меблі** всілякого рода у **ҐЕШЕЛЄСА** у Львові, вул. Коперника, ч. 23 (ріг вул. Вроновської). Фірма та знана зі своєї солідности поручає меблі всілякого рода, як також меблі тапіцеровані на довготермінові рати. Кождому купуючому по упливі року відсвіжує меблі власним коштом. Стережися отже шумної реклями і замарстинівської тандити. 912 37—100

ТАПЧАНИ, ОТАМАНИ, матераци, ковдри, дивани, фіранки, стори до вікон і тапети поручає ФІРМА

Е. КІЧАЛЄС і МАРҐУЛІЄС

1003 **Львів, Сикстуська 18.** 1-30

Видає й редаґує Комітет У. К. О. Відвічальний редактор Роман Гайдук. З друкарні Вид. Спілки „Діло", Львів, Ринок ч. 10.

Porto zapłacone ryczałtem

Рік VI. Львів, неділя 9. серпня 1931. Ч. 59 (459)

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 4 ст. під неділю на 8 ст.
АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Кльоновича ч. 8. II. пов. - Тел. 4-48.

Передплата в краю: 1/4-річно 6 зол. місячно 2 зол. Закордоном 1/4- 1 амер. долар. — Ціна числа 25 сот. —
Конто П. Щ.: Краків 405.867.

Конференція німецьких епископів

Бюро Вольфа доносить: З приводу 700-ліття св. Єлисавети зїхалися в Фульді німецькі й австрійські епископи. Святочну промову виголосив кардинал Фавльгабер з Монахії. Він промовляв проти надмірного культу тіла, який тепер проявився, проти нескромної жіночої моди, проти неморального письменства і проти крематорій. Відтак говорив про справи культурні й соціяльні та про конечність ратування німецького народу від руїни.

Утеча Раковського б. голови Рад. України

Далекосхідна „Зоря" доносить про розпучливий крок Раковського, б. голови Радянської України. Як відомо, Раковський попав в неласку у Сталіна і той заслав його в Сибір, у малу місцевість Барнаул. Там дали хорому Раковському одну малу кімнатку й відмовили йому всякої грошевої й навіть лікарської допомоги. Хорий чоловік мусів ходити на роботу. А коли заборонили йому й виходити з дому, Раковський рішився втікати. Приятелі підготовили йому втечу й Раковський щез. Кілька місяців укривався він десь у глухім степу а потому рікою Об дібрався на дарабі до Сибірського шляху, котрим помалу добився аж до Красноярська. Відтам возом утікав до китайської границі. Та несподівано дігнав його відділ ГПУ й арештував. Дальша доля Раковського невідома.

В Канаді відкрили золото й инші скарби

Американський геольог, Томас Донован, відкрив у дебрах північної Канади, коло озера Великий Медвідь, поклади золота, срібла, міди й уранової руди, з котрої добувають радій. З одної тони тої руди можна добути радія за 10.000 дол. Правительство Канади висилає туди велику наукову виправу під проводом проф. Аллана. Донаван одержав ще перед виїздом з Вінніпегу два предложення в справі використання відкритих скарбів, з них одно від... большевиків, готових організувати роботу в чисто капіталістичних засадах.

Новий спосіб охорони перед огнем

Вже від довшого часу пробують хемічними способами забезпечити перед огнем пальні матеріяли, як дерево, папу, папір і т. п. Робили це при помочі сальмяку, бораксу й амоніюм-сульфату. Одначе ті препарати показалися невідповідними. Щойно недавно зачали в Німеччині примінювати бром-амоніюм, покроплюючи ним одяги, куртини в театрах, дерево і т. п. Німецький уряд для дослідів над матеріялом оповістив, що цей спосіб, званий „Целльон-Фаєр-Шутц", ділає роками і в богатьох випадках офіціяльно наказав його уживати. Можливо, що незабаром будуть уживати цего способу також для забезпечення приватних домів.

Банкроцтво пятої части світа

Відстрашаючий приклад того, до чого доводить етатизм.

Преса доносить, що Австралія, котру недавно називали „Щасливим Островом", знайшлася в страшнім господарськім хаосі. Ця країна цікава тим, що всі области її господарського життя перенято етатизмом. Той експеримент переведено там без ніякого опору, без саботажу, — і показалося, що він довів богату Австралію до повного банкроцтва. Якийсь час жила Австралія страхом Англії, котра боялася, щоб Австралія не відпала від неї й давала їй безліч позичок та мораторій. Одначе вічно жити позичками й мораторіями неможливо. І тепер соціялістичні керманичі Австралії знайшлися перед розбитим коритом. Що там станеться, трудно предвидіти. На всякий випадок се відстрашаючий приклад етатизму, на який деякі правительства в Европі досі покладають надії.

Новий винахід — біоскоп

З Парижа доносять: Французький лікар д-р Шарльс Борд предложив Метапсихічному Інститутови в Парижі апарат, званий „біоскоп'ом", котрим він мірить силу проміння, яке видає з себе кожда людина. Борд каже, що з сили того промінювання можна приблизно вносити, який задовгий вік призначений людині, одначе з оцінкою вартости того апарату треба виждати, аж поки вискажуть свою опінію учені, котрим його предложено. Слід зазначити, що в разі ствердження тим апаратом, що людський організм видає проміння, булаб підірвана теорія спіритистів. Подібні апарати конструовано вже давніше („біометер", „стенометер"), одначе всі ті апарати мали досі той засадничий блуд, що при їх уживанню не можна було ствердити, чи на них ділає просто тепло людського організму, чи якесь невідоме проміння.

Таємне військо большевиків

З Берліна доносять: В часі доходжень над останньою жертвою большевиків, вахмістром поліції Фібіх'ом, виявилося, що большевики в Берліні мають своє таємне військо. Те їх військо в часі демонстрацій мішається між демонстрантів і провокує заворушення.

Один фотос фільмовий
безплатно додає
Ателіє фотографічне
„ВЕНУС"
Львів, Академічна 24, Тел.: 38-08
до 6-ох фотографій фільм.
883 24—25

Грім може спалити Ваші стоги й полукіпки. тому обезпечуйте збіжжа й пашу від огню в Т-ві вз. обезп.
„ДНІСТЕР"
857 У ЛЬВОВІ, ВУЛ. РУСЬКА Ч. 20. 59-7

Скільки є українських шкіл й української шкільної молоді в Польщі?

НА ОСНОВІ ПОЛЬСЬКОЇ УРЯДОВОЇ СТАТИСТИКИ*).

I. Високі школи.

Українських державних високих шкіл у Польщі, в якій живе около 7 міліонів українського населення, нема н і о д н о ї. Вправді на українській території Польщі є 4 державні високі школи: Університет, Політехніка, Академія ветеринарної медицини і Вища школа для заграничної торговлі, всі у Львові. Та всі вони суто польські. Бо 10 українських катедр, які істнували на львівськім університеті за Австрії, сенат згаданого університету в 1918 р. юре кадуко зовсім зніс. Правда, ще в 1922 р. польський Сойм ухвалив закон, на основі котрого український державний університет мав бути заснований до двох літ, отже найпізніше до 1924 р. Одначе університету того нема й досі. Причина того з одного боку упір Поляків, котрі ніяк не хочуть згодитися, щоб український університет повстав у Львові, а з другого Українців, котрі стоять на становищі, що осідком українського університету може бути тільки центр українського наукового і взагалі культурного життя в Польщі, Львів. Про інші українські високі школи в Польщі ніхто й не думає.

Не зважаючи на повний брак державних українських високих шкіл у Польщі, української молоді на польських високих школах Польщі є чимало. Скільки її. сього точно сказати годі. Бо урядова статистика, якою користуємося, не подає числа студентів по національности, тільки по віроісповіданню. Одначе можна приняти як засаду, що всі гр.-католики на високих школах в Польщі се Українці. Зате серед православних є й Москалі. Та що найменше 75 проц. православних се Українці з Волині, Полісся, Холмщини й еміґранти з Вел. України.**)

Приклавши до урядових цифр про віроісповідання студентів зазначені вище критерії, бачимо, що української молоді у всіх високих школах Польщі було в 1929-30 шк. р. около т р и т и с я ч і. А саме:

У Л ь в о в і : 1) Університет: 1092 гр. кат. + 42 правосл.; 2) Політехніка: 311 гр. кат. + 61 правосл.; 3) Академія ветеринарної медицини: 94 гр. кат. + 12 прав.; 4) Вища школа для заграничної торговлі: 49 гр. кат. + 3 прав. Разом: 1.546 гр. кат. + 118 правосл. або: 1.546 + 88 = 1.634 Українців.

У К р а к о в і : 1) Університет: 360 гр. кат. + 29 прав.; 2) Гірнича Академія 16 гр. кат. + 18 прав.; 3) Академія мистецтва: 5 гр. кат. + 3 прав.; 4) Вищі

*) Rocznik statystyki Rzeczypospolitej Polskej. 1930. Nakładem Głównego Urzędu Statystycznego. Warszawa. Ст. 367—418.

**) Приймаємо се на основі інформацій наших поважних людий у Варшаві, котрі знають національний склад православного студентства варшавського університету.

торговельні студії: 28 гр. кат. + 4 прав. Разом: 409 гр. кат. + 54 прав., або: 409 + 40 = 449 Українців.

У Варшаві: 1) Університет: 45 гр. кат. + 255 прав.; 2) Політехніка: 1 гр. кат. + 122 прав.; 3) Головна школа сільського господарства:: 1 гр. кат. + 16 прав.; 4) Школа мистецтва: 2 гр. кат. + 10 прав.; 5) Державний дентистичний Інститут: 9 гр. кат. + 14 прав.; 6) Вища торговельна школа: 4 гр. кат. + 27 прав. Разом: 62 гр. кат. + 444 прав., або 62 + 333 = 395 Українців.

В Познані: 1) Університет: 97 гр. кат. + 41 прав.; 2) Вища торговельна школа: 6 гр. кат. + 6 прав. Разом: 103 гр. кат. + 47 прав., або: 138 Українців.

У Вильні: університет: 34 гр. кат. + 242 прав. Разом: 34 + 181 = 215 Українців.

У Люблині: Університет: 3 гр. кат. + 3 прав.

Отже всіх українських студентів у державних високих школах в Польщі було в 1929-30 шк. році 2.838 — в тім 549 жінок. На університетах: 2093; на політехніках 448 і т. д.

Коли порівняємо число української молоді в державних високих школах в Польщі в 1929-30 р. з числами її у попередніх роках, то побачимо постійний зріст її чисельности. Бо коли в 1923-24 р. у всіх державних високих школах Польщі було 849 гр. кат. + 861 правосл., себто 849 + 646 = **1.495** Українців, то в 1924-25 р. було вже: 1.017 гр. кат. + 830 прав., себто 1.017 + 623 = **1.640** Українців; в 1925-26 р.: 1.601 гр. кат. + 544 прав. себто 1.601 + 408 = **2.009** Українців; в 1926-27 р. 1.905 гр. кат. + 637 прав., себто 1.905 + 478 = **2.383** Українців; в 1927-28 р. 1.872 гр. кат. + 767 прав., себто 1.872 + 576 = **2.448** Українців; в 1928-29 р. 1.988 гр. кат. + 818 прав., себто 1.988 + 614 = **2.602** Українців; а в 1929-30 р. 2.157 гр. кат. + 908 прав., себто 2.157 + 681 = **2.838.**

Найбільше української молоді студіює на університеті у Львові. На сім університеті в шк. р. 1929-30 було записаних всього 6.100 студентів. В тім: 2.930 рим. кат., 1.945 мойс. вір., 1.092 гр. кат., 73 евангеликів, 42 правосл., 18 інш. Отже Українців було в 1929-30 р. на львівськім університеті що найменше 1.124.

І для такого аж надто поважного числа українських студентів на університеті у Львові нема ні одної катедри з українською викладовою мовою! Що більше. Нема також, з одним-одиноким виїмком (польська катедра руської філольогії і літератури проф. І. Янова), катедр з українознавства. Зокрема: нема ні катедри історії України, ні катедри географії Української Землі, ні катедри української культури взагалі. Але за те є на львівськім університеті аж кілька катедр орієнталістики: турецької, перської, індійської, китайської, монґольської і т. п... Неймовірне, але правдиве. Річ ясна, що доки тут, у столиці нашої землі, пануватимуть такі відносини, доти всякі розмови про польсько-українське зближення не можуть довести до нічого.

——o——

Чого хотіли Американці в Будапешті

На дунайській пляжі в Будапешті, де вигрівався на сонці гурт американських туристів, появився негр, д-р Костелла з Куби. Американці, котрі у себе вдома не стерплять негра між собою, зажадали від управи пляжі, щоб усунула чорного чоловіка. Управа відповіла, що не може сего зробити, бо він таксамо заплатив за вступ, як і вони. Тоді Американці удалися до ради міста Будапешту з домаганням, щоб заборонила пускати на пляжу чорних людий. Рада на засіданню вирішила, що закони Угорщини не дозволяють робити расових ріжниць. Тоді Американці на знак протесту виїхали з Угорщини.

Кінчиться як рибячий хвіст

Вже можна виробити собі поняття про те, як на разі кінчиться великий шум, піднятий з приводу ратування Німеччини перед фінансовим банкроцтвом. Французи мають на означення такого закінчення знамениту приповідку: „Кінчиться як рибячий хвіст". Французька преса так і пише про вислід лондонської конференції в справі ратування Німеччини.

Коли в Німеччині зачали недавно закриватися банки й німецькі міністри літали літаками то в Париж, то в Лондон, то в Швайцарію, — появилися три пляни, як ратувати Німеччину: французький, анґлійський і американський.

Французький плян представляв справу так: Вся політика, весь промисл і всі фінанси Німеччини побудовані на спекуляції. Німецька політика спекулює на большевицькій небезпеці і на приязни з большевиками, щоби в пригожий час відплатити Франції та її союзникам. Німецький промисл і фінанси спекулюють на раціоналізації продукції та на короткотермінових кредитах, головно американських і анґлійських банків. Отже Німеччина — казали Французи — повинна скінчити спекуляцію на всіх областях: кредити перемінити на довготермінові, перестати побрязкувати шаблею і виповісти дружбу большевикам. Тоді Франція готова понести великі грошеві жертви для Німеччини — разом з другими державами.

Анґлійський плян, який виложив Сновден, признавав, що Німеччина спекулює, але давав виразно до пізнання, що може собі дальше так спекулювати. Ба, що більше: Сновден не без гумору говорив, що Франція дала досі Німцям за мало гроший на таку спекуляцію в порівнанню з Анґлією й Америкою тай домагався, щоби й Франція вложила в німецьке ризико свої міліярди — просто для розложення ризика, бо Америка заризикувала в Німеччині 60 проц. всіх позичок Німеччини, Анґлія 30 проц., а Франція досі тільки 5 проц.

Річ ясна, що першого пляну не хотіла приняти Німеччина, а другого Франція. Отже по тяжких хоч і не довгих переговорах принято третий плян, американський, котрий предкладав такий вихід: 1) Емісійні банки Франції й Анґлії, Федеральний Банк Америки та Міжнародній Банк у Базилеї продовжать Німеччині кредит 2 і пів міліярда фр. на 3 місяці. 2) При банку в Базилеї твориться комітет експертів, котрий має розслідити умовини можливости заміни короткотермінових кредитів для Німеччини на довготермінові.

Рівночасно німецьке правительство установило в себе остру фінансову диктатуру, щоб застановити дальшу утечу капіталів за кордон. І так навіть рух малих сум внутрі Німеччини піддано під державну контролю з тим, що держава має право конфіскувати чужі валюти у приватних посідачів і що кождий горожанин обовязаний під тяжкими карами виявити, де і кілько гроший посідає за кордоном. Відтак основано примусовий комітет всіх німецьких підприемств довкруги „Ґольд-Дісконто-Банк'у" (той банк заложено в 1924 р., коли видали т. зв. „рентмарку", яка вивела Німеччину з пропасти інфляції). Заки ті способи покажуть, до чого доведуть, Трибунал в Газі має видати рішення про спробу „аншлюс'у" (злуки Німеччини з Австрією, покищо в економічній области).

Словом, — як евфемістично висказується паризька преса, „відкривається перспектива довгого процесу оздоровлення політичного життя Европи без задраснення національного самолюбства Німців".

В дійсности мають слушність ті, що говорять про закінчення справи в формі „рибячого хвоста", бо як рибячий хвіст може мати ріжні закінчення і як усякі рибячі хвости бувають, ріжної сили і *прудкости*, — так і тут мається справа. І хоч зарисовується тут якась форма виходу Европи з її страшного становища, то рівночасно наближається до неї конечність поставлення у весь ріст східноевропейської проблеми та її трудної розвязки. Та розвязка буде тим труднїша, що й попередній справі ще далеко до розвязки. А все таки та розвязка наближається. І хто як хто, а ми, Українці, як нація, можемо бути найтяжче вдарені її „рибячим хвостом". В слідуючім числі „Н. Зорі" наведемо два чужі голоси, французький і російський, про велику ролю, яка жде Україну. Тут підчеркнемо тільки одно: наближення української нації до тої ролі в великій мірі залежати буде від політичного розуму й вироблення галицьких Українців. Коли грядуть такі події, ніяка партія не повинна сама брати на себе тягар будучої політики та злучену з нею відповідальність, а всі наші *політично-суспільні* орґанізації, яким дорога будучність усеї нації, повинні створити один поважний ареопаг.

——o——

Проти української кооперації

В „Слові Польськім" ч. 209 находимо острy передовицю проти української кооперації, якій закидається, що вона є „кузнею протидержавної роботи і сепаратизму" та взивається уряд до скріплення контролі над укр. кооперацією і до творення польсько-українських кооператив. В статті говориться також про „випачене" ідеї кооперації. Не думаємо, щоб цего рода доношицький тон і мета статті випливали з надмірної дбайливости про чистоту ідеї кооперації. Тут слід пригадати „Сл. Пол.", що головна засада кооперації, це добровільність орґанізації і ніде нема сказано, навіть у польському законі про кооперацію, що вона не сміє бути орґанізована на національних основах. Кооперація се передовсім орґанізація з долу, а не після рецепт „висшої політики". Впрочім слідби також пригадати „Сл. Поль." ролю польської кооперації в часах займанщини в Познанщині, котрої навіть пруський уряд не знищив. Такі статті в проурядовім орґані в часах балачок і заходів коло злагіднення польсько-українських противенств зовсім не причиняються до згідливого співжиття обох народів, про котре *польські публіцисти* деколи так залюбки деклямують.

——o——

22 віцеміністрів в Польщі

У звязку з іменуванням третого (!) віцеміністра скарбу проф. Завадзкого, „Газета Варшавска" подає спис віцеміністрів теперішного польського уряду. Всіх віцеміністрів нараховує „Газ. Варшав." 22. Міністерство скарбу має трьох віцеміністрів, по двох віцеміністрів мають міністерства: військових і внутрішних справ, справедливости, промислу і торговлі, віроісповідань й освіти, почт і телеґрафів. Прочі міністерства мають по одному віцеміністрови. Разом з міністрами польський кабінет міністрів має 36 членів! При тім „Газ. Варш." зауважує, що в передтравневих часах було лише кількох віцеміністрів. „Як бачимо, кінчить іронічно „Г В.", „усправнення адміністрації" поступає повною парою. — Нема сумніву, що всі посади віцеміністрів моглиб бути знесені без шкоди для урядування, а з пожитком для скарбу. Все, що роблять віцеміністри, моглиб гарно залагоджувати секційні шефи.

——o——

МАШИНИ ДО ШИТТЯ
SINGER-KAYSER
по найнищих цінах
і на догідні сплати

ЮЛІЯН ЛОМАҐА
Львів, вул. Валова 11.
Телефон 23.70.
Одинока українська фірма в тій ділянці.

РОВЕРИ
KAYSER-PUCH
AUTOMOTO
від 190 зол.

959 8 25

Форми російського імперіялізму*)

П. Свенціцка, ствердивши кількома високопарними зворотами, що український народ, завдяки Візантії сидить на найвищім щаблі культури (очевидно на глум всіх народів — у кайданах) тай виспівавши милозвучні пеани в честь творчого життя православної Візантії, чим буцім то захоплюється Запад, — спостерігла на галицькім овиді грізні крила вітраків. І нумо, до боротьби з ними! Бо і в її статті виступають, добре нам знані з націоналістичної преси, опирні постаті „латинізаторів“...

Якже змінчиві людські настрої! На самім початку своєї статті впевняє авторка, що забирає голос в обрядовій дискусії не тільки тому, що на це призволяють „обичаї“ східної церкви, але передовсім їзза цего, що: „тепле живе слово світської людини у справах церковних є найкращим засобом проти взаїмного охолодження“... А тут раптовно — маєш, Гандзю, книш! „Тепле живе слово“ переміняється відразу в обидливе прізвище „латинізатори“ кинене в злобнім замірі й безцеремонно у вічі уроєних ворогів візантійської культури. А які чорні заміри підсуває їм п. Свенціцка! Послухаймо:

„Всього того (візантійства) можуть не знати ті, що захоплюються одностороннъо тільки ідеею латинізації укр. церкви... Частина надто ревних католиків Українців... хоче викликати призирство та осмішити його... Для латинізаторів правдивою церквою є тільки римо-католицтво, правдивим обрядом є тільки обряд римський. Східне католицтво вважають вони нижчою формою церкви, а східний обряд тільки забавкою для нерозумного та неосвіченого люду. Латинізатори певні того, що люд згодом зрозуміє виключну правдивість римської церкви і „добровільно“ покине свою віру... Очевидячки, що вслід за латинізацією церковного обряду може прийти до повного злиття церкви з костелом, з одним спільним духовенством, а за тим відбір земель уніятської церкви в користь польського костела, отже збільшення польського земельного фонду“...

Таким то „тараном“ валить п. Свенціцка у „латинізаторів“, чи як їх раз назвала „надто ревних католиків Українців“.

Сумно сталоб у нашому веселому краю, колиби правдою було те, що під адресою „латинізаторів“ виписує п. Свенціцка, задивлена у відому унійну ідеольоґію Муравйова і Победоносцева. Щоби зрозуміти обсяг і величину калюмній, кинених авторкою на добре імя нашого духовенства, треба собі пригадати, кого наша плитка націоналістична преса вчислює в ряди „латинізаторів“. Сюди належать епископи, весь василіянський Чин, про який писав „Н. Час“, що його члени „одушевляються лиш латинською церквою і латинщать наш обряд“[1]), і вкінці загал нашого духовенства, що співпрацює зі своїми епископами. Пані С-а виражається, що те духовенство „силою обставин кинене на шлях праці по лінії найменшого спротиву. А лінія ця веде поневолі до латинізації“[2]).

Та на щастя п. С-а спізнилася зі своїми ревеляціями... Її концепції знайшлиб були може трівкіший відгомін тоді, коли Москва з появою Унії фабрикувала всякі історичні фальші про всякі латинізаторства, або тоді, коли митроп. Філарет (що зве батька схизми „св. (!) Фотій“) виписував про Унію: „Протягом довгих століть намагався папа будь насильствами, будь хитрощами підбити рос. церкву під свою владу, але без успіху... Колиж бо Росія... ненавиділа сваволі Риму, то не лишилося папі нїщо иншого, як забратися до річи з більшою увагою та придумати спосіб, який би його — не нарушивши прямо ні одної ні другої віри — завів до наміченої цілі, а сим середником була — Унія“...

Та від часів, коли таке писалося, минули — століття і сталися ріжні річи, які змушують розумну людину залишити це, що другі у своїм заспільненню думали або писали, а шукати незалежности в оцінці подій.

Бож чи не треба зревідувати Філаретової догми і взагалі думок всіх старших православних писателів супроти сего, що „через приняття Унії і вдержання її по нинішний день Галичина, ця найдальше висунена на захід і найбільше загрожена українська земля, не тільки не розірвала звязку з українською національною культурою, не тільки не асимілювалася з Польщею, але навпаки — стала найсвідомішою під національним оглядом українською землею взагалі, без порівнання свідомішою, ніж котранебудь із тих українських земель, де панувало й панує православія“[3]).

А чи малий клопіт матиме майбутній історик з нинішними часами, маючи з одної сторони перед собою богаті матеріяли про рел.-національні подвиги нашого духовенства, його жертвенність, пацифікаційні муки, метрикальні містерії і т. д., а з другої сторони — такі письменні „документи“, як виводи п. Свенціцкої про латинізаційно-польонізаційні наміри українського клиру?

Знаючи се, уважаємо інсинуації п. С-ої до тої степені фальшивими, що сміло поставимо отсе твердження: Серед сучасного галицького духовенства не знайдеться абсолютно ні один священик, котрий — як це теревенить п. Свенціцка — бажавби латинізації нашого обряду, злиття церкви з костелом, спільного латинського духовенства, відібрання церковних земель в користь костела й обідніння українського населення... З сего знов слідує такий практичний внесок: Калюмнії, якими бризнула у вічи нашому духовенству п. Свенціцка — це не легкодушний осуд, не плід хоробливої уяви, але демаґоґія найгрубшого калібру! Демаґоґія подібна тій, яку розвинули були домородні комуністи недавно в днях всенародної скорби, аґітуючи між народом, що — „це папа (!) велів пацифікувати український народ“...; демаґоґія — якою й нині дурманять схизматицькі фанатики темного Лемка, присягаючись, що „Вкраїнці-унияти не вірять в Матір Божу“... Очевидно з таким „теплим живим словом“, з сего рода „науковістю“ дискутувати — річ неможлива! У такому демаґоґічному розчині втопила авторка все, що небудь позитивного можнаб виловити з її статті „За східний обряд“.

Не більшу стійність посідає і збудоване на такому демаґоґічному резонуванню (в алюзії до зацікавлення западу візантійством) й отсе припущення: „...У східних католиків цей обряд занепадає. Можливо, що згодом доведеться східним уніятам вчитися давнього східнього обряду на Заході“...

Впевняємо шан. авторку, що її віщування і побоювання не сповниться — хочби їзза сеї простої причини, що на Заході нині не плекають ніякого „давнього східного обряду“, але наймодерніший, синодальний рос.-національний обряд. Це на Заході вже така знана річ, що про неї скрізь цвірінкають воробці на всіх дахах. Бож пропаґатори цего обряду — автентичні рос. ереї-конвертити і їх учні, деякі латинські священики, що приняли синодальний обряд. Що нинішну Унію пропаґується і слід пропаґувати синодальним обрядом, про це широко розписуються французькі проунійні періодики: „Іренікон“ і „Студіон“; російські проунійні видання: „Благовѣсть“ (Париж) та видавані в Польщі „Христіанинъ“ (Вильно) і „Китежъ“ (Варшава).

Лиш у нас, на галицькім терені, панує під тим оглядом, як кажеться у дипльоматії, conspiration du silence. З панічним страхом уникається виразу „синодальний обряд“, а оперується загальниками, як се робить і п. Свенціцка: „давний східний“, „чисто візантійський, грецький обряд“. Причина того зовсім зрозуміла. Бо колиб авторка була після дійсного стану річи так вистилізувала думку: „Можливо, що згодом доведеться східним уніятам вчитися модерного російського обряду“, — тоді схаменувсяб неодин несвідомий справи читач „Діла“ і витягнувби цілком відмінні заключення від тих, які йому хоче піддати п. Свенціцка... А пречінь передовсім авторці повинно бути відомим, що ріжниця між „давним східним обрядом“ та нинішним синодальним така, як між величним храмом св. Софії у Царгороді та російською деревляною церквою, яка є синтезою елєменту скандинавського, монґольського і московського. Така церква у русифікаційнім поході Москви опанувала нашу Волинь, випираючи з неї український стиль. Ріжниця між давним грецьким та нинішним московським обрядом така, як між торжественними, повними життя, постатями візантійських святителів на давних мозаїках, а між іконами московського писання, на яких зображено святців змуміфікованих, присадкуватих, у російських боярських шубах.

Отже пощо нам зривати очи за московщиною? Добру дистинкцію робить „Китежъ“, коли пише: „Ясно, что православний, московскій, русскій обряд (rosyjski) отличаясь от галиційскаго, есть обряд византійско-славянскій“ (повинно бути: россійскій). А про галицький пише, що він прибрав українську форму: „...Василіане — стоят за восточный обряд в галиційской, украинской формѣ“[4]).

Т. зв. „давний східний обряд“, що його нині демонструють на заході (очевидно і в Польщі) російські ереї і їх приклонники є тожсамісінький з тим, якого придержувалися р о с і й с ь к і уніяти, які перед війною збиралися в Петрограді в гр.-кат. каплиці при Полозовій вулиці. Про цей обряд так пише кн. Волконський: „На Полозовой улицѣ дѣлалось и крѣпло національное дѣло... Католическое дѣло настолько созрѣло и настолько приняло уже н а ц і о н а л ь н ы й, чисто русскій характеръ, что — и католики и православные могли встрѣ-

*) Гл. „Н. З.“ ч. 53 „Баламуцтва в „Ділі“

[1]) „Новий Час“ з 1. травня 1931 р. в статті: „З нагоди паломництва до Риму“.

[2]) А. Свенціцка: „За східний обряд“, „Діло“ з 13. червня 1931.

[3]) Гл. „Н. Зоря“ ч. 51 с. р., К.: Берестейська Церковна Унія.

[4]) Гл. „Китежъ“, Русскій Католическій Вѣстникъ, Варшава 1931. Ч. 1.

чатся не какъ враги“...[6]) Так, це є головна прикмета всесвітности й наднародности католицизму, що пригортаючи до себе ріжні нації, не нищить, а навпаки розвиває і скріпляє питоменні, своєрідні цінхи кождого народу.

Чомуж п. Свенціцка відсилає нас до московського „давнього східного обряду“, коли знає, що цей обряд не є безобличний, але має власне лице, своєрідну індивідуальність і національне імя? Чи посміє хто зробити закид „вузького націоналізму“ гр.-католикови Українцеви, коли він беречиме національних ціх своєї Церкви, а рівночасно буде відхрещуватися від рос. церковного націоналізму? Власне вдумавшися в глибокий морал історії, треба відвертатися від р о с і й с ь к о г о обличча того „давнього східного обряду“, бо розмах російського імперіялізму по перемозі України ужив якраз національного характеру рос. церкви на це, щоб затерти національні ціхи *української церкви. Москва* не тільки влучила київську митрополію до московського патріярхату, але з невсипущою впертістю й залізною послідовністю нищила всі українські окремішні признаки обряду, мови, звичаїв, архітектури та витворила один фізичний, рос.-національний тип церковної ритуалістики.

Греко-католик, що дорожить католицтвом і своєю нацією, не засвоїть собі російських синодальних обрядових форм не тільки ізза свого „вузького“ націоналізму, але передовсім ізза цеї кровавої лекції, яку дала уніятській Церкві Москва особливо в часах царя Николая І. і понурого митроп. апостата Сімашка. Стратегія і метода тих двох ліквідаторів Унії полягала на тім, що, знищивши уніятське духовенство, втягали простолюддя в схизму й церковну рос.-національну цілість, не тільки насильствами, але й тушуванням та затиранням тих ріжниць і національних прикмет, що їх предбачуючо ввели в Берестейську Унію українські владики, які з православних стали уніятами.

К. П.

[6]) Кн. П. Волконскій, Краткій Очеркъ организаціи Русской Кат. Церкви въ Россіи, Львовъ 1930.

—o—

З листів до Редакції

I.

До Хвальної Редакції часопису
„Нова Зоря“.
Яворів, в липні, 1931.

Як селянин, читаю ріжні часописи, правда, не годен всі платити, бо трудно грошей набрати, але позичаю собі, які лишень суть. Читаю насамперед „Н. Зорю“ (позичаю), дальше „Русскій Вѣстникъ“ (Ужгород), „Правду“ (Америка), „Ілюстровани Курєр Цодзєнни“, „Новий Час“, „Народню Справу“ (Львів), „Укр. Голос“ (Перемишль), часом „Бескид“ і т. д. — Читаю всякі часописи від хлопячих літ, але не можу похвалити чогось теперішне редагування часописів. Може П. П. редактори приломинають собі перед війною „Основу“, редагував А. Верételьник, друге „Народне Слово“ з 1908 р. і перед тим всі наші часописи були редаґовані, незлий редактор був о. Лев Джулинський з своїм „Посланником“, о. Лазар Березовський — з „Місіонарем“, цікаво було переглянути, а тепер? В рр. 1901—910 Вид. Чина св. Василія В. видавало свої видання добре. „Діло“, „Руслан“, „Нове Слово“, були 3 дневники для Галичини і Буковини, добре редаґовані для інтеліґенції, а нині заледво таке „Діло“, десь там 1 ч. приїде і то тачкою. Залучім тепер Волинь, Підляше і т. д., вже кордону туди нема, але біда, що зійдеться 3-х людей а 5 партій. Колись були 2 партії, руcько-українська і москвофільська, що ставили собі контро, були радикали і соціялісти, але так ворожо не йшли, як нині всякі сельроби, Упіпі, ховай Боже, і по нашій стороні кілька партій, — а хто то робить? Наша інтеліґенція! По газетах гризуться, а як зійдуться особисто, то запивають шампани, гостяться, бенкетують; богато я таких річий бачив, а передовсім священики. Як завважав я в однім селі повіту... (близше означення пропускаємо. — Ред.) священик, ряний москвофіл; живе там около 2.000 душ; доки він не заїхав, то до церкви було трудно впхатися, а нині 15—20 людей ходить до церкви, — нарід здичів, а про молодіж, нічо казати, науки нема, набоженьства йдуть, як па млинку, його діти (інжиніри на становиску) коли приїдуть на свята, ніколи до церкви не йдуть, десь там рибу ловлять, навіть на Великодні свята, коло коний, возів з молотами і т. д. А що до нашої преси, то оповідали, що коли йому хтось показав „Місіонара“, „Нову Зорю“ або иншу подібну, то як кине нею! У него всякі „Дзєннікі Людове“, „Курєри“, „Вєкі“ „Порании“... Навіть стіни повибивані тим! І то має бути примірний католицький священик? Він про ОО. з Чина каже, що „Єзуїти“ дураки, а хвалить православіє і веде боротьбу в селі зі свідомішими. Досить, що коли тепер і так по війні нарід здеморалізувався, отже самі священики й інтеліґенція винні. Трафилося мені раз видіти на очи, як один селянин хтів вмістити в бурсі у Львові свого хлопця при вул. Сикстуській, но для селянина місця нема, тут лишень „паньскі“, на сто питомців ані одного селянина, раз що для селянина 8.00 дол. трохи за дорого тай за то й місця нема, а то мої Дорогі і Високоповажані треба покладати вагу на селянство, на котрім опирається, щоб не вийшло як в Росії, як при виборах, на вічах ми бачимо, а нині як виглядає, для тогож самого верхи винні, що ми не маємо своєї держави, 45 міліоновий нарід! 20 століття! Цивілізація! 75 проц. нашої інтеліґенції пішло чисто на службу ворогам і служить! Чи вірно? Ой вірно! Знайте Панове і Ви ОО., що тут по селах Поляки насилають своїх брошур безплатно! Читаю послідне число „Нової Зорі“ в справі латинки, але по моїй гадці й інших, наша азбука, це дорогоцінність! — Прошу дещо вибрати і помістити в „Н. Зорі“, а я ще дещо напишу і подам вже богато фактів. Бруди т р е б а п р а т и ! К у к і л ь в и п о л ю в а т и !

Другим разом докінчу. — Здоровлю всяким добром

С е л я н и н - к о р е с п о н д е н т.

П р и м і т к а Р е д а к ц і ї: Містимо сей лист старого читача української преси ізза його специфічного змісту, котрий представляє нам, що думає тепер тип очитаного селянина. Річ ясна, що його погляди в значній мірі дуже пересаджені, бо він узагальнює випадки. І так: З поведення одного священика в однім повіті вносить, що нинішну деморалізацію завинило все духовенство й інтеліґенція, хоч на се зложилося дуже богато ріжнородних причин. Таксамо не відповідає дійсности, щоби при вул. Сикстуській (дописувач має очевидно на думці Малий Семинар) не приймали селянських дітий. Там селянські діти або мають більшість, або є їх значна скількість, але всіх, що голосяться, приняти неможливо. Так само на запивання шампанами наших священиків сегодня не стати. Мимо всего лист дуже цікавий. Дякуємо за нього і ждемо на закінчення.

—o—

II.

Прошу помістити отсю мою відповідь:

В „Сельробі“ з 21. червня 1931 скритий під криптонімом женського роду дописувач виставив мені „леґітимацію“ як священикови-патріотови і народному діячеви, що старається культурно-освітню народну роботу в громаді спрямувати на шлях здорової гіґієни. Мимоволі подав він до відома ширшого загалу суспільности мій погляд, що лиш така культурно-освітна праця в нинішних часах народови потрібна, яка оперта на висших надприродних ідеалах, вільна від всякого політиканства, партійництва і демаґоґії.

Справді заслуги мої на ниві народній ще не такі великі, щоб аж занимати місце проскрібованих на сторінках Сельробу. Та коли вже так сталося, то я заявляю, що яко душпастир-патріот я обовязаний всяку киринну роботу в громадянстві поборювати, а Вірі і Церкві ворожі впливи партії „Сельроб“ в такім культурно-освітнім товаристві, як читальня „Просвіти“, поборювати навіть з трибуни, якою є для мене проповідальниця.

Що сим не заслужив я на похвалу члена Сельробу з Бедриковець, нема що дивуватися. Моя душпастирська праця отвирає очи всім тим, що так пильно вслухуються в голос сего демаґога, засліплені його крикливим лицемірним патріотизмом.

Що до стріляння в члена Сельробу, про яке згадується в дописі, то був се акт самооборони, яка в нічім не сплямлює ні моєї спокійної вдачі, ні становища священика.

А кінцева замітка Редакції Сельробу в сій дописі свідчить сама собою, хто краще виховує нарід, чи католицька Церква і її духовенство, чи організація, що сповняє ролю „покровительки“ селянробітників.

о. І л і я Б р а т и к (Бедриківці).

—o—

Окружне свято „Р. Ш.“

На зазив Філії Т-ва „Просвіта“ в Станиславові, всі українські Товариства Станиславова рішили уладити в Станиславові, 6-го вересня 1931., з нагоди 50-літнього Ювилею „Рідної Школи“ — О к р у ж н е Ю в и л е й н е С в я т о. Цю думку одобрила від цілої округи анкета делеґатів читалень „Просвіти“, Соколів, і Лугів, затверджуючи програму Свята.

В програму Свята входять: польове Богослуження, похід містом на площу вправ з кінними бандеріями й возами з алеґоричними картинами, привіти й промови, вправи Соколів і Лугів, легкоатлетичні дужання сільських дружин, народописні картини і народні забави, театральна вистава від голим небом.

Це Свято мусить стати доказом нашого розуміння великої ваги „Р. Ш.“. На цьому Святі многотисячні маси Українців цілої округи мусять засвідчити, що рідношкільна ідея дорога їм і близька. Воно мусить також бути доказом глибокої національної свідомости й здисциплінования мас.

Діловий Комітет почав вже широко закроєну працю в окрузі. Крім організації самого Свята, Комітет підготовляє приміщення і прохарчування учасників Здвигу, санітарну поміч та наладнує доїзд і відїзд учасників з дальших сторін. Тому Комітет просить вже заздалегідь подавати кількість учасників з кожної околиці, спеціяльно вправляючих, (заподання подрібних вимог), щоби можна узискати відповідні залізничі знижки та підготовити приміщення і харчі.

Місто карти вступу, уповажняючої до участи в поході й вступу на площу вправ, видано металеву памяткову відзнаку, в ціні 50 сот. Комітет просить Громадянство цілої округи, щоби вже закуповувала відзнаки. У всіх справах звязаних зі Святом звертатися до Канцелярії Філії „Просвіти“ в Станиславові, вул. Сапіжинська 23, або до голови Виконавчого Комітету д-ра Олександра Чорненка, вул. Голуховського ч. 17. — Станиславів, в липні 1931. — За Виконавчий Комітет: д-р О. Чорненко, М. Кушнір, д-р Р. Борисевич.

995 1—1

ЦЕРКОВНІ СВІЧКИ
990 ІНЖ. К. КОТЕЦЬКИЙ і С-КА 6-12
Спілка з обмеженою порукою.
ВСЯКОГО РОДА ПОРУЧАЄ ФАБРИКА
ЛЬВІВ 15, ВУЛ. ОКРУЖНА (бічна Кульпарківська) ч. 9. — Тел. 57-48.

Проф. Д-р Л. КОПЛЄР

Релігія й політика*)

Не можна чейже вимагати, щоб політична партія під тим оглядом була більше строга ніж сама католицька Церква! Партія має звертати увагу лиш на такі блуди і прогріхи своїх діячів у приватнім життю, які моглиб пошкодити їх діяльности як функціонарів партії та підкопати їх в тім характері. Коли зайде такий случай, тоді партія мусить безоглядно витягнути консеквенції й таких людий усунути.

І так пр. християнська партія не може толєрувати посла, котрий допустився спроневірення, дався перекупити, жиє в чужоложстві або жиє з розведеною, в т. зв. „диспензованім подружжі". Колиж похибки у приватнім життю партійних діячів не шкодять інтересам партії, тоді партія не може ними займатися, бо вона, щоби щераз підчеркнути, не є душпастирем своїх членів.

Одначе я не хотівби, щоб мене зле зрозуміли, що мовляв зі сказаного можна заключати, начебто на мою думку *партія при обсаджуванню її урядів*, її мандатів, чи належних їй становищ в уряді, не мала звертати уваги на приватне життя кандидатів.

Це розуміється само собою, що провід партії старається і мусить дбати про се, щоби провідні місця на скільки це можливо поручати тільки таким католикам, котрих приватне життя без закиду. Бо такі дають найліпшу запоруку, що будуть вірно придержуватися партійної програми і мимо всіх покус збережуть чисті руки; бо лиш такі мужі й жінки можуть бути приєднуючою і притягаючою силою для партії тому, що вони не лише словами, але й ділами доказують, що для них оборона католицьких справ не є лише інтересом або засобом до свого збогачення чи авансу, але справою переконання і серця.

Одначе коли зайде випадок, що партія у виборі своїх функціонарів помилиться, або коли її члени висунені на провідне становище прогрішилися в чімсь у приватнім життю, тоді не можна вимагати від проводу партії більшої строгости ніж примінює Церква супроти провинившихся католиків. Таке домагання булоб розпучливо подібне до огидного фарисейства. В таких випадках партійний провід мусить поступати після виложених вгорі засад.

В останніх виборах до Національної Ради в Австрії агітовано найбільше за тим, щоб заложити нову партію тому, що мовляв християнсько-суспільні посли *надуживали свого становища та збогатилися* і т. п.

Не місце тут просліджувати, скільки в тім правди; в тім найменше три четвертини брехні. Та на всякий випадок одно певне: що це булаб найдурніша причина, щоб руйнувати партію і закладати нову.

Бо по перше з того, що деякі посли в чімсь провинилися, не виходить, що вони всі продажні або, що ціла партія зла. Хто витягавби такий внесок, той навіть не заслугувавби на опрокидуючу відповідь, лиш на осудження всіх здорово і льогічно думаючих, таксамо як сей, що ізза блудів чи злочинів поодиноких учителів, лікарів, адвокатів і духовних, намагавсяб цілий стан учителів, лікарів, адвокатів і духовних напятнувати як „морально зіпсутий". І навіть, колиби всі уповноважнені партії були вмотані в закинені скандали, то ще й тоді нема підстави до основування нової партії, лиш до нового обсадження мандатів новими людьми.

*) Гл. „Н. Зоря" чч. 10—56.

—o—

НОВІ ВИДАННЯ

ДОБРИЙ ПАСТИР. Рік І. 1931, ч. 3. Станиславів—Перемишль. Присвячений душпастирським і церковним справам. Зміст: О. Т. Галущинський ЧСВВ: Апостольські покликання в Євангеліях І. Перші ученики (Йо. І., 35—51). — о. О. Орський: Суспільне апостольство душпастиря (з приводу 40-літної появи енцикліки „Рерум новарум"). — о. д-р В. Василик: Основа й істота релігії. — о. С. Лукач: Приготування позашкільних дітий до першого св. Причастя. — о. М. Каровець: Столітні роковини знесення василіянських монастирів на Україні. — Церковний огляд. — З нашого церковного й релігійного життя. — Вісти з католицького світу. — На вибрані теми: Чи в церковних Службах належить поклонятися на спомин таїнства Воплощення? о. І. Луцик: — Церква і пролетаріят. В. Я. — Смерть Горація Марукія, професора християнської археольогії о. Й. Ст. — Петро Бегей, епископ Мукачевський (Посмертна згадка). Нові книжки і видання. — Таким чином діждалися ми вже третого випуску сего дуже цікаво редагованого органу. При читанню його приходить високий душевний підйом і радість, що наше духовенство може вже здобутися на такий інтересний і пожиточний орган, котрий надзвичайно живо й солідно освітлює з катол. становища всі сучасні проблеми. Почавши від статтей, скінчивши на богатім в рецензії відділі, все в тім органі живе й цікаве, все переняте глибокою думкою та благородним бажанням усовершування себе й своєї суспільности.

Маленький фейлетон

Правила для купання

1. Вчися як найскорше плавати. 2. Не купайся з повним жолудком. По обіді чи вечері вижди найменше 1½ години, а коли ти добре попоїв, то 2 і пів год. 3. Не купайся, коли ти зігрітий. На охолодження треба бодай 15 хвилин. 4. Не купайся, коли ти випив навіть небогато алькоголю. 5. Не купайся ніколи в місцях, де написано, що купіль заборонена, бо без причини сего не пишуть. 6. Навіть коли ти добрий пливак, уникай сильної струї, бо не можеш знати, куди вона тебе занесе. 7. Стережися перед проковтуванням води, особливо тоді, коли вже не чуеш ґрунту під ногами, бо в гортанці легко повстає корч і тоді вже не можна кричати о поміч. Наступає брак віддиху й непритомність, в котрій легко знайти смерть. 8. Де не знаеш води, не йди дальше, коли вода сягає тобі до пояса а ти не вмієш добре плавати. 9. Старайся купатися все в товаристві таких людий, котрі вміють плавати, бо вони в потребі можуть тобі скоро помочи.

(З німецького.)

—o—

З РЕЛ.-ЦЕРК. ЖИТТЯ

Протоігуменом Галицької Провінції заіменований о. Степан Решетило ЧСВВ.

Латинський Епископат в Польщі починає акцію в ціли допомоги безробітним і голодуючим. В тій справі р.-кат. епископи оповістять пастирські листи з зазивом до складок в готівці і в натурі.

Заява співчуття Христовому Намісникови. Берлінський Епископ д-р Христіян Шрайбер вислав на руки св. Отця Пія XI. висказ свого співчуття з приводу, що фашистівська молодь посміла в своїй нерозвазі в некультурний спосіб накинутися на католицькі установи в Італії й зачала переслідування св. Церкви за її католицьку акцію. В своїй депеші д-р Христіян Шрайбер пише так: Вернувши з Поморя з душпастирської подорожі, спішу виявити Вам, св. Отче, не лиш моє власне співчуття, а й співчуття моєї капітули і мого духовенства і всіх вірних моєї дієцезії ізза того, що уряд фашистів ворожо віднісся до католицької акції в Італії й завдав Вам стільки терпінь на старости Ваших літ. Будемо всі щиро молитися, щоб милосердний Господь осолодив Вам Вашу прикрість і як найскорше подав свободу св. Церкві.

Жінка французького президента головою католицького комітету. Павлина Думер, жінка теперішнього французького президента держави, приняла на себе обовязок бути головою комітету, що піднявся збирати жертви на будову нової базиліки, яку мають поставити в Парижі, в честь Орлеанської Дівиці, Жанни д-Арк. Будова базиліки вже розпочата. Її ставлять у дільниці Ля Шапель, якраз у тому місці, де колись згадана свята молилася, прийшовши до Парижа.

Наплив паломників до св. Землі. В цьому році більше, ніж попередних літ св. Земля зароюється паломниками. Напливають вони сюди тисячами. Були вже в Палестині паломництва з Швайцарії, Еспанії, Франції, Ірляндії, Бельгії, Мадярщини й Німеччини. Гостинниця оо. Францішканів т. зв. „Каза нуова" та инші катол. заїздні доми кождий день переповнені подорожними.

Патрони шпиталів. На просьбу головного настоятеля Чина Милосердних Братів, св. Отець Папа Пій XI. назначив св. Івана від Бога і св. Каміля патронами католицьких шпиталів і шпитальних доглядачів. З того приводу св. Отець видав окремий декрет.

Заупокійна Служба Божа за душу Кардинала Рульо відправилася стараннем губерніяльного уряду канадійської провінції Квебек в дні 9. липня с. р. Службу відправили ОО. Домінікани. До їх Чина належав колись померший кардинал. На відправі крім губернатора були присутні всі провінціональні найвисші урядники.

Прічери баптистів без посади. Безробіття сильно дається в знаки навіть протестантам. Передовсім відчувають безробіття баптисти. На річнім мітінгу, який відбувся недавно в Шікагу, оголосив Д. Мікваер, головний редактор їх урядового часопису „Нортерн Баптіст", що на 32.000 всіх баптиських духовників у Зл. Державах 14.000 остало без ніякого заняття. Економічне положення не поправляється, тому й ті, що мають роботу, не можуть вижити зі своєї платні й мусять шукати иншого заняття. З усіх баптиських церков вже половина остала без ніякого прічера. Така сама доля стрічає й пресвітеріян.

ЛІТЕРАТУРА — НАУКА — МИСТЕЦТВО

СПРАВА ГАЛИЧИНИ В РИЗІ В 1920/21 Р.

На основі споминів творця Рижського мира І. Домбського.

В минулім році печаталися в „Новій Зорі" й опісля вийшли з доповненнями окремою книжочкою спомини д-ра О. Назарука про галицьку делеґацію на мирові переговори в Ризі 1920 р. В тих споминах оповіджено докладно про заходи галицької делеґації, щоби справу Галичини поставити на порядок згаданих мирових переговорів та вирішити її корисно для нас. Як відомо одначе, галицька делеґація в мировых переговорах офіціяльно участи не брала. Та не зважаючи на се, справа Галичини кілька разів виринала підчас мировых переговорів. Довідуємося про се зі споминів председника польської делеґації пок. І. Домбського, що саме появилися*). Пригляньмося галицьким уступам згаданих споминів:

В літі 1919 р. Поляки підняли були на цілім східнім фронті, від Литзи по Карпати, великий наступ. У його висліді вони заняли між ін. цілу Сх. Галичину по Збруч.

Весною 1920 р. польський наступ пішов дальше на схід — на Україну. Дня 7. травня польські війська заняли Київ.

Але вже дня 14. травня 1920 р. почався російський протинаступ, котрий тривав ок. 3 місяці і котрий Поляки здержали і зломили аж над Вислою під Варшавою.

В хвилі найбільшої небезпеки, коли вже була поважно загрожена столиця Польщі, польський уряд звернувся до держав антанти з просьбою о поміч. Тоді дня 10. липня 1920 р. був заключений у Спа між Польщею й антантою слідуючий договір:

„Польський уряд годиться на те, щоб:

а) дати почин і негайно підписати перемиря на тій основі, що польське військо цофнеться і стане на лінії, котру усталила Мирова Конференція дня 8-го грудня 1919 р. як тимчасову границю польської адміністрації... Що торкається Сх. Галичини, то армії (польська і російська) стануть на лінії, котру осягнуть у дні перемиря, після чого кожда армія цофнеться 10 км., щоб утворити невтральну полосу;

б) вислати повновласників на конференцію, котра має відбутися по змозі найскорше в Льондоні. На тій конференції мають бути присутні делеґати Польщі, Совітської Росії, Фінляндії, Литви і Лотви. Також представники Сх. Галичини мають бути запрошені до Льондону, щоби на конференції представити свою справу ;

в) приняти рішення Найвищої Ради в справі границь литовських, будучини Сх. Галичини, справи цішинської і будучого польсько-ґданського трактату.

Негайно після того Анґлія повідомила про ті умови перемиря большевицький уряд, подаючи як східну границю Польщі лінію: Гродно, Берестя Лит., Устилуг на схід від Грубешова, Крилів на захід від Равн Руської, далі на схід від Перемишля до Карпат.

Відповідь большевицького уряду на предложення Анґлії надійшла дня 18. липня 1920 р. Большевики відкинули („на наше щастя!" — замічує Домбський) посередництво Анґлії й одночасно повідомили, що коли Польща звернеться за миром безпосередньо до большевицького уряду, то той уряд не відмовить і як найприхильніше розгляне предложення Польщі, при чім большевицький уряд готов признати Польщі корисніщу для неї границю, ніж та, котру признала Польщі в грудні 1919 р. Найвища Рада і котру тепер предложила їй Анґлія.

Розуміється, що польський уряд приняв предложення большевицького уряду і негайно вислав делеґацію для мирових переговорів.

Зпочатку мирові переговори між Польщею і большевиками відбувалися в Менську (Минську). Вони цікаві для нас тим, що не зважаючи на свою згадану вище заяву про готовість признати Польщі корисніші сх. границі, ніж їй признала антанта т. зв. лінією Керзона, большевики предложили Полякам у Менську в головнім границю таки по лінії Керзона з відхилом у користь Польщі на схід в районі Білостоку і Холму. Але тепер Поляки, не зважаючи знову на свою згоду на лінію Керзона у Спа, таку границю рішучо відкинули. Галицька справа в Менську не виринала.

Від вересня 1920 р. мирові переговори між Поляками і большевиками перенесено до Риґи. Председником польської мирової делеґації в Ризі остав Домбський, председником мирової делеґації большевиків став замість Данишевського Йоффе. УСРР заступав зразу Мануїльський, опісля Коцюбинський.

Вперше справа Галичини виринула на 2-ім засіданню мирової конференції в Ризі (а коли числити засідання в Менську, то на 7-ім).

На тім засіданню Йоффе відчитав декларацію Всеросійського Виконавчого Комітету, в якій між. ін. говориться: „Виходячи з повного признання засади самоозначення... ВЦВК вважає, що підставу мира повинно становити: По перше негайне торжественне потвердження як Польщею, так і Росією незалежности України, Литви і Білої Руси і признання незалежности Східної Галичини; по друге як Польща, так і Росія, повинні негайно й офіціяльно признати як форму вислову волі відповідних народів ті державні репрезентаційні інституції (сойм, парлямент або зїзди рад), котрі істнують в кождім із тих країв. Зі своєї сторони РСФСР., беручи під увагу, що радянський устрій ще не заведений у Сх. Галичині, готова згодитися на плебісцит в тім краю не на основі радянської засади, але на основі звичайної засади буржуазно-демократичної". Далі декларація ВЦВК-ту подає по пунктам засади порозуміння з Польщею. Друга з тих засад говорить: „РСФСР готова негайно підписати перемиря і прелімінарні умови мира на основі признання границею між Польщею і Росією лінії, котра переходить значно дальше на схід від границі, котру установила Найвища Рада Союзників 8. грудня 1918 р. з тим, що Східна Галичина полишається на захід від тої лінії".

Після большевицької декларації прочитав на тім самім засіданню Домбський декларацію польську, котра подала засади, на яких польська делеґація предкладає оперти мирові прелімінарі. В справі границь в уступі 2-ім точка а) сказано тільки: „Державна границя буде усталена не на підставі історичних ревіндикацій, але на підставі справедливого погодження життєвих інтересів переговорюючих сторін".

На слідуючім засіданню мирової конференції дня 27. вересня 1920 р. виголошено ще дві декларації, польську і большевицьку, що були відповідями на попередні декларації.

Польська декларація починалася так: „Декларація, котру зложила російська делеґація на попереднім засіданню, в своїй першій частині містить теоретичне представлення її засадничого політичного світогляду, входячи навіть у справи, котрі виходять поза предмет отсих переговорів і про які зовсім не може бути дискусії між Польщею і Росією, як напр. справа Галичини". В дальшій частині польської декларації про Галичину вже не згадується.

Друга большевицька декларація про Галичину вже не згадує.

Вкінці по довгих дискусіях і деклараціях большевики предложили дня 28. вересня 1920 р. проект мирового договору.

Друга точка того проекту звучала: „Супроти того, що національне самовизначення Східної Галичини не приняло(!) ще скристалізованої державної форми (проголошення української державности в Галичині 1. листопада 1918 р. й істнування Галицької Держави до пол. 1919 р. для большевиків не істнувало!), обі договірні сторони, признаючи в засаді(!) незалежність Східної Галичини, годяться на то, що остаточне вирішення її долі повинно відбутися шляхом голосування всеї місцевої людности на основі загального, безпосереднього, рівного і тайного голосування".

Точка третя: „Обі договірні сторони зобовязуються признати... законний лад, а також державний устрій, котрий створить у Східній Галичині воля народів, що мешкають у ній — і не втручуватися у внутрішні справи тих незалежних і самостійних республик" (крім Сх. Галичини проект має тут на думці ще республики білоруську, литовську й українську).

Точка пята: „Договірні сторони годяться, що границя між Білорусю й Україною з одної сторони та Польщею з другої в загальному повинна йти: від державної границі Литви і Білої Руси... через місцевости: ... Берестя Литовське, Любомлю, Володимир Волинський, ... а дальше здовж бувшої державної границі між Росією й Австро-Угорщиною до ріки Дністра при границі з Ромунією".

У відповідь на большевицький проект Домбський на засіданню Головної Комісії дня 4. жовтня 1920 р. заявив між ін. дотично Галичини слідуюче:

„Російська делеґація мішається до справи Галичини, котра ніколи не була під володінням Росії, до котрої Росія не має права взагалі мішатися і котрої справа тому взагалі не належить до отсеї конференції".

На заяву Домбського негайно відповів Йоффе. Між ін. про Галичину сказав:

„Те, що польська делеґація не хоче влучити до денного порядку Мирової Конференції питання Східної Галичини, **приймається до відома.** Одначе мотивування, що робиться се тому, бо Галичина ніколи не належала до Російської Імперії, потверджує тільки імперіялістичний спосіб думання польської делеґації. Полишаючи ту справу на боці, російсько-українська мирова делеґація не може одначе не звернути уваги польської делеґації на те, що справа незалежности Східної Галичини не є бажанням радянських червоних армій, а безсумнівною волею цілої галицької людности, що знаходить свій вислів навіть в заявах тих політичних партій, котрі своїм соціяльно-політичним світоглядом стоять куди ближче до Польщі, ніж до сучасної Росії й України".

*) Jan Dąbski: Pokój Ryski. Wspomnienia, pertraktacje, tajne układy z Joffem, listy. Z 15 ilustracjami i 1 mapą. Warszawa 1931. Ст. 224 + (1) + 15 табл. + 1 мапа.

Коли в Головній Комісії йшли такі спори, відбувалися рівнорядно тайні наради предсідників обох мирових делегацій. В часі першої такої тайної наради, що відбулася дня 1. жовтня 1920 р., предсідник большевицької мирової делегації Йоффе між ін. сказав дослівно слідуюче:

„Польща мабуть хоче створити буфорні держави. Росія такі держави вже створила, але тільки така форма їх істнування є для Росії приємлива. Росія не обстоює при підношенню справи Східної Галичини. Її предложення є тільки темою до дискусії а Східна Галичина висунена з тактичних мотивів, щоб було з чим виступити, коли Польща висуне справу Петлюрівської України. Росія розуміє, що для Польщі конечна галицька нафта, але для Росії конечне українське збіжжа. Се для Росії передовсім економічна справа. Росія може дати Україні незалежність, але не може мати на Україні ворожого собі уряду. Може дати Польщі західні границі, ніж лінія Керзона, але, природні річ, не може се бути ані лінія Пілсудського, ані лінія Дмовського. Польща України не потребує. Вибування української справи се доказ, що загранічною політикою Польщі кермують чужі впливи, бо Україна потрібна тільки Франції як терен для експльоатації."

Після того Йоффе звернувся до Домбського з формальним запитом: що в предложенім большевиками проекті для Польщі неприємливе?

На се відповів Домбський: „Передовсім не тільки з договору, але навіть з дискусії мусить зовсім зникнути Східна Галичина".

Йоффе: „А щож в такім разі зробити з Левицьким (д-ром К. Л., під якого проводом приїхала була до Риги галицька делегація боронити справи Галичини)? Треба хоч теоретично полагодити ту справу.

Домбський: „Приїзд Левицького не значить для нас ніщо. Коли Левицький побачить, яким шляхом ідуть справи, то сам виїде".

Йоффе: „При справі Галичини не впираюся. Повідомлю уряд про становище Польщі".

На тім закінчилася дискусія на мировій конференції в Ризі в справі Галичини. Ще раз згадав Йоффе про наш край на конференції предсідників дня 8. грудня 1920 р., але вже тільки мимоходом. Після того справа Галичини зійшла зовсім з нарад мирової конференції в Ризі. Нема також про наш край найменшої згадки ні в мировім прелімінари між Польщею й Росією з дня 12. жовтня 1920 р., ні в остаточнім мировім договорі між ними з дня 18. марта 1921 р. Галичину признали большевики в 1921 р. беззастережно Польщі, що в 1923 р. Антанта затвердила.

З того всего ясно понад усякий сумнів, що варті всі большевицькі заяви симпатій та співчуття для Галичини і Галичан! В дійсности Галичина була для большевиків тільки предметом продажі, якою вони заспокоїли Польщу, щоб не настоювала на справі Наддніпрянської України. А знов ту Україну трактували большевики як потрібну для них обору. І навіть не крилися з тим всім, тільки цинічно про се говорили. З того ясно також, що Мануїльського і двох збаламучених Галичан, Барана та Хомина, уважав Йоффе просто „парадеґоями". Ні один з них в справі Галичини, як виходить зі споминів Домбського, не промовив за весь час ані одного словечка. Словом, зі споминів Назарука і Домбського може вже наша суспільність мати зовсім ясний образ, що і як діялося в Ризі.

К.

——o——

ПОЛІТИЧНІ ВІСТИ

ВПРЕОСВ. МИТРОПОЛИТ Шептицький ревізитував нового воеводу у Львові, д-ра Рожнецького.

АНҐЛІЙСЬКІ ПАРЛЯМЕНТАРИСТИ, члени партії праці, Тома Р. Дейвис і пастор Беррем, прибули до Львова. Вони мають на ціли поінформуватися про польсько-українські відносини. Польська преса богато розписується про їх кількадневний побут, кажучи, що їх приїзд пошкодить Українцям, бо терористи будуть ним осмілені.

ВИЗНАЧНИЙ ПУБЛІЦИСТ проурядового табора в Польщі, п. Стпічиньский, оповістив у 214 ч. краківського „Ілстр. Курера" статтю про відношення, яке на його думку повинна заняти польська держава і суспільність до нац. меншостий, головно до Українців. Зміст: Не переговорювати далі з представниками укр. партій, особливо шовіністичних, зате до культурних потреб українських відноситися так, як і до польських... (Слова, слова, слова).

В ПЯТНИЦЮ РАНО прибув до Риму німецький канцлер Брінінґ з міністром загран. справ Курціюсом. Німецькі достойники їхали до границі не в сальонці, а як звичайні пасажири, а то з ощадности. Від границі доставив їм Муссоліні сальонку.

ПРЕМІЄР ФРАНЦІЇ Ляваль і франц. міністр фінансів Фляндєн прибудуть з візитою до Берліна в останнім тижні серпня с. р.

НІМЕЦЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ БАНК при співучасти великих приватних банків започаткував спільну акцію в справі управильнення платничого обороту. В тій ціли повстало акційне товариство о закладовім капіталі 200 міл. марок. Його назва „Акцепт- унд Ґарантібанк". В тій інституції взяло участь 11 великих кредитових установ. Новий ґарантійний банк має уможливити привернення нормальних банкових оборотів, збільшити довіря до банків і розложити тягар зобовязань на цілий ряд великих банків.

ПРЕСТОЛОНАСЛІДНИК малого князівства Ліхтенштайну, князь Йоган, оженився з Американкою Аліною Мек Фейрленд, котра внесла йому 50 міл. долярів посагу.

СВОБОДА СОВІСТИ В КИТАЮ. В Нанкіні відбулися наради народних зборів над проектом тимчасової конституції. Одна зі статтей конституції запевнює свободу реліґійних вірувань. Між 530 членами Народ. Зборів був лиш один католик: Лію Тсуен Тсінґ з Тієнтсіну. Він власне не допустив до обмеження свободи віри реліґійних меншин, бо зібрав 68 підписів, потрібних до відкинення поправки, яка власне мала обмежити свободу совісти реліґійних меншин.

СЕКЦІЯ НАЦІОНАЛЬНИХ ВИДАВНИЦТВ III Інтернаціоналу в Москві ухвалила виплачувати 600.000 рублів річної допомоги на польську радянську пресу. Супроти того „Трибуна Радзецка", котра досі виходила 3 рази на тиждень, стане щоденником. Субвенціонованою большевиками пресою в Польщі кермуватиме колеґія, в склад котрої входять: Варский, Домбаль, Ясеньский і Фелікс Кон („Г. П.").

ПРОФЕСОР ПРАВА парижського університету, Йосиф Бертельмі, видав книжку п. з. „Криза сучасної демократії". В ній є один уступ п. з. „Пілсудчина". Б. пише, що в Польщі панує військова диктатура й наводить посольську інтерпеляцію в справі Берестя. Він каже, що метод, пануючих у Польщі, не можна порівнувати з фашизмом, бо ті методи східного походження. Вкінці предвидує спокійний поворот до нормальних відносин на випадок, коли марш. Пілсудский усунеться з політ. життя.

——o——

НОВИНКИ

Помер міністр освіти Славомир Червінський після операції жовчевих камінів в 46 р. життя.

В селі Острівець, пов. Золочів, сектарі закралися до церкви, викинули з кивота Найсв. Тайни і в огидний спосіб осквернили церкву.

Невисліджені досі злочинці обікрали церкву ОО. Василіян в Золочеві. Висипали Найсв. Тайни, забрали все, що могли, навіть хоругви. Тому, що забрано речи злодіям зовсім непридатні, є дані, що по Острівци, пов. Золочів, прийшла черга на церкву ОО. Василіян — як пляновий наступ праці суботницьких сект, які в Золочівщині ґрасують еще від 1922 року.

Св. Землі знов загрожують арабські розрухи. Жидівські кольонії звернулися до анґлійського уряду о поміч.

Проект атеїстичної централі. Московська преса доносить, що „товариство безбожників" постановило приступити в слідуючім році до будови великої централі атеїзму в тій ціли, щоб вона була неначе „памятним храмом знищення християнської віри в Росії". Товариство те видає свій орґан „Безбожник", який має мати 3 міліони і пятьсот тисяч передплатників. (Річ ясна, що в подавляючій більшости — це „примусові" переплатники, або й „забездурники", яким редакція насилає часопис даром, коби лиш хотіли читати). Між тими „передплатниками" головно молодіж, цілковито зіпсута большевицьким вихованням. З тих „передплатників" надіються большевики стягнути гроші потрібні на поставлення помятника своєї безбожности.

В новинках „Діла" появляються річи, котрі не знати на який карб класти: глупоти чи злоби. І так в ч. 173 написано, що „о. ігумен Решетило перенесений на парохію в Лемківщині" з Варшави та що управу тамошної парохії обняв покищо уніятський місіонар о. Евґен Ружицький, що недавно перейшов з православія на унію. — Хто трохи орієнтується в наших справах (що належить до обовязків журналіста), той відразу спостерігби, що ціла та новинка злобний абсурд, бож хто не знає, що жадного ігумена не можна прецінь перенести на парохію. Тай хто дававби таку позицію як Варшава навернёному недавно (і то другий раз!) з православія? Цікаво, чому ред. „Діла" не поінформується телефоном в місцевім монастири заки пускає в світ таку купу нісенітниць.

Страшна повінь навістила Китай. Ціла долина ріки Янґ-Тсе-Кіянґ залита. Втонуло 1000 осіб. До міста Ганкав з усіх сторін напливають втікачі. Число їх доходить вже до 50 тисяч. Положення їх страшне, бо містови грозить голод і пошести.

Грошевий обіг у Польщі постійно зростає. В липні виносив цілий обіг 1 міліярд 490 мілионів 800 тисяч. В порівнанні з червнем обіг зріс на 23 міліони 300 тис. золотих.

——o——

Редукція цін на мужеську гардеробу актуальна. Згідно з оголошеною знижкою цін суконних матеріялів повідомляє фірма **А. Віттельс, текстильні склади у Львові, вул. Рутовського 7.** напроти катедри, що доставляє вибагливу мужеську гардеробу на міру з першорядних бельських матеріялів, виконану фаховою силою Фейлєром, у таких цінах: 1) Маринаркове шевіотове вбраня зол. 130.—, 2) візитове вбраня зол. 160.—, весняно-осінний раґлян зол. 160.—, 4) тренчкот зол. 130.— і т. д. — Фірма **А. Віттельс, текстильні склади у Львові, вул. Рутовського 7.** одержала на теперішний сезон останні новости суконних матеріялів на жіночі плащі, костюми і сукні, які продає по дуже доступних цінах, а саме в наслідок пороблених сею фірмою в останнім часі корисних закупів у бельських фабриках. 986 б) 14-10

——o——

9943-6

Час до зреалізування клича „Свій до свого“!

ОДИНОКА УКРАЇНСЬКА РЕСТАВРАЦІЯ, ПОКІЙ ДО СНІДАНЬ і ТОРГІВЛЯ ДЕЛІКАТЕСІВ :-: :-: під фірмою :-: :-:

„ГОВЕРЛЯ“ ЛЬВІВ, УЛ. РУСЬКА 16.

Тел. 75-92.

975

ПОРУЧАЄ СНІДАННЯ, ОБІДИ І ВЕЧЕРІ ПО ДЕШЕВИХ ЦІНАХ. — ПИВО ЖИВЕЦЬКЕ І ПІЛЬЗНЕНСЬКЕ. — ВИНА І МЕДИ.

8—10

Посмертна згадка

† **Бронислав Янів,** директор „Карпатії“ і „Кооперативи Український Театр“, б. голова „Р. Школи“, помер у 46 р. життя. Покійний уродився в Станькові, пов. Стрий, як син нар. учителя. Відданий на науку до кравця, власними силами скінчив гімназію, відтак права. Був канд. адвокатури, відтак урядником і дир. „Карпатії“. В нашім публ. життю займав ріжні уряди, був м. і. начальником Секретаріяту Внутр. Справ. Своє майно записав на фондацію для убогих студентів з тим, щоб підмог уділювано тільки ідейним студентам.

† Ґен. **Николай Юнаков,** б. міністр Укр. Нар. Республики, помер в Тарнові. Покійний походив з українського, зрусифікованого роду. В царській армії був в часі війни нач. штабу 4-ої армії й комендантом армії. Оставив по собі наукові воєнно-історичні праці. Був також професором Воєнної Академії. В українській армії Петлюри був шефом штабу. „Діло“ пише, що покійному належить ідея (нещасного) походу на Київ, замість на Одессу.

Присилайте в час передплату!

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

АҐРОНОМ-КООПЕРАТОР, добрий бесідник і орґанізатор, цею дорогою шукає заняття. Має за собою практику з рільного господарства, садівництва, огородництва, пасічництва і молочарства. Може вести курси й орґанізувати просвітні і и. товариства. Прийме працю також на селі. Зголошення слати до Адміністрації „Н. Зорі.“ під: Аґроном-кооператор 1006 1-3

Ліжка мосяжні і залізні. Ліжочка діточі сітки і матераци, ліжка полеві ріжної системи в великім виборі і по найнизших цінах, поручає за готівку і на рати **магазин меблів ШТАЙЛЬ і С-КА, ЛЬВІВ, Казимирівська ч.28** 1001а) телєфон ч. 64-13. 2—20,

АБСОЛЬВЕНТ ПЕДАҐОҐІЇ пошукує лекції підчас шкільного року на провінції. Приготовляє від 1—4 кл. ґімназ. або до семинаря. Зголошення слати до Адміністрації „Нової Зорі“ для „абсольвента“. 1001 1-2.

ШИРІТЬ КАТОЛИЦЬКІ ЧАСОПИСИ: „НОВУ ЗОРЮ“, „ПРАВДУ“, „БЕСКИД“.

До П. Т. фірми М. ФРАЙЛІХА

заклад виробу спеціяльних бандажів

Львів, вул. Городецька 35.

Уклінно допошу, що переконався я, що опаски Ваші є дуже добрі і усувають пропуклину в короткім часі. З поважанням.

Д-р КАРОЛЬ БАХМАН

997 3-19. лікар В. Дольських, Бережани.

ФУТРА дамські й мужеські, готові й на замовлення, як рівнож всілякі перероблювання після найновіших журналів виконує на догідні сплати Робітня футер Маріян Томашевський. Львів, вул. Зіморовича 17. 985 7—25

НА РАТИ: ліжко залізне кухонне **14** зл., сіткове **40** зл., умивалка **5** зл., **ліжко мосяжне 200 зл., матераци:** З подушки **30** зл., волосінні **75** зл. **Отоманки** ґобелінові **55** зл., Канапки ґобелінові **55** зл., як також приймає перерібки **ФАБРИКА ЗАКС,** ЛЬВІВ, ЛІНДОҐО 6, ТЕЛ. 79-99. 1005 1—25

ТАПЧАНИ, ОТАМАНИ, матераци, ковдри, дивани, фіранки, стори до вікон і тапети поручає ФІРМА

Е. КІЧАЛЄС і МАРҐУЛІЄС

1003 **Львів, Сикстуська 18.** 2-30

НА ДВОЛІТНІ РАТИ. Перед закупном меблів вступи, а переконаєшся, що найдешевше купиш меблі всілякого рода у ГЕШЕЛЄСА у Львові, вул. Коперника, ч. 23 (ріг вул. Вроновської). Фірма та знана зі своєї солідности поручає меблі всілякого рода, як також меблі тапіцеровані на довготермінові рати. Кождому купуючому по упливі року відсвіжує меблі власним коштом. Стережися отже шумної реклями і замарстинівської тандити. 912 38—100

ДЕНТИСТИЧНО-ТЕХНІЧНЕ ЗАВЕДЕННЯ

ФРАНЦІШКА ВИДЕРКИ

пересене з вул. Личаківської ч 58

952 **на вул. Кохановського ч. 51.** 13-30

ординує від год. 9-1 і від 3-6.

ФУТРА жіночі, мужеські готов на замовлення, як також всякі перерібки на догідних місячних сплатах поручає і виконує

954 **М. МОШУМАНСЬКИЙ** 20-25

Львів, ул. Боїмів ч. 1. тель. 10-11.

Приймає футра до переховування.

Увага: Для жінок спеціяльна жіноча обслуга.

ІВАНА УГРИНА

Львів, Вірменська ч. 15.

Бандажі на пропуклину, попородові пояси, на обвислі животи, пропуклину пупця, обірвання та випадання матиці, лічничі ґорсети й апарати ортопедичні найновішої конструкції. Штучні ноги й руки. Доставець Інституціям Інвалідів. 988 7-20

Одиноке укр. ортопедичне заведення.

Новоотворений Заклад Арт.-фотоґрафічний **„LOTOS“,** ЛЬВІВ, АКАДЕМІЧНА ч. 6. І. п. над фірмою Телічек, вхід від вул. Хорущина 5. Поручається Шан. П. Т. Публиці. 964 10—30

КАМІННУ ДОЛІВКУ ДО ЦЕРКОВ

з прегарних шліфованих плит

поручає

BRATTEL DE CET

Фабрика цементових виробів

Львів, вул. Шевченка 11 а.

Телєфон 20-78.

Рік заснування 1909. 1000 2-13

РЕВОЛЮЦІЯ ЦІН

з причини нагромадження товарів

Годинник з американського золота сист. АНКЕР, нічим не ріжниться від правдивого золота 18 карат., з копертами з 10-літньою ґваранцією за зл. 5.85 (замість 30.—) висилаємо на листові замовлення за почт. післяплатою. Годинник модний, елеґ. пл., практичний для кождого мущини так для робітника, як інтелігента, з охороною від пороху й від розбиття скла, бо з вічним склом, виреґульов. до мінути, 2 шт. 11.70, 4 шт. 23.—. Ліп. ґат. фант. зол. 7.95, 8.50, 10.50, зі світляним амер. ціферблятом 7.50, 9.50, 12.—, 15.—. Критий з трьома копертами зл. 11.—, 14.—, 16.—, 18.—, 25.—, на дамські руки або мужеські 9.30, 12.—, 14.—, зі світляним циф. 14.—, 16.—. Амер. ланцюшки 1.—, 2.—, 3.50, 5.— і 8.—. Будильники 8.95, 12.—, 14.—. За кошта пересилки платить купуючий.

Адресувати до знаної фірми:

Przedst. Szwajc. Zeg. Montre B.

969 **Warszawa** 9—25

Skrzynka pocztowa 827

КИЛИМИ НАЙҐАРНІШОЮ ПРИКРАСОЮ МЕШКАННЯ

992 3-3

ҐЛИНЯНСЬКИХ

Отсим прохаємо найширші круги Шан. Відборців відвидіти наш склад, та оглянути найновіші мистецькі моделі.

КИЛИМІВ М. ХАМУЛИ — Львів, Рутовського 1.

(Дім Шпрехера). Побіч склепу Рідля. (Дім Шпрехера)

ПРИЙМУ НА СТАНЦІЮ ХЛОПЦІВ з низшої ґімназії Подбаю про релиґійно-моральне виховання дитини і про науку в школі Зголошення приймаю під адресою: Олександра Кишакевичева, вдова по священ., у Перемишлі, вул Пельчари ч. 4. 991 4—8

Одинока найліпша й своєрідна паста до взуття

„ЕЛЄҐАНТ“ КОНСЕРВУЄ ШКІРУ

Жадайте лише сю пасту. — Адреса: Львів, Кордецького 51.

838 **Телєфон ч. 60-04.** 35-?

Видає й редаґує Комітет У. К. О. Відвічальний редактор Роман Гайдук. З друкарні Вид. Спілки „Діло“, Львів, Ринок ч. 10

Porto zapłacone ryczałtem

Рік VI. Львів, четвер 13. серпня 1931. Ч. 60 (460)

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 4 ст. на неділю на 8 ст.
АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Кльоновича ч. 8. II. пов. - Тел. 4-48.

Передплата в краю: 1/4-річно 6 зол. місячно 2 зол. За кордоном 1/4- 1 амер. доляр. — Ціна числа 25 сот. —
Конто П. Щ.: Краків 405.867.

Грім може спалить Ваші стоги й полукіпки, тому обезпечуйте збіжжа й пашу від огню в Т-ві вз. обезп.

„ДНІСТЕР"
857 У ЛЬВОВІ, ВУЛ. РУСЬКА Ч. 20. 60-?

„Відукраїнізовують" Україну

В большевицькій національній політиці знов наступила зміна курсу. Большевики знов прискорили централізацію правління і вицофування з дотеперішного формального українізаційного курсу. Президия ЦІКА Радянської України видала декрет, яким дозволяється приймати на державну службу таких урядників, котрі не знають української мови. Ці нові большевицькі посунення в тій области називають на Україні: „Відукраїнізовуванням України" (АТЕ).

Нові переслідування Церкви в Мехіку

Влада стейту Вера Круз в Мехіку видала зарядження, щоб число священиків обмежити до 11. Духовенство рішило продовжати свою діяльність, не числячися з тим розпорядком. Коли доступ до святинь буде заборонений, тоді священики будуть сповняти свої обовязки тайно. Архиепископ Леопольд Фльорес, апостольський делегат в Мехіку, повідомив, що епископи з Вера Круз не іменують сих 11-ти священиків. Таке іменування означалоби згоду на це нечуване зарядження.

——o——

ДПУ мордує в церкві католиків

З північно-східного погранича Польщі в районі Дзісни доносять, що летючий відділ ДПУ (Че-ка) під проводом якогось Юргенса впав до тимчасової каплички в місточку Ветріно, де молилося 200 католиків. Роззвірілі бандити з ДПУ почали рубати шаблями безборонних і замордували 7 осіб, 14 тяжко ранили, 154 осіб увязнили. Цей напад викликав паніку серед католицької людности. Начальник місцевої ДПУ заявив слідуючого дня, що дістав інформації про тайні збори контрреволюціонерів і тому вислав жовнірів. Коли на зазив присутні в капличці не хотіли отворити дверий, це мало вивести з рівноваги жовнірів і тому дійшло до такого нещастя. Мимо сих вияснень увязнених не випущено на волю.

——o——

Переговори про мобілізацію

Большевицький орган „Красная Звезда" в спеціяльній рубриці п. з. „Хроніка підготовки інтервенції" пише, будьтоби Польща, Латвія й Естонія вели переговори, котрі мають на ціли порозуміння щодо рівночасної мобілізації в тих трьох державах. Той сам орган пише, що Франція вже готова до війни і „всі кольонії Франції вже одержують кредити на переведення мобілізації".

Замах на канцлєра Німеччини

На поспішний поїзд, котрим мали вертати з Італії канцлер Брінінґ і мін. Курціюс, уряджено замах. Вісім вагонів вискочило з шин. 20 осіб ранених. Та Брінінґ і Курціюс вернули иншим поїздом. Є дані припускати, що замах виконали німецькі націоналісти зпід стягу Гітлєра, бо вони з тим навіть не дуже скривалися.

——o——

Ґанді їде півнагий на анґлійський двір

Ґанді, провідник анґлійських націоналістів, рішився приїхати на конференцію в Лондоні „одягнений" тільки в вузьку перевязку на бедрах, бо — каже — „так ходять одягнені гіндуські селяни, котрих я представляю". Анґлійський двір у великім клопоті, бо члени конференції мають бути приняті на авдієнції королівською парою і трудно собі уявити, щоб Ґанді міг зявитися перед королевою майже нагий. Лікарі кажуть йому, що в Анґлії можна в такім строю дістати запалення легких у вересні, та Ґанді не хоче відступити від свого заміру.

Страшна новинка з Маняви

Пишуть нам: Дня 2. серпня ц. р. о год. 5. попол. невідомий злочинець застрілив пятьма стрілами в плечі 17-літнього молодця Стефана Мельника с. Михайла, котрий пас худобу у власнім ліску, коло 400 кроків від дому. Безпосередно по вистрілах надбігла його мати з цікавости довідатися, хто і де стріляє, та на превеликий жаль застала свого улюбленого найстаршого сина скривавленого і неживого. Хто доконав цего душогубства і яка його причина, се покищо тайна. Слідство ведеться. Родичі застріленого дуже порядного, спокійного, та гарно вихованого молодця, ще перші господарі в Маняві: примірні, свідомі Українці і глибоко релігійні. Батько читає часописи і виступає проти яничар і комуністів.

——o——

Смалені дуби

„Громадський Голос" помістив у 30 ч. під заг. „Говорить людський ум: будемо безсмертні" такі смалені дуби: „В минувшім році заалярмувала світ ученних сензаційна вістка, що російському вченому вдалося оживити вбитого (чим, сокирою?) пса, що серце цього пса зачало знову бити, голова кліпала очима, отвирала рот і навіть поглочувала мясо (смажену ковбасу?)..." Далі „поучає" нарід, що „недалекий той час, в якому поведеться створити штучну живу клітину: протоплязму" і „тоді можна буде в безконечність (дослівно так пише!) відмолоджувати людський орґанізм"... Як називається той „російський учений", що оживив вбитого (!) пса, „Гр. Гол." не подає, хоч той учений мусить прецінь бути тепер дуже славний, коли втяв таку штуку. Подібно безкритично нахапаних поголосок не рідко можна зустріти в часописах!

Велика роля жде Україну

У Франції появилася на днях книжка пані Elise Despréaux: „Trois ans chez les Tsars vouges" Про ту знаменну книжку пише правий російський діяч Петро Рисс що слідує:

„За эти двѣнадцать лѣтъ вынужденнаго пребыванія заграницей врядъ ли другая книга взволновала меня такъ, какъ только что вышедшая работа Elise Despréaux".

Далі подаємо в перекладі причини схвилювання російського націоналіста: Що до фактів, то в ній нема нічого нового. Ми і без тої книжки знаємо — з описів других очевидців — нужду російського („русскаго") народу і страшний режім ГПУ, котрий перемінив нашу батьківщину в величезну каторжну тюрму. Одначе добре знаючи Росію й володіючи точним умом і знаменитою обсерваційною здібністю, авторка ставить перед читачем питання, котрі сто літ тому обговорювано в сальоні Елагінової: про місце Росії. Пані Деспре твердить на підставі висказів богатьох Росіян, з котрими вона говорила в Москві, що Троцький був олицетворенням „европейського" комунізму, коли Сталін являється виразом комунізму азійського (точніше: монґольського). Авторка пише: „Мабуть Европа колись пожалує, що не протягнула руки Троцькому". Не будемо говорити про будуче і не бачимо причини захоплюватися „европеїзмом" Троцького. Само собою розуміється, що культура Троцького висша і тонша від „культури" Сталіна. Та не в тім діло.

З чогож виходить у своїх твердженнях та предположеннях п. Деспре? Передовсім з очних вражінь. Вона кілька разів відмічує, що „на вулицях Москви обличча Росіян („русскія лица") розпливаються серед безконечної маси азійських народців, котрі урядили свої штабові кватири в столиці СССР": Москва перемінилася в типове монґольське місто.

Далі: „Монґольські народи все більше укріпляють свій вплив в СССР і грають першорядну ролю в сучасній еволюції Росії". А радянська влада „шукає свого шляху і своєї будуччини в Азії", серед „татарських і монґольських елементів". Сталін і його приклонники створили „російсько-татарський блюк і його сателітів — маленькі азійські республики".

З того висновок величезної ваги: большевики все більше „відвертаються плечима до Европи та йдуть в Азію"... „У кремлівських володарів є ніжність тільки для некультурних народців Азії". В закюченню чуємо від авторки таке: „Росія одказивається отъ роли „знаменоносца славянства".

Какъ бы вскользь г-жа Деспре говоритъ о будущей роли Украины...

Приблизно те саме говорив мені три роки тому один визначний чужинець, що відвідав Росію тай добре її знає. Значить — у весь ріст виступає на перший плян українське питання. І той чужинець, на котрого я щойно покликався, і пані Деспре зазначують, що гнет Мос-

кви особливо тяжкий на Україні, що Україна бориться й хоче відірватися від Росії. Приходиться відказатися від звичайного шабльону про „штучну українізацію". Річ ясна, що українська справа істнує. Навіть, коли все зачалося від „пропаґанди", то не треба забувати, що 15—17 літ сильної пропаґанди, скріпльованої ділами в напрямі тої пропаґанди, викликало вже великий рух, що приймає національні форми. Вже небогато літ тому назад зачали католицькі місіонарі ревно і плодотворно працювати на Україні, навертаючи на католицтво богато людий. Велику роботу роблять там і анабаптисти. Накінець, не треба замикати очий і на те, що Польща скріпляє свій політичний вплив на російській Україні, що не перешкоджує їй гнобити („ужемлять") своїх власних Українців. Може бути, що в тих всіх появах треба шукати одного, обєднуючого їх початку. Україна була колись довго під владою Польщі і під впливом західної, католицької культури. Отже вона мусить бути інакша ніж великоруська. Вона має інакше відчування життя і світа. Це країна індивідуалістична, котра ніколи не знала „артельнаго начала" в жадних його проявах і потому все відкидала „общину". Татарщина не показалася на Україні „роковымъ зломъ" (як в Росії). І те монґольське, що захопило тепер Росію, не може інстинктовно не відпихати від себе України. І тому Захід (Польща, католицтво) легко може використати Україну в своїх цілях. Коли Росія дійсно перестане нести прапор словянства, т. зн. коли большевизм проістнує ще 10—15 літ, — то чи Москва не переміниться в передову сторожу Монґолії й чи тоді не возьмуть на себе Польща й Україна представництва інтересів словянства? Я нічого не говорю від себе, я хотів би тільки, щоб пані Деспре помилялася.

Так пише рос. правий діяч у „Возрожденію" (ч.2.228). Ще недавно ніхто був би не припустив, що в такім орґані як „Возрожденіе" може появитися така стаття про велику ролю, яка жде Україну. Найцікавіші в тій статті місця, котрі живо пригадують зміст Пастирського Листа Преосв. Григорія Хомишина про політичне положення українського народу в Польщі та про великі завдання, які очікують Україну і Польщу на сході.

—o—

В білий день ограбили почту в Трускавці

О год. 5.30 попол., коли в почтовім уряді в Трускавці було кільканацять осіб, вбігло 6 узброєних людий з окликом: „Руки вгору!" Вони взяли від урядників ключі до каси, отворили її, забрали 37.000 зл. і вийшли, весь час держачи готові револьвери. За ними уряджено погоню. Почалася стрілянина, від котрої погиб один портієр віллі „Гуцулка", Юрко Мельничук, котрий заступав дорогу втікаючим. „Газ. Пор." написала, що учасники нападу забрали гроші й у приватних людий, а „Діло", що „напасники у приватних людей не взяли гроший зовсім", потому й „Г. П." спростувала своє первісне твердження.

—o—

Відкрив причину землетрусу

Недавно доносила преса про незвичайний в Англії землетрус, котрий дався чути також в Голяндії. Тепер капітан норвежського корабля „Габріс" повідомив морські власти в Норвеґії про такий випадок: Коли мій корабель опинився на морі серед густої мряки, я хотів докладно переконатися, де знаходжуся. Отже ствердив я глибину 14 стіп, тимчасом після карти в тім місци повинна глибина виносити 228 стіп. Я почав міряти далі й переконався, що на протязі 8 миль піднеслися з морського дна цілі сугорби, яких нема на карті. Се й було причиною землетрусу, який недавно відчули в Англії й Голяндії.

Українська справа в Польщі

на тлі англійського зацікавлення.

В польській пресі знов щораз частіше обговорюється українське питання і подається ріжні рецепти для його розвязки, залежно від політичної закраски даного часопису. Одначе в тих голосах преси не видно проявів, котрі вказували би, що автори цих статтей здають собі справу з ваги проблеми і підходять до неї без пристрасти й упереджень та з мірилом політичного реалізму і здорового розсудку.

В останніх днях у звязку з приїздом до Львова англійських парляментаристів, послів Дейвіса і Бері та з недалекою сесією Союза Народів, яка має розглядати українські меморіяли в справі т. зв. „пацифікації", в польській пресі майже всіх політичних відтінків знов загуділо. З цілої повені сих голосів і заміток занотуємо тут деякі, в котрих з купи патріотичних оклепаних фраз можна виловити яку таку політичну думку. Перший з тих голосів це стаття в краківськім консервативнім „Часі", другий в хадецькій „Жечипосполіт'ій".

„Час" зауважує, що Комітет Трьох має на останній Сесії Союза Народів здати звіт з розсліду українських скарг в справі „пацифікації" та зі спроб самих заінтересованих сторін полагодити українсько-польський спір. Українські партії, пише „Час", роблять натиск, щоб цей звіт випав для Поляків як найгірше. Прояви того натиску приносять депеші останніх днів. І так англійська „Унія Демократичної Контролі" в листі до мін. Гендерсона стверджує, що положення невдоволяюче, бо у весняній Сесії Союза Народів не дійшло до розгляду українських справ, а переговори Голуфки з Українцями не дали жадного висліду. Тому згадана унія взиває Гендерсона, щоб він як голова Комітету Трьох вплинув на уряд в таких напрямах: 1) виєднання відшкодування для покривджених в часі „пацифікації", 2) здобуття автономії для Українців, 3) введення цілої проблеми на порядок нарад Ради Союза. Другий прояв натиску це інтерпеляція в англійськім парляменті, чи дійшло до польсько-українського порозуміння, а коли ні, то щоб англійський уряд увів цілу справу на сесію Ради Союза. Друга інтерпеляція відноситься до числа увязнених українських послів і сенаторів. На перше питання державний підсекретар не відповів інтерпелянтам, на друге подав дані щодо скількости увязнених і засуджених українських послів і сенаторів. У звязку з тим пригадує „Час", що група 80 англійських парляментарних послів переслала мін. Гендерсонови резолюцію з жаданням, щоб цей перевів в лоні Ради Союзу Народів утворення постійної меншостевої комісії. Міністр Гендерсон відповів, що хоч симпатизує з цею резолюцією, то не запевнює, чи британська делеґація виступить в осени з таким предложенням. Вкінці третий прояв: приїзд до „польської України" двох членів Партії Праці, послів Дейвіса і Бері, котрі як подають часописи, „зворушені жорстокостями польських жовнірів супроти українських селян, обіцяють собі і другим зібрати матеріяли для безстороннього висвітлення перебігу пацифікації".

Реєструючи ті факти „Час" доходить до переконання, що для успокоєння української людности треба перш за все перетяти вузол, який лучить краєвих терористів з їх заграничними опікунами. Цей вузол на думку „Часу" можна перетяти в той спосіб, щоб усунути цілий комплекс україн. справ зі Союза Народів. Треба також вияснити „Комітетови Трьох", що репресії вжиті польським урядом були викликані терором і що польський уряд постійно не думає їх вживати. Навпаки, польський уряд хоче правити на „східних кресах" в дусі рівноправности, має програму такого правління і хоче постепенно вводити її в життя. „Великий час — кінчить „Час", — щоб польський уряд витягнув практичні висновки і приступив до „пацифікації" польсько-української території відповідними методами".

Хадецька „Жечипосполіта" цілком серіозно твердить, що Східна Галичина не є краєм українським, ні навіть не має переважаючої української більшости, але що чисельність Українців і Поляків майже однакова, „при чому Поляки мають культурну перевагу і не можуть перечеркнути своєї економічної переваги ні забути про свої жертви, понесені в минувшині для вдержання цего краю в своїх руках". На думку цего часопису всякі автономічні проєкти „загрожують польському елементови на сій землі, там де Українці мали би чисельну перевагу, „постаралибся чимскорше зліквідувати польськість". (Отже є „майже однакова чисельність й культурна та економічна перевага", а коли є, то звідки такий панічний страх перед ліквідацією польськости в польській державі?)...

Вкінці „Жечпопосполіта" йдучи за голосом санаційного журналіста В. Стпічинського признає, що є лише дві концепції розвязання „східно-малопольської" проблеми: 1) неузнавання устроєвих окремішностий для земель о мішаній людности, 2) жадання територіяльної автономії, яке видвигають польські соціялісти. Першу концепцію уважає „Ж—та" за свою, і її попирає ціла польська суспільність, другу вважає „Ж--та" для Поляків самовбивчою і тому її відкидає. Щодо першої каже „Ж—та", дискусія можлива і на її ґрунті можливе порозуміння з Українцями як суспільністю. Яке порозуміння і як воно можливе, не пише ні „Ж—та" ні жадна инша польська ґазета.

Як нам дивитися на всю ту сумотоху? На нашу думку, коли помаєвий польський уряд не зробив досі ні одного позитивного кроку в цілі полагодження української справи, то не відважиться (супроти своєї суспільности) зробити цего добровільно взагалі жаден польський уряд, а то длятого, бо польська суспільність, навіть її найбільше зріла верства, дивиться на українську територію як на кольоніяльну добичу, а до почуття обовязку супроти „кольонії" та суспільність не доросла. Що так дійсно є, свідчать бундючні заяви польської преси, що Поляки не мішаються до того, як Англія править Індією, отже нехай Англійці не мішаються до того, як Поляки правлять ...Галичиною. З другої знов сторони Українці не повинні привязувати за великої ваги до того, що заграниця час до часу інтересується нашою справою (хоч без значіння те заінтересування не є). Полагодження нашої справи в напрямі самоуправи можливе тільки тоді, коли ми під тим ґаслом зорґанізуємося політично і коли в міжнародній політиці наступлять факти, під впливом котрих мусі слаби змінитися опінія польської суспільности (подібно як це було перед конференцією в Спа). Коли не наступлять обидві передумовини, справа наша не вийде поза вічні конференції, комітети, обіцянки і надії.

—o—

Спішно їм до нещастя

З Берліна доносять: Авіятична фабрика в Людвіґсгафен'і, котра вже виробляє для большевиків діріжабль, призначений до наповнювання ґелієм а не водородом, одержала від уряду СССР замовлення на два нові діріжаблі типу „Цеппелін". Термін, в котрім мають бути доставлені, визначила Москва дуже короткий, не зважаючи, що ізза того прийдеться заплатити півтора раза дороще.

Поможіть погорільцям

Дня 8. липня ц. р. навістила громаду Зарваницю, Підгаєцького повіта страшна пожежа, якої найстарші люди не памятають, страшніша тим, що по причині великого вітру, який майже рівночасно звіявся, о ратунку й думати було годі. Пожежа знищила до тла кількадесять господарств, разом около 300 будинків. Кілька соток людий опинилося без даху над головою, без одежі, без куска хліба і без ніяких засобів до життя, бо враз з будинками згорів домашній добуток, інвентар і збіжжа. Шкода йде в сотки тисяч а положення погорільців погіршує ще й те, що не маючи інвентарів, не мають чим зібрати сегорічних плодів, не мають чим їх звести й нігде заховати так, що нещасним погорільцям грозить на добавок утрата цьогорічних плодів, утрата добутку їх цілорічної праці, остання дошка ратунку. В ціли несення помочи погорільцям завязався Повітовий Комітет в Підгайцях, заряджено негайно збірку в натурі у всіх громадах підгаєцького повіта, одначе льокальна поміч це лиш капля в морі, та не уйдуть нещасні погорільці своїй долі, коли негайно ширше громадянство не прийде їм з видатною допомогою. По тій причині підписаний Комітет звертається до всего громадянства з горячим проханням надсилати жертви для погорільців. Жертви проситься слати на адресу Союза Кооператив в Підгайцях для Пов. Ратункового Комітету, який негайно займеться їх розділом.

В Підгайцях, в липні 1931. р.

Повітовий Комітет:

Епископ Никита, Посол Олекса Яворський, о. Іван Токар — парох Підгаєць, нотар Степан Левицький, адв. Д-р Евг. Ловицький, адв. Д-р Григорій Стецюк, інж. Гриць Кузьма.

—o—

Людству загрожує звироднення

Англійський антропольог, проф. Віллонгбн, вибраний головою Медичного Т-ва, виголосив з того приводу лекцію про небезпеку звироднення (дегенерації), яка загрожує людству. Він твердить на підставі обчислень, що за останних 25 літ число ненормальних людий піднеслося з 4 до 8 на кожду тисячу і каже: Причина сього в тім, що здорові люди не хочуть мати більше дітий, а хорі плодяться. Треба ту справу поправити при помочи державних властий, поки не за пізно, каже Віллонгбі.

—o—

600 км. за одну годину

Французька команда летунів, котра має взяти участь у перегонах гідроаеропляпів за чашу Шнайдера, тренується на озері Берр. В часі вправ погибший ляйтнант Буго осягнув на апараті „Бернар“ майже 600 км. скорости лету за годину (докладно: 595 км.). Той апарат має мотор Юпітер-Містраль в силі 1500 коний.

Маленький фейлетон

Що давати дітям

на перше снідання і на вечеру.

Весь Захід Европи й також Америка вже віддавна визначили домінуюче місце в діететиці дітий — кашкам, клеїкам, вівсянкам і солодким молочним зупам. Американські діти в перших літах по упливі немовлячого віку дістають три рази денно вівсяні пляцки на молоці, кашки, солодкі молочні зупи та рівночасно тарілку добре солодженого, мягко розвареного компоту. Се дає добрі висліди для здоровля, вигляду й енергії дітий. Те саме заводять у Німеччині й инших краях Европи.

Проф. Д-р Л. КОПЛЕР

Релігія й політика*)

По друге, самим заложенням нової партії зла не направиться. Бо нова партія зовсім не дає більшої запоруки ніж давна, яка має бути покинена, що її посли будуть людьми чистих рук. Адже новозаложена партія буде складатися знов з людий, котрі зовсім не ліпші від тих, що творили давну партію. А де є ріжні люди разом, там все може трапитися щось „людського“. А як знов тогпляться в новозаложеній партії скандали, тоді требаб сю нову партію знов розвязати і трету партію закладати. Таким чином може дійти до безглуздої забавки чи до манії вічного розвязування партій і закладання нових.

Яке недорічне і необосноване розбивання старої партії і закладання нової ізза похибок послів, покажеться наглядно, колиб таке саме поступування перенести на інші орґанізації й товариства. До яких божевільних заключень можнаб тоді дійти! Бо, чи мається розвязувати громади, парохії, ордени і т. д. й нові заложити через те, що там лучилися проступки, злочини і скандали? Таж тоді безглуздя розвязування і закладання наново не малоб кінця.

Як від Церкви нічого більше не можна жадати, як лиш того, щоб вона з усею енергією дбала про карність і порядок й усувала всякі надужиття, так і від політичної партії можна лише того вимагати, щоб вона пильно стежила за карністю і дисципліною в її рядах, щоб вона вимагала від своїх функціонарів „чистих рук“, а тих, що провинилися, щоб безоглядно усувала з їх становищ. Коли вона це робить, то вона спозчила свій обовязок; більше вона не в силі зробити.

На підставі того, що тут сказано про способи, якими розбивачі єдности католиків стараються прикрасити свою роботу, мігби поверховний читач мати враження, що я обстоюю увіковічнення або сціпеніння якоїсь означеної політичної партії або кліки, і що я опрокидую в імя релігії всяку можливість заложення нової партії. Нічо не може бути більше неслушне і хибне, як такі висновки. Бо мої міркування в тій справі відносяться лише до тих трьох аргументів, якими намагаються оправдати риття шкідливе для єдности. Я тільки застановлявся, чи і коли на таких основах закладання нової партії булоб оправдане. Вислід тих міркувань майже зовсім негативний.

Питання, чи з инших причин, ніж тут наведені, утворення нової політичної орґанізації не булоб оправдане, тут очевидно не порушене, навіть не думаю його дотикати, бо до цего булаб потрібна нова розвідка.

Зазначу тільки се, що очевидно можуть бути такі випадки, коли нове політичне упорядкування життя католиків покажеться корисне й необхідне. Може бути таке, що програма істнуючої католицької партії не відповідає вже зміненим обставинам часу. Може бути й таке, що дотеперішна політична партія не заступала як слід інтересів деяких станів католиків і т. д. Одначе заки і в таких випадках приступиться до заложення нової партії, треба передтим спробувати всіх способів, чи не дасться приноровити програму істнуючої партії до змінених обставин, чи в істнуючій партії не можна узгляднити інтересів усіх станів в рівній мірі і т. д. Щойно тоді, коли нічо не дасться зробити, можна приступати до заложення нової партії.

*) Гл. „Н. Зоря“ чч. 10—59.

ШИРІТЬ КАТОЛИЦЬКІ ЧАСОПИСИ: „НОВУ ЗОРЮ“, „ПРАВДУ“, „БЕСКИД“.

З РЕЛ.-ЦЕРК. ЖИТТЯ

Звіт з Місії в Заболотові. (Історія місії. — Характеристика відносин перед місією). Парохія Заболотів, як і взагалі ціла околиця Заболотівщини належить до найбільш відсталих під оглядом релігійного життя. На се зложилися ріжні обставини, м. і. передвоєнний радикалізм, який обрав собі Заболотів за базу свойого ділання на цілу околицю. Видно був там ґрунт для нього придатний, бо знайшов богато прихильників і то на диво між старшими людьми. Многі з них ще й тепер живуть і визначаються своєю негативністю у відношенню до віри і Церкви, многі померли в нерозкаянню без св. Тайн. В повоєнних часах, коли радикальний дух збанкротував перед дальше ідучими соціяльними доктринами, особливо перед комунізмом, загал бувших радикалів перекочував у новий табор, який на зверх виявлявся у т. зв. сельробізмі. Дійшло до того, що після оповідань очевидців в неділю на Богослуженню було не більше як 7—10 людей на 3000 душ в парохії! Такий стан тревав до 1925 р. Тоді прийшов до парохії молодий священик-сотрудник о. Козуб. Під впливом його праці фреквенція в церкві збільшилася і коли на його зміну прийшов з кінцем 1926 р. пишучий се, застав в церкві вдоволяючу фреквенцію. Однак загальне релігійне невіжество лишилося найважнішою хибою парохії. Не рідкі були випадки незнання молитви „Отченаш“ у новоженців (мущин). Може далосяб було лихови зарадити, якби не політичні обставини. Именно в р. 1928 переводжено вибори до Сойму, а всякі вибори се найліпша нагода до агітації й деморалізації. Ті то вибори принесли зі собою велике зло а саме сельробівську агітацію, яка до того часу велася тихо. І сей шкідливий рух осягнув успіх, бо партія „сельроб“ одержала коло 700 голосів проти 85 несельробівських, отже навіть ті люде, що ходили до церкви, були під впливом сельробівської агітації. Серед таких обставин треба було працювати в парохії. При Божій помочи за чотири роки обставини дещо поправилися. В 1930 р. при нових виборах вже лише 460 голосів впало на сельробівську листу. В такій атмосфері зродилася думка про Місію, а подана до відома Т-ва „Апостольство Молитви“ знайшла дуже прихильний відгомін. Вже від року члени „Апостольства Молитви“ молилися за місію. Загал парохіян ожидав Місії нетерпеливо. Провідники сельробу заповіли, що будуть протиділати Місії. Коли час св. Місії визначено на день 11. липня, заходила поважна обава, що надходячі жнива будуть великою перешкодою для Місії. По части сі побоювання справдилися, бо в перших днях Місії фреквенція селян була дуже слаба, особливо на ранних науках. До перешкоджуючих обставин долучилася ще одна, а особливо „фестин“ сельробів, який мав відбутися якраз в перший день Місії. Тому, що власти заборонили фестин, його впорядчики з пімсти закрали в ночи всі серця від церковних дзвонів в надії, що тим зроблять велику перешкоду Місії. Сей інцідент моментально зліквідовано завдяки добрим людям з сусідних сіл, що самі доставили находячіся у них злишні серця дзвонів, а именно Всеч. о. Містодекан З. Кисілевський, Іван Лудчак провізор церкви в Ілинцях і прилучена церква в Демичу. Злобний і ганебний факт крадежі викликав загальне обурення всього населення без ріжниці народности й окрив справців пятном ганьби на довгі десятиліття. Місія відбувалася в обох церквах, то є в парохіяльній і дочерній. Ранком і перед полуднем збиралося немного людей з причини горячих жнив, зате вечером громадилося велике число вірних.

(Довінчення буде.)

ПОЛІТИЧНІ ВІСТИ

ТИМЧАСОВИЙ ПОРЯДОК НАРАД 64-ої Сесії Союза Народів, яка відбудеться у вересні, передбачує коло 20 точок. М. і. на порядку нарад буде справа австро-німецької митної унії, і деякі польські справи, пр. справа німецьких меншин на Горішнім Шлеську і звідомлення високого комісара Союза Данцігу в справі польсько-ґданських відносин. Крім того буде цілий ряд економічних точок. Правдоподібно будуть також розглядати справу „пацифікації" Схід. Галичини.

ФРАНЦУЗЬКІ ПОЛІТИЧНІ КОЛА ломлять собі голову над тим, яка може бути ціль подорожі німецьких міністрів до Риму. Фінансова ні, бо Італія сама не має грошей. Отже лиш політична, пише французький „Тан". Відмова Франції уділення Німеччині кредитів без політичних гарантій викликала в Німеччині реакцію у виді певного рода „полуденного Льокарна". За ним наступивби німецько-італійський союз для повалення версайського і звязаних з ним договорів, чого Франція і її сателіти дуже бояться.

ПЛЕБІСЦИТ В ПРУСІЇ в справі розвязання сойму скінчився негативно, т. з. гітлерівці й комуністи, котрі домагалися розвязання, не осягнули потрібної скількости голосів. Замітна річ, що за розвязанням голосував б. кронпринц з усею родиною. Предсідатель комісії викликав його як князя Прусії. З приводу плебісциту дійшло до кривавих бійок в богатьох містах Прусії.

ВЕЛИКУ АВАНТУРУ викликав своєю промовою соціялістичний посол Праґр в малярським парляменті. Він закинув урядови, що замкнення банків збільшило безробіття і голодові заворушення. Відтак загрозив, що коли безробітні не найдуть попертя, то пошукають його там, де будуть уважати відповідним. Це викликало крики і протести на лавах урядових партій.

ЛІТВІНОВ, комісар закордонних справ СССР, предложив Польщі безпосередну виміну даних, які відносяться до стану зброєнь в обох державах.

ЦІЛЕ БОЛЬШЕВИЦЬКЕ „ТОРГОВЕЛЬНЕ" ПРЕДСТАВНИЦТВО увязнено в Буенос Айрес. Представництво складалося зі 160 осіб, між ними 15 жінок. Причина арештування: комуністична аґітація і розповсюджування комуністичної бібули, яким займалася большевицька місія. Большевицький уряд казав зате виготовити листу Аргентинців, перебуваючих в СССР, які мають бути увязнені.

ІНСПЕКТОР червоної армії Буденний іменований членом колеґії комісаріяту рільництва.

МАНЕВРИ червоної фльоти відбуваються в Фінськім заливі. Зауважено там ескадру з 4 воєнних кораблів, крім „Марата" і двох кружляків.

ЛОНДОНСЬКИЙ „Ексцендж Телеґраф" доносить: На радянсько-польській границі коло Ракова дігнала погоня ґрупу втікаючих до Польщі людий і на самій границі 15 убила. 20 утекло через границю.

В НІМЕЧЧИНІ росте антисемітський рух, бо ширяться слухи, що жидівські банкірі вивозять свої капітали за границю, а в фінансових кругах мають жидівські банкірі перевагу („Парі Міді").

В АРҐЕНТИНІ відбудуться вибори президента 8 листопада с. р.

В ЧІЛЄ відбудуться вибори президента 4 жовтня с. р.

ПЕРУ ПЕРЕД ПЕРЕВОРОТОМ? З Ліми доносять, що правительство рішилося вислати 210 комуністичних аґітаторів в тяжко доступні околиці над горішною Амазонкою. На вістку про це робітництво почало політичний страйк. В демонстраціях беруть участь також студенти. Переворот можливий.

НОВИНКИ

Новий український щоденник має появитися у Львові з днем 1 вересня. Мавби се бути щоденник інформаційний, без політичної закраски. Видавці наразі невідомі.

„Український Голос" в Перемишлі припинений на домагання прокуратора у звязку з увязненням його редакторів, Р. Зибликевича і б. посла В. Зубрицького.

Кредити під застав збіжжа розділює Польський Банк у висоті 50 міліонів зол. за посередництвом державних і декотрих приватних банків. Чи попаде що з цеї суми нашому селянству?

Велика залізнича катастрофа стала ся на відтинку Лани—Білосток. Зударилися два поїзди, поспішний з особовим. Кілька вагонів особового поїзду розтеросщених. Льокомотива поспішного поезду скотилася з насипу. Зпід румовищ вагонів витягнено 4 трупи. 5 осіб тяжко ранених, з них 2 вже вмерло, легко ранених 14 осіб.

Коморники (нотарі) будуть державними урядниками. Вони перейдуть на етат суду і будуть діставати місячну платню. Стверджено, що у Варшаві лише 3-ох заробляє менше ніж 5 тис. зол. місячно. Інші заробляють 8—10 і навіть 15 тисяч зол. в місяць.

„Діло" в чч. 176—9 напечатало ряд фейлєтонів пера В. Темницького, присвячених памяти пок. провідника соціялістів М. Ганкевича. Ті фейлетони мають не тільки інформаційне, але й пропаґандистичне значіння для „доброї новини", як у них називається соціялізм. В ч. 178 знаходимо там вістку, що й один священик пок. о. М. Темницький, парох Шидловець, помагав соціялістам пачкувати через Збруч великі транспорти соц. літератури...

Чехословацький Банк емісійний підвисшив дисконтову стопу з 4 на 5%, вперве від 1925 р.

75-літний анґлійський письменник Бернард Шов, котрий недавно їздив в Москву, де його большевики дуже гостили. хвалив їх вертаючи, на чім світ стоїть. Вернувши до дому, нікого не приймає й тільки телефоном відповідає на всякі питання, що гостили його прекрасно. Значить, харч мав обильний, а чи мають там що їсти нещасні горожани СССР, тим він не журиться.

Скількість безробітних в Анґлії зросла. Дня 27. липня б. р. було їх 2.713.350, т. зн. 52.671 більше ніж попереднього тижня а 701.883 більше ніж в тім самім часі минулого року. Ся рекордова цифра викликає занепокоєння в Анґлії.

360.000 безробітних нараховують тепер в Австралії, котра має всього 6½ міліона людности. Годиться підчеркнути, що там від довшого часу правлять соціялісти, котрі своїми експериментами довели до такої катастрофи. Для порівнання пригадаємо, що в Польщі, котра має 30 міліонів мешканців, безробітних нараховують 263.000 і се вже великий тягар.

Величезну морську черепаху зловили рибалки коло Фіюме (Рєка). Вона важить 110 кґ. і довга на 1.80 метра. Припускають, що має 80 літ. Ту черепаху закупило акваріюм в Турині. Коли її уміщували в тимчасовім басейні, вона відгризла одному робітникови палець.

Тисяч двісті долярів вкрадено у Львові в трамваю провінціональному купцеві. Злодій витяв жилєткою чи бритвою цілу кишеню враз з грішми.

В церкві стояти з відкритою головою! Архиепископ Ялбжиковський видав слідуючий розпорядок: В декотрих місцевостях дієцезії члени організацій і корпорацій приходячи до церкви зі своїми прапорами, стоять з накритими головами. Того рода поведення незгідне з пошаною, належною домови Божому. Тому, для усунення згіршення. заявляю отсим, що мущинам, навіть хоружим яких небудь організацій фахових чи спортових, як вогневої сторожі, „Сокола", Т-ва польської молоді, Стрільця, Юнацтва, академ. і шкільн. корпорацій і т. п. не вільно перебувати в церкві з накритою головою. Розпорядок цей не відноситься до військових осіб, які беруть участь у богослуженню в повній зброї.

Військо починає щадити. Цього року не буде великих військових маневрів у Польщі, лише відбудуться всюди місцеві полеві вправи в рамцях дивізій. Це заряджено з огляду на ощадність.

——o——

Нове джерело закупу мужеського білля. Найдешевше джерело закупна мужеського білля є тепер фірма **А. Віттельс, Львів, Рутовського 7.** Ціна мужеської сорочки, виконаної по найновішому крою з матеріялу першої якости разом із 2 ковнірцями, тепер зол. 11. На виставах фірми А. Віттельс є найгарніші зразки матеріялів на білля. Фірма Віттельс просить оглядати матеріяли без примусу купна. 986 в) 15-100

Біржа

ҐРОШІ: Ам. доляр у прив. оборотах 9.06 зол.

ЗБІЖЖА: (Ціни в зол. за 100 кґ. льоко стація надання віддаль 200 км.). Пшениця двірська 19.50—20.00, жито дв. 18.00—18.50, жито сел. 17.50—17.75, ячмінь на мливо 16.25—16.75, овес гал. 16.50—17.00, фасоля біла 31—33, вика (сіра) 37.00—38.00, кукурудза ром. 21.00—21.50, гречка 19.00—20.00, лен 45.00—47.00, ріпак озимий 24.00—25.00, житн. грис 10.75—11.00, синій любинь 22.00—24.00, пшоно 49.00—51.00, сіно прас. 8.00—9.00, солома прас. 6.50—7.00.

НАБІЛ і ЯЙЦЯ: „Маслосоюз" платив кооперативам дня 10 серпня за 1 кґ. масла експортового 3.30, за 1 кґ. десерового 3.20, за літру молока 22—24 сот., за літру сметани 1.20, за копу яєць 3.80—4.00 зол.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає

Іспитований дяк з добрим тенороним голосом, уміє вести хор і аматорський гурток, глядає посади. Ласкаві зголошення: **Михайло Коваль,** Бучач, вул. Замок 180. 1007 1–2

ФУТРА жіночі і мужеські готов на замовлення, як також всякі перерібки на догідних місячних сплатах поручає і виконує

954 **М. МОШУМАНСЬКИЙ** 21-25

Львів, ул. Боїм'в ч. 1. тель. 10-11.

Приймає футра до переховування.

ТАПЧАНИ, ОТАМАНИ, матераци, ковдри, дивани, фіранки, стори до вікон і тапети поручає ФІРМА

Е. КІЧАЛЄС і МАРҐУЛІЄС

1003 **Львів, Сикстуська 18.** 3-30

НА ДВОЛІТНІ РАТИ. Перед закупном меблів вступи, а переконаєшся, що найдешевше купиш меблі всілякого рода у ГЕШЕЛЄСА у Львові, вул. Коперника, ч. 23 (ріг вул. Вроновської). Фірма та знана зі своєї солідности поручає меблі всілякого рода, як також меблі тапіцеровані на довготермінові рати. Кождому купуючому по упливі року відсвіжує меблі власним коштом. Стережися отже шумної реклями і замарстинівської тандити. 912 39—100

Присилайте в час передплату!

Видає й редаґує Комітет У. К. О. Відвічальний редактор Роман Гайдук. З друкарні Вид. Спілки „Діло", Львів, Ринок ч. 10

Porto zapłacone ryczałtem

Рік VI. Львів, неділя 16. серпня 1931. Ч. 61 (461)

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 4 ст. під неділю на 8 ст.
АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Кльоновича ч. 8, II. пов. - Тел. 4-48.

Передплата в краю: 1/4-річно 6 зол. місячно 2 зол. За кордоном 1/4- 1 амер. доляр. — Ціна числа 25 сот. — Конто П. Щ.: Київ 405.867.

Неспокої на Близькім Сході

З Баґдаду доносять: В цілім місті нема отвореної ні одної крамниці з виїмком аптик. Королівський замок, державні будинки і банки оточені військом. На ком аптик. Королівський замок, державні тролю анґлійські офіцири при помочи індійських жовнірів. На вулицях і площах стоїть богато машинових крісів. На базарах і в мечетах аґітують дервіші проти короля Іраку Фейзаля, закидаючи йому, що він „продав Анґлійцям відпустове місце Керґеллю, щоб Анґлійці могли там ритися за нафтою". Сфанатизована товпа нападає на поліційні постерунки й убиває Европейців. Ті факти використовують арабські націоналісти й ведуть проти Анґлії найострішу аґітацію, рівночасно проповідуючи „святу війну" проти меншостий: Жидів, Вірмен, Греків, Курдів, Якобітів і Несторіян. Вони живуть у вічнім страху, забарикадовані в своїх домах.

Шкідливість мішаних подруж

Німецький катол. орґан „Боніфаціюсблят" приніс такі дані про мішані подружжа Німців (католиків з протестантами): В цілій Німеччині заключено від 1923 до 1927 р. 291.481 мішаних подруж, себто 18 на сто католиків, котрі заключували подружжа, входили у звязок з некатоликами. З тих мішаних подруж 61.79 процент не були заключені в катол. Церкві, через що фактично відпало 180.118 душ. Далі аж 195.911 дітий з тих подруж взагалі неохрещено. Дітий у тих мішаних подружжах родиться дуже мало, а розводів у тих подружжах дуже богато.

Америка будує нові воєнні кораблі

ТК доносить з Вашінґтону: Секретаріят маринарки предложить на найблищім засіданню конґресу проект будови нових воєнних кораблів коштом 130 міл. дол. Між ними буде один кружляк скорости 32 вузлів на годину з плятформою для літаків. Він коштуватиме 20 міл. долярів, два инші кораблі, на котрих будуть воєнні літаки, коштуватимуть 27,500.800 дол. і т. д.

Конференція „Округлого Стола" в Анґлії

Урядово оголошено склад нової конференції „Округлого Стола". Тим разом на конференції буде 108 делеґатів (1930 р. було 89). Британійських делеґатів буде 19, незалежних держав (домініі) також 19, делеґатів британійських Індій буде 70. Між індійськими делеґатами є також Ґанді і провідниця індійських жінок Наіду, котра по увязненню Ґандія кермувала рухом цивільного непослуху. Пленарна конференція збереться коло 1. листопада, але вже 6 вересня радитиме комісія федерального устрою і 6. жовтня меншостева комісія.

СССР на передодні банкроцтва?

З Парижа доносять: Велике вражіння в парижських фінансових кругах викликав звіт англійсько - американської комісії знавців, котра вернула з СССР по довгих студіях. На думку комісії, СССР стоїть на передодні банкроцтва. Торговельні довги Совітів заграницею оцінила комісія на 75 міліонів фунтів стерлінґів (понад 3 міліярди зол.). З того на Німеччину припадає 45 міл. фунтів. Колиб Совіти направду попали в банкроцтво, то це ще більше підкопалоби Німеччину, зогляду на її вірительности в СССР.

Страшна повінь у Китаю

Положення в долині ріки Янк-Тсе трагічне. Чудова весна казала сподіватися гарних урожаїв. Одначе в кількох днях вода заляла 18 тисяч квадратових миль, знищила 4 міліони домів і кинула в обійми нужди 23 міліони людий. Від 100 літ не нотовано такої повені. Числа жертв в людях наразі не можна усталити, в кождім разі мусить їх бути богато, бо величезна скількість місцевостий находиться під водою. В Ганков вмерло богато втікачів. В провінції Чі-Лі повінь зробила нуждарями чверть міліона людий. Перед цілим краєм видніє марево голоду.

Знижка цін помешкань у Львові

„Дзеннік Людови" пише, що редукції платень урядників спонукали богато урядничих родин у Львові покинути дорогі помешкання в місті й випровадитися на передмістя або й до поблизьких сіл. Через те у Львові є тепер тисячі свобідних помешкань. Нерідко можна знайти помешкання з трьох кімнат в ціні 140 до 150 зл. місячно, коли чинш платиться за рік згори. Відступного вже не жадають, бо помешкань є до схочу. Подібно діється і в инших містах Польщі.

Помада проти тифу

Віденський бактеріольоґ, проф. Е. Левенштайн, спрепарував мазь з культури дифтериту. Нею намазується скіру й людина по якімсь часі іммунізована проти тої хороби. Цей спосіб завели вже у віденських школах. Він тим лучший від щіплення, що населення радше йому піддається. Тепер оповістив проф. Левенштайн, що робить успішно досвіди над такою самою помадою проти тифу й незабаром дасть її до загального ужитку.

Один фотос фільмовий
безплатно додає
Ателіє фотоґрафічне
„ВЕНУС"
Львів, Академічна 24, Тел.: 38-08
до 6-ох фотоґрафій фільм.
883 25—25

Грім може спалити Ваші стоги й полукіпки тому обезпечуйте збіжжа й пашу від огню в Т-ві вз. обезп.
„ДНІСТЕР"
857 У ЛЬВОВІ, ВУЛ. РУСЬКА Ч. 20. 61-?

ЛИСТИ З СЕЛА

І. Нові часи — нові люди.

Хто знав наше село перед зійною, хто пізнає його тепер, той сміло може твердити, що воно незвичайно змінилося в порівнанню з передвоєнним станом.

Війна започаткувала в селі новий процес, який безперервно тягнеться далі і не скоро закінчиться. Революційні події на наших землях ще більше поглибили той процес і внесли зріжничкування, котре далі відбувається на наших очах. За час війни і дальших подій село богато пережило, богато ріжних людий бачило у себе. Сільські діти служили в ріжних арміях, бували на ріжних фронтах, переходили ріжні краї, а це все не могло остати без впливу на характер і вдачу наших людий. Старе покоління зі своїм способом думання відійшло від життя і воно вже вимирає на наших очах. На зміну приходить нове покоління. Часи зміняються, зміняються і люди. Нові часи — нові люди.

Тип старого, пасивного і сентиментального дядька-селянина належить до минулого. Ви ще стрінете його тут і там, але він вже не має найменшого впливу на розвиток подій в родинному селі. Він цілий у минулому. Коли навіть береться за якусь справу — то нагинає її до старих форм, котрі ніяк не даються наповнити змістом сучасного життя. Він на кождому кроці розчаровується, нарікає на погані часи, на зміни, які зайшли на його очах і з якими він ніяк не годен примиритися.

— А скажіть мені, пане, чи ще довго буде ця війна? — якось питає мене один з могіканів старого села.

— Яка війна? — питаю здивований.

— Та оця, що вже сімнацять літ тягнеться і кінця не видно.

Пояснюю йому, що війна вже давно закінчилася і навіть нема великих надій на нову війну.

— Та мені всі так говорять як і ви, але я ніяк не годен повірити, що війна вже скінчилася і все має остати так як тепер. Десь мусить бути наш цісар, наше військо і вони колись таки мусять вернути до нас.

Пояснюю йому, що старий цісар вже давно вмер, умер і його наслідник, розвалилася австрійська держава, а на її розвалинах повстали нові держави з новими формами правління і т. п. Тяжко йому це зрозуміти і ще тяжше примиритися з тим. Він каже, що як сюди прийшли були Москалі, то „наші" відойшли за Карпати і потім назад вернулися та прогнали Москалів. Тепер ґазети пишуть, що цісарський син готується до нового панування. Про це скрізь говорять люди, отже в тім щось мусить бути. Там за Карпатами цісар напевно знову збере військо і прийде до нас. Щойно тоді настане спокій і порядок. Люди знов будуть боятися Бога, не будуть минати церкви, будуть шанувати і любити свого цісаря, бо тепер якийсь такий дивний лад, що кождий розказує що иншого і не знати кого слухати. Один мудріший від другого і через те що раз гірше

на земли. Заробити нема де. податки що раз більші, гроші не мають того значіння, що колись, бо нема таких порядків, які були за цісаря, котрого всі мусіли слухати і добре було.

Тяжко переконувати таку людину, котра зросла в вірі в непобідимість цісаря, його старостів і жандармів. Такий тип з недовірям ставиться до всего нового. в глибині душі плекає думку про поворот цісаря, що раз більше замикається в собі й уникає людий. Його пісня скінчена. Він хоч живе в сучасному, але сам належить до минулого і тому з його голосом ніхто не числиться. Ми, що також бачили цісаря, ще розуміємо його, але підростаюче покоління вже насміхається з него, передразнює на кождім кроці, бо вважає його диваком.

А ось другий тип.

Це той, що вже перед війною приходив до слова і значіння, але війна вирвала його з села і кинула на арену военних подій. На чужих фронтах змарнував свою молодість і силу, на рідний фронт прийшов зломаний на здоровлю і захитаний у своїй вірі. Він бачив упадок цісарства і всякого авторитету, бачив розвал старих форм. Нові форми нічим не захопили його, не натхнули поривом до нових діл. Вихований в карности і дисциплині він привик до порядку, якого не знайшов в нових формах і тому не міг захопитися ними. На широких боевищах України сконала його віра. Внаслідок того і життя стратило для него привабливі цінности, почалося звичайне животіння. Це ті розчаровані ідеалісти, котрі при инших умовах могли бути й дуже корисними громадянами свого села. Вони загубили свій життевий ідеал і вже не годні його віднайти. Минуле вважають безповоротним, нове приймають як конечне зло, якого не мають сили ні відкинути ні виправити. Вони ще беруть участь в громадському життю села, самі критикують нові починання та знеохочуються всякою опозицією і під її напором усуваються від всего. Тому на кождому кроці мусять уступати перед типом молодшим, більше крикливим і безпардонним.

Який же той новий тип селянина?

Він виростав в розгарі війни, він бачив загибіль старих форм й авторитету. В часі революційних подій він сам схопив зброю і цілому світові проголосив свою волю до незалежного життя. Але ще не мав життевого досвіду. Тому і зброю мусів випустити зі своїх рук. Та проводу в селі не хоче віддати иншим. Експанзивний, непосидющий, нервовий і дуже загонистий, він не перебирає в засобах до цілі. Він не признає жадного авторитету і сам на себе дуже зарозумілий. Заздрісний на долю инших, вічно невдоволений, все повний злоби і гніву, кождої хвилі готовий до сварки і до бійки! Це той „семпер тіро", той неспокійний дух села, який вічно клекотить і крие в собі ріжні гадки. Він прислухується до кождого голосу, до кождої думки, але власну думку скриває в собі і не виявлює її. Ось в загальному новий тип нашого селянина.

Цьому новому типові завдячуємо те, що наше село перестало бути пасивною і неповоротною масою, що активізувало себе й організує свою силу, не кориться і за кождим ударом на ново підносить голову. Його вже не можна зломити ні війною, ні карною експедицією, пацифікацією... Нове село це все вже бачило, воно це все вже пережило, воно усвідомило собі свою силу, вірить тільки на неї. Цій свідомости наше нове село завдячує цілий ряд нових організацій: відновлені читальні, аматорські гуртки, хори, орхестри, руханкові і спортові товариства, пожарні сторожі, кружки самоосвіти, ріжні курси, кооперативи ріжних форм, професійні (станові) організації, партійні громади і т. д. Нове село власними силами організує свою господарську, культурну і політичну силу. Почин до цього дають свідоміші селяне, котрих нині вже не брак. Є між ними богато недокінчених гімназистів і семинаристів, котрі вернули до господарських занять, але не забувають про працю над піднесенням села. Є в селі богато б. підстаршин української армії, котрі нині займають провідні місця в громаді. Є в селі богато самоуків, котрі кожду вільну хвилину використовують на це, щоб самому чогось навчитися і з другим поділитися цим знанням. Знаю молодого селянина, котрий займався економічними науками і дуже добре визнавався в теоріях визначніших економістів. „Капітал" Маркса основно простудіював (користуючись російським виданням) і на марґінесі поробив цілий ряд влучних заміток, з котрих мігби скористати неодин прихильник марксівської теорії. Знов инший займався історією реліґійних рухів і призбирав собі цілий ряд досить цікавих видань з тої области. Ще инші цікавились фізикою, математикою, хемією, ботанікою, зоольоґією і науками з области аґрономії. Нині в наших селянських хатах стрінете вже завязок домашної підручної бібліотеки, ріжні ґазети, селяне читають і дебатують на ріжні лади. В звязку з тим збільшується інтерес до всего, село прислухується до нових життевих подій, воно під кождим оглядом намагається йти вперед. В тій цілій роботі ініціятива походить переважно від самих селян. Це позитивні селянські типи, це ті нові піонірі відродження селянства, котрі своєю працею пишуть нову сторінку в історії нашого села.

Але попри ці позитивні типи наше нове село має також і негативні, котрі в громадську працю вводять замішання, розклад і деморалізацію.

Один з них бувший австрійський жандарм, після війни великий „патріот" і націоналіст. Коли Поляки не приймили його назад до служби в поліції, він почав організувати саботажі і за це кілька місяців просидів у тюрмі. Потім добився громадської секретарки і з часом став заушником старости, конфідентом поліції, стовпом місцевого хрунівства, котре богато кирині вносить в громадську роботу.

Другий молодим хлопцем відойшов з села разом з московськими військами і повернув аж після війни і революції. Зараз вступив до радикальної партії і став організувати її прихильників, пізніше перейшов, розуміється, до сельроба і врешті до комуністів. Це перший демаґоґ і баламут села. Знайшов собі пару і з нею живе без вінчання, дітий не хрестить, насміхається з Бога, реліґії й церкви. Будучи скарбником кредитової кооперативи її грішми розпоряжався як власними і за це „мав справу з слідчим судією". Тепер він в селі лідер лівої опозиції, котра вносить богато замішання в громадську роботу.

Третий тип хорує на пана. Це недокінчений гімназист, б. хорунжий, одинак богатих родичів. Не скінчив шкіл, до роботи не береться, цілі дні пересиджує в близькому місті, бо на селі не має відповідного товариства. Ходить у краватці і лякерках, залицяється до учительок, все женихається і не годен оженитися, бо селянки не хоче, а пані за него не спішиться виходити.

Це типи з мого села, але подібних можна знайти більше і по инших селах. Не буду вичисляти їх, бо це не дасться вмістити в рами листа, може иншим разом згадаю про них. На щастя такі типи в меншости, але своїм поведенням спричинюють богато шкоди, вносять деморалізацію головно в ряди селянської молоді. котрій потрафлять заімпонувати своїм поведенням і манірами. До негативних явищ в сучасному селі треба зачислити й упадок віри та моралі, але про це буде мова в дальших листах.

Ще передвчасно твердити, в які форми виллється той процес, започатковання в селі війною і поглиблений революцією. На рівні з позитивними сторонами криється в ньому богато негативних сторін, котрі треба виявити й поборювати, щоб той процес не зійшов на манівці.

Основу нашої нації становить селянство, про що у нас звичайно деклямується на кождому кроці, але в дійсности це селянство дуже мало знане нашим політикам, котрі претендують на провід нації. Не знають того селянства ні наші політики, ні кооператори, редактори, ні культурні працівники і т. п., не знає його вся наша сучасна міська інтеліґенція. Розуміється, виїмки бувають, але дуже нечисленні. Хоч та інтеліґенція часто походить з села, то вона пірвала з ним звязки і дивиться на него крізь призму міських інтересів, — уявляючи собі, що село створене на це, щоби для міста постачати найконечніші продукти. Для більшости нашої інтеліґенції село ще досі видається таким затурканим і безнадійним, теперішний селянин таким безпорадним і пасивним, якого зустрічаємо в творах Стефаника, таким наївно хитрим і придурковатим, як у творах Мартовича, таким сентиментальним і романтично настроєним, як у творах Черемшини. Та ці типи належать до минувшини, після них остав тільки спомин. Щоб пізнати сучасне село, новий тип селянина, треба знов навязати ті нитки, котрі колись вязали нашу інтеліґенцію з селом і котрі перервалися в наслідок байдужности і лінивства інтеліґенції. І тому що основне ядро нації це дійсно селянство, треба наблизитися до него і всі творчі сили кинути до праці над завершенням позитивних сторінок того процесу, який тепер відбувається по наших селах. Тільки в єдности й гармонійній співпраці творчих сил села й міста лежить запорука визволення нашої нації й нашої державної незалежности.

Б. К.

70 міліонів безробітних у світі

Міжнародне Бюро Праці в Женеві оголосило дані щодо стану безробіття в цілім світі. По тим даним в Европі було при кінці лютого коло 20 міліонів безробітних. В Індії число безробітних сягає 40 міліонів. В Японії безробіття майже нема, бо там йдуть великі інвестиційні роботи у звязку з катастрофальними землетрусами. З Китаю нема даних про безробіття. Всіх безробітних в цілім світі нараховує це бюро 60—70 міліонів. Це становить 3 процент загалу людности цілого світа.

——o——

Кінь також може збожеволіти

Ветеринарі Альферської школи у Франції видали опінію, що кінь може також збожеволіти, а саме з такого приводу: Два французькі жандарми кінно об'їздили район Крейля (коло Парижа). Зірвалася буря й коло одного з них вдарив перун. Кінь жандарма дуже перелякався, скинув їздця і помчав. На сідлі остала шабля жандарма, котра била коня, за кождим його скоком, отже кінь скакав іще більше. Шаленим ґальопом добіг до села Вільбер, де на площі відбувалося якесь торжество. Вже було темно й кінь ще більше перепудився, побачивши товпу людий, що вимахувала руками, бо хотіла його задержати. Він з розгону перескочив найблище стоячих, причім одного на місци вбив, ударивши його копитом в голову та поранив 6 дорослих і трое дітий. Ветеринарі твердять, що так богато непривичних вражінь довело того коня до божевілля.

——o——

Зазив Ради Старих

до українського громадянства.

Сучасні обставини, які переживаємо, незвичайно тяжкі і небезпечні для нас Українців, вони вимагають від нас: обєднання наших думок і наших сил. Отсе відчув і зрозумів та ділом показав наш нарід: однодушною поставою в останних виборах до сойму і сенату. Цим ділом виявило наше громадянство, що воно має довіря до вибраної з його волі репрезентації парляментарної та хоче, щоб той політичний провід заступав його справи.

Але по виборах, як минула головна небезпека, наше громадянство знов розєднується: одні відсуваються від національної роботи, другі роблять не так, як би треба, та одні другим не довіряють — і при всякому ділі вишукують підозрівання про всілякі вчинки непровірені і навіть про мнимі зраджування справи національної, замість щиро розмовитися і взаїмно порозумітися. І те поспільне підозрівання іде так далеко, що навіть нашій парляментарній репрезентації, значить послам чи сенаторам не можна з ніким розмовитися, щоб не стягнути на себе клейма угодовців або відступників...

Отсе безперечно нездорова проява в нашому громадянстві та її треба залишити, бо такими вчинками ми себе тільки розєднуємо і затрачуємо час на поборювання своїх, замість ставати до дійсної роботи, а нашим передовим діячам віднимаємо спромогу свобідної акції і даємо закид противникови в руки, начеб у нас панувало безголовя... Тому перед таким поступованням остерігаємо наше громадянство та радимо навернути до єдности і поспільного довіря. Це одно слово.

А друге слово до нашої молоді. Розуміємо настрій нашої молоді і її почування в сучасних обставинах, але не можемо погодитися з цим, щоб недосвідна молодь поривалася до таких актів, які ведуть до винищування нашого наймолодшого покоління, — а не приносять хісна. Отсе якраз затрівожує нас небезпекою для будучности української нації, коли може не стати нам нашого покоління.

Тому відзиваємося до нашої молоді, щоби йшла за розвагою, та не легковажила голосу остороги батьків, котрі дорожать життям своєї молоді. Оберніть свою молодість і бажання посвяти на доцільні діла, які принесуть справдішні основи для добра і будучности української нації.

Львів, 5. серпня 1931.

За Раду Старих:
Юліян Романчук, Д-р Теофіль Окуневський, Д-р Кость Левицький.

—o—

Можна буде ординувати через океан

„Ді Медіцініше Вельт" принесла статтю двох фізиків, Леві-Міхеля й Цайтліна, в котрій є опис дивного апарату, важного й для медицини. Той апарат пересилає радіеве проміння через людський організм і як стій передає фотографію організму на тисячі миль так докладно, що в Берліні можна бачити, як беться серце хорого, котрий знаходиться в Америці. Рівночасно докладний радіотелефон передає навіть шум від удару хорого серця і взагалі всякий шум, який видає дихання хорого. Таким чином незабаром лікарі в Европі могтимуть ординувати в Америці і навпаки, а студенти медицини могтимуть слухати лекцій найславніших професорів медицини, сидячи вдома на селі.

ШИРІТЬ КАТОЛИЦЬКІ ЧАСОПИСИ: „НОВУ ЗОРЮ", „ПРАВДУ", „БЕСКИД".

Статут Католицької Акції

В ГАЛИЦЬКІЙ ПРОВІНЦІЇ,
затверджений на Конференції Гр. Катол. Галицького Епископату у Львові дня 3. І. 1931.

1. Завдання Католицької Акції є приготовляти, творити і гуртувати католицькі стоваришення для цілей світського апостольства, себто для поглиблення та поширення, впроваджування в чин і оборони католицьких засад у житті одиниці, родини та суспільности, згідно з наукою католицької Церкви і вказівками Апостольської Столиці.

2. Патроном Католицької Акції в нашій церковній Провінції є св. Йосафат, — головним торжеством є свято Христа Царя (в останню неділю жовтня).

3. Католицька Акція стоїть поза і понад політичними партіями.

4. Католицька Акція є залежна від гр. кат. Епископату, який кермує нею за посередництвом Комісії Епископату для справ Католицької Акції.

5. Централею Католицької Акції є створений гр. кат. Епископатом Генеральний Інститут Католицької Акції у Львові, який має характер правної церковної особи по думці 1489 кан. і XVI. арт. Конкордату та який кермується правильником, що його затвердив гр. кат. Епископат.

Генеральний Інститут Католицької Акції складається з Президента і Директора, іменованих гр. кат. Епископатом, та Секретаря, іменованого Президентом Генерального Інституту.

6. Завданням Генерального Інституту Католицької Акції є:

1) виучувати теорію і практику Католицької Акції, та поширювати її дух і зрозуміння,

2) вишколювати до католицького організаційного життя та католицького апостольства уряджуванням курсів, зїздів, маніфестацій і т. п.,

3) прослїджувати потреби католицького життя,

4) розбуджувати католицьку ініціятиву та формувати католицький погляд на справи, що входять в обсяг Католицької Акції,

5) уділювати фахові поради й поміч в напрямі організування Католицької Акції та католицьких стоваришень,

6) підтримувати католицький видавничий рух та пропаганду українських видавництв з ділянки Католицької Акції,

7) видавати часописи для справ Католицької Акції а також книжки, брошури, летючки і т. п. із її обсягу.

7. Комісія Епископату для справ Католицької Акції іменує на протяг трьох літ Президента Генерального Інституту Католицької Акції та Генерального церковного Асистента, який слїдкує за цим, щоби діяльність Генерального Інституту Католицької Акції була успішна, згідна з духом Церкви і з порученнями гр. кат. Епископату.

8. Президент Інституту Католицької Акції скликує, якщо зайде потреба, Раду Католицької Акції, в якої склад входять Президент Генерального Інституту, Генеральний церковний Асистент, по одному делєгатові поодиноких Епархіяльних Інститутів Католицької Акції, по одному делєгатові цих поодиноких краєвих католицьких товариств, які приняв в ряди Католицької Акції гр. кат. Епископат і вкінці також інші визначні католицькі особи, які до цього покличе Генеральний Інститут Католицької Акції, а яких число не може перевищати вище згаданих делєгатів товариств.

9. Генеральна Рада Католицької Акції є дорадчим органом Інституту Католицької Акції.

10. Генеральний Інститут Католицької Акції комунікує свої внесення, ініціятиви, спостереження та публікації Епархіяльним Інститутам Католицької Акції.

11. Епархіяльний Інститут Католицької Акції є створена Ординарієм централя Католицької Акції на терені Епархії. Має характер правної церковної особи на основі церковного права та Конкордату.

12. Епархіяльний Інститут Католицької Акції складається з Голови і Секретаря, іменованих Ординарієм, остає в залежності від Ординарія і кермується правильником, принятим Ординарієм та узгідненим із директивами гр. кат. Епископату.

13. Ординарій іменує на протяг трьох літ Голову Епархіяльного Інституту Католицької Акції, Секретаря та церковного Асистента, який, користуючися правом успішного спротиву, слїдкує за цим, щоб діяльність Епархіяльного Інституту Католицької Акції, як також праця Католицької Акції в Епархії, були згідні з духом Церкви та зарядженнями Ординарія.

14. Завданням Епархіяльного Інституту Католицької Акції є:

а) організувати по Деканатах і парохіях Католицьку Акцію, покликуючи в її ряди ці неполітичні стоваришення, які Ординарій признає католицькими, і які мають цілі світського апостольства,

б) розбудовувати на терені Епархії Католицьку Акцію та кермувати нею,

в) помагати в організуванні цих католицьких стоваришень, які мають увійти в склад Католицької Акції,

г) впоювати католицького духа в згуртованих у Католицькій Акції організаціях та координувати їх діяльність для цілей і в рамах Католицької Акції,

ґ) прослїджувати потреби католицької справи та завдання Католицької Акції на терені Епархії,

д) прослїджувати методи успішного реалізування ініціятиви та внесень, одержаних з Верховного Інституту Католицької Акції.

15. Президент Епархіяльного Інституту Католицької Акції скликує, якщо зайде потреба, Епархіяльну Раду Католицької Акції, в якої склад входять: Голова і Секретар Епархіяльного Інституту Католицької Акції, Епархіяльний Церковний Асистент, по одному делєгатові кожного цього Епархіяльного католицького стоваришення, яке прийме в ряди членів Католицької Акції місцевий Ординарій, та вкінці й інші особи, покликані Ординарієм.

16. Завдання Епархіяльної Ради Католицької Акції є прослїджувати потреби католицької справи та обговорювати проблєми, як рівнож і завдання Католицької Акції на терені Епархії.

17. Головою Деканальної і Парохіяльної Католицької Акції є запропонований Деканом або Парохом визначний католик, вибраний звичайно зпоміж предсідників місцевих католицьких організацій, а затверджений на протяг трьох літ Епархіяльним Інститутом Католицької Акції. Церковним Асистентом Деканальної згл. Парохіяльної Католицької Акції є Декан, згл. Парох.

18. Деканальні і Парохіяльні Католицькі Акції:

а) виповняють завдання поручені їм Епархіяльним Інститутом Католицької Акції,

б) підпомагають розвій католицьких організацій на свойому терені,

в) розбуджують апостольського духа та свідомість обовязку співпраці світських із церковною єрархією для справи Христового Царства,

г) витворють католицьку опінію,

ґ) поширюють українські видавництва з ділянки Католицької Акції.

19. Деканальні і Парохіяльні Католицькі Акції кермуються правильником, затвердженим Епархіяльним Інститутом Католицької Акції.

20. Згуртовані в Деканальній і Парохіяльній Католицькій Акції католицькі організації обовязані вишколювати своїх членів до світського апостольства, сповнювати поручені їм Католицькою Акцією завдання в обсягу тогож апостольства та брати участь у католицьких працях і маніфестаціях, які зарядить Католицька Акція. Поза цим католицькі організації задержують свою автономію та свобідно розвивають свою діяльність під проводом своєї влади на основі власних статутів.

—o—

Релігійні секти

ЧИ БЕЗБОЖНИЦЬКІ БАНДИ.

Після війни появилися на галицькому ґрунті нечувані у нас досі т. зв. релігійні секти: суботники, баптисти, штундисти і т. п. З початку думали люди, що се дійсно „веруючі“. Та згодом показалося, що се нічо инше, як збіговисько темних типів, які не маючи нічого спільного з релігійними почуваннями, сунули в секти ради наживи. І не варт булоб над сим застановлятися, якщоб не їх найновіші, прямо бандитські, „подвиги“.

Зараза сект зайшла до нас з Волині й Америки. На Волині ізза темноти схизми і шкідливого впливу цареславія, витворилися ріжні секти, які зайшли туди з глибокої Росії. Перший раз стрінувся я з сектантами ще 1915 р. в часі австрійської офензиви на Волині. Мало було людей, що належали до сект, були се безпросвітні темняки, що не зі злоби чи за заплату йшли туди, а просто з „невіжества“, спричиненого крайним неробством тодішнього схизматицького низшого духовенства по селах. Вони ходили також до церкви і в своїй „вірі“ не були вперті; можна їх було скоро навернути. Також не мали вони тоді ніякої матеріяльної помочи — а тодішний російський уряд ставився до сект після витичної, яку давав в тім напрямі дотичний православний епископ. В кождім разі старий російський уряд їм не сприяв. І такі секти не були для нас небезпечні.

Силу отруї сектанства привезли на нашу землю „учителі“ з Америки. Всякого рода Сташинські, Купчинські, Цегельські й ин., що в Америці пустилися „на роботу“ за доляри американських протестантів, мусіли чимось пописатися. Знайшли між нашими емігрантами відповідних для їх „ідеї“ агітаторів і з великими грішми вислали їх на „місії“ в Галичину. Тут знайшли сприятливий ґрунт ізза двох причин: 1) захланности і жажди наживи між деякими нашими людцями та 2) толеранції влади. „Праця“ сектанських висланників вдаряла в наш — досі недоступний (поза схизмою на Лемківщині) для инших способів розбиття — церковний організм. Ну, і доляри також щось значать для краю.

Так зачалася „успішна“ робота. Вистарчить приглянутися нашим сектантам від „верхів“ — аж в „низи“. То дійсно чудово дібрана кумпанія. „Верхи“ — це знані в Галичині типи, які були і „священиками“ і „секретарями“ й адвокатами — послами, і в кінци протестантськими „прічерами“. — „Середняки“ — себто їх помічники — то знані у нас гандлярі кіньми (нічю), шевці, агітатори „православія“, конфіденти і проча братія, яка за гроші готова на всяку роботу, навіть „релігійну“. — А „низи“ — то „найідейніша“ частина села: се такі, що були вже і католиками і православними і зміняли обряд і були пияками і чужоложниками і найтемнішими типами села — аж вкінці зачали „поправу“ в секті (ради гроша!). Знаю такого типа, що прийшов до священика і зажадав пасовиска для своєї худоби, а ні, „то йду до суботників“! І то двацять морговий богач, який впрочім перед своїм „навернением“ був в церкві за цілий рік два рази. І якаж робота такої братії? Всякого рода нічні оргії, т. зв. „райські ночи“, які можна бачити на „моленію“, в кождім селі — де вони є, — крайна розпуста „братів“ і „сестер“, за тим крадіжи і злочини, як се сталося пр. в Острівци, пов. Золочів, де сектярський агітатор закрався до церкви і „робив чуда“ в сей спосіб, що висипав з Кивота Нсв. Тайни, а в Кивот вложив „біблію“ — опісля занечистив церкву в звірський спосіб, а другої днини на „допитах“ селян, які його зловили, признався, що мав запалити церкву, колиб люди були не повірили в „чудо“! Другий такий агітатор, також з Острівця, що вернув з Америки і зачав ширити „нову віру“ — сидить в тюрмі за свої „добрі діла“. — Найновіший подвиг, це обікрадження церкви ОО. Василіян в Золочеві і подібні діла в других околицях. Хто зна — чи не викажуться знова нові „подвиги“ братів.

І так засіяна зараза злочину — приносить свої плоди. Ширіться вона і між „лацінніками“, а то й родовитими Мазурами-кольоністами і місцевими поляками на рівні, або і у більшій мірі, чим між нашими.

Дивною про се вістка ПАТ-у (Нова Зоря ч. 52), що: „...в едней гміне (ктурей??) на Покуцю“ — перейшло на протестантизм 1.500 людей (но не знати — чи „грекуф“ — чи лаціннікуф?) І „кут боно“ — ніби католицький ПАТ (в Польщі) ширить явну брехню? Чи не новий доказ втіхи і радости?? Крашеб було заглянути у „Конґресувкен“ і на Мазури — чим на наше „Покуце“.

З цього виходить питання: Чи дійсно такі секти для католицької церкви страшні — та як нам з цею язвою боротися?

Для католицької церкви і загалом для католицької справи при мінімальній праці наших людий ся язва не страшна. На сектах пізнався вже наш нарід і знає, для кого сектанство потрібне. Рівнож бачить ясно, який елемент заангажований до сеї ганебної роботи та хто йому явно а хто скрито помагає і сприяє. Та одно лише в цім лихо, а саме, що юдина робота вносить деморалізацію в наші ряди. І тому потреба відповідної контракції. Потрібно всюди пояснювати на примірах в селі чи місті дані випадки, про них треба писати в нашій пресі ясно. А на місцях, де подібна зараза закралася, народови треба представити злочини огидних типів на примірах і пояснити, чи так для його добра працює огидна зграя і її „верхи“?! Чи може для українського народу? Цікаві-б ми почути відповідь пп. Сташинських, Купчинських, Цегельських і прочих, що взялися за витворювання сектарства серед нашого народу — на його шкоду — безбожницьких банд.

і о. Н. М—ів.

—o—

ПРИЄДНУЙТЕ ПЕРЕДПЛАТНИКІВ!

СЛУГА ДІЯВОЛА

Або: Розкрита тайна знищення „Люзитанії“.

Властива причина затоплення Німцями великого американського корабля „Люзитанії“ (Америка була ще тоді невтральна) оставала тайною до сеї пори. Аж тепер розкрив сю тайну норвежський будівничий кораблів, Христоф Ганневік, котрий весь час великої війни перебував в Америці. Він оповістив у „Дагенс Нігетер“ статтю такого змісту:

В квітні 1915 р. приїхав до Ню-Йорку чоловік, котрого трудно інакше назвати як слугою діявола. Був се німецький барон Рінтелен, котрий від початку війни кермував німецькою шпіонажею в Англії. До Америки приїхав він на спеціяльне припоручення німецького цісаря, котрий поручив йому самостійно (т. зн. без порозуміння з урядуючим ще в Америці німецьким послом графом Бернсдорфом) розслідити настрій в Америці супроти Німеччини та подати спосіб, яким можнаб відвернути Америку від участи у війні по стороні антанти. Рінтелен зараз по приїзді в Ню-Йорк увійшов у звязок з морським атташе німецького посольства фон Панен-ом і з ляйтнантом Бойед-ом, котрий також був при посольстві. Та трійка і являється виновником страшного нещастя.

В останних днях квітня 1915 р. вислав Рінтелен звіт німецькому цісареви, в котрім повідомляв, що Америка знаходиться в навечерю военного виступу. Щоб відвернути її від того кроку, на те є лиш один — на його думку — спосіб: перестрашити публичну опінію Америки, показавши їй всю силу Німеччини і її готовість не стати перед нічим. В тій ціли булоб найлучше, писав, затопити один з великих американських пароходів, котрі пливуть до Европи, по можности з „Кюнард-Ляйн“, бо на кораблях тої фірми їздять переважно богаті люди і їх погибель викликалаб в Америці „сильне вражіння“. Рінтелен, автор того дійсно діявольського пляну, вказав навіть поіменно найбільш підхожий корабель, а саме „Люзитанію“, котра мала виплисти з Ню-Йорку до Европи за кілька днів.

Німецький посол у Вашінґтоні, граф Бернсдорф, довідався від своїх агентів про зміст звіту Рінтелена і в великім страху перед наслідками такого діла як стій вислав до цісаря велику шифровану депешу, в котрій заклинав цісаря, щоб не допустив до того божевільного кроку. Посол доказував, що якби Німці затопили „Люзитанію“, то Америки се не тільки не перестрашить, але навпаки, пхне до війни, і вже тоді не буде ніякого способу, щоб її від війни відтягнути. Та німецький цісар не придумав нічого лучшого, як перетелеґрафувати Рінтеленови текст депеші Бернсдорфа тай ще зі своїми глумливими замітками. Від себе додав ще, що цілком годиться з думкою Рінтелена і що вже видав наказ команді морської кріпости в Кілю, щоб виповнила перше припорученння, яке одержить від Рінтелена з Америки.

Дня 30. квітня командант Кілю одержав від Рінтелена депешу з наказом, вишукати коло полудневих берегів Ірляндії корабель „Люзитанію“ тай затопити його. З Кілю таки зараз виплила німецька підводна лодка „У 20“ і цілий тиждень кружляла коло берегів Ірляндії, вичікуючи на свою жертву. Дня 7. травня 1930 р. о год. 3. по пол. командант підводної лодки побачив „Люзитанію“ кілька миль від Олд Гільд-у й затопив її міною.

Граф Бернсдорф переживав тяжкі і трагічні дні, бо він знав, що жде „Люзитанію“, але з обовязку своєї служби не міг нічого зробити для її спасення.

Так пропала „Люзитанія“ з сотками мирних людий, котрі були горожанами невтральної держави. Се до краю обурило всю Америку. Вона виповіла війну Німеччині й остаточно вирішила її погром. Так страшно мститься на цілім народі нерозвага і злоба навіть одної людини. (Оскільки ся інтересна ревеляція правдива, то поступок Рінтелена був дійсно діявольський).

ЦЕРКОВНІ СВІЧКИ
990 ІНЖ. К. КОТЕЦЬКИЙ і С-КА 7-12
Спілка з обмеженою порукою.
ВСЯКОГО РОДА ПОРУЧАЄ ФАБРИКА
ЛЬВІВ 15, ВУЛ. ОКРУЖНА (бічна Кульпарківська) ч. 9. — Тел. 57-48.

З РЕЛ.-ЦЕРК. ЖИТТЯ

Звіт з Місії в Заболотові.

(Докінчення.)

Всі місійні проповіди виголошувано на дворі серед чудової погоди. Отці Місіонарі проповідували з такою „силою слова і властію", що слухачі забували про умучення, горяч і пізну пору, часом науки затягалися до пів десятої години вечером, та з захопленням і насолодою стояли непорушно або сиділи ідилічно на траві довкола проповідальниці точно як описується св. науку Ісуса на горі. Діти часто засипляли під проповідальницею і доперва як люде розійшлися, хтось будив їх і посилав до дому. По кождій науці вечером розходився нарід одушевлений і духово настроєний. Особливий підем і ентузіязм викликали церемонії, як виставлення хреста з розпяттям св. Альфонса до прилюдного почитання, освітлення Найсвятіших Тайн і акт перепросьби та освітлення в честь Пр. Діви, Матери Неустаючої Помочи. По кождім такім акті збільшалося число сповідаючихся, а в неділю по поході з Місійним Хрестом, що був великою маніфестацією християнських чувств, сповідь тревала до півночи при помочи сімох світських священиків кромі трьох оо. Місіонарів. Закопання Місійного Хреста відбулося в неділю 19. липня в обох церквах. Рано по відслуженню Читаних Служб Божих і ранішній місійній науці пішла процесія до прилученої Церкви в Демчу, де відслужено торжественну Службу Божу на дворі і закопано Місійний Хрест. По полудні відбувся обряд закопання хреста в Заболотові при попереджаючім закопання великім поході вулицями міста в найкрасшому порядку, при участи оо. Місіонарів, 12 священиків й около 2000 вірних. В тім дні зайшов також дуже сумний інцідент викликаний сельробами. Именно фестин заборонений 12. липня, політичні власти дозволили на день 19. липня, себто день закопання хреста. Вже коло год. 2. по пол. зачала вигравати в жидівському парку, віддаленому від церкви не більше як 150 метрів, музика в цілі відтягнення людей від участи в поході. Однак згори можна було бачити, що їх заходи будуть ударемнені, бо в тім самім часі, коли на фестин кликала богатомовна музика, закликали вірних до церкви дзвони, які ще сильніше і красше дзвонили ново-заложеними серцями. Церковний цвинтар виповнився в щерть публикою, яка на слово о. Місіонаря поки сили і власти вмить перемінилася без військової команди в чудові карні лави й уставлялася до походу. Серце раділо на вид величавої християнської маніфестації. Музика фестинова в часі походу мовчала, а гості зібрані на фестині в числі около 50 осіб вийшли на вулицю і з завстидженням оглядали побіду Христа, тріюмфуючого при безперерівних звуках пісні „З нами Бог"... Сельроби вдруге були засоромлені. Це була одна їх послідна спроба внести заколот, але на ще більше завстидження й осуд загалу. Именно по закопанню Місійного Хреста в часі зворушаючої науки о страшнім Суді, якого предвісником буде знамя св. Хреста, цілий час грала їх музика. Хоч вона не перешкодила в говоренню і слуханню науки, однак сей факт жахом проймає на саму згадку, що вже й у нас находяться люде, які так стратили віру, совість і стид, що відважуються на таку діявольську злобу. Беручи загально, Місія удалася відносно до обставин дуже добре. До св. Сповіди і Причастія приступило около три тисячі людей. Вся місцева інтеліґенція дала красний примір приступлення до св. Причастія. Правда, певна часть здеклярованих безбожників остала в своїй заскорузлости на взір лівого розбійника. На Місійні науки ходили також часом навіть комуністи, але хіба в цілі провокації. Колиж побачили, що Місія се святий час, де нема нагоди для зачіпок і порахунків, зігноровані занехали дальшого ходження. Загальне одушевлення опанувало загал населення. До сього часу всі під сильним вражінням Місії. В першу неділю по Місії зазначився її успіх великою фреквенцією на Богослуженню. В два дні по Місії помер майже нагло оден чоловік в шпиталі в Коломиї, який не ходив на Місію, ані не приступав до св. сповіди. Оповідають що в часі Місії в буддень стрінув святочно убраного чоловіка і сміявся з нього, а в часі походу з хрестом мав сказати „дуба несуть". За злегковаження Місійної сповіди умер не розкаявшись. Вправді в шпиталі наклонювали його до сповіди (чи сам хотів сповідатися, не знати; підписаний має намір докладно це провірити) і післали по священика, одначе священик не приїхав і він вмер без сповіди. За всі ласки св. Місії, як також за всі прикрости і перешкоди з нею получені нехай буде прилюдна подяка в першій мірі Найсв. Серцю Христовому, котрому успіх Місії був поручений, відтак Матері Божій Неустаючої помочи, св. Архангелови Михаїлови патронови парохії, заступництву якого треба завдячити успіх св. Місії. Дуже миле вражіння лишило по собі пращання оо. Місіонарів на двірці. На чверть години перед відїздом потягу зібралася громадка людей ріжних станів з цвітами і вінками. З появою оо. Місіонарів на двірці виступила одна з міщанських дівчат, що цілий час Місії і перед Місією ревно заходилася коло порядку й окраси церкви та в коротких словах зложила оо. Місіонарям щиру подяку. По ній промовила маленька дівчина, просячи оо. Місіонарів благословенства для всіх дітей. Коли о. Ігумен почав роздавати на памятку образці, заінтонували співаки злегенька католицький гимн „О спомагай нам Діво Маріе", який пронісся і наповнив милим голосом льокаль двірця, де також зазначено панування Христа Царя словами „Хочемо Бога, Він наш Батько". За хвилю надїхав потяг, ще раз пращаються оо. Місіонарі з присутними і при пісні „Наче повний голос..." потяг почав зникати з очей, уносячи з собою дорогих гостей, що позіставили по собі дуже милі спомини.

Місцевий священик.

Примітка Редакції: Сей звіт можна уважати взірцевим, бо описує не тільки саму Місію і її вплив на народ, але також моральні й політичні обставини, серед яких Місія відбувалася. Шкода тільки, що не зазначено, які там були оо. Місіонарі.

—o—

Ювилейний дар для Папи. Великої духової вартости ювилейний дар одержав Св. Отець від поширеного в цілім світі Апостольства Молитви, на якого чолі стоїть генерал Т-ва Ісусового в Римі. Ходить тут про 226,110.975 добрих діл, яке Апостольство Молитви звершить у наміренню Св. Отця.

ПОЛІТИЧНІ ВІСТИ

ПОЛЬСЬКА САНАЦІЙНА Й ЕНДЕЦЬКА ПРЕСА проявляє велике невдоволення й поденервування з приводу приїзду англійських послів до Схід. Галичини. Для нас це поденервування незрозуміле. Бо коли в Сх. Галичині „все в порядку" і нема чого скривати перед очима заграници, то чому приїзд заграничних гостий, котрі хочуть приглянутися тим гараздам, випроваджує польських журналістів з рівноваги? Навпаки, вони повинні бути вдоволені, бо заграничні гості наочно переконаються, що всі українські скарги на кривди й переслідування „не мають жадних підстав"...

МІНІСТРОМ ВІРОІСПОВІДАНЬ Й ОСВІТИ на місце пок. мін. Червінського іменував президент Р. П. майора Януша Єнджеєвича, заступн. голови клюбу ББ.

НАУЧКА. „Сельроб" у статті п. з. „Радикальний діяч, сенатор Макух втік зі зборів" приніс опис поучаючого переліцитовання сель-робом старого радикального діяча. Се научка для всіх, котрі думають, що радикальними кличами можна „провадити народ". По кількадесяти літах такого „провадження" зрадикалізована маса викидає за двері того, що її вчив радикалізму...

БОЛЬШЕВИЦЬКА „ПЯТИЛІТКА" має на цілі в першій мірі вивінування армії. Так заявив на засіданню ради міністрів японський міністр війни ген. Кейсо. Тому Японія мусить в найблищім часі перекинути кілька полків до Кореї і Манджурії.

ДО КРІВАВИХ ЗАВОРУШЕНЬ дійшло в Берліні підчас плебісциту в справі розвязання пруського сойму. Товпа зібрана на площі Більова перед редакцією комуністичної „Роте Фане" кинулася на поліцію. Впали стріли. У висліді кільканайцять осіб убитих, між ними 2 офіцирів поліції і кільканайцять осіб ранених. Увязнено 136 осіб. Також в інших місцевостях були криваві сутички між комуністами, гітлерівцями й поліцією.

ВОРОШИЛОВ комісар війни СССР відбуває на далекому Сході інспекцію армії. Головнокомандуючого східної армії Бліхера декорував Ворошилов орденом „Червоної Звізди" й „Орденом Леніна". У Владивостоці, Хабаровську, Нікольськ-Уссурійську та на Амурі відбулися маневри совітських сухопутних, повітряних і водних військ, стаціонованих на китайській границі. Маневри мають характер демонстрації під адресою китайського націоналістичного уряду Чанґ-Кай-Шека.

МЕКДОНАЛЬД перервав нагло відпустку й вернув до Лондону. В кабінеті повстало непорозуміння між ним і мін. Гендерсоном щодо видатків держави на суспільні убезпечення. Мекдональд є за обмеженням видатків з огляду на оощадностеву акцію, Гендерсон проти. Лорд Грей, провідник групи лібералів, що попирає уряд Мекдональда загрозив, що ліберали відмовлять помоч Мекдональдови, коли він не доведе до буджетової рівноваги.

МУСОЛІНІ сказав кореспондентам часописів підчас побуту німецьких міністрів в Римі, що Італія готова обмежити зброєння до 10.000 жовнірів, коли те саме зроблять й инші великі держави.

ВЕЛИКУ СЕНЗАЦІЮ викликала в політичнім світі вістка, що американський міністр закордонних справ говорив з Мекдоналдом про счеркнення 50% американських довгів, взаміну за загальне роззброєння.

ЛІТЕРАТУРА — НАУКА — МИСТЕЦТВО

УКРАЇНСЬКА ПРЕСА В ПОЛЬЩІ

в світлі польської урядової статистики.

Як всюди в Европі, так і в Польщі, все, що появляється друком, стоїть під наглядом держави. В тій ціли всі видавці згл. друкарні обовязані означене число примірників всіх друків, які випускають у світ, посилати владі, котра має право дозволити або заборонити появу дотичного друку. На основі цих обовязково посиланих друків Міністерство внутр. справ, до котрого належить цензура друків, виготовляє загальну статистику видавничого руху в цілій державі. Статистику ту Головний Статистичний Уряд у Варшаві оголошує опісля в своїх виданнях.

Перед нами грубий том одного з численних видань Головного Статистичного Уряду п. з. „Річник статистики Польської Річипосполитої: 1930"*), що недавно появився. В розділі XVII-ім того Річника, на ст. 419—444, подані цікаві статистичні дані про інтеллектуальне й культурне життя в Польщі в кількох останніх роках: про видавничий рух (друки неперіодичні і часописи), про публичні бібліотеки, про позашкільну освіту, про кінематографи, про радіо, про підпирання державою науки. Ті статистичні дані дуже докладні. Зокрема щодо видавничого руху, вони виказують: а) неперіодичні друки після їх числа, мови, типу видавництва і змісту; б) часописи після їх числа, мови, місця видання, періодичности, змісту і року оснування. Що до часу статистичні дані про неперіодичні друки обіймають рр. 1928 і 1929, а про часописи рр. 1925—1929.

Приглянімося статистичним даним про український видавничий рух у Польщі ближче:

Неперіодичні друки.

Всіх неперіодичних друків в українській мові появилося в Польщі в 1929 р. 391 (в 1928 р. 451). Отже в 1929 р. о 60 друків або 13 проц. менше, як у 1928 р. Їх наклад виносив 1,515.300 прим. — Крім того в 1929 р. появилося ще 9 друків утраквістичних: 1) польсько-українських 6 (в 1928 р. 17; 2) еспансько-українських 2; 3) російсько-українських 1. Висота їх накладу: 1) 16.000,: 2) 13.000 прим.; 3) 2.500 прим.

Під оглядом змісту серед 391 неперіодичних друків в українській мові, що появилися в Польщі в 1929 р., було: наукових праць 39, белєтристики 90, популярних видавництв 77, підручників 39, документів суспільного життя 130, нот 14, репродукцій 2. — Серед 9 друків утраквістичних було: 1) польсько-українські: популяр. видавництв 1, документів сусп. життя 5; 2) еспансько-українські: попул. видавництв 1, підручників 1; 3) російсько-українські: „документів сусп. життя" 1. — Наукові праці, видані в укр. мові, в Польщі в 1929 р. були з таких областей науки: релігіознавство 12, книгознавство 3, антропольогія 2, мовознавство 1, історія 6, географія 2, гарне письменство 2, право 2, суспільні науки 5, педагогіка 2, фізичне виховання 1, рільництво 1. — Белєтристика: повість і новеля 24, поезії 8, сценічні твори 7, попул. видавництва 22, для молоді 28, лібретта 1. — Популярні видавництва: девоційна література і молитовники 11. — Документи суспільного життя: календарі 22, статути 23, звіти 19, провідники 1, катальоги, цінники, тарифи 11, програми 1. відозви і летючки 53.

Як бачимо, найбільше появляється в українській мові в Польщі відозв і летючок; вони становлять ок. 14 проц. всіх неперіодичних українських друків.

Часописи.

Всіх українських часописів в Польщі було: в 1925 р. — 63, в 1926 р. — 70, в 1927 р. — 87, в 1928 р. 99, в 1929 р. — 86. Отже також число українських часописів в 1929 р. впало в порівнанню з р. 1928 о 13, або ок. 13 проц. Зокрема в 1929 р. перестало виходити аж 32 українські часописи, що виходили в 1928 р. На їх місце повстало 16 нових + 3 відновлені — разом 19. Виходило без перерви в 1928 і 1929 рр. 67 українських часописів.

Отсі 86 укр. часописи, що виходили в Польщі в 1929 р., випустили разом 2.022 чч.

Велика більшість українських часописів в Польщі в 1929 р. появлялася в Галичині: 76 на всіх 86. Решта припадає на воєвідства: центральні 7, східні 3. — Зокрема в 1929 р. виходило укр. часописів: в львівськім воєв. — 63, в станиславівськім воєв. — 10, в тернопільськім воєв. — 1; на Волині — 2, на Поліссю — 1, в люблинськім воєв. — 2, в лодзькім воєв. — 2, в краківськім воєв. — 2, в Варшаві — 3.

Всі українські часописи в Польщі в 1929 р. появлялися в містах. А саме:

Галичина: Львів — 57 (1928 р. — 63; 1927 р. — 58), Коломия — 5 (1928 р. — 4; 1927 р. — 5), Станиславів — 3 (1928 р. — 6; 1927 р. — 4), Перемишль — 2 (1928 р. — 3, 1927 р. — 2), Жовква — 2 (1928 р. — 1), Дрогобич — 1, Краків — 2 (1928 р. — 2; 1927 р. — 1).

Волинь: Луцьк — 2 (1928 р. — 2; 1927 р. — 3), Рівне — 0 (1928 р. — 1; 1927 р. — 1).

Полісся: Хоч в таблиці 3 виказано в 1929 р. на Поліссю 1 укр. часопис, то в табл. 4 не виказано ніякої місцевости на Поліссю, в якій появлявся той укр. часопис.

Холмщина: Холм — 2 (1928 р. — 4; 1927 р. — 2).

Крім того: Варшава — 3 (1928 р. — 6; 1927 р. — 5); Лодзь — 1 (1928 р. — 1; 1927 р. — 1); Каліш — 1 (1928 р. — 1; 1927 р. — 2).

Як представляється українська преса, що виходила в Польщі в 1929 р., під оглядом змісту?

На 86 часописів було з области: бібліографії, бібліотекарства і книгознавства 2, наукових 6, релігійних 9, права 1, кооперації 4, господарських і купецьких 3, загально-інформаційних, політично-суспільних і літературних 33, інформаційноілюстрованих 2, гумористично-сатиричних 1, мистецтва 1, виховання й освіти 6, для дітей і молоді 5, рільництва 2, годівлі 1, техніки і промислу 1, військовости 1, спорту 1, урядничих 1, різних 3, зміст неподаний 3.

Вкінці ще одна категорія статистичних даних про українську пресу в Польщі: коли і скільки українських часописів почало виходити?

Отже з 86 українських часописів, що появлялися в Польщі в 1929 р., почало виходити: в 1929 р. 16, в 1928 р. 17, в 1927 р. 10, в 1926 р. 8, в 1925 р. 11, в 1924 р. 3, 1923 р. 1, в 1922 р. 2, в 1921 р. 4, в 1920—1918 рр. 5, в 1914 і давніше 9.

Як видно з сеї статистики, українська преса в Польщі в величезній більшости се новородок, що прийшов на світ в останніх десятьох роках, отже вже за Польщі. Тільки небогато укр. часописів може похвалитися своїм поважнішим віком. Факт той дуже характеристичний з кількох оглядів. Він свідчить наглядно передовсім про брак у нас розуміння ваги історичної тяглости. Ми дуже не любимо мати поважне віком свідоцтво нашого істнування, а — навпаки — рвемо його, щоб бути у власній свідомости і в очах чужих народом-дитиною, продуктом найновіших часів. А далі факт той свідчить про дуже слабкі основи, на яких стоїть наша преса. Бо колиб основи ті були сильні, то наші часописи не падалиб уже по короткім часі свого істнування і так часто*).

Вище подали ми статистичні дані про часописи, що виходили в останніх роках в Польщі в українській мові. Та не менш цікаві також статистичні дані про пресу, що появлялася на українських землях під Польщею в інших мовах. Бо тільки маючи перед очима статистичні дані одні і другі та порівнуючи їх, можемо пізнати відношення ріжних культурних сил на нашій землі.

Отже передовсім Сх. Галичина.

В 3-х сх.-галицьких воєвідствах виходило в 1929 р. всіх часописів в ріжних мовах 268. З того в воєвідствах: львівськім 234, станиславівськім 26, тернопільськім 8. По мові всіх часописів у Сх. Галичині в 1929 р. було: польських 186, українських 74, німецьких 4, жидівських 4. Зокрема в сх.-галицьких воєвідствах: львівськім: п. 165, укр. 63, н. 3, ж. 3; станиславівськім: п. 15, укр. 10, н. 1; тернопільськім: п. 6, укр. 1, ж. 1. В більших сх.-галицьких містах було: Львів: всіх часописів 192 (в 1928 р. 192, в 1927 р. 203); в тім: польських 131 (в 1928 р. 122, в 1927 р. 133), українських 57 (в 1928 р. 63, в 1927 р. 58), німецьких 2 (в 1928 р. 2, в 1927 р. 1), жидівських 2 (в 1928 р. 4, в 1927 р. 10), російських 0 (в 1928 р. 1). Перемишль: всіх часописів 11 (в 1928 р. 12, в 1927 р. 11); в тім: польських 8 (в 1928 р. 7, в 1927 р. 8), українських 2 (в 1928 р. 3, в 1927 р. 2), жидівських 1 (в 1928 р. 2, в 1927 р. 1). Станиславів: всіх часописів 10 (в 1928 р. 14, в 1927 р. 11); в тім: польських 6 (в 1928 р. 6, в 1927 р. 5), українських 3 (в 1928 р. 3, в 1927 р. 4), німецьких 1 (в 1928 р. 1, в 1927 р. 1), жидівських 0 (в 1928 р. 1, в 1927 р. 1). Коломия: всіх часописів 9 (в 1928 р. 11, в 1927 р. 11); в тім: польських 4 (в 1928 р. 5, в 1927 р. 5), українських 5 (в 1928 р. 4, в 1927 р. 5), жидівських 0 (в 1928 р. 2, в 1927 р. 1). Жовква: всіх всіх часописів 7 (в 1928 р. 2, в 1927 р. 2); в тім: польських 5 (в 1928 р. 1), українських 2 (в 1928 р. 1). Дрогобич: всіх часописів 5 (в 1928 р. 2, в 1927 р. 2); в тім: польських 4 (в 1928 р. 2), українських 1. Ярослав: всіх часописів 5 (в 1928 р. 5, в 1927 р. 2); в тім польських 5 (в 1928 р. 5, в 1927 р. 2).

На Волині виходило в 1929 р. всіх часописів в ріжних мовах 33. В тім у мовах: польській 18, українській 2, російській 3, чеській 1, німецькій 1, жидівській 8. Зокрема: Луцьк: всіх часописів 12 (в 1928 р. 21, в 1927 р. 17); в тім: польських 7 (в 1928 р. 12, в 1927 р. 9),

---

*) ROCZNIK STATYSTYKI RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ. Rok wydawnictwa VIII. 1930. Nakładem Głównego Urzędu Statystycznego. Warszawa Ст. LVIII + 637 (3). 4°.

*) Невкоріненння нашої преси дасться пояснити тим, що рідко котрий орган послідовно заступав якусь устійнену ідеольогію. Прикладом того може послужити „Дело", котре дуже часто змінює напрям. Воно може писати про „нашу державу за Збручем" і проти „нашої держави за Збручем", воно може одного дня принести похвальну статтю про Владику нашої Церкви, а за короткий час напасти на того самого Владику лайкою, воно може кричати проти всякого порозуміння з Польщею, а потому принести 10 угодових статтей, одну по другій якраз у найбільш невідповіднім часі, воно може тиждень писати про католицькі справи, а другий тиждень писати немов православний часопис і т. д. Супроти того не може бути й мови про вироблення публики, яка держаласяб одного напрямку. Першу спробу в тім напрямі робить „Н. Зоря". По довгім ряді літ праці й боротьби може бути грунт настільки упрезлений, що коло окристалізованих ідейно органів скристалізується й тривка публика. — Ред.

українських 2 (в 1928 р. 2, в 1927 р. 3), німецьких 1 (в 1928 р. 1, в 1927 р. 1), російських 1 (в 1928 р. 1, в 1927 р. 1), жидівських 1 (в 1928 р. 5, в 1927 р. 3). Р і в н е : всіх часописів 7 (в 1928 р. 6, в 1927 р. 7); в тім: польських 3 (в 1928 р. 2, в 1927 р. 2), українських 0 (в 1928 р. 1, в 1927 р. 1), російських 2 (в 1928 р. 1, в 1927 р. 1), жидівських 2 (в 1928 р. 2, в 1927 р. 3).

На П о л і с с ю виходило в 1929 р. в с і х часописів 25. В тім в м о в а х: польській 16, українській 1, російській 1, жидівській 7. Зокрема:

Б е р е с т я н. Б.: всіх часописів 16 (в 1928 р. 21, в 1927 р. 13); в тім: польських 13 (в 1928 р. 21, в 1927 13), жидівських 3 (в 1928 р. 4, в 1927 р. 2), російських 0 (в 1928 р. 2, в 1927 р. 1), гебрайських 0 (в 1928 р. 1).

П і н с ь к: всіх часописів 6 (в 1928 р. 9, в 1927 р. 5); в тім: польських 3 (в 1928 р. 6, в 1927 р. 3), жидівських 3 (в 1928 р. 2, в 1927 р. 2), російських 0 (в 1928 р. 1).

На Х о л м щ и н і і П і д л я ш у подати число всіх часописів неможливо тому, бо Холмщина і Підляшя не становлять окремих адміністраційних одиниць, але входять у склад воєвідства люблинського. Тому наведемо тільки 2 холмські міста, подані в статистичнім виказі, котрим користуємося, а саме: Х о л м : всіх часописів 8 (в 1928 р. 13, в 1927 р. 8); в тім: польських 4 (в 1928 р. 7, в 1927 р. 4), українських 2 (в 1928 р. 4, в 1927 р. 2), жидівських 2 (в 1928 р. 2, в 1927 р. 2). З а м о с т е : всіх часописів 6 в 1928 р. 5, в 1927 р. 1); в тім: польських 6 (в 1928 р. 3), жидівських 0 (в 1928 р. 2).

Так представляється українська преса й преса на українських землях під Польщею. **К.**

——o——

НОВІ ВИДАННЯ

DER GROSSE HERDER. N a c h s c h l a g e w e r k f ü r W i s s e n u n d L e b e n. 12 Bände (mit 180.000 Stichwörtern und 20.000 Bildern) und 1 Weltatlas (mit 226 Haupt-, vielen Neben - und Wirtschaftskarten). Band 1 : A — Battenberg. 860 Seiten. 35 Tafeln. 1931, Verlag Herder, Freiburg in Breisgau.

Ціна всіх томів за готівку 300 нім. марок, опр. в полотно на рати 325—345 нім. марок (залежно від висоти рат).

Появився вже перший том того „великого Гердера". Вже по переглянению першого випуску цего монументального твору, можна переконатися про величезне його значіння. Дбайливо і по мистецьки виконані ілюстрації, одно- і кількаколірові таблиці, мапи й образки для пояснення й унагляднення тексту з ріжних областий знання, викликують заінтересування і подив. Вже само перекарткування лексикону й оглядання ілюстрацій збогачує знання. Можна сміло сказати, що в тім лексиконі знайдуться потрібні для себе відомости образовані й необразовані, ученики і фахівці і взагалі люди всякого віку і пола, бо ніде не найдуть стільки відомостий з всіляких областий знання як власне у сім монументальнім творі. „Великого Гердера" можна назвати свого рода університетом у формі книжки і то таким університетом, в якім всі можуть вчитися і початкуючі і ті, що мають вже певне звання. В тій ціли відповідно поділено уступи. Перший говорить про це, що кождий повинен знати, в другім є такі дані, за якими шукає фаховець, третий дає певні вказівки і заключає оцінку і є наче дороговказом. „Великий Гердер" хоче в той спосіб подати не лише „невтральне" знання, але свідомо служити як виховний середник. Безумовно, кождий лексикон, чи це підчеркує він чи ні, спирається на якімсь означенім світогляді. Навіть ті, що колись поклонялися т. зв. „безсторонній і неупередженій науці", признають, що нема „невтрального" знання, бо кождезнання спирається на якімсь світогляді. І це булоб лиш свідомим впроваджуванням в блуд, колиб дальше хтось ще твердив, що може істнувати „невтральний" лексикон. Власне те, що „великий Гердер" уложений з катол. становища, це одна з найбільших його прикмет. Віруючі католики найдуть в нім розумове узасаднення їх світогляду, а ті що не стоять на католицькім становищі, найдуть в нім автентичне освітлення ріжних ділянок знання з католицького становища і тимсамим могтимуть заняти супроти нього становище. „Великий Гердер" хоче служити сучасности якраз тим, що ставить себе по середині теперішнього життя й оцінює всі його прояви зі становища католицького світогляду. Вистарчить хочби прочитати статті „про американізм у першім томі, „освіту" і барок, щоб переконатися про безсторонність, науковість й історичний підхід до цих проявів людського духа. Не треба забувати, що цей лексикон появляється в часах заострених політичних й економічних боротьб. Тому цим справам присвячено богато місця. І якраз тут наглядно показується висшість підчеркнення певного світогляду й виховного ідеалу. „Великий Гердер" не хоче бути оруддям одної партії, він хоче служити цілій суспільности. Одначе рівночасно своїм католицьким становищем є він апольогією віри й Церкви. Тому треба сподіватися, що кождий католик, розуміючи значіння католицької енцикльопедії, лиш нею буде послугуватися. В часах непевности й захитання всяких релігійних, політичних й економічних засад такий провідник більше потрібний ніж в часах духової рівноваги суспільности. Видавництво догідним розложенням ціни на рати по 5.75 нім. марок місячно, уможливило набуття того потрібного твору найширшим кругам читаючої публики. В нашій мові чогось подібного нема і мабуть не скоро буде, тому горячо поручаємо цю неоцінену скарбницю знання нашій читаючій публиці. Особливо необхідний цей лексикон для кождого священика в його душпастирській праці, бо знайде в нім відповіди на всякі питання з кождої области життя й науки, відповіди з католицького становища.

о. М а р к і я н М а р и с ю к ЧСВВ. ДО ЛЮРДУ. Враження з дороги з першим українським паломництвом. Передрук з „Місіонаря" Жовква, 1931. Накладом Чина Св. Василія Великого. Ст. 81, 8° (з ілюстраціями).

Ся книжочка жива, цікава і дуже потрібна. Книжочка про подорож до місця, де діються чуда. „Чуда в 20 століттю! Чуда тепер, коли нинішний світ висміває саме слово „чудо" як забобон і пересуд..." Треба знати, що чуда в Люрді стверджують комісії лікарів, модерних лікарів, між котрими є й невіруючі люди. Деякі з тих чуд автор описує. Книжочка ся також під літературним оглядом збогачує наше подорожне письменство, дуже убоге, бо від часів Данила Мниха не було в нас описів, спеціяльно присвячених святим місцям. Дуже придавсяб ще опис подорожі до св. Землі, бо ми здається одинокий християнський нарід, котрий не має такого опису..

О л е к с а К у з ь м а : ЛИСТОПАДОВІ ДНІ 1918 Р. З ілюстраціями і шкіцами. Львів, 1931. Накладом автора. Ст. 443+4 (+2). Ціна 25 зол.

Пізно бо пізно одержала наша суспільність працю, яка вже давно повинна була появитися, але лучше пізно ніж ніколи. Про сю цінну і дуже потрібну працю напишемо обширно пізніше.

Присилайте в час передплату!

НОВИНКИ

Застрілив хтось поліційного агента Якова Буксу в Бориславі. Як підозрілого у скритовбивстві увязнили Адамовського, котрий одначе до чини не признається. Поліція підозріває також, що вбивство стоїть у звязку з нападом на почту в Трускавці і є ділом УВО.

Згорів фільварок в Роздолі, власність ОО. Кармелітів. Пожежа перекинулася також на монастир.

На польсько-литовській границі зловила гранична сторожа двох людай, що хотіли перейти на литовський бік. Увязнені мали мати сфальшовані легітимації й українські летючки. Припускають, що збігці, це члени УВО.

Пожежі. В Заболотові згорів склад дерева Н. Керна. В Рудниках згоріли господарські будинки М. Клічака, між ними стодола зі збіжжам. Доходження виявили, що огонь підложила 11-літня дівчина, яку мала намовити одна старша жінка.

Монополь ввозу кави хочуть завести в Польщі. Він мавби бути зреалізований у формі приватної спілки, в котрій державний скарб мавби 55 проц. Монополь має на ціли збільшити доходи держави.

Експорт Польщі виносив в липні бр. 1,735.128 тон вартости 174.527.000 зол. В порівнанню з червнем вивіз збільшився о 157.857 тон; вартість його зросла о 12,900.000 зол.

76 штук худоби убив грім підчас бурі недалеко села Гіревичі на Виленщині.

Збанкротувало місто Руда Пабяніцка. Це банкроцтво проявилося в той спосіб, що місто не заплатило електрівні 35 тисяч зол. за зужитий електричний ток. Через це електрівня замкнула ток і ціле місто тоне в темряві.

Через Ніягару переплила 14-літна дівчина Марія Белль в 10-ти мінутах, побиваючи дотеперішний рекорд скорости. Вона плила низше водопадів.

Свен Гедін, славний шведський учений подорожник знайшов цінну китайську бібліотеку, писану на деревляних дощинках. Відчитування цих документів тріватиме кілька літ.

На світових збіжевих ринках збіжжа подешевіло наслідком збільшеної подажі і зменшеного попиту та дальше виказує знижкову тенденцію. Таксамо і на краєвих ринках ціна збіжжа впала. Одначе в найблищих днях передбачують підвишку цін, бо державні збіжеві магазини приступають до більших закупів.

Новий спосіб на вірителів придумали довжники у Варшаві. На дверах часто можна стрінути такі написи: „Не входити, — в помешканні скажений пес!", або: „Не входити, в помешканні хорий на заразливу недугу!" Люди радять собі як можуть.

Семидневний страйк проголосила арабська преса в Палестині, як протест проти зарядження палестинських властей, яке на думку цеї преси унеможливлює її виконування обовязків у важній для народу хвилі.

Увязнено в Японії 2-ох американських летунів котрі осіли в Токійо. Їм закидають японські власти, що вони летіли без позволення понад уфортифікованими округами.

Цікавих археольогічних розкопок довершила совітська наукова експедиція в Херсоні на Кримі. На дні Чорного моря відкрито кілька будівель незнаної досі форми і призначення. Відкрито також мур, який окружав старинний Херсон.

Шляхоцтво за численне потомство дістав італійський пекар Сперандіні. Сперандіні вихував 8-ро здорових дітий. Він заявив журналістам, що його жінка сподіється незадовго ще девятої дитини.

994 5-6

Час до зреалізування клича „Свій до свого“!

ОДИНОКА УКРАЇНСЬКА РЕСТАВРАЦІЯ, ПОКІЙ ДО СНІДАНЬ І ТОРГІВЛЯ ДЕЛІКАТЕСІВ :-: :-: під фірмою :-: :-:

„ГОВЕРЛЯ“ ЛЬВІВ, УЛ. РУСЬКА 16. Тел. 75-92.

ПОРУЧАЄ СНІДАННЯ, ОБІДИ І ВЕЧЕРІ ПО ДЕШЕВИХ ЦІНАХ. — ПИВО ЖИВЕЦЬКЕ І ПІЛЬЗНЕНСЬКЕ. — ВИНА І МЕДИ.

975 9—10

П. дир. Пр. Мостович пише нам: Прошу подати до прилюдної відомости, що я в днях від 26. липня до 10. серпня 1931 розвязав елементарною стереометричною конструкцією делійську проблєму (найти грану шестистінника подвоєного обєму) з астрономічною докладностю, бо до двацять цифер десяточного дроба. Що значить розвязка тої проблєми конструкційно, прошу розвідати у фахового математика. Відповідну працю з геометричним рисунком приготовляю до друку, а щоби не втратити права першенства розвязки, подаю тимчасом сю першу вість про неї часописною дорогою.

——o——

Важне для ВП. Старшин резерви. Фірма Віттельс, Рутовського 7, повідомляє, що влаштувала у власнім льокалю з визначною фаховою кравецькою силою з п. Фейлером, — заведення для мундурования старшин П. В. та виконує на міру вибагливі старшинські вбрання з першорядних матеріялів бельських фабрик, беручи повну ґваранцію за зразкове, солідне та точне виконання. Продовж 14 днів рішила фірма Віттельс, Львів, Рутовського 7, виконати старшинський мундур для реклями за ціну 200.— зол. 986 г) 16—100

Рукописів Редакція не звертає

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

ІСПИТОВАНИЙ ДЯК з добрим теноровим голосом, уміє вести хор і аматорський гурток, глядає посади. Ласкаві зголошення: **Михайло Коваль,** Бучач, вул. Замок 180.
1007 2—2

АҐРОНОМ-КООПЕРАТОР, добрий бесідник і орґанізатор, цею дорогою шукає заняття. Має за собою практику з рільного господарства, садівництва, огородництва, пасічництва і молочарства. Може вести курси й орґанізувати просвітні і и. товариства. Прийме працю також на селі. Зголошення слати до Адміністрації „Н. Зорі.“ під: Аґроном-кооператор
1006 2-3

Ліжка мосяжні і залізні. Ліжочка діточі, сітки і матераци, ліжка полеві ріжної системи в великім виборі і по найнижших цінах, поручає за готівку і на рати маґазин меблів ШТАЙЛЬ і С-КА, ЛЬВІВ, Казимирівська ч. 28
1001а) телефон ч. 64-13. 3—20

ФУТРА дамські й мужеські, готові й на замовлення, як рівнож всілякі перероблювання після найновіших журналів виконує на дотідні сплати Робітня футер Маріян Томашевський, Львів, вул. Зіморовича 17. 985 8—25

ПРИЙМУ НА СТАНЦІЮ ХЛОПЦІВ з низшої ґімназії. Подбаю про релиґійно-моральне виховання дитини і про науку в школі Зголошення принимаю під адресою: Олександра Кишакевичева, вдова по священ., у Перемишлі, вул. Пельчари ч. 4. 991 5—8

ВІТАМІНОВА ВІДЖИВЧА МУЧКА ДЛЯ ДІТЕЙ І ДОРОСЛИХ

„VITAFOSFOZA“

ҐОНСЕЦЬКОГО скріпляє орґанізм виздоровців і дітей.
1009 ЖАДАТИ В АПТИКАХ. 1—4

ФУТРА жіночі, мужеські готові на замовлення, як також всякі перерібки на дотідних місячних сплатах поручає і виконує
954 **М. МОШУМАНСЬКИЙ** 22-25
Львів, ул. Боїмів ч. 1. тель. 10-11.
Приймає фугра до переховування.

П. Т. Заклад виробу бандажів

М. ФРАЙЛІХА,

Львів, вул. Городецька 35.

З приємностю повідомляю. що заложений мені бандаж пропуклиновий В. Пана, вилічив мене зовсім з пропуклини, а сьогодні вже й сліду з неї нема.

З поважанням
997 4—19 **Владислав Шимкович**
П. Поліц. II. Зимна Вода.

ТАПЧАНИ, ОТОМАНИ, матераци, ковдри, дивани, фіранки, стори до вікон і тапети поручає ФІРМА

Е. КІЧАЛЄС і МАРҐУЛІЄС

1003 **Львів, Сикстуська 18.** 4-30

НА ДВОЛІТНІ РАТИ. Перед закупном меблів вступи, а переконаєшся, що найдешевше купиш меблі всілякого рода у ГЕШЕЛЄСА у Львові, вул. Коперника, ч. 23 (ріг вул. Вроновської). Фірма та знана зі своєї солідности поручає меблі всілякого рода, як також меблі тапіцеровані на довготермінові рати. Кождому купуючому по упливі року відсвіжує меблі власним коштом. Стережися отже шумної реклями і замарстинівської тандити. 912 40—100

КАМІННУ ДОЛІВКУ ДО ЦЕРКОВ

з прегарних шліфованих плит

поручає

BRATTEL DE CET

Фабрика цементових виробів

Львів, вул. Шевченка 11 а.

Телєфон 20-78.

Рік заснования 1909. 1000 3-13

Новоотворений Заклад Арт.-фотографічний

„LOTOS“, ЛЬВІВ, АКАДЕМІЧНА ч. 6. І. п.

над фірмою Телічек, вхід від вул. Хорущина 5. Поручається Шан. П. Т. Публиці. 964 11—30

Одинока найліпша й своєрідна паста до взуття

„ЕЛЄҐАНТ“ КОНСЕРВУЄ ШКІРУ

Жадайте лише сю пасту. — Адреса: Львів, Кордецького 51.
838 **Телєфон ч. 60-04.** 36-?

Увага: Для жінок спеціяльна жіноча обслуга.

ІВАНА УГРИНА

Львів, Вірменська ч. 15.

Бандажі на пропуклину, попородові пояси, на обвислі животи, пропуклину пупця, обірвання та випадання матиці, лічничі ґорсети й апарати ортопедичні найновішої конструкції. Штучні ноги й руки. Доставець Інституціям Інвалідів. 988 8-20

Одиноке укр. ортопедичне заведення.

НА РАТИ: ліжко залізне кухонне **14** зл., сіткове **40** зл., умивалка **5** зл., **ліжко мосяжне 200 зл., матераци:** з подушки **30** зл., волосінні **75** зл. **Отоманки** ґобелінові **55** зл., Канапки ґобелінові **55** зл., як також приймає перерібки **ФАБРИКА ЗАКС,** ЛЬВІВ, ЛІНДОҐО 6, ТЕЛ. 79-99.
1005 2—25

РЕВОЛЮЦІЯ ЦІН

з причини нагромадження товарів

Годинник з американського золота сист. АНКЕР, нічим не ріжниться від правдивого золота 18 карат., з копертами з 10-літньою ґваранцією за зл. 5.85 (замість 30.—) висилаємо на листові замовлення за почт. післяплатою. Годинник модний, елеґ. пл., практичний для кождого мущини так для робітника, як інтеліґента, з охороною від пороху й від розбиття скла, бо з вічним склом, вирегульов. до мінути, 2 шт. 11.70, 4 шт. 23.—. Ліп. ґат. фант. зол. 7.95, 8.50, 10.50, зі світляним амер. ціферблятом 7.50, 9.50, 12.—, 15.—. Критий з трьома копертами зл. 11.—, 14.—, 16.—, 18.—, 25.—, на дамські руки або мужеські 9.30, 12.—, 14.—, зі світляним циф. 14.—, 16.—. Амер. ланцюшки 1.—, 2.—, 3.50, 5.— і 8.—. Будильники 8.95, 12.—, 14.—. За кошта пересилки платить купуючий.

Адресувати до знаної фірми:
Przedst. Szwajc. Zeg. Montre B.
969 **Warszawa** 10—25
Skrzynka pocztowa 827.

ДЕНТИСТИЧНО-ТЕХНІЧНЕ ЗАВЕДЕННЯ

ФРАНЦІШКА ВИДЕРКИ

пересене з вул. Личаківської ч 58
952 **на вул. Кохановського ч. 51.** 15-30
ординує від год. 9-1 і від 3-6.

РІК ОСНОВАННЯ 1878.

на весняний і літний сезон поручає наймодніші

КАПЕЛЮХИ і ШАПКИ

Фірма **АНТІН КАФКА**

Львів, вул. Галицька ч. 4.

Ціни знижені! Вибір великий!
855 22-?

Видає й редаґує Комітет У. К. О. Відвічальний редактор Роман Гайдук. З друкарні Вид. Спілки „Діло“, Львів, 01 ъ жони

Porto zapłacone ryczałtem

Рік VI. Львів, четвер 20. серпня 1931. Ч. 62 (462)

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 4 ст. під неділю на 8 ст.
АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Кльоновича ч. 8. II. пов. - Тел. 4-48.

Передплата в краю: 1/4-річно 6 зол. місячно 2 зол. Закордоном 1/4- 1 амер. доляр. — Ціна числа 25 сот. —
Конто П. Щ.: Краків 405.867.

Грім може спалити Ваші стоги й полукіпки, тому обезпечуйте збіжжа й пашу від огню в Т-ві вз. обезп.

„ДНІСТЕР"
857 У ЛЬВОВІ, ВУЛ. РУСЬКА Ч. 20. 62-?

Анґлія на переломі

„Найбільш драматичний тиждень британської історії XX-го століття..."

„Сьогодня зачинає Велика Британія свій найбільш рішаючий тиждень від часу світової війни, тиждень, який буде може найбільш драматичним розділом британської історії XX століття". Так „Санді Експресс" зачинає статтю про анґлійську кризу. Подібний тон стрічається в майже цілій недільній анґл. пресі. „В очах цілого світа німецьке питання зійшло нагло в тінь перед британською кризою" — пише „Обсервер". Ціла преса висуває як наказ хвилі солідарне співділання опозиції з урядом. Декотрі публіцисти передбачують, що обставини змусять уряд Партії Праці до димісії, а згідлива співпраця доведе з конечности до утворення коаліційного уряду. Говорять в Лондоні, що Мекдональд рішений на утворення коаліційного уряду, в котрім Чемберлен обнявби в імени консерватистів теку фінансів, Самуель іменем ліберальів теку безробіття.

Приготовляють нове уґруповання держав

ПАТ доносить з Берліна: З приводу недалекої візити французьких міністрів в Берліні німецькі політичні круги запевняють, що в часі тої візити не будуть порушувати фінансових справ, тільки політичні. А саме має бути обговорений плян створення „почвірного порозуміння": Франції, Німеччини, Анґлії й Італії. На ту тему приносить преса ріжні фантастичні домисли.

Поляк начальником ДПУ на Україні

У звязку з перенесенням до Москви дотеперішного шефа ДПУ на Україні Балицького президія ВЦІК-а іменувала начальником ДПУ на Україні Поляка Станіслава Реденса. Реденс займав дотепер керовниче становище в пограничнім ДПУ і тому уважають його фахівцем в диверзійній акції (АТЕ).

Перед великою революцією в Індії

Кореспонденти німецьких ґазет доносять, що Індія з її 300 міліонами населення знаходиться перед великою революцією, через котру Анґлія може стратити ту найбогатшу зі своїх кольоній. Націоналісти й комуністи йдуть окремо, але рівночасно аґітують проти Анґлії. Москва насилає масу аґітаторів, котрі виступають також під маскою націоналістів. В цілім краю шаліє террор здолу. Безліч скритоубийств. Місцеві війська непевні. Магараджі безсильні. Віцекороль Індії разураз телеґрафує до Лондону о поміч, але правительство Мек Доналда думає, що справу можна полагодити — конференціями. Та марна це надія. Загальна революція в Індії недалека.

„Народний Дім" перед катастрофою

„Народний Дім" у Львові, одна з наших найстарших інституцій, найшлася під правлінням комісаря п. М. Бачинського, над берегом фінансової руїни. Ґіпотечний довг „Народ. Дому" досяг вже суми 840.000 зол., з чого за „урядування" п. Бачинського задовження зросло о 690.000 зол. Разом з короткоречинцевими довгами загальна сума довгів виносить понад 1 міліон золотих! Між видатками п. комісаря, які він покривав з фондів „Народ. Дому", находяться м. і. такі позиції як „непередбачені видатки", „угощення селян", „репрезентаційні видатки" і т. п. Нема сумніву, що власти морально співодвічальні за те, що діється в тій старій інституції, призначеній для всего нашого народу. Цею господаркою п. комісаря занявся м. і. „Курер Львовскі", котрий наводить цілий реєстр закидів під адресою теперішної управи „Н. Дому".

Кріза доходить до вершка

Банкроцтва, судові надзори, ліквідації підприємств, самовбивства — це звичайні явища в торговельній ділянці. Один з польських часописів робить з цього приводу таке спостереження: „В останніх часах щораз частіше стрічаємо вільні льокалі, по зліквідованих торговельних підприємствах. Ще перед роком фронтові льокалі для торговельних цілий були дуже дорогі і треба було платити високе відступне. Одначе тепер, супроти великої подажі й малого попиту знайти торговельний льокаль дуже легко". Все те доказує, що кріза доходить до вершка. В осени очікують ще більших банкроцтв.

Поголоска про русифікацію уніятської Церкви

Під таким заголовком приніс російський правий орґан „Возрожденіе", що виходить в Парижі, отсю депешу з Варшави: „В українських кругах занепокоєні вісткою, яка йде з Риму, будьтобы Ватикан мав намір переобразувати гр. кат. Церкву в Галичині і на Прикарпатській Руси. Згідно з проєктом Ватикану уніятська Церква перестає входити в Конґреґацію для Східної Церкви і буде підчинена юрисдикції комісії „Про Руссія", котра завідує російськими справами і на чолі котрої стоїть монсіньор д' Ербіні; при нім є катол. священик князь А. Волконський, бувший російський военний аґент в Римі. Українці мають намір звернутися з протестом до Ватикану проти міри, котра на їх думку має на ціли русифікувати гр. катол. Церкву в Галичині й на Прикарпатській Руси". — З достовірного жерела довідуємося, що вістка пущена польською пресою і повторена „Ділом" про намірену „реорґанізацію" нашої Церкви, себто про підчинення її „Комісії про Руссія" замість св. Конґреґації для Східної Церкви, — не має ніякої підстави. Апостольська Столиця в справі нашої Церкви стоїть на непохитнім становищі зберітання прав нашої Церкви і національности. — Ред.

——o——

І Анґлія перед банкроцтвом

Так! Та богата, до недавна найбогатша держава світа знайшлася також перед такими фінансовими труднощами, що заговорили про її — банкроцтво. Річ в тім, що її буджетови загрожує (річний!) дефіцит в висоті 120 міл. фунтів стерлінґів (1 фунт = близько 5 долярів). Який се великий дефіцит, можна зміркувати по тім, що перед війною весь буджет Анґлії виносив 200 міл. фунтів стерлінґів. Війна спричинила таке задовження Анґлії, що буджет її доходить тепер до 800 міл. ф. ст. Від нього аж пищать податники.

Та річ не в висоті дефіциту, а в тім, що абсолютно нема чим його покрити. Се виразно заявив буджетовий референт. Отже треба якогось радикального й незвичайного способу, бо інакше — банкроцтво. Той спосіб не може полягати на підвисшенню податків, бо вони вже й так небувало високі, а довга кріза не дозволяє ще більше потиснути податкову шрубу. Значить — остає тільки зменшити видатки. А які?

Спеціяльний комітет для розсліду буджетових справ каже, що треба зменшити допомоги безробітним о 66 міл. фунтів ст., далі обнизити платню учителям, лікарям у касах хорих і зменшити темпо направи й будови доріг. Сей проєкт оповістило правительство мабуть нарочно по замкненню сесії парляменту, бо боялося бурливих протестів. Консерватисти, котрі тепер в опозиції, пишуть, що значну часть дефіциту треба поставити на карб соціялістичної господарки робітничої партії, котра тепер в Анґлії при владі. А знов в кругах партії праці обвинувачують консерватистів взаґалі за теперішне тяжке положення Анґлії, закидаючи їм (головно їх провідникови Черчілеви), що свого часу привернули фунтови його передвоєнну вартість. При тім вказують на те, що Франція зменшила свій внутрішний довг до 1/5 части через те, що не привернула франкови передвоєнної вартости. В инших державах зроблено так само. Тільки на одній Анґлії лежить весь тягар її воєнних довгів.

Таким чином перед рішаючими кругами Анґлії стоїть важка альтернатива: або відважитися на дуже непопулярні обмеження видатків, що бє в інтереси значної скількости населення, або рішитися на частинне банкроцтво держави. Правительство хоче відсунути рішення тої тяжкої й дуже неприємної справи аж до часу, коли буде скінчена конференція в справі розброєння. Та мабуть буде приневолене скорше вирішити ту справу.

Анґлія має великий досвід в усяких державних труднощах. Отже якийсь вихід вона знайде. Для нас цікаве й поучаюче в тім тяжкім положенню Анґлії те, що провідники стоячої тепер при владі партії праці виразно заявляють: Тягар відповідальности такий великий, що він не під силу одній партії. Се значить, що взивають всі инші партії, щоби разом порозумілися,

як той тягар нести. Такий спосіб поручають вироблені політично Англійці, коли ситуація стає за тяжка. І слушно, бо се в будуччині не викликалоб розстрою суспільности навіть тоді, коли рішення не випаде щасливо. Мовляв, коли треба було рішати, ми всіх закликали до спільної ради і спільного вирішення трудностий. Отже всі поносимо відповідальність, навіть ті, що не схочуть прийти на спільну раду.

Не так поступають в суспільностях, котрі не мають політичного вироблення. В таких суспільностях одна партія, дірвавшися влади, сама „всьо робить“, навіть тоді, коли не розходиться о грошеві справи, але просто коли загрожене само істнування суспільности. Партійна зарозумілість не допускає в них до співпраці з іншими партіями. І тим власне ріжняться вони від тих, що вміють вести політику.

——o——

Скільки є українських шкіл й української шкільної молоді в Польщі?

II. Середні школи.

Всіх державних середних шкіл загально-освітнього характеру, отже гімназій, було в Польщі в 1929-30 шк. р. 272. Крім того було ще 63 середніх шкіл самоуправних і 424 приватних. Разом 759. З того мужеських 282, жіночих 229, коедукаційних 248.

Зокрема було в воєвідствах: львівським 73, станиславівським 26, тернопільським 22, волинським 22, поліським 18. Разом на українській території під Польщею (з виїмком Холмщини, Підляша й Лемківщини) 161 гімназій.

Українських державних середніх шкіл типу гімназій було в Польщі в 1929-30 шк. р. всього 6. Всі вони були в Сх. Галичині і походили з часів Австрії. Се українські державні гімназії у: Львові 2, Перемишлі 1, Коломиї 1, Станиславові 1, Тернополі 1. Крім того було ще 2 гімназії утраквістичні, польсько-українські: в Бережанах і в Стрию.

Українських приватних гімназій в статистичних виказах подано 9. Власниками їх названо „Українську Просвіту“ і „Рідну Школу“.

У всіх гімназіях в Польщі побирало науку в 1929-30 шк. р. разом 203.387 учеників й учениць: хлопців 125.554, дівчат 77.833. З того: в державних 98.464 (хл. 78.010, дів. 20.454), в самоуправних 13.179 (хл. 7.119, дів. 6.060), в приватних 91.744 (хл. 40.425, дів. 51.319).

Національна приналежність гімназіяльної молоді в урядовій статистиці не зазначена. Подані тільки дати про її віроісповідання тай то лише за шк. рік 1928-29. Тому тут треба поступити подібно як при огляді високих шкіл.

Отже в шк. р. 1928-29 на всіх 203.939 учеників й учениць середніх шкіл загально-освітнього характеру (гімназій) в Польщі було: 8.279 гр. кат. і 4.979 православних. Коли приймемо, що всі гр. кат. се Українці, а з православних 75% Українців, то всіх Українців у всіх гімназіях в Польщі в 1928-29 р. було: 8.279 + 3.734 = **12.013.**

З того було в гімназіях: 1) державних: 5.602 гр. кат. + 2.048 прав., себто: 5.602 + 1.536 = 7.138 Українців; 2) самоуправних: 98 гр. кат. + 146 прав., себто: 98 + 110 = 208 Українців; 3) приватних: 2.579 гр. кат. + 2.785 прав., себто: 2.579 + 2.089 = 4.668 Українців.

Коли порівняємо число української молоді в гімназіях Польщі в 1928-29 шк. р. з числами тої молоді в кількох попередніх шк. роках, то — відворотно до високих шкіл — в гімназіях бачимо лостійний упадок чисельности української молоді. Бо коли в 1923-24 шк. р. у всіх гімназіях в Польщі було: 9.494 гр. кат. + 9.091 правосл., себто 9.494 + 6.819 = **16.313** Українців, то в 1924-25 шк. р. було: 9.258 гр. кат. + 9.332 прав., себто 9.258 + 6.999 = **16.257** Українців; в 1925-26 шк. р. 9.274 гр. кат. + 6.162 прав., себто 9.274 + 4.622 = **13.896** Українців; в 1926-27 шк. р. 8.615 гр. кат. + 5.448 прав., себто 8.615 + 4.086 = **12.701** Українців; в 1927-28 шк. р. 8.615 гр. кат. + 5.764 прав., себто 8.615 + 4.323 = **12.938** Українців; в 1928-29 шк. 8.279 гр. кат. + 4.979 прав., себто 8.279 + 3.734 = **12.013** Українців. Взагалі коли в 1923-24 шк. році в гімназіях Польщі становили греко-католики 4.3 проц. а православні 4.1 проц., то в 1928-29 шк. р. гр.-католиків було 4.0 проц., а православних тільки 2.4 проц.

Крім гімназій до середніх шкіл належать учительські семинарії. Всіх учит. семинарій було в Польщі в 1929-30 шк. р. 201, з того державних 118. По викладовій мові було: польських 171, польсько-українських 13, українських 10, німецьких 3, жидівська 1, польсько - гебрайська 1, гебрайська 2. З того державних: польських 102, польсько-українських 13, українських 2, німецька 1. Отже 8 українських учит. семинарій було приватних. Як власників 4-х укр. учит. семинарій подано в статистиці „Рідну Школу“. Решта належала очевидно СС. Василіянкам.

На українській території: львівське воєв. 34, станиславівське 9, тернопільське 8, волинське 4, поліське 1.

У всіх учит. семинаріях Польщі було в 1929-30 шк. р. 34.718 учеників. З того в державних учит. семинаріях 20.312. В 1922-23 шк. р. було у всіх учит. семинаріях 26.087, з того в державних 18.339. Отже в учит. семинаріях фреквенція зросла.

Зокрема на українській території: львівське воєв. 6.010 учеників, станиславівське 1.621, тернопільське 1.557, волинське 618, поліське 169.

Ні національної, ні навіть віроісповідної статистики учеників в учительських семинаріях не подано. Подано тільки число учеників в учит. семинаріях по викладовій мові. Отже в учит. семинаріях з польсько-українською викл. мовою (всі державні) було в 1929-30 шк. р. 2.554 учеників, з українською 1.515 (з того в державних 323). Разом **4.069** Українців.

Упадок чисельности нашої молоді в середних школах відібється незабаром і на числі нашої молоді в високих школах і на числі нашої інтеліґенції взагалі. А се відібється на консумції нашої преси, літератури тай взагалі на нашім культурнім життю. Тай тих, що вийдуть з істнуючих шкіл, не будемо мати де притулити, бо до державної служби наших дітий не приймають, а безвиглядність економічного розвитку країни робить безвиглядним розміщення всеї нашої нової інтеліґенції на инших полях діяльности. Словом, ситуація надзвичайно тяжка.

——o——

Цікава праця про населення Америки

Анґлійський учений Еріх Томпсон оповістив цікаву працю про історію племени Маїв, котре становило найстарше населення Америки. Томпсон пише, що Маї прийшли через Азію ще тоді, коли вона була получена з Америкою. Вони свояки палеолітичних людий західної Европи. Вже тому три тисячі літ мали вони високу культуру, а саме з Мехіку. Коло р. 870 по Христі сталася подія, незнана в історії жадного иншого народу, а саме: нарід Маїв опустив свої великі й високо культурні міста тай перенісся в дикі пущі Юкатану, де оснував нову державу, котру опісля завоювали Мехіканці. Чому Маї опустили рівночасно свої гарні міста, невідомо. Томпсон припускає, що земля стала там така зужита, що вже не могла їх прокормити.

——o——

Проф. Д-р Л. КОПЛЕР

Релиґія й політика*)

Я зовсім не є за увіковічненням якоїсь політичної партії, ні якоїсь означеної політичної кліки, одначе з усею силою і з повним переконанням стою за тяглістю також в політичній орґанізації католиків. Ідеалом є й буде з є д и н е н н я в с і х к а т о л и к і в в о д н і й п о л і т и ч н і й п а р т і ї. Бо тоді ударна політична сила католиків зовсім інша, без порівнання могутніша, коли вони злучені в одній партії, ніж коли вони розбиті на кілька партій, котрі хоч мають таку саму культурну програму, але в інших важних справах часто себе поборюють і через те очевидно ослаблюють себе. Отже де істнує одноцільна політична орґанізація католиків якоїсь держави чи краю, то треба всіми зусиллями її вдержати і по можности розбудувати. І треба вірити, що на християнськім ґрунті при добрій волі всіх входячих в ґру чинників дасться це осягнути.

Колиж таки не дасться погодити розбіжности інтересів серед католиків певної держави чи краю, тоді треба принайменше берегти єдности в ідеольоґічних питаннях. У справах суспільних, економічних і фінансових нехайби вже ходили власними дорогами; т. зн. нехай вже основують ріжні політичні партії, котрі малиб таку саму ідеольоґічну програму, одначе в інших питаннях публичного життя йшлиб ріжними шляхами. Це очевидно булоб з л о м, бо через те пропадалаб політична єдність, але це булоб всетаки м е н ш е зло, бо в той спосіб можнаб запобігти переходови богатьох католиків до релиґійно байдужих або навіть до ворожих релиґії партій. В кождім разі завдання священиків не в тім, щоб викликати се зло, але в тім, щоби всіма силами до нього не допускати. Бо політична єдність католиків це таке велике добро, що його треба боронити „зубами й пазурами“ та протиставитися з усею рішучістю кождій спробі ослаблення тої політичної єдности або перешкоджування в її збереженню. *Тому безоглядно* треба усувати з партії розбивачів єдности і навіть зпоміж рядів тих католиків, котрим дійсно лежать на серці справи їх релиґії та її оборони. Бо ті, що руйнують ту єдність не є тими осяянами мужами, за яких вони себе подають! Це люди засліплені і лише сліпі можуть підчинитися під їх провід.

Коли християнські посли Австрії уладили в жовтні 1925 р. ювилейне паломництво до Риму, тоді Папа Пій XI. звернувся до зібраних у нього політиків з горячим зазивом до єдности. Він пригадав їм слова великого князя поетів Шілера: „Будьте згідливі, згідливі, згідливі!“**) При тім Св. Отець підчеркнув, що це також була остання молитва Спасителя: „Ut sint unum“. А що відноситься до католицьких послів, те відноситься також до католиків взагалі. Тому кінчу зазивом і просьбою: Єднайтеся, єднайтеся, єднайтеся!

Примітка Ред: На сім кінчимо печатання сего знаменитого твору німецького ученого, котрий ясно й отверто розвязує богато проблемів звязаних з відношенням релиґії й політики. Поручаємо всім основне перестудіювання сеї праці в цілости.

——o——

*) Гл. „Н. Зоря“ чч. 10—59.

**) „Seid einig, einig, einig!“

Присилайте в час передплату!

Враження з вистави робіт фахової школи

СС. Василіянок у Львові.

Сего року відбулася перший раз матура в фаховій школі СС. Василіянок у Львові, при вул. Длуґоша ч. 11. З того приводу учениці виступили з виставою своїх робіт, яку уряджено в двох великих салях. Вистава мала два відділи: білизнярський, де було виставлене всякого рода дуже старанно викінчене білля. Можна було бачити по мистецьки виконані гафти і вишивки з мистецьким добором красок, ріжнородних мотивів, як гафти білі на біллю, кольорові на подушках і макатках. Все те довершене ученицями при вмілому проводі учительок. Другий відділ вишивкарський. Побіч білих і кольорових гафтів і гарних суконок, бачимо прегарні народні вишивки, примінені до церковних риз, серветок, а також убрань. На виставі був гарної роботи фелон. Було кілька робіток полтавським гафтом, а також килими власного виробу.

Виставою заінтересувалися дуже деякі знатоки як проф. З. і др., але більше заінтересования збудила сама школа СС. Василіянок, яка має право прилюдности і є одинокою школою фаховою в руках Українців. Школа має три курси. Приймається учениць або з III. кл. ґімназії або 7. виділової.

Дивна річ, що у нас ще так мало зрозуміння для шкіл фахових. Кілько то дівчат, скінчивши навіть ґімназію або учит. семинарію, не може дістати посади, а якби мали курс фахової школи, то могли би отвирати робітні шиття білля, крою, гафтів, вишивок, по цілім нашім краю. А так всюди лиш чужі робітні, часто навіть ліпше продуктивні ніж служба державна, бо независимі від примх неприхильних чинників.

Учениць було сего року пядесять на всіх трох курсах, що є доказом малого заінтересования нашої суспільности сею школою, хоч тільки дівчат є без посад, з матурою ґімназійною чи семинарійною. Притім треба згадати, що в тій школі побирають учениці також науку інших предметів. Крім 22 годин тижнево посвячених для робіт ручних, до обсягу котрих належить також наука кулінарної штуки та наука писання на машині і рахунковости — побирають учениці також стільки годин науки предметів загально образуючих, від релігії почавши.

Сама вистава робіт була гарно й уміло уложена, хоч без шумної реклями, за що належиться так учителькам, а передовсім управительці М. Марті ЧСВВ., як і ученицям велике признання. **М. К.**

З РЕЛ.-ЦЕРК. ЖИТТЯ

Краківський „Час" в ч. 186 приносить замітку з Варшави, котра кінчиться так: Як доносять зі Львова, гр. кат. церковні власти, в першій мірі о. Митрополит Шептицький не знають нічого про жадну реорґанізацію гр. кат. Церкви і всякі поголоски на ту тему уважають звичайною ґазетярською качкою.

Прекрасний храм Христа Спасителя в Москві скінчать большевики розбирати в січні 1932 р.

Католики в СССР і їх терпіння за віру. Часопис „Нувеліст Волесан" помістив коротку статтю, присвячену церковній єрархії в Росії. Читаємо там, що після „Аннуаріо Понтіфічіо", по засланню архиепископа Роппа Апостольська Столиця іменувала пятьох Апостольських Адміністраторів. Ось їх назвиска: Адміністратор Апост. у Могилеві, еп. Болеслав Слоскан, іменований 13. серпня 1926; Адмін. Апост. у Москві еп. Пій Евгеній Нево, августинець, іменований 5. вересня 1926; Адмін. Апост. у Ленінґраді еп. Антін Малецький, іменований 1. вересня 1926 (тепер у тюрмі за віру); Адм. Апост. у Харкові о. Ільджіндон Вінченцо, іменований 15. серпня 1926 (тепер у тюрмі за віру); Адмін. Апост. Казаня, Самари й Симбірська о. Йодокас дон Міхеле, іменований 1. вересня 1926 (в тюрмі за віру, від 1. квітня 1929 р.); Ґенеральний Вікарій Евсарх для навернених католиків і православних о. пралат Леонід Теодоров (у тюрмі за віру). Так пятьох на шість пастирів Могилівської дієцезії сидить у тюрмі за віру... На 254 стороні „Аннуаріо Понтіфічію" читаємо, що Тираспільська дієцезія остає без пастиря й має пять Апост. Адміністраторів: Адм. Апост. Одеси еп. Александер Фрізон, іменований 10. травня 1926; Адм. Апост. Волги пралат Августин Бавмтрот, імен. 23. травня 1926 (у тюрмі за віру від серпня 1930); Адм. Апост. Тифлісу й Ґеорґії, Вікарій ад інтерім, пралат Стефан Деморов; Адм. Апост. на Кавказі пралат Іван Рот, імен. 25. травня 1926 (у тюрмі за віру від серпня 1930); Адм. Апост. для вірмен-католиків цілої Росії пралат Яков Бакаратіян (у тюрмі за віру). В тій дієцезії рівнож 3 адміністраторів на пять увязнених за віру. Ще ґірше положення в Житомірській дієцезії, котра рівнож позбавлена пастиря, має двох Адміністраторів: Адм. Апост. пралат Теофіль Скальський, імен. 1. травня 1926 (в тюрмі за віру від 20. червня 1926); Містоадміністратор Апост. пралат Казимір Наскренцкі (в тюрмі за віру від 20. червня 1926). До повищого спису церковної єрархії в СССР не треба додавати ніяких коментарів. Факти говорять самі за себе. Це акти мучеників з перших століть. „Оссерваторе Романо" додає: Чи кінчиться на тому списі увязнених за віру стільки священиків і вірних, котрі кождої хвилі наражені на тюрму або заслання лише тому, що явно визнають свою віру?

Ліки для католицьких місій. О. Е. Ґареше Т. І., директор „Католік Медікал Міссіон Борд"" оповістив звіт, в якім подає, що комітет несення лікарської помочи католицьким місіям вислав у цьому році в 14 скринях для 200 місійних станцій 20 міліонів фунтів ріжних ліків, а то один міліон пігулок, 200 тисяч ярдів бандажу, багато лікарських інструментів та инших шпитальних приборів. Весь цей дар зложили католицькі шпиталі Злучених Держав і католицькі власники дрогерій.

Нове чудо? В малій церкві св. Сильвестра в Канфанаро в Істрії, в часі вечірні богато вірних побачило в виставленім у монстранції Агнці образ Спасителя, що ствердили під присягою. Церковна влада, по довших дослідах видала таку опінію: „Не можна говорити про сугестію при феномені, який рівночасно підпадає під здорові змисли многих осіб.

Протест проти переслідування релігії. В Лондоні завязався спеціяльний комітет для зорганізування протесту проти переслідування релігії в совітах. Комітет одержує з цілого краю сотки листів з заявою признання та готовости поперти цю акцію. До цеї акції прилучилася також представники некатолицьких віроісповідань. Між иншими визначними особами, прислали такі листи льорди епископи: Лондону, Хелмсфорду, Глуцестеру, декан Вестмінстеру, тамошний епископ, президент унії баптистів, зверхник англіканської церкви. Зі світських осіб богато льордів, висших військових старшин і т. п. Крім того напливають численні грошеві складки на організаційні цілі.

Папське посольство в Абісинії. Св. Отець вислав до Абісинії окреме посольство з желаннями для нового володаря сеї країни, Рас Тафарі Маконнен'а, з приводу його коронації. Абісинці приняли папське посольство з великим торжеством, у місті Аддіс-Абеба. Прибув туди також патріярх египетських коптів. Рас Тафарі приняв його з великими почестями та просив о висвячення двох нових абісинських епископів, бо чотири епископи, які вже там працюють, не вистарчають для його народу. Патріярх вислухав його просьби і висвятив з Аддіс-Абеба еп. Абуна Заувірос'а (Северус). Другого епископа обіцяв висвятити по повороті до Каіру.

Переслідування духовенства. Большевики арештували адміністратора дієцезії Камінця Подільського о. пралата Івана Свідерського в його резиденції в Барі. Рівночасно арештовано декана о. Туровського в Шаргороді й о. Каспшиковського в Сніткові. Молодий священик Маріян Соколовський, засуджений ще 1928 р. на смерть, „помер нагло в тюрмі, в Москві".

Інструкція в справі жіночої моди. Конґреґація Ради видала до всіх епископів інструкцію в справі жіночої моди. Вона обнята 12 артикулами, які на епископів, парохів, батьків родин, настоятелів шкіл й інститутів накладають обовязок словом і ділом впливати, щоб у жіночих одягах перестерігано приличність. Неморально зодягнених жінок не вільно допускати до св. Причастія ні до участи в хрещенню й миропомазанню дітий. В конечних випадках належить їх видалити з церкви.

Маленький фейлєтон

КЛЄПТОМАНІЯ

Дуже часто люди думають, що клєптоманія се „звичайне" злодійство, „котре так називають у панів". В дійсности клєптоманія се хороба. Вона тим ріжниться від злодійства, що клєптоман має приємність в часі, коли краде, а злодій має приємність на думку про користь з того, що вкраде. Значить — сам акт крадежи дає клєптоманови таку приємність, що він не годен опертися тому, щоб не взяти чужої річи, коли злодій має приємність не з самого акту крадежи, тільки з зиску, який йому крадіж дає або на думку про той зиск. Лучаються й такі клєптомани, в котрих мораль бореться з їх хоробливим гоном до клєптоманії. Такі беруть лиш маловартні або й зовсім безвартні річи: нпр. чужу пачку сірничків, папірос в чужій кімнаті, який небудь папір або перечитану ґазету, старе перо, і т. п., аби тільки щось потягнути, бо їм залежить на самій акції забирання чужих річей, а не на користи з них. Клєптомани ще тим ріжняться від злодіїв, що не вживають украдених річей, тільки або дарують їх, або просто кидають денебудь, на вулиці, чи у себе вдома — не вживаючи їх. В них будиться час до часу гін до клєптоманії й поти їх мучить неспокоєм і навіть тривогою, поки його не заспокоять. Отже клєптоман бере чужі річи під внутрішним натиском, під свого рода примусом, без жадної цілі, коли злодій має ціль у крадіжи. Розуміється, клєптоман без моралі перестає боротися зі своїм нахилом і стає згодом дійсним злодієм. Є такі злодії, що крадуть все, що їм під руки попаде, навіть коли того не потребують, крадуть уже зі звичаю красти. Отже знайти ріжницю між клєптоманом і злодієм не все легко, хоч та ріжниця часом дуже виразна. Клєптоманія може проявитися в кождім віці. Хто бореться з тим нахилом, той може його в собі побороти, хоч не все: коли воля ослаблена, тоді ні, а ослаблена вона бувае алькоголем, істерією, епілепсією (падачкою) і т. и., у жінок в часі тяжі й менструації. Тоді треба мати особливий згляд на прояви клєптоманії у таких осіб і не докучати їм. Клєптоманія виступае також у старців, котрі вже сходять на діточий розум і в тих, що хорі на розмякчення мозку. Не треба забувати, що нахил до „крадежи" виразно слідний у кождої дитини: дитина хватає все, що бачить, дитя се „уроджений злодій". Се у дитини звичайний, природний обяв. Тільки вихованням придавлюється в дитини той гін, але не все. (З німецького).

ПРИЄДНУЙТЕ ПЕРЕДПЛАТНИКІВ!

ПОЛІТИЧНІ ВІСТИ

ВАТИКАНСЬКІ КРУГИ пильно слідять за розвитком праць конституційної комісії еспанського парляменту. 14-та стаття проекту конституції передбачує повний розділ Церкви від держави, розвязання монаших чинів та конфіскату їх дібр в користь держави.

НОВИЙ МІНІСТР ОСВІТИ майор Єнджеевич заявив, що буде продовжувати програму діяльности свого попередника.

В ПОЛЬСЬКИХ ЧАСОПИСАХ находимо потвердження вістки, що на денвнім порядку вересневої сесії Союза Народів найдуться також польсько-українські справи.

Б. ДИКТАТОР ЛИТВИ Вальдемарас перевезений під сторожею до Ковна, де відбувається великий процес проти нього і 23 його приклонників. До розправи візвано 400 свідків. Вальдемарасови закидають, що хотів довершити державного перевороту. Він сильно постарівся, схуд й обличча не бриє.

СЕМИЙ З РЯДУ КОНҐРЕС НАЦІОНАЛЬНИХ МЕНШИН відбудеться в Женеві в днях 23—31 серпня. На порядку нарад буде передовсім звіт з положення націон. меншостий в ріжних державах, справа роззброєнь і т. п.

В СПРАВІ ПОЛЬСЬКО - УКРАЇНСЬКИХ ВЗАЄМИН „Ґерманія“, катол. орган канц. Брінінґа м. і. пише: „Україна, край на пограниччу Сходу і Заходу накидає проблеми, які є тим більше замотані, що Варшава намагаючися спольонізувати Україну за всяку ціну, має на оці також і инші, не лиш релігійні тенденції. Бути може, що ця українська проблема видвигне цілу проблему сходу в такий спосіб, якого Польща напевно не бажалаби собі“. (КАП).

ВИСЛІД ПЛЄБІСЦИТУ в справі розвязання пруського сойму, якого хотіли скрайні праві і ліві партії, приняла заграниця з вдоволенням, оцінюючи його як побіду здорового розсудку над демаґоґією. Паризька і лондонська преса, як і помірована німецька стверджують однозгідно, що це причиниться в значній мірі до відпруження політичної ситуації.

СКРАЙНА НАЦІОНАЛІСТ. ПРЕСА в Німеччині по програнім плєбісциті в справі розвязання пруського сойму робить добру міну і пише, що хоч не осягнено числа голосів потрібного для розвязання сойму, то все таки здобуто підставу до дальшої підготовної акції для вибору президента й будучих виборів до сойму.

ДІТРІХ, німецький міністр фінансів сказав про німецьку крізу м. і. таке: „Німецька кріза не є виключно крізою економічною, вона випливає з договорів, заключених по війні. Коли се правда, що кріза осягнула свій вершок і що можлива вже постепенна ліквідація економічних труднощів, то свідомість взаїмної залежности між народами повинна потягнути за собою також зрозуміння для неминучости ревізії договорів.“

АВСТРІЙСЬКИЙ УРЯД просить Союз Народів, прослідити фінансові й економічні труднощі австрійської республики та знайти зарадчі способи й уділити кредитів. У звязку з тим має виїхати до Австрії двох делеґатів Союза Народів, щоби зібрати річеві дані.

МЕКДОНАЛЬД відбув конференцію з провідниками консерватистів Болдвином і Чемберленом та провідником лібералів Самуелем. Нараджувалися над ощадностевим пляном.

ІНДІЙСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ КОНҐРЕС вирішив, що Ґанді не візьме участи в конференції „Округлого Стола“; інші члени конґресу участь в конґресі візьмуть. Анґлійський уряд хоче новими уступками спонукати Ґандія, щоб він таки взяв участь у конґресі.

НОВИНКИ

Православний митрополит Діонізій виїхав до Анґлії на всесвітню конференцію некатолицьких християнських церков.

Невисліджені досі злочинці зрабували в зелізничій касі в Гірничій Домброві 60 тисяч золотих. Нападу доконано в той спосіб, що до кімнати касіера увійшло двох людий в зелізничих мундурах, стероризували револьвером касіера, закнеблювали йому уста і звязали руки. Відтак забрали з каси лише банкноти і полишивши більон, вийшли ніким не задержані.

Ґрім убив двох робітників на фільварку Мушкатівка, пов. Борщів.

З України доносять про цілий ряд убийств довершених на комуністичних провідниках в Чернигові, на Запоріжжі і в инших місцевостях.

Фалшиві векслі варшавської Каси хорих на суму 35 тисяч золотих пустили в обіг невідомі ошуканці.

У Львові відкрили „фабрику“ фальшивих монет, котра виробляла 5 зл. і 50 гр. Увязнено 28-літнього Івана Дидюка.

Самогубства ширяться в останніх часах також в купецьких кругах. На днях було вже кілька таких випадків. До них прибули в Варшаві ще два. Причина самогубств: фінансова руїна.

Королівські гроби відкрили робітники в підземеллях виленської катедри. Покищо відкопали в каплиці св. Казимира ріг одної домовини. Припускають, що там мають бути мощі короля Олександра, королевої Єлисавети, королевої Варвари і короля Володислава IV. Історична комісія збереться для дослідів сих гробів.

Безробітних в Польщі було 8 б. м. 255.887, т. зн. о 5,172 менше.

Податковий екзекутор в містечку Марцінканьце засеквестрував за податки інвалідови Фрухтенберґови штучну ногу, яку оцінив на 50 зол.

За богохульство засудив варшавський суд одного з санаційних соціялістів Тадея Веняву-Длуґошевского на 3 місяці тюрми. Причиною засудження було поміщення богохульної статті в його органі.

60 Жидів виїзджає з Литви до СССР. Вони зреклися литовського горожанства і приняли радянське. В СССР думають поселитися на стало. За цею першою партією має виїхати до СССР ще кілька таких груп.

20 бочок золота закупив Італійський Банк в Анґлії.

На поручення Союза Народів Поляк проф. Фальський має орґанізувати шкільництво в Китаю.

Замордовано в Харкові директора совітської опери Галичанина Рибака. Рибак перед тим був большевицьким шпіоном в Галичині.

Ціни бавовни на світових біржах в Америці, Ліверпулю, Бремі, в Александрії (Єгипет) й инших торговельних центрах сильно обнизилися. Це викликало серед біржевиків велику паніку. Многі з них мають величезні страти. Також в Польщі ціни того сирівця дуже впали. Знижку цін бавовни викликав звіт американського рільничого бюра, котрий каже, що сьогорічний збір бавовни такий великий, якого не було від 1915 р. Се вплине й на знижку цін текстильних виробів.

Остання статистика виказує, що Швеція має тепер 6,141.516 мешканців. Столиця Швеції Стокгольм має 502.207 голов, друге найбільше місто Ґотенборґ 248.620.

Податкові впливи у Франції осягнули в липні суму 5 міліярдів 489 міліонів фр. і перевисшили на 85 міліонів предвиджування прелімінара.

В Шікаґу зловили 57-літну Польку, Анну Бараньску, як учасницю бандитського нападу. Поліція каже, що вона брала участь у 35 нападах.

Вилетів з шин поспішний поїзд недалеко м. Ґевес в Австрії. Зпід румовищ вагонів витягнено досі 12 трупів, 4 тяжко ранених і 30 легко.

Найбільший килим на світі має Америка. Досі найбільший диван був розстелений в передсінку одного з театрів в Ню-Йорку. Він важить дві тони. Щоб його вичистити треба 36 осіб. Ще більший диван набув недавно готель Асторія в Ню-Йорку. Він довгий на 35 метрів, широкий на 30 мет. Над викінченням сего дивану працювало 10 місяців 35 робітниць.

Нове право для жінок заведено в Голяндії. На підставі того права жінка може жадати від працедавця свого мужа, щоб він виплатив їй сю частину платні, яка відповідає коштам ведення домашного господарства. Цей розумний закон хоче недопустити, щоб робітники пропивали і ту частину платні, котра потрібна до ведення домашного господарства і не вганяли родини в крайну нужду.

——o——

Світовий ринок обнизив ціни. Від довшого часу зарисовується значна знижка цін вовняних сирівців. Вона стала вже сьогодня фактом. В тім стані річий фірма **А. Віттельс,** текстильні склади у Львові, вул. Рутовського 7, дуже корисно закупила прямо з бельських фабрик, всякого рода вовняні матеріяли і тимсамим обнизила ціни. Фірма **Віттельс,** Львів, Рутовського 7, веде як досі з фахово кваліфікованою кравецькою силою п. Фейлером, сальон мужеського кравецтва і виконує вибагливу мужеську ґардеробу, як одяги, тренчковти, раґляни і т. п. до міри, беручи повну ґваранцію за точне і солідне виконання. 986 a 17—100.

Біржа

ҐРОШІ: Доляр ам. 9.00 зол., франц. франк 0.35, фунт стерлінґ 43.37, італ. ліра 0.47, австр. шілінґ 1.25 зол.

ЗБІЖЖА: (Ціни в зол. льокo стація навантаження парітас 200 км.). Пшениця дв. 19.75—20.25, жито дв. 20.75 — 21.50, жито сел. 20.25—20.50, ячмінь дв. 14.75—15.25, ячмінь на мливо 13.75 —14.25, овес гал. 15.00—15.50, ріпак озимий 23.50—24.50, житн. і пшеничн. ґрис 11.75—12.00, пшоно 46.00—48.00. Жито, ґрис, пшоно і житня мука сильно подорожіли. Натомість овес, ріпак, макухи і пенцак упали в ціні.

Рукописів Редакція не звертає

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

ЗДІБНА УЧИТЕЛЬКА з дволітною практикою, обійме лекцію з усіх кляс народних шкіл і низшої ґімназії. Зголошення до Адміністрації Н. Зорі під „Математичка“. 1-4

ФУТРА жіночі, мужеські готові на замовлення, як також всякі перерібки на догідних місячних сплатах поручає і виконує

954 **М. МОШУМАНСЬКИЙ** 23-25

Львів, ул. Боїмів ч. 1. тель. 10-11.

Приймає футра до переховування.

ТАПЧАНИ, ОТОМАНИ, матераци, ковдри, дивани, фіранки, стори до вікон і тапети поручає ФІРМА

Е. КІЧАЛЄС і МАРҐУЛІЄС

1003 **Львів, Сикстуська 18.** 5-30

НА ДВОЛІТНІ РАТИ. Перед закупном **меблів** вступи, а переконаєшся, що найдешевше купиш **меблі** всілякого рода у ГЕШЕЛЄСА у Львові, вул. Коперника, ч. 23 (ріг вул. Вроновської). Фірма та знана зі своєї солідности поручає меблі всілякого рода, як також меблі тапіцеровані на довготермінові рати. Кождому купуючому по упливі року відсвіжує меблі власним коштом. Стережися отже шумної реклями і замарстинівської тандити. 912 41—100

Видає й редаґує Комітет У. К. О. Відвічальний редактор Роман Гайдук. З друкарні Вид. Спілки „Діло“, Львів, Ринок ч. 10

Porto zapłacone ryczałtem

Рік VI. Львів, неділя 23 серпня 1931. Ч. 63 (463)

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 4 ст. під неділю на 8 ст.
АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Кльоновича ч. 8. II. пов. - Тел. 4-48.

Передплата в краю: 1/1-річно 6 зол. місячно 2 зол. Закордоном 1/1- 1 амер. долар. — Ціна числа 25 сот. —
Конто П. Щ.: Краків 405.867.

Смертний удар для Церкви в СССР.

Як подають „Ізвестія", „народний" комісаріят фінансів СССР. визначив загальні напрямні для оподаткування церков, каплиць і домів молитви, дальше духовенства й прочої церковної прислуги. До тепер високість того оподаткування залежала від доброї чи злої волі дотичних місцевих властий. Однак виявилося, що місцеві власти тут і там числилися з духовенством, бо за ним стояв народ. Новий правильник предвиджує таке високе оподаткованння за уживання церков як також від доходів духовенства й церковної прислуги, що воно о сто процент перевисшає всі инші ставки економічного податку. Церковні громади ще дотепер мали яку таку спромогу істнувати офіційяльно. Та новий податковий совітський закон це остаточний удар для зовнішної орґанізації й видимого істнування Церкви в Росії, яка від тепер змушена скритися в катакомби, щоб так як колись перед століттями, тайно й коштом крайної самопосвяти духовенства голосити народови Христові правди, які сіятимуть вічним огнем у темряві большевицької ночі й не померкнуть мимо терору. мордів і звірського переслідування.

—o—

Новий регулямін для вязниць у Польщі

Нема політичних вязнів.

Розпорядок про новий регулямін для вязнів у Польщі ділить вязнів на 3 категорії: засуджених на тяжку вязницю, на звичайну і на вязницю, яка заступає дім поправи. Далі відріжняє регулямін: вязнів у слідстві, рецидивістів, малолітних до літ 17 і жінок. У вязниці мають бути проваджені дві книги, одна для вязнів у слідстві, друга для засуджених. Принятих вязнів належить держати 2 тижні в окремій келії в цілях обсерваційних, оскільки є місце. Розпорядок не відріжняє політичних вязнів, отже вони сидітимуть разом зі звичайними злочинцями. Наслідки того не трудно предвидіти. Весь регулямін має 291 параграфів.

Велика фінансова кріза в Німеччині

Банкротують найбогатші міста: Гамбурґ, Брема і Любека. — Загрожена господарка всіх країв без виїмку.

З Берліна доносять: Фінансове положення більшости німецьких союзних держав ще гірше ніж положення цілої держави. Загрожена господарка всіх країв без виїмку. Вільні міста: Гамбурґ, Брема і Любека близькі банкроцтву. Уступив сенатор, що завідував фінансами Еремн. Ведеться агітація, щоб ліквідувалися малі союзні держави: обидва Меклємбурґи, Ольденбурґ, Ангальт і т. д. Одначе місцеве населення проти того.

Франція підписала пакт неаґресії з Совітами

„Хвіля" доносить: Радіо Бюра Вольфа подало до відома: В Лондоні розійшлася вістка, що 19 с. м. Франція підписала договір про неаґресію з совітами. Дивним дивом у Варшаві міродайні чинники заявили кореспондентови „Хвілі", що нічого не знають про такий крок Франції.

Що робить Троцький

По спаленню віллі, в котрій мешкав, перенісся Троцький до місцевости Мода на азійськім березі Туреччини. Там викінчує він велику „Історію російської революції", котра появиться друком ще сего року рівночасно в кількох мовах. Притім провадить він велику переписку зі своїми приклонниками в усіх частях світа і пише та диктує статті до ріжних ґазет. Правління Сталіна уважає він епізодом в історії большевизму й вірить, що прийде час, коли Сталін повалиться а його, Троцького, покличуть ще раз до влади. Зовсім невиключена річ, що Троцький дійсно буде останним „червоним царем" Росії, заки повалиться весь большевизм. На всякий випадок Троцький мігби своєю робучістю послужити зразком для тих, що брали участь у публичнім життю, але не оставили по собі ніяких писаних слідів. А таких недбальців особливо богато між Українцями.

Стратив зір читаючи на сонці

На пляжі в Домачеві, недалеко Берестя, вигрівалося на сонці богато людий. Нараз счинився між ними крик. Невабаром вияснилося, що 17-літній Т. Врублевский при читанню книжки стратив нагло зір. Мимо негайної лікарської помочи нещасний хлопець зору не відзискав.

Велика буря у Львові

Дня 18. с. м. о год. 2 попол. зірвалася над Львовом сильна буря. Серед зливного дощу били раз-у-раз перуни, а один вдарив у трамваєвий віз ч. 9. Від того удару спалилися проводи на Галицькій Площі та каблевий стовп на вул. Баторія. Перерва руху тревала цілу годину. Дня 19. с. м. знов була у Львові порядна злива.

—o—

Один фотос фільмовий
безплатно додає
Ателіє фотоґрафічне
„ВЕНУС"
Львів, Академічна 24, Тел.: 38-08
до 6-ох фотоґрафій фільм.
883 1—25

Грім може спалити Ваші стоґи й полукіпки, тому обезпечуйте збіжжа й пашу від огню в Т-ві вз. обезп.
„ДНІСТЕР"
857 У ЛЬВОВІ, ВУЛ. РУСЬКА Ч. 20. 63-?

Що нас нищить

Дещо про обезпечення в Польщі.

Визначний польський консерватист, д-р Ян Гупка, оповістив у „Нашей Пшишльосьці" велику статтю п. з. „Обезпечення в Польщі", котрої зміст просто страшний. Ось він:

В Польщі маємо обезпечення річеві, особові й суспільні, добровільні і примусові. Останні в краю з дуже невиразним господарським устроєм (капіталістичний устрій без капіталів!) щораз більше нищать останки добровільних обезпечень. Головна ціха господарських уряджень в Польщі це вибуялий етатизм, котрий в кождій области утруднює всяку приватну ініціятиву й господарську творчість.

Що до річевих обезпечень, то, як відомо, найважніший їх діл — обезпечення будинків від огню — примусовий (з малим виїмком промислових будинків). Полишена свобода обезпечення і з части в приватних установах радше теоретична, бо навіть інтеліґентні люди рідко з неї користають ізза обовязку терміново доносити про це монопольній установі, предкладати поліси і т. п. Отже приватні установи зачали упадати, а всім стала етатистична установа ПЗУВ („Повшехни Заклад Убезпечень Взаємних"). Монополь тої установи введений законом з 21. VI. 1921*). А закон той ухвалено не в інтересі держави ні населення, тільки в інтересі могутної тоді польської партії „Пяст", котра на спілку з соціялістами рішала тоді про все і котра створила ПЗУВ, щоб мати тисячі залежних від себе урядників, відділів й аґентур на свої партійні услуги. Зате партія „Пяст" згодилася на те, що ППС (Польська Партія Соціялістична) зробила собі такий сам партійний фільварок з Кас Хорих. „Пястівці" скористали притім ще й це, що в ПЗУВ-і дали заняття урядникам своєї збанкротованої „Вісли". Вправді маєвий переворот 1926 р. усунув від влади партію „Пяст", одначе створені передтим закони й установи лишилися й далі нищать продукцію та майно всеї суспільности.

Сам примус обезпечення від огню се річ хосенна, особливо для темних людий. Одначе шкідливий монополь одної інституції. Найлучше булоб, якби люди мусіли обезпечувати свої будинки, але мали до вибору установи, в котрих обезпечувалиб.

Друге і то найбільше зло це постанова, що будинки мають бути обезпечувані в їх повній вартости. Ця постанова довела до збільшення підпалів, до нищення майна і до премій для підпалячів і обманців. А сталося це так:

ПЗУВ, обнявши нараз обезпечення поверх 10 міліонів будинків, не могло тих будинків поодиноко й докладно оцінити. Отже установило загальні правила оцінки. Принято засаду, що деревляний, партеровий, соломою критий будинок, котрий має такий а такий обєм (кубатуру), треба оцінити на таку то суму. Тимчасом у вартости будинків тих са-

*) Закон з 21. червня 1921 доповнено декретами з 10. жовтня 1924 і з 27. мая 1927 р.

мих розмірів є нераз дуже великі ріжниці. Нова хата з доброго дерева варт далеко більше ніж стара, котрої дерево вже спорохнявіле і нераз навіть на опал не дуже вже надається. А старі й нові доми оцінено таксамо. Тому для власників старих домів було добрим інтересом, підпалити свій дім. І вони се робили, причім ішли з димом нераз і цілі села.

Відшкодування, які приходилося платити, стали за великі. Загрожувало що не вистарчить складок. Якже порадило собі ПЗУВ? Знов шабльоном! Просто підвисшило шабльоново всі оцінки і складки протягом 3 літ подвійно, то є о 105 проц., побоюючись, що не стане гроший і на оплату маси урядників.

Наслідки показалися скоро. Те, що передтим було вправді частим винятком, але все таки винятком, в літах 1929 і 1930 стало майже правилом: властителі старих будинків палили їх масово, бо за відшкодування могли собі не тільки збудувати нові будинки, але ще до того лишалася їм готівка.

Вся Польща зачервонілася від пожеж. А техніка підпалів так удосконалювалася, що тільки може що сотий підпаляч їшов до криміналу. Підпалювали при помочи легко тліючого чиру, підпалювали при помочи дешевого будильника, який лучили з пуделочком сірників і розлитої нафти так, що регулювали й хзилю підпалу. Хлоп казав дітям вигнати худобу на пасовиско, сам з жінкою їхав на торг до міста, а в його неприсутности вибухала пожежа. Для обережности не всі річи виносили, дещо залишали на спалення. Громадські достойники, котрі переховували у себе громадські гроші, заробляли ще й на тім, бо казали, що гроші згоріли в їх власній скрині. Часто мали на доказ недопалений банкнот. Розуміється, були і між дідичами скінчені драби, котрі підпалювали свої фільварки.

Число підпалів власних будинків росло зі зростом кризи, бо готівки ставало все менше а будівельний матеріял подешевів більше ніж на половину.

Криза дійшла до того, що хлібороб хоч має що їсти, та не має ні на сіль, ні на одяг, бо нема вже в рільництві ні одного продукту, від жита почавши, на безрогах скінчивши, на котрім не мусівби тратити. Отже він у розпуці одинокий вихід знаходив в обережнім підпалі власних будинків, за котрі брав відшкодування.

На приказ міністра скарбу обнижено оцінку будинків на 10%. Та ця обнижка може бути вистарчаюча тільки при всіх будинках.

З якою шаленою скорістю росло число пожарів в Польщі, показується з цифр, оповіщених ПЗУВ. Коли в р. 1926 виплачено 10.303.401 зл. відшкодування, то в р. 1929 виплачено вже пять і пів разів більше (54.161.128 зл.).

В тім році згоріло аж 51.000 будинків! Найбільше згоріло в повіті млавськім (коріннна Польща), де сума вплат виносила в 1929 р. 351.260 зл., а виплачено 1,276.000 зл. відшкодування. Далі слідували повіти Дорогичин, Костопіль, Лунинець, Ліда, Опатів і т. д.

Адміністраційні кошти ПЗУВ високі, вони зїдають четвертину вкладок (на р. 1930 преліміновано 17,200.000 зл.). Отже навіть там, де відшкодування трохи менші ніж вкладки, ПЗУВ тратить.

Так чесне населення мусить платити грубі суми обманцям-підпалячам.

З того видно, яким шаленим блудом було монопольне примусове відшкодування під оглядом матеряльним. Та ще більшу шкоду приносить воно під оглядом моральним, бо такий стан ширить деморалізацію.

Далі підвисшувати асекураційні вкладки вже неможливо, бо вони такі високі, що пересічний хлібороб платить більше ніж виносять всі державні податки. Отже ПЗУВ ратується в той спосіб, що після пожежі — оцінює будинок другий раз на підставі недопалків і переслухування поліції та сусідів і буває, що виплачує зменшене відшкодування, нпр. замість 6.000 зл. — 4.000 зл. Одначе цей спосіб просто нечесний тому, бо ломить зобовязання, яке ПЗУВ взяло на себе на підставі власної оцінки будинку. Таким чином чесні люди, котрих будинки згорять без їх вини, мають кару за те, що вони чесні.

Річ ясна, що покривдженим прислугує судова дорога і незабаром зачнуться процеси, котрі люди мусять виграти з коштами, бо ще прецінь є якісь судді.*)

Треба отже зміпити закон так, щоб деревляних будинків не вільно було обезпечувати висше як до 2,3 вартости. Тоді люди дбатимуть о забезпечення перед огнем і цінитимуть огневу сторожу. (Про дальшу язву обезпечень у слідуючих статтях).

*) Нашим людям треба скрізь пояснювати, що коли вони обезпечують частину своїх будинків в „Дністрі", тоді евент. процес з ПЗУВ мають дуже влекшений, бо „Дністер" виплачує зараз таку суму, на яку будинок був обезпечений і се мусить мати свій вплив на суд, коли між погорільцем і ПЗУВ приходить до процесу. — Ред. „Н. Зорі".

—o—

ЛИСТИ З СЕЛА

Прірва*).

Пишу про ту прірву, яка лягла між селом і містом, між селянством та інтеліґенцією. Ця прірва поглиблюється постійно, вона при найменшому зриві може мати тяжкі наслідки для одних і других. На примірі російської революції ми бачили, як селяни громили міста, як міста організували карні експедиції на села і в той спосіб вирівнували свої страшні порахунки.

Село на місто дивилося як на гніздо галапасів, котре привикло використовувати селян і тому його треба збурити, знищити зовсім. А тому, що в містах була влада і вона мала збройну силу, годі було збурити міста. І тому вся ненависть повернулася проти представників міста, головно проти міської інтеліґенції. Зчасом ця ненависть перенеслася і на сільську інтеліґенцію, на духовенство й учительство. Тому тої інтеліґенції так богато вигинуло в часі революційних розрухів в Росії, головно на Україні. Тамошна інтеліґенція сама викопала ту прірву між селом і містом, в котру опісля повалила її революція.

Після необґрунтованих кличів народолюбців, після невдатного „хожденія в народ" інтеліґенція зовсім відвернулася від села, була далека від його бажань і стремлінь. Стала чужою для села і тому не дивниця, що село її не взяло в свою оборону в часі большевицького кривавого походу проти української інтеліґенції. Село в тій інтеліґенції бачило панів, бачило своїх ворогів і само розправлялося з ними. Цьому погромови інтеліґенції надавалося ідеольоґічну закраску, але фактом є, що українське село богато причинилося до знищення української інтеліґенції. Наслідком цього воно тепер покутує під большевицьким ярмом. Знов уж інтеліґенція за свою помилку, за розрив з селом в більшости заплатила смертю, повним знищенням і ріжними страшними карами.

Нехай той примір з революції по тім боці Збруча буде грізною пересторогою для нашої інтеліґенції на західноукраїнських землях, котра також відвернулася від села і тим самим копає тую прірву, в котру село колись в обуренню повалить її.

В першу чергу це відноситься до нашої сільської інтеліґенції, котра сидить на селі, має змогу пізнати його духа і його потреби, отже повинна чинною працею причинитися до піднесення села. Маємо по селах священиків, учителів, на батьківським хлібі сидить богато патентованих інтеліґентів в очікуванню „посад", але дуже мало з них бере участь у громадським життю села.

*) Гл. 61 ч. „Н. Зорі".

Ось молодий священик, б. поручник УГА, вже пару літ сидить в селі, а досі ніхто не бачив його ні в читальні, ні в кооперативі, хоч міг би вписатися бодай в члени тих орґанізацій. Безженний, позбавлений родинних клопотів й обовязків, має богато часу, щоб занятися орґанізаційною працею. В селі богато молодих господарів, котрі ще недавно служили під його розказами і тепер пішлиб за його покликом, колиб він хотів занятися громадською роботою. Але дарма! Замкнувся в собі, відмежувався від всіх, навіть свої церковні обовязки виконує ніби якусь примусову службу. Тому не дивниця, що село нарікає на него, він нарікає на селян і так помалу поглиблюється між ними прірва...

Ось знов учитель, б. чотар УГА. Оженився з Полькою, сам перейшов на польське, покинув віру своїх батьків і тепер обоє з жінкою будують Польщу в українськім селі...

В селі сидять два абсольвенти учительської семинарії, один абсольвент філософії й один аґроном, але село не має з них жадної користи. Правда, аґроном працює в кооперативі і веде власну господарку (далеко не раціональну!), але всі инші чекають на „посаду" і тому не хотять „псувати собі опінії" в очах адміністраційної влади...

Не хочу наводити инших примірів, бо вичислювання всіх завелоб дуже далеко. Не маю на увазі лише того одного села, в якому живу, але з власного досвіду навів би я богато примірів з инших сіл і з ріжних повітів, де мені приходилося бути в характері кооперативного робітника.

Село не довіряє нашій інтеліґенції. Один свідомий селянин говорить мені:

— Десь перед війною тої інтеліґенції у нас було богато менше, але вона якось инакше ставилась до села. Що неділі хтось приїздив чи до читальні, чи до Сокола, чи до Кружка „Сільського Господаря" — а тепер ніби хто замкнув доступ до села. І орґанізацій у нас більше і самої інтеліґенції у нас більше, але на село ніхто не показується. Тепер в селі більше всякого баламуцтва, тому треба більше праці інтеліґенції, бо ми самі не визнаємося у всім. Ще перед виборами то дехто загляне до села, а потім уже ні. Раз в рік в село впаде люстратор до кооперативи і на тім кінчиться вся робота. З відчитом, або так просто для розмови та дискусії на найважніші теми годі когось допроситися. Писали ми до Львова, щоби прислали когось — відповіли, щоб за тим звернутися до філії. А філія обіцяла вислати референта, казала прислати фіру і ми вислали, але фіра вернула пуста, бо референт „не мав часу приготовитися" і казав, що другим разом приїде. Другим разом вислали ми фіру, а він знов каже, що не може їхати на хлопській фірі, бо вона трясе і він може на жолудок захорувати, каже взяти фякра і привезли того пана до села, а він цілих дві години говорив про конечність читалень в кождім селі та про їх значіння. Нам того не треба було повторювати, бо ми то давно чули і зрештою читальня у нас істнує 37 літ, гарно розвивається і про її значіння не треба нікого переконувати, бо тут у нас про це всі давно переконані. Другим разом приїхав аґроном і вилаяв наших господарів, що не вміють господарювати, покликувався на господарку Чехів, Німців, Данців і т. д. Ми самі знаємо, що у нас гірше господарують чим в инших краях, але як ті краї дійшли до того — про це не сказав нам нічого. Не сказав також і про те, як у наших умовах вести господарку, щоб вона поплачувалася. Люди послухали, похитали головами і розійшлися невдоволені, бо нічо не скори-

МАШИНИ ДО ШИТТЯ
SINGER-KAYSER
по найнищих цінах
і на догідні сплати

ЮЛІЯН ЛОМАҐА
Львів, вул. Валова 11.
Телефон 23.70.
Одинока українська
фірма в тій ділянці.

РОВЕРИ
KAYSER-PUCH
AUTOMOTO
від 190 зол.

959 9-25

стали з тих „наук“. Тепер вже ніхто не кличе жадних референтів і вони сами також не показуються. Вже другий рік в селі не було нікого. Така наша теперішна інтеліґенція. Або зовсім не покажеться до села, або прийде і наговорить такого, що в тім ніхто не визнається і нічого не зрозуміє.

— Тай і характер у тої інтеліґенції якийсь такий дивний, ніколи не знати з ким вона тримає і куди поведе. Раз захвалює антанту, то знов большевиків, врешті починає розмову про угоду з Поляками. У нас в повіті директором Кооперативного Союза є мій бувший четар з австрійської служби. Потім ми разом служили в українській армії, він був комендантом нашого куріня, а тепер по війні директором Союза. Як чого було коли потрібно, то я за кождою радою до него. В часі виборів до громадських рад він був ундистом і мене в тім напрямі інформував, що і як треба робити, щоби в селі була перевага ундівської партії. В часі виборів до сойму 1928 р. він вже був радикалом. В останних соймових виборах він вже був сельробом, а тепер — захвалює большевиків. І як такому чоловікови вірити, коли не знати чим він буде завтра? Тай деж так скоро можна зміняти погляди? Нарікає другий селянин.

— Інтеліґенція тоді приходить до нас — коли ми їй потрібні, а потім відвертається від нас і нічим її не притягнеш до села. Ось до нашого місточка перед пару роками прийшов молодий адвокат. Такий вам горячий і завзятий патріот, такий великий приятель селян, що ми аж з дива не могли вийти. Що неділі і свята він на село з відчитом, з якимись розмовами, а до ближчих сіл то навіть в будні вечерами заглядав і радив, що коли і як робити. Селяне його полюбили і як хто мав яку судову справу — то йшов тільки до него і других заохочував, щоб підтримувати свого адвоката, бо то рахувати свій чоловік. Але як йому пішло добре, як став богатіти, то геть до чиста розлінивів і тепер ніхто його не витягне на село*).

Ще инший нарікає на кооператорів.

— Вони як тільки прийдуть до села, то тільки кричать, що книги не в порядку, що кооператива не працює так, як треба. Ми сами знаємо, що воно не все так, як повинно бути, але ти не кричи, а скажи, як треба робити, щоб було добре. Ми на то невчені, от працюємо і самі вчимося, а ти як бачиш, що не так, то навчи. А то дурно накричить, зробить контролю і йде собі далі. І будь з того мудрий!

Ще инший говорить:

— Ми вже не віримо нашій інтеліґенції, бо вона на кождому кроці використовує наше довіря. Приміром, закладали в нашому місті Повітовий Кооперативний Союз і нас селян потягнули до тої справи. Вибрали зпоміж нас Надзірну Раду, а мене ще й головою тої ради. Ми відмовлялися, як могли, бо на тих справах не розуміємося. Кажуть нам, що треба нас „для форми“, а всю роботу буде робити Дирекція і нам тим всім не треба турбуватися. Вибрали Дирекцію, вона почала працювати і як треба було, то і нас кликала на деякі засідання. Оповідають, що роблять, як гарно розвивається робота, подають пляни, що далі робити, а ми їм на те: — Робіть як знаєте, ви свої люди, ми вам віримо, ви кривди нам не зробите. Та робіть так, щоб було добре і щоби не було жадного ризика та потім і сміху між людьми. Кілька разів ми підписували нові векслі, а дальшу роботу вела вже сама Дирекція. Так вона попрацювала трохи не рік, а за той час цілий Союз довела до банкрoцтва. Як воно так вийшло і чому, ми того доси не розуміємо. Союзу вже нема, Дирекція вийшла чиста, а ми з Надзірної Ради маємо платити до Центросоюза 36.000 зол. за ті векслі, що підписували з намови нашої Дирекції. Через те нам тепер грозить продажа наших ґрунтів і жебрача торба, бо з тої біди вже ніяк не вимотаємося. І тепер кажіть, чи я по тім всім можу вірити нашій інтеліґенції?

— А нас знов взяли на підступ. Треба було, щоб кооператива для Союза підписала нових векслів на 500 зол. Ми відмовили, бо бачили, що Дирекція не веде роботи так як того треба. Тоді один з директорів Союза сам вибрався до нас і почав розмову про це, кілько яких товарів потребуємо? Ми говоримо йому, а він собі це все пильно нотує і потім дає нам до підпису. Ми думали, що підписуємо замовлення на товарі і в добрій вірі підписали, ще й дали кооперативну печатку, бо як тут не вірити своему чоловікови? А потім вийшло, що ми підписали заяву на внесення нових уділів і зобовязалися дати нових векслів на 500 зол. Ось як підійшов нас, і вір тепер нашій інтеліґенції.

— Як нам щось до них треба, то годі допроситися, згори дивляться на хлопа. Навіть не вислухають, що треба. На зїздах і зборах годі нам прийти до слова, унеможливлюють всяку критику. Тому сиди і мовчи, або стій під дверми, як пани радять про Рідну Школу, про кооперацію, „Просвіту“ і т. д. Нині лекше критикувати Польщу й уряд, ніж господарку наших панів в ріжних інституціях.

— Колись ми з ними розмовимося і пригадаємо все!...

Так нині говорять не якісь засліплені партійні крикуни, сельроби й инші демаґоґи, але так говорять селяне, на котрих спочиває весь тягар орґанізаційної роботи в селі. Серед такої атмосфери витворюється дуже податливий ґрунт для всякої аґітації. А це все на купу разом створює прірву між селом і містом, між селянством та інтеліґенцією. Та прірва далі росте і поглиблюється внаслідок байдужности і лінивства нашої інтеліґенції. Правда, є між нею чесні, ідейні одиниці, котрі не занедбують своїх обовязків і докладають всіх старань, щоби причинитися до скріплення сили села, його моральної та матеріяльної культури. Та на жаль цих одиниць дуже мало, вони при першій нагоді можуть впасти жертвою загального озлоблення проти інтеліґенції взагалі. Коли інтеліґенція не покине своєї байдужности супроти села, коли вона не навяже живих звязків з селом і не започаткує в ньому позитивної праці, то тим самим вона буде щораз більше поглиблювати ту прірву, котра повстала таки з вини нашої інтеліґенції. Коли село на ту інтеліґенцію буде дивитися як на панів, то це колись погано відібється на всій інтеліґенції і створить ґрунт для поборювання її в той спосіб і такими методами, як ми це недавно бачили на примірах Росії і В. України. В цім напрямі вже тепер ведеться певна робота зі сторони наших соціяльних і національних ворогів, щоб до решти викопати пропасть між селянством й інтеліґенцією. Вже тепер вся сельробівська і комуніствуюча преса на західно-українських землях інакше не висловлюється про нашу інтеліґенцію, як про „панів“, ворожих стремлінням нашого села, котрі „пруть до угоди з польськими панами“, щоб до решти пригнобити наше село. Деякі випадки з нашого буденного життя і поведення інтеліґенції служать аргументами для злочинної агітації одних проти других. Дуже легко копати цю прірву, але тяжко її буде засипати, ще тяжше вирівнати зовсім. Цю роботу треба робити вже тепер, бо колись може бути пізно, жахливо пізно!..

Б. К.

*) Річ ясна, що кождий адвокат, лікар, інжинір, котрому прибуває щораз більше фахової праці, не в силі вже так часто їздити по селах, як може їздити зпочатку, коли ще не має клієнтів. Се річ зовсім природна. Та кождий з них прислужиться найлучше свому народови, коли солідно сповняти-ме обовязки свого фаху. — Ред.

—o—

Колюмбове яєчко

З приводу кризи в Німеччині.

Російський публіцист Алекс. Яблоновський оповістив гумореску такого змісту:

Суть німецької кризи полягає на утраті довіря. Сама Німеччина не вірить своєму правительству і дуже мало вірить своїй валюті. А Европа не вірить ні німецькому правительству, ні німецькій валюті, ні самій Німеччині. Здавалосяб, що в таких обставинах не можна знайти виходу. Та Німець знайшов. Він звернувся до цілого світа і сказав: „Це правда, що довіря вже нема. Та ви мусите для мене те довіря купити. Як не купите, то вам буде гірше тому, що без внутрішнього кредиту в Німеччині зачнеться такий пожар, що всій Европі буде жарко“.

Так Німці поставили „Колюмбове яєчко“, кажучи:

— „Купіть нам довіря, бо інакше все полетить до чорта!“

Значить, інакше грозять революцією. На те пише французький публіцист Моррас. — „Я, каже, не говорю, що революція перед нашими дверми це річ приємна й успокоююча. Та є ще дещо гірше: революція у нас або війна на границі!“...

Не менше виразно пише про це й французький офіціоз „Тан“, котрий також висказує побоювання, що Франція, помагаючи скріпленню німецької валюти, може підготовити собі таку будучність, що вона покажеться ще гіршою, ніж гітлерівська або большевицька революція в Німеччині.

Таким чином і не дати не можна і дати небезпечно. А тут ще потопаючий Німець ультімат ставить. Каже, що й говорити не буде про застанову будови военного корабля, бо інакше вилетілоб у воздух німецьке правительство.

З боку на те смішно дивитися. Чоловік тоне й бульки вже носом пускає, а все таки ультімат ставить! Не менше дивні й німецькі заклинання, що обчислені на Французів, як пр.: „Тільки республиканська Німеччина може договоритися з республиканською Францією!“

— А ви певні, що республиканська Німеччина така трівка?

— Так, коли не говорити про застанову будови военного корабля.

— А коли говорити?

— Тоді „все може бути“. І правительство може полетіти і землетрус в Німеччині може зачатися.

Відколи істнує европейська дипльоматія — ще ніколи не мала до розвязан-

ня рівнання з так богато невідомими. Тут все невідоме і все небезпечне. А рішати треба і то скоро та безповоротно. За кулісами німецької політики жде вже на диктатора підмальований Гітлер. Підмальовуються під Леніна й німецькі большевики. А життєвий досвід каже: „Як не маєш довіря, то не позичай!“ Та диктатери путають усякі рахунки здорового розуму й всім обіцяють бурю й ураган...

—o—

Чи станиця пропаґанди

протестанського євангелизму?

В Станиславові виходить від кількох тижнів часопис: „Українське Життя“. Видає і за редакцію відповідає: Антін Білоскурський. Про напрям цего часопису годі було по його появі щось певного сказати. Подобав на звичайний у нас „національний часопис“. Аж ось в 8-ім числі появляється нотатка: „Євангелизм поширяється“, з котрої виходить, що „У. Ж.“ захоплюється поширенням протестантського євангелизму у нас. Чи це малоб бути пущення „фарби“? Нотатка ця звучить так: „Станиславівські *євангелики випустили в останніх* днях знова дві брошури: „Слідом за мною“ і „Єдиний Бог“. Взагалі дуже поширюється євангельська література або прямо продається її по селах, або продають її всі часописні кіоски. Одночасно, як нас інформують, з початком вересня відбудеться посвячення євангелицької церкви в Палагічах, товмацького повіту. В останньому часі повстали євангелицькі громади в Антонівці, Єзуполі, Побережу, Братишеві, Чорнолізцях і в Олеші, з поважним числом вірних (300—400 душ). Повстала також євангелицька громада в Станиславові, на Кнігинині-Гірці так, що тепер є в Станиславові біля 200 вірних. З давніших часів існують еванг. громади в Богородчанщині, Надвірнянщині і Товмаччині. Цілий цей рух удержується працею 5-ох духовників, які що неділі є на розїздах. Цему всему не запобігають наші компетентні церковні власти стан. епархії, а лиш одна львівська „Мета“ помістила допис про події на місії в Палагічах“.

Ця нотатка „Укр. Життя“ неправдива, тенденційна й кривдяча. З неї ясно виходить, що інформаторами „У. Життя“ є ці протестантські пропаґатори, котрих „працю на їх недільних розїздах“ підноситься. Дивна річ, що „У. Ж.“ бере їх інформації без ніякого застереження. Преціпь в Станиславові всім відомо, хто це ті протестантсько-евангелицькі „духовники“, за які гроші вони роблять свої недільні „розїзди“, яких способів пропаґанди вони уживають, що вони дотепер своєю пропаґандою осягнули і кому вони властиво служать. Ці духовники — це або викинені питомці з кат. семинара, або чужинці-зайди. Опинившись на бруку пішли в найми за американські доляри і роблять інтерес на людських душах. Від кількох літ увихаються і роблять розїзди та збіговиска по наших селах, розкидаючи свої аґітаційні летючки повні фалшу і злоби і намовляють до відступства від кат. віри.

Люде, головно молоді, збігаються подивитися на них, як біжать подивитися на вандруючих циган. Цікавих вони укладають в ґрупи і фотоґрафують. Ці фотоґрафії відсилають до Америки і хваляться, що це „поважне число вірних (300—400 душ)“, „нова євангелицька громада“ там і там. Роблять на цім добрий „інтерес“, бо дістають за звичайного чоловіка пів доляра, а за інтеліґентного до 5 дол. В дійсности приєднують собі за доляри двох-трьох невдоволених, упавших людців, як пр. в селі К. одного убийника, одного злодія й одного чужоложника. За кілька літ „розїздів“ не вдалося їм утворити ані одної „духовної громади“ у станиславівській епархії. Треба також зазначити, що ці сектанти-пропаґатори у-вихаються головно в Станиславівщині, Коломийщині, Снятинщині і Товмаччині, ц. є. в радикальних доменах пок. Бачинського, Трильовського і Макуха, знаних зі своїх довголітних ворожих вічевих виступів проти Церкви і священства. Ці старі радикали-проводирі підкопали повагу й авторитет Церкви і священства в народі і зрадикалізували його, а нові аґітатори-сектанти найшовши підготований ґрунт продовжують їх роботу і відбирають вже цілком віру. Цего редактор „У. Ж.“ в Станиславові не може не знати! Не може також не знати, що наші компетентні церковні власти стан. діецезії цему всему у с п і ш н о запобігають. Де лиш появиться аґітатор-сектант, там зараз посилається відповідного священика, або устроюється місію. Дотепер ліквідовано всюди протестантські „розїзди“, головно завдяки місіям, які уладжують ОО. Василіяне, ОО. Редемптористи, або навіть сам Преосв. Кир Григорій Хомишин. В послідних тижнях дали їх Преосв. Кир Григорій місію в Побережу коло Єзуполя, а ОО. Редемптористи в Палагічах, про що шановний редактор „У. Ж.“ міг прочитати в „Новій Зорі“.

—o—

Скільки є українських шкіл й української шкільної молоді в Польщі?

III. Початкові школи.

Всіх початкових шкіл у Польщі в 1929-30 шк. р. було 26.539 з 76.247 учителів і 3,691.739 учеників й учениць. З того: шкіл публичних 25.119 з 70.823 учителів і 3,570.413 учеників й учениць; шкіл приватних 1.420 з 5.424 учителів і 121.326 учеників й учениць.

Зокрема в воєвідствах: 1) львівським 2.371 (2.301 публ. + 70 пр.) шкіл з 6.924 (6.667 публ. + 257 прив.) учителів і 363.764 (358.280 публ. + 5.484 прив.) учеників; 2) станиславівським 1.137 (1.088 публ. + 49 прив.) шкіл з 3.068 (2.952 публ. + 116 прив.) учит. і 176.373 (173.321 публ. + 3.052 прив.) учеників; 3) тернопільським 1.313 (1.286 публ. + 27 прив.) шкіл з 3.149 (3.069 публ. + 80 прив.) учителів і 183.850 (180.780 публ. + 3.070 прив.) учеників; 4) волинським 1.473 (1.371 публ. + 102 прив.) шкіл з 2.959 (2.683 публ. + 276 прив.) учителів і з 155.742 (148.198 публ. + 7.544 прив.) учеників; 5) поліським 1.064 (1.006 публ.+58 прив.) шкіл з 2.297 (1.986 публ. + 311 прив.) учителів і 108.751 (101.539 публ. + 7.212 прив.) учеників. Холмщина, Підляшя і Лемківщина не виділені в окремі адміністраційні одиниці, тому окремих цифр для них не подано.

Для нас найцікавіша статистика початкових шкіл після в и к л а д о в о ї м о в и в них.

Отже початкових шкіл з у к р а ї н с ь к о ю викладовою мовою було в Польщі в 1929-30 шк. р. 790 з 93.571 учеників й учениць. З того: 757 державних з 89.188 учен. і 33 приватних з 4.383 учен. Всі майже державні українські поч. школи були по селах (750), а тільки кілька (7) по містах. Зате приватні укр. поч. школи були головно по містах (24 шкіл з 3.700 дітьми), а тільки кілька (9 шкіл з 683 дітьми) по селах.

Крім поч. шкіл, в яких вся наука відбувається в одній українській мові, є в Польщі ще поч. школи, в яких наука відбувається в двох мовах: українській і польській. Се т. зв. школи у т р а к в і с т и ч н і. Таких українсько-польських поч. шкіл було в Польщі в 1929-30 шк. р. 2.336 з 332.017 учеників й учениць. Всі вони (з виїмком одної) державні і майже всі (з виїмком 41+1) були по селах. Се бувші (за Австрії) чисто українські школи, які вже в Польщі перемінено на утраквістичні: українсько-польські.

Територіяльно ті українські й українсько-польські поч. школи розміщені так:

Українські: 1) Сх. Галичина: всіх 781 шкіл з 92.461 дітьми; з того: 751 публичних (7 по містах + 742 по селах) з 88.124 дітий (м. 1.291 + с. 86.833) і 32 приватних (23 по містах + 9 по селах) з 4.337 дітий (м. 3.654 + с. 683). 2) Волинь: 9 шкіл з 1.110 дітий; з того: 8 публичних (всі по селах) з 1.064 дітий й 1 приватна (в місті) з 46 дітий.

Українсько-польські (утраквістичні): 1) Сх. Галичина і Лемківщина: всіх 1.811 шкіл з 276.161 дітий; з того: 1.810 публ. (36 по містах + 1.774 по селах) з 276.052 дітьми (м. 10.910 + с. 265.142) і 1 (в місті) приватна з 109 дітьми. 2) Волинь і Полісся: всіх 525 шкіл з 55.856 дітий — всі публичні; з того: 5 по містах з 1.439 дітий і 520 по селах з 54.417 дітий.

Всіх шкіл, в яких мовою навчання в цілости або в части (утраквістичні) була мова українська, було в Польщі в 1929-30 шк. р. 790 + 2.336 = 3.126. В 1928-29 шк. р. їх було 3.064; в 1927-28 р. 2.956; в 1926-27 р. 2.881; в 1925-26 р. 2.748; в 1924-25 р. 2.661; в 1923-24 р. 3.008; в 1922-23 р. 3.114.

Отсі стягнені до купи числа чисто українських шкіл і шкіл утраквістичних подані в урядовій статистиці на п е р ш і м м і с ц и і т о в с т и м д р у к о м — як „школи, в ктурих єнзикем научаня єст єнзик русіньскі“, тоді, як числа обох згаданих категорій шкіл, кождої зокрема, подані на дальших місцях і друком звичайним. Се, очевидно, має свою ціль. Бо чужинцеви, котрий кине оком на статистику шкільництва в Польщі — тому всі тексти до всеї урядової статистики подані, крім у польській, ще у мові французькій — зовсім певно відразу в око в виказі шкіл по мові навчання велика товста цифра: 3.126 — як цифра у к р а ї н с ь к и х ш к і л у Польщі...

Такої штучки не зустрічали ми в статистиці ні старої Австрії, ні Німеччини, ні жадної иншої держави з західною культурою. Отже тим прикріше вдаряє нас тепер ся статистика.

—o—

„Большевицькі вівці“ в Лондоні

Анґлійські часописи посвячують багато місця большевицьким „ударникам“, котрих привезли до Лондону на пароході „Україна“. „Дейли Телеґраф“ називає їх „большевицькими вівцями“ тому, що з парохода не пускають їх без „опіки“ ні на крок. Сі „туристи“ весь час під надзором своїх „наблюдателів“ й анґлійських комуністів.

Кореспондент „Дейли Телеґрафу“ пробував говорити з одним учителем між ними. Він спитав його, чи мав підчас подорожі морську хоробу.

— Нам не вільно говорити, — поспішно відповів сей.

Той кореспондент спитав молоду жінку, як їй подобається погода в Анґлії.

— Страшна, — відповіла вона по французьки. В тім моменті один з товаришів відпровадив її на бік.

Вигляд сих „вибраних“ большевицьких горожан жалюгідний. З лиця й поведення пробивається в них виснаженість і знесиленість. З корабля на беріг можна їм виходити лише з відповідною „опікою“. Кореспондент „Дейли Експресу“ також хотів завести розмову з молодою дівчиною з тих „ударників“. Він спитав її:

— Чим ви займалися в СССР?

— Я працювала у фабриці зеліза в донецькім басейні, — відповіла вона.

— Щож ви будете оглядати тут в Лондоні?

— Не знаю. В тій хвилині до розмовляючих приступив наглядач і відпровадив дівчину. Видно боявся, щоб не заразилася „буржуазним“ духом.

—o—

ПРИЄДНУЙТЕ ПЕРЕДПЛАТНИКІВ!

ЦЕРКОВНІ СВІЧКИ
990 ІНЖ. К. КОТЕЦЬКИЙ і С-КА 8-12
Спілка з обмеженою порукою.
ВСЯКОГО РОДА ПОРУЧАЄ ФАБРИКА
ЛЬВІВ 15, ВУЛ. ОКРУЖНА (бічна Кульпарківська) ч. 9. — Тел. 57-48.

Літературні премії
для польських письменників

В останнім випуску „Хроніки міста Варшави“ появилася цікава стаття С. Сераславського про нагороди для польських письменників. Першу таку нагороду фундувала держава в 1924 р. в висоті 5.000 зол., котру потому піднесла до 20.000 зол. Ту нагороду одержали по черзі: Жеромский, Макушиньский, Штаф, Бандровский, Гетель і Шанявский. В році 1926 уфундувала нагороду й Варшава в висоті 15.000 зол. для письменників, а потому три нагороди, кожду по 15.000 зол., для пластичних мистців, музиків й учених. За прикладом Варшави пішли: Познань і Лодзь (по 10.000 зол.), Львів (7.500 зол.), Сосновец (5.000) й инші міста. Краків вибрав инший шлях і без конкурсу, по тихо, помагає зубожілим письменникам. Дійшло до того, що в Польщі є тепер більше нагород ніж визначних письменників і нема кому їх давати. Гроші для письменників є, але визначні твори майже не появляються.

—o—

Збіжева чорна біржа в СССР.

Большевицькі власти викрили в Астрахані тайний збіжевий „трест“, який нелеґально торгував збіжжам. Обороти цего добре законспірованого тресту виносили понад 20 тисяч сотнарів збіжжа місячно. В тій тайній збіжевій організації брали участь також большевицькі організації. За це побирали вони спеціяльні пенсії. ДПУ увязнило 83 людий, вмішаних в ту нелеґальну торговлю.

З РЕЛ.-ЦЕРК. ЖИТТЯ

Погляд православного на унійну працю нашої Церкви. Підписаний і мав нагоду говорити з укр. літником з Волині й почути його погляд на унійну працю нашої Церкви на тих землях. Підписаного, як кождого катол. священика, незвичайно цікавить унійна робота нашої Церкви на сході, проте дав йому кілька запитів що до місійної праці гр. кат. Церкви на Волині, а він відповідав, як здавалося з великою приємністю, що може поділитися милими враженнями, яких зазнав приглядаючись унійній праці Преосвященого Кир Николая. Ось як говорив православний інтеліґент: Унію на Волині православні приймають дуже радо; переходять цілі села зі священиками. Одинока ще перешкода се голос православних часописів, що ся унія тотожна з латинським східним обрядом, який переводиться від довшого часу на східних крестх, що не є по думці бажань православних. Є це тенденційна штучка консервативних православних фанатиків, щоб перепинити і цю властиву унію.

Найбільшою принукою до переходу на унію для православних є заборона схизматицької єрархії уживати українськсї мови в проповідях по церквах і в урядуванню духовенства з вірними.

Богато причиняється до успіху в унійній праці нашої Церкви покора Преосвященого Кир Николая, якою побиває він найбільших противників з табору православної єрархії і духовенства та легко притягає до себе вірних. Пр. в селі Жабче, що перейшло в цілости на Унію, поздоровив гр. кат. Владика на очах всіх православних парохіян їх пароха, що незвичайно збудувало вірних а священика засоромило, що перший не поздоровив католицького Владику так, що, як потому сказав, не знав, що з ним робиться. Гірше поличника був для него сей поступок уніятського Владики.

На запит підписаного, як подобався йому наш гр. кат. обряд, відповів, що незвичайно, головно відправа Служби Божої при отворених Царських вратах, чого нема в православній церкві. На його думку має се виховне значіння, бо никнуть всякі упередження й пересуди простолюддя до священика, що з неправильностями, мовляв, скривається навіть зачиненням царських врат в часі Служби Божої.

Ся увага православного мірянина слушна остільки, що серед сучасного морального занепаду вірних дійсно на кождім кроці навіть в часі Служби Божої, шукають вони будь чого на священику, чим моглиб успокоїти грижу своєї совісти. Бо, мовляв ,як вільно се священикови, то тимбільше вільно менї щось більшого, бо я простий мірянин. В тім має своє жерело й брак вирозуміння на хочби найменші похибки священика з боку вірних, яке було тоді, коли нарід морально стояв вище й не оклевечував душпастиря.

Підписаний з великим вдоволенням розвідував про хід унійних змагань нашої Церкви серед православних. Бо мило довідатися, що заповіт великого Христового Намісника, Папи Урбана VIII. на сході вже справджується і ще з таким несподіваним успіхом.

о. Ілія Братик.

АНДРІЙ КАСТЕН.

ГЕРОЙ

Лявсенак здобув славу через ніч.

Корабель „Вальдевія“, котрим він командував, ударив об скелю й затонув. Та з усеї тисячки подорожніх і залоги на кораблі не потерпіло ні одно життя. Він їх своєю рішучістю, спокоєм і хоробрістю спас всіх до одного в страшній бурі й пожарі на кораблі. Коли залога мала покидати корабель, Лявсенак хотів сідати аж в останне човно, котре було так перевантажене, що тонуло.

— Кілько вас там?

— 23, капітане.

— Ее, отже, хлопці, здорові були, ви їдьте, я лишаюся.

І знов пішов на міст, а корабель „Вальдевія“ тонув поволи.

* * *

Я пробував відтворити катастрофу при помочи вістей у часописах, поки вколо мене, під прапорами, що маяли під хмарним небом, на сильному вітрі, глотилася юрба людей, жадна вістей. Лявсенакова слава виповнила старий надморський город, його рідну сторону.

Його жінка й його син у жалібних одягах проходили, з лицями, що на цю хвилину споважніли.

— 500.000 франків дістали від держави, — сказав хтось за моїми плечима, — і тепер їм добре.

Я обернувся сердито й завважав там в долині, в останніх рядах одно обличча... між іншими обличчами.

О, Боже! тямлю ці густі брови, цей твердий погляд! Чиж можливе, щоб він, у цій хвилині, був приявний? Колиб не мав цеї величезної бороди, я присягби...

Чоловік завважав мене й повагом кладе палець на уста.

Лявсенак! Таж це напевно він!

— І що? — сказав він мені сухо, коли я наблизився до нього, та потім додав дещо лагіднїше: — Вернієре, я вдоволений, що бачу вас знов. Та здержуйтеся, як можете! Прошу Вас, ходімо ось там...

„Осьтам“ — це був брудний шинок, між задними домами на краю побережа.

О, Господи! Лявсенак, він живий! Я хотів в першому моменті підскочити й крикнути, що сталося чудо, та він відгадав мою думку:

— Друже мій! — каже мені, а його голос був змучений, якийсь придавлений, і я вперше завважав на його висках сивину, а між очима морщину глибоку мов яку рану — ні словечка не кажи! Лявсенак помер і так нехай буде!

— Та що скаже твоя жінка й твої?

— Це, Вернієре, це було для них, для них я по тринацяти місяцях терпінь і біди висів із корабля в Бордо. Я не сподівався цього, не міг думати ніпрощо, крім радости, що обніму їх отсими руками.

— Чомуж ти не писав, не телеґрафував?

— Не знаю. Виїхати, це було все, що я міг зробити! Виїхати й піти до них!... Коли я сьогодня раненько прибув, з моєю морящькою торбою на рамені й із цею бородою, що мене вкриває, город приняв мене вінцями, прапорами та святкуванням. Я питав людей і все мені сказали, все відкрили. Заступив мене так якийсь другий, Лявсенак, а я мертвий! Ах, дивна слава!... Та я мріяв про зовсім інше щастя...

— Це все дурниці, глупости! — закликав я, — це романтична пересада, недостойна Лявсенака, котрого я любив за його справедливість і отвертість.

— Тож я ще завсіди цей Лявсенак, що його ти любиш. Та слухай, зрозумій мене. Правда, ти знаєш, який я був, бідак, незнаний, мучений бажаннями й нездійснимими снами.

Лявсенак випив чарку й поклав свою руку на мою:

— А тепер — каже — треба бути героєм.

Ми вийшли з шинку. Я лішов за ним мовчки. Здогадувався, куди мене веде. По кількох хвилинах ходу на дощі,, почув я, як він сказав:

— Осьтут нам!

Хата, котру він мені показав, мала вілля на один поверх, скривалася в глибині городу, а кругом неї була низька огорожа.

— Вернієре, — говорив Лявсенак, стоючи серед дороги, увесь здеревів і важко дихав — хотівби я просити у тебе однієї прислуги... Я не можу, втік би... Це дрібничка, одна романтична забаганка... Поглянь там, праворуч від входу, вложи руку між решітку. Бачиш цвіт? Це рожі, які садив... Так... Дай менї одну... одну тільки... буде з мене...

Узяв квітку, яку я добув ізза решітки в городі й цілу одну хвилину глядів на свою хату, неначеб хотів схопити очима, щоби краще зберегти в споминах...

— Вернієре мій, мій старий друже, бувай здоров... все скінчене!

Сказавши це, стиснув мені обі руки, а потім відтрутив мене і щез у мряці.

Перекл. **ал.**

ЛІТЕРАТУРА — НАУКА — МИСТЕЦТВО

З НОВИН ЧУЖИХ ЛІТЕРАТУР

Зиґфрида Ундсет: ХРИСТИНА, ДОЧКА ЛАВРАНСА („ВІНОЧОК"). Авторка сеї повісти — норвежська письменниця, лявреатка нагороди Нобля. Вона католичка, хоч майже весь її нарід протестантський. А що Шведи, котрі рішають про нагороду Нобля, також протестанти, отже можна собі уявити, що за які будь твори не признали католичці-конвертитці найбільшої нагороди, яка істнує. По перечитанню сеї повісти мається передовсім два вражіння: 1) Що авторка се дійсно перворядний талант і 2) що вона глибоко віруюча католичка та вміє проблиски тої віри передавати на письмі, ніжно але сильно. Ось один з доказів: „Христина поставила світло на вівтарі св. Лавра і прикляжла на підніжку. Вліпила недвижимо очі в полуміні свічок і тихо відмовляла „Отче Наш" та „Богородице Діво". Помалу здавалося їй, що обійма її блеск свічок і виключає все, що лежить поза нею і світлом. Чула, що отвирається її серце, переповнене подякою, хвалою та любовю для Бога і Його ласкавої Матери — були для неї такі близькі. Знала все, що дивляться на неї згори, але цеї ночи перший раз відчула, що так дійсно є. І побачила світ якби в иншім видиві: темний простір, в котрий паде соняшна смуга, порошки виром крутяться безнастанно між темрявою і світлом. І відчула, що нарешті й вона дісталася в круг ясности". — Описи природи дає авторка короткі, але незрівнані. Характеристики людий такі, що глибоко вбиваються в память. Так і видно, що пише їх письменниця з Божої ласки. Кожда особа мов жива стоїть перед тобою. Ні в одній нема жадної „ляльковатости", нічого штучного. Здається, що авторка всі ті особи сама бачила в життю і мала з ними до діла, тому так добре їх представила. Колиж до того додати, що се повість історична (з 14 ст.), отже найтрудніший рід повісти, тоді можна оцінити величезний талант авторки. До найбільших його прикмет належить вміле уривання опису подій, так при кінци повісти, як і в поодиноких реченнях, котрих авторка досить часто не кінчить, але розумно не кінчить, по мистецьки. Здається, що се найбільший жіночий талант в области повістевій у всій світовій літературі. Перевисшає вона й великі мужеські таланти її батьківщини, хоч вона богата в визначні письменницькі таланти. В порівнанню з нею нпр. твори Кнута Гамсуна видаються зманіровані. Словом, се дуже велика письменниця. Та мимо всіх її висше згаданих прикмет і ще не одної, яку трудно згадати в короткій записці, бодай сей її твір не радилиб ми давати в руки ще невинної молоді, а то ізза надто ярко представлених любовних сцен. Воно цікаве, що письменники й письменниці якраз північних народів, на око таких спокійних, проявляють таку горячу ляву в таких описах, що разить навіть людий з народів далеко більше полудневих (Гамсун, Ібсен, Бернсон, Стріндберґ і тепер — Ундсет). Та зрозуміння сего одна річ, а дававання молоді таких творів друга річ. Виринає тільки питання, чи такі твори не булиб ліком для тих молодих хлопців і дівчат, котрих уже замічено на спадистій стежці. Мабуть так, бо авторка ярко малює тяжкі наслідки нелеґальної любови і страшні комплікації, які з того виходять. Та на всякий випадок перед ужиттям такого ліку мусівби основно застановитися той, що хотівби його ужити для добра своєї чи порученої йому дитини.

ТВОРИ КАРДИНАЛА НЮМАНСА. Вже вийшло 10 томів „Вибраних Творів" славного анґлійського кардинала Джона Генрика Нюманса в німецькім перекладі (накладня Ґріневальда в Майнцу). Десятий том п. з. Briefe aus der katholischen Zeit", котрий появився на днях, має 378 ст. і коштує 10 нім. марок. Сей том заступає немов спомини покійного вже, великого діяча катол. Церкви, бо се його найінтимніші погляди на ріжні справи. Треба подивляти велику робучість того князя Церкви, котрий при всіх своїх заняттях знайшов ще настільки часу, щоб на письмі передати потомним поколінням свої докладні погляди на ріжні справи.

ЩО БУДЕ В 2030 РОЦІ? Померший недавно льорд Біркенгед оставив по собі книжку під заг. „Світ в 2030 р." Він пише в ній: За 100 літ жерела енергії будуть уже майже необмежені, бо се тільки питання техніки, як використати енергію морських припливів, вітрів, ураганів. Отже вугля й нафти ніхто не буде потребувати. Таксамо поживи буде до схочу, бо хемія так поступить, що досить буде кусень сирого мяса вложити в відповідний хемічний розтвір, щоб те мясо росло в безконечність — і тільки відрізуй, кілько треба. Хліборобство зникне, бо те, що тепер дістаємо при його помочі, буде давати хемія. Ізза великого розвитку комунікації, зникнуть міста і села, бо кождий, маючи прекрасні літаки, зможе мешкати, де завгодно. В суботу вечером люди в Лондоні будуть відбувати недільну прогульку на Ґренляндію або на північний бігун. Земля переміниться в оден великий парк. Життя людий продовжиться найменше до 150 літ. І зачнуть обдумувати проблєм кольонізації звізд. Богато людий вигине в перших подорожах до звізд, але потому наладнають ті подорожі. Форма устрою буде безпосередна демократія, до чого причиниться загальна освіта і дуже вигідні способи комунікації. Демаґоґія щезне, бо наука психольоґії заздалегідь обчислить вплив кождої думки на маси. Парляментів не буде. Правитиме народ при великій ролі спеціялістів. Війни будуть, але війни машин-танків, котрі боротимуться на землі подібно як кораблі на морях. Ґазів уживатимуть таких, що вони викликатимуть нешкідливу безпритомність. Взаїмних спустошень не буде, бо руїна шкідлива для обидвох воюючих сторін. Так пише льорд Біркенгед. Що з його писання здійсниться?

ДЕМОКРАТІЯ СЕ ДЕМАҐОҐІЯ. Під заголовком „Los vom Materialismus" появилася нова книжка ґрафа В Куденгове-Калерґі. Зміст її такий: Захід в небезпеці. Поганство, християнство й матерялізм борються за владу над Европою. Хаос у світогляді викликає хаос в життю, в етиці, в політиці й господарці. Матеріялізм побідив в Росії через союз з марксизмом. В Европі матерялізм уже теоретично повалений і треба його ще в практиці побідити, а настане нове життя. Цікаві виводи того фільософа про лібералізм і демократію. Він каже: Є дві чисто демократичні інституції: суд присяглих і плебісцит (загальне голосування). В першім про вину і невинність у великих злочинах рішають не вчені судді, тільки припадком з маси вильосовані люди. В другім про політику і долю народів рішають не освічені провідники а всі разом: ідіоти й розумні, темні й освічені, злочинці і чесні люди. Істнування таких інституцій може тільки той оправдувати, хто вірить, що інтеліґенцію можна сумувати і що богато марних інтеліґенцій може перевисшити одну високу. Се демократична засада числа, матерялізм. Хто проти плебісциту й проти суддів присяглих але за засадою вибору, той не є дійсний демократ, тільки шукає шляху до нової аристократії, бо февдальна засада плекання аристократії збанкротувала. Парляментаризм провадить до панування півосвіченої мірноти. Посли залежні від безіменного, невидимого, богатоголового, непевного, неосвіченого й невірного шефа. Коли кандидат не схлібляє йому достаточно, то послом виберуть його противника. Так демократія приневолює до демаґоґії, до візантійства, до підхлібства. Є люде, котрі видержують таку мірку для ідеї. Та вони дуже рідкі. Найлучші голови й найчистіші характери не дістаються до влади, а про долю народів рішають марні люде. Парляментарна система провадить Европу в пропасть горожанської війни, коли вчас не створиться гальми. Вправді анґлійський парлямент був взірцем иншим, та він ніколи не був такий радикальний як нині, бо мав три аристократичні гальми: традицію, короля і висшу палату. Континентови трудно створити такі гальми, які має Анґлія. Доконче треба висшої палати, яка не підлягалаб демаґоґії. Італія створила таку палату. Німеччина пробує її творити в господарській державній раді. Се початок розвитку, котрий має зломити панування засади більшости й віддати фаховцям право рішати трудні справи. Батьком нової аристократії був Ніцше. В часі, коли всі мріли про демократію, він бачив, що вона доведе до нігілізму, до катастрофи бунту рабів і до знищення культури, до чого Европа дійсно прямує через демократію, націоналізм і соціялізм. Світова війна і большевизм доказали, що Ніцше слушно предвиджував і що ми стоїмо на краю катастрофи, якої ще не бачила історія. Та перелом уже наступає. Першим ділом повоєнної ґенерації був фашизм. Демократичні ідеали бутвіють. Промови парляментаристів виголошувані перед пустими лавами се анахронізм. Парляментаризм уже в думках таксамо побіджений як був февдалізм з вибухом революції. Молоде покоління має досить партій, програм, теорій і гарних промов; воно шукає провідників, особистостей, котрі розмоталиб зростаючий клубок політичних і господарських проблємів, котрі далиби хліб безробітним і мир Европі, котрі загальмувалиб демаґоґію, упростили адміністрацію та запобігли революції авторитетом і суспільними реформами.

Критичні замітки автора слушні, та його вказування на хорого Ніцшого як на жерело здорового змагання очевидно хибні. Якраз той хорий Ніцше виллекав ту атмосферу, що довела до великої війни і її безоглядности.

ЮҐОСЛОВЯНСЬКА ПРЕСА. Білгородський публіцист д-р Іван Невістіч помістив у 23.789 ч. Н. Фр. Прессе цікаву статейку на ту тему. З неї довідуємося, що перший сербський часопис п. з. „Славено-сербский Магазин" появився 1767 р. в Венеції, але вийшло тільки одно число. Потому Відень став головним центром югосл. преси. Тепер виходить в Югославії 886 орґанів, з того 42 щоденників, 200 тижневиків, 408 місячників і т. д. — **А. Ч.**

Присилайте вчас передплату!

ПОЛІТИЧНІ ВІСТИ

ХАРАКТЕРИСТИКА БРІНІНҐА. Кореспондент англійського щоденника „Дейли Мейл", Уорд Прайс, оповістив таку характеристику католицького канцлера Німеччини, Брінінґа: Я мав розмову з Брінінґом, в часі котрої переконався, що він має дві очевидні прикмети: щирість і відвагу. Він за останних 12 місяців сильно посивів і виглядає старше ніж на 45 літ. Говорить по англійськи лучше ніж який небудь иншний державний муж иншої країни, з котрим я зустрівся за богато літ. До війни він не займався політикою. Маючи невеликі приватні засоби студіював до 29 літ у ріжних університетах Німеччини як також суспільні відносини у Франції й Англії. Брінінґ сказав мені своїм мягким голосом: „Слідуюча зима буде найтящою зимою Европи за останних сто літ. А нам, Німцям, буде найтяще, бо у нас буде коло сім міліонів безробітних. Є тільки один практичний спосіб боротьби: европейські народи мусять співробітничати в такій едности, як досі ще ніколи. Треба якнайскорше установити міжнародні ціни на товари, щоб не було конкуренції. Вірю, що всі державні мужі Европи стремлять до мира. Я старався переконати французьку націю, що й ми, Німці, щиро хочемо трівкого мира. Про нашу фактичну неспосібність вести тепер війну не треба нікого переконувати, бо ми розброєні. — Яка ваша думка про небезпеку большевизму в Німеччині? — Брінінґ відповів: Большевицькі акти террору кріпнуть і більшають в усій центральній і східній Европі, а для Німеччини внутрішна большевицька небезпека

КОМІТЕТ ЗНАВЦІВ, прослідивши справу кредитів для Німеччини, предложив прольонґату 5 міліонів марок кредитів на дальших 6 місяців під умовою, що емісійні банки Англії, Франції й Америки та Банк Міжнарод. Розрахунків також спрольонґують кредит 100 міл. долярів, уділений Німецькому Банкови.

АВСТРІЙСЬКИЙ ПОСОЛ в Парижі заявив міродатним французьким кругам, що Австрія не буде продовжувати переговорів у справі митної унії з Німеччиною і тимсамим резиґнує з цеї унії. Тою заявою хоче Австрія влекшити собі здобуття заграничної позички.

НІМЕЦЬКИЙ МІНІСТР ФІНАНСІВ др. Дітріх заявив на зборах своєї партії, що з Німеччини вицофано 4 міліярди марок заграничних короткоречинцевих кредитів. Остало ще в Німеччині 5 до 6 міліярдів марок заграничних кредитів.

КИТАЙСЬКИЙ УРЯД опрацював 10-літний плян економічної розбудови краю. Плян сей передбачує, що з кінцем того часу буде оброблених 120 міліонів гектарів землі, будуть розбудовані комунікаційні средства і промисл. Торговельна фльота має осягнути 8 міліонів тон.

ПОВСТАННЯ вибухло на Кубі. В краю оголошено воєнний стан. Уряд подав до відома, що в боротьбі з повстанцями 40 людий убито, 26 дісталося до неволі. Близших даних про розміри повстання нема ізза строгої цензури.

ЮГОСЛОВЯНСЬКИЙ КОРОЛЬ Олександер І. обходив 16. серпня б. р. ювилей 10-ліття вступлення на престіл. Король Олександер у своїм краю дуже популярний ізза своїх заслуг як вождь підчас війни й адміністратор в часі мира. Преса всіх народів висловлюється про нього, як про державного мужа на европейську міру.

БОЛЬШЕВИЦЬКИЙ ОРҐАН „За Индустріализацію" пише, що Польща, Ромунія, Фінляндія, Латвія й Естонія лагодятья до війни проти СССР. Польща, каже, виробляє при помочи (?) Чехословаччини в 33 воєнних фабриках кождого місяця 18.000 крісів, 500 машинових крісів, 40 воєнних літаків і 50.000 знарядів до стріляння, а її воєнний буджет займає 40 проц. всего буджету. Воєнний буджет Ромунії розмірно ще більший, бо виносить поверх 50 проц. всего буджету. Ромунія вправила вже до війни 2 міліони людий і на днях викінчила стратеґічну зелізницю між Кишиневом і Кайнаром в Бесарабії. Хоч населення Фінляндії не виносить і 5 міл., до війни приготовила вона 300.000 людий і все більше орієнтується на Францію й Польщу. Маленька Латвія тратить третину свого буджету на воєнні ціли і на своїй території дозволяє організуватися російським білоґвардейцям. Естонія в підготовці інтервенції відграє дуже активну ролю й удержує найтіснішний звязок з ґенеральними штабами Франції, Анґлії, Польщі й Ромунії. — Паризька преса передаючи сі вістки большевицької преси запитує, чи се не „димова завіса" над підготовкою до нападу зі сторони СССР.

НОВИНКИ

Тиф появився у Львові. Власти пригадують потребу як найбільшої чистоти в помешканнях і щоб не їсти немитих овочів.

27-літн. ужгородця Стефана Варґу арештувала поліція в Турці і найшла в нього два револьвери з двома сотками набоїв, мапу тернопільського воєвідства і Радянщини.

Арештування на провінції. У звязку з перерізанням телеґр. дротів біля Борислава увязнено Теодора Матчака, урядовця Повітсоюзу, безпосередно по повороті з Заг. Зборів кооперативи в Губичах, крім того Юрка Шевчука, Івана Микача та Гриня Дуба.

Вступні іспити до всіх кляс у Філії гр. кат. Малої Семинарії в Рогатині відбудуться ві второк 1. вересня ц. р. о год. 9. рано після Богослуженя. — Ректорат.

Знайшлися тільки два ідеалісти. Правительство Німеччини розіслало всім військовим, не виключаючи інвалідів, циркулярне предложення, щоб самі добровільно зреклися частини своєї пенсії. Досі знайшлися тільки два ідеалісти, що згодилися на те: ґенерали Даймлінґ і Шенайх. Инші протестують.

Журнал „Борьба за Россію", котрий мав на ціли оповіщувати все, що причинялося до боротьби з большевизмом, перестав виходити по 5 літах істнування.

Характеристика Сталіна. Кореспондент „Дейли Гералду", Ґарольд Ласки, оповістив таку характеристику Сталіна, диктатора СССР: В тім чоловіці є щось камяне. Люди, котрі з ним зустрічаються, мають вражіння, що та людина не має ні місця ні часу для ніяких висших емоцій. Він не відзначається ні великодумністю, ні надійністю. Ні з його промов, ні з його писань не видно, щоб він був інтелектуально здібний. Він радше все викладає якусь чужу політичну думку так, якби повторяв вивчену на память лекцію. Та він дуже проникливий у відношенню до всего, що може бути орудям в його руках. Отже се річ мало правдоподібна, щоб він упав жертвою невдачного добору своїх людий. Він не має сумління й ніколи не оглядається назад а все дивиться на вищий щабель, на який має ступити. Се тип, якого створила революція і який забезпечує успіх революції. Його воля й енергія скермовані тільки до одної цілі і він не задержиться поки не осягне її — все одно якою ціною.

Страшна пошесть холєри вибухла недавно в портах Перського Заливу. Уряд вислав туди лікарську виправу, котра забрала зі собою 50 тисяч бутлів протихолерної сировиці.

Вартість ґрунту в Парижі виносила в рр. 1200—1225 за м. кв. 0.052 франка. Щойно в р. 1526 дійшла до 1.57, в р. 1725 до 26 франків, в р. 1890 до 129 фр., а тепер виносить 3.500 до 4.000 франків. (З обчислень знавця архівів д' Авенеля).

На університетах в Німеччині студіювало в 1930 р. 18.453 жінок (в Польщі 12.600). Це становило 15% загалу студіюючих. 35% жінок студіювало фільософію, 18% природу, 10% педаґоґіку, 1% теольоґію. Жінки студіюють також охотно медицину. Число лікарок зросло від 1909—1920 рр. з 88 до 2562.

Цех різників в Торуні відсвяткував 600-ліття свого істнування. З того приводу пригадав світови, що його членом був батько славного астронома М. Коперника (гл. „Ілюстрація Польска", ч. 46).

Білий неґр. Італійська преса доносить: У Триполісі стався такий випадок. До старого 70-літнього неґра приступив якийсь анґлійський лікар і предложив, що вибілить йому шкіру, коли той піде з ним на корабель. Неґр пішов. Опісля зізнав перед італійськими властями, що Англієць пустив в нього електрику з якоїсь машини. Йому стало дуже холодно, але болю не чув. По якімсь часі став білим, тільки коло рота й уший остали маленькі чорні пятна.

—o—

Редукція цін на мужеську ґардеробу актуальна. Згідно з оголошеною знижкою цін суконних матеріялів повідомляє фірма **А. Віттельс, текстильні склади у Львові, вул. Рутовського 7.** напроти катедри, що доставляє вибагливу мужеську ґардеробу на міру з першорядних бельських матеріялів, виконану фаховою силою Фейлєром, у таких цінах: 1) Маринаркове шевіотове вбраня зол. 130.—, 2) візитове вбраня зол. 160.—, весняно-осінний раґлян зол. 160.—, 4) тренчкот зол. 130.— і т. д. — Фірма **А. Віттельс, текстильні склади у Львові, вул. Рутовського 7.** одержала на теперішний сезон останні новости суконних матеріялів на жіночі плащі, костюми і сукні, які продає по дуже доступних цінах, а саме в наслідок пороблених сею фірмою в останнім часі корисних закупів у бельських фабриках. 986 б) 18—100

ПОДЯКА

Великий біль стискає серце, як згадати, що вже не стало між нами живими нашого Найдорожшого і Незабутнього Батька, Брата, Дідуня, Стрийка, Вуйка, Шваґра і Тестя...

Волею Всевишнього відійшов у Вічність дня 18. червня 1931 р. наш Клейнод о. радник Юліян Проскурницький, парох-Ювилят Устя над Прутом і Тулови... Відійшов від нас Великий Ідеаліст, який любив людий, а люди Його любили... Найдорожший Батько не оставив нам дітям ніяких маєтків, тільки добре, чесне імя і гарні спомини, що був чоловік Ідеї...

Прибиті тяжким, невимовним горем почуваємося до смутного обовязку зложити цією дорогою найщирійшу подяку Впр. О. Деканові А. Сімовичеві за провід у сумнім похороннім обряді і за повну щиро-сердечного співчуття пращальну, глибоку змістом, проповідь над могилою... Рівнож найщиріше дякуємо Впр. О. Касцінському, який не щадив труду і в день похорону відправив Службу Божу, похоронний молебень та виголосив зворушуючу проповідь над могилою... Сердечну подяку складаємо Впр. і Всч. О.О.: Совітн. Й. Процеві, Ів. Оренчукові, В. Пікові, Ал. Сасові і М. Сиротюкові за відслуженя Соборної заупокійної Служби Божої... В дальшу чергу сердечно дякуємо: Всч. О. Л. Білинському за щиру пращальну проповідь при перенесенню тлінних останків Незабутнього до церкви; Всч. О. Юл. Ґранківському, нашому „Золотоустому", за до глубини серця зворушаючу прегарну проповідь в церкві, якою звеличав чисте життя Ідейного Собрата Сеніора і Громадянина, та оцінив тиху та трудящу працю всіми любленого, загалові знаного „Не-

994 5-6

Час до зреалізування клича „Свій до свого“!

ОДИНОКА УКРАЇНСЬКА РЕСТАВРАЦІЯ, ПОКІЙ ДО СНІДАНЬ І ТОРГІВЛЯ ДЕЛІКАТЕСІВ :-: :-:під фірмою :-: :-: „ГОВЕРЛЯ“ ЛЬВІВ, УЛ. РУСЬКА 16. Тел. 75-92. ПОРУЧАЄ СНІДАННЯ, ОБІДИ І ВЕЧЕРІ ПО ДЕШЕВИХ ЦІНАХ. — ПИВО ЖИВЕЦЬКЕ І ПІЛЬЗНЕНСЬКЕ. — ВИНА І МЕДИ.
975 10—10

стора і Патріярха“ снятинського деканату, який тішився надзвичайно великою пошаною серед народа... Сердечно дякуємо всьому Кондеканальному Всч. Духовенству і Всч. Отцям Парохам з сусідних деканатів за відправлення похоронних обрядів, а саме Впр. і Всч. О.О.: А. Сімовичеві, Касцінському, Мих. Бабякові, В. Новицькому, Й. Процеві, Евст. Гордійчукові, Ів. Сенчукові, Вас. Пікові, А. Лушпинському, Юл. Гранківському, Ів. Оренчукові, Л. Білинському, Мих. Фелицькому, Мих. Сулятицькому, Ів. Самулевичеві, Ал. Мальчинському, Ом. Дудикові, Л. Крушельницькому, Мих. Дольному, М. Сиротюкові, Ал. Сасові...

Щире Спасибіг складаємо П. Т. П. госп. Д. Рожці і Ів. Онищукові за щирі надгробні мови, виголошені в імени селян Устя і Тулови; Хв. Снятинському Хорові під провод. П. Т. П. Калитчука за звеличання похоронів піснею; Вп. Учительському Зборові держ. школи Усте і Тулова; Хв. Громадським Урядам Усте і Тулова; Всім Парохіянам і П. Т. Громадянам всіх віроісповідань за чисельну участь в похоронах... Щира подяка Вп. П. П. Д-рові Ів. Подюкові і Д-рові В. Ганківському за лікарську поміч і відвідини... Впч П. П. Комарам, Кшиштофовичам, Білинським, майорові Шпірхові, Д-рам Задуровичам, Андіясевичам, Загалевичам, Костащукам, Ябчинським, Федчукам, Д-рові Ванджарукові, і т. д., дорогій шкільній дітворі чи то за прегарні вінці, пахучі квіти, чи то за їх щирий труд і поміч сердечне Спасибіг... Дуже гарно і сердечно дякуємо Любезному П. Дмитрові Рожці, Кандидат. Богословія за докази великої прихильности, щирої помочи, за спеціяльний щирий труд... Дякуємо Дорогим Кревним і Знакомим, що прибули на похорон і всім, що поспішили чи то устно чи писемно зі словами потіхи та співчуття...

Йосип, професор ліцею; Ярослав, начальник суду; Іван Орест, парох; Ольга — діти; Володимира, Софія, Білові; Стефан, Левко, Мірося — внуки.

Рукописів Редакція не звертає і з того приводу в ніяку переписку не входить.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

ПРИЙМУ одного ученика на мешкання з удержанням. Зголошення: Львів, Байки 4 II., Алексевичева. — 1013 1-3

ІСПИТОВАНИЙ ДЯК, МОЛОДИЙ, безженний, уміє провадити хор і кооперативу, дяківську школу скінчив з дуже добрим успіхом, шукає посади Ласкаві зголошення слати до: **гр. кат. Уряду парох. в Дошниці п. Жмигород (Żmigród).** 1012 1-2

АҐРОНОМ - КООПЕРАТОР, добрий бесідник і орґанізатор, цею дорогою шукає заняття. Має за собою практику з рільного господарства, садівництва, огородництва, пасічництва і молочарства. Може вести курси й орґанізувати просвітні і и. товариства. Прийме працю також на селі. Зголошення слати до Адміністрації „Н. Зорі.“ під: Аґроном - кооператор 1006 3-3

Ліжка мосяжні і залізні. Ліжочка діточі, сітки і матераци, ліжка полеві ріжної системи в великім виборі і по найнижших цінах, поручає за готівку і на рати магазин меблів ШТАЙЛЬ і С-КА, ЛЬВІВ, Казимирівська ч.28 телєфон ч. 64-13. 1001a) 4—20

ФУТРА дамські й мужеські, готові й на замовлення, як рівнож всілякі переробляння після найновіших журналів виконує на догідні сплати Робітня футер Маріян Томашевський. Львів, вул. Зіморовича 17. 985 9—25

ПРИЙМУ НА СТАНЦІЮ ХЛОПЦІВ з низшої гімназії. Подбаю про релігійно-моральне виховання дитини і про науку в школі. Зголошення приймаю під адресою: Олександра Кишакевичева, вдова по священ., у Перемишлі, вул. Пельчари ч. 4. 991 6—8

ЗДІБНА УЧИТЕЛЬКА з дволітною практикою, обіймє лекцію з усіх кляс народних шкіл і низшої гімназії. Зголошення до Адміністрації Н. Зорі під „Математичка“. 1011 2-4

ФУТРА жіночі, мужеські готові на замовлення, як також всякі перерібки на догідних місячних сплатах поручає і виконує
954 **М. МОШУМАНСЬКИЙ** 24-25
Львів, ул. Боїмів ч. 1. тель. 10-11.
Приймає фугра до переховування.

ТАПЧАНИ, ОТОМАНИ, матераци, ковдри, дивани, фіранки, стори до вікон і тапети поручає ФІРМА
Е. КІЧАЛЄС і МАРҐУЛІЄС
1003 **Львів, Сикстуська 18.** 6-30

ВІТАМІНОВА ВІДЖИВЧА МУЧКА
ДЛЯ ДІТЕЙ І ДОРОСЛИХ
„VITAFOSFOZA”
ҐОНСЕЦЬКОГО скріпляє орґанізм виздоровців і дітей.
1009 ЖАДАТИ В АПТИКАХ. 2—4

КАМІННУ ДОЛІВКУ ДО ЦЕРКОВ
з прегарних шліфованих плит
поручає
BRATTEL DE CET
Фабрика цементових виробів
Львів, вул. Шевченка 11 а.
Телєфон 20-78.
Рік заснування 1909. 1000 4-13

Новоотворений Заклад Арт. - фотоґрафічний
„LOTOS“, ЛЬВІВ, АКАДЕМІЧНА ч. 6. І. п.
над фірмою Телічек, вхід від вул. Хорущина 5. Поручається Шан. П. Т. Публиці. 964 12—30

Одиноке укр. ортопедичне заведення.
ІВАНА УГРИНА
Львів, Вірменська ч. 15.

Бандажі на пропуклину, попородові пояси, на обвислі животи, пропуклину пупця, обірвання та випадання матиці, лічничі горсети й апарати ортопедичні найновішої конструкції. Штучні ноги й руки. Доставець Інституціям Інвалідів. 988 9-20

Увага: Для жінок спеціяльна жіноча обслуга.

НА РАТИ: ліжко залізне кухонне **14** зл., сітковe **40** зл., умивалка **5** зл., **ліжко** мосяжне **200** зл., **матераци:** З подушки **30** зл., волосінні **75** зл. **Отоманки** гобелінові **55** зл., Канапки гобелінові **55** зл., як також приймає перерібки **ФАБРИКА ЗАКС,** ЛЬВІВ, ЛІНДОҐО 6, ТЕЛ. 79-99.
1005 3—25

РЕВОЛЮЦІЯ ЦІН
з причини нагромадження товарів

Годинник з американського золота сист. АНКЕР, нічим не ріжниться від правдивого золота 18 карат., з копертами з 10-літньою ґваранцією за зл. 5.85 (замість 30.—) висилаємо на листові замовлення за почт. післяплатою. Годинник модний, елеґ. пл., практичний для кождого мущини так для робітника, як інтеліґента, з охороною від пороху й від розбиття скла, бо з вічним склом, вирегульов. до мінути, 2 шт. 11.70, 4 шт. 23.—. Ліп. ґат. фант. зол. 7.95, 8.50, 10.50, зі світляним амер. ціферблятом 7.50, 9.50, 12.—, 15.—. Критий з трьома копертами зл. 11.—, 14.—, 16.—, 18.—, 25.—, на дамські руки або мужеські 9.30, 12.—, 14.—, зі світляним циф. 14.—, 16.—. Амер. ланцюшки 1.—, 2.—, 3.50, 5.— і 8.—. Будильники 8.95, 12.—, 14.—. За коштa пересилки платить купуючий.

Адресувати до знаної фірми:
Przedst. Szwajc. Zeg. Montre B.
969 **Warszawa** 11—25
Skrzynka pocztowa 827.

ДЕНТИСТИЧНО-ТЕХНІЧНЕ ЗАВЕДЕННЯ
ФРАНЦІШКА ВИДЕРКИ
переселе з вул. Личаківської ч 58
952 **на вул. Кохановського ч. 51.** 16-30
ординує від год. 9-1 і від 3-6.

НА ДВОЛІТНІ РАТИ. Перед закупном **меблів** вступи, а переконаєшся, що найдешевше купиш **меблі** всілякого рода у **ГЕШЕЛЄСА** у Львові, вул. Коперника, ч. 23 (ріг вул. Вронівської). Фірма та знана зі своєї солідности поручає меблі всілякого рода, як також меблі тапіцеровані на довготермінові рати. Кождому купуючому по упливі року відсвіжує меблі власним коштом. Стережися отже шумної реклями і замарстинівської тандити. 912 42—100

Одинока найліпша й своєрідна паста до взуття
„ЕЛЄҐАНТ” КОНСЕРВУЄ ШКІРУ
Жадайте лише сю пасту. — Адреса: Львів, Кордецького 51.
838 **Телєфон ч. 60-04.** 37-?

Видає й редаґує Комітет У. К. О. Відвічальний редактор Роман Гайдук. З друкарні Вид. Спілки „Діло“, Львів, Ринок ч. 10.

Porto zapłacone ryczałtem

Рік VI. Львів, четвер 27 серпня 1931. Ч. 64 (464)

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 4 ст. під неділю на 8 ст.
АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Кльоновича ч. 8. II. пов. - Тел. 4-48.

Передплата в краю: 1/4-річно 6 зол. місячно 2 зол. За кордоном 1/4- 1 амер. долар. — Ціна числа 25 сот. —
Конто П. Щ.: Краків 405.867.

Переломові події в Анґлії

Перед упадком уряду Мек Доналда.

З Лондону доносять: Велика Британія представляє образ, котрий може затрівожити. До того догосподарився її робітничий уряд. 120 міліонів фунтів ст. дефіциту, в господарці щезла всяка пляновість, суспільні обозпечення доводять всіх до руїни, головні роди промислу в небувалім упадку. Копальні, торговля і рільництво бороняться вже останками сил, податки невиносимо тяжкі, безробітних міліони і число їх росте далі застрашаючо. Пролєтаризація середного стану йде нестримно. Незадоволення велике так у матірнім краю, як і в домініях. Кольонії загрожені. В Індії вже бухає пожежа революції. В урядовій партії праці незгода. Лівиця її щораз більше підпадає впливам демаґоґії. Словом, — робітничий уряд Анґлії зважений на вазі і показалося, що він за легкий. На його зміну прийдуть консерватисти. Премієром буде правдоподібно Болдвин. (Останні вісти доносять, що Мекдоналд удержиться ще при владі).

Упадок правительства Партії Праці в Анґлії.

Два дні і дві ночи з малими перервами радив б. кабінет Мек Доналда над ситуацією і дійшов до переконання, що мусить уступити. Одначе консерватисти заявили, що не хочуть самі брати відповідальности за те, що наступить. Супроти того король вплинув на Мек Доналда, щоб утворив коаліційний кабінет з трьох партій. Преса доносить, що той кабінет буде складатися з 12 міністрів, по 4 від лейбуристів, консерватистів і лібералів. Льойд Джордж не увійде до нього, бо хорий. Буде се кабінет переходовий.

——o——

Жидівська кольонізація України

По даним „Комзету", центральної орґанізації, що займається кольонізацією Жидів в УССР, до дня 1. січня 1930 р. поселено на рілі 39.900 жидівських родин і приділено їм пів міліона гектарів землі. В р. 1930 приступлено до введення в життя т. зв. пляну Ляріна, котрий передбачує утворення на Кримі головного осередка жидівської кольонізації. Мають там поселити 240.000 осіб на просторі 540.000 гектарів. На протязі 1930 р. скольонізовано Жидами 100.000 гектарів. Насувається питання: Чому якраз на Кримі, тім вікні України на Чорне Море, поселюють жидівських кольоністів? Чейже в центральній Росії та на Сибірі богато більше свобідного місця для жидівської кольонізації.

Нова держава без релігії

КАП доносить: На внесок соціялістів ухвалено в проєкті нової конституції Еспанії не поміщувати ніяких приписів про взаємини між Церквою й державою. В той спосіб Еспанія має стати державою без державної релігії. Капелянів при вязницях уже знесено. Комуністи дальше орґанізують напади на церкви й на инші католицькі установи. В Більбао підложили вогонь під редакцію катол. щоденника. В провінції Леон священики сидять немов вязні в своїх домах, бо вихід на вулицю наражує їх на побої або й на смерть.

Демонстрації у варшавських тюрмах

Новий реґулямін для вязниць уже впроваджено в життя (гл. „Н. Зоря" ч. 63). Політичним вязням відобрано їх дотепершіні привілеї: На се відповіли вони збірними демонстраціями у варшавських тюрмах. На „Павяку" оповістили голодівку. В жидівській дільниці у Варшаві замітне симпатизування з тими демонстраціями. Супроти того поліція зарядила там остре поготівля.

Є Берестя над Бугом та є Бог над Берестям

Перед судом у Книшині (воєв. Білостоцьке) відбувся процес проти римокатолицького пароха Маліцкого, котрий мав у проповідях говорити, що поліція гнала людий, щоб голосували на одинку і що головний дозорець вязниці в Берестю одержав відзначення, а урядник староства вкрав 24.000 зл. і т. п. Прокураторія домагалася кари бодай одного року вязниці для священика за непошану влади. В обороні священика зізнавало 16 свідків, а він сам признав, що говорив про всі ті справи, тільки інакше ніж донесла поліція. Свою промову закінчив словами: „Є Берестя над Бугом, але є Бог над Берестям". Суд увільнив священика від вини і кари.

——o——

Страшна анархія в Еспанії

З Мадриту доносять: Ґубернатор Севіллі оповістив рапорт, котрий потряс публичною опінією всего краю. В Андалюзії вибухла горожанська війна. Синдикалісти всіми способами викликають анархію. Подібні вісти доходять і від сторони Барцельони. Вона зовсім відірвана від світа, бо перерване з нею всяке получення.

——o——

Нові приписи про вишинк алькоголю

Мін. внутр. справ і скарбу оповістили новий розпорядок про виконування протиалькогольного закона: Заборонена торговля напитками, котрі мають поверх 50 процент алькоголю (се не відноситься до напитків продаваних за границю). Пейсахові вироби не сміють мати поверх 45 процент алькоголю. Скількість місць дрібної продажи альк. напитків устійнена, нпр. воєвідство поліське має мати 350 таких місць, станиславівське 800, тернопільське 1.000, волинське 725, львівське 2150 ітд. В буфетах, на зелізницях не вільно продавати алькоголю поза льокалем, а взагалі не вільно продавати алькоголю в святочні дні від год. 6 до 14 і по упливі пів години по відході та приході особового поїзу а вільно продавати не вчасніше ніж на годину перед відходом або приходом першого особового потягу. В летунських пристанях і на стаціях для авт, продажа алькоголю зовсім заборонена.

Збіжжа й пашу, дорібок Вашої цілорічної праці обезпечайте від огню лише в Товаристві взаїмних обезпечень

„ДНІСТЕР"
857 У ЛЬВОВІ, ВУЛ. РУСЬКА Ч. 20. 64-?

ФРАНЦІЯ й СССР.

Чи таємнича умова між ними вже є?

„Пті Парізієн" пише, що вістка, — котра походить з німецьких жерел і твердить, немовби з Парижа вже вислано до Москви проєкт пакту про неаґресію, — недокладна. Тепер щойно ведуться переговори в тій справі. Зразу мали вони чисто економічний характер, але на бажання Москви розтягнено їх і на політичні справи. Франція, звязана приязню з Польщею й Ромунією, постаралася, щоби й ті краї взяли участь у розмовах, котрі ще не вийшли поза стадію вступних переговорів. Тілько „Пті Парізієн".

Одначе є богато вістий зі всіх сторін, що переговори між Францією й СССР зайшли вже дальше. Деякі пресові орґани твердять, що договір уже заключений, а деякі кажуть навіть, що той договір се ніщо инше, як перший крок повоєнної Франції до створення подібних взаємин між нею і Росією, як були перед великою війною. Ся справа і для нас, Галичан, настільки важна, що не можна з неї спустити ока. А важна вона для нас тому, бо що зробить Франція, те саме зробить і звязана з нею союзом Польща. Значить, коли Франція підпише свого рода порозуміння з СССР, тоді буде порозуміння між нею, большевиками, Польщею й Ромунією. А тоді стан, який тепер є, закріплюється на довший час.

Одно в тім всім уже певне: що Франція вже знесла т. зв. паризький декрет з дня 3. X. 1930 р., котрим обмежила була ввіз товарів з СССР, бо боялася большевицького демпінґу. В 17 днів після оповіщення того декрету вийшов московський декрет з 20 X. 1930, котрим Москва обмежувала до мінімум ввіз товарів з Франції. Від тоді аж до тепер тревала між обома тими державами цлова війна. На тій війні Франція вийшла гірше ніж большевики, бо рахунок показує таке: За перших 5 місяців тої тихої війни радянський ввіз до Франції впав з 387 міл. фр. вартости (в тім самім часі попереднього року) до 192 міл., а французький ввіз до Большевії впав зі 102 міл. до 22 міл. Значить — імпорт з СССР зменшився на 50 процент, а імпорт з Франції зменшився на 80 процент. Франція мусіла ввозити більше з СССР, бо потребувала нафти, котрої большевики мають богато в Баку і продають її дешево. Тепер все те належить до минувшини, бо цлова війна між Францією і СССР на днях скінчена. Згадані декрети знесли. Значить, мусіли до чогось договоритися.

Та для нас цікавіше й важніше те, який політичний зміст їх переговорів. Колиб вони довели до умови, що одна держава не сміє нападати на другу, то в цім не булоб нічого нового, бо вже давно Франція й СССР підписали пакт Келлоґа, в котрім є те саме зобовязання. Таксамо не булоб нічого нового у зобовязанні, зберігати невтральність на випадок, якби один з контрагентів провадив війну, бо й до цего зобовязує пакт Кел-

лога. Большевицькі дипльомати занадто спритні люди, щоб опихати таку воду в ступі. Їм очевидно мусить залежати на зовсім инших річах, мабуть передовсім на кредитах, або точніше: на ґарантії французької держави для приватних кредитів в торговлі з ними. Большевики можуть також заключити якнайзавгодно політичний договір, бо вони все одно ним не звяжуться. Хто не памятає, як вони свого часу вели з Москви війну проти України, кажучи, що то не вони провадять війну, тільки український „пролєтаріят".

А що може спонукувати Францію до тої таємничої умови з СССР? Одні пишуть, що французький уряд хоче змінити свій пасивний білянс у торговлі з СССР, другі кажуть, що в той спосіб Франція хоче поширити свою експанзію на схід, треті кажуть, що таким чином Франція сподівається вплинути на еволюцію большевизму в напрямі демократизації, четверті кажуть, що Франція хоче в той спосіб зашахувати Німеччину. Словом, ціла та справа ще неясна. Та вона виясниться мабуть незабаром. Покищо не знати навіть того, чи таємнича умова політичного змісту між Францією й СССР вже є, чи доперва буде.

НА ШКІЛЬНИЙ СЕЗОН! НА ШКІЛЬНИЙ СЕЗОН!

КНИГАРНЯ „РІДНОЇ ШКОЛИ"

ЛЬВІВ, СИКСТУСЬКА Ч. 20.

1014 (Дім Народної Гостинниці) 1—6

поручає **шкільні книжки й шкільне приладдя на вигідних умовах.**

В ювилейному році „Рідної Школи" піддержім масово змагання цього Товариства

Бляга про „реорганізацію" Церкви

„Діло" в ч. 190 принесло на ту тему кореспонденцію п. Е. Онацького з Риму, в котрій пишеться м. і. ось що:

Діставши 182 ч. „Діла" з дня 15. серпня зі статтею „Церковні справи", в якій подано комунікат польської телеґрафічної аґенції „Експрес" (АТЕ) про проект відірвання справ греко-католицької церкви від Східньої Конґреґації і передачі їх комісії „Про Руссія", ваш кореспондент негайно звернувся до компетентних чинників, якими були в цьому випадку президент Східньої Конґреґації кардинал Сінчеро з одного боку і президент комісії „Про Руссія" монсіньор Дербіні з другого боку. І так від Східньої Конґреґації" (безпосередньо від кардинала Сінчеро), як і від комісії „Про Руссія" (від одного з членів, бо монсіньор Дербіні є тепер поза Римом) я дістав рішучі, цілком недвозначні заперечення: „Фантазії, виссані з пальця!... — „І думки подібної нікому в голову не приходило!..." — ...„Все, як було так є, так і буде!..." Маю особисте враження, що комунікат „АТЕ" зробив незвичайно прикре враження як у ком. „Про Руссія" де, як мені видається, монсіньор Дербіні невважаючи на свої безсумнівні симпатії до росіян, не має жадного зацікавлення у титулі „відомого русофіла", так і в Східній Конґреґації, де ще досі болюче відчувається сформування незалежної від неї — „на бувших російських землях" — епархії еп. Чарнецького, що стоїть у безпосередній залежности від комісії „Про Руссія". Думаю, що не помилюся, вважаючи, що в самому факті комунікату тут дехто в Римі вбачатиме лише бажання відживити деякі особисті антипатії, посіяти непорозуміння, — і то саме з огляду на ті успіхи, які осягає на Волині місія еп. Чарнецького.

Для найбільших державних мужів Англії література була головною потіхою (Смайлс).

ПРО ШИРШИЙ РОЗМАХ І ТВОРЧОГО ДУХА*)

В замотаних і нескоординованих виводах статті п. Свенціцкої п. з.: „За східний обряд", знаходимо й таку сентенцію: „Дійсно треба сказати, що досі в унійній праці не проявили (хто?) ані ширшого розмаху, ані творчого духа. Дрібничковість та побічні політичні цілі, що скривалися поза формою церковних справ, мали більше впливу на хід унії, як щире бажання зєдинення себе в Христі". („Діло" з 12. VI. 1931).

Не застановляємось наразі над тим, чи п. Свенціцка взагалі має підставу і змогу, щоби зрозуміти й толкувати широчезне питання з богословсько-аскетичної сфери про Унію як справжнє „зєдинення себе в Христі". Але кождого мусить здивувати — скажу делікатно — сміливість авторки, що одним почерком пера перекреслює і „розмах і творчого духа" Унії. Це зрештою не оригінальна її думка. Сю фразу не в десятеро а в сотеро перемелювали деякі московські уніольоґи і за ними перемелюють наші політично спекулюючі москвофіли тай модерні „обрядові ідеольоґи". Щоб могти видати історично-науковий осуд про духову творчість Унії, треба бути неупередженою людиною науки, а не пускатися на плитку воду демаґоґії та згідно з теоріями московського світогляду втолочувати справу Унії у вузькі рами політичної інтриґи, добачуючи у ній лиш „побічні політичні цілі", а не „зєдинення себе в Христі".

Трохи милости для Унії, шан. Авторко! Бож на се вистарчає навіть інтеліґенція пересічної людини, яка має поверховне знання історії літератури й мистецтва рідного краю, щоб переконатися, що Унія таки щось „створила", що її леміш навіть серед найбільш несприятливих обставин глибоко врізався в народню душу і лишив у ній неабияку ступінь культурно-етичного підйому.

Годі в ґазетній статті ширше над сею справою розводитися, але маючи на оці добро наших читачів, хочемо звернути їх увагу на кілька незнаних ще у нас історичних фактів і певних правд, що кидають інтересне світло на творчість і животність Унії та її вплив далеко поза межі рідної землі.

Заговорив про се вчений Хорват, професор орієнтальної богословії на універс. у Загребі, др. Іван Шімрак. Видав він недавно книжку, в якій зужиткував матеріяли переважно з ватиканського архіву про відносини полудневих Словян до Ап. Столиці.**) З його праці наглядно видно, що представники н а ш о ї Унії, руські владики і Василіянський Чин щойно пробуджений з вікового сну схизми, були головними ініціяторами і пропаґаторами унійної ідеї також н а Б а л к а н і. Там читаємо, що 1627 р. Конґреґація для Поширення Віри застановляючись над наверненням афонських монахів до католицизму, рішила віддати ту далекосяглу справу нашому тодішному уніятському митрополитови Йосифови Р у т с ь к о м у. Вже в тиждень по тім рішенню відійшло письмо до митрополита, в якому Пропаґанда підносить значіння навернення Афону для цілого орієнту тай поручає вислати двох відповідних василіянських монахів до чернечої республики, щоб вони увійшли там у стичність з руськими, відтак з грецькими монахами. Впрочім Рим не вяже свободи Рутського, щоб придумав сам найуспішніші способи унійної праці тай порозумівся у сьому ділі зі славним вже тоді конвертитом Мелетієм Смотрицьким.

Вже в 1629 р. увивається на Балкані апостольський місіонар василіянин Методій Терлецький, як лучник між югословянськими уніятами й Римом. Папа Урбан VIII., покликуючись на звіт Терлецького, висилає похвальну грамоту волоському епископови Вратанієви за його відданість Ап. Столиці і справі унії. В рік пізніше Пропаґанда в письмі затитулованім: „Отцю Методію Терлецькому, Русонові, зєдиненому монахові", з признанням підносить труди і заслуги Терлецького для унійної справи.

Др. Шімрак приводить між иншим дуже інтересний лист Рутського до Пропаґанди в Римі. Наш митрополит, маючи на увазі старечий вік епископа Вратанія, боїться на случай його смерти ріжних махінацій зі сторони схизматиків; тому дорадчує Римови заздалегідь уґлядіти ґідного наслідника. Колиб такий не знайшовся в Хорватії, то Рутський готов прислати „когось з Руси, бож мова не представляє ніяких труднощів тому, що тамошні люди говорять діялектом мало що ріжним від руського, а в богослуженню послугуються тою самою мовою і книжками, що й Русини"...

Тут виступає в цілій своїй величі великий творець Унії Рутський, якого папські декрети недармо називають: Atlas Unionis, Columna Ecclesiae, Atanasius Russiae. Сам він знаходиться в тяжкій дефензиві перед могучими ворогами Унії: Москалями, сфанатизованими через Греків козаками, ба навіть латинниками, але рівночасно мов орел стежить за унійним рухом на далекім Балкані, уважаючи Унію між Югословянами за частину своєї великої ціли.

Не диво проте, що по такій приготовчій праці наших працьовників, зібрані на Синоді 1648 р. сербський патріярх, митрополити, епископи й наставники монастирів о д н о г о л о с н о приступають до унії з Римом н а з а с а д а х н а ш о ї Б е р е с т е й с ь к о ї У н і ї, як це виразно зазначено в оригінальній грамоті: ...„не новимъ начиномъ али старимъ како и други земли малая и белая русия тако и мы"...

Синодальну грамоту перевозять до Риму руські василіяне Теодозій і Авесолом, а Рим сейчас назначує і своїм коштом висилає в Сербію василіянина Павлина, щоб створив новіціят для сербських монахів.

Унія робила на Балкані великі поступи, доки не здавила її з політичних мотивів Туреччина, як це зробила відтак з нашою Унією і Москва у границях своєї держави. Якби не те, то сегодня силами наших уніятів булиб навернені до св. Унії з Апост. Столицею мешканці великих земель так у теперішній Росії як і на Балкані.

Приведені Др. Шімраком памятники, це пречудний причинок до історії нашої Унії, її творчого духа й розмаху не тільки на рідній землі, але й далеко поза її межами. І якже супроти таких фактів можна вмовляти в нашу суспільність, що ми досі в унійній праці не проявили „ні ширшого розмаху, ні творчого духа"?..

К. П.

—o—

Віроісповідання Польщі в рр. 1921 і 1930

Польські часописи подають: Процентове відношення людности поодиноких віроісповідань 1921 р. було таке: римокатоликів — 63.8 проц., греко-католиків — 11.2 проц., православних — 10.5 проц., евангеликів — 3.7 проц., Жидів — 10.5 проц., инших — 0.3 проц. Це відношення у 1930 р. представлялося так: римокатоликів 64 проц., греко-католиків — 10.9 проц., православних — 12.4 проц., евангеликів — 2.7 проц., Жидів — 9.7 проц., инших — 0.3 проц. — Можна майже напевно сказати, що ця статистика помилкова, бо східні землі Польщі належать якраз до тих, де населення множиться найбільше. А чейже трудно припустити, щоб аж тілько людий покинуло свою віру, що за короткий час змінився аж процент віроісповідань.

—o—

*) Гл. статтю „Баламуцтва в „Ділі"", „Н. Зоря", ч. 53 і дальші.

**) Mgr. Dr. Joannes Szimrak: De relationibus Meridionalium cum Sancta Romana Sede Apostolica saeculis XVII et XVIII. Zagreb, 1926.

До відома Кураторії

Львівського шкільного Округа.

З Надвірнянщини одержали ми слідуючий допис з датою 14-го серпня с. р.: Священики повіту надвірнянського очікують від Кураторії відповіди в слідуючій справі: Пан інспектор Мотак в Надвірній ще до тепер не виплатив деяким священикам ремунерацій за відбуті години науки релігії за цілий піврік шкільного року. Кураторія вислала листи платничі за місяць лютий і березень дня 25/III. 1931. Ч. 107648/31, а за місяць квітень і травень дня 11/VI. 1931. Ч. 2996/31. Деякі священики по великих просьбах отримали ремунерацію за місяць лютий і березень аж в половині червня, тоді, коли вже була вислана листа платнича за слідуючі 2 місяці квітень і травень. Коли кількох священиків дальше упоминалися за відбуті місяці, то пан інспектор виплатив, запевняючи, що платить зі своєї кишені і не згадуючи, що платничу листу вже давно мав у руках. Є священики, що не мали змоги їздити до Надвірної часто і тратити гроші на подорож, або коли дехто приїхав і не застав в канцелярії пана інспектора, не отримав і до сегодня ані сотика за цілий піврік. І не можна собі сего ніяк пояснити, щоби в Кураторії про це все не знали, таж інспектор не відіслав до Кураторії платничі листи, бо ще з них не виплатив всім священикам. В першім півроці року шкільного минувшого, справа виплат ремунерацій була ще якось наладнана, бо до сего був призначений учитель платник. А вже в другім півроці, коли пан інспектор забрав листи платничі в свої руки, то все пішло інакше. Цікаво, як Кураторія поступить в сій справі, чи виплатить другий раз ремунерацію за цілий піврік відбутих годин науки релігії? Заінтересовані в сій справі очікують відповіди з кураторії в короткім часі.

—o—

Видатки на зброєння

Міжнародний Інститут Мира подає, що світ витрачує тепер на зброєння 820 міліонів фунтів стерлінґів річно, т. зн. около 35.522.000.000 зол. На першім місци щодо видатків на зброєння стоїть Америка — 111 міліонів, на другім СССР — 108 міл., на третім Франція — 95.5 міл. Дальше йдуть: Анґлія — 95 міл.; Італія — 65 міл.; Японія — 47 міл.; Німеччина — 34 міл. і Польща — 18 міл. Якби ті великі суми бодай у половині видавали на продуктивні цілі, не булоб такої великої кризи.

Маленький фейлетон

РЕВМАТИЗМ І СЕРЦЕ

Ревматизм у суставах це дуже злобна недуга, бо від цього може походити і хороба серця самого і запалення серцевих кляп. А з тих хоріб уже звичайно нема повного вилічення й не рідко вони безпосередно викликають смерть. Недуга серця повстає часто навіть з легкого ревматизму суставів, особливо у дітий, хоч у них ревматизм переходить нераз майже незамітно. Тому лікар повинен кождого дня досліджувати серце хорого на ревматизм суставів і ще якийсь час по вилічению з ревматизму, хоч хорий не жалується на біль серця. Притім треба хорих поучати, що уживання саліцилю й аспірини в часі лічення ревматизму ніколи не впливає на витворювання запалення серцевих кляп, бо між людьми дуже поширилася хибна думка, що впливає. З того всего ясно, що особливо для дітий небезпечна довша купіль у студеній воді та взагалі наглі остуджування, які викликають ревматизм. (З німецького).

П. відвічальному редакторови „Дзвонів"

П. Петро Ісаїв, відвічальний редактор „Дзвонів", в 4—5 ч. цього журналу, на стор. 318. пише: „М. Качковський був все прихильником живої народньої мови (гл. його листи до Ів. Ільницького та Якова Головацького 1849—1862 рр., оповіщені у „Вѣстнику Нар. Дома" за 1909—10 рр., дальше його листи до А. Шашковського у „Збірнику фільос. Сек. Н. Т. Ш." т. 16. і листи до Ів. Бачинського, що знаходяться ще досі в рукоп. бібл. Н. Т. Ш. ч. 75; порівн. статтю: „Чи М. Качковський був москвофілом", Нов. Зоря, ч. 53, 1931)." Може шан. редактор „літературно-наукового" журналу в своїх „працях" покликуватися на чужі висліди історичних дослідів, не заглядаючи до джерел, на яких вони оперті; одначе п. Ісаїв, не знаючи змісту листів, на які покликується, й не запізнавшися як слід зі змістом моеї статті в „Н. Зорі" п. з. „Чи М. Качковський був москвофілом", в ненауковий спосіб пише в „літературно-науковім" журналі так, начебто він сам переглянувши безпосередно листи М. Качковського, дійшов до висновку, що М. Качковський був „все"(?) прихильником живої народньої мови. На ділі не всі листи, на які покликується, п. Ісаїв, відносяться до питання відношення М. Качковського до народньої мови в письменстві, і так прим. листи до Іляріона Бачинського відносяться до його змагань за права „руської" мови в самбірськім суді та взаемин між ним і тамошніми Поляками. А кожний, хто прочитає уважно статтю „Чи М. Качковський був москвофілом", пізнає, що п. Ісаїв не то, що не переглянув листів, які цитує, але й не перечитав цілої статті, поміщеної в 53. і 55. чч. „Нової Зорі".

Львів, 23. VIII. 1931.

Д-р Мик. Гр-ич Андрусяк.

—o—

Небувала потопа в Китаю

З Шанґаю доносять: Де до недавна пишалося міліонове місто Ганкав з сотками дооколичних сіл і з прегарними полями рижу та плянтаціями чаю і морвових дерев, — на великій рівнині по обох берегах ріки Янктсекянґ, розпростирається сьогодня непереглядне, брудне і клекотяче море, по котрім пливають тисячі людських і звірячих трупів, дахів, домів, авт. Над людськими оселями пливуть лодки і всякі судна. І все те сталося протягом кількох днів. Ріка Янктсекянґ несподівано наднесла таку масу води, що втеча перед смертю для богатьох людий стала неможлива. Півторамільонове місто Ганкав, великий промисловий і торговельний центр Китаю, зовсім знищене. Тільки Европейцям і богатим Китайцям удалося втечи, бо треба було заплатити маєток за місце на кораблі. В розшалілих филях погибли міліони людий, а коло 10 міліонів Китайців остало без шматка хліба. Вони їдять трупи, які несе вода і хороби змітають їх тисячами. Тиф і червінка вже появилися, загрожує й поява холери та чуми. Скрізь такий жах, якби пекло появилося на землі. На шляхах, що ведуть від страшних місць катастрофи, таборують тисячі голодних і півнагих людий, мужчини, жінки, діти, в страшній нужді. Вони такі втомлені, що вже за ніяку поміч не дякують. Лежать оболочені й безучасні. Такої страшної нужди мабуть іще не було.

Повіні в Китаю лучалися й передтим. А що ся повінь прибрала аж такі розміри, причина сему та, що від часу упадку монархії в Китаю треває хаос. Не було кому доглядати направи великих там і гребель. Вся комунікація в страшнім стані. І се так побільшило міру нещастя.

—o—

З РЕЛ.-ЦЕРК. ЖИТТЯ

Новий Доктор Церкви. Св. Конґреґація обрядів, зібрана в Ватикані на засіданню 4. серпня с. р., видала свою прихильну опінію в справі оголошення св. Роберта Беллярміна доктором Церкви. Се оголошення наступить силою декрету Папи. Воно має подібну в дечім процедуру, яка є і при канонізації. При сій останній вирішує Церква святість даної особи, то є героїчність чесноти, потвердженої чудами, а при оголошенню доктором якогось святого, вона вирішує не лиш повну, досконалу правовірність, але й досконалість теольоґічної науки, щоби в той спосіб оголосити його Учителем для всіх часів в Церкві і поручити його науку до викладання в Церкві. Той особливий культ дуже давний в Церкві і розуміється не такий частий. Як відомо, є чотирй головних учителів в Церкві грецькій Атаназій, Василій В., Григорій Назіянзенський і Йоан Золотоустий; шість важніших в лат. Церкві, Амброзій Медіолянський, Єронім, Августин, Григорій В. папа, Тома з Аквіну і Бонавентура. Два останні оголошені докторами св. Піем V. 1576 і Сикстом V. 1588. В лат. церкві мають доктори Церкви ще від декрету Боніфація VIII. в 1295 р. особливе правило в богослуженню, а від Григорія XI. від 1387. в часі Служби Б. Кредо (вірую), чого не мають інші святі. Коли в церкві правиться Богослуження в честь св. доктора або в його день, то хочби це припадало і серед великого посту, то священик мусить правити того дня в білім фелоні, навіть Службу Божу за померших (хіба що править при домовині щойно помершого). Титул доктора признано св. Ізидорови, еп. Севіллі в Еспанії, за стараннем Филипа V, щоб еспанському докторови Церкви признано те, що Медіолянському епископови. Церква має ще більше докторів, як папу Льва В., Анзельма, Петра Хризольоґа, еп. Равенни. Лев XIII. іменував ще св. Петра Даміяна а Пій VII. св. Бернарда Кляравленського. В новіших часах Пій IX. оголосив Доктором св. Альфонса Ліґурія і св. Франціска Салезія, а Пій XI. св. Петра Канізія. З грецьких Отців Церкви є ще доктором св. Йоан Дамаскин і св. Ефрем Сирійський, якого оголосив доктором папа Бенедикт XV. Церква візайтійська не признає св. Йоана Дамаскина і св. Ефрема учителями Церкви й у нас не мають вони сего титулу. Можна сподіватися, що найблизші наші Собори признають їм сей титул, коли й римська Церква їм се признала. Натомість Церква візантійська признає своїми Григорія Паляму (1296—1359), монаха з Афону, опісля архиеп. Солуня, еретика, якого собор в Константинополі 1345 р. викляв, але вже 1347 регабілітував, а 1368 оголосив Отцем віз. Церкви і святим. Те саме є і з Фотием, він у них святий, хоч був скинений з патріярхії.

Католицький костел в Минську замкнули большевицькі власти. Запечатання костела довершено на підставі постанови, вимушеної на польських робітниках. В Минську не функціонує вже ні одна катол. святиня.

Археольоґічні відкриття в Етіопії (Абісинії). Місіонар Чина Капущинів о. Бернардин Азаіс дійшов до самого серця Абісинії, переходячи озера і гори 3000 м. високі. В послідній виправі, до котрої причинився фінансово цісар Абісинії Негус Негести Аіл Саляссі, відкрив 13. памятників найдавнішої старини з написами і 27 других з дуже цікавими описами. Сі памятники, камяні таблиці з незнаним письмом і різьблений стовп, зложено в цісарськім музею в столичнім місті Аддіс Абеба в день коронації цісаря Етіопії. „Ватиканська Ілюстрація" в ч. 15. с. р. приносить на ст. 44—46 чудові знимки відкритих документів, виразно різьблених в каменню.

ПОЛІТИЧНІ ВІСТИ

БЕЗПОСЕРЕДНІ ПРИЧИНИ УПАДКУ правительства партії Праці в Анґлії такі: Коли Мек Доналд поставив на раді міністрів внесок, щоб обнизити запомоги безробітним, спротивилося тому 8 міністрів, між ними Гендерсон. Супроти того кабінет мусів податися до димісії. 50 міл. ф. стерл., позичених у Франції, вже на вичерпанию й коли плян дальшої господарки не бувби скоро уложений за згодою всіх партій, неможливо булоб осягнути нові позички. Все те викликало упадок правительства.

ФРАНЦУЗЬКО - БОЛЬШЕВИЦЬКІ ПЕРЕҐОВОРИ в справі неаґресії поступили наперед. Обидві держави мають підписати договір, котрим вирікаються війни. Ся умова має бути доповнена договором про невтральність між Польщею й СССР. В тій справі ведуться вже переговори у Варшаві (ПАТ).

ПОЛЬСЬКА АМБАСАДА в Лондоні зголосила в загр. анґл. уряді демарш в справі поїздок лейбуристів до Галичини, закидаючи їм надужиття польської гостинности. На те відповів заступник мін. Гендерсона, що королівський уряд В. Британії не має права заборонювати своїм горожанам їздити куди вони хочуть.

МАРШ. ПІЛСУДСКИЙ прибув до Берестя над Бугом, де мають відбутися воєнні ґри.

БРАТ РОМУНСЬКОГО КОРОЛЯ князь Николай відвідав Варшаву, де вів переговори в справі достави літаків для Ромунії.

ШКІЛЬНИЙ ДІВІЗІОН італійської маринарки прибув на двох вітрильних кораблях до Ґдині під командою адмірала Кавaґнарі.

ЗА РЕВІЗІЮ МИРНИХ ДОГОВОРІВ. Американський сенатор Бора заявив, що булоби стратою часу предкладати анулювання воєнних довгів без увільнення Европи від мирових договорів і зброєнь. Сен. Бора є приклонником розглянення справи скреслення воєнних довгів, одначе в парі з тим повинен бути випрацьований реальний плян відбудови Европи під політичним й економічним оглядом.

НІМЕЦЬКІ ЧАСОПИСИ принесли зензаційну вістку, що Брінінґ хоче предложити Франції плян німецько-французького договору на взір німецько-радянського. Малаб бути створена постійна німецько-французька комісія, котра на протязі 10 літ вирішувалаб справи економічні, фінансові й розоружень.

ШЕФОМ ЧРЕЗВИЧАЙКИ після уступлення Менжинського ізза хороби та Мессінґа з невідомих причин, став Акулов. „Последнія Новости“ приносять лист Ібрагімова, б. члена уряду Кримської республики, котрий так характеризує Акулова: Се чоловік культурний, з інтеліґентної родини, добре вихований, спокійний, любить музику. В Криму впливав на злагодження террору. (Коли Акулов дійсно культурний чоловік, то довго на тім уряді не всидить).

РОСІЙСЬКИЙ ОРҐАН „Дні“ доносить з Москви, що в комуніст. партії зорґанізувалася протисталінівська більшість під проводом Андреєва і Молотова.

В ПРОЄКТІ ЕСПАНСЬКОЇ КОНСТИТУЦІЇ є м. і. така стаття (121): „Еспанія торжественно вирікається війни як знаряду національної політики“. Це одна з тих засад, якими часто жонґлюють революційні уряди в медових місяцях революції. Та котрий з тих урядів бере ту засаду серіозно (як пр. робила це київська Центр. Рада, що виступала проти „мілітаризму“), той скоро кінчить своє життя.

НОВИНКИ

З днем 1. вересня с. р. скасують в Польщі 275 скарбових урядів.

Комісія для боротьби з безробіттям предложила премієрови Присторови такий плян: обмежити надчисельні години праці, або завести скорочення дня праці, ввести більшу ніж досі зміну робітничих тур, звільнити занятих жінок, там де повинні працювати мущини, а працю дати батькам родин.

Розійшлася поголоска, що дирекція зелізниць у Станиславові має бути знесена.

Величезна буря перейшла над Краковом протягом пів години. Кількасот помешкань в сутеринах заляла вода. Вітер позривав кількадесять дахів. Наслідком чого дощ залив горища і висші поверхи. На плянтах поломані дерева.

В самім центрі Кракова два бандити відбили з рук поліції ескортованого нею опришка Міхальского і втекли. Поліцаїв тяжко поранили. Один з поліцаїв уже вмер від ран.

Лікарів в Польщі начислює статистика 10.600, дентистів 2.927, акушерок 9.555, фельчерів 1.923.

Міністерство рільництва виготовило одностайні для цілої держави приписи для мисливих.

Паню Софію Федорцеву, вдову по пок. редакторі „Діла“, увязнено на вулиці в Харкові і 3 тижні передержано в тюрмі чрезвичайки.

Міліярд і 186 міліонів зл. виносять податкові залеглости в Польщі на підставі обчисленнь з днем 1. квітня. Річ ясна, що тих залеглостий стягнути неможливо.

Перонові карти, котрі досі коштували 20 сот., коштуватимуть 25 сот.

Незнані злочинці вкрали в Кобильниці, з парохіяльного костела пов Ґорлиці, золоту монстранцію, висаджену дорогими каміннями і брилянтами, вартости 300.000 зол. Крім того вкрали монстранцію вартости 3.000 зол. Зі скарбонки викрали 50 зол.

Про дивну вандрівку перуна в селі Кочала в центральній Польщі доносять часописи. Перун влетів до кімнати, в котрій при колисці дитини сиділи родичі. Приголомшив їх і перевернув колиску, одначе дитині нічо не сталося. Жінка відзискала притомність щойно по 8 днях.

Поліція вислідила, що голосний напад на зелізничу касу в Домброві Ґірничій урядив у змові з иншими сам касієр тої каси Беднарський, котрого по нападі знайшли з закнебльованими устами. В пивниці його дому відкрили 10.000 зл., що походять з того рабунку.

Ромунський князь Микола приїхав до Варшави оглянути польське військове летунство.

Радянський жовнір застрілив на лотишській границі чекіста Рундмана за те, що той знущався над селянами, котрих арештував за замір утечи з СССР.

Китайський уряд звернувся до Америки, щоби продала 15 міл. бушлів збіжа на кредит для жертв повені в Китаю.

Американський підсекретар стану Кестль оповістив, що уряд Америки не думає про ніяку зміну воєнних довгів і репарацій і в тій справі не хоче ніякої конференції.

Американський „Червоний Хрест“ призначив 100.000 долярів для жертв повені в Китаю.

Нове джерело закупу мужеського білля. Найдешевше джерело закупна мужеського білля є тепер фірма **А. Віттельс, Львів, Рутовського 7.** Ціна мужеської сорочки, виконаної по найновішому крою з матеріялу першої якости разом із 2 ковнірцями, тепер зол. 11. На виставах фірми А. Віттельс є найгарніші зразки матеріялів на білля. Фірма Віттельс просить оглядати матеріяли без примусу купна. 986 в) 19-100

—o—

Біржа

ҐРОШІ: Ам. доляр (приватно) 8.96 зол., фунт стерлінґ 43.38, франц. франк 0.35, швайц. франк 1.73, італійська ліра 0.46, чеська корона 0.26, австр. шілінґ 1.25 зол.

ЗБІЖЖА: (Ціна в золотих за 100 кґ. льоко стація навантаження парітас 200 км.): Пшениця дв. 20.25—20.75, жито дв. 20.00—20.50, жито сел. 19.50—19.75, житн. ґрис 11.50—11.75, пшен. ґрис 11.50—11.75, пшоно 42.00—44.00, пенцак (у Львові) 28.00—30.00.

—o—

Переписка Редакції

Впр. о. В. К. Про реколєкції у Львові ми ніякого повідомлення не одержали. Було тільки повідомлення в „Ділі“ про реколєкції в Зелемянці для кількох деканатів.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

ЗДІБНА УЧИТЕЛЬКА з дволітною практикою, обійме лекцію з усіх кляс народних шкіл і низшої ґімназії. Зголошення до Адміністрації Н. Зорі під „Математичка“. 3-4
1011

ІСПИТОВАНИЙ ДЯК, МОЛОДИЙ, безженний, уміє провадити хор і кооперативу, дяківську школу скінчив з дуже добрим успіхом, шукає посади Ласкаві зголошення слати до: **гр. кат. Уряду парох. в Дошниці п. Жмигород (Źmigród).** 2-2
1012

ПРИЙМУ одного ученика на мешкання з удержанням. Зголошення: Львів, Байки 4/II., Алексевичева. — 2-3
1013

УЧНІ З НИЩИХ КЛЯС ҐІМНАЗІЙНИХ знайдуть дбайливе приміщення враз з евентуальною помічю в науці. Адреса: **Обушкевич, Станиславів, Бельведерська 55.** 1-1
1015

В ПРИВАТНІЙ СЕМІНАРІЇ УЧИТ. ЖІНОЧІЙ С. С. ВАСИЛІЯНОК В ЯВОРОВІ з правом прилюдности, рік шкільний 1931/32 розпічнеться торжественним Богослуженням на дні 2-го вересня ц. р. На днях 31. серпня 1. і 2. вересня ц. р. будуть відбуватися додаткові вписи і вступні іспити на I., II., III., і IV. курс. Ново - вступаючі ученици обовязані долучити до подання: 1) метрику, 2) послідне шкільне свідоцтво, 3) короткий життєпис і 4) лікарське свідоцтво. Дирекція. 1-3
1016

НА ДВОЛІТНІ РАТИ. Перед закупном **меблів** вступи, а переконаєшся, що найдешевше купиш **меблі** всілякого рода у **ҐЕШЕЛЄСА** у Львові, вул. Коперника, ч. 23 (ріг вул. Вроновської). Фірма та знана зі своєї солідности поручає меблі всілякого рода, як також меблі тапіцеровані на довготермінові рати. Кождому купуючому по упливі року відсвіжує меблі власним коштом. Стережися отже шумної реклями і замарстинівської тандити. 912 43—100

ЗАКЛАД ТЕХН. ДЕНТИСТИЧНИЙ Й ҐЕБЕРА ЛЬВІВ АКАДЕМІЧНА 18, ТЕЛ. 37—53. отворений через цілі вакації. — Для Всечесн. Духовенства з ріднями і П. Т. Учительства умірковані ціни і на догідні сплати 1017 1-2

ТАПЧАНИ, ОТОМАНИ, матераци, ковдри, дивани, фіранки, стори до вікон і тапети поручає ФІРМА **Е. КІЧАЛЄС і МАРҐУЛІЄС** Львів, Сикстуська 18. 7-30
1003

ФУТРА жіночі, мужеські готові на замовлення, як також всякі перерібки на догідних місячних сплатах поручає і виконує **М. МОШУМАНСЬКИЙ** 25-25
954
Львів, ул. Боїмів ч. 1. тель. 10-11.
Приймає фугра до переховування.

Видає й редаґує Комітет У. К. О. Відвічальний редактор Роман Гайдук. З друкарні Вид. Спілки „Діло“, Львів, Ринок ч. 10

Porto zapłacone ryczałtem

Рік VI. Львів, неділя 30 серпня 1931. Ч. 65 (465)

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 4 ст. від неділю на 8 ст.
АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Кльоновича ч. 8, II. пов. - Тел. 4-48.

Передплата в краю: 1/4-річно 6 зол. місячно 2 зол. За кордоном 1/1- 1 амер. долар. — Ціна числа 25 сот. —
Конто П. Щ.: Краків 405.867.

Большевицькі настрої

в православних селах на Волині.

Під таким заголовком приніс „Век Нови" в ч. 9.030 отсю вістку: Недавно сталися на Волині випадки, котрих не можна поминути мовчанням ні легковажити. А саме: в цілім ряді сел за підшептом большевицьких агітаторів численні групи селян окрім чисто політичних демонстрацій урядили ексцеси ворожі супроти церкви і правосл. духовних. Власти занотували сотки протирелігійних виступів. В деяких місцевостях допустилися зневаги кладовищ і церков. Численні групи селян вирубували хрести на кладовищах, до церков в часі богослужень входили в шапках, голосно й перфідно розмовляючи та курячи папіроси. Таких випадків занотовано сотки. А дня 1. серпня з приводу большевицького „противоєнного дня" в кільканацяти селах на Волині хлопи ухвалили замкнути церкви і замінити їх на кіна. Належить згадати, що такі резолюції ухвалено в селах положених далеко від залізниці. Очевидно, ті вибрики дуже занепокоїли православних духовних, котрі звернулися до польських властий о поміч. — Тілько „Век Нови". На нашу думку небогато часу мине, як подібні вісти наспіють і з тих громад в Галичині, до котрих при сприяючій невтральности рішаючих чинників внесено православну агітацію.

——o——

Нове правительство в Анґлії

В нім два міністри Жиди.

Нове коаліційне правительство Анґлії складається з представників трьох партій: Партії Праці, консерватистів і лібералів. Замітна річ, що в нім засідають два міністри Жиди, котрі одержали дуже важні теки: Рідінґ заграничних і Самуель внутрішніх справ. Рідінґ був колись біржевим аґентом, відтак адвокатом, послом, суддею, амбасадором Анґлії в Америці і віцекоролем Індії. Герберт Самуель, також прихильник сіонізму, був колись Високим Комісарем Анґлії в Палестині, одначе на тім становищі займав супроти Жидів дуже здержливе становище. Тому жидівська преса пише, що волілаби, щоб теку міністра внутрішніх справ одержав був Льойд Джордж.

——o——

Білянс Французького Банку

Оголошений білянс Французького Банку виказує новий приріст запасу золота о пів міліярда франків. Через те загальний запас золота Банку виносить тепер 58.4 міліярдів франків. Вартість банкнотів в обігу досягла рекордової цифри 79.861 міліонів франків. Запас чужих валют збільшився на 600 міліонів франків. Це пояснюється інтервенцією Французького Банку для скріплення анґлійського фунта.

——o——

Як росте число населення

„Мали Рочнік Статистични" приніс цікаві дані про ріст числа населення в Польщі. Те число піднеслося в р. 1930 на 17 „про мілле", коли в р. 1929 виносило 15.3. Тимсамим Польща заняла перше місце по Росії. Найсильніше росте населення на східних окраїнах Польщі і чим дальше на захід тим ріст числа менший. Цікаво, що чим населення більше заможне, тим слабше множиться. Нпр. в заможних дільницях Лодзі ріст населення виносить 3.1, а в дільницях пролєтаріяту 9.5.

——o——

Від чого тепер найбільше хоріб

Парижський „Ля Кроа" оповістив статтю визначного лікаря, котрий пише: Мода спортова або жіноча вимагає, щоб у кождій порі року як найбільше обнажувати ноги, хребет або инші части тіла. До того прилучилися за делікатні одяги й особливо панчішки. Усе те викликає найбільше число тяжких хоріб, як запалення нервів, ревматизми, сухоти, хороби нирок і т. д. Наслідки того нудизму особливо страшні для дітий.

Міжнародний конкурс для авторів

Америк. фірма „Уорнер Бросс" оповістила конкурс фільмових сценаріїв. В слід за нею зробив те саме „Міжнародний Комітет Кінематографії". (Адреса: Париж, 92, Авеню Шан-з-Елізе). Останній термін надсилання сценаріїв на конкурс 31. грудня с. р. Автори премійованих сценаріїв одержать великі гроші. По близші інформації звертатися на висше подану адресу. Хто знає чужі мови, може гарно заробити.

——o——

Щасливі проґнози на 1932 рік

Старим звичаєм оповіщують астрольоґи проґнози на кождий рік. В Німеччині появився вже колєндар астрольоґа А. М. Ґрімм'а. В нім говориться, що в другій половині 1932 р. зачнеться основна поправа економічної й політичної ситуації Німеччини. При кінці 1932 р. буде вже дуже добре під кождим оглядом, а рік 1933 буде вже в цілости роком добробуту. В нутрі і на зовні буде мир. Знов зацвитуть штуки й науки. Появиться нова сильна валюта, котра стане конкуренткою для амер. доляра, анґл. фунта і голяндського ґульдена. — Подаємо ці інформації як инша преса, не привязуючи до тих „предсказань" ніякої ваги.

Один фотос фільмовий
безплатно додає
Ателіє фотоґрафічне
„ВЕНУС"
Львів, Академічна 24, Тел.: 38-08
до 6-ох фотоґрафій фільм.
883 2—25

Збіжжа й пашу, дорібок Вашої цілорічної праці обезпечайте від огню лише в Товаристві взаїмних обезпечень
„ДНІСТЕР"
857 У ЛЬВОВІ, ВУЛ. РУСЬКА Ч. 20. 65-?

Більше прикре чи більше веселе

Життя часто приносить річи, про які не все можна сказати, чи вони більше прикрі чи більше смішні. „Путпурі" сирічі китиця таких річий зібралася в останніх часах і треба їх занотувати на памятку.

I.

Перше місце в серії тих веселих прикростий чи прикрих смішностий належиться двом польським орґанам, виленському „Слову" й КАП (Католицькій Аґенції Пресовій), котрі посварилися з приводу одного допису „Н. Зорі" та мимо того разом напали на „Н. Зорю"! Почалося з того, що в 445 ч. „Н. Зорі" появився допис очевидця ізза сокальського кордону п. з. „Городельська унія 1931 р." про діяльність Преосв. Николая Чарнецького. Допис той ізза недостачі місця залежався в нас, але на урґенс з наших духовних кругів за сокальським кордоном нарешті появився. Весь той допис, як про се кождий може переконатися, перенятий очевидною прихильністю автора до особи і праці Преосв. Николая. Автор допису з признанням підчеркує, що Преосв. Николай виголошує проповіді чистою українською мовою, що не торкає політичних тем та з приємністю зазначує, що виступи Преосв. Николая роблять на населенню добре враженя, а як доказ того наводить, що „в народніх масах порівнювало його і ставлено на рівні з еп. Евлогієм, що в очах Холмщака чи Волиняка є верхом похвали для епископа". Річ ясна, що тому, бо тамошні люди вважали Евлогія добрим бесідником. „Найкращим доказом успіху візитації еп. Николая — пише автор допису — є факт, що в той сам день до еп. Николая звернулися дві делеґації з сіл з просьбою о відкриття і в них гр. катол. парохій." — Так виглядають головні місця допису, на котрий зі страшною злістю напало виленське „Слово" (неофіціяльний орґан бебістів), називаючи допис „очевидно брехливим" та висказуючи обурення з приводу того, що „na tę akcję perfidną (себто на працю Преосв. Николая) patrzymy obojętnie i nie zrobiliśmy dotychczas żadnego energicznego posunięcia, aby jej zapobiedz". Словом, взиває поліцію проти Преосв. Николая й унійної праці. На те в обороні Преосв. Николая виступає КАП. Але як виступає! „Redakcja „Słowa" — пише КАП — zamiast skarcić, jak należało, lwowski organ za jego niefortunny występ"... і т. д. Читаєш й очам не віриш. Виходить, що то наш, редакційний виступ, а не допис. Аж дивно робиться на думку, що в Пресовій Аґенції, котра дає інформації соткам ґазет, можуть не відріжняти редакційного виступу від допису. А потому: За що „скарціць"? Таж допис написаний в найприхильнішім дусі для Преосв. Николая, що видно з кождої стрічки. Се не першина для КАП'а робити такі дійсно нефортунні виступи. Недавно приніс був КАП неправдиву вістку, що „в едней ґміне на Покуцю" перейшло на проте-

стантизм 1500 людий.. „Точно" порахував, що аж 1500 душ, а не каже навіть того, в якій „гміне" ані не каже, чи то 1500 „лаціннікуф" чи „грекуф" перейшло. І се має бути „інформація" Католицької Пресової Аґенції, яку передруковують газети в цілій Польщі тай заграничні! Річ ясна, що такі інформації не роблять католицизмови великої прислуги і що ті, котрі дають фонди на таку Аґенцію, мають достаточну причину, щоб її „скарціць" за несовісність в інформаціях і за напади на другий католицький орґан, хочби той орґан був гр. католицький. Одиноким оправданням для КАП'у (і то кепським!) моглоб бути те, якби дотична особа, що напала в КАП'і на „Н. Зорю", не читала згаданого допису і напад сконструювала на підставі напасливої статті виленського „Слова".

II.

Другий орґан, що до виступів котрого не знати чи вони більше прикрі чи більше веселі, се, розуміється, наш одинокий національний щоденник, „Діло". Воно в ч. 183 під прекрасним заголовком „Відгомін одної немилої події" принесло — покищо перший — редакційний напад на „Доброго Пастиря", котрому кладе в вину, що він обороняє Преосв. Григорія Хомишина перед нападами націоналістичної преси з приводу Пастирського Листа про політичне положення українського народу в Польщі. Головний закид „Діла" проти того Пастирського Листа, який „Діло" все повторяє, наводить воно і сим разом: що, мовляв, сусідська преса використала той Лист. То 10 вазіліново-угодових статтий „Діла" пера п. Кедрина не використала, а Лист використала! Таж серія таких статтей в політичнім орґані, котрий весь час репрезентував непримиримість, чейже більше надається до використання, ніж відзив Владики, котрий ніколи не займався політикою. А хтож боронив „Ділови" використати той Пастирський Лист, у котрім пречінь є дуже яскраве представлення положення нашого народу?

Та цей новенький напад „Діла" зі стареньким аргументом представиться в тим смішнішім виді, коли пригадаємо собі, як то начальний редактор „Діла" вирікався угодових статтей п. Кедрина, хоч вони були міщені як редакційні при повнім браку спротиву всіх инших членів редакції „Діла" та членів всіх установ „Діла", „УНДА" й Парляментарної Репрезентації. Та мігби дехто подумати, добре, що знайшовся хоч один „принціпіяльний політик" і сказав п. Кедринови прилюдно, що не годиться з ним. Одначе небогато часу минуло, як той сам нач. редактор „Діла" мав їхати на ферії й треба було передати комусь провід в редакції „Діла". Отже знаєте, кому він передав? Тому самому п. Кедринови, про котрого сам писав, що він — що так скажемо „своїми словами" — підшив свої особисті погляди під редакційні... тай порядній, вічно опозиційній фамілії наробив такого стиду та клопоту, що більшого вже не може бути...

Та той концерт льоґіки „Діла" не одинокий. День передтим, в ч. 182. принесло „Діло" також редакційну статейку п. з. „Церковні справи (санаційні (чи не „сензаційні"?) інформації АТЕ.-Експресу про відношення Риму до грекокатолицької Церкви)". В тій статейці подало „Діло" за польською аґенцією „Експрес" відому неправдиву інформацію про мнимий замір Апост. Столиці „реорґанізувати" нашу Церкву. При кінці пише „Діло" так: „Покищо не можемо нічого сказати від себе в цій справі, бо вона нам невідома". Одначе таки зараз говорить про цю справу досить богато, м. і. таке: „Правдоподібно з тими інформаціями АТЕ щось неясно. Колиж вони відповідалиб правді, то насувається само собою питання: Чому це втаємничені в тій справі (повинно бути: в ту справу) духовні особи вважають за доцільне інформувати про них польські аґенції, ігноруючи при цьому всю українську пресу? Таке явище булоб щонайменше дивним і незрозумілим".

Аякже, се булоб рівно дивне, як занепокоєння „Діла" з приводу поголоски, що наша Церква малаб бути підчинена Комісії для Росії. Таж візантійство й т. зв. „східні традиції", котрих так без притомности боронить „Діло", що в тій ціли містить навіть аґітацію за синодальним, чисто московським обрядом (у ряді статтий п. Свєнціцкої), сеж у консеквенції ніщо инше як прекрасний поміст до русифікації Церкви й народу. Що тої русифікації бажалаб собі московка п. Свєнціцка, се нікого не може дивувати, але що „Діло", орґан українського націоналізму, містить таку її аґітацію без словечка застереження, се не менше дивна річ, як була аґітація „Діла" за „нашою" державою за Збручем. І все те замішання робить „Діло" в переконанню, що „служить українській національній справі..."

Гей! Де поділися наші сатирики? І де щез славний український гумор? Таж тут для них неперебрані скарби на довгі часи.

III.

„Die dritte im Bunde" виступає симпатично пером на папері „Мета". В 22. ч. містить вона як окрему статтю п. з. „Відгомін Пастирського Листа Ексц. Митрополита" переклад статті з видаваного й редаґованого Поляками (в російській мові) катол. орґану „Китеж", в котрій є острий напад на „болісний (що за делікатні серця мають видавці „Китежа"!) Пастирський Лист Станиславівського епископа („С" велике „е" мале) Г. Хомишина про византійство"..., „бо в ньому находимо — пише „Китеж" — несправедливі обвинувачення".

Та стяття „Китежа" це свого рода шедевр. Нпр. пише: „Залишаємо на боці його (себто Епископа) обвинувачення у фарисействі, яке нібито належить до византійської форми християнства". А знаєте, чому залишає на боці? — з двох причин: 1) Бо „фарисейство може бути всюди, де нема повного зрозуміння христового духа" (цікаво, чи „Китеж" мав повне зрозуміння Христового духа, коли не оцінював як слід такої замітної події в катол. державі як була прим. нацификація). 2) Бо „і дух великопістної молитви, якраз східного обряду, не позволяє „осуджувати" (чому в лапках?) і судити намірів „нутра" (чому в лапках?) чоловіка. „А особливо болісне й образливе (— памятайте для „Китежа"! —) названия „большевизму" (чому в лапках?) вищим ступнем „византійства" (знов у лапках!) російської християнської культури. Бож большевизм (аргументує далі „Китеж") виріс як теорія історично не на „византійському" ґрунті", лише на ґрунті „латинському", на ґрунті соціялізму — про це авторитетно і ясно говорить св. Отець Пій XI в своїй останній енцикліці з приводу 40-ліття Енцикліки Льва XIII. Рерум Новарум".

Так якби хтось перечив тому, що большевизм це одна з сект соціялізму, котрий виріс на заході як теорія! Та річ не в сім, а власне в тім, що на латинськім заході большевизм знайшов опір (нпр. в католицькій Баварії вспів удержатися всего кілька тижнів) а на ґрунті візантійськім, на сході не виросла ніяка сила, здібна опертися большевизмови. Сеж факт, що як ножем врізав, вспіли відірватися від большевицької Росії тільки ті краї, де колись була або тепер є західна католицька культура (Фінляндія, Естонія, Латвія, Литва і Польща).

Свої „виводи" підкріплює „Китеж" таким яскравим але туманним висловом: „Станиславівське Послання — це привід до нового недовіря". Чийого недовіря? Редакторів „Китежу" чи когось іншого? Ні чичирк! Стиль і спосіб вислову пригадує статті в „Ділі" славного псевдоніма Жевкладенка, котрі ми свого часу розбирали в „Н. Зорі".

Та найцікавіше на кінці. А саме: око шукає мимохіть, чи нема де замітки шан. Редакції „Мети", що вона подає цю елюкубрацію скажім з публіцистичного обовязку, для інформації. Такої замітки нема. Се вказувалоби, що Хв. Редакція „Мети" годиться з тими закидами, які „Китеж" робить катол. Епископови*). Булоб дуже прикро читати такі напади на катол. Владику в українськім католицькім орґані, якби не було відомо, що в редакції того орґану сидять такі католицькі письменники й журналісти, як п. Кедрин (котрий недавно під своїм іменем видав православно-пропаґандистичну брошуру) або п. д-р Гнатишак (котрий недавно з повним підписом співробітничав у „Нових Шляхах"). Отже коли вони вчать католицизму старенького станисл. Епископа в 28-ім році його епископської праці, то мабуть на всій Руси-Україні не знайдеться такий сумний чоловік, котрий щиро й весело не засміявсяб на цей будуючий вид. Отже вони роблять добре діло, викликаючи в цих дуже тяжких часах — щиру веселість.

*) Таке поведення „Мети" стає систематичне, бо недавно вона перепечатала також напад москвофільського „Русского Голосу" без відповідного застереження, не уважаючи навіть на становище, яке „Р Г." взагалі займає супроти католицизму. Виглядає так, що для катол. „Мети" всякий матеріял добрий, яким тільки можна вдарити катол. Епископа у Станиславові.

Новоотворений Заклад Арт.-фотографічний
„LOTOS",
ЛЬВІВ,
АКАДЕМІЧНА ч. 6. І. п.
над фірмою Телічек, вхід від вул. Хорущина 5.
Поручається Шан. П. Т. Публиці. 964 13—30

Досліди над малпами

„Громадський Голос" раз-у-раз займається дослідами над малпами (гл. чч. 31 і 32) — він пише чомусь „з малпами" (гл. ч. 32). Розуміється, він має на цілі переконати наш нарід, що „чоловік розвинувся з тварини, подібної до малпи, званої малполюдом, а малполюд розвинувся з малп". Отже виходить, що після „Гр. Голосу" чоловік походить таки від малпи. Хоч „Гр. Голос" пише, що таке говорив Дарвін, то по перше Дарвін говорив трохи інакше, по друге теорія Дарвіна вже давно повалена, головно на тій основі, що мимо старанних пошукувань в усіх пятьох частях світа і на островах — ніде, але то буквально ніде — не знайдено переходових форм між малпою й людиною, хоч за міліон літ повинно лишитися в землі безліч слідів таких переходових форм, якби вони дійсно колись істнували. Тепер, тішиться „Гр. Голос" тим, що в Шікаґу якийсь професор зачав виховувати маленьку малпу зовсім так як людську дитину: повиває її, зміняє білизну, купає, очевидно в надії, що через те малпа стане подібніша до людини. Хто знає, може вона від того так помудрішає, що колись, як підросте можна її буде приняти й до редакції „Гр. Голосу", аби далі просвічувала наш нарід в тім самім дусі. А може й на віча можна її буде вислати, головно буде надаватися проти „клерикалів".

І дозріле думання і практична здібність вимагають певного призвичаєння ума до кожної з них. Вони такі ріжні, що часто коли хочеш схопити одно, знайдешся в небезпеці утратити друге. Відси походить те, що часто можна зустріти людий, котрі при бюрку великі, а в житю діти. (Бойлей: „Студій над повставанням і поширюванням понять").

ПРЕСА і ПУБЛИКА

Чому не звертається рукописів?

Доволі часто одержують редакції від читачів більше або менше чемні письма, котрі зачинаються приблизно так: „Тому, що Ви мене зігнорували, відкинувши мій допис, що вношу з того, що він не напечатаний, хоч я післав його тому 2 (3 або 4) тижні, — прошу відворотною почтою відіслати мені мій рукопис"... Тут слідує ще звичайно теорія автора допису про те, чому саме редакція не помістила твору його пера, теорія з меншою або більшою скількістю обурення, часом навіть інсинуацій, залежно від інтеліґенції, характеру й темпераменту того, хто пише. Культурніші автори таких листів долучають відповідну скількість почтових марок на зворот рукопису, менше культурні долучають тільки марку, котра вистарчає на зворот звичайного листа, а не скрипту, а ще менше культурні взагалі не долучають марок, але хочуть, щоб редакція на свій кошт відсилала їх, нераз і величенькі скрипти та ще й „рекомандовано", аби — борони Боже — щось з того не пропало на почті.

Такі листи одержують редакції не тільки в нас, але й на цілім світі. Се видно з того, як вони публичню боронятьсся. А саме оповіщують менше більше постійно: „Редакція рукописів не звертає", або ще з додатком: „і з того приводу в ніяку переписку не входить"..

Для тих, що не знають нелегкої редакційної праці і техніки, може се виглядати доволі дивним. „Бо як це, мовляв, не хоче мені мого рукопису звернути, хоч я навіть почтові марки залучив! А се що за робота?"

Отже річ мається так:

I. Передовсім треба памятати, що допис може бути для одної ґазети дуже пожаданий, а для другої непідходячий, залежно від напрямку. Нпр. редакція видаваних б. радикалами „Вістей з Лугу" так собі сподобала допис, поміщений в „Н. Зорі", про спорт в англійськім світі, що просила нашу редакцію о дозвіл, перепечатати той допис. Ми дозволили й „Вісти з Лугу" перепечатали той допис в 7. ч. с. р. А пішліть до них допис про місію, то не помістять, хочби Ви їх як просили. І мають рацію, що такого допису не містять, бо се не підходить до їх органу. Та непоміщення допису не означає „ігнорування" того, що допис написав. Чому?

II. Кромі висше наведеної причини (що допис не надається для даної ґазети, хоч може бути дуже добрий змістом і формою), є ще багато инших причин, чому редакції не містять всіх дописів, які одержують. І так нпр. 1) Кожда, старанно редагована ґазета, старається містити матеріял, якого не приносять инші ґазети. Нпр. коли десь відбулася якась парада, торжество, академія чи концерт і в инших часописах вже були про це вістки або й описи, то редакція, одержавши опис того факту, відразу кидає його до коша. Чому? Та з тої простої причини, що люди читають не лиш одну ґазету і вже читали вісти про це, отже не будуть по кілька разів читати. Значить, шкода місця на те. Розуміється, це не відноситься до опису таких фактів, як вибух війни, великої кризи і т. п., бо про це пишуть всі ґазети. 2) Буває часто й таке, що допис надається до ґазети і не було подібного в жадній иншій, а редакція таки його не містить. Чому? Бо є або пильніший матерял, або хоч і не пильний, але вже передтим зложений в друкарні і він мусить іти, бо зложений і залягати не може тому, що друкарні треба свобідного олова або черенок. Отже нема місця — і допис жде. А як пожде довше, то стає вже спізнений. А спізненого матерялу редакції не містять з засади, бо тоді ґазета стає предметом глузування людий, а не жерелом інформацій.

III. Всего того фізично неможливо пояснювати кождому дописувачеви зокрема, отже тому пишемо про це тут для всіх.

IV. Розумію, скаже собі тут інтеліґентний читач, але чому не звернути комусь його допису, коли він того хоче і навіть марки на ту ціль присилає? З тим незвертанням мається річ так: Дописів приходить багато. Між тими, що пишуть, є мало таких людий, що мають вправу в писанню. Отже вони заповнюють часто цілі сторони тим, що можна сказати в кількох реченнях, значить пишуть тавтольоґічно (повторяють те саме по пару разів). Або — що ще гірше — вживають суперлятивів, чи то з несвідомости, що таке писання викликає почуття огиди, чи — що найгірше — з вирахованого підхлібства супроти тих, кого хочуть величати. А є знов дописи з такими нападами на приватних осіб і на власти, що якби їх містив, то редакція ніколи не виходилаби з коштовних судових процесів і ґазета булаби вкінці зруйнована. Такі річи в дописах муситься вичеркувати або вирізувати ножицями. Для редакції булоб лучше, колиб сама робила просто зміст з тавтольоґічних дописів, та совісне передавання навіть скорочених дописів вимагає, щоб автор говорив своїми словами. Значить, таки треба счеркувати і вирізувати. А що на двократне читання дописів перед друком нема часу (раз щоб їх оцінити, чи взагалі надаються до друку, а другий раз, щоби справити до друку), — отже справляється до друку відразу. Та часто в середині приходиться до переконання, що допис таки до друку не надається. І тоді нема як звертати його в такім почерканім і порізанім стані. Та навіть якби й на це не звертати уваги, то звертання дописів вимагає конечно писання листа з представленням причин, чому звертається. І якже писати чоловікови, що його допис нпр. так капає підхлібствами, що від них аж млісно і нудно в пролику робиться. Тай взагалі се річ дуже неприємна писати, чому не помістилося допису, неприємна й тоді, коли не пишеться неприємних причин, бо їх — скажім — нема, і допис не помістилося тільки з причин поданих висше під I. і II., 1, 2. Та коби тільки неприємна, а то ще займає час. І коли подати навіть невинну причину непоміщення, нпр. що такі дописи про той сам факт уже були оповіщені, то цим тільки розпочинається переписку в тій справі. Бо від дописувача прийде лист з аргументацією, що його допис в чім небудь „інакший", ніж ті, що були печатані. Відписуйтеж йому знов і наводіть контраргументи, — а все ізза того, чого не потребуєте. Отже, щоб уникнути всіх тих трудностий і всеї тої злишної роботи, редакції радять собі в той спосіб, що оголошують: „Рукописів редакція не звертає і з того приводу в ніяку переписку не входять". І дійсно, іншого способу на те все нема, а цей спосіб випрактикований на всім світі. (Звертається тільки твори літературні, оповідання, поезії і т. п., коли залучені марки на зворот).

Розуміється, всі тут описані редакційні клопоти з дописами зовсім не означають, що дописи непожадані. Навпаки, цікаві дописи, се благодать для кождої редакції. Се ми мали вже нагоду нераз зазначити і підчеркнути в серії наших статтей про пресу й публику, котрі були печатані в „Н. Зорі" чч. 107, 317 і 426 і котрі просимо поручати особливо молодшим дописувачам.

—o—

ЛИСТИ З СЕЛА

Родина.*)

Родина це підстава суспільности. Тому від будучности родини залежить і бубучність усеї суспільности. Хочете знищити якусь суспільність, то найперше знищіть її основу — родину. Зруйнуєте моральні основи тої родини, її моральний звязок, а решта доконається сама.

Це добре зрозуміли большевики, котрі вибралися на завоювання світа і поклали собі за ціль створення „нової" суспільности, котра в основу свого світогляду поклала би матеріялістичну засаду. А щоби створити цю нову суспільність, найперше треба знищити стару, зруйнувати її основу — родину, з її ідеалістичним світоглядом, з її вірою в Бога і в святість родинного звязку. Звідси випливає початок тої війни, яку супроти родини започаткували большевики й уперто продовжують далі. Через знищення родини до впливу на виховання молодого покоління, котре повинно стати 100 проц. комуністами і прихильниками большевицької диктатури, — головний шлях до створення їх „нової суспільности", нового ладу.

Вже остання війна значно нарушила мораль. Ще поки родина трималася разом, поки вона була суцільна і берегла святости подружжа, вона була міцна і могла протиставитися всякій деморалізації. Але воєнна хуртовина все перевернула до гори ногами. Війна витворила глибоку межу у взаїмовідносинах селянської родини. Муж був на війні, поневірявся на ріжних фронтах, підпадав ріжним деморалізуючим впливам і спокусам. З погордою став дивитися на те, що колись для него було святим. Нерозривність супружого звязку видалася йому „забобоном".

— Яка там святість і перозривність, коли само життя розірвало нас і мабуть ніколи вже не злучить! Жінка з дітьми тепер під московською владою, а я тут поневіряюся і не нині то завтра згину від ворожої кулі. Отже чого маю собі жалувати?

Так міркував неодин чоловік, відірваний від жінки. І вже не уникав жадних спокус, любувався в них і став зраджувати жінку. Не один з них представляв себе кавалєром, або вдівцем, не один женився вдруге і втретє. З російського полону знаю богато таких, котрі за кождим переходом на нове місце женилися і в той спосіб оставили по собі кілька жінок. Неодин приніс до дому погану хоробу і нею заразив жінку, инший знову здеморалізований війною ще й тепер позваляє собі на ріжні вибрики та над слюбною жінкою знущається і затроює родинну атмосферу. Діти придивляються тому і вже змаленька переймаються злим прикладом.

Також і жінки в часі війни підпадали ріжним спокусам і насильствам зі сторони окупаційних військ. Зразу було насильство, потім неодна сама собі заходила з ріжними, а врешті це у неї стало привичкою і звичайною справою. І це все проходило безкарно, бо муж був далеко, а Бог не все зараз карає. Коли люди на поведення такої жінки звертали увагу, то вона відповідала:

— А хібаж мій десь там без ґріха? Не бійтеся, він на кождому кроці має иншу!

Злий примір ділає дуже скоро і тому не дивниця, що він захоплював инших жінок. Неодна сільська дівчина бачила, що робила її мама і це глибоко врізалося в її память та невинну душу малої дитини і затроїло раз на все. Вона того не годна забути своїй мамі і вже не годна її любити так, як колись... Ненависть підсичує ще й батько, котрий вернув з війни і дещо довідався від сусідів, решту з оповідань малих дітий, котрі зрадили татови, кого мама приймала у себе, як

*) Гл. „Н. Зоря" чч. 61 і 63.

він був на війні. А неодин вернувши застав в хаті між дітьми прибуток від Москалів або инших військ і від того пекло настало в хаті. Муж випоминав жінці її поведення, а вона також не оставала в довзі та випоминала йому. Дещо довідалася від його товаришів, решти догадалася і за кождим разом дошкулювала мужеви. Від суперечки доходило до сварки, а там і до бійки. Діти прислухувалися тому всему і родичі в їх очах за кождим разом падали що раз низше. Чи в таких відносинах може бути мова про згоду і любов в родині?...

В деяких домах почалася ненависть і поміж дітьми, бо між них замішався якийсь прибуток мами від Москалів чи инших. На таких бідних дітях виливався гнів батька, ненависть инших дітий. Що творилося в одній хаті — ставало поганим приміром для других. А на селі воно ще скорше йде ніж у місті. Наслідки того: супруги не шанують себе, діти не шанують своїх родичів. Виростають в атмосфері зради і ненависти, ненавидить одно другого, при першій нагоді намагається навіть позбути одно другого.

Ось недавно в селі сестра сокирою зарубала сестру, коли ця в другій кімнаті спала твердим сном, вернувши з тяжкої праці. Ранком наробила крику, що „хтось" убив сестру. А люди знали, що обидві сестри не жили з собою в згоді й одна з другою сперечалася за маєток. На слідстві виявилося все. Одна сестра пішла в могилу, друга до тюрми...

Брат братови косою перерізав горло, бо той йому відмовив дівчину...

Син убив тата, бо не годен був дочекатися його смерти, щоби стати господарем на всім. Дусив тата і в ночи витягнув до стодоли та повісив на шнурку, ніби то він сам повісився. Але знаки на тілі зрадили, слідство виявило решту...

Донька мордує маму, бо хоче загорнути маєток, щоб вийти замуж за кого їй хочеться...

В иншім випадку муж старається збутися жінки, яку зненавидів під впливом своєї любовниці. З вечера сильно напалив углем, заткав піч і коли жінка вснула — більше вже не пробудилася. Він ще з вечера вибрався на друге село, ніби за орудками, щоб затерти всякі підозріння. Як вернув, наробив крику і люди збіглися ратувати, але застали трупа. Справа затерлася. Він взяв слюб з давною любовницею і деякий час жили добре. Та коли не хотів на неї переписати свого маєтку, вона що раз більше стала з ним сваритися і врешті викричала, що він був причиною смерти першої жінки.

Инший також хотів збутися жінки, бо знайшов собі любовницю. І купив трутки на щурі і досипав її до страви жінці. Та щось зміркувала і пішла з тим до лікаря, котрий виявив отрую і доніс про це до суду. Чоловік пішов до арешту, жінка вернула назад до своїх родичів, а любовниця тимчасом вийшла заміж на друге село. По двох роках муж вийшов з тюрми і жінка зажадала розводу та розділу майна. В справі майна не могли зійтися і по довгих торгах знову зажили разом. Та яке там життя після такої історії?...

Ще в иншім випадку муж в отсей спосіб збувається жінки. Обоє разом їдуть до міста на торг. Пізним вечером вертають назад. Дорога провадить через ліс. Муж злазить з воза і каже жінці їхати далі, бо він на хвилинку мусить зіскочити. Жінка не підозріваючи нічого, поганяє кіньми, а муж тимчасом скаче в ліс і витягає з дупла рушницю, яку ще передтим собі приготовив. Підбігає до воза і ззаду стрілом розсаджує голову жінці. Потім кидає рушницю ,скаче на віз, затинає коні й гальопом чвалає до села, де піднімає крик, що його в лісі напали бандити і вбили жінку, а він сам ледви вирвався. Добре продумана, але зле відограна трагедія. Люди в селі знали, що він зле жив зі своєю жінкою, катував її і мав любовниць. Жандарми почали слідство, того чоловіка взяли в свої руки і він виспівав все...

Знов жінка, щоби збутися старого і слабовитого мужа та вийти заміж за пристійного парубка, з котрим мала інтимні зносини, намовляє двох пяниць, щоб убили її чоловіка, а вона їм за це дасть по морґови ґрунту. Погодилися й усунули бідного чоловіка, ще й сліди злочину затерли. За свою злочинну роботу дістали добру заплату, жінка вдруге вийшла заміж за молодого парубка і так минуло пару літ. Але нещастя хотіло, що один з учасників убийства в пяному стані проговорився про все і жінка разом з убийниками її першого мужа опинилася в арешті, а другий її муж зненавидів її за це і тепер з иншою живе на віру. Злочин родить злочин.

Можнаб навести ще богато таких примірів з родинних трагедій, які лучаються на селі. Та вже цих кілька примірів з мого і з околичних сіл наглядно свідчать про упадок любови і родинної моралі. Про це, що діти бють своїх родичів, кривдять їх на кождому кроці, нема що й говорити, бо такі випадки на селі тепер належать до звичайних щоденних явищ. З тим вже зжилися і ніхто не дивується. На нарікання старих, покривджених родичів, вже ніхто не звертає уваги. Не дивуються і таким випадкам, коли муж має любовницю, а жінка любовника. Це колись було страшне, а тепер село вже не таке бачило і далі бачить. (Тут опускаємо пару описів злочину кровосумішки на селах, а то ізза їх прямо страшної драстичности). І ще з тим виносяться перед иншими, хваляться, ніби роблять якесь гарне діло!...

Супружа зрада в селі тепер на денним порядку. Нераз чоловік і жінка прожили кілька літ разом, придбали дітий і все було в порядку, аж нараз починають сваритися, приходить до бійки і врешті кидає одно другого; жінка йде і потім на віру сидить з другим, а муж також в подібний спосіб уладжується з иншою. Діти на тім найгірше виходять, бо за них забувають і вони мусять поневірятися, а батьки тимчасом водяться по судах і ведуть довгі процеси за поділ майна, обиди і т. п. Недавно поважний 50-літний господар покинув свою жінку і родину та пішов жити на віру зі своєю сусідкою, старшою жінкою, котра вдома оставила мужа і дорослих дітий. Випродали що могли, придбали троха гроший і обоє разом перейшли жити до сусідного міста. Ті ще мали бодай сором перед рідними дітьми і не могли дивитися їм в очі, отже усунулись далі.

В селі тепер заводиться мода нових слюбів, „без попа і кадила", т. зв. диких супруж, або як на селі говорять — сидження на віру. Під впливом „пропаґанди" ріжних сект й атеїстів, головно радикалів і сельробів, дикі супружества входять просто в моду... Збаламучений хлопець і дівчина сходяться разом та ще в „Силі" або в якійсь иншій лівій ґазеті подають до публичного відома, що вони, „як клясово свідомі", рішили жити „без попівського вінчання" і тому взивають „клясово свідомих товаришів і товаришок", щоби — йшли за їх приміром... А як вони всі вийдуть на таких „клясово свідомих" слюбах — покаже вже недалека будучність...

Річ ясна, що через такий упадок родинної моралі пішла велика розпуста в селі. Головно між молодіжю. Дуже часто хлопець має свою дівчину і живе з нею ніби зі слюбною жінкою. А потому злочинно мордують дітий перед або по народженню. Молода дівчина, ледви від землі відскочила, а вона вже всьо знає. Чи потім з такої дівчини може бути добра жінка і примірна мати?...

Чистота, невинність, дослюбна повздержливість, це часто поняття без значіння, за ними в селі вже ніхто не питає. Якби знайшовся такий хлопець або дівчина, що до слюбу хотілиб остати в чистоті, то з них будуть насміватися, називати офермами, нездарами і т. п. І нераз один хлопець чи дівчина пускаються, щоби збутися насміхів і показати, що вони також „щось значать", що і їх „хтось хоче".

Така тепер мода пішла селами і мало хто на це звертає увагу. Часто батьки самі доброго приміру не дають своїм дітям, не турбуються поведенням своїх дітий. Наслідком того між дітьми нема привязання до батьків, нема любови, нема віри в Бога. Вона зруйнована страшною деморалізацією. Діти вдома забувають молитви, а до церкви йдуть хіба на це, щоб похвалитися новими строями і побачитися з ким треба.

На ослабленню родинного звязку, релігії, любови і родинної моралі що раз далі ширится оця деморалізація, котра брудним намулом паде на душу села. В тій деморалізації виростає наша молодь, нове покоління села, головна підстава нашої нації. І коли не потрафимо тої молоді захистити від ріжних деморалізаційних впливів, коли її не завернемо на шлях морального виховання, то якої будучности сподіватися нам?...

Б. К.

Примітка Редакції: Річ ясна, що в околицях, де вже радикалізм десятки літ нищив віру в Бога і пошану Церкви, описані Автором страшні річи діються не виїмково. Та є ще й здорові околиці. І тому власне містимо сей жахливий образ родинних відносин на селі, щоб перестерегти перед навалою деморалізації, яка при браку протиділання може і навіть мусить поширюватися. Ось тут видно наглядно також злий вплив лівих часописів, на що не звертається належної уваги. Головний спосіб протиділання впливови злої преси є ширення доброї, католицької преси. Уважаємо вказаним підчеркнути конечність скріплення боротьби проти деморалізації, бож так а не інакше виглядають народи перед повним розкладом і заслуженою руїною.

НА ШКІЛЬНИЙ СЕЗОН! НА ШКІЛЬНИЙ СЕЗОН!

КНИГАРНЯ „РІДНОЇ ШКОЛИ"

ЛЬВІВ, СИКСТУСЬКА Ч. 20.

1014 (Дім Народної Гостинниці) 2—6

поручає **шкільні книжки й шкільне приладдя на вигідних умовах.**

В ювилейному році „Рідної Школи"
піддержім масово змагання цього Товариства

Назвиско розведеної жінки

З ініціятиви міністра справедливости Найвисший Суд у Варшаві видав на пленарнім засіданню таке оречення: Засадничо розведена жінка може вернути до свого дівочого назвиска. В тій ціли має зложити заяву в уряді, який провадить евіденцію цивільного стану. Одначе до назвиска свого першого чоловіка, коли розвелася з другим, вернути не може. Те саме відноситься до жінок, котрих подружжа уневажнено. Сепарована жінка мусить затримати назвиско свого чоловіка. Коли розвід або уневажнення подружжа наступило з вини жінки, чоловік має право домагатися судово, щоб його б. жінці заборонити уживання його назвиска і може навіть по одержанню судового рішення при помочи поліції відібрати жінці дотичні документи.

—o—

Пенсіонат для птиць

В Ню-Йорку є шпиталі для звірят, а недавно повстав пенсіонат для птиць. Провадить його місіс Гетті Виліямс з 5 помічницями. Той незвичайний пенсіонат знаходиться при 65 проспекті. Літом, коли люди їдуть на вакації, віддають птиць до того пенсіонату. За канарка платиться 1 дол. тижнево, за папугу 3 дол. і т. д.

Щоби плисти проти води, треба мати силу і відвагу, а з водою плисти може кожда здохла риба (Смайлс, „Характер").

ЦЕРКОВНІ СВІЧКИ
ВСЯКОГО РОДА
ПОРУЧАЄ ФАБРИКА
990 ІНЖ. К. КОТЕЦЬКИЙ і С-КА 9-12
Спілка з обмеженою порукою.
ЛЬВІВ 15, ВУЛ. ОКРУЖНА (бічна Кульпарківська) ч. 9. — Тел. 57-48.

З РЕЛ.-ЦЕРК. ЖИТТЯ

В справі тридневого курсу Катол. Акції для делеґатів усіх трьох наших Епархій, який мав відбутися у Львові в днях 3—7 вересня ц. р., просять нас повідомити, що по причині невикінченої ще реконструкції будинку Духовної Семінарії, в якій згаданий курс має відбутися, речинець його пересунений на дні 22., 23., 24. і 25. вересня ц. р. Подрібні інформації в цій справі подасться інтересованим у свій час. З огляду на пересунення речинця курсу зголошення приймається до дня 15. вересня. Від Комісії Епископату: (Підпис нечиткий).

Наші Сестри Василіянки в Америці діляться з усею нашою суспільністю дійсно радісною вісткою, що їм при Божій помочи вдалося викінчити монументальну будівлю в сих небувалих часах кризи також в Америці. Ось їх прекрасно уложена подяка: За Божою помічю Материнський Дім вже скінчений, посвячений і замешканий. Є на що подивитися. Стоїть він серед лісів, у гарній, здоровій околиці, неначе на показ. Ґранітові його стіни, освітлені сходячим сонцем, блистять так, якби були запорошені діямантами, блакитне небо додає тому домові особлившого чару, той дім притягає око кождого прихожого і неначе оповідає йому про ту любов і ту жертвенність, яку оказав укр. католицький нарід своїм Сестрам монахиням. Правду Вам скажемо, Братя, що ми ніколи не булиб піднялися тої будови, колиб не були числили на Вашу прихильність. І ми не помилилися в тім численню. Від самого початку Ваша прихильність нас піддержувала, в трудах нас скріпляла, в журбі потішала, серед недостатку давала надію. Не змарнували ми ні одного Вашого цента. З найбільшою ощадністю з Вашим грошем обходилися і лиш одно мали на оці, а то, щоб нашій Церкві, нашим гр. кат. парохіям і нашому українському народові дати гідний притулок, в якімби вибрані душі Господа нашого Ісуса любили, в якімби себе до праці над нашим молодшим поколінням приготовляли. Ту ціль ми осягнули. Осягнули ми ту ціль за Божим благословенням і за Вашою щирою помічю. Всі Ви йшли нам від самого початку на стрічу. Наше діло було Вашим ділом. Ви відчували кождий удар нашого серця. Ви відчитували наші бажання і наші гадки і кілько разів ми до Вас відзивалися, Ви сейчас вислухували нас і поспішили не лиш зі своїми жертвами, але ще і з порадою та потіхою. Ваші письма ми мов найдорожшу памятку передержуємо. В тих письмах Ви передали нам цінніщу від грошей Вашу любов і передали Ви нам заяву, що нас ніколи не полишите в нашій біді. І справді, Ви доховували вірно свою обіцянку. Від самого початку будови Ви нею зацікавлювалися, Ви нею займалися, Ви в своїх парохіях уряджували для нас збірки і кождий з Вас, що міг і коли міг, посилав нам. А найбільше обявилася Ваша щирість в послідній місяці, у хвилі, коли відбувалося посвячення Материнського Дому. В тім часі Ви нас, Братя, засипували своєю любовю і неначе перемагалися з собою, щоб нам обявити свою доброту. Ваші княжі жертви свідчать о тім. Свідчать о тім жертви укр. кат. Товариства „Провидіння" з Филаделфії і його Відділів, свідчать о тім жертви Відділів Гетьманської Січи, свідчать о тім жертви наших парохій, наших парохіяльних Брацтв, свідчать о тім жертви всіх наших Впр. Отців Парохів і всіх поодиноких громадян. Всім Вам за цю Вашу любов і за цю жертвенність складаємо сею дорогою щиру подяку. Най милосердний Ісус не забуває ніколи тої Вашої любови і жертвенности. Ми будемо старатися Вам молитвою відплатити і будемо просити в Ісуса, щоби сторицею Вам винагородив за кожде Ваше добре діло. — З а р я д Ч и н а СС. В а с и л і я н о к. Факс Чейс, Пенсильвенія. Дня 29. липня, 1931 р.

П р и м і т к а Р е д а к ц і ї: Нехай ся подяка наших СС. Василіянок (з котрої видно, що й за морем є ще здорова частина нашого народу, котра тому в силі спромогтися на такі монументальні будівлі на хвалу Божу і добро будучих поколінь) — буде нам відрадою в сих тяжких часах, які переживаємо. В подяці певно на бажання тамошного Владики Преосв. К. Богачевського не згадано про Його труди і заходи коло здвигнення тої монументальної будівлі. Тим більше годиться в пресі підчеркнути, що сего діла довершено під оком того Владики, на котрого тамошна націоналістична преса (і львівська) літами не перестає нападати як на „зрадника" і „польського запроданця", „з Мазовша родом", хоч усе це свідома лож. Так боряться там дві сили: націоналістична, репрезентована „Свободою", котра аж сюди сягає своєю руїною, і католицька, репрезентована нашим Епископом, котрий тихо і скромно несе на собі тяжкий хрест людської злоби і ненависти руїнників, котра також аж сюди сягає, несе і добро робить для Церкви св. і народу свого. Подібну картину бачимо й тут, у нашім старім краю...

Нові католицькі священики Японці. Архиєп. Токіо Монсіньор Шамбон висвятив в каплиці духовної семинарії в Токіо, двох священиків і 6 питомцям уділив низших свячень.

——o——

Будова Шпиталю „Народньої Лічниці"

В тій справі перед замкненням числа одержали ми довшу відозву, з котрої містимо головне: Будинок Шпиталю „Народньої Лічниці" імени Митроп. А. Шептицького вже під дахом. Однак з огляду на преважку економічну кризу припинено, на жаль, його докінчення. Наша суспільність всеж таки не може дозволити, щоби присвячений Достойному Ювілятові памятник лишився невикінченим і світив далі, мов на глум, своїми сирими мурами та отворами позабиваними дошками. Ми не сміємо станути на половині дороги і мусимо безумовно як найскорше довести розпочате велике діло до успішного кінця! (Далі взиває відозва до скорого жертвування хочби найдрібніших датків, а богатших до більших жертв). Фондація одного ліжка коштуватиме 5.000 ам. долярів, а жертводавець може поробити окремі застереження щодо круга недужих, що мають бути приміщені в тих ліжках, щодо дальшого способу увіковічнення його пожертви і т. д. Управа „Народньої Лічниці" просить складати жертви, згл. заяви їх зложення під адресою: Львів, Петра Скарги ч. 4. — За Раду Т-ва „Народня Лічниця": Володимир Децикевич в. р. голова, Д-р Тит Евген Бурачинський в. р. член Ради.

Між найбільшими приятелями свободи знаходяться найбільш уперті голови, котрі вбивають клин ширшим кінцем і в політиці не знають, що таке уґрунтування (Франц Ґріпер).

ПОЛІТИЧНІ ВІСТИ

ОХОРОНА МЕНШИН ЗБАНКРУТОВАЛА. „Мейчестер Ґардіен" помістив письмо спрямоване до Гендерсона, підписане послами в с і х т р е х п а р т і й, котрі стверджують, щ о о х о р о н а м е н ш и н з б а н к р у т о в а л а. Супроти того необхідна зміна меншинової процедури. Підписані взивають Гендерсона, щоб він зголосив на сесії Союза Народів внесок в тій справі, згл. щоб Союз створив спеціяльну меншинну комісію, або щоби створено дорадний комітет, котрий виконувавби свої функції під управою Комітету Трьох.

„ГЕРМАНІЯ" пише, що Брінінґ не поїде до Женеви на найблищу Сесію Союза Народів. Німеччину буде в Женеві репрезентувати Курціюс, міністр загр. справ.

В НІМЕЧЧИНІ панує занепокоєння з приводу переговорів між Польщею й СССР про договір неаґресії. Такий договір означав би для Німеччини передовсім оточення Сх. Прусії тай забезпечення для Польщі коридора, розуміється, колиб совіти додержали того договору з Польщею.

ПОЛЬСЬКИЙ ПОСОЛ В МОСКВІ. Патек прибув до Варшави, повідомити уряд особисто, що вже предложив Літвінову польський проєкт договору про неаґресію.

МАДЯРСЬКИЙ УРЯД ґр. Бетлена уступив по 10-літнім виконуванню влади. Новий уряд вже утворений, премієром став Карої.

В АНҐЛІЙСЬКІЙ ПАРТІЇ ПРАЦІ доходить до розлому. В склад опозиції входять найвизначніші члени партії. Провідником опозиції стане правдоподібно Гендерсон.

МОНАРХІСТИЧНІ ПОВСТАННЯ В ЕСПАНІЇ. В чотирьох північно-східних провінціях Еспанії вибухли контрреволюційні заворушення. Уряд вислав туди три дивізії для здавлення заворушень і для обсадження французької границі, щоби в цей спосіб перетяти звязок людности з монархістичною еміґрацією. Монархістичні й католицькі часописи уряд завісив. В Більбао сподіються вибуху заворушень на релігійнім тлі, церков пильнує поліція. Причина заворушень у суспільнім радикалізмі уряду і його змаганнь до відділення Церкви від держави та конфіскати церковних дібр. Уряд приписує вину заворушень аґітації духовенства і впливови пастирського листа вигнаного з Еспанії примаса кард. Сеґури.

ВІДВОРОТ ВІД КОЛЄКТИВІЗАЦІЇ. Московський кореспондент „Н. Фрає Прессе" доносить, що аґрарний комунізм в СССР переходить тепер поважну кризу. Як у промислі так і в селянських вільних колєктивах радянський уряд заводить капіталістичні методи. Колхози мають так вестися, щоби приносили зиски. До колхозів будуть тепер приймати лише середняків, що мають власний живий і мертвий інвентар. Для рільних робітників знов заведено акордову систему, при чому обовязок виживлення родини перейшов знов на робітника. На підставі того стверджує кореспондент „Н. Фр. Пр.", що ті зарядження це переворот в дотеперішних відносинах на совітському селі. Уряд Сталіна почав відворот, котрий дальше піде в тім напрямі (і може мати важні політичні наслідки).

ҐАНДІ по розмові з віцекоролем Індії виїхав 29. серпня до Лондону.

ЛІТЕРАТУРА — НАУКА — МИСТЕЦТВО

Побіда над ревматизмом

Відкриття д-ра І. Рахліїва.

Між „вічними товаришами" недугами людства, які в більшій або меншій мірі затроюють йому життя, від непамятних часів визначне місце займає ревматизм. Сею назвою окреслюють групу недуг, що находяться в якімсь причиновім звязку з простудою і проявляються як болі в мязах і суставах. Це определіння і ненаукове і неточне. В дійсности простуда це термін взятий з життя, немедичний. Біль се явище субєктивне і зміняе. Вже отся неочеркненість самої термінольогії показує, як мало ревматизм досліджений і які ріжні недуги можуть бути підтягнені під цю категорію.

Найстрашніший і найбільш небезпечний це т. зв. ревматизм суставів, котрий, як вказує його назва, поражає кістні сполуки (сустави). Він проявляється як невиносимий біль і часто спричинює смертельні ускладнення у виді ендокардітіс'а (запалення нутра серця) або ревматизму мозку (при котрім хорий вмирає від надмірного підвищення температури тіла, що доходить до 42 степенів).

Ревматизм суставів дуже часто стає хронічний. Постепенно недуга поражає не лиш суставні загиби, але й кінці костий, хрящ розростається, рідина, що в сполуках костий зменшує тертя при їх рухах, висихає і сустав стає мало рухомий. При рухах чути в суставах хрупіт, характеристичний для тої фази недуги. Деколи цілком щезають суставні закінчення, — в таких випадках кости в сполученнях зачинають безвладно хитатися і хорий тратить можність володіння пораженими кінчинами.

В особливо тяжких випадках доходить до „деформуючого артретизму", який майже все поражає кости рук. Долоня скручується в лодочку, пальці покручені, на чиколонках повстають ґудзи. Недуга триває роками, то змагається, то притихає. Цілковито вона ніколи не щезає і навіщена нею людина стає на завше калікою.

Ревматизм проявляється і в менше небезпечній формі. Це буває тоді, коли він захоплює не сустави а мязи. В таких випадках пухнуть мускули — переважно на шиї, в поясі, або на кінчинах, виступають сильні болі, котрі деколи переходять з місця на місце („летючий ревматизм").

Які причини ревматизму? До недавна не було точної відповіди, на се питання. Великий розголос мала на початку біжучого століття теорія, котра причиною ревматизму уважала зміну складу крови, а іменно нагромадження в ній молочного квасу. Як відомо, ця речовина повстає в мязах в міру їх умучення й опісля підчас сну або відпочинку організм елімінує (викидає) її на зовні. Коли з якоїсь зовнішної причини — найчастійше їзза перестуди — паралізується діяльність скіри, котра в тім елімінованню відограє головну ролю, молочний квас зачинає діставатися до крови і затроює організм. Инші дослідники, находячи в хорих суглобах склади солей мочевого квасу, бачили в них причину ревматизму.

Всі ті теорії мали одну основну хибу: вони не проводили точної границі між наслідком і причиною. Не вистарчить ствердити присутність молочного квасу в крови ревматика, чи мочекислих солей в його суглобах, щоб сі прояви уважати причиною занедужання; доконче треба ще встановити характер звязку, який заходить між ними. Міжтим ні обсервація, ні досвіди не дозволяють досі нікому твердити, що поява квасів і солий викликує ревматизм, а не навпаки.

Немало приклонників мала також й інфекційна теорія ревматизму, згідно з котрою недугу викликують мікроорганізми (малесенькі сотворіння). Ся обставина, що ревматичні болі майже все виступають по простуді, не опрокидує інфекційної теорії. Можна припустити, що нагле охолодження тіла в непригідних обставинах взбуджує активність мікроорганізму, який досі дрімав у тілі в стані утаєности. Одначе того гіпотечного мікроба мимо всяких зусиль не вдавалося відкрити. Якийсь час здавалося, що найдено стафільокок ревматизму; одначе скоро виявилося, що цей паразит (галапас) присущий лиш материзуючій (гнійній) формі ревматизму і не є питомий для кождої форми цеї недуги. Одначе мимо невдач біо-бактеріольогічних дослідів над ревматизмом такі знатоки як професор Ашар не переставали вірити в інфекційний характер цеї недуги.

Ся віра показалася справдана. Мікроорганізм, що викликує недугу ревматизму, відкрито. Відкрив його російський лікар, котрого імя не стало досі знаним лиш їзза диких умовин, серед яких живуть і працюють учені емігранти, та їзза виїмковоі скромности ученого.

Д-р І. Рахліїв, котрий покинув Росію по закріпленню большевизму, працював від 1920 р. в Білгороді, досліджуючи ревматизм. Будучи приклонником інфекційної теорії, він намагався виділити твориво недуги з рідини, яка наповняе опухлі сустави. По довгих і впертих заходах, вдалося йому вкінці виділити й обсервувати мікроорганізм, котрого ніхто перед ним не спостеріг. Цей мікроорганізм се — діпльокок. Він таких маленьких розмірів, що його не можна спостерегти при найсильнішім побільшенню. Треба було стежити за ним аж при помочі ультрамікроскопу. Слабий розчин відповідно забарвленої речовини „невтральроду" надає сему мікроорганізмови легко-рожевий тон. Це дозволяе розріжняти поодинокі діпльококи і слідити їх рухи. Посів кольонії діпльококів у відповідній поживці дає по якімсь часі культуру, над котрою можна переводити необхідні досвіди.

Що цей мікроорганізм виступае у всіх членах тіла захорівших ревматизмом, нема ніякого сумніву. Осталось ще лиш доказати, що це якраз він викликує сю недугу. В тій ціли д-р Рахліїв перевів ряд досвідів на кріликах, котрим встрикував свіжу культуру діпльококів. Показалося, що у кріликів виступали зовсім виразні прояви ревматизму суставів.

Рахліїв прослідив також механізм шкідливого ділання мікроорганізму. Показалося, що ендотоксина (трійлива речовина), яку витворює діпльокок, ушкоджує тканеві клітини і викликує глибокі зміни в її протоплязмі.

Вкінці д-ру Рахліїву вдалося доказати питоменність даного бакциля для всіх форм ревматичних недуг. Показалося, що ревматизм суглобів (суставів), ревматизм мязів, невральгія й ісхіяс, це лише ріжні форми тої самої недуги. Все залежить від того, в якій ткані загніздився мікроорганізм.

Якою дорогою проникае в організм діпльокок Рахліїва? Це питання сталоб дуже важне, колиб медицина схотіла розпочати боротьбу з ревматизмом в першій мірі методами профіляктичними (запобігаючими). Знайшовши дорогу, якою дістаеться сей бакциль до організму, можна буде вишукати способи, якими можнаб перегородити йому доступ до нього. Та сук в тім, що спричинник ревматизму постійно находиться в людськім організмі! Він частина цеї мікроскопійної фльори і фавни, котра живе в ріжних органах нашого тіла і котра на щастя не все для нас небезпечна. В нормальнім стані рахліївський бакциль нешкідливий; у виїмкових випадках він може викликати недугу.

Як це пояснити? — Справа в тім, що бактеріольогія ділила колись всі мікроорганізми на патогенні (здібні виділяти отрую та спричинити захоріння) і сапрафітні, нешкідливі. Сі останні можуть жити і розмножуватися в неорганічнім середовищі. І тому довгий час думали, що для живої материі вони не представляють жадної небезпеки. Одначе згодом вияснилося, що приналежність мікроорганізму до цеї чи іншої кляси не є чимсь незмінним. При відповідних умовинах сапрофіт може дістати патогенні, (недуготворчі) свійства і навідворот. Бувають випадки, коли недуготворчий бакциль находиться в стані сапрофіта. Такі дрібнотвори зачислювали до категорії „полярних". До них якраз належить мікроб ревматизму. Тепер вже ясно, чому несподівано появляється недуга. Галапас, що жив уже давніше в тілі чоловіка в стані сапрофіта, перемінюється на патогенний бакциль під впливом остудження тіла, наглих змін температури, перебування у вогкій атмосфері і т. п.

Визчивши морфольогію спричинника ревматизму, його природу і недуготворчі свійства, д-р Рахліїв приступив до найважнішої части своєї праці — до винайдення способів боротьби з тим шкідливим діпльококом.

При запобіганню і ліченню інфекційних недуг медицина найчастіше послугуеться т. зв. серотерапією. Впроваджуеться в організм ослаблену культуру бакцилів; організм реагує на це витворенням т. зв. „протитіл" і в цей спосіб здобуває імунітет проти даної недуги. У випадках ревматизму це було трудно здійснити з причин, яких докладне представлення вивелоби нас далеко поза рамці статті. Вистарчить сказати, що культури спричинника ревматизму дуже нетрівкі і тому довші маніпуляції з ними практично нездійснимі. Д-р Рахліїв пішов другою дорогою: він став шукати таких речовин, котрі моглиби знищити діпльокок ревматизму в самих його гніздах, т. зн. в сих частях організму, де відчуваються ревматичні болі.

По довголітних досвідах учений відкрив, що такою речовиною являються ферменти декотрих сапрофітних бактерій. Коли додати каплю сих ферментів до культури ревматичного дрібнотвору, можна під мікроскопом слідити, як постепенно під їх впливом розпускаеться хроматинова оболонка діпльокока і як той діпльокок щезає, тане.

Цей успіх, значний сам по собі, всеж таки не був вистарчаючий до повної побіди над недугою. Навіть, коли щезли діпльококи в досвідній рідині, оставали витворені ними токсини. Треба було ще знайти спосіб зневтралізування сих трійливих речовин, які у ревматиків викликують безперервні болі в застарілих огнищах недуги. Група хемічних тіл, винайдених д-ром Рахліївим, дозволила досягти невтралізації ревматичних токсин. Головна складова часть сих „антитоксин" це металі — стронцій і літ. Одначе й на тім завдання ще не було скінчене. Мало знищити бакциль і його трійливі виділини, треба ще спро-

бувати усунути ті спустошення, які він вспів уже нанести в живих тканях. Д-р Рахліїв піддавав поодинокі клітини (еритроцити) діланню ревматичних токсин, від чого вони деформувалися і пучнявіли. Опісля „недужі" еритроцити переношено в середовище, в котрім був розчин декотрих радіоактивних тіл — передовсім барія і торія. Виявилося, що під їх впливом наступала регенерація клітин. Здеформована оболонка приймала нормальний вид і напучнявілий еритроцит вертав до первісних розмірів.

Найшовши вичислені вище три роди речовин: 1) розкладаючі мікроби, 2) невтралізуючі, виділені ним токсини і 3) відтворюючі ушкоджені клітини організму, — треба було ще розвязати технічну проблему: звязати з собою всі ті ріжновиді елементи так, щоб їх ділання збереглося. На се окреме завдання також немало пішло праці й часу. Вкінці препарат був готовий.

Препарат д-ра Рахліїва, (названий на жаль мало вдатним і ненауковим іменем „радіо-бальзаміка") це, як потвердили досвіди вже в сотнях тисячів випадків — специфічне средство проти ревматизму. Його впроваджують до організму не встрикуванням, але втиранням у скіру (це метода, якої научну базу встановили Блікс і Гольдшайдер і котру щораз частіше примінюється в лікуванню інфекційних недуг). Завдяки хемічному посвяченню, яке істнує між мікробом ревматизму та біольогічними ферментами в препараті — цей останній скоро проникає через скіру і стремить до гнізда дипльококів. Там відбувається серія явищ, описаних вище: розклад бакциля ферментами, невтралізація трійливих речовин роствором стронція і літа та вкінці регенерація знищених тканей радіо-активним ділянням барія і торія.

В клінічних дослідах над приміненням препарату д-ра Рахліїва, можна ствердити, як цілковито зникають ревматичні болі, котрих перед тим нічим не можна було вилічити. У випадках суставного ревматизму щезає характеристичний хрупіт, завдяки нормальному витворюванню синовіяльної рідини, уступає пухлина суглобів і недужий організм дістає назад первісну рухомість. Ревматизм мязів вилічується ще скорше тому, що в мускулах мікроб спричинює менші спустошення. Таксамо безумовно додатні висліди дістається при ліченню невральгії, котра після теорії д-ра Рахліїва є наслідком пораження сусідуючих з нервами тканей тим самим дипльококом.

Рахліївський препарат примінюють тепер з постійним успіхом поодинокі лікарі і клініки всего світа. Зокрема в Парижі увів його у своїому шпиталі проф. Ашар, — безсумнівний авторітет в области ревматизму. Наукова вартість препарату не улягає ніякому сумнівови. При всім тім імя винахідника майже нікому незнане! На нім інші богатіють, здобуваючи славу магів і чародіїв. Бо пр. німецький професор, до котрого на візиту треба записуватися два тижні наперед, вилїченому, що розпливається в подяках не скаже: „Це, що ви вилїчені, завдячуєте не мені, а скромному російському вченому. Я був лиш посередником між вами"... Стара історія! Російські вчені винайшли електричну лямпу, періодичну систему елементів, радієву антену — одначе світ знає не Яблочкова, не Менделєїва і не Попова, але Едісона, Маєра, і Марконі'я... Найбільш невдячна роля припадає „робітникам передостанної пори". По них все приходять практики, що вміють використати плоди трудів своїх предтеч... Коли я спитав д-ра Рахліїва, чи принайменше назвав він своїм іменем вікритого ним спричинника ревматизму — він махнув рукою і відповів:

— Щож може другі назвуть його якось... Можливо, що дадуть і моє імя. Це, знаєте, буває...

(Таку інтересну статтю оповістив В. Іноземцев у парижськім „Возрожденію". Подаємо її в „Н. Зорі" не тільки ізза того, що вона може мати практичну вартість для богатьох хорих на ревматизм, але також тому, що звертає увагу на ціннний вклад винаходів у вселюдську культуру, який зробили вчені, уроджені в б. Росії, між котрими є й люди українського походження. Нема потреби думати, що наше словянське племя не надається до великих зусиль. Тут на це докази. — Ред.).

—o—

НОВІ ВИДАННЯ

о. Платонід Філяс ЧСВВ: НА ЦЕРКОВНІ ТЕМИ. З минулого й сучасного. Львів, 1931. Накладом Т-ва Безженних Священиків у Станиславові. Ст. 24. Печатано на правах рукопису. — Ся праця пок. о. П. Філяса була свого часу печатана в „Н. Зорі". Відбитку зроблено тільки в дуже малій скількости примірників і в продажі ся книжечка не появиться.

—o—

ДОПИСИ

З ЗАКАРПАТТЯ пишуть нам, що о. Буржуа Т. І. має заложити монастир Єзуїтів сх. обряду на Словаччині (коло Кошиць) а кандидатів сподіється з нашої Прикарпатської Руси. Духовничівці (москвофіли) в Мукачеві пускають вістку, що нібито на днях мали одержати гратуляційну депешу від генерала ОО. Єзуїтів Ледоховского. Оскільки це малаб бути правда, в що трудно повірити, то це міг зробити покровитель закарпатських москвофілів, о. Фенцик, котрий недавно вернув з Риму.

З РОМУНСЬКОЇ МАРМАРОЩИНИ пишуть нам: Тут православні розвели агітацію на велику міру, кажучи, що це „штатна" (державна) реліґія, що держава буде їх підпирати, що дістануть малай, себто кукурудзу і за треби менше будуть платити, а коли всі перейдуть, заберуть церкву і церковний маєток. Народ страшно темний, через пиятику умово недорозвинений, церква деревляна, маленька, помістити може лиш 300 душ тоді, коли парохія має 4.000 душ. Священик парохом тут від 1888 року, нині має 76 літ, сотрудника не може дістати, бо брак духовенства. Все те приспішує агітацію „дитюхів" — у них тепер велике жниво. По півтора тижня праці нашого священика Василіянина в Руській Поляні, ромуни сказали, що се Poenile de sub moute і розпочалася маленька реакція. Почали люди потроха вертати, розуміється, що „дитюхи" почали страшити народ переслідуваннями; всеж таки наступила мала переміна. Нашому місіонареви годі було довше там сидіти. Думаю, що схизма не розвинеться там, бо по перше, ромунська інтеліґенція, греко-католицька, ставиться до неї неприхильно, по друге матеріяльна нужда така там велика, що відступники не в силі не то церкву побудувати, але навіть барак. Заробітків нема. Держава не виплачує священикам конґруї, ні православним, ні римо-католицьким, ні греко-католицьким, почавши від січня 1931 р. Навіть урядники від трьох місяців не побирають пенсії. Здається, що тут вибухне комуністична революція і то незабаром. Грошева криза нечувана, ніхто лея не має, а все краде, навіть при купні зелізничого білету. Таке невідрадне положення в тих околицях.

Коли мущина або жінки не посідають чесноти моральної відваги, котра шукає правди і справедливости та заявляється за ними, то напевно можна сказати, що не вироблять в собі жадної иншої чесноти (Смайлс).

НОВИНКИ

Спрофанували капличку в Поставах на Виленщині невідомі злочинці. Капличку знищили, подобу Пр. Діви Марії винесли на луг і розбили. Зі стін каплички поздирали вота й образки. Підозрівають, що це діло комуністів.

В Польщі було 22. серпня 251.648 безробітних, з того у Львові 5.082.

Марш. Пілсудського мають іменувати членом Академії Наук в Кракові („Хвіля").

Творець проекту „Пан-Европи" про польський „коридор". „Берзен-Курієр" пише, що автор проекту „Пан-Европи" (без Росії), гр. Куденгов-Калергі, звернувся до уряду польського та німецького з проектом ліквідації польсько-німецького спору за поморський „коридор". На думку автора проекту питання про долю коридора не треба розглядати, бо корінне населення Поморя це Поляки. Можна лиш застановлятися над способами комунікації між Схід. Прусією й рештою Німеччини. Куденгов предкладає віддати Німеччині Гданськ з тим, що Польща дістане в нім вільний порт. Гдиня має належати до Польщі „по вічні часи". Щодо коридора, то граф проектує звузити його з тим, що східна частина малаби припасти Німеччині, котра за те повиннаби зректися претенсій до західної частини коридора. Польська преса приняла цей проект неприхильно.

„Прольог в Еспанії". Так називається театральний твір, написаний Луначарським і Дайчом, присвячений еспанській революції. В сім творі еспанська революція представлена як прольог до майбутної комуністичної революції.

На гробі Шекспіра в Стратфорді незнані справники написали: „Тут спочиває дух Франсіс'а Бекона". Цей надпис положили приклонники теорії, що драми приписувані Шекспірови писав Бекон.

У великій тюрмі „Зінґ-Зінґ" в Америці страчено від 1916 р. 12 Поляків на електричнім кріслі.

Величезна повінь в Китаю забрала досі майже 2 міліони жертв в людях. В провінціях Дунан і Гупе тисячі втікачів скупчилося на тамах. Масово вимирають з голоду. Мін. Залеский вислав китайському урядови вислів співчуття з приводу цеї катастрофальної повені.

40 міліонів примірників часописів виходить щоденно в Америці. Число примірників місячників і тижневиків виносить 120 міл. т. зн. майже стільки, що мешканців. Якби наші люди в Галичині читали так, як читають Американці, то ми малиб журнали, які виходилиб у кількох міліонах примірників. Тимчасом ні один не має навіть тисячки сталих передплатників.

Міліон ложок і 700 тисяч вилок бракує в большевицьких ресторанах. Гості мусять ждати на ложки, вилки і ножі в „хвостах" цілими годинами. Про це пишуть большевицькі часописи. Гарні відносини в „раю"!

Місто Владикавказ на просьбу робітничих організацій — як пише большевицька газета — переіменовано на Орджоникідзе, в честь Грузина, приятеля Сталіна.

Велику крематорію задумують вибудувати большевики на території Александро-Невського монастиря в Петрограді. Кошти будови крематорії винесуть 1 міліон зл.

Важне для ВП. Старшин резерви. Фірма Віттельс, Рутовського 7, повідомляє, що влаштувала у власнім льокалю з визначною фаховою кравецькою силою з п. Фейлером, — заведення для мундурования старшин П. В. та виконує на міру вибагливі старшинські вбрання з першорядних матеріялів бельських фабрик, беручи повну гваранцію за зразкове, солідне та точне виконання. Продовж 14 днів рішила фірма Віттельс, Львів, Рутовського 7, виконати старшинський мундур для реклями за ціну 200.— зол. 986 г) 20-10

994 6-6

Час до зреалізування клича „Свій до свого“!

ОДИНОКА УКРАЇНСЬКА РЕСТАВРАЦІЯ, ПОКІЙ ДО СНІДАНЬ І ТОРГІВЛЯ ДЕЛІКАТЕСІВ :-: :-:під фірмою:-: :-: „ГОВЕРЛЯ“ ЛЬВІВ, УЛ. РУСЬКА 16. Тел. 75-92. ПОРУЧАЄ СНІДАННЯ, ОБІДИ І ВЕЧЕРІ ПО ДЕШЕВИХ ЦІНАХ. — ПИВО ЖИВЕЦЬКЕ І ПІЛЬЗНЕНСЬКЕ. — ВИНА І МЕДИ.
975 10—10

Богата Американка Ірина К. Поверс приїхала на днях з Парижа до Медіоляну. На двірци сіла в авто і поїхала до міста. Висідаючи, забула в авті дорогоцінности на суму 12 міліонів франків. Побачивши втрату, зараз поїхала на поліцію, де вже застала чесного шофера, А Белльоні, котрий якраз складав її валізку з дорогоцінностями. Після італійського права знахідник має одержати 10 процент вартости знайденої річи, коли та річ не переходить вартости 2.000 фр. і 20 процент, коли та річ варта більше. Отже шофер одержить округло 650.000 італійських лір і стане нараз богатим.

——o——

Від Адміністрації

З ч. 65. „Нової Зорі“ висилаємо нашим П. Т. Передплатникам почтові складанки і просимо надсилати передплату за III. кв., і залеглости.

Хто читає часопис, і за нього не платить, сам виставляє про себе свідоцтво.

——o——

Переписка Редакції

ВП. Учасникови Місії з Судової Вишні: Ваш допис про місію ми одержали, одначе він анонімний, а ми не містимо дописів, коли не знаємо, хто їх пише. Назвиська авторів задержує редакція в тайні, коли вони собі того бажають.

ОПОВІСТКИ

Украдено коні: кляч темно-сива, малий наріст на передній нозі низше коліна, ріст 150 цм., кінь ясно-сивий, без задної підкови, дуже тяжко дається кувати на задні ноги, літ 6, ріст 151 цм., і господарський віз, мальований темно-зелено, сидження на ресорах. Хто знавби щонебудь, прошу подати вістку на адресу: о. Ярослав Посацький, парох в Тязові, п. Станиславів. 1—2

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

УЧНІ З НИЩИХ КЛЯС ГІМНАЗІЙНИХ, знайдуть дбаймиве приміщення — враз з евентуальною помічю в науці. — Адреса: **Обушкевич, Станиславів, Бельведерська 55.**
1115 1—1

ДУЖЕ ДОБРУ УЧИТЕЛЬКУ з семінар. матурою до науки дітей на цілий рік може поручити: **о. В. Лициняк, Львів, Вроновська 5.**
1018 1—3

ДО ЗАМІНИ ПАРОХІЯ ЧОРТКІВ за иньшу — найрадше в гірській околиці. — **о. Антін Бабій, парох.** 1—3

Ліжка мосяжні і залізні. Ліжочка діточі сітки і матераци, ліжка полеві ріжної системи в великім виборі і по найнизших цінах, поручає за готівку і на рати магазин меблів **ШТАЙЛЬ і С-КА, ЛЬВІВ, Казимирівська ч. 28**
1001a) телєфон ч. 64-13. 5—20

ФУТРА дамські й мужеські, готові й на замовлення, як рівнож всілякі перероблювання після найновіших журналів виконує на догідні сплати Робітня футер Маріян Томашевський. Львів, вул. Зіморовича 17. 985 9—25

Рукописів Редакція не звертає і з того приводу в переписку не входить.

ПРИЙМУ НА СТАНЦІЮ ХЛОПЦІВ з низшої гімназії. Подбаю про релігійно-моральне виховання дитини і про науку вшколі. Зголошення принимаю під адресою: Олександра Кишакевичева, вдова по священ., у Перемишлі, вул. Пельчари ч. 4. 991 7—8

ЗДІБНА УЧИТЕЛЬКА з дволітною практикою, обійме лєкцію з усіх кляс народних шкіл і низшої гімназії. Зголошення до Адміністрації Н. Зорі під „Математичка“. 4-4
1011

ПРИЙМУ одного ученика на мешкання з удержанням. Зголошення: Львів, Байки 4/II., Алексевичева. — 3-3
1013

В ПРИВАТНІЙ СЕМІНАРІЇ УЧИТ. ЖІНОЧІЙ С. С. ВАСИЛІЯНОК В ЯВОРОВІ з правом прилюдности, рік шкільний 1931/32 розпічнеться торжественним Богослуженням на дні 2-го вересня ц. р. На днях 31. серпня 1. і 2. вересня ц. р. будуть відбуватися додаткові вписи і вступні іспити на I., II., III., і IV. курс. Ново-вступаючі ученици обовязані долучити до подання: 1) метрику, 2) послідне шкільне свідоцтво, 3) короткий життєпис і 4) лікарське свідоцтво. Дирекція. 3-3
1016

НА ДВОЛІТНІ РАТИ. Перед закупном **меблів** вступи, а переконаєшся, що найдешевше купиш **меблі** всілякого рода у **ГЕШЕЛЄСА** у Львові, вул. Коперника, ч. 23 (ріг вул. Вроновської). Фірма та знана зі своєї солідности поручає меблі всілякого рода, як також меблі тапіцеровані на довготермінові рати. Кождому купуючому по упливі року відсвіжує меблі власним коштом. Стережися отже шумної реклями і замарстинівської тандити. 912 44—100

ВІТАМІНОВА ВІДЖИВЧА МУЧКА ДЛЯ ДІТЕЙ І ДОРОСЛИХ „VITAFOSFOZA“ ГОНСЕЦЬКОГО скр'пляє орґанізм виздоровців і дітей. ЖАДАТИ В АПТИКАХ. 3—4
1009

ЗАКЛАД ТЕХН. ДЕНТИСТИЧНИЙ Й ҐЕБЕРА ЛЬВІВ АКАДЕМІЧНА 18, ТЕЛ. 37—53. отворений через цілі вакації. — Для Всечесн. Духовенства з ріднями і П. Т. Учительства умірковані ціни і на догідні сплати. 1017 2-2

ТАПЧАНИ, ОТОМАНИ, матераци, ковдри, дивани, фіранки, стори до вікон і тапети поручає ФІРМА **Е. КІЧАЛЄС і МАРҐУЛІЄС** Львів, Сикстуська 18. 8-30
1003

НА РАТИ: ліжко залізне кухонне **14** зл., сіткове **40** зл., умивалка **5** зл., **ліжко мосяжне 200 зл., матераци:** З подушки **30** зл., волосінні **75** зл. **Отоманки** ґобелінові **55** зл., Канапки ґобелінові **55** зл., як також приймає перерібки **ФАБРИКА ЗАКС,** ЛЬВІВ, ЛИНДОГО 6, ТЕЛ. 79-99.
1005 4—25

Одиноке укр. ортопедичне заведення.

ІВАНА УГРИНА
Львів, Вірменська ч. 15.

Бандажі на пропуклину, попородові пояси, на обвислі животи, пропуклину пупця, обірвання та випадання матиці, лічничі горсети й апарати ортопедичні найновішої конструкції. Штучні ноги й руки. Доставець Інституціям Інвалідів. 98810-20

Увага: Для жінок спеціяльна жіноча обслуга.
ДЕНТИСТИЧНО-ТЕХНІЧНЕ ЗАВЕДЕННЯ
ФРАНЦІШКА ВИДЕРКИ
пересене з вул. Личаківської ч 58
952 **на вул. Кохановського ч. 51.** 17-30
ординує від год. 9-1 і від 3-6.

РЕВОЛЮЦІЯ ЦІН
з причини нагромадження товарів

Годинник з американського золота сист. АНКЕР, нічим не ріжниться від правдивого золота 18 карат., з копертами з 10-літньою ґваранцією за зл. 5.85 (замість 30.—) висилаємо на листові замовлення за почт. післяплатою. Годинник модний, елеґ. пл., практичний для кождого мущини так для робітника, як інтеліґента, з охороною від пороху й від розбиття скла, бо з вічним склом, виреґульов. до мінути, 2 шт. 11.70, 4 шт. 23.—. Ліп. ґат. фант. зол. 7.95, 8.50, 10.50, зі світляним амер. ціферблятом 7.50, 9.50, 12.—, 15.—. Критий з трьома копертами зл. 11.—, 14.—, 16.—, 18.—, 25.—, на дамські руки або мужеські 9.30, 12.—, 14.—, зі світляним циф. 14.—, 16.—. Амер. ланцюшки 1.—, 2.—, 3.50, 5.— і 8.—. Будильники 8.95, 12.—, 14.—. За кошта пересилки платить купуючий.

Адресувати до знаної фірми:
Przedst. Szwajc. Zeg. Montre B.
969 **Warszawa** 12—25
Skrzynka pocztowa 827

КАМІННУ ДОЛІВКУ ДО ЦЕРКОВ
з прегарних шліфованих плит
поручає
BRATTEL DE CET
Фабрика цементових виробів
Львів, вул. Шевченка 11 а.
Телєфон 20-78.
Рік заснування 1909. 1000 5-13

Одинока найліпша й своєрідна паста до взуття „ЕЛЄҐАНТ“ КОНСЕРВУЄ ШКІРУ
Жадайте лише сю пасту. — Адреса: Львів, Кордецького 51.
838 **Телєфон ч. 60-04.** 38-?

Видає й редаґує Комітет У. К. О. Відвічальний редактор Роман Гайдук. З друкарні Вид. Спілки „Діло“, Львів, Ринок ч. 10

Porto zapłacone ryczałtem

Рік VI. Львів, четвер 3 вересня 1931. Ч. 66 (456)

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 4 ст. від неділю на 8 ст.
АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Кльоновича ч. 8. II. пов. - Тел. 4-48.

Передплата в краю: 1/4-річно 6 зол. місячно 2 зол. Закордоном 1/4- 1 амер. доляр. — Ціна числа 25 сот. —
Конто П. Щ.: Краків 405.867.

В Трускавці убили Т. Голуфка

Віцепрезеса парляментарного клюбу Б. Б. в часі його спочинку в віллі Сестер Служебниць.

Польська преса доносить: Дня 29. серпня о год. 8.30 веч. вбігли два незнані убийники до кімнати ч. 5 у віллі Сестер Служебниць в Трускавці, де відбував свої вакації посол Тадей Голуфко. Вони вистрілили до нього шість раз'в. Один стріл влучив його в голову, два в плечі. Коли смертельно ранений упав, тоді один з убийників завдав йому ще удар штилетом. Замаху довершено в хвилі, коли бл. п. Голуфко лежав у ліжку і читав книжку. З причини сильної бурі і зливи погоня за убийниками була дуже утруднена. З виїмком „Слова Польського" польська преса відразу зачала писати, що злочину довершила Українська Військова Організація (УВО). Віллю СС. Служебниць обставлено зараз поліцією й задержано всю обслугу. Жінку покійного повідомлено депешою, що муж тяжко хорий. (Пізніші вісти заперечують ужиття штилету).

З голосів преси з приводу смерти Т. Голуфка.

Вшехпольський „Курер Льв." пише: Бл. п. Голуфко належав до кермуючої санаційної групи або т. зв. полковників. Особливо важний факт, що він був властивою головою санаційної східної політики, давніше федераційної й автономічної, потому т. зв. політики угоди й порозуміння. Сесія Союзу Народів в Женеві, на котру вже виїхав мін. Залеский, певно не зійшлася припадком з тим актом терору. Урядові часописи підчеркують, що удар був вимірений в ідею згоди і порозуміння та стверджують, що бл. п. Голуфко був сторонником незалежности наддніпрянської України. Від себе додає „К. Льв.": Дійсність учить, що перший наказ політики й адміністрації мусить бути — не переговорювати й дискутувати, але наперед з цілою строгістю й безоглядністю здавити діяльність анархічних організацій, опертих о чужу державу. Се проблема права і злочину, а не питання такої чи інакшої політичної тактики.

Бл. п. Т. Голуфко був родом з Туркестану, мав літ 44, оставив по собі жінку і дочку.

——o——

По трагічній події.

Між кондоленціями, які наспіли до урядових чинників, є — як доносить преса — лист ігумені СС. Служебниць у Трускавці з виразом жалю ізза страшного злочину, котрий стався в їх домі. В листі наведено й записку, яку пок. Голуфко оставив в памятковій книзі пенсіонату: „Побут в пенсіонаті збережу в милім спомині. Я вдячний за опіку, старанність і жичливість, за що дякую Сестрі Настоятельці і всему Згромадженню". Дату подав покійний 30. 8., то є того дня, в котрім хотів виїхати.

——o——

Арештування.

Як підозрілих в участи убийства увязнено: Олексу Бунія, портіера віллі СС. Служебниць, Дм. Гринаша з Модрича, Мирона Боднара, студ. зі Стрия і Мик. Бабича з Тустанович.

——o——

Вражіння в Женеві.

Польська преса доносить, що вістка про убиття пос. Голуфка викликала там загальне обурення і що оточення д-ра Панейка старається розпустити вісти, що це убийство діло большевиків. Польська преса додає, що це убийство уважатимуть у широкім світі розгрішенням Польщі за пацифікацію.

Наради найвисших достойників Польщі.

У звязку з убийством бл. п. Голуфка відбулася поверх одногодинна конференція марш. Пілсудського з президентом Р. П. Мосціцким. Передтим конферував президент Р. П. з премієром Пристором.

Напад на почту під Печеніжином

Дня 31. серпня, в білий день, їхав рухливим гостинцем коло Печеніжина почтиліон Іван Лащук з постерунковим Новіцким. Вони везли крім звичайної почти 15.000 зл. Нагло на 2 км. від Печеніжина посипався на них град куль з рова. Лащук, хоч тяжко ранений, мав ще настільки притомности, що затяв коня. Рівночасно затарахкотіло авто. Напасники втекли, не забравши грошей. Постерунковий погиб, почтиліон у шпиталі.

Wyciąg z protokołu wspólnego z dnia 2. sierpnia 1931. Sąd Okręgowy, Wydział VI. karny we Lwowie w sprawie konfiskaty Nr. 62 czasopisma „Zoria" z daty Lwów, dnia 20. sierpnia 1931 r. do Sygn. VI. I. Pr. 386/31 na posiedzeniu niejawnem w dniu 22/8 1931 r. po wysłuchaniu zdania Prokuratora Sądu okręgowego we Lwowie p o s t a n a w i a: uznać za usprawiedliwioną dokonaną dnia 18. sierpnia 1931 przez Prokuratora Sądu okręgowego we Lwowie konfiskatę czasopisma „Zoria" Nr. 6 62 z daty Lwów, dnia 20/8 1931, z a w i e r a j ą c e g o: I) w artykule pt. „Narodnij Dim" w całości, znamiona występku z §§ 308, zarządzić zniszczenie całego nakładu i wydać w myśl § 493 pk. zakaz dalszego rozpowszechniania tego pisma drukowego. — Zarazem wydaje się odpowiedzialnemu redaktorowi tego czasopisma nakaz, by orzeczenie niniejsze umieścił bezpłatnie w najbliższym numerze i to na pierwszej stronie. Niewykonanie tego wykazu pociąga za sobą następstwa przewidziane w § 21 ust. druk. z 17/12 1862 Dzpp. Nr. 6 ex 1863 tj. zasądzenie za przekroczenie na grzywnę do 400 złotych. U z a s a d n i e n i e: Ogłoszenie wymienionego wyżej artykułu ma na celu rozszerzanie wieści fałszywe o katastrofalnem położeniu „Narodnego Domu" wskutek gospodarki Komisarza rządowego Baczyńskiego, co może poważnie zaniepokoić publiczne bezpieczeństwo, — co odpowiada znamionom występku 308 uk. Według §§: 487, 489, 493 ok. oraz §§ 6 i 37 ust. uras. jest zatem powyższe postanowienie uzasadnione. Przewodniczący: Medyński w. r., Protokulant: Mikuszewski w. r. Za zgodność: Lipanowicz, star. sekr.

——o——

Збіжжа й пашу, дорібок Вашої цілорічної праці обезпечайте від огню лише в Товаристві взаїмних обезпечень

„ДНІСТЕР"

857 У ЛЬВОВІ, ВУЛ. РУСЬКА Ч. 20. 66-?

ТЕРРОР

З приводу убиття Тадея Голуфка, віцепрезеса парляментарного клюбу ББ.

З рук скритоубийників погиб у Трускавці віцепрезес урядового блъоку в варшавськім парляменті. Ми католики засадничо осуджуємо морд, все одно хто і з яких мотивів довершив його. Отже осуджуємо під кождим оглядом і це убийство.

Польська преса твердить ще перед переведенням слідства, що убийниками були Українці, а саме УВО. Чи се дійсно так, чи може бл. п. Голуфко впав жертвою якихсь польських партійних фанатиків, цего перед закінченням доходжень напевно сказати ніхто не може. Адже впав з руки польських убийників перший президент Польщі Нарутович.

І деж на світі підсувають комусь злочин, заки схоплено бодай сліди злочинців? Тим більше, що се річ мало правдоподібна, щоб того рода діяч, що бл. п. Голуфко погиб з рук Українців тай ще в часі, коли він робив заходи над якимсь наладнанням справ у нашім краю

Та не пересуджуючи в нічім висліду судових доходжень у справі убийства бл. п. Голуфка, уважаємо своїм обовязком виложити ясно наші погляди на теорію террору, яку дехто ширить і між нашою молодю. Та теорія вчить, що при помочі террору викликається репресії, — а ті репресії революціонізують наш нарід і в той спосіб приготовляється його до національного повстання, котрим буде можна збудувати українську державу.

Отже та теорія террору правдива тільки в твердженню, що террор викликає репресії. Всі дальші висновки тої теорії рішучо неправдиві.

Відколи на світі появилася пальна зброя ще не було в Европі випадку, щоб який небудь нарід при помочи террору і повстання осягнув державну незалежність. Се річ неможлива, бо від частини населення все є і буде сильніша держава, котра має в руках військо й фабрики амуніції тай до того більшість населення проти революційної меншости. Від хвилі винайдення пальної зброї творилися нові національні держави або їх сурогати тільки тоді, коли держава, проти котрої підношено повстання мала війну з иншою суверенною державою або коли та держава сама хотіла впровадити на територіях, які посідала, якийсь рід самоуправи.

Що було так, а не інакше, показує приклад визволення цілого ряду балканських народів, за котрими стояла Росія й инші наймогутніші держави Европи. Показує приклад визволення італійських земель, до чого змагала вже існуюча піємонтенська держава, за котрою в рішаючі моменти ставала Франція. Показує приклад осягнення самоуправи Ірляндією, що наступило доперва тоді, коли Англія перевела в життя засаду самоуправи всіх своїх домініїй. Показують численні приклади з нашої української історії. Як відомо, українське козацтво повставало проти польської держави богато разів, але всі його повстан-

ня були здавлені. Побідив доперва гетьман Хмельницький, але тому, що відразу мав забезпечену поміч чужої держави: татарської. І мимо існування вже через ряд літ держави Хмельницького вона програла велику битву під Берестечком, як тільки змикитили її дотогочасні союзники Татари, наслідком чого було те, що Хмельницький шукав підпори у другої сусідної держави, Москви, тай фактично піддався їй.

Все те — факти. Нові держави при помочи повстань збудовано в Америці, але тому, що 1) тамошні землі були відділені від пануючої нації великим океаном, 2) там повставала вся суспільність, котра мала вже свій готовий державний апарат або можливість зараз його поставити.

Отже, колиб убийство бл. п. Голуфка мало бути початком спроб викликування репресій з нашої сторони для зреволюціонізування нашого народу „в цілях державних" — то ця спроба абсолютно й зовсім певно не осягнулаб своєї остаточної ціли. Зате рівно певно осягнулаб зовсім противну ціль, а саме: дальше ослаблення нашого національного організму під Польщею. Тому, коли серед нашої молоді панують хибні погляди на вартість террору, кличемо до неї: Пригляньтеся історії всіх народів і свого власного! Не йдіть за голосом нерозважних людий! Викиньте зі своєї душі думку про те, що террор, може нас наближити до осягнення своєї державности, бо він тільки до решти знесилить нас морально, культурно й економічно. Тут пригадуємо нашій молоді й суспільности авторитетний голос всіх наших Владик й особливо докладний Пастирський Лист Преосвященого Григорія про політичне положення нашого народу в польській державі.

Ми далекі від охоти гасити святий огонь боротьби за права нації, але хочемо, щоб та боротьба відбувалася здоровими способами. А чи террор ще здоровий спосіб, про те говорять проречисто спомини старих російських терористів, можуть оказати й устно ті, котрі колись робили террор, вірячи в його доцільність.

А до польської суспільности і рішаючих в її опінії одиниць кличемо: Переможіть себе в нутрі своїм і створіть в сім краю такі відносини, серед котрих сталаб неможлива обопільна ненависть і її консеквенція — морд. Не думайте так, як свого часу думали Москалі, котрі правили вашим краєм: „Наперед успокоєння, а потому реформи", бо самі ви бачили, що навіть у зовсім ослабленім національнім організмі не перестає прозябати террор, а навпаки, — з його ослаблення виходить горячка, котра доводить до страшних наслідків. Не думайте, що на цілім світі знайшовсяб десь такий розумний чоловік, котрий сказавби, що польська держава „уступила перед терроромъ", якби вона зачала переводити в життя свої власні закони про автономію. Адже всім відомо, що Польща доволі сильна тай ще до того скріплена союзом з найсильнішою тепер державою в Европі — отже чи не смішно булоб думати, що така держава „уступає" перед кількома вистрілами молодих нерозважних хлопців? Та пора, велика пора уступити перед здоровим розумом... Після того, чи власне тепер возьме у вас перевагу почування, чи розум, можна буде оцінювати серіозність змагань до замирення сего нещасного краю.

НА ШКІЛЬНИЙ СЕЗОН! НА ШКІЛЬНИЙ СЕЗОН!

КНИГАРНЯ „РІДНОЇ ШКОЛИ"

ЛЬВІВ, СИКСТУСЬКА Ч. 20.

1014 (Дім Народної Гостинниці) 3—6

поручає **шкільні книжки й шкільне приладдя на вигідних умовах.**

В ювилейному році „Рідної Школи" піддержім масово змагання цього Товариства.

Свячення василіянських богословів

Загальне число всіх монахів нашого Чина св. Василія В. виносить 465, між котрими є 127 священиків, 167 клериків і 171 братів. Число священиків-монахів побільшилося на днях о 11, котрих висвячено 23. серпня в Крехові. Чина свячення довершив Преосв. Йосафат. Число священиків в Чині виносить отже 138. Воно далеко не вистарчаюче на велике запотребованння духовних працьовників. Справджуються слова Христові по нинішний день: Жниво велике — а робітників мало. Моліть отже Пана жнив, щоб послав робітників на своє жниво (Мат. 9, 38. Лук. 10, 2). Потребує місіонарів і Бразилія і Канада, потреба їх і в старім краю — і так часто муситься відмовляти просьбам о місії або реколекції, бо хоч нераз і є священики, то не всі мають на тілько здоровля, бо його вже богато стратили при тяжкій праці місійній. Та завдяки Божому Провидінню й оживленому та відновленому духови віри по світовій війні з усіх закутин світа, де лиш живе наш нарід, вступають молоді працьовники до св. Чина, щоб посвятити себе і своє життя високій ціли — славі Божій і добру Церкви та спасенню душ людських і нести Христову науку в найдальші краї й закутини, де жиють наші люди. Ось імена нових слуг Христових, що незабаром стануть до праці на Божій ниві: о. Ніль Николай Саварин, уроджений 1905 р. в Старім Самборі; о. Амброзій Андрій Сенишин, ур. 1903 р. в Старім Самборі; о. Володимир Василь Гайдук, ур. 1906 р. в Лежайську, дієцезії Перемиської; о. Александер Антін Савчук, ур. 1901 р. в Тернополі, Львівської Архиепархії; о. Єронім Евгеній Тимчук, ур. 1906 р. в Дуплиських, дієцезії Станиславівської; о. Тит Теодор Палінкаш, ур. 1905 р. в Шарон Па (Фаррель), дієцезії Гометед в Америці; о. Іннокентій Іван Тимко, ур. 1906 р. в Куцурі, дієц. Крижевацької; о. Родіон Роман Барабаш, ур. 1904 р. в Камінці Струмиловій, архидієцезії Львівської; о. Венямин Василь Бараник, ур. 1899 р. в Лютовиських, дієцезії Перемиської; о. Теофіль Франц Мігуц, ур. 1905 р. в Маріяповчі, дієцезії Гайдудорог на Мадярщині; о. Теодор Тома Сагайда, ур. 1908 р. в Маріяповчі, дієц. Гайдудорог. Побажати належить нововисвяченим Отцям, щоб дух св. Василія і св. Йосафата оживляв їх і яснів їм на дорозі їх апостольської праці. — М. К.

——o——

Большевицьке страхіття

Кожний 75-ий громадянин в СССР божевільний.

До чого довів страшний нелюдський большевицький терор, постійні злидні й нужда, говорять самі большевицькі статистичні дані: в цілому большевицькому „союзі" нараховують тепер два міліони божевільних, з чого п о л о в и н а цього числа припадає н а і н т е л і г е н ц і ю. Всього населення в СССР буде тепер біля 150 міліонів. Значить на кожних 75 людей припадає оден божевільний. Ось такий „рай" створили большевики! — Таку вістку приніс „Громадський Голос" в 33 ч. Нічого собі, „гарна" вістка. До неї треба тільки додати, що безбожний радикалізм це основа, на котрій виростає большевизм. І в тім самім числі „Гр. Голосу" є некрольоги Луки Іщука й Івана Кордиса, обидва без хреста, який „Гр. Голос" систематично касує. Та як прийдуть вибори, то радикали знов схочуть йти в спілці з УНДО-м, в тій надії, що священики, які з національних причин агітують за УНДО-м, підіпруть заразом і радикалів. Коли та деморалізація не устане ,то колись прийде час, що й у нас що 75-ий буде несповна розуму.

——o——

ГОЛОС ПОЛЯКА

про українську справу.

Один з найвизначніших санаційних публіцистів у Львові, д-р Ольгерд Гурка помістив в „Газеті Поранній" ряд статтей на постійно пекучу тему польсько-українських відносин.

В тих статтях, на загал баламутних, слідні проблиски тверезої думки. Ствердивши, що українська проблєма не є внутрішною справою Польщі, як це кажуть деякі польські політики, але що вона має міжнародний характер і стає чимраз більше актуальна, автор доходить до висновку, що тої проблеми самою неґацією і переслідуванням українського національного руху розвязати не можна.

Український національний рух, каже автор, і національна свідомість Українців розвиваються і кріпшають, їх здавити не можна, так як Англія не могла здавити ірляндського руху й Німеччина не могла залагодити репресіями польської проблеми в Познанщині.

Одначе, пише дальше, українська політична свідомість це рух молодий, ферментуючий і, що найважніше, не має кляси заможної та з традицією. Тому, головна його ціха „екстраваґанція цілий і брак змислу для реальних політичних калькуляцій". В поступованню Українців все переважав і переважає максималізм політичних цілий і національний та суспільний екстремізм. На реальну й умірковану політику, пристосовану до сил і спроможности, досі в Українців не було місця. Одначе проблиски поміркованости й політичного реалізму серед Українців вже замічаються, хоч вони ще нескоординовані і внутрішно з собою незлучені. До таких проявів зачисляє д-р Гурка П а с т и р с ь к и й Л и с т с т а н и с л а в і в с ь к о г о Е п и с к о п а П р е о с в. Г р и г о р і я Х о м и ш и н а, підчеркуючи, що сей лист це доказ „цивільної відваги у суспільности наскрізь стероризованій божевільними молодиками й чужими аґентами". До сих проявів зачисляє також автор відзиви „Ради Старих" і політичні потягнення політиків петлюрівського табору. — Як уявляє собі автор полагоду українсько-польської проблеми? Конкретних проєктів автор не подає, бо він зачіпив лиш „теоретичні підстави питання". Він загальниково і по пітійськи каже, „що з польського боку треба такої системи ділання і правління, котра уможливилаб витворення серед Українців умірковaних груп, визволених з нереальних націоналістичних і суспільних скрайностий. Як без домініяльної орієнтації Анґлія віками не могла розвязати ірляндського питання, так без політичних українських реалістів не може бути сталого успокоєння в українсько-польськім питанню", кінчить д-р Гурка.

Суть його виводів полягає на тім, що Поляки ніколи не згодяться на український уряд у Сх. Галичині, за те не посягатимуть на наддніпр. Україну. Сх. Галичина в його очах се для Поляків щось таке як Ульстер для Анґлійців в Ірляндії. Та — Ульстер се чисто анґлійська частина Ірляндії, а чи Сх. Галичина чисто-польський край?

——o——

Брінінґ предсказує найстрашнішу зиму

Катол. канцлер Німеччини Брінінґ уділив інтервю представникови „Юнайтед Прес", у котрім сказав: Надходить зима, котра не тільки для Німеччини, але для всего світа буде найстрашніша зі всіх зим, які були в останних 100 роках. Та я не піддаюся песимізмови, бо біда, яка в Німеччині повстала через відплив чужого капіталу й замкнення банків, виказала велику міру самоопанування німецького народу.

Не трать доброго гумору ні на хвилину, особливо при роботі (Піт).

Як ратується Анґлія

Орган Мек Доналда „Дейли Геральд" оповіщує, що нове правительство предложить парляментови отсих 10 проектів:

1) Зменшення платень високим урядникам о 20 проц.

2) Зменшення допомоги безробітним о 13 міл. фунтів стерлінґів.

3) Зменшення платень учительству о $11^1/_2$ міл.

4) Зменшення платень військовим о 9 міл.

5) Зменшення буджету мін-ва здоровля о 1,750.000 фунтів.

6) Зменшення буджету мін. рільництва о 1,250.000 фунтів.

7) Зменшення платень тим міністрам, що побирають 5.000 фунтів, о 20 проц., а тим, що побирають по 1.000 ф., о 10 проц.

8) Зменшення платень послам з 400 на 380 фунтів.

9) Підвисшення датку роботодавців на фонд безробітних з 7 пенсів на 1 шілінґ тижнево.

10) Забрання 7 міл. ф. з дорогового фонду для буджету. (1 фунт стерлінґів = близько 5 долярів).

В той спосіб заощадить буджет 90 міл. ф. ст., а бракуючих 30 міл. має прибути з підвисшення податків.

—o—

Конґрес сект у Відні

В днях 5—10. с. м. відбудеться у Відні великий конґрес сект, скликаний сектою старокатолицькою, котра визначається тим, що не є ні стара, ні католицька. На той зїзд прибудуть м. і. представники англіканської церкви та православних церков Греції, Болґарії, Ромунії, Сербії й Чехословаччини. Кромі них возьмуть у конґресі участь численні секти з Німеччини (200 делеґатів), Голяндії (80), Швайцарії (50) і Польщі (15). Між головними референтами є архимандрит Евтимій Запуджев з Болґарії, котрий буде референтувати про православіє, анґліканізм і старокатолицизм.

Маленький фейлєтон

Анґлійська хороба (рахітіс)

Анґлійська хороба або рахітіс це поява доволі часта. Вона обхоплює або весь кістяк або поодинокі його частини. В перших місяцях зміняє вона звичайно кости голови, пізніше в инших членах тіла кости, викликаючи особливо згрубіння кінців на суставах (т. зв. „подвійні кости"), викручує ноги, скривлює хребетний стовп або грудну клітку. Всі ті прояви вчасної чи пізнішої анґлійської хороби можуть бути або зовсім усунені або настільки зменшені, що не перешкоджують хорому. Треба памятати, що невідповідне сидження в школі або передвчасне двиганння надмірних тяґарів може викликати або скріпити ріжні роди анґлійської хороби. Одначе дійсний горб це звичайно наслідок туберкульози хребетного стовпа а не анґл. хороби. — Анґлійської хороби майже ніколи не мають ті люди, яких дітьми правильно й ґиґієнічно кормила мати власними грудьми тай навіть ті, котрих кормлено коровячим молоком з пипки, але без перегодування і без викликуваних тим хоріб жолудка. Рахітіс лічиться передовсім дієтою, униканнням перекормленння, додаванням до страви свіжого соку з помаранчі і моркви, перебуванням на свіжім воздусі й на сонці, купелями з камяної соли, а в найновіших часах віґантолем і перебуванням в зимі на соняшних високорівнях. (З німецького).

—o—

З РЕЛ.-ЦЕРК. ЖИТТЯ

Св. Отець потвердив в промові до паломників можливість полагоди спору з італійським урядом. Папа заявив, що є підстави до оптимізму. Найтрудніщі хвилини вже минули.

70-ий зїзд німецьких католиків в Норимберзі відбувся в днях 26—30. серпня с. р. Від 1920 президентом зїзду нім. Католиків є князь Альойз Левенштайн. Провідником духовним зїзду є Е. Е. д-р Яків Гаук, архиепископ Бамберґу, в котрого дієцезії є Норимберґія, а комісаром архиепископський почетний каноник Ґеенгофер. Президентом льокальної комісії настоятель о. Ган. Програма зїзду має 105 точок, конференцій, засідань, проповідей і богослужень. Зїзд відбувся на площі, де зміститься 100.000 людей. Заповіли свій приїзд: ексканцлєр Маркс, ексміністр Гермес і інші високі особистости, а як промовці архиепископ Бамберґу, епископ з Майсен Д-р Ґребер, Кумпфміллер епп. Авґсбурґу, о. Р. Маєр єзуїт з Монахії, о. Фрідріх Мукерман, Т. І. (про соціяльну етику евангелія), проф. Д-р Гольцмайстер (про модерну церк. штуку), а також Японець о. Акіжа Огіґара Т. І. Розуміється, були також референти практичного значіння про актуальність справи, апостолят світських людей, опіку над молодю, оборону проти атеїзму, харитативні організації, взагалі те, що відноситься до Католицької Акції. Крім церемоніяльних концертів відбулася в театрі вистава Парсіваля, вистава церковної штуки, прогульки в околицю, спеціяльні кіна і т. д. В хвилі важкого політичного і фінансового положення Німеччини, нім. католики мали при Божій помочи добрий вислід конґресу. Старинне місто Норимберґія приймало своїх гостей достойно, а подоби святих з середновічча гляділи на новий розквіт кат. життя, між старинними домами, між якими пишається дім Альбрехта Дірера. В часі зїзду виступав монахійський хор і місто було ілюміноване. Життя релиґійне Норимберґії зачинається роком 800, смертю св. Зебальда, патрона міста, навіть за часів пізніших, протестантських. Славна там до нині катедра св. Лаврентія. Чотири століття є ті церкви в руках протестантів, але пишаються богатством орнаментики, особливо славні різьби у св. Лаврентія. В 1525 було в Н. 33 церков, і каплиць, 70 свящ. світських, 100 законних. Насильством і безладдям побідила тоді нова наука — і через 3 століття католики були виключені з міста. В 1806 була основана нова парохія католицька з 800 вірними. Старі церкви були опущені або відані для світських цілий, або й упали жертвою руїни. Католицке життя щораз більше розвивалося. З 3% в 1806 р. мають тепер католики 34% — то є 140.000 душ, замість одної парохії є тепер 12, (найбільша має 25.000 душ). Нам би учитися від Німців також католицького життя та його орґанізування.

Конґрес проти невірства. „Інтернаціональне релиґійно-психольоґічне товариство" у Відні уладило пятидневий конґрес посячений поширенню психольоґічного розуміння релиґійности. Тема конґресу: Кріза невірства. Проводив конґресом проф. евангелицького кольоніяльного факультету на віденськім університеті гофрат д-р Бет. В почетній президії були представники католицького богословія: пралат д-р Зайпель і декан унів. проф. д-р Легнер. Найцікавіші теми, виголошені на конґресі були: Утрата віри у дітий; Невірство в віці дозрівання; Упір студентів проти релиґій.

На світі є більше людий добрих ніж злих, а злі тільки тому мають верх, що вони сміливіші. Людина, що рішучо вживає своїх сил, мусить подобатися (Пертес).

ПОЛІТИЧНІ ВІСТИ

ЕКЗЕКУТИВА УНД-а І ПРЕЗИДІЯ УКРАЇНСЬКОЇ ПАРЛЯМЕНТАРНОЇ РЕПРЕЗЕНТАЦІЇ видали комунікат, в якім рішучо осуджують акт вбивства пок. посла Тадея Голуфка без огляду на те, хто був його спричинником. Одночасно екзекутива УНДО-а і УПР застерігаються проти небувалого випереджування висліів доходжень та перекидування на ціле наше громадянство відповідальности за вчинки одиниць.

ЛЬВІВСЬКИЙ ВОЄВОДА видав відозву з приводу убийства пос. Голуфка. В ній взиває польську суспільність, щоб не далася унести гнівови і зберегла спокій.

ДРОГОБИЦЬКИЙ СТАРОСТА визначив 10.000 зл. надгороди за поміч при викриттю убийників пос. Голуфка.

АНҐЛІЯ вже від богатьох літ не мала такого малого числом кабінету як тепер. Він має тільки 10 членів: 4 з партії праці, 4 консерватисти і 2 ліберали. Премієр — Мек Доналд, льорд: президент Таємної Ради — Болдвин, міністр скарбу — Сновден, внутр. справ — Самуель, льорд-канцлєр — Санкей, заґр. справ — Рідінґ, держ. секретар для Індії — Гоар, домінії й кольонії — Томас, здоровля — Невил Чемберлєн, торговлі — Листер. Кромі них належить до міністрів (але не до кабінету) ще девять державних мужів. Про видатки рішає тільки кабінет. Головна особа — поруч Мек Доналда — Австен Чемберлєн. Він противник совітів і тітлєрівців, супроти Франції невтральний, супроти Америки здержливий.

ПАРТІЯ ПРАЦІ вибрала своїм провідником Гендерсона (на місце Мек Доналда) і перейшла до опозиції супроти правительства, на чолі котрого стоїть Мек Доналд.

ВАЛЬДЕМАРАСА, був. диктатора Литви, і 9 співобжалованих увільнив суд від вини і кари, 14 инших засуджено.

КОНҐРЕС НАЦІОНАЛЬНИХ МЕНШИН в Женеві зачався. Українців репрезентує на конґресі посолка Мілена Рудницька і пос. Зенон Пеленський. Крім того в конґресі бере участь перебуваючий в Парижі д-р В. Панейко. Послів з волинської ґрупи Українців з ББ Богуславського і П. Певного до участи в конґресі не допущено.

ВЕЛИКУ ПОЗИЧКУ в висоті 5 міліярдів франків затягнула Анґлія у Франції, а в Америки 400 міл. долярів. Так здержано упадок анґл. валюти.

В АНҐЛІЙСЬКІЙ ПАЛАТІ ПОСЛІВ є тепер 280 членів партії праці, 261 консерватистів, 55 ліберялів, 18 незалежних. При найблищих виборах предсказують побіду консерватистам.

БОЛЬШЕВИКИ вибудували в серпні б. р. 27 військових літаків. Це свідчить, що вони горячково приготовляються до війни. В тім самім часі СССР бере участь в конференції для розброєнь.

ЛІТВІНОВ заявив німецькій пресі, що ні не було, ні нема ніяких переговорів між СССР і Польщею в справі неаґресії. А мін. Залеский каже, що переговори були.

ФРАНЦУЗЬКО-СОВІТСЬКИЙ ДОГОВІР про неаґресію на думку „Дейли Телеґрафу", був би болючим ударом в рапальську концепцію (Союз СССР з Німеччиною). У французьких колах панує переконання, що Совіти волять порозуміння з багатою Францією ніж зі збанкрутованою Німеччиною.

ФРАНЦІЯ має незабаром оповістити заяву, що зрікається мандату над Сирією. Таке доносить Аґенція Гавас.

СИНДИКАТ ФРАНЦУЗЬКОЇ ПОЛІЦІЇ висказав співчуття німецькій поліції з приводу убиття комуністами двох поліціянтів підчас пруського плебісциту.

ПОВСТАННЯ В ПОРТУҐАЛІЇ здавлене. Є 40 убитих, 300 ранених, 500 полонених. Провідники повстання втекли.

НОВИНКИ

Кураторія Львівського шк. округа счеркнула 336 етатів у школах вселюдних, 51 в учит. семінаріях і 74 в гімназіях та школах реальних. Кромі того спенсіоновано 50 учителів. В конкурсах на посади матимуть першенство увільнені учителі.

Мін-во праці в Польщі розсилає сліпим воєнним інвалідам на свій кошт спеціяльні годинники з випуклими цифрами. Ті годинники мають їм вистарчити на 6 літ. Видко, не дуже сильні. Мабуть інваліди волілиби в готівці одержати те, що мін-во заплатило за ті годинники.

Канада оплачує безробітним у провінції Монтреал дорогу морем до їх батьківщини. Вернути зможуть лиш тоді, коли в хвилі повороту відповідатимуть іміграційним приписам.

„Дзєннік Людови" приніс обіжник уряду Львівського Воєвідства ч. 33.951 до аптикарів, котрим проситься їх, щоб купили 8-томовий твір п. з. „Письма, промови і накази марш. Й. Пілсудського", том по 12 зл., разом 96 зл. „Дз. Л." пише, що при воєвідстві є Виділ Здоровля, котрий має надзір над аптиками, отже „просьбу" того уряду, пересланy з урядовій формі називає урядовою пресією.

Куратор львівського шкільного округа д-р Свідерський заявив кореспондентови „Хвилі", що дозволив на повне відкриття замкненої в часі пацифікації дрогобицької гімназії.

Міністр без штанів. „Морнінг Пост" описує такий смішний випадок: Оден з міністрів, виїхав собі на недільний відпочинок кілька стацій за Лондон. Посидів на мураві недалеко стації й відтак уснув. Збудив його свист льокомотиви. Він кинув оком на годинник і переконався, що крайна пора бічи на стацію. Добіг. Та в купе почув, що його щось кусає. Подивився по собі й побачив, що його обсіли муравлі. А що був сам у купе, скоро скинув штани і через вікно тріпав їх. Та сильний вітер вирвав йому штани. На найблищій стації міністр казав завізвати начальника і вияснюючи йому справу, просив нікого не впускати в його купе. Та поїзд стояв так коротко, що трудно було докладніше розговорится. Це повторялося на кождій стації. Аж на передпослідній удалося міністрови спонукати начальника стацій до якоїсь активности. А саме той надав до Лондону такий телєфонат: „В купе І. кл. їде небезпечний варят. Пізнати його по тім, що він без штанів і кричить, що він міністр. Зловіть його!"

У Варшаві заряджено реєстрацію убогих, бо стверджено, що убогі звертаються рівночасно до ріжних інституцій о поміч і є між ними й такі, що живуть лучше ніж ті, що працюють.

Дороговий фонд замовив у чужих фірм будову 300 км. доріг в Польщі. Фірми голяндська, анґлійська і французька будують виключно асфальтові дороги.

Головний Уряд Статистичний оповіщує, що 1. квітня було в Польщі 634 міст, 283 повітів і 14.747 сільських громад та двірських обшарів, з того у воєвідствах полудневих 177 міст, 83 повітів, 6.048 громад, а в східних 60 міст, 37 повітів (там повіти дуже великі) і 373 громад.

Світовий ринок обнизив ціни. Від довшого часу зарисовується значна знижка цін вовняних сирівців. Вона стала вже сьогодня фактом. В тім стані річий фірма **А. Віттельс,** текстильні склади у Львові, вул. Рутовського 7, дуже корисно закупила прямо з бельських фабрик, всякого рода вовняні матеріяли і тимсамим обнизила ціни. Фірма **Віттельс,** Львів, Рутовського 7, веде як досі з фахово кваліфікованою кравецькою силою п. Фейлером, сальон мужеського кравецтва і виконує вибагливу мужеську ґардеробу, як одяги, тренчковти, ряґляни і т. п. до міри, беручи повну ґваранцію за точне і солідне виконання. 986 a 21—100

Посмертна згадка

† О. Йоаким Хома ЧСВВ. Б. Протоігумен, ЧСВВ, редактор „Благовістника", помер 31. серпня в монастири в Ужгороді в 57 р. життя. Покійний ур. в Пряшеві, був довгі літа Протоігуменом на Закарпаттю. Помимо спротиву державних чинників і духовних місцевих мадяронів, перевів реформу василіянського Чина на Закарпаттю, віддавши реформу в руки галицьких ОО. Василіян. Знаток церковно-словянської мови і церковного співу. Списав і видав збірник закарпатських напівів. В останнім часі був редактором місячника „Благовістник" й укладав молитвенники по українськи і по мадярськи. Відзначався тактовністю і розвагою та добротою серця і тішився пошаною та признанням усіх на Закарпаттю. Майже цілий рік терпів на недугу рака, яка заняла йому горло і спричинила майже голодову смерть. Недугу зносив дуже спокійно і терпеливо. Похорони відбулися 2. вересня. — Вічна Йому Память!

ОПОВІСТКИ

ВАЖНЕ І ВСЕ НА ЧАСІ.

Початок нового шк. року! Добродичливий батько і мати не допустять, щоб їх діти залишилися без першої закінченої освіти, що має дитині улекшити життя та забезпечити їй добре й людське істнування. — До таких практичних шкіл, що крім загальної освіти дають молоді в скорому часі і практичну фахову підготовку, належать: ФАХОВІ ШКОЛИ. Українська молодь повинна заповнити в першу чергу всі фахові школи „Рідної Школи", а це: І. Хлопячі фахово доповняючі школи (для слюсарів, бляхарів, електромонтерів, столярів, кравців, шевців і т. д.) у Львові, в Перемишлі, Станиславові і Тернополі. — ІІ. Дівочі фахові школи (кравецтво, білизнярство, як головні предмети, а крім того домашне господарство, гігієна і др. (у Львові і в Перемишлі. — ІІІ. Трилітна Торговельно-кооперативна школа (для хлопців і дівчат) з ріжними окремими курсами у Львові. — Всі відомости про умови і способи вступлення до згаданих шкіл „РШ" та інших українських і неукраїнських фахових шкіл, інформації про все фахове шкільництво на теперішній території Польщі дає книжочка під наголовком: „ФАХОВІ ШКОЛИ", яку можна дістати за 75 ґр. з пересилкою в Книгарні „Рідної Школи" у Львові, вул. Сикстуська ч. 20. — Не лишаймо наших дітей без фахової освіти!

Рукописів Редакція не звертає і з того приводу в переписку не входить.

Украдено коні: кляч темно-сива, малий наріст на передній нозі низше коліна, ріст 150 цм., кінь ясно-сивий, без задної підкови, дуже тяжко дається кувати на задні ноги, літ 6, ріст 151 цм., і господарський віз, мальований темно-зелено, сидження на ресорах. Хто знавби щонебудь, прошу подати вістку на адресу: о. Ярослав Посацький, парох в Тязові, п. Станиславів. 1020 2—2

—o—

Від Адміністрації

З ч. 65. „Нової Зорі" вислали ми нашим П. Т. Передплатникам почтові складанки і просимо надсилати передплату за III. кв. і залеглости. Хто читає часопис і за нього не платить, сам виставляє про себе не добре свідоцтво і шкодить культурі свого народу.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

ДУЖЕ ДОБРУ УЧИТЕЛЬКУ з семінар. матурою до науки дітей на цілий рік може поручити: **о. В. Лициняк, Львів, Вроновська 5.** 1018 2—3

ДО ЗАМІНИ ПАРОХІЯ ЧОРТКІВ за иньшу — найрадше в гірській околици. — **о. Антін Бабій, парох.** 1019 2—3

АБСОЛЬВЕНТ ПЕДАҐОҐІЇ пошукує лекції підчас шкільного року на провінції. Приготовляє від 1—4 кл. гімназ. або до семинаря. Зголошення слати до Адміністрації „Нової Зорі" для „абсольвента". 1021 1—2

ПОТРІБНИЙ ІНСТРУКТОР енергічний, рутинований, для приготування учня V. кл. укур. гімназ. на цілий рік. Зголошення: о. Гарасовський, Себечів, п. Мошків. 1024 1—2

В ПРИВАТНІЙ СЕМІНАРІЇ УЧИТ. ЖІНОЧІЙ С. С. ВАСИЛІЯНОК В ЯВОРОВІ з правом прилюдности, рік шкільний 1931/32 розпічнеться торжественним Богослуженням на дні 2-го вересня ц. р. На днях 31. серпня 1. і 2. вересня ц. р. будуть відбуватися додаткові вписи і вступні іспити на I., II., III., і IV. курс. Ново-вступаючі учениці обовязані долучити до подання: 1) метрику, 2) послідне шкільне свідоцтво, 3) короткий життепис і 4) лікарське свідоцтво. Дирекція. 1016 3-3

НА ДВОЛІТНІ РАТИ. Перед закупном **меблів** вступи, а переконаешся, що найдешевше купиш **меблі** всілякого рода у **ГЕШЕЛЄСА** у Львові, вул. Коперника, ч. 23 (ріг вул. Вроновської). Фірма та знана зі своєї солідности поручає меблі всілякого рода, як також меблі тапіцеровані на довготермінові рати. Кождому купуючому по упливі року відсвіжує меблі власним коштом. Стережися отже шумної реклями і замарстинівської тандити. 912 45—100

ТАПЧАНИ, ОТОМАНИ, матераци, ковдри, дивани, фіранки, стори до вікон і тапети поручає ФІРМА

Е. КІЧАЛЄС і МАРҐУЛІЄС

1003 **Львів, Сикстуська 18.** 9-30

Акумулятори „ЕКА" подешевіли о 25%

Детайлічна продажа в новоутвореній складниці фабрики у Львові, при вулиці Льва Сапіги ч. 6.

Акумулятори до жарення.

4 Вольт 25 амп.	зл. 29·—	(37·50)
4 Вольт 50 амп.	зл. 42·50	(55·—)
4 Вольт 75 амп.	зл. 51·—	(68·—)
6 Вольт 25 амп.	зл. 42·50	(55·—)
6 Вольт 50 амп.	зл. 57·75	(77·—)
6 Вольт 75 амп.	зл. 75·—	(100·—)

Батерії анодові.

50 Вольт 3 амп.	зл. 60·—	(80·—)
60 Вольт 3 амп.	зл. 72·—	(96·—)
80 Вольт 3 амп.	зл. 96·—	(228·—)
100 Вольт 3 амп.	зл. 120·—	(160·—)
120 Вольт 3 амп.	зл. 144·—	(192·—)
150 Вольт 3 амп	зл. 180·—	(140·—)

Акумулятори самоходові.

6 Вольт 70 амп. . . . . зл. 100·— і 120·—
12 Вольт 40 амп. . . . . зл. 200·—

Ладування акумуляторів кождого типу від зл 1·—

Квас і вода дестильована стало на складі. Полагоджується направи всіх типів акумуляторів по найнизших цінах.

Ціни попередні подані в скобках. 1020 1—2

Видає й редагує Комітет У. К. О. Відвічальний редактор Роман Гайдук. З друкарні Вид. Спілки „Діло", Львів, Ринок ч. 10

Porto zapłacone ryczałtem

Рік VI. Львів, неділя 6 вересня 1931. Ч. 67 (467)

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 4 ст. під неділю на 8 ст.
АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Кльоновича ч. 8, II. пов. - Тел. 1-48.

Передплата в краю: 1/4-річно 6 зол. місячно 2 зол. За кордоном 1/4- 1 амер. долляр. — Ціна числа 25 сот. —
Конто П. Щ.: Коткін 405.867.

Фашизм уступає перед Церквою

Переговори в справі залагодження ватикансько-фашистівського спору поступили так далеко, що італійські власти звернули вже на провінції запечатані досі льокалі католицьких орґанізацій. В самім Римі ця справа ще не переведена ізза технічних труднощів. Віддачу льокалів уважають вступом до дальших кроків, які мають підкреслити і потвердити права Церкви до продовжування релігійної пропаганди при помочі Католицької Акції. В політичних кругах передбачують у звязку з тими починами остаточну ліквідацію конфлікту в найблищих днях. Думають, що це наступить у формі декларації італійського уряду, в якій буде усталена підстава відношення держави до Церкви. Вона виключатиме односторонну інтерпретацію поодиноких статтей істнуючого конкордату (ПАТ).

——o——

По убийстві бл. п. Голуфка

Що пише „Ґазета Польска".

Головний орґан санації „Ґазета Польська" у статті підписаній буквами В. С. пише: „Цей злочин не може остати без наслідків. Мусять бути винищені всі комірки деправації душ української молоді, які криються у темряві конспірації, деправації, що видає такі страшні, такі невідкличні звіринні у своїм моральнім змісті, овочі. Байдуже, чи раз засіяне зло росте тепер згідно з пляном і долею сівачів, чи навіть проти їх замірів. Українське громадянство, воно в першому ряді мусить видати йому рішучу боротьбу, коли не хоче взяти на свою совість і на свій політичний рахунок кров, безцінну для нас кров Тадея Голуфка".

Що пишуть вшехполяки.

Вшехп. орґан „Курєр Льв." приніс статтю п. з. „Відтятися від заграниці", в котрій каже: Бл. п. Голуфко був особистістю політичною та не урядовою. Мимо того похоронови надано характер урядовий для вшанування ідеї і програми покійного. А та ідея то будова зазбручанської держави. Про це писало „Слово Польське". Не можна дозволити, щоби орґан, який уважають урядовим, управляв політику, котра бє в добре імя польської заграничної політики. Річ в тім, що круги, кермуючі польською політикою, змагають в порозумінні з Франціею до заключення з Росією пакту про неаґресію, отже думка про будування нових держав для них найбільше чужа.

Трускавецьке убийство в освітленню німецької преси.

Вся німецька преса переповнена вістками про убийство бл. п. Т. Голуфка в Трускавці. „Фосіше Цтґ" пише, що бл. п. Голуфко був піоніром польсько-українського порозуміння і його смерть потягне за собою політичні наслідки. „Дайтше Альґем. Цтґ." подає, що Голуфко мав богато ворогів серед Українців тому, що хотів надати зрадикалізованому україн. рухови більш умірковаий напрям. Націоналістичні німецькі часописи виступають в оборонї українських кругів і висувають закиди проти замордованого посла. „Дайтше Цтґ". пише, що бл. п. Голуфко тільки вдавав що він приклонник польсько-українського порозуміння. „Кельніше Цтґ." пише, що пацифікація Сх. Галичини була ділом умершого і через те мав він ворогів серед націон. меншин. „Берсен Курієр" представляє умершого як великого ворога комунізму й Росії взагалі. „Тел. Уніон", аґенція Ґуґенберґа і його „Льокаль Анцайґер" висловлює погляд, що замах виконали члени ППС, і що той замах мав бути пімстою за те, що убитий покинув ряди соціялістів. („Слово Польське").

Заманюють новою амнестією

Заграница преса доносить, що большевики в Москві приготовляють „новий декрет про повну амнестію емігрантам, далеко більше широку, ніж всі попередні". Вона має обняти всіх емігрантів, „без ріжниці нації й політичних партійних поглядів". Хто знає, що большевики зробили з тими нещасними емігрантами, котрі повірили їх попередним амнестіям, той певно новому заманюванню до вовчої ями не дасть віри.

——o——

Примірний парлямент в Мехіку

Битва на револьвери. — Оден убитий, богато ранених.

З Мехіка доносять: Коли посол Руіз зачав кричати до противників: „Труси", „драби!", — прийшло до бійки. По кількох мінутах бійка перемінилася в битву на револьвери. Віддано коло 80 стрілів. Руіза убито, богато послів ранених. Посли так заїлися, що навіть скрившися під лавками, ще стріляли до себе. Два між тяжко раненими конають.

——o——

Вислід жнив

Вислід жнив сего року гірший ніж минулого. В середній і західній Галичині буде о 40 проц. менше жита, а 15—20 проц. менше пшениці. Подібно й на Поділлю. Тільки яре збіжжа лучше, але і його 5—10 проц. менше. Паші буде також менше. Зате окопові плоди, прим. бульба, удалися знаменито. Мимо слабого урожаю ціна збіжжа низька.

——o——

Приємністю життя є посідання артистичних фотоґрафій виконаних в фотоґрафічнім ателіє

„ВЕНУС"

ЛЬВІВ, ВУЛ. АКАДЕМІЧНА 24.

Телєфон: 38-08.

1010 3—25

Огонь нищить не лише будинки але й все, що в них находиться, тому обезпечайте збіжжа та пашу

В Т-ВІ ВЗАЇМНИХ ОБЕЗП. „ДНІСТЕР"

857 У ЛЬВОВІ, ВУЛ. РУСЬКА Ч. 20. 67-?

ТРАҐЕДІЯ УЧИТЕЛЬСТВА

Позбудьмося ілюзій!

Коли переглядати сторінки нашої преси, то годі не замітити одного: в ній страшенно мало фактичних даних про умовини життя поодиноких груп нашої суспільности. Хтось, хто відомости про нас черпавби лише з преси, мігби подумати, що в нас всім так знаменито живеться, що нема причини думати і писати про це, ні потреби обговорювати ріжні болячки нашого життя та висвітлювати положення поодиноких груп нашої суспільности. Зате в нашій пресі не бракує дописів і статтей про ріжні паради, свята, ювилеї, обходи, річниці і т. п., повних беззмістової пустомельщини та панеґіриків.

А тимчасом дійсне, буденне життя далеке від святочних дитирамбів. Тверда дійсність своїм траґізмом положення і безвиглядністю на будуче поодиноких суспільних груп, на кождому кроці розбиває ілюзії й домагається всебічного освітлення в пресі та зарадчих способів.

Одна з таких справ, це справа теперішнього положення нашої інтеліґенції взагалі й учительства зокрема.

По наших селах і місточках повно абсольвентів(ток) фільософії й учительських семинарій, котрі сидять родичам чи родині на карку, розсилають подання до всіх кураторій і літами „ждуть на посаду". До них треба ще додати тих що колись мали „посади", але опісля їх зредукували. Знані випадки, що укінчені семинаристки сидять на удержанню родини по 5, 6 літ і більше, очікуючи на посаду. Незавидне положення цих кандидатів(ток) на учителів(льок), переважно селянських дітий. До звичайної, фізичної роботи здебільша вони не беруться, бо вже відвикли, від праці в читальні, кооперативі також сторонять, щоб не зіпсувати собі „опінії" у властий — а до вільних підприємств брак їм ініціятиви, знакня і що найважніше... капіталу, бо це переважно діти незаможних родичів. І так сидять вони роками безчинно на удержанню родини, стають її тягарем та предметом глузувань односельчан, котрі не в силі зрозуміти їх трагедії.

Та вже найбільш безвиглядне положення укінчених семинаристок чи студенток, бо з мущин дехто меткіший, вопів ще денебудь пристроїтися, а ці не дістявши учительських посад, надармо виглядають кандидатів на мужів, які відповідалиб їх образуванню. Вкінці зрезиґнувавши зі своїх аспірацій, буває, що виходять замуж за... польських поліціянтів.

Та найсумніше тут не те, що наші кандидати і кандидатки на учителів(льок) не дістають занять, відповідаючих їх знанню, але те, що вони навіть не спроможуться на це, щоби бодай перевели статистику, скільки їх сидить без заняття, не спроможуться, щоби дати про себе знати, урядити якийсь зїзд, виставити свої домагання і взагалі бодай зробити спроби влекшити своє поло-

женя. Про такі і тим подібні заходи нічого не чути. Ждуть дальше на „посади". Богато з них готові навіть „обжондек" змінити, щоб дістати посаду, що дехто з них вже й зробив.

Та чи лиш вони самі винні у тій своїй безрадности й інерції? Думаю, що ні. Винна тут також школа і суспільність, що їх так виховала. І тому ця суспільність, особливо її провід, повинні блище цею справою занятися і допомогти сим людям стати продуктивними членами громадянства, дати їм вказівки, як і де створити собі варстати праці, уможливити їм доповнення свого знання в більше практичнім напрямі. Треба сим людям ясно сказати, що при теперішній шкільній політиці й „ощадностевих редукціях" нема найменших виглядів дістати учительську посаду і тому треба братися до інших занять, хочби й менше забезпечених і менше „відповідних".

Пишучи про „менше відповідні" забезпечення своєї екзистенції, маю на думці й таке, котре мої товаришки уважатимуть може чимсь нечуваним.

Між селянами, особливо між заможнішими, є вже богато таких, котрі своєю інтелігенцією й оборотністю хто зна чи не перевисшують не одного з патентованих інтелігентів. Богато з них бувало в світі, много читало і мають далеко більші культурні вимоги, ніж їх батьки й ровесники односельчане тай навіть, ніж деякі інтелігенти. Неодин з таких селян бажавби вести свій дім так як вони бачили у селян культурніших народів: Чехів, Німців, фармерів в Америці й Канаді або хочби познанських Поляків. А відомо, що ведення дому належить до жінки і залежить від того, яка та жінка. Та на жаль наші сільські дівчата, хоч не одна з них „має морги", не вміють ще так вести домів, як це уявляють собі інтелігентніші селяне. Сему нема що дивуватися, бо вони не мали де того навчитися. І з того приводу в таких молодих супружжах доходить нераз до острих непорозумінь і сварок. І тут насувається мені „еретична" думка. Замість чекати на „посади" наші семинаристки чи гімназистки, зредукувавши дещо свої амбіції, моглиб виходити заміж власне за таких інтелігентних заможніших селян. Це булоб заспокоєнням для них самих і в великій мірі піднеслоб рівень „домашної культури" села. Така жінка з семінарійною чи гімназійною освітою очевидно зовсім інакше умілаб вести дім, виховувати дітий, моглаб розбуджувати у селянок потребу самоорганізації та праці у читальнях, кооперативах, кружках „Рідної Школи", „Союзах Українок" і т. п. В тім не булоб ніякого „пониження", чи „розбиття своїх мрій", це булоб лише зрозуміння і пристосування до змінених обставин.

Тепер в Росії й на Україні виходять заміж за простих людий навіть аристократки з дуже високих родів, що мають найвисше образування, знають чужі мови і т. д. Діються такі річи й на еміграції. Тепер уже цего ніхто не уважає ніяким „пониженням". Треба тільки придивитися, чи родина, в яку мається замір увійти, не пияцька й не хора і чи є в ній правдива побожність. Ну і чи характери годяться. Підчеркую ще раз, що наші селяни вже не ті, що були і є між ними люди, котрі інтелігенцією тай поведенням можуть завстидати „інтелігентів". Розуміється, зі своєї сторони треба позбутися всяких аспірацій на велику паню і скромно примінитися до оточення тай мати настільки сили волі й розуму, щоб ніколи потому не нарікати і не жалуватися, бо се булоб не тільки наївне, але й безпідставне.

Про це, що тепер майже виключене Українцеві чи Українці дістати учительську посаду, свідчить м. і. факт, що в минулому шкільному році у львівській шкільній кураторії принято лиш дві українки. І то одна з них сестра москвофіла з Перемишля й одна кругла сирота, що має на удержанню молодших братів і сестер.

Інша справа, що не треба зражуватися відмовою посади „з браку вольних етатуф", але ті заходи треба поновляти, хочби з цеї причини, щоб постійно пригадувати шкільним властям, що наших дітий в першій мірі повинні вчити наші учителі і що Польща має під тим оглядом міжнародні зобовязання і її власні права до цего зобовязують. Одначе з заложеними руками не слід сидіти і на сю посаду покладати всю надію.

Наші відповідальні чинники повинні справу поставити так, що зміна шкільної політики в нашу користь і привернення принайменше стану зперед війни, це власне й булоби доказ доброї волі державних чинників, що вони дійсно стремлять до направи польсько-українських взаемин на підставі р е а л ь н и х ф а к т і в, а не лише пустих деклямацій. Одначе тут потрібна засаднича зміна політичної платформи з обох сторін, але це вже інша справа.

О д н а з м н о г и х.

Модні товари блаватні для Пань.
Мужеські сукна, полотна, коци.
Стахевич і Абрисовський
ЛЬВІВ, РИНОК — ТРИБУНАЛЬСЬКА 1.
1023 1—10

Православні парохії на Лемківщині

„Діло" за варшавським „Словом", органом православної пропаганди на західно-українських землях подає, що в Галичині є тепер 24 православні парохії, з того 7 у східній, 17 у західній частині краю. У Східній Галичині є православні парохії: 1) у Львові, 2) Коломиї, 3) Долішному Куті (Мечишів пов. Бережани), 4) Яблінці Вижній пов. Турка, 5) Корчині пов. Сокаль, 6) Городжеві пов. Рава Руська і 7) Перемишлі. В Західній Галичині, на Лемківщині є православні парохії в таких місцевостях: 8) Липовець і Черемха, 9) Тилява і Терстяна, 10) Мшана, Ропянка, Смеречне, Вильшня, 11) Гирове, 12) Поляни, Тихівське, 13) Дошниця, Явори, Котані, 14) Святкова Велика, Святкова Мала, Свіржова Руська, 15) Бортне, Бодаки, Перегонина, 16) Воловець, 17) Чорне, Незнаєва, Липа, Довге, 18) Граб, Вишевадка, Жидівське, 19) Радоцина, 20) Ізби, Білична, Баниця, 21) Снітниця, Перунка, Чирна, 22) Фльоринка, Камінна, Вафка, Яшкова, Білцарева, 23) Королева Руська, Богуша і 24) Милик, Андріївка. Священики находяться в кожній першій із вичислених місцевостей крім Перемишля. Всі парохії мають 35 новозбудованих церков.

——o——

Житєпис в 334 томах

В 19-ту річницю смерти японського цісаря Мейджі, творця сучасної Японії, скінчено писати його життепис, котрий займає 334 томів! Над тим життєписом працювали цілі фалянги учених ріжного рода. Праця та призначена тільки для цісарських архівів. — Цей життепис після наших понять очевидно за великий. Та він обіймає всі области життя цілого народу в часі діяльности одної визначної одиниці. Се свого рода енцикльопедія епохи, звязана з одною особою. Та незмірна дбалість Японців про оброблення й утревалення діяльности їх визначних людий пояснює в значній мірі розвиток їх нації. А кілько життєписів є в нашім письменстві? За життя лають на чім світ стоїть, а по смерти згадають кількома пустими фразами в календарі або в газетах, котрих ніхто не складає. І так кожде покоління зачинає „на ново" — історію від себе самого...

——o——

Ігноранція чи злоба

(Стаття надіслана з кругів духовенства).

Чоґож ти бачиш скальку в оці брата свого а бервена в своїм оці не бачиш? (Мат. 7, 3. – Лук. 2, 42.)

Поляки, з якого угодно табору, навіть коли пишуть про справи церковні, показують часто дивні обяви національного шовінізму та підносять дивні претенсії до Церкви, особливо уніятської. Вони хочуть, щоб наша Католицька Церква навіть в богослуженню йшла по лінії польського націоналізму! Виленське „Слово" з 20 серпня ч. 189 виступаючи проти російщення Білорусинів через „сбжондек всходні", дивується, чому та урядова унія не йде по їх лінії польонізаційній і пише так: „Священики ухарактеризовані за попів впроваджують обряд східний*). Усувають польську мову з додаткового набоженьства, винищуючи ту давну пошану до польської мови, як мови церковних молитов. Намагаючись утворити відрубний католицизм білорусько-росийський, витворюють нові, чужі і ворожі польській державности, осередки. Належить тут зазначити, що наш конкордат з Апостольською Столицею не знає нового обряду, навпаки, передвидів лиш обряди: латинський, греко-уніятський і вірменський. (Се одно правдиве і слушне!) Той новий обряд, каже „Слово", діла проти Конкордату. „Слово" каже, що кс. ректор Цешинський приписує неслушно оборону польськости на сході ендеції, хоч вона, як каже „Слово", не писнула ні словом в обороні польскости — і лиш воно („Слово") бореться з тим грізним для польскости і католицизму обявом (себто, що нема в тій східній унії польської мови!).

Отже їм ходить о се, щоб та унія приймила польську мову — тоді буде вона католицькою, а без польскости нема католицизму! Так і ендеки і санаційні борються за польскість унії, бо після них унія, як не є польська, то взагалі не унія. В наведенім числі „Слова" п. В. Студніцкі каже: „історичний досвід показує, що та переходова форма католицизму (себто унія) показалася зовсім не животна". Хочемо доказати, що сей закид зроблений унії неслушний і незгідний з історією. Наша відповідь відноситься ще до одної авторки того самого закиду проти уній, а є нею п. Свенціцка, яка в „Ділі" пише те саме, що п. Студніцкі в „Слові", кажучи, що „досі в унійній справі не проявили ми ані ширшого розмаху ані творчого духа..." Отже в „Слові" і „Ділі" ігнорують історичні факти, а сі говорять якраз щось іншого. Доказом, що унія показалася животною і проявила широкий розмах і творчого духа є се, що вона проголошена в Берестю 1596 р. помимо страшної агітації ворогів унії, такого потентата як кн. Константин Острожський, таких письменників як Мартин Броневський, Іван Вишенський, Стефан Зизаній, Мелетій Смотрицький (його Тренос), Захарій Копистенський і інші, що засипували Волинь, Київщину, Білорусь своїми письмами; відтак Мелетій Пігас, александрійський патріярх, далі агенти російські, які снувалися по Польщі й перешкоджували унії — унія вже в перших літах обняла терен від Динабурґа і Полоцька почавши (Іллуксита і Якобштат, василіянські монастирі коло Динабурґа), цілу Білорусь, Литву (Вильно), Пінськ, Турів, Володимир, Берестє аж по Київ — (і тут був василіянський гр.-кат. монастир), відтак в 1624 принялася в Смоленську, навіть в Чернигові, а на полудни поширилася поза Каменець і Балту. Унія видала таких людей як Рутський, Йосафат Кунцевич, Потій, і інші;

*) А хтож видумав той східний обряд, відмінний від греко-кат. як не самі поляки?

МАШИНИ ДО ШИТТЯ SINGER-KAYSER

по найнищих цінах і на догідні сплати

ЮЛІЯН ЛОМАҐА

Львів, вул. Валова 11.

Телефон 28.70.

Одинока українська фірма в тій ділянці.

РОВЕРИ KAYSER-PUCH AUTOMOTO

від 190 зол.

959 10 25

Руйнують храм Христовий

В хвилі, коли се читаєте, лунають удари зелізних гаків, котрими розбивають і до фундаментів руйнують прекрасний Храм Христа Спасителя в Москві, одну з найвеличавіших святинь на землі. Про величавість тої церкви можна собі виробити поняття на підставі слідуючих даних: Той храм вибудовано по обіту царя Олександра І. в подяці Богу за спасення від французької інвазії під Наполеоном в 1812 р. Плян святині випрацював архітект К. Тон, а затверджено його в 1832 р. Місце на будову того храму вибрав уже цар Николай І. на березі ріки Москви, де стояв жіночий монастир. В цілі збудування того храму знесено згаданий монастир, знесено Церкву всіх святих і богато инших будівель. Для заложення могутних фундаментів вибрано 10.000 кубічних сяжнів землі. Угольний камінь під будову заложено 10. IX. 1839. Будова стін й укладання металевих частий даху та бань тревали 20 літ. Стіни і домівку виложено мармором, а в три роки потому почалося малювання і взагалі внутрішне прикрашування святині, що тревало ще 20 літ. Кождого року асиґновано по 60.000 рублів на роботи, а від 1863 відкрито на роботи коло тої церкви взагалі необмежений кредит. Значить: давано на ту ціль тілько гроший, кілько будуючі жадали. І так робили ще 17 літ тай нарешті скінчили працю в 1880 р. Посвячення й відкриття до ужитку величавого храму відбулося 26. мая 1883 р. вже за царя Олександра III. (в році смерти Карла Маркса).

Висота того храму виносить 48½ сяжень, а простір, який він займає, 1.500 квадр. сяжень. Над прикрасою тої святині працювало богато знаних мистців, між иншими такі визначні артисти як проф. В. Верещаґін (намалював сім картин), член Академії Мистецтв Семірадский (6 картин), баню малював акад. А. Марков, скульптурні праці виконали барон Кльодт, Лодановський, Рамазанов і інші найвизначніші мистці.

І всі ті богацтва краси і величі, присвячені Богу, здирають тепер і розбивають безбожні руки большевиків. Роблять це на приказ червоної влади. А на тім місци має бути поставлена т. зв. Палата Совітів Союза ССР, щось ні театр, ні цирк, ні вічева трибуна, де має бути саля на 15.000 осіб.

Храм Христа Спасителя в Москві це така величезна і солідна будівля, що хоч руйнування далеко лекше, ніж будування, то большевики предвиджують, що руйнування тої будівлі, котре вже розпочалося, треватиме до весни 1932 р. Не дивота! Адже ту будівлю будувала Росія в надії, що вона постоїть тисячеліття. Тимчасом не минуло й 50 літ від часу її посвячення й віддання до ужитку, як зачали її руйнувати. Якеж це поучаюче...

Ця сумна подія відбувається на наших очах тому, бо вже передтим було зовсім зруйноване правдиве релігійне життя на верхах російської суспільности. Відірвана від Апостольської Столиці православно-російська вітка Східної унія видала Синод Замойський, видала таку літературу як твори Потія, Йосафата Кунцевича, Іллі Мороховського, Льва Кревзи і инших, притягає до себе найбільшого свого ворога Мелетія Смотрицького. Отже думаємо, що унія показала себе досить животною. Висланники Рутського дійшли з успіхом на Балкан. Відтак поширилася унія на полудні в Семигороді, де над її поширенням працювали монахи Василіяне. Греко-кат. румунську митрополію в Альба Юлія основано 1697 р., епископства в Бляй (Блязендорф), Фогараш, Вел. Варадин над Дунаєм, які приступили до унії в тім часі, се діло василіянських монахів. В 1649 переходить на унію епископ Партеній зі своєю дієцезією Мункач. В 1816 створено друге епископство греко-кат. в Пряшеві. Унія поширюється і межи Сербами та Хорватами. На початку XVII в. основано для них епископство в Крижевцях. Належить згадати ще про епископство уніятське в Болгарії і навіть самій Греції (Каваляссі). Не завадить додати про епископства греко-кат. в Америці і в Канаді, а також про рух унійний в Росії й на Україні — навіть тепер під большевиками! О. Фйодоров і інші в Росії, о. Сабудзинський, о. Юркевич на Україні і инші, все це докази живучости унії та її розмаху, яких не бачать п. Ступніцкі в „Слові" і п. Свенціцка в „Ділі". Справді — гарна пара!

М. К.

СУКНА на убрання мужеські, візитові і спортові, костюми і плащі жіночі на реверенди для Всеч. Духовенства в великім виборі. — Товарі добірні. — Ціни низькі. — Поручає фабричний склад сукна

ЛЬВІВ, вул. РУТОВСЬКОГО ч. 7. (напроти катедри).

1027 1—15

ЛЮДВИК РАЛЬСКИЙ.

О. МИРОСЛАВ РІПЕЦЬКИЙ

ОСІНЬ ІДЕ...

Про урядження і ведення бібліотеки.

(Теорія і практика бібліотечної справи).*).

I.

Осінь з її довгими вечерами вже недалеко. Отже час звернути увагу на орґанізацію духового корму для нашого народу, т. зн. на бібліотеки.

В культурних країнах Західної Европи бібліотеки навіть у малих місцевостях, містяться у власних будинках, які складаються бодай з двох кімнат, призначених для книгозбірні, випозичальні і читальні. По стінах бібліотечних кімнат розвішені портрети письменників і вчених, відповідні образи і мапи. Тамошні бібліотекарі кінчать окремі бібліотечні школи або курси, де набувають теоретичного бібліотечного знання та вправляються практично у веденню бібліотеки. Лиш добре уладжена і ведена бібліотека може сповнити своє культурно-освітне, виховне післанництво, тому бібліотекар мусить знати головні засади бібліотекознавства, т. є. теорії і практики бібліотечного діла.

Слово „бібліотека" зложене з двох грецьких слів: книжка і полиця та означає книжки, уложені на полиці або в шафі. Щоби збір книжок можна назвати бібліотекою, мусить він бути відповідно приміщений і упорядкований.

Бібліотека повинна мати відповідне приміщення та уладження. Льокаль бібліотеки повинен бути у відповіднім місци, доступнім для всіх громадян, щоб могли вигідно випозичати і віддавати книжки. В мокрій і темній кімнаті скоро нищаться книжки, тому бібліотечна кімната мусить бути ясна і суха. Для меншої бібліотеки, що має до 200 книжок, вистарчить на переховання книжок шафа з пару полицями. Шафа на книжки повинна мати неошклені, поодинокі двері та по змозі, для заощадження місця, рухомі полиці, які давалисяб легко пересувати (спускати і підносити). В листвах бібліотечної шафи вирізані відповідні вглублення (заруби) в ціли пересування полиць відповідно до формату книжок. Щоб полиці не вигиналися під тягаром книжок, мусять бути зроблені з грубших дощок. Бібліотечна шафа не повинна бути висше двох метрів, щоб бібліотекар міг вигідно діставати бажані книжки з горішної полиці. Віддалення між полицями повинно виносити 20—25 цм., то є відповідно до висоти більших книжок. На одній низшій полиці складаються книжки великого формату і часописи; розуміється, оправлені в річники часописи надзвичайно підносять вартість бібліотеки.

Кожда книжка, яка видається читачам, повинна бути оправлена тому, що книжка непереплетена нищиться дуже скоро. Звичайно оправляється хребет і роги книжки в полотно, а решта оправи паперова. Тому, що оправа книжок коштує тепер дорого, не дається до оправи дешеві книжки, а коли видається читачам, вкладається їх в так звані обгортки з твердого паперу. Подерті книжки не повинен бібліотекар видавати читачам, поки не будуть оправлені. Малі поправки книжок переводить сам бібліотекар. В тій ціли треба мати в бібліотеці клей та прозірний папір, щоб підклеювати роздерті й ушкоджені сторінки. Через такий папір легко можна читати надруковане.

Щоби зберечи бібліотеку перед знищенням, треба знати способи боротьби зі шкідниками, що підточують книжки. У вогких і темних бібліотечних льокалях поширюються ріжні бактерії і маленькі комашки, які нераз цілком нищать книжки. Велику шкоду роблять книжкам пліснь і міль, які розводяться у вогких або занадто сухих мешканнях. В подертих і заплямлених книжках множаться заразки всяких недуг. Також великими шкідниками бібліотеки є ми-

*) Українська література про бібліотечну справу: С. Сірополко: Короткий курс бібліотекознавства, ст. 127, р. 1924. — Др. В. Левицький: Бібліотека, її орґанізація і ведення. „Госп. Кооп. Часопис", р. 1928. — Др. З. Кузеля: „Як закладати і провадити народні бібліотеки", ст. 32. — „Шкільні бібліотеки" — нарис їх орґанізації. Видав „Світ Дитини", ст. 83, р. 1927. — І. Крипякевич: „Народні бібліотеки". Пропамятна книга „Просвіти". — М. Галущинський: Укр. нар. бібліотеки і праця над поширенням книжки, ст. 15, р. 1926.

Церкви вже давню перед руїною цего величавого храму не мала в собі правдивої віри і привязання до Церкви. В Росії ледви чи була вже десь значніша скількість світської інтелігенції, котра не задля карієри а з переконання уважалаб Церкву потрібною. А висша верства править і рішає, отже з упадком царату російська інтелігенція вже давно передтим перенята поглядами, що „всяка релігія це забобон", видала наказ зруйнувати найвеличавіший храм у столиці держави. І православний народ задля куска хліба руйнує прекрасний храм, в котрім до недавна молився.

Нема сумніву, що коли большевицькі заправили не пощадили в Москві такого високо-мистецького памятника церковної штуки, то не пощадять згодом ні одної з наших церков у Київі та по всій Україні, — як тільки допуст Божий дозволить їм ще довший час карати наш нарід. І тоді пропаде там усяке культурне надбання та прийде час, все будувати на ново. Приготовляймося до того часу, працюючи в тіснім звязку з Апостольською Столицею над скріпленням нашої св. Церкви і народу.

Відомий німецький письменник, покійний вже о. д-р І. Клюг, описуючи упадок староримської держави в добі св. Амвросія, котрий пригадує сучасний нам упадок Росії, подає головну причину того упадку, котра є також причиною упадку царської Росії. Він пише: „Релігія Христа, котра ще в останній годині могла ратувати і спинити зсування в пропасть, була царською політикою гамована, що найменше в її публичній і соціяльній діяльности, — а поганська релігія не посідала сил, які моглиби протиставити себе занепадови. Христіянство давалоб цісареви, що цісарське, — але воно хотіло наперед давати Богу, що боже. Навпаки потанство: воно давало всьо цезарови, з терпимости котрого жило. І осоружне кадило візантійства (осоружне тому, бо кадило має сенс тільки як символ в жертві для святости Бога), опіянюючий запах того византійства, котре державну всемогучість клало на місце всемугочости Божої, були в цісарськім Римі лучше бачені, навіть у Валентініяна, котрий старався бути справедливим чоловіком. Правда, треба додати: справедливим в розумінні старинного світа, котрий не знав милосердя. Бо його девіза була: „Душа держави — справедливість, а душа справедливости — строгість"... Після того й поступав Валентіян... Девіза Амвросія звучала інакше ніж девіза його цісаря. У творі „Про обовязки слуг" формулує він засаду, після якої поступав: „Справедливість винні ми в першій лінії Богу, потому Рідному Краєви і родині, вкінці всім людям. Боронити свій Рідний Край у боротьбі проти варварів, в часі мира занятися слабими, охороняти братів перед насильством — це завдання справедливости".*)

*) Dr. I. Klug: Kämpfer u. Sieger, Lebensbilder heroischer Menschen. Paderborn, 1924. Ст. 89—90.

Вже надійшли останні новости на сукні — жіночі плащі в великім виборі, до фірми 1025 1—20

АНТІН УВІЄРА

Львів, ул. Галицька ч. 10, — до філій
В ТЕРНОПОЛІ, СТРИЮ, ДРОГОБИЧІ І ТАРНОВІ.

Шведам украли сигналову книгу

Зі Стокгольму доносять: Велику дивовижу викликала крадіж таємної сигналової книги шведської военної маринарки. Крадежи доконано на военнім кораблі „Филгія". Всі пошукування за книгою і злодієм остали безуспішні. Великий стокгольмський щоденник „Свенска Дагблядет" пише, що в часі останніх маневрів три большевицькі военні судна й одно підводне човно приглядалися шведським маневрам з дуже близької віддалі. Той щоденний твердить, що крадежи мусіла доконати організація радянофільських шведських моряків.

Новоотворений Заклад „LOTOS" **Арт. - фотографічний ЛЬВІВ, АКАДЕМІЧНА ч. 6. І. п.**
над фірмою Телічек, **вхід від вул. Хорущина 5.**
Поручається Шан. П. Т. Публиці. 964 14—30

Найскорше воєнне судно

Франція скінчила будову контрторпедовця „Епервіє". Він має 2.480 тон поємности, 5 гармат 5.5 цалевих, 220 осіб залоги і машини з силою 70.000 коний, котрі надають йому небувалу досі скорість 43 узлів (або 79 км.) на годину.

ДОПИСИ

ВЕРХРАТА (повіт Рава Руська). Дня 2. серпня 1931. на заклик Філії Т-ва Охорони Военних Могил в Раві Руській святкувало громадянство Верхрати память Тих, що згинули у визвольних змаганнях. — Вправді кожного року в одну неділю перед Повітовим Святом Борців, яке відбувається що року в Раві Руській, місцевий парох о. Хомінський відправляв Панахиду за Героїв України, — всеж таки цьогорічне свято належить виріжнити, бо відсвятковано Його величавіше. Старанням місцевої Старшини Пожарно-Руханкового Товариства „Сокіл", по середині Церкви уставлено на підвисшенні домовину з високим березовим хрестом, на якій зложено від місцевих Товариств вінки з гарними лентами і відповідними написами на них. Свято відсвятковано Службою Божою і Панахидою, та відповідною проповідю, присвяченою памяти Тих, що сповнили свій обовязок супроти свойого Народу і Рідного Краю. Підчас богослуження співав місцевий Сокільський хор. У святі взяв участь делегат Філії Товариства Охорони Военних Могил з Рави Руської. В часі богослуження громадянство Верхрати присутне на святі зложило квоту 20 зл. Ту квоту жертвовано на будову памятника Поляглим Героям. Було бажаним, щоби в слідуючому році за приміром Верхрати пішли всі наші села і тим самим дали доказ, що дорожать Тими, котрі згинули в обороні своєї вітчини і свойого Народу. — С. С.

РАВА РУСЬКА. **(Повітове Свято Борців).** Традиційним звичаєм кожного року українське громадянство Равщини святкує торжественно память Тих, що віддали своє життя за Волю Українського Народу. В цьому році відбулося це традиційне повітове свято в неділю, 9. серпня. Того дня українське громадянство без ріжниці політичних переконань почало збиратися на майдані біля церкви в Раві Руській вже перед годиною. 8. ранком. На свято зорганізовано зголосилися на жаль лише сокільські гнізда, а саме: з Махнова, Верхрати і Вербиці та Луговики з Корнів. Прибули також з поблизьких сіл церковні процесії, а іменно: з Потелича, Річок, Голого Равського, і Гребенного, щоби спільно поклонитися Тим, котрих у нестримних

ші, яких треба позбутися, щоб захоронити книжки перед знищенням.

Найкращим способом в боротьбі зі всякими шкідниками книжок є основне чищення бібліотеки, раз або два рази в році, яке найліпше переводити в літній порі, коли бібліотеки перестають функціонувати. Підчас чищення бібліотеки знимається книжки по черзі з поличок і основно обтирається їх з пороху та вичищується від плям, коли їх завважаємо; книжки розкладаємо на рядні проти сонця, щоб висохли, а стінки шафи і полиці змиваємо водою та витираємо сухою шматкою. Книжки ставимо на місце до бібліотечної шафи тоді, коли вогкість зовсім висохне, бо в противнім разі розведеться пліснь.

Розвиток бібліотеки залежить передовсім від бібліотекара. Без дбайливого і совісного бібліотекара не буде в бібліотеці ладу та не сповнить вона, хочби найгарніше зорганізована, свойого важного виховного завдання. Успішне ведення бібліотеки вимагає праці і значного теоретичного і практичного знання і досвіду бібліотекаря.

Щоб бібліотекар міг собі дати раду у веденню бібліотеки та щоби для читачів був добрим дорадником при випозичуванню книжок, повинен він бути очитаною людиною, та обзнакомленою з основними засадами бібліотечного діла. Бібліотекар повинен знати зміст книжок, які находяться в бібліотеці, щоб міг поручити читачам відповідні книжки, бо тільки тоді сповнять вони своє культурно-освітне завдання. Очитаний бібліотекар притягне до бібліотеки навіть байдужних горожан тому, що потрафить заохотити їх до читання. Примінюючи лектуру до віку, успосіблення і хисту читачів, керманич бібліотеки зможе дібрати їм відповідну інтересну книжку.

Бібліотекар повинен часто розговорювати з читачами на тему прочитаних книжок та розпитувати, котрі книжки подобалися їм найбільше. Слухаючи розмов і ріжних заміток читачів, бібліотекар постійно збільшає свій досвід в бібліотечній справі. Враження і замітки читачів з прочитаної лектури і досвіди пороблені в часі випозичування книжок стануть для бібліотекаря цінним матеріялом для дальшої праці. Дуже корисно для загалу, коли бібліотекар у пресі ділиться своїм досвідом зі своєю суспільністю та пише статті про те, що читачі говорять про перечитані книжки.

Щоби бібліотекар виконував приняті на себе обовязки совісно і точно, та щоби можна йому повірити ведення бібліотеки, мусить він бути чесний і точний та мати досить вільного часу, особливо в неділі і свята. Точність бібліотекаря приучить і читачів до точности і до придержування означеного часу. Коли бібліотекар приходить неточно й опускає означені бібліотечні години, то читачі тратять охоту користати з такої бібліотеки. Бібліотекар повинен бути чемний для всіх без винятку, бо нечемним поведенням може зразити читачів до бібліотеки.

За збереження бібліотечного майна відповідає бібліотекар, тому повинен він приучувати читачів до пошанівку книжок та пильнувати, щоб читачі віддавали випозичені книжки неушкоджені. Він мусить часто звертати увагу читачам, щоб обережно обходилися з книжками і ніколи не слинили пальців, коли обертають сторінки, щоб не брали книжок забрудженими руками та не читали при їдженню, щоб дома держали позичені книжки в безпечнім місци та хоронили їх перед заплямленням, знищенням або ушкодженням. Треба перестерігати, щоб читачі не загинали кінців карток, не нищили оправи, не мазали та не робили на книжках ніяких записок ні знаків. Намічені ушкодження треба направити перед поновним виданням книжок до читання. Бібліотекар мусить конечно стягати вартість шкоди, заподіяної в книжках, щоби привчити читачів до пошани й обережного обходження з книжками. Всі ті уваги добре виписати на стіні або на папері і прибити на бібліотечній шафі.

Найліпше як бібліотекар є інтеліґент; коли се неможливе, треба бібліотекаря докладно поучити про його обовязки та бібліотечне діловодство. Бі-

ЦЕРКОВНІ СВІЧКИ
990 ІНЖ. К. КОТЕЦЬКИЙ і С-КА 10-12
Спілка з обмеженою порукою.
ВСЯКОГО РОДА ПОРУЧАЄ ФАБРИКА
ЛЬВІВ 15, ВУЛ. ОКРУЖНА (бічна Кульпарківська) ч. 9. — Тел. 57-48.

наших поривах до Волі між нами не стало. По середині церкви на підвисшенні стоїть домовина з високим березовим хрестом, — обложена ріжнома-нітними вінками від товариств й установ повіту, а біля неї почесна сторожа, яку держали Соколи і Луговики на зміну. О годині 10.30 почалася Торжественна Служба Божа з панахидою при співучасти 17 священиків, яку відправив о. декан Карпевич, парох з Монастирка. По Панахиді, о годині 12.30 почав уставлятися похід на місцеве кладовище, до могил, в котрих спочивають найкращі Сини нашого Народу. Спершу церковні хрести й хоругви, за ними делеґати культурно-освітних і економічних установ з 69 вінками, з ріжнобарвними лентами і відповідними на них надписами зі слідуючих місцевостей: Рави Руської, Хлівчан, Потелича, Стаїв, Корчева, Річок, Корнів, Любичи-Камеральної, Махнова, Піддубець, Ульгівка, Гійча, Гребенного, Лав-Кіптів, Верхрати, Вільок Мазовецьких, Вербиці, Угнова, Смолина, Немирова, Камінки, Боброїдів, Старого села і Тенетиськ. — За вінками духовенство у багряних ризах переважно равського деканату, бо з немирівського були на жаль лиш о. З р а д а, парох зі Щирця і о. Фігар з Улицька, а з угнівського деканату не було ні одного. За духовенством хор читальні „Просвіти" з Потелича під проводом студента Вп. Мастикаша Миколи і д у т а о р х е с т р а читальні „Просвіти" з Немирова, під проводом Вп. професора Кипріяна Івана, яка на переміну з хором приграваля і підчас богослуженя у Церкві. За орхестрою уставилися „Соколи" і „Луговики", а за ними маса народу з цілого повіту. При звуках сумної пісні похід перейшов вулицями міста до місцевого кладовища на Могили Тих, що своїми кістьми мурували шлях до кращої будучности нашого Народу. Тут над прибраними Могилами українських Героїв о. декан Карпевич при співучасти духовенства відправив Панахиду, а о. Кулинич, парох з Камінки Нової виголосив відповідну до хвилі проповідь.

Підчас співу „Вічная Память" усі хоругви похилилися і прикрили Могили Борців, а делеґати з вінками стали на позір. — По співі „Вічная Память" орхестра відограла вязанку стрілецьких похоронних пісень і національний гимн, а делеґати зложили на Могилах вінки. По зложенні вінків похід вернув під Церкву, де і розвязався. Слід зазначити, що в цьому році, з виїмком постерункових, а саме постерункового зі Щирця, який в некультурний спосіб відобрав два вінки делеґатам від установ з Улицька, і постерункового з Гребенного, який в цей сам спосіб відобрав вінки делеґатам з Любичі, Гребенного і Тенетиськ, — власти адміністраційні підчас свята не робили жадних перепон. — С. С о в и к.

НА ШКІЛЬНИЙ СЕЗОН! НА ШКІЛЬНИЙ СЕЗОН!
КНИГАРНЯ „РІДНОЇ ШКОЛИ"
ЛЬВІВ, СИКСТУСЬКА Ч. 20.
1014 (Дім Народної Гостинниці) 4—6
поручає шкільні книжки й шкільне приладдя на вигідних умовах.
В ювилейному році „Р і д н о ї Ш к о л и" піддержім масово змагання цього Товариства.

Мусоліні у Ватикані

З Риму доносять, що дійшло до засадничого порозуміння між Ватиканом і фашистами. До полагодження остали ще лиш деякі формальні справи. Суть спору розглядала окрема папська комісія. Один з членів комісії відбув зі св. Отцем довшу розмову. Відтак відбулася друга конференція з участю кард. Пачелі'я. Перед тим св. Отець приняв італійського амбасадора Беррі'я. На авдієнції ствердженo, що спір треба уважати закінченим. Один паризький щоденник доносить, що Мусоліні був у св. Отця на авдієнції, підчас котрої обговорено зміни в латеранській умові, примінені до теперішних умовин. Мусоліні згодився на це, що з біжучим шкіль. роком студенти Католицької Акції знов зачнуть свою діяльність.

З РЕЛ.-ЦЕРК. ЖИТТЯ

Річниця інтронізації Пія X. Дня 4. серпня с. р. з приводу вступлення на престол папи Пія X. в підземеллях базиліки св. Петра над гробницею того великого папи відправлено заупокійну Службу Божу, якої вислухали маси народа.

Конкурс на працю про енцикліку „Рерум Новарум". Католицький університет у Медіоляні розписав міжнародний конкурс на працю п. з. „Вплив енцикліки Рерум Новарум на сучасне життя". Речинець конкурсу упливає з кінцем б. року. Нагорода за найкращу працю 20.000 ліpів.

Новий латинський епископ-суфраґан у Перемишлі. Св. Отець іменував о. пралата дра Франца Барду, ректора архідієцезальної семинарії в Кракові, титулярним епископом Медеї й епископом-суфраґаном перемиської діецезії латинського обряду. Номінат родився 1881 в Мшані Долішній. Гімназію скінчив у Кракові, богословські студії в Римі. Ординований 1904. Якийсь час був професором духовної семинарії в Познані, потім працював як катехит у Кракові. Опісля був ректором госпіції польських священиків у Римі. Вернувши з Риму був катехитом жіночої гімназії. Перед роком іменовано його ректором дух. семинарії в Кракові.

Знаменний проект. КАП подає, що ходять поголоски, будьтоби в міністерстві релігійних ісповідань опрацьовано проект реорганізації департаменту віроісповідань. Та „реорганізація" має полягати на зліквідованню католицького відділу і створення в департаменті двох відділів ісповідань християнських і нехристіянських. Католицький відділ у департаменті істнує від початку повстання польської держави. Треба було дочекатися аж теперішної ситуації, щоби подібний масонський проект міг оглядати денне світло. Справа „реорганізації" ще не вирішена, бо має перейти ще через ухвалу ради міністрів.

Успіхи місій. „Товариство заграничних місій" в Парижі оповістило звіт за 1930 рік. Читаємо там, що в 36 провінціях, в Китаю, Японії, Індіях і Індохіні, до яких згадане товариство посилає своїх місіонарів охрещено протягом 1 року 31.528 дорослих і 63.175 дітий. Крім сего уділено 102.385 хрещень умираючим поганським дітям. Населення цілої тої території має 230,000.000 душ, з чого 1,662.900 е вже католиками. Т-во Заграничних Місій повстало 1660 р. в Парижі. Нині удержує воно своїм коштом 2.873 шкіл. В тих школах учиться 155.600 дітий.

Скасовання корабельних капеляній в Еспанії. Окремим декретом еспанський республиканський уряд усунув всіх тих священиків, котрі як капеляни служили при маринарці на еспанських кораблях. За причину подано, що держава на їх удержання „не має фондів". Однак у военній фльоті капелянів ще задержано.

Коло 200 лікарів французьких і чужих взяло участь у стверджуванні чуд в Люрді від травня до серпня с. р.

Мснр. Егідій Лярі, авдітор Нунціятури в Ріо де Жанеіро, висвячений кард. Сінчером, секр. св. Конґреґації для Східної Церкви на еп. (тит. архиеп. Тиру), призначений на Апостольського делеґата до Персії. Делеґатура в Персії основана Папою Піем IX. 1874 р. має осідок в Тегерані.

бліотекар навіть в невеликій бібліотеці має досить богато праці. Він замовляє книжки і дає до оправи, значить і вписує до катальоґів, уставляє книжки в бібліотечній шафі та випозичає, веде статистику бібліотеки і рахунок приходів та розходів. До успішного ведення бібліотечного діловодства потрібні отсі книги: 1) Інвентарний катальоґ, то є спис усіх книжок в такім порядку, як вони приходять до бібліотеки; 2) Поазбучний, поіменний катальоґ після авторів книжок для ужитку читачів; 3) Книга випозичаючих для запису читачів по черзі вступу їх до бібліотеки; 4) Підручна книга, де записуються грошеві приходи і розходи, які книжки бібліотекар замовив і віддав до оправи, статистику бібліотеки й адреси видавництв і книгарні.

У б і л ь ш и х бібліотеках повинен ще бути катальоґ місцевий, катальоґ картковий поазбучний і катальоґ фаховий після відділів книжок.

Всі книжки бібліотечного діловодства повинен бібліотекар вести точно і старанно та найменше раз в році виготовляти звіт з руху в бібліотеці, статистичний виказ (стан книжок з початком року, приріст книжок в останному році, скількість читачів і випозичення книжок, котрі книжки читано найбільше і кілько разів).

Бібліотека сповняє успішно своє завдання, коли випозичає як найбільше книжок. Час, визначений на випозичання книжок, повинен бути сталий і так вибраний, щоб бібліотекар і читачі були свобідні: найліпше в неділі і свята, а в зимовій порі ще раз або два рази на тиждень вечером. Випозичування книжок повинно бути безплатне або за невеличкою оплатою, яку читачі радо зложать, коли побачать, що її обертається на поширення бібліотеки.

Щоби знати, хто випозичав і які книжки, мусить бібліотекар все докладно записувати і вести окремий спис позичаючих в формі книжки. Кождий позичаючий дістає в тій книжці окрему сторінку і тут вписується число позичаючого в такім порядку, як вступає до бібліотеки та його назвиско і записується число випозиченої книжки (або заголовок), дату випозичення і віддання книжки, а з боку всілякі уваги.

На підставі сеї книги позичаючих у більших бібліотеках виставляється читачам леґітимації-посвідки, якими вони мають все виказатися при випозичанню книжок, щоб бібліотекар міг відразу знати, яке їх число в бібліотеці.

Найвідповідніше провадити картотеку читачів, то є картки читачів на окремих картонових листках (величини почтової кореспондентки) з відповідними рубриками, укладаючи їх поазбучно. (Кінець буде).

—o—

Треба все дивитися на найясніщу сторону річи (Єремія Бентгем).

ЛІТЕРАТУРА — НАУКА — МИСТЕЦТВО

ПРОФ УНІВ. Д-р А. DEFANT

ЛЕДЯНІ ГОРИ НА МОРЯХ

Відки вони беруться, як виглядають, де і чим небезпечні.

Зустрітися на морі з ледяною горою се величавий вид, але і жахом проймаючий: бо хто не памятає описів страшної катастрофи з „Титаніком", що розбився в зустрічі з ледяною горою?

Така пливуча гора виринає мов дух з імли на морі, величезна — й несамовито спокійно та без шуму пливе своїм шляхом, небезпечна для корабля, котрий нагло побачить її перед собою. Могутні ледяні велитні дивних форм і красок разом з меншими товаришами прямо бльскують звичайний шлях кораблів з Европи до Ню Йорку і Квібеху. Ледяні гори особливо небезпечні для скоро пливучих кораблів, тим більше, що й вони самі розмірно скоро зміняють своє місце. І до того найчастіше можна їх зустріти якраз на тій смузі моря, де часто появляється густа мряка, а саме на полудне від новофунляндської лавиці. Належно оцінюючи ту небезпеку, міждержавна Лондонська Конвенція з 1914 р. установила постійну „ледяну службу" на тих водах, т. зв. „International Ice Patrol Service", котру від тоді виконують головно американські кораблі (U. S. Coast Guard) для загального безпеченства.

Віджиж беруться ті ледяні гори, як вони творяться і як дістаються на тепді моря?

Ледяні гори повстають по части на морі, по части на суші.

На морі повстають вони з морського леду, котрий замерзає доперва при —2°, а це тому, що в морській воді є сіль. При замерзанні вода гусне і кристалізується в плиточках, котрі творять пластично-ціпку масу, що милями покриває море на півночі, майже рівним покривалом. Се т. зв. Ледяні Поля. Лід їх ніколи не є грубший як на 2—3 метри, бо лід як злий провідник тепла раз утворившися, сам не допускає, щоби студінь глибше сягнула в воду. Ті ледяні поля не довго задержують свою первісно рівну поверхню. Морські филі бють у них з долу, бурі зверха. Головно приплив і відплив моря ломить ті ледяні поля на більші і менші криги, котрі знов змерзаються до купи. Коли надійде сильніша буря, то знов ломить ті позмерзані криги й одну вбиває в другу немов клинами, зсуваючи їх на високі купи. Так повстає дика суматоха позсуваних зломів леду, високих і на 20 метрів, що виглядають мов скалисті гори. В часі бурі все те серед несамовитої тріскотні і шуму — йде в рух. Страшні стискання ломлять все, що між ті леди попаде, хіба, що витиснуть щось на верх. Подорожники по північних морях, як Вейпрехт, Фрітйоф Нанзен, Сведрун і ин., котрих кораблі схопили ті леди в свої обійми, живо і ясно описують важку боротьбу з тими ледяними полями. Багато кораблів пропало в тій боротьбі, як пр. перед кількома літами шведський полярний корабель „Антарктіка" Норденскельда, що працював в полуднево-полярних околицях. Тільки кораблі спеціяльної будови, як пр. „Фрам" Нанзена, можуть сяк-так опертися великанській силі натиску того леду.

На студених морях північної й полудневої півкулі творяться ледяні поля інакше, а саме: на північнім морі повстають вони головно в проливах, між островами й земними язиками, а на полудневім студенім морі здовж земного поясу антарктичної суші. У проливах ті ледяні поля, коли зачинають рухатися, більше небезпечні, ніж на студенім морі коло полудневого бігуна, де вони вільно поширяються на широкім морі. Там повстає ще й окрема форма ледяних криг: округлі плити, з піднесеними до гори краями, що виглядають мов великі пляцки.

На півночі, приблизно в місяці травні, зачинає лід тріскати а студені морські струї несуть його з високої півночи у великих масах аж на Атлянтійський Океан. Та тут уже тепліша вода й ледяні криги досить скоро тають і не становлять уже великої небезпеки для мореплавства.

Зовсім інакше мається річ з тими ледяними горами, котрі повстають на суші. Вони творяться з ледівців. Могутні ледівці в полярних околицях сягають звичайно аж до моря. Кінці їх зсуваються щораз більше з берегів суші в море і час до часу вриваються. Часом ті жінці ледівців бувають дуже високі і на кільометри довгі. Отсе й є ті небезпечні ледяні гори, що пливуть морем і загрожують мореплавству.

На північній півкулі нашої землі найбільше таких ледяних гір походить з ледівців Гренляндії, а саме з довгих фйордів (заток, саг) її західнего побережа. В тих вузьких, ледом заповнених фйордах стоять вони нераз роками. В зимі замерзають, літом знов увільняються, аж поки не випливуть на отверте море. Там поривае їх студена морська струя, що пливе попри півостров Лябрадор і несе на Атлянтійський Океан. Коло Нової Фунляндії дістаються вони вже в теплішу воду, а саме в струю, звану Гольфштром і тають. Тільки розмірно невелика частина ледяних гір обпливае новофунляндську лаву і пливе дальше на полудне. Останки їх допливають аж до 40° геогр. ширини, але тільки по американськім боці. Коло Европи, котру обливае теплий Гольфштром, ледяні гори ніколи не допливають до тої ширини. Тільки в р. 1836 виїмково бачили ледяні гори на полудне від островів Фарер на 61° ширини. Цікаво, що не тільки до берегів Норвегії, але навіть до берегів північної Росії та Сибірі ледяні гори не допливають.

Хоч які могутні бувають ледяні гори, котрі пливуть від Гренляндії, то вони розмірно малі в порівнанні з ледяними горами студеного моря на полудневій півкулі. Причина того в тім, що підбігунові землі на полудневій півкулі довкруги облиті студеним морем і постійно оточені грубим панцирем леду, котрий при їх берегах виглядае як прямовисна барієра. Грубість тої ледяної барієри доходить там до 50 і навіть до 100 метрів! Там відриваються і зсуваються в море кусні леду великанської довготи, що доходять і до 15 клм. Вони бувають на 30 до 40 м. високі. Морські струї й сильні в тих околицях вітри несуть і женуть ті великанські ледяні гори в океани Атлянтійський, Індійський і Спокійний. На Атлянтійськім Океані доходять вони навіть до 45° полудневої геогр. ширини, заки стопляться в теплій воді. Пливучи й таючи, прибирають вони надзвичайно дивні форми — з глибокими печерами й високими, немов склепленими луками, брамами та філярами. Виглядають мов зачаровані палати з казки незвичайної архитектури, що блистять у золотистім сяйві сонця білим блиском снігу і зелено- та кобальтово-синіми красками прекрасних печер і ніш. Викликають сильне, блискуче й могутне враження ледяних замків, мають часом чудової краси пасма синьої краски і ленти просто казочних форм.

В північній части Спокійного Океану нема ледяних гір. А в північній части Атлянтійського Океану ледяні гори, хоч не бувають аж такі довгі як на полудневім Студенім Морі, то висотою часом ще перевишають їх. Вся їх висота (то значить разом з тою, котра знаходиться під поверхнею моря) буває 4 до 6 разів більша ніж та, яку видно над поверхнею моря. А вистаюча з води їх часть звичайно дуже зубчаста і повна всяких заглиблень, ніш і дір. Велика маса леду тих пливучих гір, укрита під водою, робить їх особливо небезпечними для морської плавби. Брами, які творяться в ледяних горах, бувають часом такі великі, що ними міг би переплисти навіть великий корабель (якби не боявся і міг наблизитися до тих брам).

Відриваючись з місця свого творення, забирають ледяні гори з собою все, що на них та в них знаходиться й несуть далеко в океан. Таким чином можна бачити, як на теплих морях зриваються з останків тих ледяних гір цілі кольонії північних птиць пінгвінів і летять на північ. Окрім того несуть ледяні гори більше і менше каміння, всякої форми рінь і пісок з північних околиць в напрямі до рівника. З того матеріялу збудована в більшости велика новофунляндська лавиця, до котрої розбивається більшість ледяних гір, що пливуть від берегів західної Гренляндії та зустрівшися з теплим Гольфштромом, тають і розпливаються, раз-у-раз збільшаючи насипи принесеним з півночі матеріялом.

Подав А. Ч.

——o——

НОВІ ВИДАННЯ

ВІДОЗВА ДО ВСЕЧЕСНОГО ДУХОВЕНСТВА СТАНИСЛАВІВСЬКОЇ ЕПАРХІЇ О ПРЕСІ ЯК ДУЖЕ ВАЖНІЙ ЗБРУЇ НИНІШНОЇ ДОБИ. Станиславів, 1931. Накладом Епископського Ординаріяту. Ст. 13, +(3) вел. 8°.

Та відозва Преосвященого Григорія, Епископа Станиславівського, складається з двох частий. В першій говориться про пресу і її значіння, в другій про пресу в душпастирській праці священика. В першій части подані м. і. найсильніші вислови Пап і ріжних діячів про значіння преси, в другій части дійсно практичні вказівки для священика, оперті на довголітнім досвіді. Відозва та настільки важна й актуальна, що подамо її в слідуючім недільнім числі „Н. Зорі".

ЯВОРІВЩИНА. З її минулого й сучасного. Зі світлинами. З нагоди 50-ліття заложення першої української читальні в Яворові. 1931. Накладом Філії Т-ва „Просвіта" в Яворові. З друкарні Едварда Шпильки в Яворові. Ст. 32, вел. 8. Ціна 1 зл.

За прикладом Жовківщини видала й Яворівщина свою пропамятну книжечку. Се поява безперечно відрадна, бо такі видання сильніше привязують духово до своєї Батьківщини цілі покоління. Побажатиб, щоб усі наші повіти так у Галичині, як на Буковині, Волині й Закарпаттю спромоглися на такі невеличкі історичні й культурні огляди. Вони мало коштують а можуть принести більше хісна, ніж на перший погляд думається. На зміст сего видання складаються коротенькі та цікаві праці пп. М. Голубця, Дра М. Андрусяка, Е. Яворовського, С. Харамбури й одна анонімна статейка, 10 ілюстрацій й одно факсіміле протоколу перших Загальних Зборів Читальні „Просвіти" в Яворові з 16. X. 1881 р. З тих ілюстрацій можнаб поробити ще видові карточки для переписки, як це водиться у всіх культурних краях: там, де приїдете, скрізь одержите в складах

паперу і книгарнях місцеві видові карти. — Тут звернемо увагу на одну стилістичну необережність у цінній і цікавій статейці „З історії українського культурного та національного руху Яворівщини XVII—XIX ст.“ Там є таке речення: „Привязані до православної віри яворівські міщани вели завзяту боротьбу з католиками“. Вправді далі пояснено, що тоді православними були Українці, а католиками Поляки, одначе з огляду на сучасні відносини, коли є вже й Українці привязані до католицької віри, таких зворотів як вище наведений треба рішучо уникати, бо вони можуть бути ворогами нашої католицької Церкви використані для релігійної руїни між народом. „Бачиш, мовляв, колись наші люди були привязані до православія, а тепер що?“ Отже коли порушується таку тему, треба безумовно написати, що в часах кождої релігійної боротьби є й консерватисти, котрі держаться старого навіть тоді, коли воно стоїть під кождим оглядом нище. Так було і в нас в часах, коли наші Владики заініціювали поворот до єдности з Апостольською Столицею. Думаємо, що в інтересі поширеная таких видань булоб, колиб їх перед друком переглянув священик, який має інтерес до таких справ, а такі священики є прецінь у кождім повіті. Тай ще одна замітка: Коли в книжочці є поверх 10 світлин, то чомуж не подано світлини найцінніщого памятника старої нашої архітектури, старої церкви і дзвінниці? Вони стоять напроти монастиря СС. Василіянок, при котрім є наша найстарша дівоча школа в Галичині.

ЗОЛОТИЙ КОЛОС, календар на рік 1932. Перший наклад. Видруковано 50.000 прим. Львів, 1932. Накладом Івана Тиктора. Ст. 181. Ціна 2 зл.

Календарі, які від пару літ видає п. Тиктор, своєю популярністю і спритом в укладі матеріалу зачинають брати верх над усіми иншими. Та чим більше поширення тих календарів, тим більше повинност уважати, що в них пишеться. Нпр. в сім календарі знаходимо статейку про Ів. Франка а в ній таке речення: „Став духовим батьком ц і л о г о народу, до якого почали відноситися з пошаною всі партії, ц і л и й народ, молодіж і діти“. Таким тоном писана ціла стаття, без найменшого натяку на те, що в діяльности Франка були й шкідливі моменти. Ніхто не перечить, що Франко був перворядний талант і дуже робучий чоловік, алеж годі замикати очи й на його довголітну, крайно шкідливу й до смерти нерозкаяну протицерковну й навіть атеістичну діяльність. Вона тим більше розкладала моральну силу нашого народу, чим більша була здібність того письменника. Отже в видавництві, призначенім до масовсго поширення, не повинност поручати в с ю його діяльність і вихваляти його як „духового батька“ в с е г о народу. Се по перше неправдиве, бо велика більшість нашого народу ще віруюча і тому духового батьківства пок. Франка ніяким чином не може признати якраз у найважнішій области духа; по друге таке ставлення справи являється просто пропагандою всего, що Франко дав, а він поруч корисної праці на літературнім і науковім полі дав і богато ярко шкідливого. Думаємо, що поширювання таких річий не вийде згодом на добре ні видавництву, ні народній справі. До того всего шановний автор тої статті, Ю. Ш., се той сам, що співробітничає і в католицьких „Дзвонах“ (гл. ч. 4—5, на ст. 253—7). Ми уважаємо його здібним письменником і поетом, але мусимо підчеркнути, що так робити не годиться. Треба вибирати: або співробітничання в катол. органах, або безоглядне вихвалювання Франка. Одно з другим погодити неможливо, бо се дуже недобре вплине і на суспільність і на автора. — А. Ч.

——o——

ПОЛІТИЧНІ ВІСТИ

КОНДОЛЄНЦІЮ вдові по пок. Голуфку вислала Укр. Парлям. Репрезентація. Заяву ту підписали Загайкевич і Великанович.

НА КОНҐРЕСІ НАЦІОНАЛЬНИХ МЕНШИН промовляла першого дня по полудні посолка Мілена Рудницька, характеризуючи польське правління на українських землях і підчеркуючи невиконання Польщею міжнародних зобовязань у справі автономії для Сх. Галичини. Вона описала також пацифікацію. Промову її, як доносять з Женеви, часто оплескувано, хоч предсідатель Вільфан переривав їй нераз. У президії зїзду засідає від Українців пос. Пеленський, котрий заступає Дм. Левицького.

„ВЄК НОВИ“ накинувся на ВПреосв. Митрополита і Його оточення за те, що не осуджують террору з приводу убийства посла Голуфка. Те число „В. Н.“ сконфісковано. Дійсно дивно, що „В. Н.“ не знає Пастирського Листа всего нашого Епископату, в котрім недвозначно осуджено террор.

КРАКІВСЬКИЙ „ІЛ. КУРЄР“ пише, що „колиб по злочині доконанім на особі великого приятеля українського народу знов появилися голословні заяви, то ніхто їх поважно не візьме“. Він домагається від українських політиків зорганізування контракції проти террору, але як ту контракцію малиб ті політики зробити, не пише, тільки страшно лає взагалі всіх Українців без розбору, підсичуючи в той спосіб і без того крайно напружені відносини.

РАДА СОЮЗУ НАРОДІВ розпочала наради. Перше засідання, на котрім усталено порядок нарад, було довірочне. Нарадам проводить еспанський делегат Леру.

УКРАЇНЦІ І ДИМІСІЯ АНҐЛІЙСЬКОГО УРЯДУ. АТЕ пише: З ініціятиви Коновальця відбулася в Женеві нарада українських еміґрантів, в котрій м. і. взяв участь д-р Панейко. Димісія попереднього кабінету Мек Дональда, а особливо димісія Гендерсона викликала консернацію серед протипольських українських кол. На нараді укр. еміґранти мали виготовити плян пропаганди у звязку з сесією Союза Народів й у звязку зі зміненим політичним положенням. Рішено звернутися до нового англійського міністра заграничних справ льорда Рідінґа з меморіялом про політичне положення українського населення в Польщі.

„ЖЕЧПОСПОЛІТА“ подає сензаційні ревеляції свого париського кореспондента, що димісію робітничого уряду Англії спричинили фінансові махінації американського „короля“ міліярдерів Морґана, котрий є противником германофільської політики попереднього уряду Мек Дональда.

БОЛЬШЕВИКИ добиваються від Франції ліквідації діяльности грузинського (меншевицького) представництва в Парижі й виключення грузинського представника з дипльоматичного списку

СТАЛІН возьме участь в маневрах совітської армії, котрі відбудуться в петроградській окрузі у вересні б. р.

НАЙКОРОТШУ КОНСТИТУЦІЮ, бо зложену лише з шести параґрафів, має Абісинія. Проголосив її недавно теперішний цісар „неґус неґесті“ Рас Тафарі, знаний зі своїх модерністичних поглядів. Абісинія дістає парлямент, зложений з двох палат. Послів назначують поодинокі провінції, затверджує їх цісар. Невільництво правно знесене, одначе на ділі дальше істнує.

КОНҐРЕС НАЦІОНАЛЬНИХ МЕНШИН в Женеві закінчив свої наради. Між ін. ухвалив резолюцію, якою звертає увагу Союза Народів на проблему охорони національних меншин і висловлює надію, що на будуче петіції національних меншин Союз Народів буде докладніше розглядати.

НОВИНКИ

Попередне число „Н. Зорі“ одержали наші читачі значно пізніше їзза довгого ждання на те, що в нім сконфісковане. Супроти того ми могли се число випечатати замість ві второк аж в четвер.

Наслідком останніх подій уступають зі своїх становищ начальник виділу безпеченства Роговский, командант поліції інсп.. Грабовский, дрогобицький староста Порембальський і повіт. кмдт надком. Крупа („Г. П.“).

Згорів Обертин. В середу рано вибухла пожежа в Обертині та знищила ціле місточко. Сотки мешканців без даху над головою.

Розстріляли в Берестю над Бугом поручника Гумніцкого на підставі присуду військового суду за шпіонажу й державну зраду.

Інститут для дівчат у Перемишлі святкуватиме 14. жовтня ц. р. ювилей свого 50-ліття. Що сталося з тим Інститутом, представлене докладніше в книжці „Гр. катол. Церква й українська ліберальна інтеліґенція“.

Поголоски про підвисшення оплат на університетах показалися неправдиві. Висота універ. оплат така як минулого року.

На терені тернопільського воєвідства розвязано з наказу політичних властей слідуючі українські організації: тов. „Луг“ в Скалі, в Озерянах, в Березовиці Вел., Байківцях, Чернихові, Дичкові і Романівці, Філію „Просвіти“ в Козовій і „Сокіл“ в Товстолузі.

5 ґімназ. учеників коломийської ґімназії й одного магістра прав увязнено у звязку з нападом на почтовий амбулянс коло Печеніжина.

Увязнено богатого купця у Львові Л. Аппля, власника великого оптичного і радійового магазину. Аппля увязнено у звязку з великим банкроцтвом.

Мін. Залеский предложив прем. Присторови, щоби збудувати в Трускавці памятник бл. п. Т. Голуфка.

Ревізію в апеляційнім варшавськім суді перевела поліція. Ся ревізія стоїть у звязку з увязненням урядника цего суду Фіялковского, якому власти закидають комуністичну агітацію. В червні б. р. зліквідовано групу комуністів, урядників Найвищого Суду.

Рій пчіл напав на склеп з солодощами Гаєвского у Варшаві. Пчоли над вечером відлетіли.

У Варшаві зачав виходьти два рази на тиждень часопис у французькій мові „Еко де Варсови“ (на місце „Мессаже Польоне“).

Німецька докладність. Жінка власника готелю в районі „Зібен Ґебірґе“ над Райном вродила дочку. Батько поїхав до найблизшого села Кеніґсвінтер, щоб зареєструвати дитину. Одначе там сказали йому, що його готель положений вправді коло самої границі території села, але знаходиться вже на території громади Долендорф. Батько поїхав до Долендорфу, але там сказали йому якраз навпаки. По довгих переговорах представники обох громад зложили окрему комісію, котра баїхала до готелю, щоб на місці ствердити, куди переходить гранична лінія. Члени комісії взяли з собою мапи й докладні геодезійні інструменти і на своє здивування ствердили, що гранична лінія переходить не тільки через сам готель, але точно через спальню і перетинає на дві рівні половини ліжко, на котрім уродилася дитина! Прийшлося переслухувати акушерку, котра зізнала, що дитина вродилася на тій частині ліжка, котра стоїть на території Кеніґсвінтера, куди й приписано дитину. Справа стала така голосна, що нею зацікавилося навіть пруське міністерство внутрішних справ. Нема то як німецька докладність!

Редукція цін на мужеську гардеробу актуальна. Згідно з оголошеною знижкою цін суконних матеріялів повідомляє фірма А. Віттельс, текстильні склади у Львові, вул. Рутовського 7. напроти катедри, що доставляє вибагливу мужеську гардеробу на міру з першорядних бельських матеріялів, виконану фаховою силою Фейлєром, у таких цінах: 1) Маринаркове шевйотове вбраня зол. 130.—, 2) візитове вбраня зол. 160.—, весняно-осінний раглян зол. 160.—, 4) тренчкот зол. 130.— і т. д. — Фірма А. Віттельс, текстильні склади у Львові, вул. Рутовського 7. одержала на теперішний сезон останні новости суконних матеріялів на жіночі плащі, костюми і сукні, які продає по дуже доступних цінах, а саме в наслідок пороблених сею фірмою в останнім часі корисних закупів у бельських фабриках. 986 б) 2—100

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

Др. МЕД. БОГДАН НЕДІЛЬСЬКИЙ, б. ерев зубної клініки ім. унів. в Празі, **отвирає з днем 8. вересня б. р. дентистичне заведення в Станиславові при вул. Собіського ч. 38.** 1022 1 1

Ліжка мосяжні і залізні. Ліжочка діточі сітки і матераци, ліжка полеві ріжної системи в великім виборі і по найнизших цінах, поручає за готівку і на рати **магазин меблів ШТАЙЛЬ і С-КА, ЛЬВІВ, Казимирівська ч.28** 1001б) **телєфон ч. 64-13.** 6—20

ФУТРА дамські й мужеські, готові й на замовлення, як рівнож всілякі перероблювання після найновіших журналів виконує на догідні сплати Робітня футер Маріян Томашевський. Львів, вул. Зіморовича 17. 985 11-25

ПРИЙМУ НА СТАНЦІЮ ХЛОПЦІВ з низшої гімназії. Подбаю про релігійно-моральне виховання дитини і про науку вшколі Зголошення принимаю під адресою: Олександра Кишакевичева, вдова по священ., у Перемишлі, вул. Пельчари ч. 4. 991 8—8

ДУЖЕ ДОБРУ УЧИТЕЛЬКУ з семінар. матурою до науки дітей на цілий рік може поручити: о. В. Лициняк, Львів, Вроновська 5. 1018 3—3

ДО ЗАМІНИ ПАРОХІЯ ЧОРТКІВ за иньшу — найрадше в гірській околиці. — о. Антін Бабій, парох. 1019 3—3

АБСОЛЬВЕНТ ПЕДАҐОҐІЇ пошукує лекції підчас шкільного року на провінції. Приготовляє від 1—4 кл. гімназ. або до семинаря Зголошення слати до Адміністрації „Ново Зорі“ для „абсольвента“. 1021 2—2.

ПОТРІБНИЙ ІНСҐРУКТОР енергічний, рутинований, для приготування учня V. кл укур. гімназ. на цілий рік. Зголошення: о. Гарасовський, Себечів, п. Мошків. 1024 2—2

НА ДВОЛІТНІ РАТИ. Перед закупном **меблів** вступи, а переконаєшся, що найдешевше купиш **меблі** всілякого рода у **ГЕШЕЛЄСА** у Львові, вул. Коперника, ч. 23 (ріг вул. Вроновської). Фірма та знана зі своєї солідности поручає меблі всілякого рода, як також меблі тапіцеровані на довготермінові рати. Кождому купуючому по упливі року відсвіжує меблі власним коштом. Стережися отже шумної реклями і замарстинівської тандити. 912 46—100

Ліярня Дзвонів Л. Фельчинський і С-ка

в Перемишлі, вул. Красінського 63.

Доставляє дзвони з найлучшого металю ріжної величини і тонів без ніякого задатку на найдогіднійших услівях платности, а як не сподобається, забираємо 1026 з поворотом. 1—2

ТАПЧАНИ, ОТОМАНИ, матераци, ковдри, дивани, фіранки, стори до вікон і тапети поручає ФІРМА

Е. КІЧАЛЄС і МАРҐУЛІЄС

1003 **Львів, Сикстуська 18.** 10-30

ВІТАМІНОВА ВІДЖИВЧА МУЧКА

ДЛЯ ДІТЕЙ І ДОРОСЛИХ

„VITAFOSFOZA”

ГОНСЕЦЬКОГО скріпляє орґанізм виздоровц'в і дітей.

1009 ЖАДАТИ В АПТИКАХ. 4—4

Одиноке укр. ортопедичне заведення.

ІВАНА УГРИНА

Львів, Вірменська ч. 15.

Бандажі на пропуклину, попородові пояси, на обвислі животи, пропуклину пупця, обірвання та випадання матиці, лічничі горсети й анарати ортопедичні найновішої конструкції. Штучні ноги й руки. Доставець Інституціям Інвалідів. 9881I-20

НА РАТИ: ліжко залізне кухонне **14** зл., сіткове **40** зл., умивалка **5** зл., **ліжко мосяжне 200 зл., матераци:** З подушки **30** зл., волосінні **75** зл. **Отоманки** ґобелінові **55** зл., Канапки ґобелінові **55** зл., як також приймає перерібки **ФАБРИКА ЗАКС, ЛЬВІВ, ЛІНДОҐО 6, ТЕЛ. 79-99.**

1005 5—25

Всякого рода ФУТРА

після найновішої моди і дуже солідно виконані в **МАҐАЗИНІ І РОБІТНІ,**

1008 **ФУТЕР** 1—14

Е. СОЛІК (Й. Соліка вдова)

ЛЬВІВ, СОБІСЬКОГО 4.

РІК ОСНОВАННЯ 1878.

на весняний і літний сезон поручає наймодніші

КАПЕЛЮХИ і ШАПКИ

Фірма **АНТІН КАФКА**

Львів, вул. Галицька ч. 4.

Ціни зниженi! Вибір великий!

855 23 ?

Увага: Для жінок спеціяльна жіноча обслуга.

ДЕНТИСТИЧНО-ТЕХНІЧНЕ ЗАВЕДЕННЯ

ФРАНЦІШКА ВИДЕРКИ

переселене з вул. Личаківської ч 58

952 **на вул. Кохановського ч. 51.** 18-30

ординує від год. 9-1 і від 3-6.

РЕВОЛЮЦІЯ ЦІН

з причини нагромадження товарів

Годинник з американського золота сист. АНКЕР, нічим не ріжниться від правдивого золота 18 карат., з копертами з 10-літньою ґваранцією за зл. 5.85 (замість 30.—) висилаємо на листові замовлення за почт. післяплатою. Годинник модний, елеґ. пл., практичний для кождого мущини так для робітника, як інтелігента, з охороною від пороху й від розбиття скла, бо з вічним склом, вирегульов. до мінути, 2 шт. 11.70, 4 шт. 23.—. Ліп. ґат. фант. зол. 7.95, 8.50, 10.50, зі світляним амер. ціферблятом 7.50, 9.50, 12.—, 15.—. Критий з трьома копертами зл. 11.—, 14.—, 16.—, 18.—, 25.—, на дамські руки або мужеські 9.30, 12.—, 14.—, зі світляним циф. 14.—, 16.—. Амер. ланцюшки 1.—, 2.—, 3.50, 5.— і 8.—. Будильники 8.95, 12.—, 14.—. За кошта пересилки платить купуючий.

Адресувати до знаної фірми:

Przedst. Szwajc. Zeg. Montre B.

969 **Warszawa** 13—25

Skrzynka pocztowa 827

КАМІННУ ДОЛІВКУ ДО ЦЕРКОВ

з прегарних шліфованих плит

поручає

BRATTEL DE CET

Фабрика цементових виробів

Львів, вул. Шевченка 11 а.

Телєфон 20-78.

Рік заснування 1909. 1000 6-13

Одинока найліпша й своєрідна паста до взуття

„ЕЛЄҐАНТ” КОНСЕРВУЄ ШКІРУ

Жадайте лише сю пасту. — Адреса: Львів, Кордецького 51.

838 **Телєфон ч. 60-04.** 39-?

Акумулятори „ЕКА“ подешевіли о 25%

Детайлічна продажа в новоутвореній складниці фабрики у Львові, при вулиці Льва Сапіги ч. 6.

Акумулятори до жарення.

4 Вольт 25 амп.	зл. 29.—	(37·50)
4 Вольт 50 амп.	зл. 42·50	(55.—)
4 Вольт 75 амп.	зл. 51·—	(68·—)
6 Вольт 25 амп.	зл. 42·50	(55·—)
6 Вольт 50 амп.	зл. 57·75	(77·—)
6 Вольт 75 амп.	зл. 75·—	(100·—)

Батерії анодові.

50 Вольт 3 амп.	зл. 60·—	(80·—)
60 Вольт 3 амп.	зл. 72·—	(96·—)
80 Вольт 3 амп.	зл. 96·—	(228·—)
100 Вольт 3 амп.	зл. 120·—	(160·—)
120 Вольт 3 амп.	зл. 144·—	(192·—)
150 Вольт 3 амп	зл. 180·—	(140·—)

Акумулятори самоходові.

6 Вольт 70 амп. . . . . зл. 100·— і 120·—

12 Вольт 40 амп. . . . . зл. 200·—

Ладування акумуляторів кождого типу від зл. 1·—

Квас і вода дестильована стало на складі. Полагоджується направи всіх типів акумуляторів по найнизших цінах.

Ціни попередні подані в скобках. 1020 2—2

Видає й редаґує Комітет У. К. О. Відвічальний редактор Роман Гайдук. З друкарні Вид. Спілки „Діло“, Львів, Ринок ч. 10.

Porto zapłacone ryczałtem

Рік VI. Львів, четвер 10 вересня 1931. Ч. 68 (468)

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 4 ст. під неділю на 8 ст.
АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Кльоновича ч. 8. II. пов. - Тел. 4-48.

Передплата в краю: 1/4-річно 6 зол. місячно 2 зол. Закордоном 1/4- 1 амер. доляр. — Ціна числа 25 сот. —
Конто П. Щ.: Краків 405.867.

Уніоністичний Зїзд у Пінську

В Пінську відбувся уніоністичний зїзд в днях 1—3 с. м. Взяли в нім участь крім місцевого лат. Епископа З. Лозинського Архиеп. Ропп й Еп. Пшездзецкий з Седлєц і Еп. Лукомский та Апост. Візитатор Преосв. Николай Чарнецький. З галицького гр.-кат. духовенства були: о. ректор Сліпий, о. др. Іщак й о. Хомин, ред. „Ниви", та двох оо. Василіян, о. ігумен Й. Заячківський з Дрогобича й о. ігум. Т. Галущинський зі Львова. Було ще коло 14 священиків східно-слов'янського обряду, між ними 3 оо. Єзуїти з Альбертина та коло 40 р. кат. духовних, місцевих і позаміцевих, котрі інтересуються унійною акцією. Докладніші дані оповістимо пізніше.

——o——

Новий український щоденник у Львові

Дня 5. з датою 6-го с. м. появилося у Львові 1-е число нового українського щоденника, котрий називається „Час". Його редагує п. Микола Голубець, що колись редагував „Неділю". Між співробітниками є др. Ол. Бабій, п. В. Курдидик і и. „Час" форматом більший від „Діла", має 4 сторони, кожда по 4 шпальти друку. Головне його завдання, як пише, має бути інформативне. Дрібнички в нім зредаговані доволі живо. Поодиноке число коштує 15 сотиків. Про напрям нового щоденника можна буде говорити доперва по якімсь часі.

Наглі суди в цілій Польщі

Дня 4. с. м. появився розпорядок Ради Міністрів, котрим впроваджено доразне поступування перед окружними судами в цілій Польщі в справах бандитського характеру. Той розпорядок виданий на підставі розпорядку Президента РП. з 15. III. 1928. Він увійшов в життя дня 10. с. м. і відноситься до переступств, довершених по його оповіщенню. Розпорядок той дотичить не тільки справців, але й тих, що підбурюють до переступств та до всіх співвинних. Супроти того вказана тепер особливша обережність також у словах. Поступування відбуваеться тепер без слідства. дохождення провадить або сама прокураторія або при помочи суду. Переступства, котрі досі були карані карою тяжкої вязниці, карають наглі суди карою смерти.

Численні арештування Українців в Галичині

В день оповіщення наглих судів переведено численні ревізії й арештування між Українцями у Львові і в краю, головно в повітах: дрогобицькім, перемиськім, яворівськім і и. Польська преса пише, що ходить о підозрілих в справі приналежности до УВО. Часть увязнених випущено.

Замах на Сталіна диктатора СССР.

Стріляв член його прибічної сторожі.

З Риги доносять: У прибічній сторожі Сталіна знайшовся член грузинської контрреволюційної організації, котрий удаючи комуніста, ждав нагоди, щоб убити Сталіна. Коли його призначили сторожити двері кабінету Сталіна, він увійшов до середини і двічи вистрілив до диктатора СССР. Сталін повалився на землю, а Чавнікідзе, думаючи, що вбив його, застрілився на місци. Тимчасом обидва вистріли хибили. Зараз потому сторожу при Сталіні повірено виключно німецьким комуністам. Також всі шофери Німці.

Фальшиві алярми

Як „відкривають" замаховців.

Вже 12 днів минає від хвилі смерти бл. п. Голуфка. Від тоді не було дослівно ні одного дня, в котрім польська преса не донеслаб, що вже відкривають або навіть відкрили і зловили убийників. Недавно зааларомовано публичну опінію вісткою, що убийників відкрито аж в Ризі, столиці Латвії, куди вони прибули з Гдині на норвежськім кораблі „Геля Ворнія" під фальшивими пашпортами Яна Пйонтковского і Яна Яворовского, студентів унів. зі Львова. Нещасних хлопців увязнено там і повідомлено польський конзулят, що вже зловлені убийники. А тепер „Хвіля" доносить таке: Обидва увязнені не мають нічого спільного з убийством бл. п. Голуфка, бо корабель, на котрім їхали, опустив Гдиню ще перед днем, в котрім убито пок. Голуфка. Мимо того видано їх польським властям, бо дісталися до Латвії без віза, а їх пашпорти підозрілі.

Цікавий випадок саботажу.

Недавно підрізано телеграфічні стовпи під Губичами коло Дрогобича. Розуміється, в польській пресі знов підняли тривогу, що це робота Українців. Поліція спровадила тресованого пса. А той — як доносить преса — запровадив поліцію від підрізаних стовпів до дому — коменданта „Стшельца" в Губичах, поляка Яна Кмйотка, кинувся на нього, віднайшов черевики з місця чину і, що найважніше, кинувся на пилу, котра висіла на стіні. Кмйотка увязнили і він признався до злочину, якого довершив з пімсти за те, що його зредуковано...

Податкові справи

З Варшави доносять: Податкова комісія ББ має внести в соймі проект обниження оборотового податку вже від 1. І. 1932, в деяких областях промислу й торговлі навіть до 1 % і низше. Рівночасно малиб підвисшити доходовий податок почавши від 750 зл. місячного доходу.

В Німеччині вже паде сніг

З гірських околиць Німеччини доносять, що температура впала там низше зера і зачав падати сильний сніг. У Швабії верства снігу має вже пів метра грубости.

——o——

Ваші будинки мусять бути обезпечені на повну вартість, але 1/3 часть вартости може бути обезпечене в Т-ві взаїмн. обезп. „Дністер", а лише 2/3 части вартости мусять бути обезпечені в ПЗУВ. Скористайте зі свого права й виповіджте в ПЗУВ дозволену законом часть, та обезпечіть її в

В Т-ВІ ВЗАЇМНИХ ОБЕЗП. „ДНІСТЕР"

857 У ЛЬВОВІ, ВУЛ. РУСЬКА Ч. 20. 68-?

ВИСТАВА НАРОДНЬОГО МИСТЕЦТВА

В ГІМНАЗІЇ СС. ВАСИЛІЯНОК У ЛЬВОВІ.

Дівоча гімназія СС. Василіянок у Львові влаштувала у своїому будинку при вул. Длуґоша 17 а виставу народнього мистецтва. Виставу відкрив 6 ц. м. директор гімназії д-р В. Щурат. У своїй цікавій промові д-р Щурат кинув кілька оригінальних уваг про ролю і генезу українського народного мистецтва. М. і. висловив здогад, що замилування до певних красок у поодиноких околицях, де живе наш нарід, пояснюється потребою пристосування до краски терену, щоб легче скритися перед оком ворога. Звідси походять назви Червона, Біла і Чорна Русь, звідси „черленіе щити" у „Слові о полку Ігоревім", тому також у Гуцулів переважає червона краска, а на Поділю біло-сірі полотнянки. Краски мали зразу охоронну ціль, опісля їх примінювання і комбінації випливали вже з почуття краси. Народні строї, вишиванки і мережки — це побіч народної пісні другий цінний скарб, що його зберіг наш нарід, це т. ск. поезія матеріяльна. Ріжнородна в подробицях композиції ліній і красок, залежно від околиці, спільна у своїй основній формі, свідчить про єдність духового обличча нашого народу. Вкінці дир. Щурат підчеркнув, що вистава має м. і. практичну ціль: звернути ученицям і родичам увагу на практичні роботи. Під цим оглядом також маємо стару традицію. Вже Анна, сестра Вел. Князя св. Володимира, збирала молодих боярських дочок біля себе для науки ручних робіт.

Відтак дуже цікавий реферат про народне мистецтво виголосила жінка судді п. Морачевська, ілюструючи тези реферату предметами виставки. Мистецтво людове, по словах прелеґентки, ріжниться тим від мистецтва інтеліґентів, що коли „панське" мистецтво становить ціль само для себе, „мистецтво для мистецтва" і тому воно часто стає бездушне й банальне, то у народа мистецький предмет має наперед практичну ціль, а відтак щойно має він вдоволити естетичні вимоги. Тому воно більше живе, природне.

Народне мистецтво має свій окремий світ, свою душу. В нім чути відгомін далеких, передісторичних часів. — Цей цікавий реферат повинен появитися друком.

Вистава народнього мистецтва ґімназії Василіянок це здається перша того рода імпреза, уладжена школою і має бути завязком шкільного музею. З признанням треба піднести оригінальність і велику виховну вартість такого помислу, що збуджує у молоді любов до рідного і зрозуміння для правдивої краси.

Вистава богатством експонатів, зібраних з ріжних околиць України, просто захоплює своєю ріжнородністю і красою. Тут можна бачити повні жіночі

одяги Яворівщини, Скільщини, Снятинщини, Борщівщини, Тернопільщини, Покуття, Гуцульщини, поодинокі части вишиваних і мережаних одягів Рогатинщини, навіть з Великої України, Бесарабії, Буковини, Закарпаття та Бачванщини. Такого богатства строїв у нас, ще ніхто не виставляв. Крім того було кілька експонатів народних та східних (смирненських) килимів.

Крім одягів і вишивок на виставці є також експонати гарно прикрашених глиняних начинь і статуеток. Загальну увагу звертає м. і. чудово різблена дерев. папіросничка в формі книжочки; на її окладинках з одної сторони вирізблений портрет Хмельницького й Виговського, з другої два наші поети. Це робота неписьменного селянина, б. політичного вязня з Бережанщини, дарунок одному адвокатови за оборону в політичнім процесі.

Фахові й вичерпуючі пояснення давала дуже радо Преп. мати Северина, котра, як ми довідалися, найбільше труду вложила в зорганізування цеї виставки. Виставка буде відкрита тільки до 12. вересня пополудни, кождого дня в годинах від 4—6. Вступ безплатний. — П.

Модні товари блаватні для Пань.
Мужеські сукна, полотна, коци.
Стахевич і Абрисовський
ЛЬВІВ, РИНОК — ТРИБУНАЛЬСЬКА 1.
1023 2—10

В справі убийства Т. Голуфка

„Курєр Польскі" в статті п. з. „Ціль злочину" подає цікавий причинок про можливе підложжа вбивства бл. п. Голуфка. В тій статті говориться, що Голуфко мав стати воєводою получених в одно трьох східно-галицьких воєвідств. Перед тим мала бути введена „широка автономія" з соймом, який подекуди мавби відповідати горішношлеському соймови. Ендецька „Газета Варшав." пише, що ця вістка має всі дані автентичности, бо подана З. Лемпіцким, нач. редактором „Кур. Поль.", часопису зближеного до уряду.

НА ШКІЛЬНИЙ СЕЗОН! НА ШКІЛЬНИЙ СЕЗОН!
КНИГАРНЯ „РІДНОЇ ШКОЛИ"
ЛЬВІВ, СИКСТУСЬКА Ч. 20.
1014 (Дім Народної Гостинниці) 5—6
поручає **шкільні книжки й шкільне приладдя на вигідних умовах.**
В ювилейному році „Рідної Школи" піддержім масово змагання цього Товариства.

„Резолюції" хоч куди!...

На польських вічах в Дрогобичі і Трускавці, скликаних з приводу вбивства Т. Голуфка, ухвалено м. і. такі резолюції: Стверджується, що по злочинній агітації родяться її овочі морд і згарища, в атмосфері облуди й ненависти, яку ширять в українській суспільности супроти Польщі не лиш українські політики, з котрих богато засідає у варшавськім соймі, але також духовні сфери, скупчені довкола катедри св. Юра. Апелюється до польського уряду, щоби в інтересі польсько-українського співжиття усунув з Польщі в порозумінню з Апостоль. Столицею духовних підбурювачів („поджегачи"), не роблячи виїмків навіть для найвисше поставлених осіб. Звернутися до уряду з зазивом, щоб розтягнув пильну контролю над політичною діяльністю чина ОО. Василіян в Польщі"... — Нічого собі резолюції! Хто не вірить, що вони дійсно такі, нехай перечитає їх у „Сл. Польскім" ч. 246. з тим, що перше речення ми справили, бо в нім не можна було в оригіналі дошукатися навіть підмету...

ТРАҐЕДІЯ РОЗСУДКУ
І ПРОДУКЦІЯ НЕЩАСТЯ.

В 67. ч. „Н. Зорі" появилася замітна стаття п. з. Траґедія учительства. Та стаття замітна тим, що це мабуть перша в нашій публіцистиці спроба, подати конкретний вихід з дійсної траґедії, котра полягає на тім, що продукуємо інтелігенцію, яка потому не може знайти хліба і замість стати допомогою своїм родинам і свому народови, стає для них тягарем і на очах гірко марнується. Се одно з головних і найбільше пекучих нещасть, які ми самі продукуємо, навіть не застановляючись над глибиною того нещастя. І в тім заслуга ВП. Авторки, що ствердивши істнування цего нещастя, спробувала на свій спосіб подати конкретний плян виходу з тої траґедії.

Заки розглянемо той її проєкт, приглянемося жерелу тої траґедії. Та траґедія походить з иншої траґедії, а саме з траґедії розсудку тих кругів української суспільности, котрі кермують нашими справами. Вони бачать основні зміни, які зайшли в нашій ситуації від часів упадку Австрії, але не примінилися до тих змін і думають та поступають після старих, передвоєнних категорій так, якби зовсім нїщо не змінилося. З тої траґедії розсудку випливають инші траґедії, а між ними й та траґедія, котру описала ВП. Авторка у висше згаданій статті в „Н. Зорі".

Якіж основні зміни зайшли в нашім життю?

Аж смішно робиться, що це треба пригадувати, але треба. Ось ті зміни:

1. Галичина вже не належить до Австрії й у Відні нема цісаря, до кабінетової канцелярії котрого можна було удатися в потребі з виглядом на якийсь успіх.

2. Наш край належить до Польщі. В ній господарують і рішають у всім Поляки, з котрими ми вели довгу а вкінці й криваву боротьбу, яку ми програли.

3. Ізза т. зв. „непризнавання" польської держави, то значить непризнавання факту, що континуували наші політики від початку дотепер при голоснім признанню майже всеї суспільности, — проминули нагоди, коли можна було узискати лекші услівя нашого вегетування як нації.

4. Тепер всіми державами світа і між ними також Польщею потрясає така господарська криза, що нема ні одного народу, котрий не страждавби від неї. Річ ясна, що ми страждаємо особливо тяжко. Та коли державні народи бодай якусь часть все нового припливу своєї інтеліґенції можуть примістити в державних урядах, ми не можемо примістити в тих урядах буквально нікого. А рік за роком державні і приватні середні школи й університети випускають все нові филі інтеліґенції, між котрою є й наша молодіж. І є її не мало. Наші безробітні інтеліґенти сидять уже не тільки в містах, але й скрізь по селах. І все далі продукується тих нещасних нуждарів, про котрих кождий згори знає, що стануть тягарем своїх зубожілих родин, продукується навіть без жадного рахунку, щоб суспільність бодай знала, кілько вже таких є, — продукується до того за гроші збирані з власної убогої суспільности.

І щож опісля робити з тими, що будуть знати, що перський король Дарій оженився з Парісатидою, що Ахіль називався „скороногий", що Гермес або Меркурій був божком купців і злодіїв, а Геру або Юнону малювали старинні малярі з павою? Що тут робити зі знавцями думок Арістотеля, Плятона, Питаґора, Стоіків і т. д.? Клясична освіта заслуґує на пошану, але вона сегодня може бути участю тільки дуже немногих. Загал молоді потребує практичної підготовки до життя в фахових школах! От куди повинна бути звернена головна увага нашого приватного шкільництва. Без того те шкільництво ставати-ме щораз більше непотрібним тягарем для суспільности і мусить завалитися.

Доходить до таких куріозів, що до української державної школи, котру держава обовязана удержувати, вписуються 3 (три) ученики чи ученицї, а в тім самім місті агітують наші люди, щоб записувати дітий тільки до приватної школи, на котру збирають добровільні датки! Вислід того мусить бути такий, що держава замкне державну українську школу, в котрій мала заняття значна скількість нашого учительства, бож пречінь для трое дітий не буде удержувати школи! І чи се не трагедія розсудку?

ВП. Авторка радить, щоб наші учительки без посад й укінчені семинаристки виходили за між за інтеліґентних селян. Не перечимо, що в виїмкових випадках се річ можлива. Але тільки в виїмкових випадках. Бо на загал булоб се жерелом нових траґедій. Атже в сільськім господарстві жінка мусить фізично працювати і то тяжко. Чи непривичні до праці інтеліґентки зможуть вложитися до такої праці? Тільки рідкі виїмки. Загал до цего ніде неспосібний. І на тій точці мусілиб виринати конфлікти, котрі затроювалиб життя таких родин.

Отже ми доповнилиб думку ВП Авторки в слідуючий спосіб: По наших селах сидять без заняття не тільки інтеліґентки, але й молоді інтеліґенти, селянські сини. І перед ними така сама безвиглядність. Отже оскільки одиниці з тих обидвох груп мають якесь поле, котре разом уможливилоб їм утворення господарства, то можуть лучитися в подружжа. Тільки того поля не може бути замало, бо тоді буде ще гірше, як у тих подружжах, де бодай одна сторона привична до фізичної праці.

Та є ще один конкретний вихід для нашої інтеліґентної молоді обидвох полів. Про це в слідуючій статті.

А. Ч.

—o—

Хто має кревних в СССР
повинен знати слідуючі приписи.

Большевицький уряд оповістив нові приписи про посилки пакетів до СССР.: 1) Цло платить той, хто надає посилки. — 2) На одну адресу вільно вже посилати кілько хто хоче пакетів (до 5 кг. один). — 3) Не вільно самому висилати як досі було, тільки через особу або фірму, котра на те отримала окрему концесію (від уряду СССР). — 4) Не вільно висилати того, що хочете вислати, тільки те, що приписує уряд СССР.: він оповістив 60 типів посилок ріжного змісту, ваги і вартости. (Про це треба довідатися в конзулятах СССР або в осіб і фірм згаданих під 3). — При тім треба памятати, що хто там дістане посилку, того зараз зачинає слідити чрезвичайка, а се річ дуже небезпечна. Отже посилайте туди посилки тільки тоді, коли вас просять, бо інакше можете стягнути велику біду на тих, котрим думаєте дати поміч.

—o—

Америка дуситься від надміру золота

„Федерал Резерве Банк" оповіщує, що посідає тепер 4.998 міліонів долярів в золоті, або 45% всіх запасів золота на земній кулі. Банк стверджує, що около 2 міліярди золота вплинуло в формі утечі капіталів перед власною валютою в инших державах, до котрих їх горожани не мають довіря. Уряд Америки не потребує тілько золота й не думає його у себе громадити. Він уважає, що поправа відносин у світі наступить тільки тоді, коли населення матиме довіря до своїх держав. З тої заяви вносять, що дальший наплив золота (отже і сплати воєнних довгів) уважає Америка небезпечним для себе.

Що нас нищить

Погляди консерватиста Яна Гупки.*)

Другий великий дiл обезпечень, виключно особовий, (т. зв. обезпечення суспільні), опертий в Польщі на найфальшивішій і найшкідливішій засаді примусу та безоглядного монополю установ, котрі на підставі обовязуючих законів стали дійсними державами в державі. Установи суспільних обезпечень в Польщі розбудовано так, що під тим оглядом не може рівнатися з Польщею ні один з найбогатших країв світа. Ті установи витискають з продукції, котра до краю зубожіла і вже завмирає, що року поверх пів міліярда зл. (570 міл.)! А з того обезпечені мають дуже малий пожиток, зате продуценти такий тягар, що ломляться під ним один по другім.

Першенство в шкідливости і ширенню матеряльних та моральних знищень мають очевидно Каси Хорих. Є їх в Польщі 245. Се немов удільні князівства, не получені з собою. Вони мають фактично державні права довільного накладання й екзекування складок і кар, ведення слідчих доходжень і т. п. Каси Хорих не підлягають ні старостам, ні воєводам, Контроля т. зв. Окружних Урядів Обезпечень (один такий уряд припадає на 5 або й 7 воєвідств!) існує тільки на папері. Незалежність тих Кас іде так далеко, що (як підчеркує Комісія для реформи адміністрації з р. 1925) правительству прислугує тільки право підвисшувати, а не зменшувати касові оплати...

Міністр праці ген. Губіцкий признав публично, що в Касах Хорих розпаношилися політична партійність і деморалізація функціонарів й обезпечених. Господарка страшна, лічництво занедбане. Каси ті будували палати без буджету, лікар одної з них занятий був пр. тільки виписуванням рецепт на нагнітки і тп.

Що Каси Хорих побудували собі палати — пише д-р Гупка, — мав я сам нагоду ствердити, переїхавши фордом цілу Польщу. Притім завидував я хліборобам з б. російського забору, бо там у богатьох повітах нема примусового обезпечення в Касах Хорих і нема тих Кас. Зате милосердя обгортає на вид повітів, де ті Каси побудували собі палати як памятники здирства. Нпр. задержався я в підгірськім місточку Долині. Околиці убогі. Народ жив головно з зарібків при вирубі лісів і праці при тартаках та з довозу дерева до зелізниці. Тепер вивіз дерева майже устав, тартаки нечинні, скрізь нужда, жидівські склепи в місточку банкротують один по другім. А над нужденними хатами місточка, над господарськими руїнами, підноситься величава палата з надписом: „Повітова Каса хорих" — як памятник самовбийчої господарки і свідоцтво, що тут була колись продуктивна праця, котру знищили. А в тім нищенню одну з головних ролі відограла Каса Хорих: бо оплати на річ тих Кас для промислу, для рільництва й особливо для умових працівників часто висші ніж усі державні податки разом взяті.

Маю сусіда, дідича, котрий всіх державних податків платить річно 9.000 зл., а на саму Касу Хорих 12.000 зл.! До того його челядь і робітники ізза віддалення не можуть користати з касового лічення. Він за третину тих грошей, які мусить платити Касі, мігби урядити для своїх людий далеко лучше лічення — і сам не бувби доведений до банкроцтва.

Ще гірше мається річ з умовими працьовниками. І так приватний урядник, що має 500 зл. міс. платні та майже ніколи не користає з Каси Хорих, платить річно 186 зл. всіх державних податків, а сама Каса Хорих стягає від нього і від роботодавця за нього 337 зл. Коли до того додати ще кошти инших суспільних обезпечень, то з того чоловіка стягають вони 913 зл. річно, т. зн. 5 разів більше, ніж державний уряд податків!.

А ще гірше виходить той, що має 250 зл. місячно. Він платить 57 зл. державного податку, а суспільні обезпечення (без обезпечення від випадку!) стягають з нього 550 зл., т. зн. майже 10 разів більше.

Львину часть тих величезних тягарів забирають Каси Хорих, котрі за те дають дуже мало, деморалізуючи своїх функціонарів, обезпечених, аптикарів і працедавців. Обезпечені, особливо по містах, симулюють хоробу і торгують ліками. Роботодавці брешуть як можуть, затаюють число занятих у них робітників і висоту їх поборів, а роблять се в порозумінню з робітниками.

Є й такі аптикарі, котрі на рецепти, приписані з Кас Хорих симулянтам, видають їм на їх жадання замість ліків перфуми, мила, а буває, що й алькоголь. Лікарі, примушені оглядати й по 30 осіб денно, манеруються, їх знання обнижується. Словом — загальна деморалізація і цілковите багно. (Д. б.)

*) Гл. 63 ч. „Нової Зорі".

—o—

Ультімат Форда робітникам

Американський міліярдер Форд заповів усім жонатим робітникам у своїх фабриках, що мусять взятися до управи ярин в огородах, які він їм відступить до ужитку. Хто не послухає, буде відправлений з роботи. Аґрономів, котрі вчитимуть управляти ярини, доставить Форд на свій кошт. Се зарядження викликане страхом перед довшим безробіттям, яке заповідається.

Маленький фейлетон

Любов до потомства у звірят

Мабуть мало хто припускає, яку ніжну любов до своєї дитини проявляє великий кит... Кити виховують своє потомство дуже старанно й ніколи його не опускають, поки воно потребує помочи. Згідні спостереження моряків і учених кажуть ось що: Батько приносить молодому поживу, а мати не опускає його протягом 3—4 літ ні на хвилину. Китятко пливає зразу з трудністю, отже мати пливе перед ним, щоб йому влекшити пливання серед морських филь, не дає йому за довго перебувати під водою, вчить його своїм прикладом, заохочує своєю увагою, помагає йому і підтримує, обіймає його своїми плетвами, обережно тулить до себе, а коли вона втомлене, висаджує його собі на хребет і так з ним пливе. Коли хто нападе її молоде, тоді мати стає страшна. Вона без огляду на власне життя кидається з великою силою на кождого ворога. Пейрар описує такий випадок: Коло берегів Бразилії плив кит з маленьким китом. Коли молоде зловили рибаки, великий кит кинувся з такою силою на човно, що перевернув його і люди ледви спасли своє життя, а китятко вратувалося.

Подібно боронять своїх молодих і фоки. Коли зловити молоденьку фоку, то вона привязується до чоловіка таксамо як пес. Самець для самиці, котра є при надії, надзвичайно делікатний. Самиці фоки родять на суші і не вертають до води, поки молоді не можуть повзати за ними, що наступає в 15 днів по породі. Тоді мати вчить їх пливати. Ссати дає їм все на суші, протягом пів року, але пильнує їх ще довго потому.

Гусяче перо часто сильніше калічить ніж львині пазурі (Еспанська приповідка).

З РЕЛ.-ЦЕРК. ЖИТТЯ

Враження з сегорічних відпустів у Винятинцях. Сего року як і попередних років відпусти в Винятинцях відбулися дуже величаво. Взяло в них участь дуже богато людий не лише з близьких сіл, але із далеких околиць. Оскільки можна було обрахувати, прибули люди зі 170 сел, з яких 5 повітів. Не бракло також і сего року прочан з Буковини, котрі рік річно відвідують се чудотворне місце. До піднесення першого відпусту, котрий припав с. р. 19. VII., много причинилося Всч. Духовенство з инших деканатів. Воно прийшло з духовною помічю, передовсім з городенського деканату, вже на два дні перед відпустом, м. і. о. Анатоль Базилевич з Поточиск, котрий виголосив цілий ряд проповідей в Навечеря і в сам день відпусту і своїми красноречивими проповідями додав сему відпустови як найкрасшого враження, бо люди під впливом щирого та глибоко обдуманого Слова Божого в числі 3.000 приступили в розкаянню до св. Сповіди і св. Причастія. Не лишилися позаду і сусідні деканати, особливо Кудринецький і Скальський під проводом Всч. о. Декана Вальницького. — Найкраща сторона Винятинських відпустів се вечірня відправа-молебня з суплікацією, в часі котрої цілий яр з чудотворною каплицею Богоматери, зарослий лісом ріжних дерев, в ночи освітлений, лунав від побожних пісень, а Слово Боже любого проповідника о. Базилевича вливалося глибокими струями в спрагнені серця богомольців. — В сам день відпусту відбувся величавий похід від парохіяльної церкви до чудотворної каплиці Положення Ризи Пр. Діви Марії. Взяли в нім участь всі дооколичні процесії з найстаршим віком на чолі о. Дольницьким з Зазулинець та о. Коциком зі Щитовець. В поході взяли участь орхестра і хор з Більча Золотого, найкрасший в цілій околиці, марійські дружини з Поточиск і Більча Зол., Луги і весь многотисячний нарід. Тим походом і його впорядкуванням занявся о. Гребенюк. — Другий відпуст дня 15. VIII. щодо численности прочан був надсподівано великий. Однак похід мусів відпасти задля великого числа фір (яких 3000 фір) і богато авт, що стояли по дорогах, а ще в тім дни сего року богато дощ перешкодив. — В тих двох відпустах у Винятинцях дав український нарід доказ, як дуже цінить він се відпустове місце, дав доказ, що бодай в сих околицях нема що боятися нам жадних сект і ширителів невірства, коли ми маємо таких почитателів Пр. Діви Марії, котрі не щадять для Неї ні великого труду, ні часу, ні здоровля, а з далеких сторін спішать занести поклін Матери українського народу та випросити для себе і свого народу ліпшу долю.

о. Ол. Роснецький.

ОО. Катехитам і Парохам до відома! Кооп. „Священича Поміч", Станиславів, Липова 1, поручає найкращі підручники до навчання релігії в народних і виділових школах, апробовані всіми трема Впреосв. Ординарятами: 1) **Малий катехизм хр. кат. рел., ціна зл. 0.80.** 2) **Коротка біблійна історія ст. і нов. зав., ціна зл. 1.50,** котрі гарним зовнішним виглядом, добірною методою та конкуренційною ціною зєднали собі загальне признання. Від замовлень понад 25 прим. не числиться коштів пересилки. Приймається комісові замовлення. — Попирайте кооперативне, шкільне видавництво!

Крім Ріщард Ловел Еджворт при кінці свого життя став загальний улюблений, сказав до своєї дочки: „Марїе! Мене дуже люблять, отже я вже до нічого не здатний, бо чоловік дуже улюблений не богато варт!" (Смайлс: „Характер", розділ V „про відвагу").

ПОЛІТИЧНІ ВІСТИ

МІЖНАРОДНИЙ ТРИБУНАЛ СПРАВЕДЛИВОСТИ в Газі 8 голосами проти 7 заявив, що проєкт „аншлюс'у" Австрії до Німеччини противиться женевському протоколови. Більшість становили представники Франції Польщі, Ромунії, Еспанії, Сальвадору, Колюмбії, Італії й Куби. Меншість становили представники Японії, Америки, Англії, Бельгії, Німеччини, Голяндії й Китаю. (Женевський протокол становить доповнення 88-го арт. мирового договору в Сен Жермені). Звертає загальну увагу, що представник Бельгії голосував інакше ніж представник Франції.

„МАНЧЕСТЕР ГВАРДІЯН" доносить, що Комітет Трьох має бути скликаний на надзвичайну сесію. Той щоденник підчеркує, що італійський делегат Пільотті думає, що смерть посла Голуфка витворила таку атмосферу, що лучше булоб не порушувати тепер української справи. Подібну думку мав у Женеві висказати й один з українських провідників, пише „М. Г." (ПАТ).

РАДА СОЮЗУ НАРОДІВ відложила петицію німецького „Фольксбунду" в справі виборчих надужить на Горішнім Шлеську.

ЧЛЕН НІМЕЦЬКО-НАЦІОНАЛЬНОЇ ПАРТІЇ Берндт заявив на конвенті сеніорів райхстагу, що відвідини французьких міністрів в Берліні у хвилі, коли Франція ворожо відноситься до Німеччини це кпини з німецького народу.

ДЕЛЕҐАТИ НІМЕЧЧИНИ КУРЦІЮС й АВСТРІЇ ШОБЕР зріклися пляну австро-німецької митної унії. Заяву про те виголосили два міністри в Женеві на засіданню комітету для студій над паневропейською унією.

ЛИТОВСЬКЕ МІН-ВО РІЛЬНИЦТВА оповіщує: В р. 1930 вивезено з Литви безрог вартости 28 міл. літів, а за 7 місяців с. р. вивезено 273.000 безрог вартости 51 міл. літів, переважно до Англії. Збільшився також вивіз литовського масла: з 5 міл. кґ. масла половину взяла Німеччина, 1/4 Англія, решту Бельгія, Чехія, Франція й Данія.

ЛУНАЧАРСЬКИЙ, б. комісар освіти СССР, виїхав до Туреччини. Були поголоски, що його вигнали з СССР під закидом приналежности до троцкістів. Цю вістку урядово заперечили. Здогадуються, що він має завдання довести до порозуміння між Сталіном і Троцьким.

УРЯД ЕСПАНІЇ телеґрафічно звільнив з посади секретаря свого посольства в Копенгазі за те, що той на вістку про приїзд б. короля Еспанії в ґальовім однострою пішов його витати у пристані, кажучи: „Для мене король все є королем".

МЕК ДОНАЛД іменував свого сина Мелколма державним підсекретарем (міністром) для доміній.

РЕВОЛЮЦІЯ В ЧІЛЄ. Збунтовані моряки примусили президента республики Карла Ібанеза уступити й домагаються вивласнення великих посідачів.

КОРОЛЬ ЮҐОСЛАВІЇ підписав декрет, котрим закінчено період диктатури і відновлено парлямент. Він буде складатися з двох палат з 6-літною каденціею. Половина членів висшої палати має бути іменована.

ПОЛУДНЕВО - АФРИКАНСЬКИЙ ПРЕМІЄР ґен. Герцоґ заявив іменем свого правительства, що воно готово зректися німецьких репараційних сплат, коли другі держави зроблять тесаме.

В САКСОНІЇ виплачено урядникам на вересень тільки третину платні, емеритам половину. Рівночасно оповіщено, що уряд не знає, коли виплатить дальші належитости.

ЧІЛІЙСЬКА РЕСПУБЛИКА проголосила повну мораторію заграничних довгів до кінця сего року.

НОВИНКИ

Важні наради в справах Сх. Галичини відбула президія клюбу ББ. Обговорено справи редукції урядів, безробіття і господарської скрути. Незабаром президія клюбу ББ відбуде в тих справах конференцію з галицькими воєводами, з презесом апел. суду і шкільним куратором у Львові.

Східні торги, 11-ті з ряду, відкрив у Львові в суботу віцеміністр торговлі і промислу Долєжаль у присутности місцевих властий і публики. З того приводу відбувся вечером великий равт у воєвідстві, на котрий запрошено коло 1.000 осіб, в тім коло 60 Українців і москвофілів. Як нас повідомляють, звертав увагу брак римо-катол. клиру.

Увязнили у Львові та на провінції богато Українців. В Перемищині увязнено 30 людий, в Сокальщині 40, богато також увязнено в нафтовому басейні, в Яворівщині і Комарянщині. У Винниках і дооколичних селах конфіновано богато людий, вони мусять голоситися що якийсь час. У Львові м. і. увязнили: д-ра Богд. Гнатевича, Ю. Коропія, ґімназиста, Анну Чемеринську, Ольгу Чемеринську, Юр. Онишкевича, студ. фільос., В. Коцюмбаса, Карла і Володимира Мулькевичів, Ол. Садовича, П. Жмінковського, В. Сеницю, П. Чорнія, В. Байталу, Й. Рудакевича, Йос. і Яр. Яримовичів, І. Сенівa, Ем. Штаєра, Едз. Тиса й Атан. Милянича. Більшу часть їх по двох днях увільнено.

Речинець здавання упрощених іспитів продовжила рада міністрів учителям серед. шкіл ще до двох літ. Це відноситься в першій мірі до тих, що працювали без закиду.

Загальний перепис населення відбудеться в Польщі 9 грудня б. р. Другий загальний перепис (конскрипція) буде вузший ніж в 1921 р. Перепис обмежиться лише списом людности, мешканців і будинків, а не звірят і т. п.

Невідомий злочинець хотів підпалити архів суду в Ласку коло Пйоткова. Його зловив возьний, але підпалячеви удалося втечи.

400 урядників варшавського магістрату рішило в засаді страйкувати ізза обниження платень.

Сорок торговельних фірм зліквідовано в серпні б. р. у Варшаві.

Підпалив свою хату начальник громади села Велюньце, пов. Ліда, на Виленщині, в порозумінню з сусідами. В цей спосіб хотів дістати асекураційну премію. Війт і його сусіди не хотіли допустити до ґашення пожежі. Поліція їх увязнила.

Епідемія чуми вибухла в Барцельоні. Занедужало 150 осіб, 40 уже вмерло. В місті паніка. Медицина досі не знайшла средства проти чуми. Це перший випадок чуми в Европі від богатьох літ.

Звичайні Загальні Збори Повітового Союза Кружків „Рідної Школи" у Львові відбудуться в понеділок, дня 21. вересня 1931 р. о год. 2-ій попол. у Львові в дівочій школі ім. Шевченка при вул. Мохнацького ч. 12. Коли в год. 2-ій попол. не буде на салі статутом вимаганого числа делеґатів Кружків (бодай половини делеґатів приналежних Кружків) то в год. 3-ій попол. відбудуться Загальні Збори в тій самій салі з тим самим денним порядком при якомунебудь числі членів.

Археольоґічні відкриття під Залїщиками. Доцент львів. універ. др. Сулімірский і др. Пастернак, директор музею Наук. Тов. ім. Шевченка, відкрили на ґрунтах Новосілки Костюкової і Ґориґляд дві передісторичні оселі, одну з бронзової епохи, другу з зелізної. Крім того відкопано згарище спаленої хати, зперед 1500 літ перед Хр. Знайдено там вироби з бронзу й зеліза, кістяні ігли, глиняні начиння і т. п. З того видно, яка стара культурна земля наша Галичина!

Член правительства Злучених Держав Півн. Америки, Альфред Перси Деннїс поповнив самогубство, скочивши з високої скелі в море. Причина невідома.

Комуністи в м. Тієнмен-і (Китай) схопили й вивезли кудись катол. місіонаря, горожанина Англії. („Берл. Тагеблят").

В Белюджистані великий землетрус. Три міста зовсім знищені. Великі жертви в людях.

Нове джерело закупу мужеського білля. Найдешевше джерело закупна мужеського білля є тепер фірма **А. Віттельс, Львів, Рутовського 7.** Ціна мужеської сорочки, виконаної по найновішому крою з матеріялу першої якости разом із 2 ковнірцями, тепер зол. 11. На виставах фірми А. Віттельс є найгарніші зразки матеріялів на білля. Фірма Віттельс просить оглядати матеріяли без примусу купна. 986 в) 23-100

—o—

Бржа

ҐРОШІ: Ам. доляр 8.93 зол.

ЗБІЖЖА: (Ціна за 100 кґ. льоко стація надання парітас 200 км.). Пшениця дв. 19.25—19.75, пшениця сел. 18.00—18.50, жито дв. 19.25—19.50, жито сел. 18.75—19.00, ячмінь на мливо 14.00—14.50, овес ґал. 17.00—17.50, кукурудза ром. 20.00—20.50, бобик 19.00—20.00 гречка 18.50—19.00, ріпак озимий 24.50—25.50, житн. і пшен. ґрис 10.75—11.00, сіно прасоване 9.00—10.00, солома прасована 5.50—6.50. Всі роди збіжжа впали в ціні. Подорожів лиш озимий ріпак.

Жертви

Впр. о Василь Прихідко з Оплиска, п Оглядів 25 зл. на лічницю ім. Митр. А. Шептицького. 1—1

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає

НА ДВОЛІТНІ РАТИ. Перед закупном **меблів** вступи, а переконаєшся, що найдешевше купиш **меблі** всілякого рода у **ҐЕШЕЛЄСА** у Львові, вул. Коперника, ч. 23 (ріг вул. Вроновської). Фірма та знана зі своєї солідности поручає меблі всілякого рода, як також меблі тапіцеровані на довготермінові рати. Кождому купуючому по упливі року відсвіжує меблі власним коштом. Стережися отже шумної реклями і замарстинівської тандити. 912 47—100

Ліярня Дзвонів Л. Фельчинський і С-ка

в Перемишлі, вул. Красінського 63.

Доставляє дзвони з найлучшого металю ріжної величини і тонів без ніякого задатку на найдогіднійших услівях платности, а як не сподобається, забираємо з поворотом.

1026 2—2

ТАПЧАНИ, ОТОМАНИ, матераци, ковдри, дивани, фіранки, стори до вікон і тапети поручає ФІРМА

Е. КІЧАЛЄС і МАРҐУЛІЄС

1003 **Львів, Сикстуська 18.** 11-3

ЗАКЛАД ДЕНТИСТИЧНИЙ І ТЕХНІЧНИЙ

Я. НАССА

Львів, ул. Сикстуська ч. 17 II. п. — Тел. 65-73.

1030 ПРИЙМАЄ ЩО ДНЯ ВІД 9—2 і 3—6. 1—6

Видає й редаґує Комітет У. К. О. Відвічальний редактор Роман Гайдук. З друкарні Вид. Спілки „Діло", Львів, Ринок ч. 10

Porto zapłacone ryczałtem

Рік VI. Львів, неділя 13 вересня 1931. Ч. 59 (469)

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 4 ст. під неділю на 8 ст.
АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Кльоновича ч. 8. II. пов. - Тел. 1-48.

Передплата в краю: 1/4-річно 6 зол. місячно 2 зол. Закордоном 1/4- 1 амер. доляр. — Ціна числа 25 сот. — Конто П. Щ.: Львів 405.867.

Коаліційний уряд Анґлії

одержав вотум довіря.

З Лондону донсять: Палата послів ухвалила 309 голосами проти 250 вотум довіря для коаліційного уряду Мек Доналда. В часі наради парляменту зібрались перед будинком величезні товпи народа й відбулася маніфестація безробітних, котру поліція мусіла усувати.

——o——

Революції в полудневій Америці

В Чілє вибухла горожанська війна. —Всі пристані відрізані від світа. — У столиці крайна нужда.

З Ню-Йорку доносять: Уряд в Чілє зірвав переговори зі збунтованими матрозами. Вони загрозили, що збомбардують Вальнараізо. Всі пристані відрізані від світа. За правительством стоять воєнні літаки. Кореспондент „Ню-Йорк Таймс'у" доносить: В Сантіягу крайна нужда і голод. Вулиці повні виголоджених людий. Жінки і діти в лахманах, або нпів нагі дріжать від студени і жебрають перед готелями або перешукують сміття за відпадками з кухонь та бються над знайденими окравками хліба.

——o——

Помер визначний католицький письменник

У Ваймарі помер визначний католицький письменник Німеччини, Франц Гервіґ, автор улюбленої католицькою молодю леґенди „Св. Севастіян з Веддінґу" (1921) і великої повістевої трильоґії з життя великоміського пролетаріяту: „Die Eingeengten" (1926). „Hoffnung auf Licht" (1928), „Fluchtversuche" (1930). Католицька критика признає, що йому в тих творах удалося показати шлях навязання взаємин між Церквою і пролетаріятом. В ціли основного зрозуміння сучасного пролетаріяту удержував покійний постійний звязок з комуністами вальденбурґської округи і переписувався навіть з тими, що виїхали до СССР. В останніх часах став покійний може занадто критичним і писав, що сучасні мабуть не зможуть виконати великого завдання: надати форму масам, котрі підносяться з низів. Та можливо, що і в тім мав він слушність. Замітний ще його твір „Будучність католицького чинника в німецькій літературі".

——o——

Нові інструкції для інспекторів праці

Мін-во праці оповістило нові інструкції для інспекторів праці. Кари на підприємців за переступлення часу праці мають бути 30-кратно підвисшені. Жінок і нелітних дітий не вільно вживати до нічної праці. Де рух у фабриках тревае 24 години, праця має відбуватися на 4 зміни. В той спосіб сподіваються зменшити число безробітних.

——o——

Емеритури по 15 літах

Преса доносить, що мін-во скарбу виготовляє проект нового закона, котрий предвиджує можливість осягнення емеритури доперва по 15 літах, а не по 10, як було досі. Той проект увійде до сойму мабуть ще сеї осени.

Відкрили скарб королевої зі Сави

З Лондону доносять: Франц Гайтер, знаний подорожник по Африці, вернув до Лондону і каже, що в серці Абісинії відкрив леґендами озорений скарб королевої зі Сави. Той скарб має знаходитися в склепленних кімнатах під одною рікою. В нім має бути величезна скількість золота в штабах й многі тисячі діяментів, рубінів і инших дорогоцінностий, навіть плятини! На доказ приніс з собою пробки тих річий. Він організує велику виправу для перевезення того скарбу.

——o——

Веселий лист сумного купця

До варшавських судових властий написав варшавський купець письмо як відповідь на вимір податку. В тім письмі доносить, що від 1922 р. було в нього 438 екзекуцій, визначено 278 ліцитацій, з котрих відбулося 200. На ліцитаціях він викупив свої річі за безцінь в порозумінню з ліцитантами. Знає всіх коморників Варшави і всіх професійних ліцитантів, котрим заплатив понад 500 зол. за те, що допустили його до ліцитаційного купна власних річий. Супроти того висловлює здогад, що скарбовий уряд перестане разом з вірителями змушувати його до побільшування поданих в горі цифр.

Гумор бандитів

Ограбили й на вечеру запросили.

З Катовиць доносять: Під претекстом спису населення увійшли до мешкання директора банку Крутк'ого 4 бандити, привязали до крісла в спальні, наложили йому кайдани й закнеблювали уста. Відтак забрали біжутерію й готівку, а потому засіли в його власнім помешканню до вечері, стероризувавши служницю. Дві години вечеряли і відкнеблювавши уста директорови, запросили його до вечері та примушували пити з ними. Потому спокійно вийшли з добичею.

——o——

Приємністю життя є посідання артистичних фотоґрафій виконаних в фотоґрафічнім ателіє

„ВЕНУС"

ЛЬВІВ, ВУЛ. АКАДЕМІЧНА 24.

Телефон: 38-08.

1010 4—25

Присилайте передплату!

Закон дозволяє обезпечати в „Дністрі" 1/3 часть вартости будинків. Не резигнуйте добровільно зі свого пра а й негайно виповіджте в ПЗУВ 1/3 часть та обезпечть її у власнім

Т-ВІ ВЗАЇМНИХ ОБЕЗПЕЧЕНЬ „ДНІСТЕР"

857 У ЛЬВОВІ, ВУЛ. РУСЬКА Ч. 20. 69-?

ПРЕСА і ЇЇ ЗНАЧІННЯ

Часопис се твір нової доби; се всім приступне друковане слово, котре кождого дня або що кілька днів подає відомости про культурні, політичні, господарські справи й заразом звідомляє про всякого рода світові події та новости. Круг тих відомостей обнимає ціле людське життя. Часопис інформує й оцінює політичні справи своєї держави й всіх чужих держав; пише про закони й судові розправи; про літературу й мистецтво, про реліґію і школу, про природу й світ, про спорт і забави, про всякого рода сензації, про місцеві та світові катастрофи й злочини, про світову, краєву й домашну господарку, про торговлю і промисл, — словом про все, що має якенебудь відношення до життя-буття людини.

Крім того часопис в оповістках подає всякого рода реклямові оголошення торговельного ринку, почавши від коней та инших домашних звірят; від мішка бульби і збіжа до великої земської посілости; від магазинів з меблями до порошку проти пасікомих; від банкових акцій до цін театральних чи кінових карт і дешевих обідів; від всякого роду косметиків до діточих забавок; від оповісток про уродини, вінчання, смерть, поминальні Богослуження аж до згубленої собаки і пр. Надто в великій ліберальній пресі в названих оповістках находять крикливу рекляму публична розпуста й низькі пристрасти.

З того що сказане слідує, який сильний і могучий вплив на людей має преса. *„Значіння преси* — каже Максиміліян Нордав[1]) — *у модерній культурі великанське. Її істнування та місце, яке вона займає в житю одиниці й суспільности, витискає на нашій добі далеко сильнішу рису як всі чуда техніки, котрі так основно змінили наші духові й матеріяльні умовини. Великанський розвій преси лучиться з тими винаходами й почасти є їх наслідком".* Часопис — се велика школа для дорослих. Ані учні для учителя, ані вірні до провідника не мають тілько й такого довіря як читачі часописів до преси. Для дуже широких кругів часопис, се одинокс джерело їх образування. Богатьом часопис заступає учителя, священика й техніка. Часопис це скорий і дуже впливовий реґулятор політичної думки, суспільних рухів, духово-реліґійного життя та господарських стремлінь[2]).

Загалом люде не доціпюють сили й значіння преси. Вже Наполеон I. в приявї Ґерерса таку висказав думку: „Нині преса це світова сила". І правдиво: вплив журналістів сильніший як священиків і вчених. Вони руйнують цілі світи думок і будують нові. Колишній президент міністрів Комб (Combes) заявив, що три четвертих католиків у Франції відпало від Церкви лиш під впливом преси[3]). Один визначний англійський духовник висказав ось таку думку: Коли яку правду голосить св. Письмо, а „Таймс" напише противно, то

[1]) Die Konventionellen Lügen der Kulturmenschheit. Ст. 315.

[2]) Dr J. Eberle, Grossmacht Presse (1920), Ст. 15.

[3]) Перший випуск „Marburgerpresse".

в Анґлії на 510 осіб 500 ввірить „Таймсові“. Тому з емфазою кличе Розеґґор: *„Пресо, ти бесідник і великий проповідник нинішньої доби! Слова, що ти їх так пристрасно голосиш, в кількох годинах гомонять по цілім краю. Ти проповідуеш в гостинницях, кавярнях і поїздах, у приватних домах і по базарах. Де лише збереться більше людей, ти проповідуеш між ними. Твоє слово сильніше ділає як з проповідниці, бо що не лишиться в памяти читача, остає дальше на папері й хто лиш загляне, тому голосиш все й все. Так кличеш з дня на день, без віддиху, без супочинку“.* — Звідси то такий великанський вплив преси на ціле публичне й приватне життя. Не без причини називають її першою і найбільшою світовою силою. Держави й уряди не здіялиб нічого, як не малиб до розпорядимости впливової преси. Преса має рішаюче слово про мир і війну, про родину й суспільність, про мистецтво й літературу. Вона може виховати святих, але й злочинців; вона може успішно боронити релиґію і мораль, але може й найсвятіші справи висміяти, понижити і з болотом змішати. — Майже живловою силою ділає преса на думки чоловіка. Можна сказати, що в поодиноких випадках змушує індивідуальне думання до мовчанки, а на його місце втискає чужого духа, чужі погляди. Головно політична преса ґіпнотизує уми, а демон суґґестії ділає так довго, поки читач чужий погляд не буде вважати за свій власний... Так лиха преса ділає як алькоголь, як пошесть[4]).

З огляду отже на те великанське значіння, силу й переможний вплив модерної преси апостольські мужі, а особливо Папи Римські, епископи й визначні католицькі діячі зрозуміли, що в нинішніх умовинах без доброї і католицької преси неможливо працювати над поширенням, обороною та скріпленням Божого царства на землі.

Великий Папа Лев XIII. перший звернув увагу на конечність католицької публіцистики. В листі до Архієпископа з Ліми й до епископів в Перу з 1. V. 1894 р. „Inter graves“ так пише: „Тому, що в наших часах лихі люде послуґуються часописами, щоб розсівати ложні науки й кривити мораль, уважайте за свій обовязок користуватися тими самими середниками. Тамті послуґуються ними негідно, щоб бурити, ви послуґуйтеся правильно, щоб будувати. — Великий буде се хосен, коли вчені й релиґійні люде будуть писати до дневників та часописів. Тим робом поволи будуть уступати блуди, запанує правда, душі отрясуться з оспалости, а віру, котру лише зберігали для власного спасення, зачнуть явно визнавати й мужно боронити.

Ще сильніше й досадніше висказувався Папа Пій X. В листі до пралата Фердинанда де Кроій (de Croy) „Dari operam diariis“ з 24. V. 1910 р. так пише: „Видавати дневники й часописи, де подається засади християнської науки й борониться їх, се не лиш добре, але й дуже конечне, особливо тепер, коли між народом ворожі католицизмові письма викликали великі згіршення“. — Знова в листі до епископів Бразилії „Paulopolim“ з дня 18. XII. 1910 р. так висказується: *„Великий вплив так додатний як і відемний мають дневники й инші того роду видавництва. А що не велика їх ціна, тому легко доступні для всіх, а подавані в них погляди розходяться далеко й широко. Самі ви бачите, як сего надуживають безбожні люде. Длятого бажаємо горячо, щоб Ваша душпастирська ревність і тут найшла велике поле діланя, щоб ви в найлучших письмах подавали найлучшу правду вашій духовій пастві. Не брак між вами й католиків, що визначаються наукою і чесним життям. Їм то поручіть писання під Вашим надзором в мудрости, в любові ближнього, в послузі для наставників, чим визначаються ті, які підіймаються оборони найсвятіших прав, правди і справедливости. Одначе католицьке видавництво нехай не доходить лиш до рук добрих людей, але треба поширювати його як найширше, щоб дісталося до рук усіх, а особенно тих, котрих християнська любов хоче відтягнути від затроених жерел лихих часописів. Так, справді, справдиться, що „шукаючим Божого царства і Його правди“ і друкарська штука, той винахід нових часів, стане великою помічю“.* — Ще досадніше той сам Папа Пій XI сказав про католицьку пресу з приводу одної авдієнції католицьких журналістів: *„Нема шляхотнішої місії як журналіста. Я благословлю сей символ Вашого призваня. Мої попередники благословили мечі й зброю християнських борців; я волю вимолити благословленя на перо християнського журналіста“...* При иншій нагоді на обставині з жалем висказав ті знаменні слова: *„Все ще не розуміють значіння преси. Ані вірні ані священики не займаються тою справою так як належить. Старші люде кажуть, що преса се нова поява, та що давніше ратовано душі й без неї. Так, давніше, давніше! Та не звертають уваги на се, що давніше отруя лихої преси не була так поширена як нині й тимсамим противступ доброї преси не був такий конечний. Живемо в новій добі й се сумна та пожалування достойна дійсність, що безбожні часописи так оманюють і затроюють християнський нарід. Надармо будуватимете церкви, уладжувати місії, основувати школи. Всі ваші діла будуть знищені, всякі змагання даремні, коли ви рівночасно не вжиете до оборони й наступу християнської преси“.* (Гляди: „Deutsches Volksblatt“ Stuttgart, 1914).

І теперішний св. Отець при кождій нагоді підчеркує вагу катол. преси й її поширювання. Ось маємо під рукою лист Кардинала Ґаспарого, тодішного Секретара Стану до Кардинала Маффі з 30. III. 1925 р. *„Його Святість дуже добре розуміє безоглядну конечність щораз сильнішого підпирання дневників, журналів і часописів, котрі визначаються щирими й виразними католицькими переконаннями. Св. Отець переконаний, що проектоване діло „Добра Преса“ стане одним з найуспішніших і найбільше конечних орудників до осягнення так високої мети. Тому Його Святість дає не лиш свою найвисшу згоду на назване діло, але схотів особним декретом надати тому ділові добре обдуманий статут, завдяки чому наш нарід довідається з повною певністю, якою дорогою має поступати в так важній справі“...*

„Тому найвисший Пастир желає собі, щоб усі католики, особенно священики, монахи, монастирі, колеґії, стоваришення, парохії і всі релиґійні установи уважали за свій обовязок, причинитися до розвою і скріпленя того діла, вже то складками, вже то поручуванням при кождій спосібности, зеднуючи йому належне признання у людей доброї волі й осягнення щораз більшого розвою“...

За авторитативним голосом пішли сейчас визначні катол. діячі й орґанізатори. Знаний австрійський катол. журналіст, Д-р Йосиф Еберле, написав дуже основно опрацьоване діло п. в. „Grossmacht Presse[5]“. Хто прочитав ту книжку, той просто з ляком дивиться на перемогу й силу ліберальної поганської преси та її вплив, а на слабу, щойно початкову, кат. пресу та на мале заінтересування нею священиків та катол. кругів.

На Заході катол. преса вже в повнім току. У нас щойно в пеленах. Помимо того й на Заході жалуються на мале розуміння тої так важної справи. І так на міжнароднім Конґресі катол. преси в Брукселі в вересни 1930 р. підносилися голоси повні перестороги. Основник і орґанізатор мадярської катол. преси Єзуїт о. Беля Банґа так промовляв:

„Діло преси ще не займає відповідного місця в цілости католицьких діл. У многих краях католицькі часописи находять ледви найконечніші умовини істнування. Навіть думати не хочуть, щоби з католицької преси зробити провідний фактор публичного життя. Вправді росте розуміння апостольства катол. преси, однак самі католики ще не перейняті тою думкою. Вони жертвують 60 проц. на церковно-релиґійні цілі, 20 проц. на студентів, 15 проц. на суспільні цілі, а на пресу лиш 1 проц. Католики посідають досить шкіл і багато церков, а преса має дуже мало передплатників, хотяй вона має рішаючий вплив на життя міліонів“.

Головний знова Редактор католицького париського дневника „Ля Круа“ Аббе Мерклен сказав: *„Католицький світ треба все на ново освідомлювати про проблему преси, про небезпеку навички читання т. з. „невтральних“ часописів, про обовязок совісти передплачувати католицькі журнали і поширювати їх. Преціть релиґія се не лиш приватна справа, справа родинна, котра лиш розтягається на деякі проблеми інтеллектуального й етичного порядку, але вона тим, що всюди підносить голос, де людська совість стрічається зі свободою. Католик мусить в цілім публичнім життю: також на полі економії, на полі політичнім і суспільнім мати свої позитивні погляди[6])“...* (Гляди другу частину Відозви в рубриці: З рел. церк. життя в сім числі „Н. Зорі“).

† ГРИГОРІЙ, Епископ.

[4]) Der Laienapostel, Handbuch für praktische Mitarbeit in der Seelsorgehilfe V. W. Wiessen (1929), Ст. 14.

[5]) **Друге видання вийшло** 1920 р. (Friedrich Pustet, Regensburg). — **Тому, що перше видання масонські і жидівські капіталісти викупили й знищили, се друге видання можна дістати лиш в автора, теперішного редактора** „Schönere Zukunft“ Wien XIX. Nußwaldgasse 14.

[6]) Гляди: „Schönere Zukunft“ з 28. IX. 930 ч 52.

—o—

Що діється в „раю“

Німецькі кореспонденти так описують теперішну ситуацію в совітськім „раю“: Урожай удався. І збіжжа вдалося і сади повні овочів. Одначе в містах голод. Люди стоять у довжезних хвостах. Як тільки зазоріє на небі уставляються в довгі хвости перед крамницями з поживою і терпеливо ждуть. А що загал уже втратив віру в обіцянки большевицького уряду, отже з великих міст хлинули „мішочники“ на села, щоб набути у селян поживи. Ті „мішочники“ мають у своїх міхах старі лахи і черевики, скіру, цьвяхи, бляху, тютюн, словом усячину, бо на селах вже нема нічого. Все те вимінюють за хліб, бо зима недалеко. Одначе чрезвичайка чигає на вертаючих „мішочників“ і відбирає в них хліб. Отже вони висідають на кілька стацій перед містом і пішки скрадаються до дому. А що сторож у кождій камяниці це шпіон, отже треба йому дати десяту пайку принесеного хліба, щоб мовчав. Сторож дає з того якусь частину міліціонерам, щоб вони мовчали. Так забезпечуються люди перед грабіжю червоної влади, бо інакше не малиб нічого на зиму. А червона влада також не спить. Вона знає, які її „ошукують“. Отже сотками звільняє зі служби ріжних менше „спреяжистих“ комісарів. Вона висилає на села цілі кольони авт і возів з ескортою, з машиновими кріса-ми. У селян виграбовують все, що під руки попаде й везуть у місто. Численні депутації ограблених сел приїздять до Москви жалуватися на ту грабіж. Та їх викидають за двері. Червона влада безоглядна: вона потребує богато збіжжа, щоби продати його за кордоном — на пропаганду „світової революції“. Хочуть скрізь завести такий сам „рай“. Вислід тої політики такий, що хоч в СССР був сего року добрий урожай, то голод там буде напевно. Він уже є — постійний. А червоні товариші граблять і грабля тай видають сотки міліонів гроший на пропаганду революції в усіх пятьох частях світа.

Одностороннє заняття поетичною або фільософічною літературою через такий довгий час, що стає привичкою, робить людину зовсім невсібною до практичних занять (Смайлс).

ЛИСТИ З СЕЛА

Молодь.*)

Молодь це будучність нації. В залежности від того яка віра горить в серцях молоді можна уявити собі будучність даної нації. Тому не дивниця, що за впливи над вихованням молоді так завзято змагаються большевики і фашисти, котрі з тої молоді хочуть виховати собі завзятих оборонців своєї політичної системи.

Ще перед війною у нас досить сильну пропаганду між молодю розвинула була Українська Радикальна Партія. Вона ремісничу й селянську молодь організувала в „Січах“ середношкільну в ріжних Драгоманівських кружках самоосвіти, академічну молодь притягала до участи у своїй політичній організації. В той час пропаганда радикалів у рядах молоді мала значний успіх. Через радикальну партію переходила майже вся наша рухливіша молодь. Та вона скоро розчаровувалася в кличах радикалів, бо їх політична організація не спиралася на жадній фільософічній системі й не мала ніякої наукової підстави. Тому більш помірковані елементи з рядів тої молоді зачали втікати до націонал-демократичної партії, ліві — до соціял-демократичної. Дехто добіг аж до анархістів.

По війні відносини радикально змінилися. Утерті фрази й вилинялі кличі радикалів вже не могли захопити молоді. Вона вимагала чогось нового, більше крикливого і... модного. Модним став комунізм, революційний напрямок „лівих“, і фашизм, революційний напрямок „правих“. Це захоплення модними кличами комунізму й фашизму серед молоді використали ріжні екстремісти, агенти комунізму й фашизму. Вони серед недосвідченої молоді повели політичну пропаганду, втягнули її до своїх конспіративних організацій та пхнули на шлях терористичних замахів. Ясно, що такою „роботою“ тільки ломиться молоді характери і то найбільш рішучих одиниць, котрі в иншіх обставинах могліб вирости на корисних громадян і визначних провідників нації. Нині вони або конають по тюрмах, або поневіряються на еміграції. Вони за молоду викинені „за борт життя“. Цю молодь використовують також як знаряддя у розбиванню віч, зїздів і нарад, відривають її від занять і втягають у вир політичної грязні. В той спосіб не виховується, тільки деморалізується наше молоде покоління.

Деморалізація серед молоді почала ширитися особливо сильно в часі війни. Молоді хлопці були відорвані від своїх батьків і кинені на арену военних подій. Касарня і війна мали рішаючий вплив на їх виховання, а цей вплив був відомо який. Молоді хлопці на кождому кроці бачили пиянство, цинізм, насильство, грабунок і розпусту. І заражувалися тим. Відсвчилися від праці й науки, навчилися иншим приказувати, нераз і знущатися над слабшим і безборонним. Неодин з тих молодиків дослужився старшинського чи підстаршинського степеня і розпоряджав грішми, з котрих не все мусів здавати точний рахунок. Тому не дивниця, що як тільки захитала військова дисципліна, як треба було боронити Рідної Землі, розвелося стільки ріжних отаманів і злодіїв народного майна. Вони і по війні не могли взятися за жадну пожиточну працю, а примазалися до ріжних партій і своєю „діяльністю“ деморалізуючо впливають на нове покоління.

Малі хлопці і дівчата, що виростали в часі війни, також не мали доброго приміру, отже деморалізація відбилася і на них.

Тому тепер в цілій Европі стільки нарікань на безідейність нашої молоді, на її ескізність у всім, на брак серіозного думання і ділання, на брак стійних характерів у рядах молоді. Це дається завважити й у нас, як в місті так і на селі. На селі може навіть більше, бо на кождому кроці воно впадає в очи. В додатку серед молоді на селі рідко де ведеться систематична праця, щоб її виховати на чесних і свідомих громадян.

Сучасна школа на селі не відповідає своїм завданням. Я зустрічав хлопців і дівчат, котрі знали на память цілий буквар, знали цілі уступи і вірші з иншіх читанок, але не вміли ні читати ні писати! Вони все вивчили на память, але коли щось вирвати з середини уступа, чи вірша, вони вже далі не можуть нічого сказати, бо не вміють читати! Але знають про всіх польських королів, всі польські войни і перемоги. Учителі, наслані з корінної Польщі, не знають нашої мови, не розуміють нашого духа. Отже вони не в стані підійти до нашої дитини, зрозуміло виложити її і навчити. Вони учать по польськи, часто криком і погрозами застрашують дітий і примушують співати так, як учитель Поляк заспіває. А які тепер шкільні підручники!... Тому не дивниця, що богато наших дітий по скінченню школи на селі не вміє читати ні писати, виходять з неї анальфабетами й зовсім надармо тратять цілі роки. Ніхто не працює над молодю й поза школою. Подекуди читальні позамикані, Луги, Соколи і ин. організації розвязані. Тай нема кому працювати на полі позашкільної освіти по наших селах і присілках. Тому не дивуйтеся, що між нашою молодю ширіться така розпуста і деморалізація! Вона не бачить доброго приміру від старших, школа майже нічого не дає їй, ніхто не працює над нею і поза школою. В наслідок того щораз більше гульні, пиятики та розбоїв по селах. Коли далі так піде, — то страх подумати про будучність усього народу.

Над цим питаниям мабуть ніхто не ломить собі голови, хоч деморалізація ширіться щораз далі. Тому треба доложити всіх старань, щоб нашу молодь захистити від руйнуючих впливів і повернути на шлях морального виховання. Треба зорганізувати ту розпорошену молодь, заохотити її до праці над собою, над самоосвідомленням. Треба прийти з допомогою і доброю радою, бо молодь злана на власні сили не знайде виходу і дасться водити всяким баламутам.

Церква одинока моглаби протиставитись деморалізаційним впливам і захистити нашу молодь від морального занепаду. Та се факт, що серед молоді на селі авторитет церкви поважно захитаний. Се факт, що довіря до церкви до решти підриває пропаганда ріжних сектантів, сельробів, радикалів і т. п. крикунів. Тому треба по селах повести організацію кружків молоді, котрі опираючись на католицькім світогляді потра-

*) Гл. „Нова Зоря“, чч. 61, 63, 65

СУКНА на убрання мужеські, візитові і спортові, костюми і плащі жіночі, на реверенди для Всеч. Духовенства в великім виборі - Товарі добірні. — Ціни низькі. — Поручає фабричний склад сукна

ЛЬВІВ, ВУЛ. РУТОВСЬКОГО ч. 7.

10 7 (напроти катедри). 2—15 **ЛЮДВИК РАЛЬСКИЙ**

О. МИРОСЛАВ РІПЕЦЬКИЙ

ОСІНЬ ІДЕ...

Про урядження і ведення бібліотеки.

II.

Бібліотекар повинен знати, чи є в бібліотеці бажана книжка, а коли нема, то хто і коли її випозичив. Відповідь на сі питання дають картки визичуваних книжок, заведені у більших бібліотеках. На книжній картці записується, кому і коли дана книжка позичена. Картки, уложені після сиґнатур (чисел) книжок переховується в осібнім пуделку. На основі сих карток можна довідатися кождої хвилі, у кого є бажана книжка та пізнати, які книжки мали серед читачів найбільший попит і скільки разів були читані протягом якогось часу. Книжні картки дають можність робити в бібліотеці люстрацію, провірку книжок.

Кожда бібліотека повинна мати короткий правильник-реґулямін, який укладає бібліотекар відповідно до місцевих обставин і вимог життя. Реґулямін бібліотеки визначує права й обовязки, які прислугують читачам, приучують їх порядку і пошанування книжки та збуджує в читачах почуття високої мети і значіння бібліотеки, як культурно-освітної установи.

Подаю тут взірець правильника-реґуляміну парохіяльної бібліотеки, якою окремі приписи можуть бути змінені і пристосовані до місцевих відносин:

1. Парохіяльна бібліотека в . . . . . є власністю гр-катол. парохії. Вона призначена для поширення релігійного і національного освідомлення та загального знання.

2. Бібліотекою завідує о. парох (чи сотрудник) або призначений ним бібліотекар, який відповідає за добре ведення справ бібліотеки.

3. Парохіяльна бібліотека приступна для всіх вірних гр-кат. парохії в . . . . . Книжки випозичається безплатно (або: за оплатою . . . .).

4. Парохіяльна бібліотека відчинена в неділі і свята по вечірні.

5. Позичаючий ручить за зворот випозичених книжок в добрім стані.

6. Не вільно загинати роги карток, мазати і робити на книжці знаки олівцем.

7. Позичальник має винагородити за шкоди, заподіяні в книжках і иншім бібліотечнім майні.

8. Книжки не можна тримати довше як два тижні. Хто хоче задержати книжку довше, мусить дістати на се дозвіл від бібліотекаря.

9. Випозичена книжка призначена лише для тої хати, де мешкає позичальник і не може бути відпозичувана иншим.

10. Про кожду заразливу недугу в домі позичаючого треба негайно дати знати бібліотекареви, а випозичену книжку зараз віддати до бібліотеки.

Реґулямін треба вивісити на кількох видних місцях, в самій бібліотечній кімнаті, де відбувається випозичальня книжок та на таблиці оповіщень або при вході до льокалю бібліотеки. Позичальник має підписати заяву, в якій стверджує, що йому знані приписи реґуляміну, та що він зобовязується придержуватися їх совісно і точно.

Про инші звязані з тим справи поговорю иншим разом.

филиби цю молодь притягнути до себе відповідними відчитами, аматорськими виставами, концертами, товариськими сходинами, вечірками і забавами, публичними дискусіями — вміло підготованими і переведеними. В подібний спосіб роботу серед молоді започатковували у себе инші народи, котрі дуже займаються своєю молодю. Вони творять для своєї молоді ріжні релігійні й спортові товариства, аматорські гуртки, хори й орхестри, де під проводом старших і досвідчених людий виховуються сильні, чесні характери, оборонці Церкви, релігії й нації. Треба і нам піти за приміром инших католицьких народів, щоб подібну працю над організацією нашої молоді започаткувати і повести.

Молодь ще не має свого вироблено світогляду, вона дуже податлива на нові кличі і думки. Тому і праця серед неї мусить увінчатися повним успіхом. Вона не така трудна як серед рядів старшого громадянства, але її треба вести по певному пляну і послідовно. В початках вона мусить побороти ворожу протиакцію — тому не може числити на велике число прихильників. Щойно згодом це число буде більшати і з часом охопить майже всю молодь даного села, околиці, країни.

У звязку з поширенням Католицької Акції по наших містах і селах виникає питання переведення тої акції і серед сільської молоді. Треба приступити до творення католицьких кружків молоді по наших селах і присілках, котрі об'єднувалиб сільську молодь та кристалізували її світогляд, молодечу енергію та завзяття повернули на шлях творчої праці. Творення церковних брацтв, релігійних дружин, спортових і руханкових, аматорських гуртків, хорів, орхестр, закладання бібльотек, курсів відчитів ітп. — це найважніше завдання серед нашої молоді на селі. До тої роботи мусять взятися батьки, священики і ті інтеліґенти, котрим залежить на добрі тої молоді та на будучности нації. Щоб перевести ту велику роботу, треба передовсім відповідної преси і видавництв, бо саме устне балакання молодим хлопцям знудиться. Треба їм щось в руки дати, аби мали над чим думати. А в нас плодяться ідентичні органи, але книжок для молоді ні на лік. І чимже ту молодь зацікавити?

Моральне відродження родини й громадянства можливе тільки через релігійне виховання молоді. Тому до тої справи треба братися з цілим завзяттям і не легковажити її. Інакше буде дуже зле.

Б. К.

ТОВАРИСЬКИЙ ОСЕРЕДОК УКРАЇНСЬКИХ КРУГІВ, ЦЕ
КАВАРНЯ „СЕВІЛЛЯ",
1029 **ЛЬВІВ, УЛ. ПЕКАРСЬКА Ч. 2.** 1—4

Вже надійшли останні новости на сукні — жіночі плащі в великім
1025 **виборі, до фірми** 2—20
АНТІН УВІЄРА
Львів, ул. Галицька ч. 10, — до філій в ТЕРНОПОЛІ, СТРИЮ, ДРОГОБИЧІ І ТАРНОВІ.

Страшна пошесть тифу в північнім СССР.

З Москви доносять про страшну епідемію тифу на півночі СССР. Пошесть шириться застрашаючо скоро. Велику масу жертв забирає пошесть між засланцями в Архангельській окрузі. Деякі бараки подібні до трупарень. Сторожа втекла, боячись заразитися. Епідемія дійшла до Архангельська і забирає масові жертви між портовими робітниками та моряками. Тиф поширюється також на Соловках.

Я радше повірибби в байки і легенди, в талмуд і в коран, ніж у те, що всесвіт не має своєї душі — Бога (Бекон).

ЗАГРАНИЧНІ СПРАВИ

Чи прийшов час і на неї?

Зміст: Чому Мек Доналд закрив лице руками? — Що сказав в отвертім листі його товариш Томас? — Засаднича зміна опозиції або куди йде II. Інтернаціонал? — Що жде всі народи світа в разі розвалу Англії?

Появляється що раз більше голосів, що приходить уже час і на неї, — на Велику Британію, на „Паню Океанів", на найбільшу з держав, які знає історія людства.

Упадок її робітничого правительства відбувся серед поучаючих обставин. Великий лондонський дневник так їх описує: Коли при Давнінґстріті ще радив кабінет міністрів Мек Доналда, він сам вийшов з засідання, щоб удатися до Букінґемської палати в цілі зложення звіту королеви про хід нарад. Перед головним входом ждала на вислід нарад величезна товпа народа. Щоб не зустрінутися з нею, Мек Доналд вийшов бічними дверми і пішов до фіртки в саду, при котрій ждало на нього авто. Одначе й там його підглянули. Перший міністр Анґлії був дуже втомлений і зажурений. Підійшовши до авта й не побачивши шофера, Мек Доналд схвилювався й зачав питати: „Деж він?" Приставлений до авта поліційний аґент засвистав і шофер зараз зявився. Хтось з присутних при фіртці запитав Мек Доналда, чи не мігби він що небудь сказати про хід справ.

— „Так... я..."

Премієр Анґлії не був в стані скінчити речення. Він весь час підносив руку до чола. Коли нарешті сів в авто, зняв капелюх, положив його біля себе й — закрив лице руками...

Той драматичний опис очевидця супровожає цілий ряд рефлексів в анґлійській пресі про упадок робітничого кабінету Анґлії. М. і. підчеркують, що той кабінет перед своїм упадком займався найгорячіше не своїми власними клопотами, але фінансовим положенням Німеччини так, якби був сліпий на те, що загрожує самій Анґлії. Таке засліплення досить часто лучається перед великими потрясеннями держав. До того треба взяти під увагу, що робітнича партія праці й велика робітнича орґанізація Трейд-юніонів виступили отверто проти свого провідника Мек-Доналда і проти тих, що з ним пішли. Мабуть уже в тій хвилі, коли Мек Доналд виходив з засідання і закривав своє лице руками, він здавав собі справу, що його провідна участь в політичнім життю скінчена. Мимо того, що Мек Доналд оповістив зазив до своєї партії, щоб виждала з осудом його, поки він у парлямент не представить причин, які його спонукали поділитися владою з консерватистами (і ліберадами), — партія скинула його з головства.

Дуже цікавий відкритий лист оповістив товариш Мек Доналда, Томас, голова орґанізації зелізничників, котрий пішов разом з Мек-Доналдом. Він пише в тім листі таке: „В публичнім життю треба передовсім ділати в згоді зі своїм власним розумінням національного інтересу. Я переконаний, що поступивби як трус а не як державний діяч, колиб ухилився від участи в новім коаліційнім правительстві тільки тому, що сей крок непопулярний. В мінуту національної скрути скорочення допомоги безробітним на 10 процент не завелике. Я ніколи не зробив більшої прислуги своїй Батьківщині як тепер".

І се здається правда. Та якраз тому і Томас і Мек Доналд виключені з партії, котру творили, бо й Анґлія входить в орбіту хаосу. Се дуже знаменний факт, що майже все робітництво Анґлії, зорґанізоване під гаслом соціялізму (II. Інтернаціоналу), опустило своїх провідників, коли ті заявилися за коаліційним урядом. Партія праці пішла в опозицію. Не треба себе дурити тим, що в Анґлії до сеї пори всяка опозиція називала себе і дійсно була „опозицією Його Величества Короля". Так власне було дотепер. А тепер та опозиція заговорила про ґенеральний страйк, що серед обставин небувало тяжких і без страйку, може стати першим кроком до революції й розвалу Анґлії. Отже — головна фалянґа II. Інтернаціоналу йде фактично на зустріч роботі III. Інтернаціоналу... До чого йде, розумів добре опущений всіма Мек Доналд і тому закрив лице руками. Той віруючий в Бога чоловік, що прилюдно молиться, мусів відчути і предвидіти, куди котиться доля Анґлії. Ситуація в Анґлії викликає занепокоєння в цілім світі. Найлучший вираз тому дав французький публіцист, Пер Ґассот. Він пише у статті п. з. „Світови необхідно потрібна сильна Анґлія таке:

Анґлія представляє силу порядку і спокою. Вона охороняє моря. В той день, коли ослаблена анґлійська фльота не буде вже в силі піддержувати порядку на океанах, побачимо відродження піратства (морського розбишацтва). Насамперед появиться воно при китайських беретах, потому на Індійськім Океані. А потому коло Адену — і вже ніде не буде безпеченства для торговлі. Вже тепер китайські ріки страчені для европейських купців. Вже контрабанда зброї суне по всім Далекім Сході. І вже небогато бракує, щоб ситуація стала там зовсім невиносима. Хочуть чи не хочуть, всі нації, що посідають кольонії, мусять бути солідарні, бо проти них однаково звертаються сили большевизму. Упадок одної з тих націй потягне за собою знищення всіх инших. Бунт в анґлійській Індії зараз відібється й на французькій Кочінчіні. Націоналізми в Азії, підбурювані Москвою, не звертаються ні проти Анґлійців, ні проти Французів, ні проти Голяндців, — тільки проти білих взагалі. Отже білі мусять творити один фронт. Не длятого, щоб піддержувати гноблення, а для охорони праці й цивілізації, котрій загрожує варварство. Велико-британська імперія розтягнулася по всій кулі земній і скрізь вона сусідує з европейськими посілостями. Серед загальної анархії стара Анґлія Його Величества Короля це одна з підстав порядку. А тих підстав уже небогато. Чи належать до них Злучені Держави Північної Америки? Ні, бо це батьківщина всіх тих безумних економічних теорій, котрі викликали крізу... Росія?... Про це хіба лучше не говорити... Німеччина?... Вона після програної війни носиться з думкою реванжу і весь час хитається між війною зовнішною та внутрішною. Чиж можна її уважати одною з підстав порядку на світі... Італія?... Так, може бути, як тільки її претенсії не виродяться у щось надмірне. Та в усякім разі Італія це держава головно Середземного Моря і вплив її не може далеко сягати. Щож остає? Може республики полудневої Америки? Алеж у них революції йдуть за революціями... Японія?... Так, але вона як Італія має тільки обмежений круг ділання. Є отже тільки Анґлія і Франція. Отже хоч не хоч, без огляду на всяке суперництво самолюбств обох тих держав, без огляду на непорозуміння і старі рахунки — вони мусять годитися і запрячися разом до спільного діла спасення.

Нема сумніву, що колиб на Анґлію прийшов її час, то наслідки того булиб

ЦЕРКОВНІ СВІЧКИ
ВСЯКОГО РОДА
ПОРУЧАЄ ФАБРИКА
990 ІНЖ. К. КОТЕЦЬКИЙ і С-КА 11-12
Спілка з обмеженою порукою.
ЛЬВІВ 15, ВУЛ. ОКРУЖНА (бічна Кульпарківська) ч. 9. — Тел. 57-48.

подібні до страшних наслідків розвалу старої римської імперії. Розвал сягнувби скрізь і загальна руїна покрилаб землю на довгі часи. Річ ясна, що такі велитні як Анґлія не падуть з дня на день. Та богато є познак її ослаблення і то такого, якого вона ще не переживала.

Останні вісти доносять про свого рода стабілізацію відносин в Анґлії. Одначе в її тривкість трудно повірити. На се вказувавби факт, що ухвалювання вотуму довіря новому правительству Анґлії супровожала маніфестація безробітних, котру поліція усувала палками.

З РЕЛ.-ЦЕРК. ЖИТТЯ

Преса в душпастирській праці священика. З огляду на вище наведені уваги й голоси священик-душпастир повинен зрозуміти, що в нинішних часах незвичайно сильним і впливовим засобом в його душпастирській праці є писане слово. Душпастир не сміє рівнодушно глядіти, які часописи приходять до його парохії, котрі подають з рук до рук і є духовою поживою повірених йому душ. Сміло можна сказати, що душпастир, котрий легковажив би нині ту справу, гірший від наємника, бо й наємникові не рівнодушно, коли хто наносить очевидну шкоду на полі його пана. Такий легкодушний священик, то справді німий зрадник Божих справ, бо безсовісний союзник ворожого табору, який наступом йде проти Божого царства і спасення людських душ. Бо як злі книжки, ліберальні й протирелігійні часописи в короткім часі можуть знищити його довголітню працю, так знова добра книжка й католицька преса не лише скріпить і довершить його змагання, але стане оборонним валом перед ворожим наступом. Тому до найважніших душпастирських обовязків треба зачислити поборювання лихої, безбожної та т. з. невтральної преси та поширання доброї. Під тим оглядом нехай послужать ось такі завваги: 1) Засаду, що кожда католицька родина повинна читати католицькі письма, треба вповати в переконання людей в часі катихізації, в проповідях та осібними конференціями на сходинах церковних Братств чи релігійних Товариств. 2) Свідомий католик не сміє попирати й читати письм, котрі: а) нападають на Церкву, висьміваютъ розпорядки й прикази Ап. Столиці й Епископату та очернюють духовний стан; б) в етичній ділянці не руководяться християнськими засадами, но навпаки, подають читачам скандали й сензації; г) попирають ляіцизацію життя на кождім полі, голосять розділ держави й Церкви, независиму автономну мораль, світську школу, цивільні шлюби й розводи; д) свідомо іґнорують суспільну, добродійну й місійну діяльність Церкви. 3) Головно треба перестерігати перед т. з. невтральною, ареліґійною пресою, бо укритий ворог небезпечніший як явний. 4) Проповідники й сповідники нехай освідомляють вірних про заборону читання лихих книжок і письм, а душпастирі повинні наглядати особисто й чувати, щоб лихі часописи не поширялися в їх парохіях. 5) Душпастирі повинні знати, які часописи, книжки й письма поширені в їх парохіях, щоб не лиш могли протиділати їх блудам, але й позитивно ділали. 6) Душпастир повинен навязати особистий контакт з читачами лихих часописів, і по можности вплинути, щоб вони залишили читання і передплату злих часописів, а на їх місце взяли добрі. 7) Нехай душпастир памятає, що пропаґанда добрих книжок і часописів є справа дуже важна й одинокий середник в поширюванню добрих письм. В тій ціли поручається: а) класти катол. часописи й письма до перегляду в парох. канцелярії і почекальні; б) плякатувати на загально приступних місцях пр. коло церкви; в) уряджувати коло церкви кольпортажу письм і часописів; г) при парохіяльних посіщеннях (в нас з приводу Йорданських свят) роздавати відозви, оказові числа, летючки й брошурки; д) до поширювання преси вживати релігійних Братств і Товариств; е) посередничити в пренумераті й орґанізувати спільні пренумерати (один часопис для кількох осіб); є) розносити письма по домах при помочи членів Братств або осібно основаного „Апостольства Преси"; з) закладати парохіяльні бібліотеки; и) посилати до катол. часописів стислі інформації й кореспонденції; і) лиш до катол. преси посилати всякі комунікати й оголошення церковних обходів та орґанізацій; к) уряджувати день або місяць катол. преси[1]). Нарікаємо на сектанство, большевизм, радикалізм, на упадок релігійности й моралі особливо серед молоді, та спитаймо себе, що зробили ми, щоби протиділати деструктивним і протирелігійним течіям? Якраз се доба, коли адові сили ведуть головний наступ на нашу Церкву і то ведуть головно через пресу й видавництва. За вказівками Комінтерну та масонських льож видають у нас вороги Церкви під сю пору около 20 протирелігійних часописів з большевицькою закраскою. Друкується їх в десятках тисяч та розсилається безплатно на всі знані адреси. Крім радянофілів католицький світогляд підриває сильно націоналістична преса[2]), ширенням ляіцизму та свідомим промовчуванням усього християнського. Не диво отже, що націоналістична й ліберальна українська преса виробляє з читачів вповні зісвітчених людей, соверіпенно для католицької думки байдужих, коли вже не ворожих для неї. Подібно мається справа з українськими видавництвами та книгарнями. Наші просвітні установи та книгарні й видавництва видають та поширюють книжки, котрі або зовсім нехтують катол. світогляд або просто зовсім йому ворожі. На 12 видавничих кооператив 5 в руках соціялістів, з чого 3 зовсім сельробівські, решта націоналістичні. І власне ті большевицько-сельробівські кооперативи розвинули незвичайно рухливу діяльність і кольпортажу комуністичних видань. Вони заповнили всі наші книгарні, ними переповнений наш книжковий ринок. Без пересади можна сказати, що головними кольпортерами большевицьких видань стали наші українські книгарні в Галичині і на Волині. (Гляди: „Нова Зоря" з 26. VII. б. р. ч. 55, стаття: „Про катол. видавничу кооперативу"). Який же нас, католиків, супроти того відпір, не кажемо наступ? Безвиглядно — анемічний. Кілька одиниць працює, кличе, пише, а загал мовчить, нарікає, критикує і чекає... чуда. Священики безрадні, прибиті й пасивні... на жаль є й такі, що свідомо попирають націоналістичну пресу, а поборюють католицьку й так самі підкладають огонь під власну хату й Церкву. Еспанія повинна бути для нас жахливим приміром. Длятого се послідний час опамятатися, взятися ревно до акції про католицьку пресу, щоб надолужити занедбане, зломити напір ворожої журналістики, створити основу до Католицької Акції й відтак до повної катол. Орґанізації. Подаючи сю відозву до відома Всеч. Духовенства, заряджую: 1) Наведена відозва має бути прочитана і передискутована на найблизшім ad hoc скликанім Декапальнім Соборі і переслати звіт до Еп. Ординаріяту. 2) Кождий Душпастир має подати до тут. Ординаріяту найдальше до кінця грудня ц. р. слідуючі дані своєї парохії: а) які часописи і в якій скількости приходять до його парохії; б) особливо подати кілько розходиться примірників католицьких часописів; в) чи істнує парохіяльна або братська бібліотека, кілько має томів книжок і які передплачує часописи; г) які часописи препумерує сам душпастир. 3) При кождій церкві належить урядити кольпортажу добрих книжок і катол. часописів. По інструкції, як належить провадити кольпортажу, можна звернутися до Редакції „Доброго Пастиря" в Станиславові, вул. Липова 11, або до Центр. Комітету Укр. Кат. Орґанізації, Львів, ул. Кльоновича 8/II.[3]). — Дано в Станиславові. 6. серпня н. ст. 1931. — † *Григорій*, Епископ. (Ціла та відозва звернена до Всеч. Духовенства Станиславівської Епархії. — Ред.).

[1]) Dr J. Walter: Kapłan katolicki II, 40-45 в польськім переводі Еп. Суфраг. Сандомірського.

[2]) Націоналістична преса ставить справи національні лише понад справи віри й Церкви, вона детронізує Бога, а натомість ставить суверенність народу чи держави. Національний шовінізм усуває любов Бога і ближнього — се всьо pessima haeresis.

[3]) Поучення про кольпортажу письм і часописів подає також основно: Katolicka Akcja prasowo-kolportażowa (Potrzeba, metody, środki). Napisał ks. Czesław Stańczak, Łódź, ul. Ks. Skorupki 1-a (Bibljoteka Ligi Katolickiej Diecezji Łódzkiej № 3).

Модні товари блаватні для Пань.
Мужеські сукна, полотна, коци.
Стахевич і Абрисовський
ЛЬВІВ, РИНОК — ТРИБУНАЛЬСЬКА 1.
1023 3—10

„PAX ROMANA"
І ЇЇ ЮВИЛЕЙНИЙ КОНГРЕС.

З приводу 10-ліття свого оснування відбула у Фрибурґу (Швайцарія) свій ювилейний конгрес міжнародна орґанізація катол. студентів, котра має кількадесять тисяч членів. На конгрес прибуло коло 200 делеґатів з 23 країв. На тему „Університет і культура" референував проф. унів. Мушинк. Він підчеркнув конечність основного фахового знання при незанедбуванні загальної освіти. Проф. Галецкий з Варшави говорив на тему „Університет і міжнародне життя"; він підчеркнув, що університети можуть тільки тоді сповнити своє наддержавне значіння, коли вони національні і плекають культуру свого народу. (Такі гарні думки голосять Поляки перед світом, а 7 міліонів Українців у Польщі досі не мають ні одної університетської катедри для плекання культури свого народу). Проф. Гільдебранд у Монахії промовляв про „Ідею катол. університету", підчеркуючи, що тільки катол. університет може усунути шкідливе ідолопоклонство перед т. зв. наукою й укріпити чесноту молоді. Зїзд ухвалив ряд резолюцій, м. і. про потребу виміни студентів, конечність поборювання большевизму і шовіністичного націоналізму, про місійну працю студенства і про орган тої орґанізації „Folia periodica". В конгресі іменем укр. орґ. студентів взяв участь К. Іван Гладилович зі Львова.

Не хочу мати до діла з людиною, котра ніколи не потрафить впасти в незадоволення навіть коли бачить пікчемність (Пертес).

ЛІТЕРАТУРА — НАУКА — МИСТЕЦТВО

Большевицькі письменники в нових українських читанках

ДЛЯ ГАЛИЦЬКИХ СЕРЕДНІХ ШКІЛ.

Саме появилися нові українські читанки для I—IV. кл. галицьких середніх шкіл. Уложив їх п. Антін Крушельницький. Видало своїм накладом Державне Видавництво Шкільних Книжок при Кураторії Львівського Шкільного Округа.[1])

Не треба, здається, багато доказувати, яку вагу мають шкільні підручники взагалі, а читанки якоїсь мови для середніх шкіл зокрема. Суть тої ваги лежить передовсім у двох річах: що й як вони подають. Отже: які письменники й які твори складаються на зміст читанок? Що ті письменники собою представляють? Яка літературна вартість їх писань? Яка їх тенденція? Словом: Яка педагогічна вартість матеріялу, поміщеного в читанках? А далі: Як той матеріял розміщений? Не маловажна також зовнішня форма, в якій той матеріял подано. Отже мова і правопис.

Все те має особливе значіння в українських читанках, призначених для середніх шкіл нашого краю. Бо з тих читанок наша молодь вперше знайомиться з українським письменством. Ті читанки звертають увагу молоді на поодиноких письменників і тим самим поручають їх. Вони популяризують їх. Нарешті з тих читанок молодь учиться практично мови і правопису.

Тому народи, яким не байдуже здорове національно-культурне виховання їх молодого покоління, ставляться до шкільних підручників з найбільшою увагою. Вони складання їх доручають найкращим одиницям зпоміж свойого учительства, найвідповіднішим — з національного і педагогічного становища. Вони виготовлені авторами елябораті піддають перед друком як найосновнішій і як найострішій комісійній критиці, яка важить не тільки кождий уступ у книжці, але майже кожде слово. У висліді: Шкільні підручники в інших народів се найбільш старанно уложені і видані книжки взагалі.

Як-жеж представляються під тим оглядом нові українські читанки для середних шкіл?

Передовсім: Хто такий їх автор?

П. Антін Крушельницький з фаху педагог, крім того письменник. Він автор українських читанок для середніх шкіл ще зперед війни і також по війні. Все те кваліфікувалоб його у високій мірі на автора також нових українських читанок. Та в останніх роках п. А. К. перейшов великі зміни. Він передовсім перестав бути педагогом та перейшов на журналістику. А далі — і се найважніше — він став редактором журналу „Нові Шляхи", в якім атакує завзято Церкву, релігію, духовенство і весь український національний табор, та величає відносини за Збручем. З колишнього петлюрівця він став — радянцем.

Ясна річ, що редактор „Нових Шляхів", виступаючи далі в ролі автора шкільних підручників і співробітника Державного Видавництва шкільних книжок при Кураторії Львівського Шкільного Округа, мусів примінитися до обставин. Тому в його читанках нема того, чим він пописується в „Нових Шляхах". Нпр. слово Бог у читанках писане великою буквою, хоч у „Н. Шляхах" постійно малою. Та не зважаючи на се, з читанок тих видно наглядно н и ш н ь о г о їх автора. Деколи — аж надто наглядно.

Видно се передовсім у доборі авторів, яких п. А. К. помістив у своїх шкільних читанках. Серед тих авторів ц і л и й ряд явних б о л ь ш е в и ц ь к и х письменників — Наддніпрянців і Галичан, молодих і наймолодших. І так у читанці для I-ої кляси, крім старих загально відомих українських письменників, поміщені писання таких сучасних радянських авторів: І. Ященка, А. Вартового, Г. Гуменчука, А. Воронця, В. Атаманюка; у читанці для кл. II-ої: В. Атаманюка, М. Івченка. П. Панченка, М. Бурдуна, В. Бобинського, М. Терещенка, Д. Фальківського, Хв. Малицького, Л. Турчанської; у читанці для III-ої кл.: А. Головка, А. Шабленка, Л. Майського, Л. Ганилевського, П. Лопатина, С. Пилипенка, П. Тичини; у читанці для кл. IV-ої: А. Паніва, М. Семенка, С. Пилипенка. Особливо впадають в очи такі письменники, як В. Бобинський і М. Семенко. Перший — Галичанин, б. редактор больш. журналу „Вікна" і большевицький поет-агітатор, другий — Наддніпрянець, автор екстравагантних „футуропоезій", суто підлитих больш. сосом.

Розуміється, що п. А. К., впроваджуючи до шкільних читанок сучасних радянських письменників, вибирав з їх писань такі, в яких не булоб занадто явної агітки. Та не зважаючи на се, агітка така тут і там таки проявляється. Взяти нпр. в читанці для першої кляси статтю А. Вартового п. з. Золоті струни (I, 39), в якій описано віче ткачів в справі заснування кооперативи і в якій обезцінюється не тільки брацтва тверезости, але також загальне голосування. В деяких знова уступах більш або менш виразно бренить клясове підбурювання, як пр. в В. Бобинського „Швачка" (II, 144).

Та хоч п. А. К. вибирав з радянських авторів твори найменш тенденційні, то всеж таки само поміщення т а к и х авторів у шкільнім підручнику се у високій мірі тенденція. Бо таким чином шкільна молодь зазнайомлюється з цілим рядом большевицьких літературних агітаторів, як нібито з замітними наймолодшими українськими письменниками, яких твори скорше чи пізніше постарається прочитати. Тенденційність автора читанок є тут тим більша, що він, поміщуючи в своїх читанках наймолодших радянських письменників, перейшов одночасно зовсім до порядку над цілим рядом наймолодших українських письменників, зокрема поетів, національного напрямку, Галичан і Наддніпрянців, таких як Бабій, Шкрумеляк, Маланюк, Кедро й ін.

У всіх читанках впадає в очи величезна перевага письменників наддніпрянських над галицькими. І так у читанці для I-ої кл. є письменників: 13. гал., 23 наддн., 1 бук.; для II-ої кл.: 9 гал., 34 наддн., 4 бук.; для III-ої кл. 17 гал., 34 наддн., 2 бук.; для IV-ої кл.: 15 гал., 28 наддн., 2 бук. Закарпаття в читанках не заступлене н і о д н и м п и с ь м е н н и к о м.

Отся перевага Н а д д н і п р я н щ и н и в читанках для середніх шкіл Г а л и ч и н и се друга, поруч большевицьких письменників, характеристична риса нових читанок А. Крушельницького. Риса та, як і перша, є з педагогічного огляду рисою негативною. Бо засадничим постулятом педагогії є, щоб молодь, особливо в нижчих клясах, пізнала передовсім найближчий і найбільш для себе рідний світ. Отже в Галичині — Галичину: край, його історію і його культуру. А тим часом під тим оглядом читанки п. А. К. представляються дуже слабо. Бо коли ряд наддніпрянських письменників у читанках починає Котляревський, то галицьких — щойно Франко. Нема між ними з о в с і м навіть Маркіяна Шашкевича, хоч про його велике значіння говорить сам п. А. К. в спеціяльній своїй промові, виголошеній на ювилейнім Маркіяновім святі в Бережанах 1911 р. і поміщеній у читанці для кл. IV-ої п. з. В свято відродження (IV, 405—408). Зате читанки густо пересипані писаннями Франка. Так густо, що деколи мається враження, начеб згадані читанки були не шкільними підручниками, а хрестоматіями з творів Франка. Ціль такого вирізнення Франка очевидна: ходить о як найбільше спопуляризування найбільш радикального письменника Галичини...

Що торкається змісту і тенденції поодиноких уступів читанок, то тут, окрім сказаного вже вище при радянських письменниках, слід замітити ще слідуюче:

В читанці для кл. IV-ої на ст. 16—18 як зразок переказів подана поема Федьковича „Довбуш", в котрій карпатський опришок представлений майже як національний герой („То наш Довбуш, наша слава... (!!!)). Що Федькович видеалізував карпатського опришка, подібно, як Шевченко гайдамаків, і наша історіографія бунтарство, се факт безперечний. Він свідчить тільки про те, яку велику ролю в світогляді українського громадянства XIX ст. грала негація, яка заподіяла нам уже стільки шкоди в історії і в сучасности. Та якраз школа має обовязок змінити світогляд молодого українського покоління з негативного на позитивний. Тому ідеалізування в шкільнім підручнику Довбуша є грубим національно-педагогічним промахом.

В тій самій читанці на ст. 279 подані 2 зразки гимнів — оба староегипетські: Привіт Нілові й Гимн у честь Озіріса. Невже у всесвітній християнській літературі нема ніяких гарних гимнів на честь християнського Бога, щоб у християнськім шкільнім підручнику для нижчих кляс треба було містити гими на честь бога поганського?

Великим браком читанок є повний брак ілюстрацій, які пояснювалиб уступи з описами ріжних місцевостей і річей: нпр. опис друкарні (I, 214), водотягів (I, 19), колізею (IV, 315) і т. д.

Мова читанок суто наддніпрянська. Навіть мова галицьких і буковинських письменників виправлена на лад наддніпрянський! В уступах наддніпрянських авторів богато слів, які галицька дитина або зовсім не зрозуміє, або зрозуміє хибно. Нпр. в читанці для кл. I-ої: труба (19) в значінню рура, станція (19) в значінню стація (у нас „станція" значить щось інше!); в читанці для кл. II-ої: на канаві, ланки, горно, черінь, панель, врунний і т. д. Вправді при кінці автор дає пояснення, та чи се не дивна „рідна мова", до котрої треба чималенького словаря? В читанці для дітий у I. кл. є нпр. словар на 7 великих сторін петіту!

Вкінці: правопис читанок. Правопис той сучасний харківський, котрий, як відомо, в Галичині ізза своїх специфічно наддніпрянських рис, як апостроф й ін., не принявся. Зокрема не обовязує він у школі. Та не зважаючи на те, п. А. К. завів його до своїх читанок, вводячи тим у школі ще більший правописний хаос, як уже є.

К.

---

[1]) Антін Крушельницький: НА ПРОВЕСНІ ЖИТТЯ. Перший том. Українська читанка для першої кляси середніх шкіл. (Друге, нове видання). Накладом Державного Видавництва шкільних книжок при Кураторії Львівського Шкільного Округа. У Львові 1931. Ст. 256. В. 8⁰. Ціна 5 зол.; — Другий том. У. ч. для другої кляси середніх шкіл. У Львові 1929. Ст. 273. В. 8⁰. Ціна 4 зол. 90 гр.; — Третій том. У. ч. для третьої кляси середніх шкіл. (Зразки поезії й прози). У Львові 1931. Ст. 357. В. 8⁰. Ц. 6 зол. 50 гр.; — Четвертий том. У. ч. для четвертої кляси середніх шкіл. (Зразки поезії й прози). У Львові, 1931. Ст. 420. В. 8⁰. Ц. 7.50 зол.

Евхаристичний Конґрес у Крижевцях

Болгарський часопис „Истина", що виходить в Софії, в ч. 15. і 16. з 27. VIII. с. р. подає, що 15. серпня відбувся в Крижевцях Евхаристійний Конґрес. Ще 14. VIII. прибув туди загребський лат. епископ-помічник, д-р Домінік Премуш, якого повитав біля воріт бурмістр Коларич. В церкві св. Анни відкрив Конґрес еп. Премуш. По вечірни місцевий епископ Преосв. Няраді відкрив місіонарську виставу, що виповнила одну з точок програми конґресу. Виставу зладив о. Маркович Т. І. з Загребу. Були там цікаві предмети різних культів, м. ін. поганські божки з Тибету, з Бенґалії й Африки. В перший день конґресу правилися вже від 5. год. рано Служби Божі а тисячі вірних приступили до св. Тайн. О год. 7.30 було св. Причастія для дітий. О год. 9. відправив в церкві пресв. Богородиці архиєрейську Службу Божу лат. епископ Преосв. Домінік Премуш при численній асисті. Проповідь о Матери Божій з приводу ювилею Ефезького Собору та про значіння його для католицького світа виголосив Преосв. Діонізій Няраді. По Літургії була привітна промова д-ра Бичанича про значіння католицизму в історії хорватського народу. По нім промовляв ще д-р Стефан Маркулин, голова Кат. Акції. Відтак говорив майор професор А. Мецдер з Загребу на тему: Відродження родинного життя, підчеркуючи, як то евхаристійний Спаситель бажає ввійти в кожду родину. Бесідник побудив до сліз богато присутних. Наконець відспівано пісню „Хорватська Царице". По обіді вистава в кіні: Цар царів. Потім була вечірня, як пише „Истина" „въ църквата Св. Богородица Корушка". Прибув ще Його Ексц. Високопреосв. Митрополит д-р Антоній Бауер, архиепископ з Загребу, якого повитано промовами на площі Штросмаєра, відтак у тріюмфальній брамі. В церкві уділив митрополит усім благословення. В Хорватськім Домі була о год .6. вистава: „Останься з нами, Господи", відтак концерт. Від досвітку 16. VIII. правилася Служба Божа у всіх церквах, а о год. 9. на площі Штросмаєра Митроп. Бауер відправив архієрейську Службу Божу, по якій відчитано телеґраму від богато інших епископів. По обіді відбулася торжественна Процесія з Найсв. Тайнами, на ній грали 3 оркестри, загребська і дві Крижевацькі. Людей на процесії було більше як 10 тисячів. Конґрес певно причинився до піднесення духа Крижевчан, які тісно зєднались з евхаристійним Ісусом. — М. К.

НА ШКІЛЬНИЙ СЕЗОН! НА ШКІЛЬНИЙ СЕЗОН!

КНИГАРНЯ „РІДНОЇ ШКОЛИ"

ЛЬВІВ, СИКСТУСЬКА Ч. 20.

1014 (Дім Народної Гостинниці) 6—6

поручає **шкільні книжки й шкільне приладдя на вигідних умовах.**

В ювилейному році „Рідної Школи" піддержім масово змагання цього Товариства.

НОВІ ВИДАННЯ

Федір Дудко: ПРІРВА. Українські фільми 1919—1920 рр. Львів, 1931. Накл. Видавн. Кооп. Хортиця. Ст. 224. Ціна 4 зл. — Се 4-й том більшого роману Ф. Дудка „В заграві". Окладинку до сего тому виготовив артист М. Бутович. Докладнішу рецензію сподіємося дати в свій час.

Де велика душа вступає свої думки, там все і скрізь знаходиться Голгофіта (Гайне).

*

Панування над самим собою це єдинока правдива свобода, яку може собі виробити людина (Фридрих Пертес).

ПОЛІТИЧНІ ВІСТИ

ОБІ ПАЛАТИ ВАРШАВСЬКОГО СОЙМУ мають бути скликані на буджетову сесію. Можливо, що в часі тої сесії прийде до зміни правительства на платформі порозуміння з опозицією, а саме з вшехполяками, котрим теперішний уряд мавби відступити три міністерські теки: рільництва, комунікації та промислу і торговлі і три посади віцеміністрів: внутр. справ, освіти і скарбу, як також один з трьох територіяльних інспекторатів армії, а саме в Торуні. Се становище мавби одержати ґен. Галер. Таке доносить католицька „Польонія". Ці вісти настільки мало правдоподібні, що виглядають на сплетню.

ПОЛК. КОСТЕК БЕРНАЦКИЙ має бути іменований віцеміністром внутрішних справ на місце віцемін. Стаміровського. Таку вістку принесла польська преса.

ПРОЄКТ ЕКОНОМІЧНОГО СОЮЗА АВСТРІЇ Й УГОРЩИНИ предложив Союзови Народів відомий мадярський економіст В. Гантош.

БОМБУ КИНУЛИ незнані справники до помешкання ДПУ в Екатеринбургу (тепер Свердловск). Бомба вбила двох чекістів. Припускають, що це робота тайної монархістичної орґанізації.

ДЛЯ КОМУНІСТИЧНОЇ ПРОПАГАНДИ в Азії большевики вибудували в Новосибірську нову радієву стацію. Стація буде надавати аґітаційні відчити і промови в мовах: російській, японській і китайській.

МІЖНАРОДНИЙ ДЕНЬ МОЛОДІ влаштували большевики на терені цілого СССР. На мітінґах і маніфестаціях, уладжених по всіх більших містах, промовці взивали молодіж до скріплення підготовки до нової світової війни, котра повинна скінчитися побідою комунізму. День комуніст. молодіжи пройшов під кличем пропаґанди мілітаризму. В Москві торжественно передано армії 30 танків, побудованих коштом комсомольців.

КОМУНІСТИЧНІ ЗАВОРУШЕННЯ були в Болґарії. В сутичках з поліцією вбито 3 людий і богато ранено.

ЛІТВІНОВ, комісар для закордонних справ СССР предложив на засіданню підкомісії для справ паневропейської унії проєкт договору про взаїмну економічну неаґресію. Цей проект передбачує загальну рівноправність усіх держав в области економічної виміни.

ҐРАНДІ, італійський міністр загран. справ, жадав в промові на Сесії Союза Народів розброєння і ревізії репарацій та военних довгів. Промова викликала велике вражіння.

В АНҐЛІЙСЬКІМ ПАРЛЯМЕНТІ дійшло до острої виміни думок між представниками урядових партій й опозиції на тему способів поборювання теперішної кризи. Майже всі посли Партії Праці перейшли до опозиції. В імени опозиції заявив її провідник Гендерсон, що не допустить до обмеження помочи безробітним. Мек Доналд відповів, що всі верстви суспільности повинні помагати урядови в боротьбі з кризою.

ДОБРИЙ ПРИМІР жертвенности в боротьбі з кризою дав англійський король і його родина. Король зрікся 50.000 фунтів стер. зі своєї пенсії. Таксамо королева й інші члени родини заявили готовість зменшити свої пенсії. Кн. Валії призначив на ціль боротьби з кризою 10.000 фунт. стер. Він як престолонаслідник пенсії не побирає.

В ПОРТУҐАЛІЇ вибухла революція, котра тривала один день. В повстанню взяла участь частина війська з літаками включно. Боротьба була кривава. Урядові війська вкінці побідили. У висліді 50 вбитих і 250 ранених. Богато осіб увязнено.

НОВИНКИ

Ректором східно-словянського семинара в Дубні, як довідуємося з достовірного жерела, заіменований Єзуіт о. Домбровський, східного обряду, котрий досі перебуває в Альбертині.

Слідство в справі убийства Т. Голуфка ведеться дальше і находиться тепер в стані рішаючім для його вислідів. Тому судові і поліційні власти не подають подробиць. По замкненню слідства його висліди будуть подані до публичного відома. („Іскра").

Понад міліярд золотих виносили незаплачені безпосередні податки в дні 31 березня ц. р. В тім було 42½ міл. зол. ґрунтових, 28.200 тис. податків від нерухомостий, 231.300 тис. податку промислового, 204.700 тис. дорогового, 403.300 маєткового, 124.500 інших податків. Частину з тих податків мають призначити на безробітних, коли щось стягнуть.

Наслідки недбальства управ наших кооператив. Листи і посилки, адресовані до наших кооператив, почавши від 1. вересня ц. р., масово повертають до Львова з написом: „Зврот, „брак пелномоцництва". З того виходить, що богато кооператив не визначило ще „почтових повновласників" і не зложило у відповідних почтових урядах почтових повновластей, про які писалося в чч. 33—34 ГКЧ. Таким занедбанням цілий ряд кооператив відрізав себе від почтових зносин з цілим світом. Ревізійний Союз Українських Кооператив поручає Управам негайно виставити почтові повновласти, як подано у згаданому числі ГКЧ.

Новоотворений Заклад „LOTOS", Арт.-фотоґрафічний ЛЬВІВ, АКАДЕМІЧНА ч. 6. І. п. над фірмою Телічек, **вхід від вул. Хорущина 5.** Поручається Шан. П. Т. Публиці. 964 15—30

З Обертина пишуть нам: Вичитав я в часописах, що „згорів Обертин". Це не зовсім правда, бо було так: Дня 2. вересня коло 8 год. рано загорілася стодола у купця-жида, а від неї притикаюча сусідна стодола зі збіжжам тутешного бурмістра й обі стодоли згоріли. Попереднього дня падав дощ, а в середу було вогко, мрачно і без вітру, тому огонь зараз зльокалізовано, тимбільше, що незначний вітрець тягнув на городи. Прочі будинки криті ґонтами були поза небезпекою. Недалеко місця пожару є почта і тут відай жерело усеї фантазії про пожар цілого Обертина, бо почта зааларґмувала огневу сторожу з Коломиї (24 км.). От і фантазія польської преси про пожар Обертина.

Безробітних в дні 29 серпня б. р. було 251.608. В порівнанню зі станом зперед тижня число безробітних зменшилося заледви о 40 осіб.

„Староруска людносьць". Таку нову назву надав нашому народови на Лемківщині повітовий староста в Ґорлицях. Це відозва під ч. 1067/31/Ко „В справе помоци для людносьці старорускей повяту ґорліцкеґо, доткненцей кленском ґрадобіця". Отже „нестаророускей людносьці" не треба помочи?

Союз безбожників викрили власти в Суходовщині у новоґродзкім воєвідстві. Увязнено 7 осіб. Цей „союз" заложив висланий большевиками з Минська „спец" у протирелігійній пропаганді.

Помер шеф-редактор великого парижського щоденника „Час" (Тан), Люї Міль, у 75-м р. життя. До самого кінця зберігав працездатність. Заки став журналістом був адвокатом.

Москву зачали большевики руйнувати в богатьох місцях, роблять нові вулиці і т. п. Притім руйнують безпощадно церкви і старі памятники.

Епідемія холєри вибухла в Мезопотамії й Іраку. Від 8 серпня до 5 вересня занотовано 739 випадків холери, з того 389 смертних. Пошесть шириться здовж Тигру. В Амарі занотовано 60 випадків, з того 51 смертельних.

622 наукових бібліотек має Чехословаччина. Це переважно бібліотеки при школах. В цих бібліотеках находиться 1,444.000 томів. З того 44.000 томів належить до університетів російського й українського.

Міліонер комуністом. Айвор Монтегю, син пок. льорда Суетлінга, знаний як збирач рідких оказів мишей і щурів, вступив до комуністичної партії Англії, де його вибрали скарбником. Він належить до одної з найбогатших родин не тільки в Англії, але на цілій кулі земній. Добре то дуріти, коли приступає.

Бернард Шов не хотів дати статтей комуністичному англійському дневникови про свій побут в СССР, бо продав їх буржуазному американському пресовому концернови. За ті статті дістав Шов — як пише „Фелькішер Беобахтер" — по два доляри за одно слово.

Найстарша раса собак то пси вівчарські. Вони знані вже на богато століть перед Христом. Ямники появилися доперва за часів римських цісарів. Пси походять від вовків з виїмком старо-єгипетських гінчих, котрі походять від шакаля („Жице").

Важне для ВП. Старшин резерви. Фірма Віттельс, Рутовського 7, повідомляє, що влаштувала у власнім льокалю з визначною фаховою кравецькою силою з п. Фейлєром, — заведення для мундурования старшин П. В. та виконує на міру вибагливі старшинські вбрання з першорядних матеріялів бельських фабрик, беручи повну гваранцію за зразкове, солідне та точне виконання. Продовж 14 днів рішила фірма **Віттельс, Львів,** Рутовського 7, виконати старшинський мундур для реклями за ціну 200.— зол. 986 г) 24-100

ОПОВІСТКИ

„НАШ ПРИЯТЕЛЬ".

Не забувайте, що вже XI. рік виходить у Львові ілюстрований місячник для дітей і молоді п. н. „НАШ ПРИЯТЕЛЬ". Цей місячник гарно ілюстрований, містить ріжні цікаві оповідання, гарненькі віршики та ріжні статті для науки і розваги. „Наш Приятель" редагований у релігійному та патріотичному дусі. Передплата на цілий рік виносить всього 2.50 зол. Отже не зволікайте, але сейчас замовте для своїх дітей цікаву газетку, присилаючи одночасно гроші на адресу:

„НАШ ПРИЯТЕЛЬ" — Львів, скрит. почтова 108.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає

МЕБЛІ ріжного рода, як також великий вибір ліжок металевих і дитячих по цінах фабричних за готівку і на догідних услівях поручає Steil i Ska, Львів Казимирівська ч. 28, 1001 телєфон 64-23. в) 7-20

ФУТРА дамські й мужеські, готові й на замовлення, як рівнож всілякі перероблювання після найновіших журналів виконує на догідні сплати Робітня футер Маріян Томашевський. Львів, вул. Зіморовича 17. 985 12-25

НА ДВОЛІТНІ РАТИ. Перед закупном **меблів** вступи, а переконаєшся, що найдешевше купиш **меблі** всілякого рода у **ГЕШЕЛЄСА** у Львові, вул. Коперника, ч. 23 (ріг вул. Вронівської). Фірма та знана зі своєї солідности поручає меблі всілякого рода, як також меблі тапіцеровані на довготермінові рати. Кождому купуючому по упливі року відсвіжує меблі власним коштом. Стережися отже шумної реклями і замарстинівської тандити. 912 48—100

ПЯНІНА ФОРТЕПЯНИ, ГАРМОНІЇ продає і направляє по цінах стисло фабричних
1031 **А. ШКЕЛСЬКИЙ,** 1—25
ЛЬВІВ, УЛ. ОССОЛІНСЬКИХ 10. ТЕЛ.: 87-23.

В АДМІНІСТРАЦІЇ „НОВОЇ ЗОРІ"

можна дістати отсі видання

Бібліотеки Укр. Кат. Організації:

Ч 1.	**Основи соціольогії**	3·— зол
Ч. 3.	**Спіритизм**	2·— „
Ч. 4.	**Життя св. Кирила і Методія**	0·80 „
Ч. 5.	**Я. Л. Секти й сектанти** . .	0·60 „
Ч. 6.	С. Томашівський: **Петро, перший уніятський митрополит України-Руси**	1·50 „
Ч. 7	**Греко-кат. Церква.** (історія)	0·95 „
Ч. 8.	Д-р О. Назарук: **Преса** . . .	3·00 „
Ч. 9.	**Борці за Церкву Ч. І. св Павло**	2·— „
Ч 11.	Др. О. Назарук: **Вчасна весна в п внічній Альберті.**	0·50 „
ч. 12.	о. Т. Галущинський: **Найвищий Пастирський Уряд в Хр. Церкві**	0·60 „
ч. 13.	**Зоря до оборони і наступу** Начерк проповіди про пресу (добр. даток)	
Ч. 14.	о. Т. Галущинський: **Царство сатани наступає на нас** . .	0·80 „
Ч. 15.	**Борці за Церкву Ч II.** . . .	2·— „
Ч. 16.	**Христянське виховання молоді** (пров думки Енцикліки).	0·40 „
Ч. 17.	**Еп. Гр. Хомишин.** Пастирський Лист про політ положення .	0·40 „
Ч. 18	**О. Назарук.** Галицька делегація в Ризі	1·80 „

Инші видання:

Др. О. Назарук: Гр.-кат. Церква і укр. ліберальна інтеліґенція .	3·00 „
о. Др. Т. Галущинський: **Думка і наука Церкви в питанню літург. мови.**	0·20 „
Др. С. Томашівський: **Десять літ україн. питання в Польщі.** .	1·50„
Д-р С. Томашівський: **Наша чільна партія у власнім зеркалі.** Критичні замітки.	1·00 „
Д-р Ст. Томашівський: **Про ідеї, героїв і політику.**	2·00 „
О. Назарук: Роксоляна (повість)	12·00 „
О. Н. Ідеольогічні основи Укр. Кат. Нар. Партії	0·5)

ТАПЧАНИ, ОТОМАНИ, матераци, ковдри, дивани, фіранки, стори до вікон і тапети поручає ФІРМА
Е. КІЧАЛЄС і МАРҐУЛІЄС
1003 **Львів, Сикстуська 18.** 12-30

НА РАТИ: ліжко залізне кухонне **14** зл., сіткове **40** зл., умивалка **5** зл., **ліжко мосяжне 200 зл., матераци:** З подушки **30** зл., волосінні **75** зл. **Отоманки** ґобелінові **55** зл., Канапки ґобелінові **55** зл., як також приймає перерібки **ФАБРИКА ЗАКС,** ЛЬВІВ, ЛІНДОГО 6, ТЕЛ. 79-99.
1005 6—25

Всякого рода ФУТРА
після найновішої моди і дуже солідно виконані в **МАҐАЗИНІ І РОБІТНІ**
1008 **ФУТЕР** 2—14
Е. СОЛІК (Й. Соліка вдова)
ЛЬВІВ, СОБІСЬКОГО 4.

Одиноке укр. ортопедичне заведення.

ІВАНА УГРИНА
Львів, Вірменська ч. 15.
Бандажі на пропуклину, попородові пояси, на обвислі животи, пропуклину пупця, обірвання та випадання матиці, лічничі горсети й апарати ортопедичні найновішої конструкції Штучні ноги й руки. Достанець Інституціям Інвалідів. 988 2-20

Увага: Для жінок спеціяльна жіноча обслуга.
ДЕНТИСТИЧНО-ТЕХНІЧНЕ ЗАВЕДЕННЯ
ФРАНЦІШКА ВИДЕРКИ
переєсене з вул. Личаківської ч 58
952 **на вул. Кохановського ч. 51.** 19-30
ординує від год. 9-1 і від 3-6.

РЕВОЛЮЦІЯ ЦІН
з причини нагромадження товарів
Годинник з американського золота сист. АНКЕР, нічим не ріжниться від правдивого золота 18 карат., з копертами з 10-літньою гваранцією за зл. 5.85 (замість 30.—) висилаємо на листові замовлення за почт. післяплатою. Годинник модний, елеґ. пл., практичний для кождого мущини так для робітника, як інтелігента, з охороною від пороху й від розбиття скла, бо з вічним склом, вирегульов. до мінути, 2 шт. 11.70, 4 шт. 23.—. Ліп. ґат. фант. зол. 7.95, 8.50, 10.50, зі світляним амер. ціферблятом 7.50, 9.50, 12.—, 15.—. Критий з трьома копертами зл. 11.—, 14.—, 16.—, 18.—, 25.—, на дамські руки або мужеські 9.30, 12.—, 14.—, зі світляним циф. 14.—, 16.—. Амер. ланцюшки 1.—, 2.—, 3.50, 5.— і 8.—. Будильники 8.95, 12.—, 14.—. За кошта пересилки платить купуючий.
Адресувати до знаної фірми:
Przedst. Szwajc. Zeg. Montre B.
969 **Warszawa** 14—25
Skrzynka pocztowa 827

КАМІННУ ДОЛІВКУ ДО ЦЕРКОВ
з прегарних шліфованих плит
поручає
BRATTEL DE CET
Фабрика цементових виробів
Львів, вул. Шевченка 11 а.
Телєфон 20-78.
Рік заснування 1909. 1000 7-13

ЗАКЛАД ДЕНТИСТИЧНИЙ І ТЕХНІЧНИЙ
Я. НАССА
Львів, ул. Сикстуська ч. 17 II. п. — Тел. 65-73.
1030 ПРИЙМАЄ ЩО ДНЯ ВІД 9—2 і 3—6. 2—6

Один ока найлпша й своєрдна паста до взуття
„ЕЛЄҐАНТ" КОНСЕРВУЄ ШКІРУ
Жадайте лише сю пасту. — Адреса: Львів, Кордецького 51.
838 **Телєфон ч. 60-04.** 40-?

Видає й редаґує Комітет У. К. О. Відвічальний редактор Роман Гайдук. З друкарні Вид. Спілки „Діло", Львів, Ринок ч. 10.

Porto zapłacone ryczałtem

Рік VI. Львів, четвер 17 вересня 1931. Ч. 70 (470)

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 4 ст. під неділю на 8 ст.
АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Кльоновича ч. 8. II. пов. - Тел. 4-48.

Передплата в краю: 1/4-річно 6 зол. місячно 2 зол. Закордоном 1/4- 1 амер. долар. — Ціна числа 25 сот. —
Конто П. Щ.: Краків 405.867.

Німецький уряд, УВО й УНДО

в світлі ревеляцій „Ілюстрованого Курєра Цодзєнного".

„Ілюстровани Курєр Цодзєнни" з 11. вересня, ч. 251, приніс статтю п. н. „Нехай говорять документи. — Стверджуємо, що урядовий Берлін організує та фінансує терористичну акцію у Сх. Малопольщі". У тій статті двома сфотографованими німецькими листами з 1926 р. хоче він доказати, що українська терористична акція у Сх. Галичині аранжована Берліном. Перший з тих листів — се лист німецького достойника з уряду закордонних справ Німеччини фон Гана до б. нім. ген. консуля в Кракові Клємана.

Auswärtiges Amt. Berlin W. 8. 15 Juni. 1926.

Sehr geehrter Herr Klemann!

In aller Eile vor Kurierschluss möchte ich Ihnen im Auftrage vom Herrn Zechlin und im Anschluss an den Ihnen mit demselben Kurier wohl zugehenden Erlass wegen der Dienstreise nach Lemberg und Stanislau noch folgende Bitte unterbreiten. Sie betrifft die Persönlichkeit des Konovalec, deren politische Einstellung zwischen uns und dem Reichswehrministerium strittig ist. Während letzteres behauptet, dass K... die Leitung der „Undo" hinter sich hat, hat Kost Lewicki bei seiner letzten hiesigen Anwesenheit mir gegenüber geäussert, Dymitr Lewicki habe ihm vor seiner Abreise nach Berlin in Lemberg ausdrücklich erklärt, Konovalec könne sich in keiner Weise auf die Undo berufen: deren Leitung habe nichts mit ihm zu tun. Ich habe damals Kost Lewicki sofort gebeten, mir eine entsprechende schriftliche Erklärung seines Namensvetters zu besorgen, diese aber bisher nicht erhalten. Wollen Sie mir bitte in Lemberg Dmitri Lewickij noch einmal daraufhin ansprechen und von ihm nach Möglichkeit eine schriftliche, jedenfalls aber mündliche Erklärung darüber erzielen, wie das Präsidium der Undo in politischer Beziehung zu Konovalec steht. Für unsere Bemühungen Petruschewytsch und die Leitung der Undo vielleicht doch noch unter einen Hut zu bringen würde eine solche Erklärung von besonderer Bedeutung sein, ebenso aber auch für unser Verhältnis zum Reichswehrministerium bei der Behandlung der ukrainischen Frage. In der Hoffnung, dass Ihre Reise durch Galizien sich nach Wunsch vollzieht, und dass Sie dabei weniger unter Dauerregen leiden, als wir hier, verbleibe ich mit besten Grüssen

Ihr sehr ergebener Frh. v. Hahn.

Другий документ — се лист іншого достойника з заграничного німецького уряду п. Цехліна, заадресований до того самого генерального консуля в Кракові.

Auswärtiges Amt. Berlin W. 8 den 29 Juli 1926.

Sehr geehrter Herr Klemann!

Haben Sie vielen Dank über die Berichte über die ukrainischen Verhältnisse, die ich mit besonderem Interesse gelesen habe, die uns von grosser Wichtigkeit sind. Ich möchte angesichts meiner starken Belastung mit sonstigen Geschäften, Handelsvertrag usw. davon Abstand nehmen, heute näher auf Ihre Mitteilungen einzugehen, und nur bemerken, dass ich mich Ihrer Auffassung hinsichtlich der Geldsendungen völlig anschliesse. — Ich möchte sogar so weitgehen einen Weg zu finden das Konsulat überhaupt grundsätzlich ausserhalb der ganzen Geldangelegenheiten zu lassen, falls nicht notwendig werden sollte, die Frage der Geldunterstützung angesichts der neuerlichen Vorgänge überhaupt einer Revision zu unterziehen. — Vorläufig wird im August zunachst einmal keine Zahlung erfolgen. — Ich bin auch ganz Ihrer Meinung, dass militärische Stellen grundzätzlich davon Abstand nehmen sollten in aussenpolitischen Fragen Sonderwege zu gehen. — Ich habe dieserhalb bereits mit dem Reichswehrministerium Rücksprache genommen und hoffe, dass so unerfreuliche Vorfälle, die uns bedenklichen Schaden zufügen können, nicht mehr vorkommen werden.

Mit den besten Empfehlungen bin ich
Ihr sehr ergebener Zechlin.

До наведених обох документів „Курєр" дає від себе між іншим твердження, що нібито в 1927 р. „знаний зі своєї протипольської діяльности п. Леонтій Куницький" вів переговори у „ріжних бюрах" „Авсвертіґес Амт"-у в справі матеріяльної допомоги для деяких українських кол у Польщі. Вертаючи з Берліна п. Л. Куницький — твердить „Курєр" — стрінувся у Кракові з тамошнім німецьким консулем п. Редіґером, з яким „усталив подробиці польсько-української співпраці по думці берлінських вказівок, а також питання субсідій".

У слідуючім, 252 ч., пише „Курєр": „Поміж тим п. Куницьким і... пралатом святоюрським, інтриги якого „Іл. Кур. Цодз." все пятнує, заходить ідентичність імени і прізвища. Не треба надто великої догадливости, щоби ствердити ідентичність цього гостя Берліна і німецького консуля у Кракові, який снує інтриги проти польської держави. Ось дальше здемаскування правдивого обличча святоюрської політики".

(Про дійсну ролю осіб, яких імена наведені в сих ревеляціях, не можна виробити собі належного погляду навіть коли приняти, що ревеляції оперті на автентичних документах. До того треба передовсім почути оборону всіх тих осіб. Покищо польська пропаганда за границею знаменито використала сі ревеляції, надавши їм великий розголос в світі. — Ред. „Н. З.").

(Гл. голоси про сю справу в середині.)

Wyciąg z protokułu wspólnego z dnia 7/9 1931 r. Sąd okręgowy Wydział VI karny we Lwowie w sprawie konfiskaty Nr. 66 czasopisma „Nowa Zorja" z daty Lwów dnia 3 września 1931 r. do Sygn. VI. 1. Pr. 410/31 na posiedzeniu niejawnem w dniu 7 września 1931 r. po wysłuchaniu zdania Prokuratora Sądu okręgowego we Lwowie postanawia: uznać za usprawiedliwioną dokonaną dnia 2 września 1931 r. przez Prokuratora Sądu okręgowego we Lwowie konfiskatę czasopisma pt. Nowa Zorja Nr .66 z daty Lwów dnia 3 września 1931 r. zawierającego w artykule pt. „Terror" a) w ustępie od słów „Czy se dijsno" do „Polszczi Narutowycz" b) w ustępie od słów „Peremożit sebe" do słów „strasznych naślidkiw" znamiona od ustępu 1 a) występku z §. 302 uk. ad ust. 1 b) zbrodni z §. 65 a) uk., zarządzić zniszczenie całego nakładu i wydać w myśl §. 493 pk. zakaz dalszego rozpowszechniania tego pisma drukowego. Zarazem wydaje się odpowiedzialnemu redaktorowi tego czasopisma nakaz, by orzeczenie niniejsze umieścił bezpłatnie w najbliższym numerze i to na pierwszej stronie. Niewykonanie tego nakazu pociąga za sobą następstwa przewidziane w §. 21 ust. druk. z 17/12 1862 nr. 6 ex 1863 tj. zasądzenie za przekroczenie na grzywnę do 400 zł. Uzasadnienie: Ogłoszenie drukiem ustępu ad a) ma na celu stworzenie wrogich stronnictw wśród mieszkańców państwa przez tendencyjne naświetlanie ostatnio popełnionych zbrodni. Treść zaś ustępu ad b) ma na celu wzniecenie wzgardy i nienawiści przeciw administracji państwa w związku z przedstawieniem zajść wyżej podanych, co odpowiada znamionom zbrodni z §. 65 a) uk. i występku z §. 302. uk. Według §§. 487, 489, 493 pk. oraz §§. 36 i 37 ust. pras. jest zatem powyższe postanowienie uzasadnione. — Przewodniczący: W. Medyński wr. Protokolant: W. Mikuszewski wr. Za zgodność: Lipanowicz, starszy sekretarz.

Не тратите нічого, якщо свої будинки обезпечаєте у дозволеній законом 1/3 части в
Т-ВІ ВЗАЇМНИХ ОБЕЗПЕЧЕНЬ „ДНІСТЕР"
857 У ЛЬВОВІ, ВУЛ. РУСЬКА Ч. 20. 69-7
тому, що премія в „Дністрі" є така сама як в ПзУВ.

ОБРАЗКИ З БОЙКІВЩИНИ

Майже цілу середну часть Карпат замешкують наші люди, звані Бойки. Люди ті хоч переважно неписьменні, однак на загал вірно привязані до своєї Кат. віри і Церкви. Побожність і простодушність є окрасою простого Бойка. Земля, на Бойківщині лиха, родить маленький вівсик. І се було причиною, що народ звідси великими масами еміґрує за границю. Всюди було можна стрінути вже перед світовою війною нашого Бойка: і в Південній Америці і в канадійських пралісах і в Бразилії й Аргентині, скрізь шукали вони кращого куска хліба і писали журливі листи до своїх жінок і дітий.

Та по світовій війні бойки значно змінилися. Вправді тут, у гори, під селянську стріху ще не закралося безвіря, та лучився один випадок, що часть села покинула свою греко-кат. Церкву і перейшла на схизматицьке православія, а є майже цілі села, як приміром Лінина Велика, заражені комунізмом, є і такі села, які колись світили приміром на полі релігійнім і національнім, для сусідніх сіл, а нині хіба на сміх і глум виставилися, бо на 500 голосуючих при виборах до сойму — комуністична листа зискала 160 голосів.

Та найважнійша річ в тім, що дуже богато еміґрантів бойків, поїхавши в повоєнних часах до Америки чи іншого заморського краю тратить звязок зі своєю родиною. Для доказу тої прикрої правди вичислю случаї з одного села, досить свідомого, в самім центрі Бойківщини. Їде до Канади один селянин, а в селі лишає жінку і двоє малих дітий; гроші на дорогу в сумі 200 долярів зичить на вексель, а жінці лишає хату і дітий. Поїхав, з початку писав, потім дійшло до того, що жена мусіла хату продати, щоб заплатити довг і піти в комірне, а і на комірнім не може вижити, бо заробити нема де, щоб заплатити чинш за хату і виживити дітий. Доходить до сего, що сама іде служити до міста, а дітий лишає в селі... Другий знова їде до Арґентини. Також лишив 2 дітий і німу жінку. Як поїхав, так за ним і слух загинув. З початку післав кілька фотоґрафій своїй жінці, щоб бачила, як її муж виглядає в „панськім" одязі і краватці, але не післав ні сотика, щоб заплатити довг, затягнений на подорож. Доходить до цего, що жені продадуть поле, яке з цілою хатою ледви чи варті тілько, щоб заплатити довги. А що тоді пічне німа мати з двоїма дітьми, з яких старше має 5 літ?... Знова оден старший селянин їде до Північної Америки. Вдома лишає молодшу, 16-літну дочку, ученицю учительського семинара і старшого сина. З початку тішився своїми дітьми, писав до жінки і до дітий, присилав гроші, а потім знюхався в Америці з якоюсь бабою і для гріха забув про свої діти і про жінку, попросту вирікся родини. А родина, дізнавшися від людий, яке він там провадить життя, вирeклася його. Є ще кілька подібних прикрих випадків, як то наші еміґранти „держать звязок" зі своєю родиною, але годі всі тут вичисляти. Як на одно мале гірське село, бу-

лоб досить. Та насувається мені на гадку ще один селянин, який одружився в 1930 р. і поїхав з женою до Німеччини чи до Франції на заробіток. Там побув 3 місяці, лишив жену, а сам втік до родинного села. Оттак виглядає нині бойківське село, коли громадяни йдуть у світ і улягають впливам всяких темних — радикальних і сельробівських духів.

Вина за се лихо не спадає виключно на самих еміґрантів, які може і не застановляються, що і як роблять, але на ворогів кат. Церкви, які хочуть знищити родинне життя і ширять комунізм, тут у краю за дармо напихають „Сельроба" і „Силу", а там за морем затроюють душу простодушного бойка „Укр. Робітничими Вістями" і склонюють солодкими, але повними трутини обіцянками, щоб наш громадянин вирікся найдорощого скарбу віри і життя з віри. Є богато еміґрантів, які остоюються тим безбожним кличам і дальше пишуть тужливі листи до своїх родин і шлють жертви. Та є й богато слабодухів, які може і несвідомо дають кривити свої душі. Длятого душпастирі все і всюди повинні вказувати своїм вірним, який погубний вплив має безбожна преса та заохочувати постепенно до читання кат. преси, в якій провід веде „Нова Зоря", „Правда", „Бескид" і прочі. Як дуже нераз покутують наші вірні за се, що улягли комуністичним впливам, наведу ще один примір. Є в однім селі досить заможний рільник, молодий, здібний до праці, батько 3 дітий і посідач 30-моргового доброго ґрунту. Зачав читати „Сельроба" і „Силу", приставав з подібними товаришами, яких гасло було „нищити капіталізм". А нищити так, що затягав де лиш міг позички в надії, що прийде „новий лад" і все пропаде. Дійшло до цего, що банк і довжники зарядили ліцитацію, на якій продали тому рільникови за довг весь маєток з хатою й інвентарем так, що йому за його марнотравне життя лишилася палиця і торба.

На кінци слово до нашого Всеч. Духовенства за морем і до нашої тамошної преси: Представляйте там нашим людям, які нещастя виходять з того, що вони забувають на чужині про своїх жінок і дітий у старім краю. Пригадуйте їм це часто, як найчастіше. Ми тут знаємо, що й там уже тяжко жити, бо безробіття велике. Та бодай зносин не треба зривати. Вже це богато значить. А при добрій волі і поміч колись можлива.

Довголітний обсерватор села.

Примітка: Редакція дякує за цей допис повний фактів з життя села. Він становить добрий pendant до „Листів з села", присиланих нам з найдальших східних околиць Галичини, що характеризують правдивий стан нашого села.

—o—

Державний замах в Австрії

Начальник Гаймвери д-р Пфрімер з частиною Гаймшутцу і Гаймвери хотів довершити державного перевороту в Австрії. В тій ціли в північ. Стирії і декотрих місцевостях Горіш. Австрії та Зальцбургу заняли вони державні будинки і громадські уряди. Д-р Пфрімер видав відозву, що переймає владу. Одначе замах не вдався. Урядові війська постепенно випирали замаховців з Горішної Австрії і Зальцбурґа до Стирії. Уряд опанував вповні положення. Жертв у людях досі не було, бо збунтовані відділи відступали без бою. Провід тирольської і гор. австрійської Гаймвери заявив, що з замахом не має нічо спільного. На приказ прокуратури увязнено д-ра Пфрімера. Його шеф штабу Равтер втік.

Те, що в молодій людині називаємо сильним темпераментом, не є нічим иншим як тільки великим засобом недозрілої енергії, котрий можна пожиточно ужити, коли покажеться її добрий шлях (Смайлс).

Німецький уряд, УВО й УНДО

Що пише англійська преса.

ПАТ доносить: „Таймс" і „Морнінґпост" принесли ревеляційну статтю „Іл. Курєра" в справі підпирання Німцями переворотової акції в Східній Галичині. „Таймс" подав навіть дослівний текст згаданих документів.

Що пише французька преса.

ПАТ доносить: Ряд ґазет поранних і вечірних помістив обширний зміст ревеляційної статті про ролю Німеччини у витворюванню української аґітації, попереджуючи це вимовними заголовками, напр. „Рука Німеччини в українських забуреннях", „Німці субвенціонують українських терористів в Польщі". — „Журналь де Деба" помістив п. з. „Жерела забурень у Сх. Галичині" текст документів, оповіщених „Іл. Курєром". — „Ле Тан" подав зміст тих документів і підчеркнув велике враження, яке вони викликали в Польщі.

Що пише німецька преса.

Німецька преса по одержанню вістей у справі оповіщених ревеляцій перший день мовчала. Відтак виступила переважно з коротким інформативним переданням вісток, підчеркуючи, що оповіщування таких річий може попсувати німецько-польські взаємини. Богато органів заперечило автентичність документів.

Що оповіщує Німецька Пресова Аґенція.

Бюро Вольфа оповістило комунікат такого змісту: Документи оповіщені „Іл. Курєром" мають виразні ціхи фальшерства. Німецьке правительство не утримує ніякого звязку з жадними українськими нелеґальними орґанізаціями. Пригадується, що з польської сторони вже раз предкладано фотоґрафії документів, котрі мали доказати головну зраду німецького посла до шлеського сойму Уліца. Одначе соймова комісія і дві інстанції польських судів видали оречення, що ті документи сфальшовані. Інсинуації „Іл. Курєра" видвигнено якраз в часі, коли в Женеві приходить на денний порядок скарга укр. меншости проти Польщі.

Що на те все каже Коновалець?

З Женеви приносять: Щоденник „Ля Суіс" помістив комунікат полк. Коновальця, котрий (у звязку з ревеляціями „Іл. Курєра") стверджує, що він не є шефом УВО, що не брав субвенцій від німецький властий, що не мав з ним жадних взаємин і що не брав участи в жадній терористичній акції в Польщі. Вкінці заповідає, що запізве до суду „Іл. Курєр" і ПАТ-а за моральні страти, викликані їх донесеннями. Польська преса називає се гумористикою.

Що на те „Іл. Курєр".

У відповіді на комунікат полк. Коновальця „Іл. Курєр" вислав депешу до „Ля Суіс", в котрій підтримує всі свої твердження і жалує, що Коновалець доперва заповідає, що внесе позов, а досі його не вніс.

О. Пралат Леонтій Куницький про ревеляції „Іл. Курєра Цодз."

В листі до Ред. „Діла" оповістив о. пралат Куницький м. і. що слідує:

1) Я не вів ніяких розмов з німецькими офіціяльними чинниками, яких предметом була би яканебудь матеріяльна допомога для якоїсь української політичної акції у Польщі. Всі інсинуації та здогади на цю тему пятную як злобну і негідну видумку. — 2) Я, вертаючи з Берліна у 1927 р. не був у Кракові, не був у п. консуля, а тим самим ненеправдою є твердження „Słowa Polsk-ого з дня 13. IX. 1931, що я: „zainkasował u konsula Roedigera w Krakowie subsydja pieniężne dla wywrotowej roboty antypaństwowej i ustalił z nim szczegóły współpracy ukraińsko-niemieckiej w myśl wskazań Berlina". — 3) У лютім 1927 р. був я у консуляті в Кракові, для одержання віза на виїзд до Німеччини і ніяких інших справ ні у п. консуля, ні у консуляті я не полагоджував. — 4) У 1927 р. був я в Берліні у справі відновлення гр.-кат. парохії для заспокоєння духових потреб сезонових робітників української народности. У цій справі робив я заходи і виключно в цій справі бував у духовних і світських колах, які мали рішаючий голос. Ці мої заходи не були ніякою тайною, а доказом на те обставина, що на інавґураційне Богослуження заснування гр.-кат. парохії у Берліні, яке я особисто відправив, були прошені польські дипльоматичні й консулярні представники у Берліні.

—o—

Ким був Т. Голуфко

На ту тему принесло „Діло" статтю, в котрій м. и. пише: Голуфко був більше публіцистом ніж державним діячем з рішаючим голосом. Його впливи були невеликі. Оскільки міг інтервеніював на користь Українців. Видав брошуру про національну проблему в Польщі, в якій українську справу розглядав в цілости й уважав її одною з найважніших проблем Сходу Европи. Вірючи, що український нац. рух мусить довести до дальшого розпаду Росії, пропаґував підтримати цей рух та заздалегідь приготовляти приязні взаємини Польщі й України. Полісся й навіть Волинь це — казав — своєрідний „депозит" і їх територія буде ще предметом переговорів з державною Україною. Галичина мусить остати при Польщі й одержати широку терит. автономію, щоби стала помостом до згоди. Ізза своєї настроєвости змінив опісля свої погляди тай був потому проти українського університету й за утраквізацією шкіл. Голуфко як польський патріот слушно уважав, що саме більшовицької Росії не треба валити, бо вона з усіх „неділимих" Росій найменше небезпечна. — В тій характеристиці пок. Голуфка, котра слушно виказує, що Українці не були заінтересовані в усуненню його зі світа, основно помилкове твердження „Діла", що покійний слушно уважав Большевію за найменше небезпечну з всіх „неділимих". Бо правдою є, що вона і для Польщі і взагалі для всіх держав і народів найбільше небезпечна через моральний розклад, який ширить. Здається, що недалекий той час, коли всі про це переконаються.

—o—

Оповістили декрет про нову панщину

„Юнайтед Прес" доносить з Москви: Правительство СССР оповістило новий декрет, на підставі котрого кождий здоровий селянин мусить працювати без заплати тиждень на рік при будові державних доріг, а „кулак" два тижні. Хто приходить до праці мусить на свій кошт доставити коний з возом. Тільки в виїмкових випадках можна від того обовязку увільнитися грішми.

Кампанія проти гр.-кат. Церкви

У Польщі як лише станеться який напад чи то на почту чи на поліцая, чи на якогось діяча — то всему винні Українці. Поліція арештує, польська шовіністична преса підбурює, взиваючи до реванжу, вказує на невинних людей — а виновник якраз деінде. Ось недавно показалося, що телеґрафічні дроти знищило не УВО, але поляк Ян Кмйотек; замах на порохівню в Золочеві уладили не Українці офіцири, бо таких нема. Розстріляно майора польського ґенерального штабу, що видав пляни чужій державі, не Українця, але Поляка. Викрили шпіонів в міністерстві в Варшаві не Українців, бо їх там нема, лиш самих Поляків і т. д. За убийство бл. п. Голуфка ще перед переведенням слідства, відразу роблено виннми Українців. На вічах в Дрогобичі і Трускавці з приводу вбивства Т. Голуфка, на котрім були чейже католики, ухвалюється резолюції, що „облуду і ненависть в українській суспільности супроти Польщі ширять не лиш українські політики, але також духовні сфери, скупчені довкола катедри св. Юра. Взиваєтьсяся польський уряд, щоб розтягнув пильну контролю над політичною(?) діяльністю Чина оо. Василіян в Польщі“. Сі резолюції приняли польські католики і ніхто з присутних проти них не протестував і їх оголошено в часописах без конфіскати.

Мусимо запротестувати проти такого оклевечування українських церковних установ і підбурювання проти цілком неповинних церковних властей. Контролю діяльности церковних сфер застерегла собі силою конкордату Апостольська Столиця. Закукурічені „дзялаче“ Дрогобича і Трускавця повинні звернути пильнішу увагу на всяких Янів Кмйотків з Борислава, а не на греко-кат. духовні установи. Діяльність українських церковних сфер підлягає наглядови не вулиці чи купки безвусих ендецьких фанатиків з Трускавця, але Апостольської Столиці, зглядно Апост. Нунціятури в Варшаві. Тому, що діяльність чинників греко-кат. Церкви не підлягає юрисдикції ендецьких ‚дзялачів“, але власти Апостольського Престола, то панове вшехполяки, як католики, повинні се зрозуміти, що та діяльність не залежна від їх „відзімісен“ та що українські церковні чинники не дадуться водити на паску ендеків чи яких небудь їм подібних шовіністів з Дрогобича чи Трускавця. — о. М. К.

——o——

Яка буде кара за поєдинок

Новий кодекс карного права в Польщі кладе поєдинок на рівні зі звичайним злочином убийства. Вже само візвання до поєдинку буде каране як замірене убийство. Секунданти будуть карані як учасники злочину убийства.

Маленький фейлетон

Тільки не завчасно до школи

Давати дітий до школи за вчасно се річ така шкідлива, що вже її потому направити трудно або й неможливо. До скінченого 6-го року життя дитина повинна тільки бавитися. Не вчити її ні букв, ні рисунків, ні музики, бо її нервовий систем мусить скрІпитися, заки дитина зможе без шкоди вчитися. Памятайте що діти, котрі за вчасно вчаться, рідко коли доходять до чогось в життю. Навіть здібні до музики, коли завчасно зачали грати, потому хоч опановують техніку гри, ґрають без чуття, бо їх нервовий систем за вчасно був перетяжений. І тому, їх талант зникнений на все життя. Отже не бійтеся „спізнення“ в науці. (З німецького).

——o——

ПАРЦЕЛЯЦІЯ

Заряд Епископських Дібр в Богородчанах має на продаж на догідних услівях ще невелику скількість орного поля в слідуючих громадах: в Старих Богородчанах, Ляхівцях, Грабівци і в Горохолині. Парцеляція урядом дозволена. Зголошення й інформації: Заряд Епископських Дібр в Богородчанах, або: Антін Шуль, Станиславів, ул. Липова ч. 1. 1032, 1—3

З РЕЛ.-ЦЕРК. ЖИТТЯ

Місія в Хильчицях, пов. золочівського, що відбувалася від 29. VIII. до 6. IX. с. р. під проводом двох оо. Василіян, стала виявом (маніфестацією) великого релігійного духа серед нашого народу. Золочівщина була в повоєнних роках 1924—27 тереном сельробівської агітації а саме її рухливого провідника пок. Калиновича й инш. А від яких 4 літ стала вона видовищем фанатичної агітації сектанського руху. В північному напрямку від Золочева по всіх майже селах є приклонники, а то й ісповідники „евангелицької віри“. В котрім селі було енергічне протиділання місцевого душпастиря, там успіхи провідників „нової віри“ просто ніякі, як от у Княжім; та де легковажено небезпеку аґресивних евангеликів, там зараза розпаношилася на добре. Для прикладу наведу село Підлисе, що в ньому на сором нашої нерадивости, „суботники“ мають вже біля сотки душ! Під самим Золочевом положене село Хильчиці зазнало також нещастя релігійного розєднання. В тій парохії яких 30 душ обох полів дало себе звести позірною „ліпшістю“ „чисто евангельської“ „науки“ і стали фанатичними не лише її ісповідниками але й ширителями. Заходять до хат своїх сусідів чи рідних і силоміць напихаються зі своїми книжками, обіцюючи „християнську“ грошеву підмогу тим, що пристануть до них. Чимало несвідомих стало хитатися в своїх католицьких переконаннях, коли бачили, що католики у незгоді й ненависти між собою, а „суботники“ називають себе братами і спомагають себе грішми (инша річ: звідки ті гроші — доляри так щедро в останньому часі апостолують між нашим народом) і живуть у згоді між собою. Щоб положити межі аґітації нововірців, уладив місцевий душпастир, молодий о. Вас. Кметь, 8 дневу місію для своїх парохіян. Місія ся показала правдивість народньої приповідки, що „нема злого, що не вийшлоб на добре“. Показується, що серед такої боротьби за душу нашого народу будиться зацікавлення релігійними правдами, народ освідомляється й учиться не тільки без зрозуміння відбувати свої католицькі релігійні практики, як участвувати в Службі Божій, приступати до св. Тайн (що в нововірців уважається за ідолопоклонство) — але розуміти вагу й ціну св. католицької віри та її орудників до спасіння й освячення людини. Треба було бачити той великий підйом католицької душі нашого простого люду, що масою облягав церковне подвіря і збитою лавою товпився кругом проповідниці та з душевною насолодою ловив слова Божої Правди. Вечером вертали люде з міста з торгу, переривали їзду, ставали довгим шнурком вози на дорозі, а народ йшов слухати місіонарів. Не скоро затреться в памяти учасників св. місії те глибоке враження, повне таємничих дум, коли кількатисячний здвиг вірних вечірньою порою слухав по дві науки, а потім з живим зацікавленням приглядався релігійним образам, які своєю чарівною лямпою вичаровував на стіні церкви о. Лучинський. Весь час була сприятлива погода. З сусідних сіл, як з Бонищина, Ясенівців, Почап, Жулич, Княжого й ин., тай навіть з подальших як із Зарваниці, Скваряви і и. численно прибували вірні. Розуміється, немало було побожних із золочівської парохії. Понад дві тисячі приступило до св. Тайн. Рідко де в якій околиці так гарно й так удатно відбувалася місія; рідко де в теперішньому часі можна зустрінути таких добрих людей, як у Золочівщині. З признанням і на прилюдну похвалу треба це піднести. День закінчення місії став днем великої релігійної маніфестації нашого селянства. Не менше як 10 тисяч душ з цілої околиці заповнило буквально церкву, цілу площу кругом церкви і прилягаючу дорогу так, що годі було протиснутися. Під голим небом відправляв торжеств. Службу Божу Впр. о. шамб. Юрик з Золочева, співав гарно церковний хор з Почап 4 священики причащали богомільний народ. О. Лучинський порядкував народ до місійного обходу з хрестом. „Суботники “зібралися в хаті свого проводира, а деякі з них провокували наш католицький народ. Молодь з чужих сіл, що бачила се, не могла стерпіти нахабних фанатиків і пішла приступом на їх дім, розігнала збори, понищила книжки і стала шукати за спричинником релігійного нещастя в селі, головним їх агітатором. Булаб може розірвала його на шматки в своїм гніві, колиб не наспів у сам час о. місіонар і не вспокоїв розпалених хлопців. Нововірці поховалися по мишачих дірах. Та може зі сто парубків пригнало якогось нововірця до церкви, де звеліли йому віддати поклін Христу в Нсв. Тайні Евхаристії, бо її він висмівав. Відступник став цілувати св. хрест і навколішках благав, щоб не губили його, бо він вірить в св. Тайни і в св. Церкву та буде сповідатися. Аж о. Марків вирвав нещасного з рук юрби й укрив його в захристії. ОО. Місіонарі не настроювали людей ворожо до відступників, навпаки, накликали до молитви за тих засліплених і до відділення себе від них. Наведений епізод це самочинний відрух здорового релігійного організму, що боронитьсяперед бактеріями розкладу й зіпсуття. На доповнення один з агітаторів суботників зломав ногу, розвозячи ровером якраз в часі місії сектанські брошури і люде взяли се за очевидну кару Божу. — С.

——o——

Біржа

ГРОШІ: Ам. доляр 8.91 зол.

ЗБІЖЖА: (Ціна в зол. за 100 кґ. льоко стація надання парітас 200 км.): Пшениця дв. 19.21—19.75, пшениця сел. 18.00—18.50. жито дв. 19.25—19.50, жито сел. 18.75—19.00, ячмінь на мливо 14.50—15.00, овес гал. 17.50—18.00, кукурудза ром. 20.00—20.50, бобик 19.00—20.00, гречка 18.50—19.00, мак синий 70—75, ґрис житн. 10.50—10.75, пшен. 10.25—10.50, сіно прас. 9—10, солома прас. 5.50—6.50. На біржі сильна подажа пшениці і жита, але попит слабий. Ячмінь й овес дещо звижкують.

——o——

Як їде Ґанді

Корабель „Райпутана“, на котрім їде Ґанді до Лондону, прибув до Порт-Сайду. На стрічу Ґандієви прибула делеґація Ґіндусів і вручила йому козяче молоко та вироби індійського промислу. Для Ґандія був саме тоді день мовчанки, тому Ґанді порозумівався з делеґацією на письмі. Ґанді заявив, що не боїться опанування Індій большевицькою пропаґандою.

ПОЛІТИЧНІ ВІСТИ

ЕКЗЕКУТИВА УНДО оповістила постанову з 12. с. м., в котрій каже, що автентичність оповіщених „Лл. Курером" листів нічим не доказана і що УНДО ні фінансово ні політично незалежне ні від Берліна, ні від инших чужих посторонних чинників.

ПОІНФОРМОВАНІ КРУГИ впевняють, що звичайна буджетова сесія буде скликана на початок жовтня. На вступі сойм полагодить: справу урядничої прагматики, самоврядні закони, котрі мають відбудувати знищене у Схід. Галичині самоврядування і розгляне проект нового адміністраційного поділу держави. Цей поділ передбачує скасування 5 воєвідств, з того 2 у Схід. Галичині.

НА СЕСІЇ СОЮЗУ НАРОДІВ відбулася загальна дискусія над звітом з діяльности Союза. Говорили також про розброєння й економічну кризу. Забирали голос представники Японії, Канади і Румунії. Делегати Японії й Канади промовляли за розброєнням, делегат Ромунії проти.

АНГЛІЙСЬКИЙ КАНЦЛЄР СКАРБУ СНОВДЕН у промові через радіо сказав, що Англія була над берегом пропасти. Ситуацію вратовано позичкою в Америці і Франції. Буджет Англії захитався головно наслідком виплат для безробітних, які переходять суму 100 міліонів фунт. стер. річно і з причини зменшення торговельних оборотів.

БРІЯН сказав у промові на сесії Союза Народів, що підчас заповідженої візити французьких міністрів в Берліні можуть бути покладені фундаменти до успішної французько-німецької співпраці.

БЕРНАРД БУХВАЛЬД, председатель Союза продуцентів зеліза й инших металів в Австрії, оповістив статтю п. з. „Росія головна виновниця безробіття". В ній пише: В Европі є тепер 23 міліонів безробітних. Всім їм грозить голодова смерть, бо вічно їх удержувати з податкових грощий неможливо. Остає тільки один вихід: держави Европи повинні погодитися і спільними силами повалити большевизм в СССР. Тоді отвориться не тільки велике поле праці в СССР, але й у цілій Азії, бо Росія се ключ до Азії. Щойно тоді піднесеться стопа життя в Европі, а з нею й мораль. Булоб се таке велике діло, якого досі ніколи не виконала Европа.

НА КОНГРЕСІ ТРЕЙД-ЮНІОНІВ ухвалено резолюцію в справі основної перевірки версайського договору. Члени конгресу мотивуючи необхідність перегляду доказували, що взаємини між поодинокими державами не наладнаються доти, доки держави не признають, що Німеччина невинна в викликанні світової війни. Таксамо немислиме цілковите розброєння в атмосфері постійного упослідження Німеччини.

БРАТ МУССОЛІНІЯ Арнальдо, редактор щоденника в Медіоляні, приїздив на днях до б. австро-угорського міністра Берхтольда, котрий живе на Моравії. Чеська преса пише, що він робив заходи в справі відбудови австро-угорської монархії.

ІНДІЙСЬКО-АНГЛІЙСЬКА КОНФЕРЕНЦІЯ „Округлого Стола" почала радити. На конференцію прибуло 31 індійських делегатів з Гандіем на чолі.

ГЕН. БЕРЕНГВЕРА, б. премієра Еспанії, увязнено й осаджено в військовій вязниці.

АБД-ЕЛЬ-КРІМ мав утечи з острова Ревніон і приготовляє в Марокку нове повстання проти Еспанії. Рівночасно доносять, що еспанське військо в Марокку так здеморалізоване, що жовніри продають свою зброю тамошним людям і займаються грабунком.

——o——

ВИНКИ

Гінденбург переходить на католицизм? З Берліна доносять: Тут ходять поголоски, що Гінденбург перенятий аскетичним способом життя катол. канцлера Брінінга має замір перейти на католицизм.

Спробу комуністичних заворушень в Калуші зліквідувала поліція й увязнила 10 осіб. Демонстранти хотіли грабити споживчі склепи.

Большевицька пограничка сторожа напала на патролю КОП-у (Корпус Охорони Пограничча) і серед стрілів захопила й упровадила її на свій бік.

В Монастирисках зредукований залізничний робітник Бірмаєр зранив начальника стації Піша револьверовою кулею в голову і втік. Таких випадків щораз більше.

Слідство в справі вбивства бл. п. Т. Голуфка перебрав у свої руки слідчий суддя для виїмкових справ Скоржиньский, який в тій цілі приїхав з Варшави до Дрогобича.

Польські власти увязнили на пограничній стації Гарденії комісаря німецької поліції під закидом шпіонажі.

Варшавська поліція викрила „терористичну кооперативу", котра на замовлення третих осіб виконувала терористичні напади. Увязнено 52 особи.

Увязнено в Варшаві редакційний комітет найвизначніших комуністичних літератів, зложений з 6 осіб. При тім знайдено богато компромітуючих документів.

На тлі справи Берестя відбувся сенсаційний процес проти ред. „Газети Бидгоскої", Малихи. Рсд. Малиху засудив суд лише за словне надужиття при оцінці берестейських подій на 3 тижні тюрми.

XX. Сесія Міжнарод. Статистичного Інституту відбувається в Мадриті в днях 14—20. ц. м. З Польщі виїхав як представник директор Голов. Статистичного Уряду Ед. Штурм де Штрем.

Страшенна залізнича катастрофа мала місце на Мадярщині, коло стації Бія Торгадь, 40 км. від Будапешту. Коли поспішний поїзд вїзджав на міст, наступив страшний вибух пекольної машини. Локомотива і 6 пульманівських ваґонів впало з моста в долину з висоти 30 метрів. Решта поїзду остала на торі. Зпід згарищ ваґонів витягнули 22 трупів і 14 ранених. Коло місця катастрофи найдено картку з написом: „Капіталістичний устрій не може нам дати праці, тож знайдемо її самі". Увязнено одного робітника, що біг здовж тору в напрямі Будапешту.

Крівавий жидівський погром урядили гітлерівці в Берліні. Коли жиди виходили з домів молитви, посипався на них град каміння і ґрупи молодих людий з гакенкрайцами нападали на переходячих Жидів. Поліція увязнила коло 50 осіб.

Американські жиди мимо економічної кризи зложили на добродійні переважно жидівські цілі величезну суму 56,200.870 долярів.

Світовий ринок обнизив ціни. Від довшого часу зарисовується значна знижка цін вовняних сирівців. Вона стала вже сьогодня фактом. В тім стані річий фірма **А. Віттельс,** текстильні склади у Львові, вул. Рутовського 7, дуже корисно закупила прямо з бельських фабрик, всякого рода вовняні матеріяли і тимсамим обнизила ціни. Фірма **Віттельс,** Львів, Рутовського 7, веде як досі з фахово кваліфікованою кравецькою силою п. Фейлером, сальон мужеського кравецтва і виконує вибагливу мужеську ґардеробу, як одяги, тренчкоти, рагляни і т. п. до міри, беручи повну ґваранцію за точне і солідне виконання. 986 a25 - 100

Курс Католицької Акції у Львові

1. Усім Отцям, які запитують, чи треба просити Ординаріят о дозвіл на участь у курсі, подається оним до відома, що такого дозволу не треба, бо курс є офіційною Акцією Комісії Епископату для справ Кат. Акції, в якої склад входять усі три Епископи-Помічники наших Епархій. Натомість належить повідомити свій Ординаріят про участь у курсі через дотичний Уряд деканальний. 2. Із огляду на це, що курс починається дня 22. вересня в 9. год. рано Архієрейською Службою Божою, отже безпосередно по святі Різдва Прч. Діви, Впр. Отці-Делеґати уложать свої душпастирські обовязки в цей спосіб, щоби могли прибути до Львова по можности вже дня 21. вересня вечером. 3. У дни 21. вересня буде відчинений Дух. Семинар (вул. Коперника ч. 36) для приїзших Отців-Делеґатів до 23. год. в ночи. 4. Зголошення приїзду Отців як рівнож і оплату за цілий час трівання курсу буде приймати спеціяльний відпоручник у розмовниці при фірті. 5. Оплата за мешкання, харч і кошти адміністрації виносить 5 зол. денно від особи, отже 20 зол. за чотири дні. Оплату складає кожний з Отців з гори за цілий час курсу. 6. Зложення оплати, дає кожному учасникови право до вечері вже в дни 21. вересня (не пізнійше одначе як до 8. год. веч.) і до снідання в дни 26. вересня. 7. Отці, які будуть мешкати і харчуватися поза Семинарем, складають тільки 2 зол. від особи на кошти адміністрації. 8. В справі звільнення Отців Катехитів від шкільних занять на час курсу, віднісся Митр. Ординаріят до Шк. Кураторії і на днях є сподівана прихильна відповідь. 9. З собою належить привезти: подушку, накривало, два простирала, рушник, мило і щітки. — Примітка: Таку оповістку одержали ми без ніякого підпису й без печатки так, що не знати, хто се пише. Містимо її виїмково і просимо ще раз, давати підпис і печатку.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

НА ДВОЛІТНІ РАТИ. Перед закупном **меблів** вступи, а переконаєшся, що найдешевше купиш **меблі** всілякого рода у **ГЕШЕЛЄСА** у Львові, вул. Коперника, ч. 23 (ріг вул. Вроновської). Фірма та знана зі своєї солідности поручає меблі всілякого рода, як також меблі тапіцеровані на довготермінові рати. Кождому купуючому по упливі року відсвіжує меблі власним коштом. Стережися отже шумної реклями і замарстинівської тандити. 912 49—100

ПЯНІНА ФОРТЕПЯНИ, ГАРМОНІЇ продає і направляє по цінах стисло фабричних
1031 **А. ШКЕЛСЬКИЙ,** 2—25
ЛЬВІВ, УЛ. ОССОЛІНСЬКИХ 10. ТЕЛ.: 87-23.

ТАПЧАНИ, ОТОМАНИ, матераци, ковдри, дивани, фіранки, стори до вікон і тапети поручає ФІРМА
Е. КІЧАЛЄС і МАРҐУЛІЄС
1003 **Львів, Сикстуська 18.** 13-3

Рукописів Редакція не звертає і з того приводу в переписку не входить.

ЗАКЛАД ДЕНТИСТИЧНИЙ І ТЕХНІЧНИЙ
Я. НАССА
Львів, ул. Сикстуська ч. 17 II. п. — Тел. 65-73.
1030 ПРИЙМАЄ ЩО ДНЯ ВІД 9—2 і 3—6. 3—6

Видає й редагує Комітет У. К. О. Відвічальний редактор Роман Гайдук. З друкарні Вид. Спілки „Діло", Львів, Ринок ч. 10

Porto zapłacone ryczałtem

Рік VI. Львів, неділя 20 вересня 1931. Ч. 71 (471)

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 4 ст. під неділю на 8 ст.
АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Кльоновича ч. 8. II. пов. - Тел. 4-48.

Передплата в краю: 1/4-річно 6 зол. місячно 2 зол. За кордоном 1/4- 1 амер. доляр. — Ціна числа 25 сот. — Конто П. Щ.: Краків 405.867.

Українська справа в Комітеті Трьох

В Женеві зібрався Комітет Трьох, який має розглянути українські скарги до Союза Народів. Головою Комітету вибрано льорда Сесіля. Українські справи розсліджував останній раз Комітет Трьох 22. травня б. р. під проводом Гендерсона. Тоді Комітет дійшов до заключення, що найліпша розвязка справи це безпосереднє порозуміння між укр. меншістю і польським урядом. Не виключаючи такого порозуміння Комітет узнав за найдоцільніше відложити справу до розглянення підчас слідуючої сесії. Одночасно Комітет висловив надію, що становище польського уряду найде прихильну зустріч зі сторони Українців й це уможливить мирне полагодження справи. Від того засідання Комітету Трьох зайшли відомі події, котрі у великій мірі вплинуть на настрій членів Комітету. Також не без впливу буде оповіщення „Ил. Кур. Цодз." документів. Треба сподіватися, що справу досліджування українських справ Комітет знов відложить (ПАТ).

——o——

Величезний ураган над Америкою

Знищений цілий ряд місцевостий. — Сотки убитих.

З Ню-Йорку доносять: Всю середну Америку навістив величезний крутіж-ураган. Знищений цілий ряд місцевостий. Особливо тяжкі знищення в державі Гондурас. Місто Белізе в більшости знищене. Розміру катастрофи не можна ще оцінити, бо получення зірвані. Вісти наспіли окружними шляхами, з боків. Також острів Порторіко має дуже тяжкі страти. Є коло 500 убитих. В однім місті Белізе 16.000 людий без даху. Здовж побережжа море вдерлося в край і все сполокало. Шкода виносить сотки міліонів долярів. Залізничі тори поцезали на великих просторах. Все те знищення наступило протягом кількох мінут.

Англія уступає перед бунтівниками

З Лондону доносять: Моряки англійської воєнної фльоти на Атлянтику відбули протестаційні віча проти обниження їм платень. 70 їх увязнено, иншим здержано відпустки, але льорд адміралиції Чемберлєн заявив в палаті послів, що правительство прихильно розгляне домагання моряків.

Конфлікт між Японією і Китаєм

На одній зі стацій китайської залізниці в Манджурії витягнено з поїзду капітана японського ґенерального штабу Накамуру й убито та ограблено разом з його трьома товаришами. На остру ноту Японії в справі сатисфакції китайський уряд відповів виминаючо і навіть відповів остро у справі поведення Японців з Китайцями в Кореї. Супроти того заноситься на зірвання дипльоматичних взаемин. Німецька преса доносить, що фабрики амуніції зачали поспішно працювати днем і нічю.

——o——

Большевики гіпнозом „лікують" від релігії

Розуміється, провалилися і з тою дурійкою.

Яких дивоглядних способів хапаються большевики, щоб тільки вирвати віру з душі народа свідчить отся коротенька та повна змісту вістка, яку наводимо в оригіналі за „Безбожником" з 3. IX. 1931 р.: „Агит-масовый сектор сообщает, что работа гипнотизера Скіабадини (Ивана Шабардина) признана неудовлетворительной и не может быть использована для антирелигіозной пропаганды". — З того ясно, що „товариші" якогось обманця Івана Шабардина, котрому для більшого ефекту надали італійське імя „Скіябадіні", вживали до „викорінювання" релігійности з народа при помочи гіпнотизму. Та самі признаються, що „не везьот".

——o——

Протест проти руйнування храму

У звязку з розпочатим недавно руйнуванням Храму Спасителя в Москві (гл. 67. ч. „Н. Зорі"), еміграційні організації Рос. Національний Комітет і Рос. Нац. Союз у Франції оповістили „воззваніе к русскому народу", в котрім м. і. кажуть: „Знайте, братя, ту гірку правду й не ослаблюйте себе обманчивими надіями, що хтось чужий ззовні спасе вас з пекла. Но знайте також, що вистарчить, щоб рос. народ оружно піднявся проти своїх осквернителів, як зараз зміниться відношення зовнішнього світа: він почувши проснувшуся силу, в тій хвилі зачне помагати визвольній боротьбі, а не III. Інтернаціоналови".

Що вплинуло на звижку цін збіжжа

Ціни збіжжа на світових ринках виказують постійну звижкову тенденцію. На це вплинули м. і. такі факти: 1) зменшення засівної площі, 2) зменшення вивозової спроможности СССР, 3) зріст запотребування збіжжа в Китаю і Японії, 4) ствердження, що вислід жнив випав гірше, ніж передбачувано.

Знов підвишка податків

З Варшави доносять: „М-во скарбу приготовляє проект, котрий предвиджує пільги в справі плачення оборотового податку, та рівночасно вводить підвишку податку доходового й маєткового. Рада міністрів вже ухвалила підвишку податку від пива і питного меду".

Приєднуйте нових Передплатників!

Приємністю життя є посідання артистичних фотографій виконаних в фотографічнім ателіє

„ВЕНУС"

ЛЬВІВ, ВУЛ. АКАДЕМІЧНА 24.

Телефон: 38-08.

1010 5—25

Чи Ви сповнили свій обовязок і обезпечили свої будинки в 1/3 части оціночної вартости в Товаристві взаїмних обезпечень

„ДНІСТЕР"

Ще ні? — Зробіть це негайно тому, що 31. жовтня ц. р кінчиться речинець виповідження ПЗУВ на 1932 р. 71-2

857

ТАМ ДЕ НЕМА БЕЗРОБІТТЯ

Щире слово до української молоді.

В 67 і 68 чч. „Нової Зорі" порушено важку справу безробіття нашої інтеліґенції. Справа та тим більше пекуча, що серед даних відносин нема виглядів на її полагодження в напрямі розміщування всє прибуваючої інтелігенції ні в державних урядах, ні в наших установах кооперативних, банкових, шкільних і т. п.

Та є в нас одна область праці, котра не знає безробіття і мабуть ніколи його не буде знати. Та область праці дуже пригожа для інтеліґенції обох полів, гарна, дає життеве забезпечення, дає можність праці над собою і над своїм народом, дає можливість подорожий по своїм краю і по чужих краях. А проґінь наша інтеліґенція обох полів обминає ту область. Через кімнату пишучого сі стрічки переходить богатобогато наших молодих інтеліґентів, котрі просять, дати їм якенебудь заняття. Та досі ні один навіть здалека не зачіпив питанням, чи не міґби він піти до праці на згаданій висше области. Не згадав, — а напихатися з тим комусь безпосердно, віч на віч, дуже ніяково тай булоб майже напевно безуспішно. І так ходять ті молоді люди, нуждені, опущені, без виґляду на заняття. — а про ту благородну область праці — ні чичирк!

Отже хочу її тут представити. Може ся посередня стежка зверне увагу нашої молоді на ту прегарну область.

Щож це за область?

Се та область, про котру сказав Спаситель, що хоч жниво на ній богате, то робітників мало. І ті слова Спасителя як були правдиві тому близько дві тисячі літ, таксамо правдиві й тепер. Отсі слова вказують ясно на те, що хто щиро хоче посвятитися праці, про яку говорить Спаситель, той її не тільки знайде, але ще й богате жниво мати буде. Жниво внутрішнього вдоволення для себе і жниво корисне для загалу. Тільки на те треба дійсно хотіти — жертвувати собою. Та люди, виховані на злудних думках і міражах націоналізму (він знаний був уже й за часів Спасителя і давно передтим: св. Письмо часто згадує „язичество") — просто неспосібні до дійсної саможертви, хоч так часто співають: „Душу, тіло ми положим за нашу свободу і покажем, що ми братя з козацького роду". Та в дійсности якже мало таких, що справді готові положити свою душу і своє тіло для праці над здобуттям правдивої свободи для себе і над піднесенням свого народу. Говорім ще ясніше: Наш старий, від тисячки літ у нас поаціюючий Чин св. Василія Великого має всего на всего 138 священиків. Лише сто тридять вісім — хоч зараз знайшласяб у його рядах праця і для тисячки молодих священиків, бо великий тягар несе на собі тих 138 тихо працюючих людий, працюючих в Галичині і на Закарпаттю і за Сокальським кордоном і в Канаді і в Злу-

чених Державах Північної Америки і в Бразилії і в Аргентині і в Ромунії.*) І якуж всесторонню можливість праці дає той Чин! Він потребує і проповідників і редакторів і авторів книжок і істориків і поетів і белетристів і популяризаторів і фільософів і господарів і агрономів і лісничих і огородників і будівничих — словом, є при чім примінювати всякі здібности людини, примінити з повною незалежністю від непевностий світа сего і з великим хісном для культури свого народу.

А молодий, щойно врастаючий в наш ґрунт, Чин Редемптористів! Він дає можність доповнити своє образування в Бельгії, серед найкультурніших відносин Заходу.

А для освічених інтеліґентних дівчат — чиж нема праці у Сестер Василіянок або Сестер Служебниць?

А в Дубні на Волині твориться якраз тепер великий Папський Семинар для унійної праці. Від того, які люди туди підуть на роботу для Бога і нації залежатиме на довгі часи розвиток тої праці тай нашої нації.

Розуміється, треба виречися міражів світа сего. Без віри, без покликання, вступати в ті організації неможливо, бо хто того не має, тому тягар праці в них не буде солодкий. І тут сук усего. Довгий вплив лібералізму й радикалізму пересяк душі загалу нашої інтеліґентної молодіжи. І для неї навіть думка про вступ до монастиря не тільки страшна, але цілком чужа і „дивоглядна"... Така молодь буде поневірятися, буде все одно жити в примусовім безженстві, бо не має ні що їсти, ні в що одягнутися, буде безцільно вянути і нарікати, а про ту велику, цікаву, благородну і плодотворну працю у правдивій винниці Божій навіть не подумає. Язиком будуть навіть признавати вагу і вартість релігії, але приступити до тих огнищ, відки та, навіть в їх розумінню, вартісна релігія розходиться організованим способом як оживляюча сила між народ, — ого, до того вони „за добрі".

Яка се трагедія, це можна зрозуміти тільки тоді, коли придивимося, як горнуться до праці в монаших Чинах у инших народів найблагороднїші літорослі найвисших і найбогатших родів. Якже часто преса приносить вісти, що ось там одинока дочка мілїонера вступила до монастиря, а там спадкоємець великого, старинного роду, власник замків і фабрик, а там, а там, а там. І так є скрізь, у кождого народу, котрий розвивається і йде вгору. Найздібніші і найкращі діти добровільно приносять себе в жертву Богу, ідуть до праці в огороді Божім з серцем як слеза чистим і з натхненою душею і з вірою глибокою. А в нас думають, що тільки сліпий, кривий, або туманковатий хлопець „надається" до монастиря, а з дівчат лиш ті, „на котрих ніхто подивитися не хоче". Тай наслідки того такі, що на нарід, котрий „вилеліяв" такі погляди, ніхто зглянутися не хоче — ні Бог, ні люди. І так буде поти, поки в основі своїй не зміниться душа нашої суспільности і щиро не полине до Бога всім серцем своїм, всіми думками своїми, — не зважаючи на дурноваті кпини і насміхи тих, що мають душу пережерту скептицизмом або безвірством.

Не хочемо, щоб нас зле зрозуміли. Ми не кличемо нікого, щоби вступав до монастиря, не чуючи в собі покликання до того. Покликання оснувується на ласці Божій. Та річ ясна, що не зазнають її ті, що з кпинами відвертаються від релігії, того одинокого коріння мо-

*) Про пекучу потребу й недостачу місіонарів-священиків для наших емігрантів гл. дуже поучаючу переписку Преосв. Григорія Хомишина, Епископа Станиславівського з о. С. Вапровичем в Аргентині, оповіщену в 346 ч. „Нової Зорі" з 22. VI. 1930.

ТОВАРИСЬКИЙ ОСЕРЕДОК УКРАЇНСЬКИХ КРУГІВ, ЦЕ
КАВАРНЯ „СЕВІЛЛЯ",
ЛЬВІВ, УЛ. ПЕКАРСЬКА Ч. 2.
1029 2—4

рального і матеріяльного здоровля народів і всего людства.

Були й ми колись здоровим та сильним народом, поважаним між найбільшими народами світа. А було се тоді, коли найблагороднїші літорослі найлучших родів нашої землі вступали на шлях самовідречення. Хто був у Київо-Печерській Лаврі, той мав нагоду переконатися, кілько там спочивало угодників Божих з давних часів, котрі походили з наших найвизначніших родів. Було то ще в часах, коли свідомої схизми на нашій землі не було. З хвилею коли верхи переставали давати добрий приклад народови, наступив розвал нашої держави. Бо руїна все приходить з нутра того суспільного організму, котрий паде, а не зовні. Се неправда, що більші держави можуть завойовувати менші. Колиб так було, то не істнувалаб ні одна мала держава. Ні, пропадають не малі, але навіть найбільші, коли вони внутрі слабі.

На закінчення один образок з наших часів: Сего року в Америці, пару км. від Філядельфії, в місцевости Факс Чейз наші Сестри Василіянки скінчили будувати й уряджувати величаву палату з граніту, хоч недавно зачали її будувати. Того діла довершено серед найтяжшої економічної кризи, яка колинебудь була в Америці. Довершено при помочи складок в часі, коли там упало коло 1500 банків, що зруйнувало мілїони людий, між ними дуже богато наших. Довершено в часі, коли три четвертини нашої еміґрації не має роботи. Деж відгадка цеї загадки? Не тільки в ощадности Сестер і добрій господарці Церкви, ой ні. Там, на малім кладовищі біля Факс Чейзу спочивають ті, котрі жертвували себе всецїло на службу Богу і своєму народови. То їх самовідреченню поблагословила Божа невидима рука. Автор сих стрічок бачив на тім кладовищі могилу, в котрій спочиває наша монахиня Лятґевичівна, дочка відомого ґенерала польського повстання. Чи в ній відізвалося почуття обовязку, вернути до народу, з якого походив її рід, чи просто почувалася до обовязку, посвятитися на службу в Церкві того народу, на котрого землі сама вродилася, — досить, що вона молоденькою дівчиною вступила до нашого Чина СС. Василіянок у Галичині й виїхала потому як монахиня в Америку. Була се людина таких великих здібностий, що до кількох тижнів опанувала друкарську штуку в англійській фаховій школі й поклала відтак основи під друкарню Сестер у Филядельфії, обслугувану Сестрами. При своїх здібностях певно не потребувала вступати до монастиря, щоби знайти хліб... Такі люди творять підстави під те, що росте навіть тоді, коли все довкруги обіймає занепад, — росте і серед найтяжших обставин.

Отсе нехай возьме під глибоку розвагу наша молодь. А. Ч.

—o—

Революційний рух в Перу

Лондонський „Таймс" доносить з Ліми: Правительство занепокоене революційним рухом розброїло 7-ий полк піхоти і республиканську ґвардію, а 5-й полк піхоти вислано на маневри далеко від столиці. Мимо того революційний рух росте. Революціонери домагаються повороту до влади б. президента, ген. Бонавідеса.

Надмірна умова праця може таксамо шкодити душі як надмірні тягарі тілу атлета: вони рвуть мязи і ломлять стовп хребетний (Смайлс).

З ПРИВОДУ ДОКУМЕНТІВ

В чиїх руках опиниласяб тепер Галичина, якби Німеччина ослабила Польщу?

Вся польська преса широко розписується з приводу документів, оповіщених краківським „Ілюстрованим Курієром Цодзенним", котрі ми перепечатали в попереднім числі „Нової Зорі". На основі тих документів польська преса робить висновок, що всі терористичні акти, які відбулися в нашім краю в останніх часах, були інспіровані з Берліна і фінансовані німецькими грішми. Навіть більше. Що саме українство в Галичині стоїть на утриманню Німеччини, яка вживає його як тарану проти Польщі. Тому боротьба з українством се боротьба з німецькими затіями для розбиття Польщі. Тому, зокрема, минулорічна пацифікація вповні оправдана. Сей останній висновок польської преси особливо характеристичний. Бо саме тепер в Лізі Націй мають прийти на порядок дня українські скарги ізза минулорічної пацифікації. Як бачимо отже, оповіщення документів з 1926 р. саме тепер не припадкове.

Ми не торкаємо справи автентичности оповіщених документів. Вияснити се повинні чинники й особи, згадані в тих документах. Та колиб документи, ті були навіть автентичні, то робити з них такі висновки, які робить польська преса, не можна. Бо ті документи свідчилиб тільки про істнування звязку між певними німецькими чинниками і ґуртком законспірованих невідповідальних одиниць зпоміж Українців, за акти якого загал українського громадянства відповідати не може. Отже і пацифікації, о що головно ходить тим, що оповістили тепер ті документи, оправдати ними ніяким чином не можна.

Та користаючи з нагоди, ми бажаємо з приводу тих документів висловити кілька заміток і на адресу нашої політики.

Передовсім, що торкається звязку з заграницею, то тут слід ствердити рішучо і ясно слідуюче:

Кожда національна меншість, в кождій державі і тим самим у Польщі, в добі Ліги Націй, котрої обовязком є між ін. оборона національних меншостей, має право шукати, в разі потреби, оборони також заграницею. Розуміється, в справах, загварантованих меншостям тими міжнародними договорами, які підписала сама Польща. Се право ґарантують національним меншостям спеціяльні міжнародні договори. Мають право шукати такої помочи також Українці. І не тільки в Лізі Націй як цілости. Льогічно також у поодиноких її членів. Бо якже інакше можна вплинути в чім небуть на Лїґу Націй, не вплинувши передтим на поодиноких її членів?

Але політична орієнтація на заграницю не є і не сміє бути політичною службою заграниці. Тим менше службою наємною. Бо така служба якраз виключає орієнтацію власну. Бо нею кермують інтереси не того, хто служить, але того, хто на службу наймає. Тому одиниця чи ґурток, котрі пішлиб на політичну службу чужим чинникам, не можуть і не сміють бути політичним чинником серед власного громадянства. Вони тимсамим ставлять себе поза скобки національної політики. Бо замість користи, приносять шкоду.

Се відноситься рівно добре до тих, що приймалиб таку службу на Заході, як і тих, що приймають її на Сході.

Що заграниця, отже і Німеччина подібно як Росія, може використовува-

МАШИНИ ДО ШИТТЯ
SINGER-KAYSER
по найнищих цінах і на догідні сплати

ЮЛІЯН ЛОМАГА
Львів, вул. Валова 11.
Телефон 28.70.
Одинока українська фірма в тій ділянці.

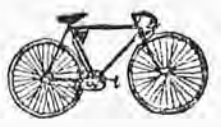

РОВЕРИ
KAYSER-PUCH
AUTOMOTO
від 190 зол.

959 11 25

ти також Українців для своїх власних інтересів і цілей, суперечних з інтересами і цілями не тільки Польщі але й самих Українців, сьому ніхто перечити не може. Та винні тут не Українці, але передовсім умови, в яких вони знаходяться під Польщею. Колиб умови ті були інші, тоді ні Українці не потребувалиб звертатися до заграниці, ні заграниця не знаходилаб грунту серед Українців.

Використовування сусідами тяжкого положення Українців у Польщі має вже свою сумну історію. Сумну — і для Польщі і для самих Українців. Пригадаймо хоч би XVIII. століття, коли Росія, шахуючи Польщу, виступила як „опікунка" українського населення в Польщі та підбурила його до виступів, відомих в історії під назвою гайдамаччини або „коліївщини". Правда: Польща „спацифікувала" тоді Україну при помочи тої самої Росії. Та тим вона не увільнилася від дальшого чинного вмішування Росії у внутрішні справи як „опікунки" всіх покривджених Польщею. Бо тодішні відносини в Польщі аж надто сприяли такій „опіці". Чим покінчилася та „опіка", відомо з історії.

Ті події з XVIII. ст. стають перед очи саме тепер з особливою настирливістю. Бо вони дуже повчаючі для нинішних часів. Повчаючі передовсім для Українців. А то з тої причини, що тодішня Москва, підбурюючи Українців проти Польщі, таки того самого року вислала Польщі на поміч проти Українців ген. Кречетнікова, котрий незвичайно жорстоко спацифікував Україну. Тепер Німеччина, як се відомо всьому світу, стоїть у тіснім звязку з большевиками. До тої міри в тіснім звязку, що не перестає їм позичати великі суми грошей і давати всяку іншу поміч, навіть в часі, коли сама стоїть перед банкроцтвом і хаосом. Зокрема червона армія стоїть німецькою технікою і німецькими штабовими офіцирами. Річ ясна, що коли ми допомоглиб Німеччині на стільки ослабити Польщу, щоби Східна Галичина могла бути ззовні загрожена, то сюди увійдуть не культурні німецькі війська, а дикі орди большевиків, котрі зачнуть страшну, просто фізичну, масакру всего, що становить культурне обличча нашої нації. Словом: ситуація така, що хто любовно зітхає до німецького Міхля, того той Міхель мусить відступити до страшного весільного танцю північному медведеви з окрівавленими лапами.

ГІПНОЗА ЧУЖОГО ДУХА

Дещо про історичні повісти А. Чайковського.

„Вже стара православна наука, нагинана до вимог престіжу та політичних інтересів царату, не була і не могла бути безсторонна... Та ніде правди діти: ота на всякі способи вигинана російська православна література впливала, впливає і мусить далі впливати не тільки на психіку Росіян і православних Українців, але також на психіку уніятів тай навіть на погляди західних учених. А то тому, бо з нашої сторони не було і нема ніякого систематичного протиділання в літературі про нас самих, ба навіть нема спростування очевидно фальшивих фактів з історії нашої Церкви, як ті факти нарочно фальшиво представляють її противники. Можна собі уявити, як через те така односторонна гіпноза ділає на нас самих і ослаблює нас". (К.: Берестейська Церковна Унія, „Нова Зоря", ч. 51 з 1931).

Отсі слова досадно характеризують ту хронічну недугу, що важкою зморою налягла на психіку нашої суспільности у відношенню до ріжних релігійних проблем на українських землях. Великим трагізмом нашого духового життя треба уважати факт, що віроісповідні відносини нашого народу лежать до нині облогом; нема у нас дотепер повної й обективної церковної історіографії минулих століть. Хто доторкає якого релігійного питання у минулому, той часто не завдає собі труду розслідити річ по можности всесторонно, а перейма є від других „готове" і безкритично засвоює собі світогляд національно ворожих нам чужих письменників, які тенденційно насвітлюють історичні факти, дивлячись на них крізь призму своїх національних інтересів.

Власне по лінії такого російського шаблюну пішла й п. Свенціцка. Щоб понизити нашу греко-кат. Церкву, кинула вона на папір погляд Москви, будьтоби колись насильством навертано православних на Унію. Так пише про сю справу у „Ділі" (з 12. VI. 1931):

Латинізатори певні того, що люд згодом зрозуміє виключну правдивість римської церкви і „добровільно" покине свою віру. Сьогодні ми добре знаємо, як ця добровільність виглядала у XVII і XVIII вв., тай не так ще давно було Жабче, та почався може одинокий в історії монстрпроцес за ревіндикацію сотень і сотень церков на православній Волині... З історії знаємо, що були часи, коли унію поширяли з ненавистю, а не любовю до народу, та часто причиняли йому глибоку кривду"...

Зараз з початку вилучім з наведеного цитату „Жабче" і польські ревіндикації, бо сі справи ніяк не лучаться Свенціцкою, бо вже в попередних статтях виказали ми наглядно, що погляди авторки, виражені у статті „За східний обряд" — це російський реквізит. Та треба трохи задержатись і над сим історичним фактом, бо він завдяки поширенню московської легенди про „уніятські насильства" тай завдяки доморідному невіжеству, знайшов широкий і небезпечний відгомін у нашій літературі.

Що колись „літератори" у стилі Наумовича переносили на наш грунт північний кукіль, — не диво! Але, що нині ще знайдуться у нас автори, які не всилі здобутися на самостійну думку, що не студіюють безсторонно річи, а перемелюють чуже, підкрадене добро, уживаючи його проти нас і знаходять на це місце в нашій пресі — це дивний і жалюгідний сбяв...

Тут ялося звернути увагу на дві повоєнні праці, на два під національним і релігійним оглядом дуже шкідливі і нетичні твори авторства... п. Андрія Чайковського, а це його історичні повісти „Корніенко" (Коломия, 1924) і недокінчений ще: „До слави" (Тернопіль, 1927). Неодин з читачів, що знав довоєнні видання п. Ч-го, може з чималим здивуванням читатиме отсі рядки. Скоро однак спокійно й безсторонно приглянеться нашим критичним увагам та провірить оригінали п. Ч-ого, мусить признати повну слушність нашій оцінці згаданих творів.

Автор „Корніенка" і „До слави" взяв на свої рамена надмірно великий труд: переробити у двох повістях великанський матеріял, бо аж дві доби нашої історії: Хмельниччину й Сагайдаччину. Матеріял цей широкий як море, а кожда кропелька у цьому морі це нове, дотепер ще історично майже незглиблене, море. В передмові „До слави" читаємо: „Пишучи ще (істор. повісти), я руководився думкою, що у нас крайня пора заповнити прірву в нашій літературі історичними оповіданнями... Я не розумію, чому наші письменники, далеко талановитіщі за мене, не забігають на це вдячне поле".

Кому не скучно вичитати до кінця обі зовсім неінтересні повісти Чайковського, той матиме спокусу перелицювати сей цитат в таке питання: Дійсно, чому то власне автор забіг на це невдячне поле?

Муситься так запитати, заналізувавши під якимнебудь оглядом обі його істор. повісти. На це вказують передовсім віроісповідні питання, порушені п. Ч-им. Наглядно ілюструють вони ту правду, яку ми поставили як мотто на початку статті, що ...„на всякі способи вигинана російська православна література впливала, впливає і мусить далі впливати не тільки на психіку Росіян і православних Українців, але також на психіку уніятів..."

Хайжеж нам уніят п. Чайковський виложить свої погляди на Унію!

Дієвим особам вкладає автор в уста ось такі вискази: Хмельницький говорить: „...Проженемо панів з жидовою і єзуїтами, виметемо н е н а в и с н у унію..." („Корніенко" ст. 59). Козак Чорнота інтерпретує польські обіцянки так:

СУКНА
на убрання мужеські, візитові і спортові, костюми і плащі жіночі, на реверенди для Всеч. Духовенства в великім виборі — Товарі добірні. — Ціни низькі. — Поручає фабричний склад сукна
ЛЬВІВ, ВУЛ. РУТОВСЬКОГО ч. 7.
1027 (напроти катедри). 3—15
ЛЮДВИК РАЛЬСКИЙ

Хто жінку уважає трусливою, той не знає жінки, бо жінка дуже відважна, як тільки зазвенить у ній голос серця (Англійська приповідка).

*

Беражися надміру умової праці і поспіху в тій праці, бо умова праця дуже знесилює і може таксамо знищити тебе як розпуста (Смайлс).

Футра нові, перерібки й репарації поручає:
1034 1—17. Ф-ма **Віктора Зіхлєра** Сини
Рік залож. 1907. **ЛЬВІВ, пл. Галицька 14|I.** Ціни умірковані

„Зложіть козаки збрую, скоріться, йдіть панам робити панщину та приймайте унію“ (стор. 153). Як запитано Сагайдачного, чи унія справді небезпечна, відповів: „Якже можна цього не бачити? Вона заводиться напрасно, по магомеданськи, огнем і мечем. Вона є помостом до латинства“. („До Слави“ II. 157). Архимандрит Плетенецький:

„Наспів час насильного ширення унії на Україні. Православних попів стали силувати на послушеньство уніяцькому владиці... Упірних православних попів викидали силою з церкви і давали всюди уніяцьких“. („До слави“, II. 206). „А на ділі, то унія має бути тим помостом, через котрий православя має перейти в католицтво, — а через католицтво має все зляшитися“. (ст. 103).

Пан Чайковський закінчує повість: „Корнієнко“ такою „високопоетичною“ піснею, яку вкладає в уста сліпого Кобзаря:

„Та не буде лучче,
Та не буде краще,
Як на нашій Україні:
Що немає жида,
Що не буде ляха,
Не буде Унії“...

Справді! Кождий читач виносить з „істор. повістий“ п. Ч—ого враження й науку, що нещасну Україну навістили три єгипетські язви: Жид, Лях і найгірший між ними: уніят... Унія це після нього загибель „нашої“ віри і нації, бо є буцімто помостом до латинства, а тимсамим до „зляшення“...

Не лучше обійшовся автор з православям. О. Плетенецький ось таке плете про укр. владик, що перейшли на унію:

„Наші деякі владики дались вже до унії заманити і зрадили свою церкву, гадаючи, що її таким побитом вратують від пониження і занепаду. („До слави“, ст. 103). „Наші владики, ті, що ще остали, ледачі. А ви знаєте, що яка голова церкви, така й церква, бо від голови риба смердить. Духовенство розбите, темне“... (244). „А монахи що? Є між ними жонаті, котрі лиш що жінок у келії не приводять. Другі удержують поза мурами монастира любовниць“...

Досить! Такими соковитими барвами малює п. Ч. стан православя в повістях призначених для шкільної молоді, яка „підбадьорується світлими моментами нашої бувальщини, і живе надією на сповнення наших самостійницьких ідеалів“. („Корнієнко“, Передмова)...

Думавби хто, що може автор гаріще характеризує героїв своїх повістий, яких робить оборонцями і местниками православя. Деж там! П. Ч—й не видвигнув їх на ступінь примітивної етики... Ось що пише Хмельницький до султана Ібрагіма, щоб його зєднати до своїх політичних цілей: „...Я мав нагоду пізнати науку великого пророка Магомеда — хай його імя буде благословенне вовіки — я, пізнавши правдиву віру, полюбив її усею душею і нині голошу встаючи і лягаючи, що нема Бога над Бога і його пророка Магомеда. Я став тихим, але гарячим визнавцем ісляму... Дивуюся, чого ті славянські джаври Серби, Болгари, Угри та инші народи — так уперто цураються правдивої віри — бодай їм життя не стало, — щоб огонь гедженни їх спалив. — Я нераз пояснював моїм старшинам правила тої правдивої віри, бо я недостойний знаю Коран на память, і це їм дуже подобалось. Заявили охоту, що як лиш прийде слушний час, заявити себе поклонниками великого пророка. Хай півмісяць запанує над усім світом!“ („Корнієнко“, II. 114).*)

Також Сагайдачного приготовив на велике діло оборони православя. Сагайдачний як питомець Острожської Академії вбиває православного диякона тому, що той прискаржував його перед старшиною... Ізза сего будучий гетьман втікає з Острога, запорпавши трупа у снігу. Ревнивість Сагайдачного росте, бо в Київі підбурює православних проти уніятського владичого делегата і ще одного священика, внаслідок чого народ дручками лінчує обох, в чому Сагайдачний бере живу участь, а відтак утікає на Січ...

Такі подвиги оповідає п. Ч—й — як приклади для нашої молоді...

Оставмо історію на боці, не спиняючись над тим, чи представлені п. Ч—м віроісповідні відносини відповідають дійсности. Та правом кождого читача спитаймо, чи є який толк і яка важна рація, пхати у повість такі речі, які знаходимо в повістях п. Ч—ого? Чи не міг собі автор уявити, що чейже знайдуться уніятські читачі, яких до живого вразять „ревеляції“, що католицька віра їм накинена „по магомеданськи, огнем й мечем“; що вона є „нещастям“ для укр. нації, бо веде в прямій лінії до ополячення? Колиб автор був послідовний і мав погляди наших „фашистів“, що „Нація понад усе“, повиненби апостатувати... Він повинен був предвидіти, що знайдеться й православний читач, який згіршиться зясованою етикою представників православя в минулому. В повісти письменник має на оці власну ціль: політичну, богословську, соціяльну і т. д., а мусить вона бути все моральна, бо повість естетична лиш тоді є така, коли в гарній формі містить гарну науку. Прогріхів наших батьків не можна кидати на торжище сучасности. Їх осудить Бог і історія. Історичний повістяр не хватає і за брехню, навіть не натягає правди, але вибирає з історії ще, що йому найбільше підходе, аби читача попхати наперед на шляху правди й добра. Великі мистці пера дають нам як найуспішніші й найгарніші моральні лекції. Хто перечитає істор. повісти п. Ч—ого, нічим не підбадьориться, а прикро відчує нарушення своїх релігійних почувань, чи він уніят, чи православний. І якаж з тих повістей користь для української нації?

А як делікатно треба обходитись з релігійними почуваннями вчить нас Гете в міщанськім епосі: Герман й Доротея. Фабулу до цего твору знайшов Гете в архіві сальцбурського магістрату. Там вичитав, що власник князівства Сальцбург, мабуть навіть кат. архієпископ, зробив зі своїми протестантами це, що робили протестантські князі з католиками: прогнав протестантів з границь свого князівства як релігійних агітаторів і революціонерів. По дорозі люди несли поміч прогнанцям, а між ними і син одного шинкаря, котрий при тій нагоді між скитальцями пізнав одну жертвенну дівчину — тай одружився з нею. Гете змінив ту фабулу. Але як? Представив в епосі сумовитий похід не релігійних прогнанців, але нещасних втікачів знад французької границі, які втікають перед воєнною хуртовиною. А зробив це тому так, бо мав розум тай знав, що найбільшим нещастям його нації є релігійний роздор і вражда, та що злочином є ще більше поглиблювати роздор у народі. Гете знав, яка ціль мистецтва, тай був свідомий того, що творить не для одної конфесії, ні навіть для нації, але для всего людства...

Не можна цего сказати про істор. повісти п. Чайковського!

Ті повісти не надаються до читання ні для католиків, ні для православних, бо обиджають релігійні почування одних і других. Се таке очевидне, що треба дивуватися, як автор може писати такі річи і як видавці можуть не звернути на це уваги. Супроти того кождий чоловік, що шанує релігію взагалі, чи він католик, чи православний, має обовязок не допускати тих повістий Чайковського до бібліотек а коли вони туди вже попали через недогляд, то усунути, не зважаючи на жадні дурні крики про „індекс“, „інквізицію“, „автодафе“ і т. п.

К. П.

*) Є історики, котрі думають, що Хмельницький з політичних причин дійсно вислав до султана лист подібного змісту. Та це ще не рація, щоб у повісти для молоді наводити такі річи. — Ред.

НИКОЛА ГОГОЛЬ

ЗНАЧІННЯ НЕДУГ

(З письма гр. А. П. Т . . . му).

...Сили мої слабнуть кождої мінути... Ніколи ще тілесні недуги не були такі томливі. Часто буває так тяжко, таке тяжке ослаблення чується у всім складі тіла, що рад буваєш, Бог знає для чого, коли наконець скінчиться день і доберешся до постелі. Часто, в душевнім безсиллю, кличеш: „Боже! Деж наконець край того всего?“ Але потім, коли оглянешся на себе самого і подивишся глибше собі в нутро — нічого вже не видає з себе душа, кромі сліз і вдячности.

О, які нам потрібні недуги! З множества користей, котрі я вже вивів з них заключуванням, вскажу вам лише на одну: нині який би я не був, я всетаки став лучшим, як був давніше; не будь тих недуг, я думав би, що я став уже таким, яким маю бути. Не говорю вже про те, що саме здоровля, котре безперестанно підбадьорює руського чоловіка до всякого рода підскоків і до бажання, показатися своїми кваліфікаціями перед другими, заставилоб мене наробити тисячу дурниць. При тім нині, в мої свіжі мінути, котрі дає мені Милість небесна, і серед самих терпінь іноді приходять мені мисли, незрівнано лучші від попередних, і я виджу сам, що тепер все, що не вийшлоб зпід мого пера, буде значити більше від попереднього. Не будь тяжких болісних страждань, куди я тепер не зайшовби! За якого визначного чоловіка не мавби я себе! Но чуючи в кождій мінуті, що моє життя на волоску, що недуга може знов застановити мій труд, на котрім основується все моє значіння і та хосенність, яку так бажає принести моя душа, останеться в однім безсильнім бажанню, а не в виповненню, і я не дам ніяких процентів за дані мені Богом таланти, і буду осуджений, як останній з переступників, — — — чуючи те все, в кожду мінуту стаю більше смиренним і не находжу слів, як подякувати небесному Промислителеві за мою недугу.

Приймайтеж і ви покірно всяку недугу, вірячи вперед, що вона потрібна. Моліться Богу тільки за це, щоб відкрилося перед вами її чудне значіння і вся глибина її високого змислу.

Переклав о. А. Говда (Горуцько).

—•—o—

Дійсно чесна людина буде виступати проти всякої гидоти й нікчемности, хочби це не належало формально до її обовязків. (Смайлс).

ЦЕРКОВНІ СВІЧКИ

990 **ІНЖ. К. КОТЕЦЬКИЙ і С-КА** 12-12

Спілка з обмеженою порукою.

ВСЯКОГО РОДА ПОРУЧАЄ ФАБРИКА

ЛЬВІВ 15, ВУЛ. ОКРУЖНА (бічна Кульпарківська) ч. 108 а. Тел. 57-48.

Сільські гаразди

Пишуть нам: Село Яблонів, повіта рогатинського, мусіло внести відклик проти самовільного підвищення буджету шкільного, через шкільного інспектора.

При тій нагоді зібрано з актів громадських деякі дати, які тут подаємо, як ілюстрацію матеріяльних відносин не лише самого Яблонова, але мабуть більше таких сіл: Громада Яблонів має всього 1208 га. обшару. В тім міститься 408 га. мертвої руки: двірський ліс, ґрунти ерекціональні, пасовисько, площі і громадські дороги. Для населення, котрого є 1204 душ, лишається на прожиток всего 800 га. поля, переважно IV. і V. кляси. На кожду душу випадає пересічно 2/3 гектара! За свій обшар мусять однак громадяне заплатити:

податку ґрунтового	3.999.78 зл.
податку дорог. до повіту	2.237.13 зл.
польської асекурації огневої	3.094.91 зл.
буджету громадського	2.349.00 зл.
буджету шкільного	1.315.00 зл.
на наєм помешкання для двох учительок після найновішого розпорядження	378.96 зл.
Разом	13.119.78 зл.

В суму ту не втягнено 1/3 части асекурації огневої, яку значна частина громадян оплачує в „Дністрі". І без того однак вийде на кожду душу пересічно по 11 зл. податків і всяких данин. Заробітків нема в селі абсолютно жадних, натомість кожда родина мусить від часу до часу понести якийсь видаток на адвоката, нотара, священика, лікаря й аптику. Яке нужденне і безвиглядне, не життя, але животіння муситься вести, серед таких обставин, злишно доказувати!

Примітка: Отсей коротенький допис цінний тим, що в нім нема жадної бовтанини словами, тільки цифри і факти, які знаменито характеризують дуже тяжкий стан нашого села і тим самим нашого духовенства по селах. Цей побутовий образок просто типовий для наших сіл. ВП. Дописувачів просимо звернути увагу на сего рода взірцевий допис. При сій нагоді просимо наших ВП. Дописувачів вибачити, коли їх дописи не зараз містимо: наш орган невеликий, а все в нім треба подати, що приносить життя й то подати часто з відповідним освітленням.

Новоотворений Заклад Арт.-фотографічний „LOTOS", ЛЬВІВ, АКАДЕМІЧНА ч. 6. І. п.

над фірмою Телічек, **вхід від вул. Хорущина 5.** Поручається Шан. П. Т. Публиці. 964 16—30

Святиня тисячі ідолів

Одна з найориґінальніших святинь на світі це святиня богині Кванон в Кіото, в Японії. З величезного золотого цвіту льотосу вилонюється постать жінки потрійної людської величини. З голови виростає 10 малих мужеських головок, з рамен по кождій стороні 40 рук у виді вахляря. По обох сторонах здовж стін є довгі степені, які підносяться амфітеатрально. На степенях стоїть по 500 постатей богині Кванон. Кожда з постатей має 11 голов і 40 рук. В святині є спеціяльний апарат, призначений для направи цих постатей, бо при 11 тисячах голов і 40 тисяч рук все треба щось направляти.

Основу доброти мущини і жінки становить терпеливість, витревалість і поблажливість для других (Артур Гелпс).

Повітове місто без церкви

Рудки к. Львова, це мабуть одиноке місто на території Східної Галичини, що не має ні церкви ні пароха. Наслідки: зміна обряду і народности більшістю давніше чисто українського міщанства. Є тут невеличка каплиця, де тепер що неділі і свята відправляється богослуженя. Число вірних греко-католиків росте так, що нині каплиця не може вже в своїх стінах помістити всіх вірних. Щоби спасати решту міщанства та дівчат-служниць перед винародовленням, гурток місцевих людий під проводом пароха села Колбаєвич, який заспокоює духові потреби Українців в Рудках, задумав побудувати церкву. В тій ціли завязався комітет, що має подбати за фонди на цю так високо благородну ціль. Преосвященний Йосафат одобрив цей добрий намір і візвав духовенство своєї дієцезії, щоб помогло двигнути так дуже потрібну тут церкву. З огляду на це, що близша і дальша околиця Рудок убога та не всилі зложити великих жертв, комітет звертається отсею дорогою до всего українського народу нашої тіснішої Батьківщини з горячим зазивом: Поможіть хотяйби дрібними жертвами побудувати Дім Божий, поможіть рятувати перед винародовленням тих, що остали вірні своїому обрядові, своїй народности. Спільним зусиллям побудуємо церкву та врятуємо загрожених. Цим дамо доказ, що дорога нам кожда українська душа. На цей зазив повинні відгукнутися всі наші фінансові й економічні установи, банки, каси, кооперативи, а також всі, кому лежить на серці добро нашої церкви і народу.

Жертви проситься слати на адресу: о. Михайло Вітик, парох Колбаєвич, п. Рудки. Комітет.

—o—

Большевицькі грушки на вербі

На зборах комуністичної орґанізації в Москві, Калінін оповідав робітникам, що „пятирічка" буде виконана, мимо переходових трудноцїв. Коли робітники, вислухавши не знати вже котрих з черги оповідань про грушки на вербі, спитали, колиж нарешті прийде поправа апровізаційних відносин, Калінін відповів, що треба ще почекати яких 2—3 роки... А не так давно большевики счиняли крик, що в другій половині пятирічки черга на „ударну кампанію" поправи життевої стопи робітника.

—o—

Передсмертний лист безбожника

Провідник французьких вільнодумців Воган написав перед смертю до свого приятеля Густава Ерве лист такого змісту: „Дорогий Друже! Стою на порозі гробу. Знаеш, що я через ціле моє життя, від дитини почавши, висмівав релігію. Одначе тепер, коли смерть стоїть переді мною, визнаю, що я дуже помилявся і що ми спричинили для краю богато зла. Я тепер певний цього, що неможливо побудувати суспільне життя на грунті матеріялізму й атеїзму. Хоч релігійне вияснення таємниць окружаючих нас з усіх усюдів для нашого бідного розуму не цілком ясне і не кидається у вічі, але вияснення вільнодумців і безбожників ще більше неясне, ще менше певне і далеко менше потішаюче. Колиб я був перед тим свідомий цеї правди, то я бувби поширяв її без огляду на се, що про мене скажуть. Уповажняю Тебе оголосити це, що я публично заявив" („Ді Шільдвахе" з 29. VIII. 1931).

З РЕЛ.-ЦЕРК. ЖИТТЯ

Участь Франції в місіях. З приводу заповідженої великої місійної вистави в Парижі „Ля Ві Католік" подає цікаві подробиці про участь Франції в католицьких місіях. 45.76% всіх місіонарів світа становлять Французи. В 1900 р. навіть 66%. Менші місійні семинарії мають 3.799, більші 1.227 учеників. Місійних шкіл під управою французьких місіонарів є 13.807, а в них 651.604 учеників. Крім того істнують ще 3 університети, 23.346 церков і каплиць, 222 шпиталів. Французькі місіонарі удержують 731 аптик, 684 сиротинців, 115 приютів для старців, 32 захисти для прокажених і 64 друкарні.

Наука релігії — необовязковий предмет в Еспанії. Тимчасовий еспанський уряд з програми обовязуючих шкільних предметів счеркнув науку релігії. Релігія. — по словам соціялістичного міністра освіти де Льос Ріос-а — не може мати в школі місця. За тим розпорядком слідували другі. Знесено обовязкову участь матросів у богослуженню, викинено імя Бога з формули присяги. Та рівночасно появилася й протиакція. Дневник „Маті" взиває до протестів проти ляїцизації шкіл, рухаються католицькі орґанізації. Опанованя тих протирелігійних розрухів здоровим католицьким народом дає підставу сподівання, що й ті „урядові" протирел. акти дадуться опанувати.

Соціялісти й релігія. Соціялізм як закордоном так і в нас стремить чим раз виразніше до спрецизованя свого негативного становища супроти релігії. Доказом того цілий ряд фактів. І так в X. зїзді австрійських вільнодумців у Відні брав участь тов. Оттон Бауер, котрий у спеціяльній промові між иншим заявив, що „соціялістична партія розуміє значіння належне союзови вільнодумців, як уосібненя могутнього чинника духового розвитку пролетаріяту" і висказав надію, що настане чимраз краще взаїмне відношення партії й вільнодумних орґанізацій. В Польщі, на послідним конґресі ППС в Кракові зголошено резолюцію, в якій м. и. сказано: „Конечна річ, щоби члени партії, що вважають себе за безконфесійних, виступали з Церкви". Дальше стверджує, що „всі віроісповідні орґанізації — це оруддя капіталу і т. д."

Положення духовенства в совітах. Православна аґенція „Екклезія" видавана еміґрантськими кругами в Женеві, описує страшні моральні знущання, на які наражене духовенство всіх віроісповідань в СССР. Духовні позбавлені там всіх горожанських прав. Не можуть користати з харчевих карток, прислугуючих всім громадянам, мусять оплачувати дуже великі чинші за уживання церков і за власне мешкання. Дітий православних священиків переслідують і до шкіл н приймають. Нічо дивного — пише „Екклезія", — що в тих умовинах трафляються апостазії православних духовних, рабінів і пасторів. Ті духовні вступають до комуністичних союзів, але не відразу зискують довіря й повні права. Через пять літ (знова „пятилітка"!) находяться під обсерваціею, чи дійсно виреклися своєї віри цілком і стали „ідейними" комуністами. В тім часі духовний-апостат не може бути занятий у державнім уряді. Найсильніше видержує натиск большевизму католицьке духовенство. Воно найкраще приготоване сповняти духовні обовязки, бо безженне і незалежне.

ЛІТЕРАТУРА — НАУКА — МИСТЕЦТВО

Початки галицького москвофільства

(Шукання „москвофільства" в Галичині урядом. — Становище Галичан. — Перші виступи „обєдинителів" та їх хибні погляди на російську літературну мову. — „Язик висшого слога". — Б. Дідицький і напрям „Слова". — Як представлялися „москвофіли" з кінцем 60-их рр.).

Вже з початком 40-их рр. минулого століття почав австрійський уряд добачувати „русофільство" у проявах галицько-українського національного руху. Тоді о симпатії до Росії безпідставно посуджувано визначніших наших діячів як Г. Яхимовича, М. Малиновського, М. Шашкевича, Я. Головацького й багато інших старших наших громадян і богословів. Ці наклепи на галицько-українське громадянство кинули Поляки Генрик Богданський, адвокат д-р Томаш Райський та наші ренегати Дмитро Мохнацький, Мартин Лапчинський і Константин Матчинський. На основі тих доносів говорили у віденській поліції Іванові Головацькому в 1842 р. ось що: „Ми довідалися, що російська влада має в Галичині значну партію, так поміж Ляхами, як головно серед Русинів (як от: Малиновський, Литвинович, якийсь Ясінський, дідич в коломийській окрузі, і старшина при Ставропигійськім Інституті й інші), — одних тягне братня мова, література, під видом руського всеславянства, других віра й обряд, а третих вяже може таки безпосередно російська влада своїми емісарями — рублями".

Умисне наводжу цей факт сфабрикованого відповідними чинниками „москвофільства" в Галичині на доказ, який вразливий був австрійський уряд на того рода доноси; а прихильність до Росії добачувано в принятті М. Шашкевичем славянського імени „Руслан", утотожнюючи його з „Russland" та в уживанні галицькими письменниками гражданки.

На ділі перед 1848 р. крім Дениса Зубрицького ніхто з пробудженого галицько-українського громадянства навіть не думав про якунебудь єдність (мовну, чи політичну) галицької України з Росією. Сам Зубрицький, аристократ у своїх поглядах і тому чужий галицько-українській народолюбній інтеліґенції, просто не міг ширити москвофільських ідей серед громадянства.

В 1848 р. „Головна Руська Рада" заманіфестувала національну єдність Галичан з придніпрянськими Українцями. На „зїзді-ж руських учених" рішено вживати народньої мови в письменстві; щодо правопису, то принято етимольоґію, хоч деякі, як О. Лозинський, Р. Мох, Т. Глинський й інші різко заявлялися за фонетикою. Про москвофільство серед нашого громадянства в той час не було мови; сам пізніший піонір галицького москвофільства, Богдан Дідицький, котрий щойно тоді відляшився, пише у своїх споминах ось що: „Під поняттям „Русь" я представляв собі тоді так, як і найбільша часть ново в той час відроджених наших Русинів, т і л ь к и п і в д е н н у а б о М а л у Р у с ь з її старинними столичними городами, Київом і Галичем, а північну, Велику Русь уважали ми хоча спорідненою нам по всеславянському походженню, одначе мало що не так само не своєю, як не своєю була для нас також і ближче з нами сусідня, також славянська Польща. Ще-ж до того, цю північну Русь із давна називано у нас загалом „Москвою".

А другий предсідник „Гол. Р. Ради" Михайло Куземський, пізніше останній холмський уніятський епископ, різко заявив М. Ф. Раєвському, протоєреєві при російській амбасаді у Відні, що вів панславістично-русофільську пропаганду серед австрійських Славян, щоб російський уряд дбав про своїх підданих, яких держить у кріпацтві, а до австрійських Українців не мішався.

Тимчасом завдяки намісникові гр. Аґенорові Голуховському почалося фаворитування Поляків у Галичині. Австрійський уряд не задовольнив жадань „Головної Руської Ради", що розвязалася після завзятої боротьби з Голуховським в 1851 р. Галицько-українське громадянство починає попадати в зневіру; душа галицько-українського національного руху в той час — проф. Яков Головацький підпадає під вплив Зубрицького, що в 1852 р. видає „Історію галицько-руського князівства" в російській мові. Традиція колишньої спільної княжої Руси Рюриковичів та російське етимольоґічне письмо, яке Галичани читали з українським виговором і через те російська мова видавалася їм близька, приспорювали серед нашого громадянства прихильників „общерусского языкового єдинства". Тому, коли у вирішуванні питання мови для видань „Галицько-руської Матиці" більшість заявилася за народньою мовою, Антін Петрушевич, що раніше підпав під вплив Зубрицького, доказував, що „мова, якою Москва пише, не є мовою Москви, але є чистою, образованою, руською мовою, що народньої російської мови в письмах ніколи не було й нема, що (московська) народня мова зовсім ріжниться своєю природою від письменної мови Москви, що Русин говорячого Москаля зовсім не розуміє, а навпаки для необразованого Росіянина його письменна мова є незрозумілою й що тільки родовитий Русин без помочі граматичних наук і докладно читати і розуміти може". Доказував, що „Москва здавна засиляє свою літературу творами мужів знад Дніпра й Буга, а тимсамим чим раз більше письменну мову з напливу Московщини й Болгарщини очищує, й що проте Русини Галича, хочби вони взяли за підвалину до письменної мови свій народній говір, в дальшім образуванні цьогож говору конче вкінці з так званою російською письменною мовою стрінуться".

Такі дивні й хибні поняття про російську мову мали Зубрицький та Петрушевич. І ці хибні погляди лягли основою для галицького „общерускаго языкового єдинства". Своїми доказами вдалося Петрушевичеві викликати серед приявних членів „Гал.-р. Матиці" гарячий язикословний спір, що скінчився рішенням більшости ось так: „Всі твори, призначені для всенародної просвіти, видавати й печатати на разі по змозі цією мовою, що живе в устах народу, а навпаки, твори вищої науки, що належать до круга літературно образованих читачів, видавати в мові письменній, яка має початок свого розвитку в далекій минувшині, а яку хибно чисторосійською називають, — одначе вистерігаючися всіх цих висловів і форм, що є виключно московського походження".

Серед таких поглядів на російську мову не дивниця, що від початку 50-их рр. чим раз більше московщина й церковщина засмічують галицько-українську народню мову в письменстві. Вважаючи літературну російську мову за не народню московську, редактори галицько-українських часописів черпали безцеремонно засіб слів з московських словників Шміда та Даля. В цей спосіб витворилася тоді з домішки до народньої мови московської та церковної мова галицько-української інтеліґенції того часу. Був це так званий „книжний язик", або „літературно висше образований", або „язик висшого слога". Цю мову скристалізував по своїому розумінню та ввів до літератури Богдан Дідицький, стараючись поширити її в нас та зготовити їй тревалу будучність.

Цією мовою Б. Дідицький почав видавати в 1861 р. часопис „Слово" за грошевою підмогою мецената тодішнього галицько-українського письменства Михайла Качковського. Одначе Дідицький, хоч писав „язиком висшого слога", не цурався й народньої мови: поміщував в „Слові" дописи з України в народній мові, видав поезії народнього поета Федьковича, де в передмові величав музу Шевченка і навіть спроваджував з Придніпрянщини книжки та познайомлював Галичан з тамошньою українською літературою. „Слово" у своїх початках, подібно як в 1848 р. „Зоря Галицька", стануло на становищі о к р е м і ш н о с т и українського народу. У поміщеній в 1-ім ч. статті п. з.: „Русь і її відношення до сусідів" читаємо: „Надармо кричать деякі плиткі голови з польського табору, що руська мова це говір польської; бо фільольоґія давно вже рішила й признала руську мову самостійною; бо пятьнадцять міліоновий голос задає лож тим пустим толкам і крикам. Надармо тіж крикуни пятнують наше письмо названням Московщини, бо Русь певна, що це зависть, яка чуже хулить, щоби свою мерзенність покрити; бо Москви ще не було, коли Русь вже тими письмами писала".

Очевидно, Дідицький мусів вести „Слово" в народнім напрямі, числячися з опінією галицького громадянства. У 50-их рр. не мали успіху зросійщені видання С. Шеховича; сам Дідицький стрінувся тоді з острим голосом Осипа Лозинського проти вводжування російщини в галицько-українське письменство, а фундатор „Слова" М. Качковський був також проти російщини. Тому Б. Дідицький аж до 1866 р. не дуже вискакував на верх зі своїм поглядом про „єдину Русь" з одним письмом та двома вимовами, московською й українською. Щойно в 1868 р. відважився він заговорити на сторінках „Слова" про один народ від Сяну до Амура та пустити в світ брошуру п. з.: „Въ одинъ часъ научиться Малорусину по великорусски". А саме тоді була догідна пора для поширення „общеруських" поглядів, бо тоді віддавав австрійський уряд галицьких Українців на поталу Полякам, що й так добачували московщину в кожнім прояві галицько-українського національного руху. „У нас кожний Москаль — писав при кінці 1867 р. Качковський з Самбора — хто не говорить „правдзівим рускім єнзикєм", так званим польським".

Ці прозивання свідомих Галичан з боку Поляків „Москалями" витворили леґенду, приняту й нашим сучасним громадянством, про зріст москвофільства у 60-их рр. в Галичині. На ділі навіть всі співробітники „Слова" не були москвофілами. Так не був москвофілом Осип Лозинський, що дописував до „Слова" за весь час його істнування й полемізував в справі поділу Галичини з народовецькою „Основою". Він все був прихильником народньої мови в письменстві. Біля „Слова" згуртувалася тоді ця частина галицько-українського громадянства, що була в безкомпромісовій опозиції до австро-польської влади. Тільки мала горстка серед цього опозиційного до уряду елементу снувала мрії про „єдину Русь", не знаючи добре ні російської народности, ні мови, та потішалася в своїх кругах надією

ПАРЦЕЛЯЦІЯ

Заряд Епископських Дібр в Богородчанах має на продаж на догідних услівях ще невелику скількість орного поля в слідуючих громадах: в Старих Богородчанах, Ляхівцях, Грабівци і в Горохолині. Парцеляція урядом дозволена. Зголошення й інформації: Заряд Епископських Дібр в Богородчанах, або: Антін Шуль, Станиславів, ул. Липова ч. 1. 1032 2—3

на царську поміч. Загал т. зв. тоді „твердих Русинів" не знав зовсім російських відносин і не робив собі жадної надії на Росію; вістки-ж про те, що „загал" вичікував приходу царського війська, треба вважати просто польськими наклепами. М. А.

—o—

НОВІ ВИДАННЯ

„ТОЧИЛО", український місячник тумору й сатири. Вінніпеґ, Манітоба, Канада. Сюди не доходить правильно мабуть ні один український часопис ізза моря. Та якось передісталося 7-е число „Точила". Карткуємо. Що за великий гумористичний журнал! Такого великого ми ще не мали в нашій мові. 24 сторін дрібного друку. А який дурний! Такого ми ще також не мали. Ось один з богатьох доказів:

„Чи знаєте, що епископ Василій Абидоський, що відграє (!!) ролю уніята а є в дійсности членом римо-катол. єзуїтського ордену Василіян (зреформованих), поїхав до Риму в ціли поробити заходи, щоби всіх світських уніятських священиків виперти з Канади та по всіх уніятських церквах поставити монахів єзуїтів і пообвішувати парохіян пацьорками а дітий перевести на латинський обряд, на „домінус вобіскум". Чи ви се знаєте? Довідаєтеся, аж Василій Абидоський поверне назад до Канади та заспіває вам лациньских „козьолків". Ой раби, раби, навіть „помолитися на волі" не годні, по свойому, в себе! Кругом неправда і неволя"... і т. д.

Та є в тім орґані ще „красші" виступи проти нашого Владики в Канаді, як пр. віршик, що зачинається словами:

„Кажуть, що наш Василіні
Всьо зі сосом любить..."

Дальше — просто сором робиться ізза авторів таких несмачних ніби-дотепів. І в усіх тих нападах не подають ні одного конкретного закиду. А нападають і лають. Легко додуматися, що того коштовного орґану не можуть фінансувати наші „підприємці" й не може удержувати наша суспільність тай ще серед такого небувалого безробіття. Відповідь на питання, хто видає такий орґан, остає тільки така: Орґан звернений проти нашої Церкви в Канаді, можуть видавати або большевики, або сектанти. А що большевики занадто досвідчені аґітатори, щоб видавати гроші аж на такий дурний орґан і мають своїх орґанів досить, — отже остає тільки одно: на той орґан дає гроші одна з чужих, зварйованих сект, тих самих, що й сюди, в Галичину, сипнули в останніх часах значні гроші на розвал нашої Церкви.

Вже надійшли останні новости на сукні — жіночі плащі в великім виборі, до фірми 1025 3—20

АНТІН УВІЄРА

Львів, ул. Галицька ч. 10, — до філій в ТЕРНОПОЛІ, СТРИЮ, ДРОГОБИЧІ І ТАРНОВІ.

Найлучша та родина, в котрій є найбільша дисципліна, одначе така, що не дається відчувати (Смайлс).

*

До мудрого чоловіка, котрий знає, коли мовчати, світ нарешті таки прийде і підпре його (Англійська приповідка).

ПОЛІТИЧНІ ВІСТИ

В ПОЛІТИЧНІЙ КОМІСІЇ Зборів Союза Народів у Женеві знайшовся один оптиміст. Є ним делеґат Канади, котрий заявив, що Союз Народів зробив „великі поступи" в полагоджуванні справ меншостий. Бесідник думає, що для тих справ треба створити постійний комітет.

„ҐАЗЕТА ВАРШАВСЬКА", головний орґан вшехполяків, страшить своїх читачів, що волинський воєвода Юзефський працює над проєктом автономії для Схід. Галичини. Проєкт передбачує окремий сойм і власний адміністраційний статут. (Подібні закони вже давно ухвалені, та з переведення їх в життя буде мабуть те, що було з конституцією 3-го мая).

ЗА ПЕРШИХ 6 МІСЯЦІВ (січень—червень) 1931 р. відбулося на західно-українських землях під Польщею 31 більших політичних процесів. В них засуджено 150 обвинуваченых на 276 літ і 91 і пів місяців тюрми. 89 обвинуваченых увільнено по роках тюрми в слідчій вязниці. Такі дані приніс Бюлетень больш. ЦК. Модру Зах. України.

ПО НЕВДАТНІМ ЗАМАХУ В АВСТРІЇ увязнено богатьох його провідників. Д-р Пфрімер втік за границю. Начальник Дол. Австрії Ретер, христіянський суспільник, заявив, що не був найдурніший в історії замах. Вся німецька преса з катол. „Германією" включно приписує моральну вину за атмосферу, яка викликала замах, Франції, котра не допустила до австро-німецької митної унії.

БОЛЬШЕВИЦЬКО-СОЦІЯЛІСТИЧНА ДИСПУТА відбулася в Берліні і закінчилася кріваво. На вул. біля Спортової Палати і на сусідних зібралися товпи соціялістів і комуністів, між якими доходило до бійки. В самій палаті зібралося 9.000 людий. Від соціялістів промовляв в острім тоні Кінстлер, критикуючи комуністів, що вони йшли разом з Гітлерівцями і Ґутенбергівцями підчас плебісцитової акції. На закиди відповідав комуніст Найман, кажучи, що там, де соціялісти при власти, толеруються націоналістичні і фашистівські організації. Тимчасом на вулиці підчас бійок і сутичок з поліцією ранено 5 осіб тяжче, 25 лекше.

БОМБОВИЙ І РЕВОЛЬВЕРОВИЙ ЗАМАХ виконано на ДПУ в Мінську. Один чекіст і портієр ранені, справники втікли.

НА КОНФЕРЕНЦІЇ ОКРУГЛОГО СТОЛА промовляв Ґанді. Він відчитав мандат, який дістав від паніндійського конґресу, котрий домагається незалежности Індії, контролі над армією, над загранич. фінансовими справами й економічною політикою. Конґрес допускає моливість близької злуки Індії з Анґлією, одначе на засаді цілковитої рівности обох сторін і з застереженням, що кожда зі сторін в кождій хвилі може виступити з союзу. В урядових колах приймили промову Ґандія прихильно.

Б. ПРЕСТОЛОНАСЛІДНИК Німеччини має по донесенням преси виступити як кандидат при виборах на президента держави.

В ЧІЛЄ відбуваються криваві бої. Один збунтований кружляк затопили правительственні війська. 500 погибших.

НОВИНКИ

Міністерство освіти зреорґанізувала рада міністрів. Замість дотеперішних 7 департаментів й окремого заряду держав. архівів буде ще друге самостійне персональне бюро і 5 департаментів: 1) департ. вірдоісповідань, 2) загальний, 3) деп. загальнообразуючого шкільництва, що повстав з двох департаментів народного і середного шкільництва, 4) професійного шкільництва, 5) науки й мистецтва. Він повстав з департ. культури й мистецтва та департ. науки і високих шкіл.

Зїзд союзу східно-галицьких міст відбувся у Львові. Реферат на тему „Політика міст в добі економічної кризи" виголосив президент Львова інж. Бжозовский. Референт говорив про теренові потреби міст, про справу мешканеву, безробіття, торговельні справи і т. п. Апелював також до уряду о поміч для міст, бо інакше містам грозить катастрофа. Цікаво, чи був на зїзді хоч один представник українського населення?

Залеглі безпосередні податки будуть власти побирати в натурі. В тій справі уряд предложить соймови відповідний проєкт закона. Залеглі податки платитимуть податники житом, пшеницею, ячменем й углем. Збіжжа прийматимуть власти по цінах 10 проц. вищих від місцевих ринкових. Зібрані припаси збіжжа й угля будуть розділяти між безробітних.

Наслідник перського шаха Магмед Реза, який має 12 літ, приїхав до Варшави. Його почот складається з 15 осіб. Молодого князя обдаровано цвітами і цукорками. Він їхав через СССР. Большевики витали його скрізь як колись москалі царевича. В день, коли він ступив на територію СССР., увільнили з тюрем всіх Персів. (Так булиб „товариші" обходилися і з Українцями, якби ті були задержали свою владу).

Від іскри з парової молотілки вибухла пожежа на фільварку в Угерцях Заплатинських (пов. Самбір). Згоріли 4 стирти збіжжа й збіжевий елєватор.

376 банкроцтв зареєстрував Головний Статистичний Уряд Польщі в першій половині біжучого року.

Кілька тисяч робітників панчішного промислу в Лодзі розпочало страйк тому, що обнижено їм платню на 20—40 процент.

Безробітних будуть в Німеччині осаджувати на ріллі. В тій справі урял виготовив проєкт декрету. Кождий осадник дістане 2—4 морґи під містом і готові будинки вибудовані коштом 2.500 марок. В цей спосіб мають поселити на рілі 100.000 робітників.

В Австрії консумція тютюну впала до половини, відколи піднесено його ціну.

Населення Петрограду виносило в дні 1. липня с. р. 2,384.000 осіб, в тім 1,241.000 мущин, 1,143.000 жінок. Число мущин перший раз в послідних роках перевисшило число жінок. Загальне число населення доходить щойно до цифри 1916 року, коли Петроград мав 2,400.000 мешканців.

Большевики увязнили на далекому Сході богато православного духовенства. М. і. увязнили архиепископів Варсонофія і Пантелеймона („За Свободу").

Пенсії директорів копалень. Презид. Львова інж. Бжозовский спростовує в однім польськім часописі закиди оборони в процесі у справі заворушень в Явожні, що пенсії директорів копалень в Явожні не виносили 18.000 зол. місячно, лише 6.375 зол. (Також поважна сумка!).

Пасажирський літак недалеко американського побережжа впав до моря. Один з пасажирів втопився, решта 13 пасажирів держалися над поверхнею моря через дві години при останках літака, поки їх не забрав рибальський корабель.

В Арґентині шириться пошесть прокази. В 1930 р. занедужало 70 осіб.

Найбільша спадщина, яку занотовано досі в Америці, це майно полишене мультимільонером П. Уітнейом, помершим 1927 р. Вона виносить 239 мільярдів. На добродійні й наукові цілі записав Уітней 67 мл. дол.

Від сімох літ в полудневій Еспанії не паде дощ в околиці міста Льорка. Всі ріки й потоки висохли. Земля від трьох літ нічо не родить. 25 тисяч селянських родин в страшній нужді.

Білок з угля витворив синтетичною дорогою німецький професор Глюд. Про своє відкриття реферував на зборах углево-технічного товариства в Дортмунді.

Винайдено сплав нікелю з мідю, котрий не чорніє і не плямиться, посідає полиск і барву золота. Його називають „штучним золотом“ і роблять уже з нього гарні та дешеві столові накриття.

В озері Немі на другім кораблі знайшли компас, дуже подібний до теперішних. Той компас має 1900 літ (ТР).

ОО. Катехитам і Парохам до відома! Кооп. „Священича Поміч“, Станиславів, Липова 1, поручає найкращі підручники до навчання релігії в народних і виділових школах, апробовані всіми трема Впреосв. Ординарятами: 1) **Малий катехизм гр. кат. рел., ціна зл. 0.80.** 2) **Коротка біблійна історія ст. і нов. зав., ціна зл. 1.50,** котрі гарним зовнішним виглядом, добірною методою та конкуренційною ціною зєднали собі загальне признання. Від замовлень понад 25 прим. не числиться коштів пересилки. Приймається комісові замовлення. — Попирайте кооперативне, шкільне видавництво.

Футра мужеські і жіночі, як також шкіру на обув гуртівно і детайлічно по найнищих цінах і на догідних умовах поручає **фірма „ХРОМ“, Львів, Руська ч. 20, телефон 71—83.** 1033, 1—5

Редукція цін на мужеську гардеробу актуальна. Згідно з оголошеною знижкою цін суконних матеріялів повідомляє фірма **А. Віттельс, текстильні склади у Львові, вул. Рутовського 7.** напроти катедри, що доставляє вибагливу мужеську ґардеробу на міру з першорядних бельських матеріялів, виконану фаховою силою Фейлером, у таких цінах: 1) Маринаркове шевіотове вбраня зол. 130.—, 2) візитове вбраня зол. 160.—, весняно-осінний раґлян зол. 160.—, 4) тренчкот зол. 130.— і т. д. — Фірма **А. Віттельс, текстильні склади у Львові, вул. Рутовського 7.** одержала на теперішний сезон останні новости суконних матеріялів на жіночі плащі, костюми і сукні, які продає по дуже доступних цінах, а саме в наслідок пороблених сею фірмою в останнім часі корисних закупів у бельських фабриках. 986 б) 26—100

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає

ФУТРА дамські й мужеські, готові й на замовлення, як рівнож всілякі перероблювання після найновіших журналів виконує на догідні сплати Робітня футер Маріян Томашевський. Львів, вул. Зіморовича 17. 985 12-25

МЕБЛІ тапіцеровані. Отомани, канапи і фотелі матерани волосінні і з трави морської. Ліжка скринкові й полеві. Ґарнітури сальонові також тапчани найдешевше поручає за готівку і на догідних услівях магазин меблів Steil і S-ka, Львів, Казимирівська ч 28 — Тел. 64-23. 1001 г 8 20

НА ДВОЛІТНІ РАТИ. Перед закупном **меблів** вступи, а переконаєшся, що найдешевше купиш **меблі** всілякого рода у **ГЕШЕЛЄСА** у Львові, вул. Коперника, ч. 23 (ріг вул. Вроновської). Фірма та знана зі своєї солідности поручає меблі всілякого рода, як також меблі тапіцеровані на довготермінові рати. Кождому купуючому по упливі року відсвіжує меблі власним коштом. Стережися отже шумної реклями і замарстинівської тандити. 912 50—100

ПЯНІНА ФОРТЕПЯНИ, ГАРМОНІЇ продає і направляє по цінах стисло фабричних
1031 **А. ШКЕЛСЬКИЙ,** 3—25
ЛЬВІВ, УЛ. ОССОЛІНСЬКИХ 10. ТЕЛ.: 87-23.

ТАПЧАНИ, ОТОМАНИ, матераци, ковдри, дивани, фіранки, стори до вікон і тапети поручає ФІРМА

Е. КІЧАЛЄС і МАРҐУЛІЄС

1003 **Львів, Сикстуська 18.** 14-30

В АДМІНІСТРАЦІЇ „НОВОЇ ЗОРІ“

можна дістати отсі видання

Бібліотеки Укр. Кат. Організації:

Ч 1.	**Основи соціольогії**	3·— зол
Ч. 3.	**Спіритизм**	2·— „
Ч. 4	**Життя св. Кирила і Методія**	0·80 „
Ч. 5.	**Я. Л. Секти й сектанти** . .	0·60 „
Ч. 6.	С. Томашівський: **Петро, перший уніятський митрополит України-Руси**	1·50 „
Ч. 7	**Греко-кат Церква.** (історія)	0·95 „
Ч. 8.	Д-р О. Назарук: **Преса** . . .	3·00 „
Ч. 9.	**Борці за Церкву Ч. І. св Павло**	2·— „
Ч 11.	Др. О. Назарук: **Вчасна весна в п'вічній Альберті.**	0·50 „
ч. 12.	о. Т. Галущинський: **Найвищий Пастирський Уряд в Хр. Церкві**	0·60 „
ч. 13.	**Зброя до оборони і наступу** Начерк проповіди про пресу (добр. даток)	
Ч. 14.	о. Т. Галущинський: **Царство сатани наступає на нас** . .	0·80 „
Ч. 15.	**Борці за Церкву Ч II.** . . .	2·— „
Ч. 16.	**Християнське виховання молоді** (пров. думки Енцикліки).	0·40 „
Ч. 17.	**Еп. Гр. Хомишин.** Пастирський Лист про політ. положення .	0·40 „
Ч. 18	**О. Назарук.** Галицька делегація в Ризі	1·80 „

Інші видання:

Др. О. Назарук	: Гр.-кат. Церква і укр. ліберальна інтеліґенція .	3·00 „
о. Др. Т. Галущинський:	**Думка і наука Церкви в питанню літург. мови.**	0·20 „
Др. С. Томашівський:	**Десять літ укоаїн. питання в Польщі.** .	1·50 „
Д-р С. Томашівський:	**Наша чільна партія у власнім зеркалі.** Критичні замітки.	1·00 „
Д-р Ст. Томашівський:	**Про ідеї, героїв і політику.**	2·00 „
О. Назарук:	Роксоляна (повість)	12·00 „
О. Н.	Ідеольогічні основи Укр. Кат. Нар. Партії	0·50

Всякого рода ФУТРА
після найновішої моди і дуже солідно виконані в **МАҐАЗИНІ і РОБІТНІ**
1008 **ФУТЕР** 3—14
Е. СОЛІК (Й. Соліка вдова)
ЛЬВІВ, СОБІСЬКОГО 4.

НА РАТИ: ліжко залізне кухонне **14** зл., сіткове **40** зл., умивалка **5** зл., **ліжко мосяжне 200 зл., матераци:** З подушки **30** зл., волосінні **75** зл. **Отоманки** ґобелінові **55** зл., Канапки ґобелінові **55** зл., як також приймає перерібки **ФАБРИКА ЗАКС,** ЛЬВІВ, ЛІНДОГО 6, ТЕЛ. 79-99.
1005 7—25

Одинокe укр. ортопедичне заведення

ІВАНА УГРИНА
Львів, Вірменська ч. 15.

Бандажі на пропуклину, попородові пояси, на обвислі животи, пропуклину пупця, обірвання та випадання матиці, лічничі горсети й апарати ортопедичні найновішої конструкції. Штучні ноги й руки. Доставець Інституціям Інвалідів. 988 3-20

Увага: Для жінок спеціяльна жіноча обслуга.
ДЕНТИСТИЧНО-ТЕХНІЧНЕ ЗАВЕДЕННЯ
ФРАНЦІШКА ВИДЕРКИ
переесене з вул. Личаківської ч 58
952 **на вул. Кохановського ч. 51.** 20-30
ординує від год. 9-1 і від 3-6.

РЕВОЛЮЦІЯ ЦІН
з причини нагромадження товарів

Годинник з американського золота **сист.** АНКЕР, нічим не ріжниться від правдивого золота 18 карат., з копертами з 10-літньою ґваранцією за зл. 5.85 (замість 30.—) висилаємо на листові замовлення за почт. післяплатою. Годинник **модний,** елеґ. пл., практичний для кождого мущини так для робітника, як інтеліґента, з охороною від пороху й від розбиття скла, бо з вічним склом, виреґульов. до мінути, 2 шт. 11.70, 4 шт. 23.—. **Ліп. ґат.** фант. зол. 7.95, 8.50, 10.50, зі світляним амер. ціферблятом 7.50, 9.50, 12.—, 15.—. Критий з трьома копертами зл. 11.—, 14.—, 16.—, 18.—, 25.—, на дамські руки або мужеські 9.30, 12.—, 14.—, зі світляним циф. 14.—, 16.—. Амер. ланцюшки 1.—, 2.—, 3.50, 5.— і 8.—. Будильники 8.95, 12.—, 14.—. За кошта пересилки платить купуючий.

Адресувати до знаної фірми:
Przedst. Szwajc. Zeg. Montre B.
969 **Warszawa** 15—25
Skrzynka pocztowa 827.

КАМІННУ ДОЛІВКУ ДО ЦЕРКОВ
з прегарних шліфованих плит
поручає
BRATTEL DE CET
Фабрика цементових виробів
Львів, вул. Шевченка 11 а.
Телєфон 20-78.
Рік заснування 1909. 1000 8-13

ЗАКЛАД ДЕНТИСТИЧНИЙ І ТЕХНІЧНИЙ
Я. НАССА
Львів, ул. Сикстуська ч. 17 II. п. — Тел. 65-73.
1030 ПРИЙМАЄ ЩО ДНЯ ВІД 9—2 і 3—6. 4—6

Одинока найліпша й своєрідна паста до взуття
„ЕЛЄҐАНТ“ КОНСЕРВУЄ ШКІРУ
Жадайте лише сю пасту. — Адреса: Львів, Кордецького 51.
838 **Телєфон ч. 60-04.** 41-?

Видає й редаґує Комітет У. К. О. Відповідальний редактор Роман Гайдук. З друкарні Вид. Спілки „Діло“, Львів, Ринок ч. 10

Porto zapłacone ryczałtem

Рік VI. Львів, четвер 24 вересня 1931. Ч. 72 (472)

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 4 ст. під неділю на 8 ст.
АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Кльоновича ч. 8, II. пов. - Тел. 4-48.

Передплата в краю: 1/4-річно 6 зол. місячно 2 зол. Закордоном 1/4- 1 амер. долляр. — Ціна числа 25 сот. —
Конто П. Ш.: Краків 405.867.

Крівава заграва на Далекім Сході

Японія без виповідження війни збомбардувала Мукден.

З Пекіна доносять: Японські війська, стаціоновані в м. Ліяо-Лінаґ, рушили на Мукден. По дорозі все грабили і палили. Дня 18. с. м. о год. 11. в ночи зачали бомбардувати Мукден артилерією. Китайці не відповідали на їх огонь. Ґубернатор Манджурії наказав китайським військам сховати зброю і не вдаватися в боротьбу. Мимо того в Пейтаяґу (північнім передмістю Мукдену) прийшло самочинно до завзятої боротьби, котра перенеслася й на инші дільниці міста. Японське військо заняло чужоземну дільницю Мукдену о год. 2.30 в ночи, а китайську часть міста до год. 6.30 рано. Передмістя Пейтаяґ знищене артилерією. Сотки осіб убитих.

——o——

Причини конфлікту.

Про убиття капітана японського ґенер. штабу ми вже повідомляли в попереднім числі „Н. Зорі". Тепер з китайських жерел наспіли вісти, що самі Японці знищили відтинок манджурської зелізниці й обжалували о те Китайців.

Анґлії щораз тяжше

Скількість безробітних росте. — Кредит вичерпався. — Золото втікає з краю.

Показується, що й коаліційне правительство не помогло. Скількість безробітних росте і вже наближається до 3 міліонів. Позичка 50 міл. ф. ст. вичерпалася протягом місяця. Податкові впливи падуть. Уряд стоїть перед цілковитим вичерпанням кредиту. В Нью Йорку й Голяндії паде анґлійська валюта. Супроти того знов розпочався відплив золота з Анґлії. Одного дня втекло пів міліона фунтів стерлінґів, другого 1,786.648. Всі державні папери й воєнні позички падуть у курсі так сильно, що протягом двох днів страти їх посідачів виносять 74 міл. фунтів стерлінґів (1 ф. ст. = майже 5 долярів). І в такій ситуації появився ще неспокій в анґлійській фльоті, — перший раз відколи істнує Анґлія... Сновден признав публично, що „ми всі жили понад стан"...

Европа в судорогах.

Опівночі з неділі на понеділок Банк Анґлії постановив здержати виплати в золоті. Вістка про це зробила в Берліні враження, яке можна порівнати тільки з потрясенням, викликаним вісткою про вибух европейської війни. Зараз на другий день замкнено всі німецькі біржі. Подібні вістки надходять з Ґданська, з Копенгаґи й инших осередків фінансового життя. Европою зачинають потрясати судороги небувалої кризи.

——o——

Большевики латинізують Китайців

При большевицькім правительстві існує окремий комітет для латинізації азбук народів Сходу. Цей комітет опрацював проект латинізації китайського письма. На думку большевицької преси латинізація китайської абетки наближить китайських робітників до совітської власти і влекшить комуністичну пропаґанду в Китаю.

——o——

Вийшов життєпис Ґандія

Переложений з анґлійської мови („The story of my Expetiments with Truth") на німецьку п. з. „Mein Erleben mit Wahrheit". Цікаво, що для сучасного фільософа Індії релігія лучиться з фільософією й політикою так само як для старинного Грека. Ґанді представляє безпощадно, як він блудив і як переміг себе згодом та ступив на шлях правди й очищення.

——o——

Економічний лад будуччини

не буде ні капіталістичний ні комуністичний.

Відомий німецький економіст проф. В. Сомбарт на Кооперативнім Зїзді в рефераті на тему „Кооперація і нарід" м. ин. сказав: „Значіння кооперативного руху для народу, як і для теоретичної програми історично доказане. Розвіялися надії, що через розвиток свободи одиниць можна осягнути найбільшу гармонію. Будучий економічний устрій буде раціональною і пляновою господаркою, котра знов доведе до узгідненя продукції з консумцією. Стремління до самовистарчальности поодиноких національних господарств ще більше зміцниться. Майбутня плянова господарка це ні капіталізм, ні комунізм, але економічна система, в котрій будуть задержані ріжні форми підприємств. Завдання кооперативних орґанізацій полягатиме на забезпеченні впливу консументів на продукцію. Роля кооперації полягає на узгляднювання і належнім заспокоюванню потреб споживачів.

——o——

Найгірший хаос щойно зачинається

Про збунтованих гетьманців.

Покійний Липинський нераз говорив, що найгірший хаос між Українцями ще не настав і що він буде аж тоді, коли хаос зачнуть робити українські монархісти. Се якраз зачалося. Ґрупка збунтованих проти гетьмана гетьманців зачала робити той хаос на шпальтах „Діла". Наш орґан „Н. Зоря" не належить до гетьманських орґанів. Ми уважаємо, що й у проводі вірних Гетьманови людий діються річи, котрі заслугують на острий осуд, як пр. оповіщування „вироків" проти людий без ніякого суду чого навіть большевики вже стидаються. Та мимо того уважаємо своїм обовязком належно оцінити хаос, який пробує внести в суспільність збунтована ґрупка гетьманців. На сю тему й приносимо передовицю в сім числі в тім переконанню, що католицький орґан повинен пятнувати зло без огляду в якім таборі воно проявляється.

Без ніякої матеріяльної жертви піддержуєте свою заслужену установу, якщо обезпечите дозволену законом 1/3 часть вартости своїх будинків в Товаристві взаїмних обезпечень

„ДНІСТЕР"

8-7 У ЛЬВОВІ, ВУЛ. РУСЬКА Ч. 20. 72-?

НОВА ПОЛІТИЧНА СЕКТА

„Брацтво Українських Клясократів-Монархістів-Гетьманців".

В 203 ч. „Діла" з 11. вересня 1931 р. п. з. „За ідейне наслідство по пок. В. Липинському" появився „Комунікат найближчих співробітників Покійного", котрий представляється разом з коротким вступом ред. „Діла" ось як:

Ми дістали від ґрупи найближчих ідейних товаришів і співробітників Пок. Вячеслава Липинського „Комунікат Брацтва українських Клясократів-Монархістів, Гетьманців" з проханням опублікувати його на сторінках нашого орґану, що ми з полюбою до памяти Покійника на цьому місці і робимо. Цей комунікат звучить дослівно так:

„Після розвязання Українського Союза Хліборобів Державників Пок. Вячеславом Липинським заснувалося в днях 27—29. вересня 1930 р. з ініціятиви і під проводом Пок. Вячеслава Липинського, як духового провідника клясократично-монархічного руху на Україні, Брацтво Українських Клясократів - Монархістів, Гетьманців, зложене з випробованих у відданости своїй ідеї і близько до Покійного стоячих людей.

„Під проводом бл. п. Вячеслава Липинського Брацтво взяло на себе не тільки завдання зберігати чистоту ідеї, якої творцем був Покійний, але і переведення її в життя клясократичною методою т. з. перевихованням українського громадянства і піднесенням його морального, та політичного рівня в дусі клясократичної ідеї на те, щоби покласти тривкі підстави під будуче здійснення ідеї клясократичної держави на Україні.

„Згідно з останньою волею Пок. Вячеслава Липинського „Брацтво Українських Клясократів-монархістів, Гетьманців" перебрало дальше ведення цього діла як духову спадщину, завіщану йому його великим духовим провідником. Розуміючи, що орґанічне перероблення українського громадянства клясократичним духом є питанням впертих і важких змагань на протязі довшого часу, Брацтво не привязує під цей час ваги до масового і тому поверховного, ширення своїх ідей, зосереджуючи свою теперішню діяльність на підбиранні, виховуванні та кристалізуванні тих елементів споміж українського громадянства, які згідно зі своїми природними заложеннями до орґанічного восприйняття цих ідей надаються.

„Остерігаючи громадянство перед ріжними особистими акціями, які серед нього ведуться під покришкою монархізму, „Брацтво Українських Клясократів-Монархістів, Гетьманців" не привязує ваги до того рода акцій, між иншим теж і до особистої акції бувшого гетьмана Павла Скоропадського, поскільки вона обосновує себе одною лише ґльорифікацією особи бувшого гетьмана і гетьманщини з 1918 р.

„Але, якщо акція бувшого гетьмана Павла Скоропадського буде використовувати память Пок. Вячеслава Липинського й авторитет Його ідеї для своїх особистих і партійних цілей, то „Брацтво Українських Клясократів-Монархістів, Гетьманців", щоби різко відмежувати свою ідею від того роду практик, буде, йдучи слідами свого Духового Провідника Пок. Вячеслава Липинського, цю акцію безпощадно поборювати.

„За дяльність українського клясократично-монархічного, гетьманського руху відповідають перед українським громадянством:
Володимир Залозецький в. р. (Берлін), Никола Кочубей в. р. (Брукселя), Василь Кучабський в. р. (Берлін), Роман Метельський в. р. (Прага), Михайло Савур-Ципріянович (Бадер, Австрія)".

З цего комунікату довідується наша суспільність цікавих річий. А саме ґрупка з 5 людий, в котрій є три Галичани

і два Наддніпрянці, подає всім до відома, що вона береться до „перевиховання українського громадянства і піднесення його морального, та політичного рівня в дусі клясократичної ідеї на те, щоб покласти тривкі підстави на будуче здійснення ідеї клясократичної держави на Україні".

Щож, не в числі річ! Тих 5 молодців ідею має безперечно велику! Та річ в тім, хто береться до того „перевиховання" всего громадянства і як він це зачинає робити. На першім місци підписаний В. Залозецький, той сам, котрому пок. проф. С. Томашівський закинув публично[1]) такі річи, що бодай перед якою небудь спробою очищення з них п. Залозецький рішучо не повинен братися до „перевиховання" всего громадянства. Вправді тепер, коли нема вже на світі пок. Томашівського, лекше булоби з ним полемізувати, та п. Залозецький не дурний виступати зі спробою збивання аргументів покійного, бо знає, що це вязалосяб з цілою низкою справ і закидів видвигнених проти нього також иньшими прилюдно в пресі,[2]) а люди, що ці закиди видвигнули, живуть і те, що написали, можуть доказати. Тому новий кандидат на морального вихователя українського громадянства так мовчить від 1929 р. аж по нинішний день.

На другім місци фігурує Никола Кочубей. Що се за один моральний вихователь української нації? Се князь і б. великий магнат на Україні, котрий мав десятки тисяч долярів річного доходу, але до котрого, поки був магнатом, ніколи не доходив крик болю української нації тяжко гнобленої російським царатом. Шукайте в усіх списках з тих часів жертв на українські цілі: знайдете там жертви людий з аристократичних родів України, від Скоропадських і Тишкевичів почавши, на менших скінчивши, але не знайдете навіть найменшої жертви великого магната Кочубея. Він бавився — чудними стадниками коний і зграями прекрасних собак. Та будьмо вирозумілі. Заявляємо щиро, що ми не дивувалисяб князеві Кочубееві, якби він в часі коли ще не почувався Українцем, жертвував навіть на протиукраїнські цілі. Тільки — се рішучо за великий скок від виховування расових псів до виховування Українців. Се зрештою чоловік високої освіти, але слабої голови. І се, що він дав свій підпис під таку заяву „кандидатів на моральних вихователів української нації" свідчить найлучше про його слабу голову. Сим не хочемо сказати, що бувші пани не повинні працювати для української справи. Одначе повинніб мати якесь почуття міри для місця, на якім повинні стояти.

Третий кандидат на морального вихователя нації се знов Галичанин, Василь Кучабський. Нічого злого про того кандидата не можна сказати, але не проявив він і нічого визначно доброго, що давалоб йому право на таку кандидатуру. Служив якийсь час при СС, де поводився ексцентрично. Написав одну політичну брошурку і кілька статтей. І вже хоче бути вихователем нації.

Четвертий — Роман Метельський. Про сего чоловіка ми ніколи, ніде, нічого, від нікого не чули. Тільки по улюбленім Галичанами імени „Роман" і по його назвиску додумуємося, що се буде Галичанин. І видко „скромний" хлопець, бо відразу, без всяких підготовчих зусиль, якими можна собі здобути імя, хоче вискочити на найвищий щебель в національній гіерархії духа.[3])

Пятий, котрому чотири перші уважали вказаним признати останне місце в черзі підписів, це мабуть найбільше заслужений між тими зарозумільцями, бо був бодай цілими літами писаром при пок. В. Липинськім і терпеливо переписував безліч разів змінювані писання хорого й роздразненого письменника та технічно провадив його переписку. Сей чоловік належить до людий, котрі ні стрільного пороху ні жадного иншого винаходу не зроблять, але бодай сповняли точно якусь функцію. Він мігби бути описуваний навіть в читанках як взірець вірної людини, — якби не те, що без найменшої причини збунтувався проти Гетьмана, сам не знаючи чому, а тільки тому, що збунтувався його пан, при котрім він безпосередно служив і до котрого привик. Се свого рода останній прояв февдального бунту в мініятурці.

Хто знає ту пятку, той мусить признати, що вона виступаючи перед громадянством в моральних справах повинна підписуватися якраз у противнім порядку ніж підписалася, т. зн. від Ципріяновича почавши, на Залозецькім скінчивши.

По сій необхідній, наскрізь умотивованій характеристиці осіб, що виступають в сій трагедії, придивимося їх першому публичному виступови.

---

[1]) Гл.: С. Томашівський: Про ідеї, героїв і політику. Відкритий лист до В. Липинського з додатками. У Львові, 1929. Ст. 114, 117, 120.

[2]) Гл. „Нова Зоря" чч. 274 і 276 з 29. IX. і 6. X. 1929 („Еміґрація та її хорі і здорові типи") і „Н. Зоря" ч. 308 з 2. II. 1930, стаття п. з. Герці „европейських" Українців на американській прерії.

[3]) В останній хвилі довідуємося з кругів нашого студенства, що п. Р. Метельський, це секретар „ІМКІИ", відомого Т-ва, удержуваного чужими сектантами. Це дійсно „добра" підстава і незлий титул для п. Метельського, щоб міг оповістити себе в „Ділі „вихователем" моралі всеї української нації...

—o—

АКТ ОБВИНУВАЧЕННЯ
ПРОТИ Б. БЕРЕСТЕЙСЬКИХ ВЯЗНІВ.

В карнім виділі варшавського суду находиться вже акт обвинувачення проти 11 б. берестейських вязнів, послів: Баліцкого, Либермана, Дібуа, Мастка, Прагера, Цьолкоша, всіх з ГПС, Керніка і Вітоса з Пяста, Багінського і Путка з Визволення і Савіцького зі Стронництва Хлопского. Акт обвинувачення має 108 сторін друку і підписаний двома прокураторами, з чого вносять, що буде обвинувачувати двох прокураторів, перший раз в Польщі. До розправи покликано 150 свідків і знавців, між ними є також графольоги і знавці-хеміки. Акт обвинувачення навязує до відомого конґресу центролівиці в Кракові. Обвинувачення підтягнені під 100 і 101 арт. карн. код. Головний закид зводиться до того, що „обвинувачені намагалися від 1928 р. до вересня 1930 р. повалити теперішний устрій держави через усунення правительства. До цего зміряли через підбурювання і підюджування проти істнуючого уряду, намовляючи до повалення його через неплачення податків, дискредитуванням й осмішуванням уряду в пресі, відозвах і летючках. Крім того вишколювали окремі революційні кадри, які зміряли до збройного повалення уряду." — Припускають, що цей, один з найбільших політичних процесів в Польщі, відбудеться в грудні б. р.

—o—

6 міліонів селян виселять на Сибір

Часопис „Віленьскі Експрес" дістав на днях відомість з большевицької границі, що між селянами польсько-большевицького погранича повстав великий переполох на вістку, що большевицькі власти мають переселити на Далекий Схід 6 міліонів селян на протязі 10 найблищих літ. В тім році мають переселити 175.000 селян. Переселення мають зачати в першій мірі з польського погранича.

—o—

Нові ревеляції „Курєрка"

Краківський „Ілюстр. Кур. Цодзєнни" приніс у 259 ч. нові „ревеляції", які мають свідчити про „берлінсько-українські коншахти" і „немецко-гайдамацке вспулдзялане". Сим разом головною особою ревеляцій „Курієрка став о. пралат Л. Куницький. „Курієрок" твердить, що о. пралат зложив в Берліні 26. березня 1927 р. обширний меморіял в німецькім міністерстві заграніч. справ. В нім мали бути представлені стремління і заміри тих, що йому дали повновласть. В меморіялі мав о. К. поборювати конкуренційні політичні угрупування. Далі мала там бути мова про відношення до Польщі, до німецького народу і про б. президента Петрушевича, та про якогось політичного еміґранта у Відні. В тім самім часі мав о. пралат вручити також п. Цехлінови, відомому з оголошених документів, ряд коротших і довших записок про: 1) західно-українську комуністичну партію, 2) про часопис „Рада", 3) про відношення до б. диктатора д-ра Е. Петрушевича, і 4) виясненя внутрішних взаємин і терть ріжних українських груп. В іншій заяві — пише „Курієр" — котра була залучником до згаданого меморіялу „о. прал. бавився навіть в назначування представників і відбирання ріжних дійсних і „моральних мандатів" для ріжних осіб, працюючих при німецькім уряді".

Коли в німецькім заграничнім уряді повстала тенденція зревідувати дотеперішне відношення до українських справ, то о. прал. Куницький мав взяти на себе ролю посередника і в згаданім меморіялі мав зазначити дослівно, що „...вибори переведено головно також з тих зглядів, щоби згідно з бажанням заінтересованих заграничних кол доказати, що..." І тут „Курієрок" таємничо додає: „може о. Куницький сам докінчить, хіба, що память знов його заведе. В справі відношення до Польщі в згаданім меморіялі мав говорити ось що: „Політична програма нашого Обєднання висловлюється в безумовно ворожім відношенню до Польщі." О. прал. мав також виявити бажання в повороті до Львова відвідати німецького конзуля в Кракові, про що негайно повідомлено того конзуля. Кінчаючи свої ревеляції, „Курієрок" пише: „Замість займатися душпастирськими справами, вів як польський горожанин акцію шкідливу інтересам польської держави, у звязку і залежности від вказівок німецького уряду загран. справ..." „І тощо, о. пралате, давати до преси голословні комунікати і витягати нас на розмови, — пише вкінці „Курієрок", — коли знаємо про ті справи стільки, що Ви і навіть більше, бо ми моглиб вас поінформувати на примір про ще, що говорено про ваші предложення й оферти в Авсвертіґес Амт'і тоді, — коли вас вже не було в Берліні".

Щодо автентичности сих ревеляцій треба виждати заяви о. пралата.

—o—

Цікаві досліди над Американцями

Американський антропольоґ Е. А. Гуттен перевів докладні поміри в Гарвардськім університеті й у кількох жіночих ґімназіях тай оповіщує ось що: Теперішний амер. студент має пересічний ріст 5 стіп і 10 цалів. А що в Гарвардськім університеті збереглися записки поміров студентів від 80 літ, отже можна ствердити, що мужеське населення постійно ростом більшає. Теперішний амер. студент пересічно 8 фунтів тяжший ніж був тому 80 літ. З виїмком черепа голови стають більші всі части тіла. Таксамо більшають і дівчата.

—o—

Дніпрельстан і Турксіб

В „Жечпосполіта“ находимо цікаву статтю під повищим заголовком. Подаємо її в скороченню з огляду на важні інформації й інтересні міркування про значіння „Дніпрельстану“ й України для большевицьких економічних і політичних планів.

Урядова радянська мова збогатила російське слівництво в безліч нових слів, пр. Вцік, Неп, Госкіно, Донбас і т. д. „Дніпрельстан“ в тім жаргоні означає електрифікацію наддніпрянських теренів, „Турксіб“ це зелізнича лінія, що лучить Туркестан з Сибіром. Оба наміри обняті пятилітним пляном і подумані на величезну скалю. Вони не є вислідом доривочної американізації, але стоять у звязку з політично-економічною експанзією СССР.

Великі переміни, які доконуються тепер в СССР, передовсім в континентальній комунікації, це наче новий етап політики розпочатої Петром Великим, котрого зелізна воля спрямувала російську торговлю до побережжа балтійського моря. Тимсамим на протязі слідуючих віків Урал й Україна та навіть Сибір і середуща Азія користали з дороги, що вела на захід через Балтійське море. Петербург був не лиш резиденцією царів. Разом з Ревлем, Ригою й Лібавою балтійське побережжа було воротами у світ. До вибуху революції сі міста були найбільшими транзитовими портами для російського експорту й імпорту. По відзисканню незалежности Литвою, Лотвою й Естонією — Росію відтято від Балтійського моря. Тимсамим зросло значіння водних торговельних доріг, Волги й Дніпра, котрі в XI. і XII. ст. були важними дорогами середконтинентальної комунікації і транспорту. Ними відбувалася виміна товарів між сходом і заходом. Їх теперішне геополітичне значіння висуває на перший плян розбудову тих доріг, при чому тепер їх роля зовсім інша ніж колись.

В дуже давних часах здовж берегів Дніпра тягнулися величезні ліси й неуправні поля. Київська земля була етапом на дорозі між Византією та північними краями. Одиноке богацтво краю були лише скіри, лен, дерево та збіжжа. З хвилею, коли відкрито поклади вугля, руди, манґану і т. д., наддніпрянські землі стали першорядним економічним чинником. Лише Дніпрові пороги тамують доступ до Чорного Моря. Тепер вони вже не є непереможною перешкодою, тимбільше, що можуть стати жерелом енергії.

Нові правителі б. Росії оцінюючи правильно положення, спрямували тягар економічної експанзії на полудне. Щоб усплавнити Дніпро, почали 1927 р. будову величезної тами, котру мають викінчити в осени б. р. Дотеперішний поступ робіт не заповідає, що це буде вповні виконане, тому треба рахуватися з кількалітним опізненням розпочатих робіт. Одначе новий напрям російської експанзії заслугує на пильну увагу. Як відомо, економічні питання, це складова частина загальної політики Совітів. Її остаточна ціль — світова революція.

Коли приймемо повне здійснення пятилітного пляну як доконаний факт, докладно побачимо напрямні большевицького імперіялізму. Він у тимчасовій напрямній своєї експанзії стремить до заволодіння Константинополем, Єгиптом, Альжиром та балканським півостровом. При тому большевики у своїх плянах хочуть перетяти велику сухопутню дорогу, яка лучить Англію через Ірак з Індією. Як бачимо большевицькі наміри спрямовані проти найбільш живучих інтересів західних держав і націлилися в першій мірі в Ахилеву пяту британської імперії.

Дорічча Дніпра, як Березина, Сош, Десна, обіймають найліпше донедавна загосподарені терени б. полудневої Росії. Впрочім величезні ліси і благословенний чорнозем, це не одиноке богацтво України. Згідно з економічною програмою, большевики стремлять до створення величезного промислу, а заложена Німцями електрична централя Дніпрельстан разом з її 350 міліонами кільоватових годин має служити як основа дальшого упромисловлення краю. Географічне положення великої електричної централі дуже корисне. На випадок повного здійснення большевицьких промислових проектів, катеринославська округа, донецький басейн та зложа руди під Кривим Рогом булиб получені в одну промислову округу. Вона постачалаб Росії, Україні, Балканови й Малій Азії зеліза, нафти, вугля, алюмінію, манґану і т. д. На випадок получення Волги й Дніпра каналом слідувалоб повне економічне опанування земель довкола Чорного Моря. Поки-що дотепер ще не почали будови сего каналу, що лучив би сі дві могутні ріки.

Які наміри большевиків і яке значіння надають вони електрифікації Донецького Кряжу, видно з частинно здійсненого вже проекту будови залізниці Туркестан—Сибір або т. зв. „Турксіб'у“.

Турксіб лучить лісові простори полуднево-західної Сибірі з бавовняною округою центральної Азії. Довжина зелізничого тору виносить 1442 км., при чому вона отвирає новий ринок економічної експанзії, якого людність виносить 1,700.000 і простір 680.000 км². Щоб зєднати собі прихильність і симпатії численних азійських племен, большевики примусово виселили всіх селян і т. зв. „кулаків“ на край Сибірі, а на їх місце спровадили ріжні монґольські та пів-монґольські племена. У звязку з революційною підготовкою азійських народів і племен, стоїть плян великої електричної централі над рікою Амур та фабрики азоту, яка має постачати штучні погної для цілої Сибірі.

На примірі Дніпрельстану та Турксібу бачимо, як там всі економічні почини підпорядковані політичним постулятам, яких остаточна ціль світова революція. Та їх руїнницькі наміри дуже далекі від здійснення. Про це м. і. каже нам видана недавно в Москві книжка А. Самсонова: „Совітські залізниці у третому році пятилітки“. Ця публікація, що вийшла зпід пера офіційного діяча, свідчить про повний розвал совітських доріг. Вони давно вже булиб не до ужитку, колиб не чинна поміч каліталістичної заграниці у виді достав машин і технічні зусилля кваліфікованого персоналу.

Здійснення пятирічки ставить совітські зелізниці перед тяжкими до виповнення завданнями. Перетяження всіх зелізничих ліній нечуване. В роках 1927—28 видайність зелізниць зросла в порівнанню 1914 р. о 13 проц. (?), при чому треба узглядніти утрату сих ліній, що увійшли в склад нових держав: Польщі, Лотви, Литви, Естонії й Фінляндії. Наглий зріст обтяження зелізниць повинен йти в парі з направою і відновленням цілого зелізничого парку. Одначе цего нема. Коли Злуч. Держави на протязі 5 літ цілком вицофали давний матеріял і заступили його новим, Совіти ще сьогодня послугуються паровозами з 1912 р. Самсонов обчислює потягову силу американського паровоза на 19.4 тон — совітського натомість на 9.7 тон! Товаровий ваґон в Злуч. Державах може двигнути 41.3 тон — в Совітах 16.4 тон. Особовий ваґон в Злуч. Держ. може помістити 69 пасажирів — совітський 42. При такій варварській і рабунковій господарці всі зелізниці СССР стоять в обличчу катастрофи, про що м. і. свідчить рапорт комісаря зелізниць Рухімова, зложений 17. травня б. р. на пленарнім засіданню найвищої економічної ради (Госплян). В тім звіті сказано, що 10 проц. ліній находиться в стані деформації. Ваґони, паровози, стаційні уладження і т. д. вимагають у 46 проц. радикальної віднови — або негайного зменшення темпа праці. Ось тут лежить жерело нових большевицьких проектів, які говорять про — нову „пятилітку“.

З РЕЛ.-ЦЕРК. ЖИТТЯ

О. д-р Тит Галущинський ЧСВВ, завізваний св. Конґреґацією для Східної Церкви, виїхав до Риму 18. вересня ц. р. о год. 7.10 веч. На двірці у Львові пращав його гурток найближчих йому духовних і світських співробітників.

В Перемишлі помер р. кат. єпископ-суфраґан, бл. п. Карло Йосиф Фішер у 85 р. життя, 62 р. священства і 31 р. епископства. Похорон відбувся в середу.

Ухвали унійного зїзду в Пінську. На унійному зїзді в Пінську, що відбувся в днях 1—3 вересня ц. р., після рефератів — о. Урбана „Про теперішній стан православія в Польщі, Росії та інших країнах“, о. проф. Свірського „Про основні ріжниці між католицькою і православною моралю“, о. д-ра Т. Галущинського ЧСВВ „Про право безженности серед духовенства у східних церквах“, о. д-ра Іщака „Про спосіб оживлення і розповсюднення культу Найсв. Тайн у східному обряді“, о. проф. Кулака „Про мету й орґанізацію пінських унійних зїздів“ — ухвалено такі постанови: 1) Друга унійна конференція у Пінську після вислухання реферату о. д-ра Іщака і переведення дискусії признає потребу оживлення культу Евхаристії в церквах східно-словянського обряду через: а) освідомлення і переведення в діло в занедбаних церквах вказівок і практик того культу, які є в св. Літурґії і в її розділах та в творах Отців Церкви; б) орґанізацію братств Найсв. Тайн серед народу й молоді; в) відновлення — за дозволом Ап. Столиці — окремого свята Найсв. Евхаристії, яке істнувало колись на цій території і яке досі тутешній православний нарід святкує та здержується в той день від праці; г) проповідування про Найсв. Тайни, заохочування людей до дуже частого св. причастія. Всі практики культу св. Евхаристії мають бути приноровлені точно до східного обряду. 2) II. унійна конференція в Пінську уважає за конечне так інтерпретувати в католицькому дусі справжнє значіння слова „православний“, аби його уживання в літурґії чи поза нею не давало притоки до якогонебудь помішання понять. 3) II. унійна конференція в Пінську уважає за потрібне повчати народ про минуле церковної єдности, яка тут колись істнувала. — 4) II. унійна конференція в Пінську уважає за вказане підчеркнути засаду природного права і постійної практики церкви, аби в голошенні Божого слова в католицьких святинях східнього обряду була вживана рідна мова віруючих, отже для поляків — польська, для українців — українська, для білорусинів — білоруська, для росіян — російська і т. д. — 5) II. унійна конференція в Пінську висказує у звязку з рефератом о. проф. І. Свірського побажання, щоби приготовлено для вжитку священиків східнього обряду, які походять з церкви відлученої, підручники теольоґії моральної, доґматичної і ін. в доступній для них мові. — 6) II. унійна конференція в Пінську признає конечність періодичних письм, книжок і брошур, призначених для утвердження народу в правдивій вірі, як також письм для поучування польського громадянства про суть веденої унійної акції. — 7. II. унійна конференція в Пінську, з уваги на стверджені факти тенденційного освітлювання унійної акції деякими орґанами польської преси стверджує, що таке поступування не є гідне преси поважної, яка уважає себе католицькою.

Футра нові, перерібки й репарації поручає:

1034 2—17. Ф-ма **Віктора Зіхлєра** Сини

Рік залож. 1907. **ЛЬВІВ, пл. Галицька 14|1.** Ціни уміркувані.

ПОЛІТИЧНІ ВІСТИ

КОМІТЕТ ТРЬОХ в Женеві радив над українськими скаргами. Тому, що члени Комітету не могли узгіднити своїх думок щодо сих скарг, рішено справу передати Раді Союза. Таке доносить польська преса.

УКРАЇНСЬКІ СКАРГИ відложено в Женеві до сесії Ради Союза Народів, котра відбудеться в січні 1932 р.

ЗОЛОТО ЗНОВ ВТІКАЄ з Англії наслідком обниження курсу фунту стер. на біржах в Ню-Йорку і в Голяндії. У двох днях відплило з Англії 2,287.000 фунт. стер. золота. Всі державні папери і воєнні позички спали в курсі.

ВИБОРИ ДО МІСЬКОЇ РАДИ В ДРОГОБИЧІ розписані на 11 жовтня б. р. У звязку з тим повстав уже виборчий бльок, зложений з представників усіх трьох національностий: Українців, Поляків і Жидів. Зі сторони Українців у склад бльоку входять представники УНДА і старорусинів.

НОВІ УКРАЇНСЬКІ ПЕТИЦІЇ вплинули до Союза Народів. Вони відносяться до положення греко-католицького духовенства в Польщі. Женевський соціяліст. часопис „Де Травель“ пише, що секретаріят Союза відкинув сі скарги з місця.

ЗА ПОСТЕПЕННИМ ЗНЕСЕННЯМ МИТНИХ БАРІЄР промовляв французький міністр промислу і торговлі в дискусії на засіданню Ради Союза Народів. Він сказав також, що потрібні негайні зарадчі середники, бо криза не слабне але поглиблюється, безробіття росте. В першій мірі до частинного усунення кризи причиниться уможливлення краям східної і середної Европи вивозити рільничі продукти по цінах, які оплачувалисяб.

НІМЕЦЬКІ КОМУНІСТИ вислали ґратуляційну депешу до збунтованих англійських моряків. Берлінська поліція завісила на 4 тижні комуністич. „Роте Фане“ за поміщення цеї телеґрами.

ЛІТВІНОВ, комісар загран. справ СССР, мав вислати з Женеви до Москви телеґраму, в котрій вказуючи на катастрофальний стан справ в Европі, висловлює переконання, що загальна комуніст. революція моглаб тепер вдатися.

МАСОВІ ВТЕЧІ з СССР до Польщі приспорюють польській владі богато клопоту. В дотеперішних концентраційних таборах забракло вже місця. Тому має бути відкритий новий табор для втікачів з СССР. на Волині.

СССР В ЦИФРАХ. „Известия“ оповістили офіціяльні дані про радянські республики. Отже область СССР займає 21,236.100 квадр. кіл. На тім просторі живе 161,006.000 людий. З того в центральній Росії 110,932.000, на Україні 31.5 міл., на Кавказі 6.5 міл., на Білій Руси 5 міл., в Туркестані 1,137.900 і т. д. Союз обіймає 18 „автономних“ республик, 18 автон. земель, 150 округів (з тих 10 національних) і 2697 районів. Міст є 698, нових робітничих осель 490, і 69.684 сіл (сельради).

„ГЕРМАНІЯ“ принесла статтю п. з. „Збройні сили Польщі“, котра має бути відповідю на книжку видану польським „Військовим Видавничим Інститутом“ п. з. „Збройні сили Німеччини“. „Герм.“ твердить, що Польща в часі мира має 266.000 війська, в тім 18.000 офіцирів. З 10 польських корпусів 6 стоїть коло німецької границі. В часі війни може Польща виставити 60 дивізій. („Глос Народу“).

ПАРЦЕЛЯЦІЯ

Заряд Епископських Дібр в Богородчанах має на продаж на догідних услівях ще невелику скількість орного поля в слідуючих громадах: в Старих Богородчанах, Ляхівцях, Грабівци і в Горохолині. Парцеляція урядом дозволена. Зголошення й інформації: Заряд Епископських Дібр в Богородчанах, або: Антін Шуль, Станиславів, ул. Липова ч. 1. 1031 3—3

НОВИНКИ

Голова „Просвіти“ посол М. Галущинський тяжко занедужав на удар, утративши притомність.

В жовтні має відбутися загальна вулична збірка датків на безробітних. Ту збірку називає „Дзеннік Людови“ жебраниною, „котра мусить викликати загальну відразу й обурення“.

Новий шпиталь повітової каси хорих на 45 ліжок отворено в Дрогобичі.

Нежонаті будуть оподатковані. Є чутки, що уряд між іншими податковими проєктами опрацьовує проєкт закона про оподаткування нежонатих. Після того проєкту ті нежонаті, що заробляють в столиці більше чим 300 зол. платилиб окремий податок, а на провінції булиб оподатковані ним уже всі ті, що заробляють більше чим 200 зол.

В Польщі були дві летунські катастрофи в однім дні. Під Плоцьком впав літак на землю наслідком зіпсуття мотору. Літак розбився, два летуни вбиті. Під Мокотовом розбився літак вїзджаючи до ганґару. Летун убитий.

Зредукований зелізничий дозорець у Варшаві Теофіль Гославський, не одержавши емеритури, убив сокирою сплячу жінку й смертельно поранив дітий. Тільки 11-літний синок, сховався під ліжком. Старий Гославський довершивши страшної масакри, кинувся з 3 поверха й убився на місци.

Білоруські студенти, перебрані за пастухів, втікли з СССР до Польщі. Втікачі були членами визвольної національної орґанізації, котру вислідило ДПУ й увязнило 7 її членів.

50 жертв в людях було ізза страшного ураґану, який шалів у Санта Розалія в Мехіку. Богато рибальських кораблів потонуло.

Міжнарод. географічний конґрес відбувся в Парижі. В конґресі взяло участь около 800 ученых. Відчитано 200 рефератів на 30 тем.

Велике занепокоєння викликала в Німеччині крадіж 500 кґ. екразиту з фабрики цементу в Ґезеге (Саксонія). Підозрівають, що цеї крадіжи допустилися комуністи. Ся скількість екразиту вистарчить на висадження у воздух кількох міст.

„Горячки золота“ очікують в Манджурії, де відкрили богаті поклади золота. Добування золота зачнуть ще сего року.

За живого щура пів золотого, за убитого 10 с. виплачує ратиновий відділ м. Львова при вул. Ломаній ч. 1. Щурів треба винищувати, бо розносять заразливі недуги.

Футра мужеські і жіночі, як також шкіру на обув гуртівно і детайлічно по найнищих цінах і на догідних умовах поручає **фірма „ХРОМ“, Львів, Руська ч. 20, телєфон 71—83.** 1033 2—5

Нове джерело закупу мужеського білля. Найдешевше джерело закупна мужеського білля є тепер фірма **А. Віттельс, Львів, Рутовського 7.** Ціна мужеської сорочки, виконаної по найновішому крою з матеріялу першої якости разом із 2 ковнірцями, тепер зол. 11. На виставах фірми А. Віттельс є найгарніші зразки матеріялів на білля. Фірма Віттельс просить оглядати матеріяли без примусу купна. 986 в) 27-100

—o—

Біржа

Положення на анґлійській біржі викликало відгомін у всіх европейських біржах. Офіціяльно замкнули німецьку біржу і всі інші оперті на фунтах стерлінґів. Навіть парижська біржа рішила не переводити ніяких трансакцій. Тому що анґл. біржа замкнена, не можна усталити курсу фунта стерлінґа. Варшавська біржа відбула зібрання як звичайно, але руху майже не було. Зрештою в цих днях положення повинно вияснитися, бо через жидівське свято рух був сильно обмежений.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає

НА ДВОЛІТНІ РАТИ. Перед закупном **меблів** вступи, а переконаєшся, що найдешевше купиш **меблі** всілякого рода у **ГЕШЕЛЄСА** у Львові, вул. Коперника, ч. 23 (ріг вул. Вроновської). Фірма та знана зі своєї солідности поручає меблі всілякого рода, як також меблі тапіцеровані на довготермінові рати. Кождому купуючому по упливі року відсвіжує меблі власним коштом. Стережися отже шумної реклями і замарстинівської тандити. 912 51—100

ПЯНІНА ФОРТЕПЯНИ, ГАРМОНІЇ продає і направляє по цінах стисло фабричних

1031 **А. ШКЕЛСЬКИЙ,** 4—25

ЛЬВІВ, УЛ. ОССОЛІНСЬКИХ 10. ТЕЛ.: 87-23.

ТАПЧАНИ, ОТОМАНИ, матераци, ковдри, дивани, фіранки, стори до вікон і тапети поручає ФІРМА

Е. КІЧАЛЄС і МАРҐУЛІЄС

1003 **Львів, Сикстуська 18.** 15-30

ОПЕРАТОР, ПОЛОЖНИК І ГІНЕКОЛЬОГ

Др АЛЬБІН ҐАРБЄНЬ

Переніс ординацію з днем 15. IX. 1931. у Львові на вул. Словацького 14, I. пов. (Побіч Головн. Почти).

Годіини ординаційні: 3—5 попол.

Тель. 1-71 (лиш в часі ординації) поза ординаційними годинами ч. тел. 12-15.

1037 1—2

ЗАКЛАД ДЕНТИСТИЧНИЙ І ТЕХНІЧНИЙ

Я. НАССА

Львів, ул. Сикстуська ч. 17 II. п. — Тел. 65-73.

1030 ПРИЙМАЄ ЩО ДНЯ ВІД 9—2 і 3—6. 5—6

Видає й редагує Комітет У. К. О. Відвічальний редактор Роман Гайдук. З друкарні Вид. Спілки „Діло“, Львів, Ринок ч. 10

Porto zapłacone ryczałtem

Рік VI. Львів, неділя 27 вересня 1931. Ч. 73 (473)

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 4 ст. від неділю на 8 ст.
АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Кльоновича ч. 8. II. пов. - Тел. 1-48.

Передплата в краю: 1/4-річно 6 зол. місячно 2 зол. За кордоном 1/4- 1 амер. доляр. — Ціна числа 25 сот. —
Конто П. Щ.: Краків 405.867.

Чи буде нова велика завируха?

Совіти не остануть невтральні.

З Москви доносять: Комісар війни СССР перебуває над границею Манджурії. Уряд СССР повідомив послів китайського і японського, що СССР не може остати невтральний супроти манджурського конфлікту. В дипльоматичних кругах думають, що демарш уряду СССР означає, що СССР активно виступить на Далекому Сході. Це може потягнути за собою необчислимі наслідки, бо не можна собі уявити, щоб супроти того й Америка остала невтральна. Японський уряд з напруженою увагою слідить підозрілі рухи большевицьких військ над китайською границею і дивне поведення Росіян у північній Манджурії. Се викликає велике занепокоєння в Токіо. Японська фльота готова кождої хвилі виступити на терен ділання.

Японці обсадили зелізницю Чанчун— Кірін.

З Токіо доносять: Японські війська заняли м. Кірін, столицю провінції тої самої назви. Під Чанчуном прийшло до кривавої боротьби. Китайські відділи відступили з міста, котре заняли Японці. В Мукдені розгорілася нова кривава боротьба. Японці острілюють Китайців гранатами. Телеграфічні і телефонічні лінії перервані.

—o—

Японці машерують на Харбін.

З Мукдену доносять: Часть японських військ машерує на Харбін. В Китаю воєнна горячка росте. Китайські політичні круги в Нанкіні заявляють, що Китайці радше готові жертвувати 20 міліонів людий ніж стратити Манджурію. Боротьба йде дальше. В Шангаю твердять, що Японія хоче окупувати китайську територію, величини 150.000 квадр. миль.

Японія не годиться на інтеревенцію Союза Народів.

ПАТ доносить з Токія: Японське правительство кладе натиск на те, щоби справу в Манджурії уважати не за війну а за інцидент, котрий мусить бути залагоджений тільки між Японією й Китаєм. З того вносять, що Японія не годиться на інтервенцію Союза Народів ні иншої третої сили. (Супроти того вся повага Союза Народів поставлена тепер на одну карту).

Японські війська йдуть без уговку вперед.

З Москви доносять: Японську армію, котра оперує в Манджурії, скріпили дві нові японські бриґади, вислані з Кореї. Японські війська сунуть на Харбін.

Чи Японці в порозумінні з совітами?

ПАТ доносить з Москви: Японський амбасадор в Москві зложив візиту Літвінову і мав з ним довшу розправу. Зміст розмови держать у тайні. Совітська преса не нападає на акцію Японців в Манджурії, зате використовує її для нападів на Союз Народів і пакт Келлога. З того вносять, що Японці порозумілися з сов.

І большевики машерують на Харбін?

З Берліна доносять: З Далекого Сходу наспіла сюди вістка, що сов. комісар війни Ворошилов прибув на китайську границю й видав наказ совітському війську, також машерувати на Харбін, під котрий з другого боку надходить японське військо.

—o—

Небувало дивна ситуація.

На далекім Сході гремлять гармати і ллється кров. Тимчасом уряд Америки оповіщує, що виступ Японії не нарушує пакту Келлога, а в Союзі Народів у Женеві повідомлення делеґата Японії Йошізави про збройний конфлікт приняли так якби ніщо не сталося. Японія буквально нічого собі не робить з цілого Союза Народів, він не має екзекутиви. Невиключена річ, що Японія ділає в порозумінню з Америкою. Є вісти, що совіти мобілізують. Що з того всего може вийти, трудно предвидіти.

—o—

Ґанді голосно молиться в Вестмінстері

Стара палата Вестмінстер в Лондоні була свідком незвичайної сцени. В часі засідання Ґандія з представниками робітничої партії Ґанді заявив предсідателеви, що о год. 7. веч. наступає час молитви і що він мусить забратися, коли йому тут не дозволять помолитися Богу. Предсідатель згодився. Тоді Ганді, його син і дві його секретарки присіли і встромивши очи в образ на стіні, котрий представляв морську битву, зачали голосно молитися в незрозумілій Анґлійцям мові. Молитва Ґіндусів тревала 10 мінут. Весь той час Анґлійці з пошаною мовчали. Так Азіят Ґанді завстидав Европейців, котрі вже давно перестали молитися Богу перед своїми засіданнями.

—o—

Сойм буде скликаний 1. жовтня

З Варшави доносять: Президент РП. підписав декрет, котрим скликує сойм і сенат з днем 1. жовтня, год. 1.30 попол. Уряд внесе 108 нових законопроектів.

Причина повстання і поширення соціялізму це все зростаюча біда серед робочих кляс, ненаситима жадоба уживання богачів і щораз більший занік релігійности в широких масах народа (Шпіраго).

Також лиця нефотоґенічні одержують гарні фотоґрафії в ателіє фотоґрафічнім

„ВЕНУС"

ЛЬВІВ, ВУЛ. АКАДЕМІЧНА 24.

Телєфон: 38-08.

1010 6—25

Дня 31. жовтня ц. р. кінчиться речинець виповідання в ПЗУВ дозволенєї законом 1/3 части вартости будинків, тому без надуми виповіджте цю часть і обезпечіть негайно в Товаристві взаїмних обезпечень

„ДНІСТЕР"

857 У ЛЬВОВІ, ВУЛ. РУСЬКА Ч. 20. 73-?

ВЕЛИКИЙ ЮВИЛЕЙ КАТ. ПРЕСИ

Незвичайний тестамент католицького публіциста.

Сего року дня 20. вересня минуло сто літ від хвилі появи першої статті найбільшого катол. публіциста Франції й одного з найбільших публіцистів всіх часів, Людвика Вейльо (Veuillot). Він мав тоді 17 літ. В сім літ опісля відбув він 24-літним молодцем подорож до Риму, котра сильно вплинула на його дальшу працю. Фаховий Союз французьких журналістів святкує тепер столітні роковини вступлення на шлях журналістичної праці того великого працьовника преси. Ця подія відбивається тепер голосним відгомоном у катол. пресі всіх народів.

Орґан Ватикану „Оссерваторе Романо" приніс з того приводу статтю, в котрій признає, що В. був дійсно одним з найбільших катол. журналістів всіх часів і народів і каже, що католики повинні скрізь брати участь в пошані його памяти. Велич того катол. журналіста полягала передовсім на великій відвазі, з якою він боронив християнських засад проти всяких нападів. В тисячах полемік показалася сила його пера й аргументації. Се був борець, котрий протягом 44 літ своєї публіцистичної діяльности ніколи не знав, що значить „завішення зброї", ніколи не проявив милосердя для блуду і ніколи не подався перед жадним натиском, коли розходилося о віру і Церкву. Не піддався він і натискови цісаря Наполеона III, котрий тому наказав заборонити видавання його боєвого орґану „Univers".

Велич католицького характеру В. проявилася також у його тестаменті, з котрого „Оссерваторе Романо" цитує деякі місця, напр.: „Поставте мені перо при боці й розпятого Христа на чоло моє, а біля ніг моїх евангеліє і замкніть в мирі мій ґріб. А по останній молитві застроміть хрест на моїй могилі. А коли схочете покласти мені надгробний камінь, то напишіть на нім лиш отсих кілька слів: „Я вірив і тому я тепер бачу". А коли уляжеться вже ненависть проти мене, тоді не мстіться за мене, бо я задоволений побідник тому, що я провадив добру боротьбу. А ті труси, що острять собі зуби на мені, нехай се дальше роблять. Дозвольте їм це робити. Такі напади покривають наші ґріхи... Моє життя було повне солодощів, бо небесна ласка дозволила, що на сухій скалі зацвів мох і з гризот совісти жаль уродився. В моїй тяжкій боротьбі віра піддержала моє розчавлене серце. Життя моє було щасливе, бо я завше любив. Я був ґрішником за весь час мого життя, та дякуючи ласці Божій побідив я сумнів і вмираю кріпкий духом та до покути готовий. Надіюся на Ісуса. Бо тут на землі я ніколи не соромився його законів, отже і в день суду Він не буде мене стидатися перед Вітцем своїм."

Футра нові, перерібки й репарації поручає:
1034 3—17. Ф-ма **Віктора Зіхлєра** Сини
Рік залож. 1907. **ЛЬВІВ, пл. Галицька 14|I.** Ц'ини уміркованні.

„Оссерваторе Романо", обговорюючи цей оригінальний тестамент, в котрім так і чути силу та легкість пера правдивого публіциста, пише: Ще ніхто в обличчі вічности не показав такої відваги й не подиктував таких слів повних спокою й захоплюючої поваги. Навіть герої і святі дріжали перед смертю, а Вейльо дивився на неї з абсолютним довірям і певним спокоєм, свідомий того, що жде його вічна нагорода за його відвагу в визнаванню віри і за його добру боротьбу в службі віри, Церкви і католицької культури.

Його можна порівнати з другим великим катол. публіцистом, німецької народности, з Герресом.

Німецький катол. орган „Шенере Цукунфт" пише з приводу цего ювилею: Людвик Вейльо може богато сказати також сучасним католицьким публіцистам і політикам. Малодушність, отягання, приноровлювання до модних поглядів опанувало богатьох католиків, котрі повинні бути борцями, а не „тихолазами". Для них Вейльо повинен бути учителем. Вони повинні від нього вчитися, що істнує не тільки лагідний, вибачливий погляд Христа, але й Христос зі спижевим обличчам, котрий сказав: Я прийшов, щоби принести не мир, а меч.

Вейльо все своє життя зазнавав богато нападів також від католиків за його „нерозум" і брак „тактики" та недовіря до противників. Особливо звертався проти нього Озанам, котрий був душею „Ер Нувейль", закидаючи В-и занадто прикрий спосіб полемізування. На Озанамі й Вейльо маємо пластичний вираз обидвох сторін християнського думання й ділання. Оба вони мають своє оправдання, — та побіду Божого царства на сім світі виборюють більше такі типи як Вейльо. Знаменито характеризує обидвох Лесінь в органі „Універз" з 6. XI. 1912: Озанам, пише він, був апостолом любови. Він у 19 ст. пригадує нам якогось спізненого ученика великого старця з Ефезу, котрий отвирав уста тільки на те, щоб говорити: „Любіться між собою". А Вейльо пригадує апостольського духа взагалі. Його рука нерозлучно звязана з обосічним мечем. Оден памятає передовсім про те, що новий закон це закон любови, — а другий памятає, що Спаситель сказав: „Я прийшов, щоб розділити..." Бо злука можлива тільки в порядку і тоді, коли це не шкодить правді ні на один волосок. Озанам голосив мир. Вейльо знав ненависть, якою переповнені злобні душі ворогів віри — і відповідав їм, не уважаючи на небезпеку знеохочення тих, що „навертають"... „Ми — писав — певно хочемо, щоб богохульники вратували свої душі, але не хочемо, щоб вони тимчасом викликали погибель инших". Озанам вірив в евангельську демократію. „А Вейльо бачив палець Божий над головами скаженіючих мас, котрі перевертали трони і накидали суспільности ярмо брутального й безіменного числа. Чи це не сатана, вічний революціонер, вчить масу гасла „Не буду служити" і показуючи їй наперед апотеозу, взиває її в дійсности до осоружного рабства?"

Озанамів все є богато. А світ потребує боєвих натур, безумовних і невмолимих. Коби вони появилися і взорувалися на характері Вейльо!

Чеснота це набута вправою вміліть у виконуванні доброго і нахил волі до добра (Шпіраго).

Пригода з сектантами

(Допис з Бойківщини).

До недавна Бойківщина мала спокій від всяких агітацій ворожих кат. вірі. Одначе ті часи минули, а зачинається сильна агітація по наших селах. В послідній часі волочаться людці, які агітують проти всего, що католицьке і стараються вщіпити в наших віруючих селян отрую штундизму. При цім розносять книжочки до розпродажі, не минаючи жадної хатини. Сприт їх не аби який: ті свої книжочки прикрашують ріжними кольоровими вінетами, щоб нашого селянина вхопити за очі, що це щось гарне і при тім недороге. А хто нині розуміє вагу преси взагалі й ворожої зокрема, може собі уявити, що шлях вибраний нашими „приятелями" не злий. Чому?

Приходить такий панок до хати приносить книжочку, дитина захоплюється краскою і просить родичів, щоб її купили. Родичі несвідомо купують отрую своїй дитині і собі, а при тім і цей панок розповість їм дещо про свою науку. І добре коли ті панки зачнуть свою науку від царства божого тут ще тепер на землі, бо тоді селяни самі їх проганяють. Та гірше, коли стараються взбудити сумнів. Чи є пекло? Де душа? Чи терпить вона муки? Які? Чи чоловік свідомий себе по смерти?...

Ноторично відомо, що тим, які занялися ширенням релігійної агітації серед нашого народа, не розходиться так о душі, як о розбиття нашого народу. На доказ цего можу служити фактом.

До села Дністрик Дубовий, повіта турчанського, зайшли два панки з дослідників св. Письма. Пішов я за ними в село й відобрав книжки. Всі книжки в укр. мові як „Визволення", „Другий прихід Христа", „Що се є пекло"?, „Де душі умерших", „Правдивий добробит,", „Про чистилище" і много инших.

Ті панки зачали сильно накидатися на мене, мало що не прийшло до ужитя фізичної сили, але бачучи, що народ зачинає збігатися, удалися за мною до парохіяльної канцелярії. Тут зажадав я від них цінника на книжки, кажучи, що я їх не хочу рабувати так, як вони мені закидають, лиш хочу заплатити, але хочу провірити ціни книжок. Якеж було моє здивування, коли мені показали цінники польські місто укр., якими були книжки. Тоді беру книжку „Війна, чи мир" і говорю їм, що „Война і Покуй" в польськім цінніку може бути щось иншого, як „Війна і мир" в укр. цінніку. Ті заявляють, що укр. цінника не мають, бо навіть не уміють читати по українськи, й що „йдуть дорогою правди і закону", виказуються зізволенням Староства в Турці з дня 24. VIII. на розпродаж таких книжок. При тім грозять мені жандармерією і судом за забрання книжок. Вкінці дарують книжки з тим, що подадуть мене до своїх часописів і що про мене „буде знати весь світ"... Свідками цеї події були п. В. Гошовський, різьбар зі Стрия, який ставить у нас іконостас і Федьо Ощипок з Дністрика Дутового. Селяни видячи що це за панки, повибігали за ними на вулицю й повідбирали гроші. А коли Федеви Ощипкови не хотів вернути гроший, бо „говорив, що книжка вже знищена", той загрозив „приятелям" каменем. Отже ті віддали гроші, втікаючи в села в другий бік, потоками, в Тукотин.

З того всього насувається мені гадка, чи не добре булоб і нам подбати про таких людий-кольпортерів, які носилиб кат. книжки з хати до хати, дешеві, не дороті, з образками. А друге, щоб ми всі старалися протиділати цій язві, яка налітає на наші села, й рівночасно старалися на всяких публичних зїздах кат. протестувати проти насилання нам агітаторів на наші кат. села і ті протести висилати де слід.

о. Гуль Петро, завідатель.

Примітка Редакції: Ми католики не в силі висилати таких кольпортерів по селах як висилають сектарі, бо сектарі мають фонди, з котрих (крім провізії за продані книжечки) платять кольпольтерам як агітаторам. А в нас не тільки на те нема фондів, але люди залягають навіть з передплатою за газету, котра виносить 2 зл. місячно. Ба, в нас є навіть такі катол. священики, що свідомо поборюють катол. пресу, а підпирають вофожу (гл. про це відозву Преосв. Григорія, напечатану в цілости в 469 ч. „Н. Зорі"). Серед таких обставин наша катол. преса вже 6-ий рік держиться тільки надзвичайним зусиллям світлих одиниць між нашим духовенством. Книжки видані катол. видавництвом в невеликій скількости лежать роками. Не диво, що секти щораз сміливше виступають і зі всіх околиць краю приходять вісти про руїну, яку ті секти творять. Коли байдужність між католиками, особливо між духовенством, не устане, то — будучність легко предвидіти, тим лекше, що наш нарід й особливо нашу молодь розкладають не лише ліві партії, а між ними заосмотрені в великі засоби большевики, але також націоналісти під високим гаслом патріотизму (гл. в сім числі „Н. Зорі" статтю: „Чим кормлять нашу молодь"). А протиділання яке?

—o—

Ювилей чеського письменника

В Чехословакії святкують с. р. 80-ту річницю помершого м. р. Альойзія Їраска, найбільшого творця чеської історичної повісти. В Літомислі відкрито виставу, звязану з його життям і творчістю, бо в тім місточку Їрасек розпочав свою літературну діяльність. В його родиннім містечку Гронові кінчать уряджувати „Театр імени Їраска", котрий має стати немов чеським Байрайтом. Там гратимуть його драми. В будинку того театру буде уряджуваний систематичний перегляд чеської культури. В представленнях того театру братимуть участь аматори, щоби в той спосіб задосить учинити духови драм Їраска, котрі належать до найбільш популярної лектури. Їрасек є для чеського народу передовсім творцем знаменитих історичних повістий, котрими він в серця широких мас вщіпив любов до поневоленої батьківщини. Він літературно опрацював ріжні епохи чеської історії, особливо барвно описав епоху нац. відродження у 5-томовім творі п. з. „Ф. Л. Веков" і в 4-томовім творі п .з.: „У нас". В 4-томовім творі п. з. „Братерство" змалював епізоди з гуситських боїв на Словаччині. До його найлучших творів належать отсі: „Проти всіх" і тритомовий цикль з часів Гуса „Між струями", а передовсім його архитвір „Песиголовці", переведений досі на богато чужих язиків. Словом, Їрасек се чеський Вальтер Скот.

В часі великої війни звернувся він разом з иншими чеськими письменниками голосним листом до чеських послів у віденськім парляменті з зазивом, щоб усіми силами змагали до самостійности чеського народу. Коли Масарик вертав до краю, Їрасек витав його на двірці й обидва розплакалися з радости, а з ними плакав з радости весь зібраний народ.

На самій середині кладовища в Гронові, в просторім, широкім гробі, прикритім гранітною плитою, спочиває великий письменник зі своєю жінкою, а весь нарід шанує його як одного з первородних творців своєї незалежности.

ПЕРШИЙ ВИСТУП

Брацтва Українських Клясократів-Монархістів-Гетьманців.*)

В першім публичнім виступі „Брацтва" є такий „братерський" уступ:

„Остерігаючи громадянство перед ріжними особистими акціями, які серед нього ведуться під покришкою монархізму, БУКМГ не привязує ваги до того рода акцій, між иншим теж і до особистої акції бувшого гетьмана Павла Скоропадського, поскільки вона обосновує себе одною лише гльорифікацією особи бувшого гетьмана і гетьманщини з 1918 р."

Дійсно не знати, що більше подивляти в сім уступі: брак усякої льогіки чи злобу „братчиків"? Бо по перше, коли хтось не привязує ваги до якоїсь акції, то на що „остерігати" громадянство перед тим, що не має ваги? По друге: якаж конкретна монархістична акція можлива без особистої акції під гаслом монархізму? Чейже за „акцію" трудно уважати саме теоретизування, котре хочби проявилося і в найкрасших книжках, брошурах і журналах, прекрасно зїдять молі та ніщо з того теоретизування без особистої акції не вийде і не може вийти. По трете: яким правом тих 5 козаків називає Гетьмана Скоропадського „бувшим" гетьманом? Таж того гетьмана видвигнули ще на рідній землі широкі кола громадянства на гетьманський уряд. Патрон „Брацтва" пок. Липинський широко й докладно обоснував право й обовязок того Гетьмана і його роду до гетьманування. Що більше! Липинський не визнавав навіть зречення того гетьмана з гетьманства, — поки не захорував. Вкінці В. Липинський був тим, котрий найбільше згльорифікував гетьманщину з 1918 р. (бачучи також її ошибки). Отже на якій же підставі тих пять козаків береться „скидати" того Гетьмана на шпальтах „Діла"? І притім ще називають себе „монархістами-гетьманцями"! Отже що це властиво за гетьманці без гетьмана? Чи може вже Залозецький їх гетьман? Алеж тоді не треба скривати того, де, хто, коли і серед яких обставин помазував його на „гетьмана всієї України". Бодай на якийсь час буде веселість на Русі-Україні. А може то п. Кочубей мріє про гетьманство і поступає подібно як колись поступав один з його іменників та вяжеться з такою благородною іскрою як професор, доктор, ріттер фон Залозецький? Все те треба громадянству сказати, бо без отвертости в таких справах ваша особиста акція, панове „братчики", є і буде морально гірша від особистої акції п. Остряниці, котрий бодай отверто говорить, чого хоче і не закривається ніякою мрякою, що „перебирає духову спадщину" і т. п. А може кождий з тих 5 козаків се тихий а ревний кандидат на гетьмана? І тому так неясно говорять вони про „ідею" і так виразно нападають на Гетьмана, котрий возстановив гетьманство? А що всякі допусти Божі можливі, можливе й це, що колись ще раз затанцюють по крівавім українськім пеклі „виборні гетьмани" — Марки... І Брюховецькі і Тетері... А поруч них вискочать до шаленого танцю з ножами і дивний Мамай і таємничий Андибер і всі инші страшні „виборні" руїнники, по котрих легко відітхнув наш народ, хоч на його груди лягла тяжка як скеля влада руських царів з півночі... Щож, усе це належить до „національних традицій" — в формі виборного гетьманства (й отаманства), котре так хотів переломати гетьман Богдан Великий — впровадженням на престол України своєї династії.

Та йдім далі покищо невеличким, але доволі крученим лябіринтом думок і замірів пятьох „братчиків". Отже — що то властиво значить, що те брацтво „перебрало дальше ведення діла як духову спадщину, завіщану йому великим духовим провідником"...? Таж наперед треба оповістити це завіщання, щоби громадянство знало, як заві щання виглядає в оригіналі. Бо на якійже підставі і чому те громадянство має вам вірити на слово, що таке завіщання істнує? А може в тім завіщанню, коли воно взагалі є, написано, що тільки один з вас розуміє властиву „духову спадщину великого провідника". І якже тоді те нещасне громадянство має орієнтуватися, коли при інтерпретації духової спарщини 4 з вас переголосують того одного? Подібні випадки з духовими спадщинами вже бували. Як відомо, один з найбільших німецьких фільософів сказав перед смертю, що зі всіх його учеників тільки один розуміє його фільософічну систему, але — додав — і той властиво не розуміє її. Що пок. Липинський дійсно міг мати дуже невисоке поняття про неодного з тих 5 „братчиків", можна вносити з такого факту: Пок. проф. Томашівський оповістив кілька разів свою для інтелігенції п. Залозецького дуже непідхлібну думку, а в своїй брошурі „Про ідеї" на ст. 117 написав про Залозецького таке:

„Се той енфан террібль гетьманської ідеольогії, про якого у відкритім листі я сказав, що своїми наївними або неграмотними писаннями гірше ворога її дискредитує. У своїм останнім пописі в „Укр. Голосі" з 22. IX. (1929) зайшов політично-літературну полеміку на такий низький рівень, що се нехибний знак початої дегенерації всього, здавалось, так надійного руху."

Остро сказано! Тоді ще жив і працював пок. Липинський. І не реагував на сю оцінку всеї вартости чолового „братчика". А пок. Липинський любив реагувати і реагував навіть на далеко менше острі річи, коли, як у данім випадку, розходилося о справи, що в чім небудь зачіпали його ідеольогію. А на це не реагував. Видно побоювався, що будучність може потвердити висновки Томашівського, що й сталося: бо сей, льогічно і морально такий нужденний документ, з яким виступили „братчики" (а який очевидно не міг бути укладаний без участи того, що його на самім переді підписав), свідчить як не можна виразніше про цілковиту дегенерацію руху, який хоче репрезентувати те „брацтво".

Та припустім, що тих пять людий дійсно видобуло від тяжко схорованого чоловіка якесь завіщання про його духову спадщину. Отже щож у тім завіщанню може бути в відношенню до їх кандидатур на „перевиховавців нації"? Можливі тільки дві евентуальности: 1) Або пок. Липинський в тім завіщанню дає їм підставу, виступати в такім характері перед усім громадянством — і тоді те завіщання булоб тільки доказом, що покійний ідеольог був дуже тяжко хорий, коли таке завіщання робив. А то тому, бо се річ неможлива, щоб ніхто инший в цілій суспільности, кромі тих 5 братчиків не мав настільки знання й інтеліґенції та пошани до чистої ідеї, якаб вона не була, щоб оцінювати її як слід і перед суспільністю заступати. 2) Або пок. Липинський не дав тим 5 братчикам права, виступати перед громадянством в тім характері, в якім вони відважилися виступити. А тоді се ніщо інше, тільки поява пятьох Димитріїв-самозванців — на один раз. І ще до того самозванців рівно наївних як злобних, про що поговоримо дальше в третій статейці з приводу тої появи.

По обличчі оцінюється красу тіла, по замірі правість діла (Св. Бернард).

Рукописів Редакція не звертає і з того приводу в переписку не входить.

*) Гл. „Н. Зоря", ч. 72., де подана характеристика виступаючих.

СУКНА на убрання мужеські, візитові і спортові, костюми і плащі жіночі, на реверенди для Всеч. Духовенства в великім виборі — Товарі добірні. — Ціни низькі. — Поручає фабричний склад сукна

ЛЬВІВ, ВУЛ. РУТОВСЬКОГО ч. 7.

1027 (напроти катедри). 4—15 **ЛЮДВИК РАЛЬСКИЙ**

Новоотворений Заклад Арт.-фотографічний „LOTOS", ЛЬВІВ, АКАДЕМІЧНА ч. 6. І. п.

над фірмою Телічек, **вхід від вул. Хорущина 5.**
Поручається Шан. П. Т. Публиці. 964 17 30

Маленький фейлєтон

Політичні гуморески

Пригода Мусолінія.

Мусоліні бажав особисто пересвідчитися про настрій італійського населення й поїхав раз інкогніто в Неаполь на засідання фашистів. По якомусь часі пустили на екран його портрет й музика заграла фашистівський гимн „Джовінеца". Очевидно всі встали. Один тільки Мусоліні сидів дальше. Тоді покилилася над ним якась старуха та шепнула йому в вухо:

— Сіньоре, само собою, що ми всі тієїж думки, що й ви, та вірте мені, воно не добре в Італії виявляти прилюдно свої переконання.

Так Мусоліні довідався, що нарід думає про фашизм.

Очевидно, таксамо мігби довідатися й Сталін, тільки мабуть на Радянщині „громадяне" обережніші.

——o——

Таки так.

Раз на конґресі III. інтернаціоналу, на якому зібралася еліта комуністичних партій усіх країн світа, Троцький був головачем. Говорили по черзі Німець, Турок, Португалець, Поляк, Араб, Француз і ін.

По скінченні засідання каже Троцькому один з товаришів:

— Ви ґеній! Скажіть, відки знаєте португальську й англійську мову?

— Любий товаришу, — відповів Троцький усміхаючись. — Щож іншого могли вони сказати, як те, що я тут передав?

——o——

Образок з життя червоної армії.

...Розмова в столовій дивізії.

— Для вас „сітро" (лімоняда) за 47 копійок, чи за 35?

— А яка ріжниця між ними?

— Ріжниця є... Цю, що за 35, лікар заборонив вживати й під мікроскопом викрито мікроби.

— По що аж мікроскопа? І без нього видно, що у фляшці повно нечистоти. А ви мимо того продаєте?

— З управи нема ніякого розпорядження. Наше діло торгувати. Приказали продавати, ми й продаєм.

— То можеб ви який плякат повісили, напр.: „Перестерігаємо, що „сітро" за 35 копійок шкідливе для здоровля".

— В справі такого плякату не було розпорядження. Накажуть — повісимо...

——o——

Чим кормлять нашу молодь

Дещо про історичні повісти п. Чайковського.*)

Підхід п. Андрія Чайковського у його повістях до складних релігійних проблем минулих століть — цілком хибний. Автор робить тяжку кривду мільонам уніятів твердженням, що їм накинено католицизм „по магомеданськи огнем й мечем". Не менче фальшивий погляд автора, що Унія веде у прямій лінії до „зляшення" нації. А вже крайною нісенітницею є надійне запевнення п. Ч-ого, що рай запанує на Україні по винищенню Унії (крім жидів і ляхів)... Такими то поглядами й замірами „випосажує" автор своїх героїв, хоч сам є членом тої уніятської Церкви, котру так поборює. Чи не більше характерно поступають явні вороги Церкви, котрі виступають з неї й відтак її поборюють?

Та цими справами займемося другим разом, а нині коротенько спинимося на чім іншим. Іменно викажемо деякими моментами з „Корнієнка", що ся повість і під оглядом національним шкідлива, бо вона непатріотична й неетична.

Автор вже у вступнім слові до „Корнієнка" заповідає характер структури повісти. Він пише: „На мою думку є два роди історичних повістей і оповідань: одні малюють історичну добу з видуманими героями, другі малюють і добу й історичних людей. Ця повість належить до тих других".

Та перечитавши „Корнієнка", мається враження, що та повість це лиш хронікарське переповідання відомих воєн і подій Хмельниччини, слабко з собою звязаних фабулою, яка зовсім не свідчить про творчу уяву автора. Для якого круга читачів призначена ся повість? Десь недавно виразився мабуть п. М. Рудницький у „Ділі", що писання п. Чайковського призначені для менче ніж середно освічених читачів й автор, якби мав матеріяльні засоби, пускавби у світ повісти з поспіхом польського письменника Крашевського.

Представмо собі такого „менче як середно освіченого читача".. Він не зуміє для себе викресати з „Корнієнка" ніяких шляхотних національних аспірацій. Вже в переднім слові до „Корнієнка" знаходимо такий вислів: „Коли польські історики стрясуться з шовінізму, то будуть мусіли признати Хмельницького найкращим польським патріотом..." Як собі дасть раду — скажім півграмотний читач — з такою сентенцією? Природно накинеться йому питання: Коли Х—ий був найкращим польським патріотом, то чи міг він бути рівночасно найкращим патріотом України, котра під його проводом вела найкривавішу війну з Польщею... Чи не противорічним є у собі твердження, що можна сидіти на двох стільцях патріотизму: рідної нації й рівночасно чужої, з котрою ведеться завзяту війну...

Далі. В передмові до „Корнієнка" твердить п. Ч., що Хмельницький бажав „знищити магнатську олігархію, покорити короленят під сильну руку одного короля-самодержця". Сю думку впроваджує автор і в повісти, де автор самому Хмельницькому так каже говорити: „Коли мені Бог поможе приборкати тих короленят, а посадити на престолі сильного короля самодержця (розуміється, польського, бо про иншого нема мови), тоді усім нам буде добре жити" (К. III. 122). Знов абстрагуймо від історії, яка ще не сказала останнього слова, чи якраз така була ідеольогія Хмельницького тай чи вона була правильна відносно укр. інтересів, але що собі може подумати читач про автора, котрий таке вкладає в уста Хмельницькому, рівночасно пропагуючи думку, як то булоб добре, якби так спрятано з України всіх Ляхів (Жидів й уніятів). Сеж хаос нестеменний! Кождий читач мусить заквестіонувати льогіку такого розумування. Якто? Хмельницький почуває в собі силу прогнати з України Ляхів, Жидів й уніятів, має силу висвободити Україну зпід ярма вельмож-короликів, ба навіть може змінити династію та посадити на польськім троні короля-самодержця... Коли цего довершить, паде „велитень України" на коліна перед своєю креатурою, королем-самодержцем, і зложить йому в дарунку „вольну Україну", аби нею абсолютно управляв польський король як самодержець. Отжеж український письменник Андрій Чайковський представляє як ідеал найбільшого гетьмана України — віддати свій край і нарід в ярмо абсолютного, необчислимого у своїй політиці короля Поляка! Здається, що можна довго шукати в ріжних літературах письменника, щоб виписував молоді свого народу такі річи — і не знайти... А чи можна десь у світі знайти таку національну інституцію, котра в пять літ після видання такого твору письменником поручалаб такого письменника з як найвисшими похвалами? Тимчасом так робить „Просвіта" у своїм журналі „Життя і Знання" за вересень 1931 р. на ст. 382. Чи в „Просвіті" читає хто книжки, яких авторів в її органі поручається всему народови? Поручається — мимо дивоглядного і шкідливого змісту їх творів під оглядом навіть національним. Поручається авторів, не уважаючи на те, що з їх творів віє прямо дика ненависть до віри і Церкви нашого народу. Поручається все те, а рівночасно звертається до всеї суспільности по датки... Виринає питання, яка користь з такого викладу повстанчої ідеольогії Х—ого для національних аспірацій читача? Тимбільше, що наші професори у школах втовкмачують в голови учнів погляд про геніяльність Хмельницького, який змагався з Польщею, аби виборотн самостійність Україні.

Дивоглядність того, що понаписував, спостерігає згодом сам п. Чайківський тай виправдує свого Хмельницького в такий спосіб: Корнієнко питає Хмельницького: — „Хібаж ми не можемо виборотн нашій Україні самостійности незалежно від Польщі?" — Хмельницький відповідає: „З чим ставитимемо самостійну Україну зараз? Звідкіля візьмемо стільки тямущих людей, щоб вели цілу адміністрацію?.. З ким я маю робити це велике діло? Богато вас є? Вже то пани подбали, щоб наш хлоп остав півзвіром; і цього треба і того треба і людей і грошей, треба і школи і вчителів, і ти мороч собі голову, звідкіля те все взяти? А тут з усіх боків кричать: Давай нам самостійну Україну!" (К. II. 129)...

Не знаємо, чи коли Хмельницький резонував в сей спосіб про неможливість будування самостійної України, але таке резонування будить у нас немилі спомини з Великої Війни. Коли довершувалася трегедія Гал. Армії наші національні противники також трубіли у світ, що наш народ це несвідома етнічна маса, яка ще не доросла до самостійности. І в нас знайшлися тоді деякі люди, що оглядаючись на задні колеса власних інтересів також поширювали такий знесиляючий дефетизм і то в часі, коли найкращі сили народу крівавилися у тяжких змаганнях. В тім власне часі писав п. Чайковський „Корнієнка", а видав в 1924 р...

К. П.

*) Гл. „Н. Зоря" ч. 71.

ТОВАРИСЬКИЙ ОСЕРЕДОК УКРАЇНСЬКИХ КРУГІВ, ЦЕ
КАВАРНЯ „СЕВІЛЛЯ",
ЛЬВІВ, УЛ. ПЕКАРСЬКА Ч. 2.
1029 3—4

Крах голяндських банків

й українські установи.

В „Експресі Вечорнім" з 19. ц. м. ч. 425, а за ним і в інших польських часописах, появилася слідуюча вістка під наголовком: „Крах банків в Голяндії підрізав егзистенцію українських інституцій в Галичині (в ориг. Малопольщі. Прим. Ред.) — „Митрополит Шептицький пошкодований":

„Парнж, 18. IX. (вл. тел.). На паризькій біржі зачинилася нова панїка не чотована вже від довшого часу. Ця панїка остає у звязку з захитанням 3-ох великих голяндських банків. Також з Лондону доносять, що на біржі зачинився там сильний упадок курсів у звязку з бюджетовими трудностями й розторушеннями в маркнарці. Як довідуємося, банкрутство голяндських банків дасть відчути себе також у Галичині (з оригінали „в Малопольщі" — Прим. Ред.). Та передусім болюче торкнеться фінансів о. Митрополита Шептицького, який позичив у тих банках около 400.000 долярів, в замін за заставні листи позаних українських (в ориг. „рідких" — Прим. Ред.) банків у Львові. Це банкрутство може мати у вислідї поважні наслідки не лише для о. Шептицького, який буде примушений дещо обмежити всякого роду свої „інвестиційні" видатки (? — Ред.), але може потягти за собою крах деяких фінансових установ".

У звязку з повищою вісткою отримуємо слідуючого листа:

„Високоповажаний Пане Редакторе. Прошу не відмовити видрукувати у Вашому ш. часописі слідуюче вияснення, що торкається вістки, поміщеної в останніх днях у деяких польських газетах — м. і. в „Експресі вечорнім" з 19. ц. м. про банкроцтво голяндських банків і трудности, в які наслідком того банкроцтва можуть впасти деякі фінансові українські інституції. Стаття в „Експресі Веч." з 19. IX. ч. 425. писана ляїком, який не розуміється на фінансових справах, бо кожний довжник лише зискує на банкроцтві свого вірителя через проволоку речинця сплати. Автор статті чув про якісь фінансові трансакції Митрополії, заключені в давнішім часі і в своїй наївності повязав їх з крахом голяндських банків, не задаючи собі труду провірити справи. Митрополія в 1928. р. затягнула в „Амстельбанку" позичку не на забезпечення заставних листів, але на гіпотеку Перегінська, про що автор статті міг легко переконатися з табулі, бо позичка була на цім маєтку заінтабульована. Цю позичку сплатила Митрополія в 1929. р. в цілості й цю позичку вичеркнено з табулі. Кожний інтересований може це в табулі легко ствердити. Що до нотатки про віддання заставних листів „Амстельбанкови", то це твердження — злобна видумка, бо згідно з нашими цілком авторитетними відомостями одинока українська інституція, яка має право емісії заставних листів, має в обізі заставних листів на 266.498.92 зол., які були видані ще перед війною і перед війною улоковані в нашому громадянстві та находяться в його посіданні, отже не можуть бути дані в застав. Зрештою 266.498.92 зол. не може служити забезпеченням для 400.000 долярів, як цього хоче автор тої польської замітки. Тому він може бути цілком спокійний, що ані Ексц. Шептицькому ані ніякій українській інституції через евентуальний крах голяндських банків не загрожує ніяка страта. Українська інституція, яка має право емісії заставних листів, користується в банковім світі найкращою опінією і саме це є сіллю в оці деяких кол та мабуть і викликало ту тенденційну й неправдиву нотатку.

Т. Войнаровський,
повновласник Митрополії.

ЦЕРКОВНІ СВІЧКИ

1035 **ІНЖ. К. КОТЕЦЬКИЙ і С-КА** 1-12

Спілка з обмеженою порукою.

ВСЯКОГО РОДА ПОРУЧАЄ ФАБРИКА

ЛЬВІВ 15, ВУЛ. ОКРУЖНА (бічна Кульпарківська) ч. 108 а. Тел. 57-48.

Що нас нищить

Погляди консерватиста Яна Гупки*).

Каси хорих побирають 7.5 до 8% зарібків обезпечених як вкладки, не шануючи ні неділь, ні свят, бо обчисляють зарібки до виміру вкладок за 7 днів тижня. Тамчасом кошти лічення в буджеті пересічного горожанина виносять пересічно 2%. Нпр. магістрат м. Варшави, котрого адміністрація не має найлучшої слави, дає своїм функціонарям лучшу лікарську опіку і більші запомоги, ніж дають Каси Хорих, а за те побирає тільки 2.4% платні. Також державні підприємства і державні банки, вільні від примусу належання до Кас Хорих, побирають 2 до 2.5% від своїх функціонарів за лікарську поміч, отже трету частину того, що беруть Каси Хорих. Чомуж те саме та ще в гіршім стані має коштувати в Касах Хорих три рази тілько?

В чисто рільничих повітах, де нема промислу, більша посілість уже заломалася під гнетом прогресивних податків та оплат на обезпечення — і фільварки йдуть на парцеляцію. В таких повітах Каси Хорих мають дуже малу скількість обезпечених, тільки домашну службу в місточках і то не всю, бо урядники, щоб ухилитися від того тягару, волять мешкати поза границями місточка.

Є вже чисто рільничі повіти майже зовсім позбавлені більшої посілости. Там Каса Хорих має всего кілька сот обезпечених і — палату як памятку по ліпших часах, коли ще істнувала в повіті продукція, котра оплачувала Касу. В такій Касі адміністраційні кошти на удержання директора й кількох помічничих сил (бо крім канцелярійних сил бувають ще розвідчики й екзекутори) мусять пожирати величезний відсоток вкладок. Удержування Кас Хорих в таких повітах (особливо супроти того, що земельна власність низше 70 гектарів не обовязана обезпечувати свою челядь) — се чистий нонсенс.

Таким чином законодавці зовсім не дбали про здоровля челяди навіть у більших селянських господарствах, де господар, як відомо, мало дбає про лічення своїх слуг, бо й сам не лічиться.

Причина того в тім, що тим, котрі ухвалювали такі законні постанови, не ходило о добро робітників, тільки о їх власні, особисті й партійні користи. Соціялісти хотіли мати в Касах Хорих орудля своїх партійних доходів і впливів, а могутні тоді члени партії „Пяста" згодилися на те в заміну за рільну реформу, охорону менших посесорів, податкові привілеї і т. д. — під тим услівям, що виборці п. Вітоса не потребувати-муть платити на ніякі суспільні обезпечення.

Рівночасно для забезпечення соціялістам можливости здобуття Кас Хорих, уряджено пропорціональні вибори в той спосіб, що роботодавці, обовязані платити $^2/_3$ вкладок, мають в радах Кас Хорих тільки $^1/_3$ голосів, а обезпечені, котрі платять $^1/_3$ вкладок, або й нічого не платять, бо весь тягар несуть роботодавці, мають $^2/_3$ голосів.

Не мало нонсенсів мають також законні постанови про обезпечення від випадків. Се обезпечення муситься платити навіть там, де при виконуванні праці не може лучитися ніякий випадок. Бо який-же „випадок" може лучитися писареви в канцелярії, або при садженню бульби, при поленню огороду, чи при лісовій культурі?

А знов при тих роботах, де можуть бути випадки, категорії небезпеки обчислені в початках зарібку за високо. В разі випадку роботодавець має тілько писанини, а робітник мусить так довго чекати на полагодження своєї справи, що тільки при більшім випадку виплачується про це доносити, бо при меншім роботодавець зробить лучше, коли з власних фондів винагородить робітника.

Отже заклад обезпечення від випадків громадить капітали і перемінюється в банк, що не належить до його завдань. Щорічний приріст його резерв перевисшає суму 20 мілионів зл., а державні банки змушують його купувати по високім курсі їх заставні листи.

Коли обезпечення від випадків хоч за коштовні, не приносять бодай більшої шкоди суспільній господарці, то того самого не можна сказати про обезпечення від б е з р о б і т т я в Польщі. Се обезпечення, переведене фальшиво, становить великий тягар для державного скарбу і являється чинником деморалізації: підпирає лінивство та дає премії „фаховим" безробітним...

Се річ загально знана, що зареєстровані безробітні не приймають роботи, за котру одержалиб мало що більше, ніж одержують без праці.

Проти пенсійного обезпечення для умовних працівників та на випадок їх безробіття не підношу закидів. Коби тільки адміністрацію ведено ощадніше.

Що до в с і х инших суспільних обезпечень в Польщі то це річ зовсім певна, що (поминувши навіть їх блуди та партійні еґоістичні ціли) вони своїми розмірами переростають видержливість суспільної продукції та стають одним з головних жерел її нищення. Вони вистрашують з Польщі скромні останки власних капіталів і чужі капітали. Бо коли з суспільности, позбавленої вже капіталів, витискають ті обезпечення б л и з ь к о 600 м і л і о н і в р і ч н о, коли річний приріст їх резерв виносить коло 170 мілионів, коли навіть у тих заведеннях, де приріст резерв непотрібний і може служити тільки для люксусових інвестицій, як у Касах Хорих, приростає все таки в висоті 36 мілионів річно, — то річ ясна, що вдержування на далі такого стану мусить скінчитися катастрофою.

Зміна такого стану справ це сегодня найважніша і найпильніша річ.

(Далі буде).

*) Гляди „Н. Зоря", чч. 63 і 68.

Вже надійшли останні новости на сукні — жіночі плащі в великім виборі, до фірми 1025 4—20

АНТІН УВІЄРА

Львів, ул. Галицька ч. 10, — до філій **В ТЕРНОПОЛІ, СТРИЮ, ДРОГОБИЧІ І ТАРНОВІ.**

Сумна доля Чічеріна

Блукає запитий по вулицях Москви.

Польська преса доносить на підставі вістий з Риги: Чічерін, б. комісар заграничних справ СССР, чоловік зі старого аристократичного роду, блукає запитий по вулицях Москви, обдертий як жебрак. До комісаріяту загр. справ заборонили йому заходити, бо там „відбувається вже творча праця нового покоління".

—o—

З РЕЛ.-ЦЕРК. ЖИТТЯ

Курс Католицької Акції. В будинку Духовної Семинарії у Львові розпочався у вівторок 22. с. м. тридневий курс Католицької Акції для греко-католицьких священиків. Першого дня курсу о год. 9. рано відправив Преосв. Іван архиерейську читану Службу Божу. О год. 10. отворив курс ВПреосв. Митрополит Кир Андрей, вступною промовою. В ній підчеркнув, що Катол. Акція це стара інституція, така стара як і сама Катол. Церква. Вже від своїх початків Церква послугувалася допомогою світських у своїй місії. Через ліпших світських людий Церква старалася навернути на дорогу правди своїх заблудших овець. Поміччю світських у ширенню Божої Правди користувався вже св. Йоан Золотоустий, в середновіччі були в римокатол. Церкві брацтва світських т. зв. терціярства, на Україні-Руси також були церковні брацтва, котрі однак далися опісля вжити до боротьби з ерархією. Тепер істнує Марійське Товариство, також церковна орґанізація світських, під проводом духовних. І тепер, коли у світі шириться застрашаючо релігійний індиферентизм, атеізм і масове відступництво, Церква знов примінює давний випробований спосіб і старається при помочі тих світських, що остали ще вірні Церкві, привернути на своє лоно тамтих, що покинули її. Відтак ВПреосв. Митрополит привитав Всеч. Отців Духовних і дякував, що прибули на цей курс, особливо витав Всеч. Отців з дієцезії перемиської і станиславівської, підкреслюючи, що курс зорґанізований для всіх трьох епархій. Кінчаючи промову ВПреосв. митрополит уділив учасникам курсу Архієрейського благословення. Відтак о. Т. Горникевич виголосив два реферати: 1) Релігійне і моральне тло Католицької Акції, 2) Дефініція, єство й орґанізація Катол. Акції. В першім рефераті представив сучасний релігійно-моральний занепад в в цілім світі його ріжновидість, причини його великих розмірів та ролю Католицької Акції в релігійно-моральнім відродженню католиків. В другім рефераті зясував, що це таке Катол. Акція, на чім полягає її діяльність і як вона має бути зорґанізована. Відтак пояснив орґанізаційну схему Катол. Акції. Крім ВПреосв. Митрополита, котрий безпосередно по інавґурації опустив салю, взяв участь у курсі Преосв. Іван. Реферати і дискусії відбувалися рано і пополудні. Крім того були ще такі реферати: 3) проф. гімн. Ів. Бабій — Катол. Акція й виховання молоді, 4) Катол. Акція й душпастирювання — реф. о. Й. Осташевський, пар. Підберізець, 5) Кат. Акція й суспільна та харитативна акція — реф. б. посол В. Целевич, 6) Кат. Акція й церковні брацтва — реф. о. Т. Горникевич, 7) Школа світських апостолів — реф. о. д-р Йосафат Маркевич ЧСВВ, 8) Катол. Акція і преса, публіцистика та пропаґанда — реф. дир. Волод. Кузьмович. В курсі Катол. Акції взяло участь в першім дні 98 Отців-делеґатів, між ними трьох зі станиславівської дієцезії, шістьох з перемиської, прочі з львівської.

Св. Отець вислав на руки делеґата Апостольського в Пекіні значну суму яко скору поміч для потерпівших через страшну повінь Китайців.

Св. Отець іменував монс. Франціска Пірес, каноніка катедральної церкви в Бая, епископ для церкви катедральної в Краю (Бразилія).

ЛІТЕРАТУРА — НАУКА — МИСТЕЦТВО

Два покоління галицького москвофільства

(Думки Дідицького про літературну мову спільну для Українців і Росіян. — Декларація молодшого покоління москвофілів і його розбрат зі „старими". — Як старий Дідицький остро обстоював нашу народню мову. — Післявоєнне москвофільство).

Спомини Богдана Дідицького, що появилися у „Вѣстник-у Нар. Дома" за 1906—8 рр. й окремо*) виказують ясно, що навіть цей корифей старшого покоління галицького москвофільства не був ворогом української народньої мови. Він одушевлявся творами І. Котляревського, Т. Шевченка й інших українських письменників. Разила його тільки фонетика, в якій появлялися українські твори. Вживання фонетики в письмі уважав Дідицький не тільки за нехтування традицією, але за непростимий гріх супроти віри. І власне в тім переціновуванні етимольогії доходила вся галицька „стара" чи інакше „тверда Русь" до фанатизму. Тому прихильники етимольогії вважали прихильників фонетики „зрадниками Руси". Натомість Росіян уважали за „твердих Русинів", очевидно не маючи поняття про російську мову. І в тім була головна суть старшого покоління галицького москвофільства.

Самже Дідицький і верхівка первісного галицького москвофільства, що визнавалася в ріжницях між мовами українською і російською, виділи в етимольогії спосіб національного зединення України з Московщиною. Дідицький уважав, що „святі Браття Перво-апостоли Славян зладили неначе вмисне для безмірно великої, одначе подвійно чи навіть потрійно свої слова виговорюючої Руси таку дивну азбуку, що вона ці ріжні говори зеднює в одну Русь." Тому Дідицький змагав до витворення такої мови, якуб особливо в письмі „розуміли й Українці й Росіяни". А свої стремління в цім напрямі основував на тім, що Шевченко — як оповідав Турґенев — задумував написати якусь поему в такій мові, яку зрозумілиб Українці й Росіяни, та, що Московка Марко Вовчок — як признав Шевченко володіла добре українською мовою. Основи цього міркування Д-го — як бачимо — є хибні.

З цього хибного шляху не завернули Дідицького навіть Росіяни, публіцист Микола Г. Чернишевський та ученик Костомарова Микола Павлович Барсов. Чернишевський виступив проти львівського „Слова", незабаром після його появи, в петроградськім „Современник-у" з різкою статтею п. з. „Національная безтактность", закидуючи Дідицькому та його однодумцям московщення своєї рідної мови. А захоплений красою української мови Барсов, що вивчився на память „Енеїду" Котляревського, в часі свойого гостювання у Львові переконував (безуспішно) Дідицького, що українська мова зовсім окрема від російської, таксамо, як польська.

Що більше! Не опамятала Дідицького навіть опозиція його друга Маркила Попеля „проти національного шовінізму Великорусів" (так висловлюється сам Дідицький), що обстоював українську вимову в богослуженнях на Холмщині й через те попав у неласку головипрокурора „святійшого Синоду" в Петербурзі Константина Побєдоносцева.

Очевидно, Дідицький був огірчений такою поведінкою Побєдоносцева, одначе все таки вірив, що російський уряд „розвяже" українське питання, запроваджуючи українську вимову в церквах і школах Придніпрянщини.

В 90-их рр. загостив до нього з Києва наш історик Володимир Антонович. Тоді Дідицький запитав між іншим Антоновича, як мається справа з українським питанням за кордоном, вказуючи, що українське питання в Галичині „завдяки зміцненій у нас, офіціяльно признаній новоукраїнській партії стає чимраз більше актуальним." — „І в нас є сьогодня це питання; — сказав Антонович — одначе ми певні, що його незабаром вирішиться, а вирішить його руський (російський) цар одним почерком свого пера, коли тільки в церкві і в школі всеї України установить читання всяких книг по українському виговорі. — Так є: розвязка цього питання наступить у нас в дуже скорім часі, вона прямо на денному порядку. В нас уся інтеліґенція, так Українці як і Росіяни, нині згідно й однодушно признають пекучу потребу цього, проте власне вже незадовго невідклично введеться це в життя царською санкцією".

Це говорив Антонович з натиском і самопевністю, закінчуючи тим, що колиб Україна не підпала була під владу Литви й Польщі, то без сумніву українського виговору вживано би „в нинішній літературній книжно-руській мові".

Дідицький одушевлявся після того весь час цією вісткою Антоновича про таку розвязку українського питання на Придніпрянщині. Одначе він не зрозумів як слід Антоновича, думаючи, що вирішення цеї справи залежить від „одного почерку царського пера"; на ділі Антонович основував пекучість розвязки українського питання на загальній опінії української та російської інтеліґенції. Притім Дідицький розумів цю розвязку так, як він цього бажав, щоб була одна спільна для Українців і Москалів літер. „руська" мова з двома виговорами.

Змагаючи до такої мови, Дідицький чимраз більше московщив наш галицький „язик висшого слога"; очевидно молодше покоління москвофілів ішло в тім напрямі ще далі. Аж вкінці на загальних зборах „Гал.-р. Матиці" 1900 р. речник молодшого москвофільського покоління Юліян Яворський заявив ось що: „Весь світ знає про це, що в великодержавній закордонній Руси істнують і вживаються два види руської мови: одна мова — це книжня, літературна, виобразована загальними силами цієї великодержавної Руси — отже мова общеруська; а є там ще й друга — обласний український (малоруський) говір з нелюбою нам українською фонетикою. Нас, Галицьку, ту саму справжню Русь, ні велика Русь за кордоном, ні нації за Карпатами неначе не знають і Русю не признають, бо ми не пишемо ні книжною общеруською мовою, ні українським говором. Тому нам, а саме нашій „Матиці", як осередкові галицько-руської освіти, необхідно випадає вибрати одну з вказаних тут двох істнуючих форм руської мови, так як — „tertium non datur".

Розуміється, зпоміж тих двох мов вибрали галицькі москвофіли молодшого покоління мову російську (на внесок О. А. Мончаловського) як „общеруську". Так остаточно галицькі москвофіли, нехтуючи народньою мовою, довели до цього, що їх молодше покоління національно винародовилося; сталося це, перед чим перестерігав Осип Лозинський в 1853 р. Одначе цей рішучий крок молодшого покоління галицького москвофільства викликав грижу совісти „старих". Сам Дідицький, якого цей крок „молодих" („новокурсників") спонукав написати „Своєжиттєві записки", виступив проти введення російської мови в галицьку москвофільську літературу. Він уважав, що супроти переваги великорущини нема „близнячо"-дружнього відношення під оглядом мови у всіх „руських" землях, „якого вимагала необхідно сама висока ідея единства цієї Руси". Він жалівся, що молодше москвофільське покоління, „запалене хвилевою незапереченою вищекультурністю (?) кривдячої сторони, безумовно помагає у нас цій останній, не зважаючи на крик розпуки неначе своєї побіджаємої Наталки Полтавки: „Помилуйте сиротину, не вводьте в неславу!"

Ці слова Дідицького виказують, що старше покоління все таки було привязане до свого рідного слова. Значна частина цього старшого покоління була збаламучена тим, що буцімто „язик висшого слога" був тотожний з російською мовою. Тепер побачили вони, до чого зміряє москвофільство, й почали відворот від нього до українського національного табору, погоджуючись навіть з фонетикою.

Наслідком свого становища від початку XX. ст. галицьке москвофільство ниділо; в значній мірі вплинула на це також спроба посла Д. Маркова, промовляти по російськи у віденськім парляменті в 1907 р.

Обговорюючи боротьбу між народовецьким та москвофільським напрямом в Галичині, Дідицький висловив думку, що вона не скінчиться скорше, аж вирішиться це питання за Збручем. Російська революція 1917 р. дала змогу Українцям як окремішньому народові будувати своє власне державне життя. Вслід за тим після розвалу Австрії заблисло сонце волі і в Галичині; в цей мент весь загал галицько-українського громадянства, серед нього й багато передвоєнних москвофілів, станув під свій національний прапор.

Здавалося, що після такого великого національного зриву щезне москвофільство в Галичині, тим більше, що кожний Галичанин-москвофіл мав нагоду пізнати „русских" зпід Москви. Якби цей зрив був випав у часах Дідицького, то з певністю щезлиби всякі сліди москвофільства серед нашого народу. Одначе нинішні останки москвофілів, зриваючи зі своїми рідними братами та єднаючись з російською напливовою меншістю в Польщі, навіть не здають собі справи, що власне через те грозить їм винародовлення в користь — Поляків а тим самим основне зірвання зі всім, що „руське". Бо чогож іншого можна сподіватися по наростаючім новім поколінні галицького москвофільства, як не того, що бачимо сьогодні серед російської меншости в Польщі: батьки ще беруть участь у зїздах російської меншости й може мріють часом про відновлену „єдиную неділимую", а діти по рабськи виправдуються перед ким небудь, що вони справжні Поляки, не Росіяни, тільки мають російські призвища (часом і „малоруські"). І можнаб їм повірити, колиб не зраджувала їх ломана польська мова та в метриці слово „православний". — Те саме чекає, коли обставини не зміняться, майбутне покоління теперішнього галицького москвофільства. Відірване від рідного ґрунту опиниться воно в польськім таборі, коли наше свідоме громадянство не потрапить його приєднати до себе.

М. А.

*) Своежитьевыи записки, Часть I. Где-що до исторіи саморозвитія языка и азбуки Галицкой Руси, — Львів 1906; — Ч. II. Взглядъ на школьное образованье галицкой Руси въ XIX. ст. Л. 1908.

НОВІ ВИДАННЯ

ЧИ БОГ ОДИН ЧИ ТРИЄДИНИЙ. Написав Д. Х. Семенович. Станиславів, 1931. Ст. 18, 8°. Ціна 20 с. — Се відновлена поява секти антитринітаріїв (або соцініян), котра в сих сторонах появилася в 16 ст. Ся брошура виразно заперечує правдивість догми про св. Трійцю і божество Ісуса Христа. Та секта разом зі своєю „наукою" вже була вигасла в цих сторонах (вегетувала тільки в Семигороді й Америці), а тепер видно знов пробує поширювати свої блуди, на що й звертаємо увагу нашого духовенства і вірних. М. К.

JEHLE, Dr. Edmund **KIRCHENGESCHICHTE** für Schule und Leben. Mit 17. Bildern von Philipp Schumacher. 3. Auflage. (20—41. Tausent.) 12° (VIII u. 86 S.) Freiburg im Breisgau 1928, Herder. В півполотні 0.90 M.

Автор цеї німецької популярної історії Церкви довгий час працював як учитель. Він бажав у першу чергу дати легкий підручник свого предмету, студіюючій молоді. Але німецька критика (Бадішер Беобахтер) признала цю книжку знаменитим підручником для самонавчання. Книжочка невелика, а проте містить усі факти з історії Зах. Церкви, очевидно зі спеціяльним узглядненням Німеччини. Для наших популяризаторів бувби це гарний зразок, колиб схотіли звернути на нього увагу.

LINHARDT, Robert, **UNSER GLAUBE.** Einführung in die Geisteswelt des katholischen Dogmas für gebildete Laien. 8° (VIII u. 350 S.) Freiburg im Breisgau 1931, Herder. 4.60 M.; в картоні 5.20 M.; опр. в полотно. 6.20 M.

Автор занотованих свого часу в „Н. Зорі" „Наших ідеалів" пустив у світ отсю нову працю „Наша віра". Те, що там виложено в відношенню до христ. етики, відноситься тут до догматики. Шукаючим правди в питаннях світогляду й віри автор бажає дати ядерні та зрозумілівказівки. Ця „догматика мірян" —„Ляєндогматік", як її зве автор, в нинішних часах скріпленої боротьби світоглядів дуже на часі. Ясно і зрозуміло веде автор світського інтеліґента-читача в царину католицької догми. Провідна думка автора отся: Католицька думка це не рабство духа, тільки його утвердження, не вузкість тільки ширина, не вбожество духа тільки його богацтво. Ця думка не домагається доказу, тільки доказується сама своєю очевидною спасенною ясністю та життевою силою. Отся книжка це заразом пращальне слово автора, якого зі становища проповідника покликали саме на університетську катедру. Нею пращається автор з дотеперішнім кругом читачів. Дуже цінна книжка для поглиблення католицького світогляду.

(Прим.: Обговорюваних у цій рубриці видань Редакція не має на складі, ані не може займатися їх спроваджуванням. На те є книгарні.).

Хто боїться світа, не зробить нічого, що булоб достойне Бога: бо ніщо достойне Бога не може статися без викликання обурення світа (св. Ігнатій Льойоля).

Модні товари блаватні для Пань. Мужеські сукна, полотна, коци.

Стахевич і Абрисовський

ЛЬВІВ, РИНОК — ТРИБУНАЛЬСЬКА 1.

1023 5—10

Добродійні люди подібно як Бог збирають звичайно невдячність за своє добро. Одначе повинні робити так, як Бог, т. зн. відплачувати невдячність добродійством. В тім власне суть милосердя й запорука надгороди (Шпіраго).

ПОЛІТИЧНІ ВІСТИ

В СПРАВІ СХ. ГАЛИЧИНИ посол англійського парляменту інтерпелював заступника мін. закордонних справ. Він питав чи представники Англії в Союзі Народів дістали які інструкції від уряду в справі прав української меншини. Заст. міністра відповів: Британський делеґат добре ознайомлений в тій справі з поглядами уряду, котрі не змінилися від часу, коли міністр закорд. справ був членом Комітету Трьох і тому нема потреби давати нових інформацій.

УКРАЇНСЬКІ ПЕТИЦІЇ, передані Комітетом Трьох Раді Союза Народів відложила Рада до слідуючої (січневої) сесії. „Кур. Львов." пише, що цего не можна вважати успіхом польської політики, бо Українці дальше почнуть „йонтшиць" і „брузьдзіць" польській державі. Питання укр. скарг дальше отверте.

ПРОЦЕС Б. БЕРЕСТЕЙСЬКИХ ВЯЗНІВ зачнеться 26. жовтня під проводом судді Германовского.

КРІЗА В АНҐЛІЇ, ізза котрої здержано виплати в золоті, це тільки позірна кріза. Так пише великий німецький промисловець Арнольд Рехберґ, підчеркуючи, що Анґлія з давних давен мала такий звичай, що в тяжких часах здержує виплати в золоті. В р. 1844 таке поведення устійнено навіть окремим законом Роберта Піля.

АНҐЛІЙСЬКА ПАЛАТА ГРОМАД і палата льордів приняла проект закона у справі здержання виплат в золоті без голосування. Король закон санкціонував. Навіть опозиція не забирала голосу.

В ЛОНДОНІ, як доносять кореспонденти, не видно ніякої паніки. Всі нормально працюють, крім біржевиків.

В ЖЕНЕВІ на засіданню II. комісії Союза Народів делеґат Англії серед загального зденервування відчитав заяву свого правительства, що Анґлія все додержувала свої фінансові зобовязання, додержить їх і тепер.

КУЛІСИ ЗАЛОМАННЯ ФУНТА старається відхилити франц. дневник „Ер-Нувель". Він каже, що Анґлія надавши фунтови повну передвоєнну вартість, старалася світови доказати, що події, які зайшли від 1914 р., не підорвали фінансової могучости Анґлії і це вважає той дневник головною причиною кризи Англії. Офензива проти анґл. фунта занадто подібна до цеї, яку ведено перед 6 літами проти франка. Тоді, коли Франція й Америка всіма способами ратували Анґлію, на берлінськім й американськім ринку підкопували анґл валюту.

НА НЮЙОРСЬКІЙ БІРЖІ курс анґл. фунта понизився з 4.84 на 4.30 долярів. Одначе в Америці вірять, що Анґлія дасть собі раду з новими фінансовими труднощами, тимбільше, що її торговельний білянс додатний. У фінансових кругах говорять, що Анґлія моглаб дістати нові кредити.

ВАРШАВСЬКА БІРЖА також відгукнулася на фінансові труднощі Анґлії. Офіціяльно не нотовано анґл. фунта. Приватно за фунт стерлінґ плачено 38.75—39 зол. Перед двома днями плачено 43.39 зол.; значить фунт стратив 5 зол. на курсі.

В ЕСПАНІЇ знов повторилися кріваві заворушення. В м. Ґваяр-Фарагвіт вбито одного робітника підчас стріляннини між власниками фабрик і робітниками. Транспортові робітники прилучилися до страйку металівців. В м. Орівеля страйкарі висадили у воздух 6 телеґрафічних стацій.

ЕСПАНСЬКІ КОРТЕЗИ (парлямент) ухвалили в дискусії над конституцією внесок соціялістів, що Еспанія це робітничо-селянська республика. Внесок перейшов 170 голосами проти 152. Потому ухвалу змінили.

НОВИНКИ

В останній хвилі довідуемося, що в пятницю рано помер, не відзискавши притомности, Голова „Просвіти", посол на сойм, Михайло Галущинський. Похорон визначено на неділю.

Наслідника англійського престола князя Валії підозрівають о симпатії до католицизму. Він підчас побуту в Бяріц'у був також в Люрді у чудотворній Печері. „Дейли Гералд" пише з цього приводу: „Від часів Карла II. ні один англійський король не брав участи в католицькім богослуженню".

На Уманщині замкнули большевицькі власти в серпні б. р. 5 церков. Між ними замкнено також церкву Зарванську, котру після переказу побудував гетьман Мазепа.

ДПУ розстріляло рим.-катол. священика в Житомірі, о. А. Рубаньского під закидом „релігійного саботажу" і шпіонажі.

50 тисяч радіослухачів має Схід. Галичина. Це найбільша скількість в Польщі. Радіостація в Катовицях має 30 тисяч абонентів, познанська 23 тис.

Землетрус навістив Епір й остров Евбею в Греції. На Евбеї завалилося кількасот домів. В Епірі знищене село Кукулі. Також Етна на Сицилії починає бути чинна.

Є в Европі мабуть одинокий театр, котрий приносить дохід. Тим унікатом є театр в Ціріху, котрого буджет покритий в цілости, ще й остала надвижка з продажі білетів.

Самохід переїхав на смерть 15-літнього шевського термінатора Івана Жука на стрийськім гостинці.

Сарана варена в меді це великий присмак в Альжирі й інших краях північної Африки. В Мехіку і Бразилії Індіяне їдять печених червоних муравлів. Мають бути смачні.

610 кільом. на годину осягнув анґлійський летун поруч. Стенфорт. Це світовий рекорд щодо скорости. Дотеперішний рекорд виносив 576 км.

Світову продукцію міди обмежать на 15 до 20 процент, т. зн. на 20.000 тон місячно. Так ухвалили головні продуценти міди в Америці й Канаді.

100 проектів нових законів буде незабаром предложених соймови, як заповідає санаційна преса. А треба знати, що польське законодавство вже тепер таке обильне, що найліпші спеціялісти не в силі його опанувати...

Сто міліонів долярів на добродійні цілі. З Ню-Йорку доносять: Отворено тестамент недавно померщої 80-літної міс Вендель, котра жила в повнім відокремленню від людий у старосвітській палаті, збудованій її батьком, та не признавала жадного з модерних винаходів: ні ґазу, ні електрики, ні центрального огрівання, ні авта і т. д. Все своє життя жила дуже скромно, а в тестаменті зарядила, щоб усі її добра продати, гроші розділити на 200 рівних частий і роздати 200 шпиталям та иншим подібним заведенням. Добра її мають вартість 100 міліонів долярів.

Тигр облягає залогу корабля. З Гамбурґа доносять: На днях плив з Єгипту до Марсилії корабель Льойду „Лятн", котрий віз ріжних звірів для зоольоґічного городу в Лондоні. В ночи тигр видістався з клітки і тяжко поранив одного моряка, котрий ледви втік перед ним до будки на мості коменданта. Відтак тигр розпочав формально облягати цілу залогу корабля, кружляючи навколо неї. Всю ніч тревав алярм на корабли. Стріляти в темряві було неможливо. Тимчасом тигр вдерся до клітки малп і роздер чотирох оранґутанів. Рано розпочали на нього правильну стрілянину. Огонь тревав дві години, заки вдалося застрілити тигра.

40.000 безробітних є тепер у Франції між ними коло 4.000 людей з Польщі.

Зловили „Чорного Вовка". Так називається страшний італійський бандит, Ігнаці Люпо, котрий стояв на чолі маффії тої самої назви в Сицилії. Він опісля переїхав до Америки, де убив богато людий. Його зловили в Ню-Йорку.

Французька археольоґічна місія в Сирії знайшла у розвалинах руїн міста, що істнувало около 1300 літ перед Христом, архів зложений з глиняних табличок, записаних по обох сторонах клиновим письмом. Письмо розшифрував французький археольоґ Віролью і ствердив, що текст цих табличок писаний у семітській мові звуковою азбукою. На зміст цего цікавого архіву складаються молитви, гимни, урядові акти і також епічна поема у формі діяльоґу богів.

Футра мужеські і жіночі, як також шкіру на обув гуртівно і детайлічно по найнищих цінах і на догідних умовах поручає **фірма „ХРОМ", Львів, Руська ч. 20, телєфон 71—83.** 1033 3—5

ОО. Катехитам і Парохам до відома! Кооп. „Священича Поміч", Станиславів, Липова 1, поручає найкращі підручники до навчання релігії в народних і виділових школах, апробовані всіми трема Впреосв. Ординарятами: 1) **Малий катехизм гр. кат. рел., ціна зл. 0.80.** 2) **Коротка біблійна історія ст. і нов. зав., ціна зл. 1.50,** котрі гарним зовнішним виглядом, добірною методою та конкуренційною ціною зєднали собі загальне признання. Від замовлень понад 25 прим. не числиться коштів пересилки. Приймається комісові замовлення. — Попирайте кооперативне, шкільне видавництво. 1028 3-10

Важне для ВП. Старшин резерви. Фірма Віттельс, Рутовського 7, повідомляє, що влаштувала у власнім льокалю з визначною фаховою кравецькою силою з п. Фейлером, — заведення для мундурования старшин П. В. та виконує на міру вибагливі старшинські вбрання з першорядних матеріялів бельських фабрик, беручи повну ґваранцію за зразкове, солідне та точне виконання. Продовж 14 днів рішила фірма **Віттельс, Львів,** Рутовського 7, виконати старшинський мундур для реклями за ціну 200.— зол. 986 г) 28-10

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

ФУТРА дамські й мужеські, готові й на замовлення, як рівнож всілякі перероблювання після найновіших журналів виконує на догідні сплати Робітня футер Маріян Томашевський, Львів, вул. Зіморовича 17. 985 14-25

Ліжка мосяжні і залізні. Ліжочка діточі сітки і матераци, ліжка полеві ріжної системи в великім виборі і по найнижших цінах, поручає за ґотівку і на рати **магазин меблів ШТАЙЛЬ і С-КА, ЛЬЕІВ, Казимирівська ч. 28** 1001 а) **телєфон ч. 64-13.** 9—20

НА ДВОЛІТНІ РАТИ. Перед закупном **меблів** вступи, а переконаєшся, що найдешевше купиш **меблі** всілякого рода у **ГЕШЕЛЄСА** у Львові, вул. Коперника, ч. 23 (ріг вул. Вроновської). Фірма та знана зі своєї солідности поручає меблі всілякого рода, як також меблі тапіцеровані на довготермінові рати. Кождому купуючому по упливі року відсвіжує меблі власним коштом. Стережися отже шумної реклями і замарстинівської тандити. 912 52—100

Увага: Для жінок спеціяльна жіноча обслуга.

ДЕНТИСТИЧНО-ТЕХНІЧНЕ ЗАВЕДЕННЯ

ФРАНЦІШКА ВИДЕРКИ

перенесене з вул. Личаківської ч 58

952 **на вул. Кохановського ч. 51.** 21-30

ординує від год. 9-1 і від 3-6.

ПЯНІНА ФОРТЕПЯНИ, ГАРМОНІЇ продає і направляє по цінах стисло фабричних

1031 **А. ШКЕЛСЬКИЙ,** 5—25

ЛЬВІВ, УЛ. ОССОЛІНСЬКИХ 10. ТЕЛ.: 87-23.

ТАПЧАНИ, ОТОМАНИ, матераци, ковдри, дивани, фіранки, стори до вікон і тапети поручає ФІРМА

Е. КІЧАЛЄС і МАРҐУЛІЄС

1003 **Львів, Сикстуська 18.** 16-30

ОПЕРАТОР, ПОЛОЖНИК І ҐІНЕКОЛЬОҐ

Др АЛЬБІН ҐАРБЄНЬ

Переніс ординацію **з днем 15. IX. 1931. у Львові на вул. Словацького 14, I. пов. (Побіч Головн. Почти).**

Ґодини ординаційні: 3—5 попол.

Тель. 1-71 (лиш в часі ординації) поза ординаційними ґодинами ч. тел. 12-15.

1037 2—2

РЕВОЛЮЦІЯ ЦІН

з причини нагромадження товарів

Ґодинник з американського золота сист. АНКЕР, нічим не ріжниться від правдивого золота 18 карат., з копертами з 10-літньою ґваранцією за зл. 5.85 (замість 30.—) висилаємо на листові замовлення за почт. післяплатою. Ґодинник модний, елеґ. пл., практичний для кождого мущини так для робітника, як інтелігента, з охороною від пороху й від розбиття скла, бо з вічним склом, вирегульов. до мінути, 2 шт. 11.70, 4 шт. 23.—. Ліп. ґат. фант. зол. 7.95, 8.50, 10.50, зі світляним амер. ціферблятом 7.50, 9.50, 12.—, 15.—. Критий з трьома копертами зл. 11.—, 14.—, 16.—, 18.—, 25.—, на дамські руки або мужеські 9.30, 12.—, 14.—, зі світляним циф. 14.—, 16.—. Амер. ланцюшки 1.—, 2.—, 3.50, 5.— і 8.—. Будильники 8.95, 12.—, 14.—. За кошта пересилки платить купуючий.

Адресувати до знаної фірми:

Przedst. Szwajc. Zeg. Montre B.

969 **Warszawa** 16—25

Skrzynka pocztowa 827.

КАМІННУ ДОЛІВКУ ДО ЦЕРКОВ

з прегарних шліфованих плит

поручає

BRATTEL DE CET

Фабрика цементових виробів

Львів, вул. Шевченка 11 а.

Телєфон 20-78.

Рік заснования 1909. 1000 9-13

Одиноке укр. ортопедичне заведення.

ІВАНА УҐРИНА

Львів, Вірменська ч. 15.

Бандажі на пропуклину, попородові пояси, на обвислі животи, пропуклину пупця, обірвання та випадання матиці, лічничі горсети й апарати ортопедичні найновішої конструкції Штучні ноги й руки. Доставець Інституціям Інвалідів. 98814-20

ПЕРЕПЛЕТНЯ

ПАВЛА БАБЯКА

у Львові, вул. Бляхарська 12.

Приймає всякі церковні роботи, як Єванґеліа, Служебники, старі книги, накладки, брошурованнє, канцелярійні книги, теки на дипльоми і адреси і т. п., в круг переплетничої 1036 штуки. 1—10

НА РАТИ: ліжко залізне кухонне **14** зл., сіткове **40** зл., умивалка **5** зл., **ліжко** мосяжне **200** зл., **матераци:** з подушки **30** зл., волосінні **75** зл. **Отоманки** ґобелінові **55** зл., **Канапки** ґобелінові **55** зл., як також приймає перерібки **ФАБРИКА ЗАКС, ЛЬВІВ, ЛИНДОҐО 6, ТЕЛ. 79-99.** 1005 8—25

Всякого рода ФУТРА після найновішої моди і дуже солідно виконані **в МАҐАЗИНІ І РОБІТНІ** 1008 **ФУТЕР** 4—14

Е. СОЛІК (Й. Соліка вдова)

ЛЬВІВ, СОБІСЬКОГО 4.

РІК ОСНОВАННЯ 1878.

На осінний і зимовий сезон.

КАПЕЛЮХИ і ШАПКИ

Фірма **АНТІН КАФКА**

Львів, вул. Галицька ч. 4.

Ціни знижені! Вибір великий!

855 24-?

ЗАВЕДЕННЯ ДЕНТИСТИЧНЕ І ТЕХНІЧНЕ

Якова НАССА

Львів, ул. Сикстуська ч. 17 II. п. — Тел. 65-73.

1030 ПРИЙМАЄ ЩО ДНЯ ВІД 9—2 і 3—6. 6—6

Одинока найліпша й своєрідна паста до взуття

„ЕЛЄҐАНТ" КОНСЕРВУЄ ШКІРУ

Жадайте лише сю пасту. — Адреса: Львів, Кордецького 51.

838 **Телєфон ч. 60-04.** 42-?

Видає й редаґує Комітет У. К. О. Відповідальний редактор Роман Гайдук. З друкарні Вид. Спілки „Діло", Львів, Ринок ч. 10